ВІСНИК СТУДЕНТСЬКОГО НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА «ВАТРА»

ВІННИЦЬКОГО ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ІНСТИТУТУ
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Випуск 47

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
VII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

«Актуальні проблеми ефективного соціально-економічного розвитку України: пошук молодих»

26 квітня 2018 року

Вінниця 2018

УДК 338:316.42(477)(043.2)

Вісник студентського наукового товариства «ВАТРА» Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ. – Вінниця: Видавничо-редакційний відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2018. – Вип.47. - 352 с.

У Віснику розглядаються стратегічні аспекти розвитку вітчизняних підприємств в умовах євроінтеграції та глобалізації; сучасні моделі, стратегії, технології менеджменту. Значна увага приділяється стратегічним напрямкам розвитку бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту в контексті динамічних євроінтеграційних процесів; фінансовим механізмам забезпечення соціально-економічного розвитку країни; моделюванню та проектуванню процесів управління в соціально-економічних системах; маркетинговим технологіям в умовах інноваційного розвитку бізнесу. Висвітлюються проблеми розвитку ринку послуг індустрії гостинності; якості та безпеки сучасного товарознавства; правові та соціально-психологічні тенденції державотворення в Україні. Досліджується роль молоді в соціально-економічному розвитку України та передумови професійної самореалізації в умовах ринкової економіки: мовний, соціальний та міжкультурний

Розраховано на аспірантів, молодих вчених, здобувачів вищої освіти, що цікавляться проблемами соціально-економічного розвитку суспільства.

Редакційна колегія:Голова редакційної колегії – **Замкова Н.Л.,** д.філос.н., проф.
Відповідальний секретар – **Мартинова Л.Б.,** д.е.н., доц.

Члени редакційної колегії:

Власенко І.Г. д.мед.н., проф., **Бабчинська О.І.,** к.геогр.н., доц., **Бахновська І.П.,** к.ю.н., доц., **Демченко О.П.,** к.е.н., доц., **Добровольська Н.В.,** к.пед.н., доц., **Западинська І.Г.,** к.пед.н., доц., **Красніцька Г.М.,** к.і.н., доц., **Криворук В.М.,** асист., **Кудирко О.М.,** к.е.н., доц., **Кульганік О.М.**, к.е.н., доц., **Лобачева І.Ф.,** к.пед.н., доц., **Лозовський О.М.,** к.е.н., доц., **Лук'янець А.В.,** ст. викладач, **Мельничук О.П.,** к.е.н., доц., **Ніколіна І.І.,** к.н.держ.упр., доц., **Середницька Л.П.,** ст. викладач, **Смагло О.В.,** к.е.н., доц., **Соколюк К.Ю.,** к.е.н., ст. викладач, **Тернова А.С.,** к.т.н., доц.

Друкується за ухвалою Вченої Ради Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ.

Свідоцтво Вінницького обласного управління юстиції про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації № 662-20-р серія ВЦ від 14 грудня 2006 року.

Наукові роботи друкуються в авторській редакції.

ISBN 978-966-629-828-0

ЗМІСТ

СТРАТЕГІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ВІДЧИЗНАНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ ТА ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Асаулюк Денис
Науковий керівник: Супрун С.Д., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ПОЛІТИКА УПРАВЛІННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА…… **18**

Бамберг Дар'я
Науковий керівник: Недбалюк О.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ……... **20**

Бельцова Анастасія
Науковий керівник: Недбалюк О.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
СУЧАСНИЙ СТАН СВІТОВОГО БІРЖОВОГО РИНКУ…….. **22**

Беляєва Катерина
Науковий керівник: Мельничук О.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ПРИЧИНИ І НАСЛІДКИ ТРУДОВОЇ ЕМІГРАЦІЇ ДЛЯ УКРАЇНИ…… **24**

Бондаренко Ольга, Ланова Яна
Науковий керівник: Гарбар В.А., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
СУЧАСНІ ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ АГРАРНОГО РИНКУ…... **27**

Бондарчук Богдана, Савченко Вікторія
Науковий керівник: Гарбар В.А., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ІНВЕСТИЦІЙНО - ІННОВАЦІЙНА МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ МАШИНОБУДІВНОЇ ГАЛУЗІ ВИРОБНИЦТВА…… **30**

Вакар Євген
Науковий керівник: Кульганік О.М., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ОБГРУНТУВАННЯ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУ ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ РОЗРОБКИ БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ……... **33**

Вакар Євген
Науковий керівник: Супрун С.Д., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА…… **36**

Вакар Костянтин
Науковий керівник: Кульганік О.М., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
МЕТОДИКА ОЦІНКИ ВПЛИВУ РИЗИКІВ НА РЕАЛІЗАЦІЮ БІЗНЕС-ПЛАНУ ТА НАПРЯМИ ЇХ МІНІМІЗАЦІЇ……...…. 39

Вакар Костянтин
Науковий керівник: Супрун С.Д., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ПОЛІТИКА УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА…… 42

Вітенко Галина
Науковий керівник: Ткачук О.М., д.е.н., професор
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ ВИХОДУ УКРАЇНИ НА СВІТОВИЙ РИНОК НАФТИ І ГАЗУ…… 45

Волощук Дарія
Науковий керівник: Давидюк Л.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО РИНКУ ПРАЦІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ…… 46

Волощук Дарія, Житник Іван
Науковий керівник: Кульганік О.М., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ В МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ…….. 48

Вонсович Вероніка
Науковий керівник: Супрун С.Д., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
СТИМУЛЮВАННЯ ПРАЦІ НА ТОРГОВЕЛЬНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ…..… 50

Гаврилюк Анастасія
Науковий керівник: Ковтун Е.О., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ОЦІНКА РІВНЯ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ……. 53

Гаращук Наталія
Науковий керівник: Мельничук О.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ФРАНЧАЙЗИНГ: ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ…….…… 55

Гоменюк Андрій, Мельник Олександр
Науковий керівник: Гарбар В.А., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ПРОБЛЕМИ ТА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОГО МАШИНОБУДУВАННЯ….. 58

Гусак Крістіна
Науковий керівник: Говорко О.В., ст. викладач
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ…… 61

Давидюк Анастасія
Науковий керівник: Недбалюк О.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
РОЛЬ ЦІНОВОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ……..… 64

Деркач Маргарита
Науковий керівник: Пернатій Л.В., викладач в/к
Коледж Миколаївського національного університету
імені В.О. Сухомлинського
СТРАТЕГІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ ТА ГЛОБАЛІЗАЦІЇ……. 66

Жук Анастасія
Науковий керівник: Мельничук О.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ……..…. 69

Жучишина Світлана
Науковий керівник: Давидюк Л.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
РОЗВИТОК МІЖНАРОДНИХ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В ЄВРОПІ…...…. 71

Жучишина Світлана, Мельник Катерина
Науковий керівник: Кульганік О.М., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ БАНК РЕКОНСТРУКЦІЇ ТА РОЗВИТКУ – ОДИН З КЛЮЧОВИХ ФІНАНСОВИХ ПАРТНЕРІВ УКРАЇНИ…….. 74

Захарчук Микола
Науковий керівник: Кульганік О.М., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
БІЗНЕС-ПЛАН В СИСТЕМІ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА…… 77

Кліщук Олег
Науковий керівник: Мельничук О.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
СУЧАСНІ АСПЕКТИ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ……...…….. 80

Ковальова Альона
Науковий керівник: Мельничук О.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ……. 82

Козійчук Ольга
Науковий керівник: Недбалюк О.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
МЕТА ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ…… 84

Комаринська Ірина
Науковий керівник: Сольська В.В., викладач ц.к.
Хмельницький торговельно-економічний коледж КНТЕУ
СТРАТЕГІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ…. 86

Коменчук Олег
Науковий керівник: Мельничук О.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
УКРАЇНА У ПРОЦЕСІ МІЖНАРОДНОГО НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ОБМІНУ……..… 88

Костунець Юлія
Науковий керівник: Гарбар В.А., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ…… 90

Кошова Вікторія
Науковий керівник: Недбалюк О.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ВИНИКНЕННЯ ІНСТИТУТІВ БІРЖОВОЇ ТОРГІВЛІ В УКРАЇНІ…… 92

Криворученко Ольга
Науковий керівник: Давидюк Л.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ОЦІНКА СТАНУ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНУ… 95

Кузьменко Максим
Науковий керівник: Недбалюк О.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
БІРЖОВА ТОРГІВЛЯ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ……. 98

Липецька Валентина
Науковий керівник: Мельничук О.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ……. 101

Литвинюк Ліна, Русавська Юлія
Науковий керівник: Говорко О.В., ст. викладач
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА……. 104

Матяш Марія
Науковий керівник: Недбалюк О.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ОБ'ЄКТИ ТА СУБ'ЄКТИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ……..…… 107

Мельник Катерина
Науковий керівник: Давидюк Л.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
МІЖНАРОДНА ТРУДОВА МІГРАЦІЯ НАСЕЛЕННЯ: ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ТА НАСЛІДКИ ДЛЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ……..…… 109

Мельник Катерина
Науковий керівник: Мельничук О.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНИ НА СВІТОВОМУ РИНКУ АГРОПРОМИСЛОВОЇ ПРОДУКЦІЇ…… 112

Мельничук Марина, Крутобережна Марина
Науковий керівник: Гарбар В.А., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ЕКСПОРТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ… 115

Огірчук Мирослав
Науковий керівник: Кульганік О.М., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ОСОБЛИВОСТІ РЕІНЖИНІРИНГУ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ…… 117

Олійник Богдан
Науковий керівник: Кульганік О.М., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
МОДЕЛЮВАННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ ПІДПРИЄМСТВА……...….. 119

Пащенко Владислав
Науковий керівник: Супрун С.Д., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ОСНОВНІ ФАКТОРИ ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ ПІДПРИЄМСТВА…… 122

Покрищук Ярослав, Житник Іван
Науковий керівник: Давидюк Л.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ФІНАНСОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ……...…… 124

Поляк Роман
Науковий керівник: Недбалюк О.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ БІРЖОВОГО РИНКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ……..... 126

Рокицький Дмитро
Науковий керівник: Кульганік О.М., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНЖИНІРИНГУ В ПРОЦЕСІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ……...……. 129

Самокиша Алла
Науковий керівник: Супрун С.Д., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ФІНАНСОВА СТРАТЕГІЯ ТА ЇЇ РОЛЬ У РОЗВИТКУ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА…… 132

Самокиша Алла, Ткачук Анастасія
Науковий керівник: Кульганік О.М., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
РОЗВИТОК ПЛАНУВАННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ…… 134

Сивак Віталій, Кучер Анастасія
Науковий керівник: Давидюк Л.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ОСОБЛИВОСТІ МИТНОГО КОНТРОЛЮ НА ТРАНСПОРТІ……...…… 136

Сивак Віталій, Кучер Анастасія
Науковий керівник: Кульганік О.М., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
УЧАСТЬ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ……. 139

Слободяник Вікторія
Науковий керівник: Недбалюк О.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
БІРЖА І ОСНОВНІ НАПРЯМКИ БІРЖОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ……..… 141

Смашнюк Олена
Науковий керівник: Мельничук О.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
СУЧАСНИЙ СТАН РИНКУ ПОСЛУГ У СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЦІ…… 144

Собко Анастасія
Науковий керівник: Недбалюк О.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ…… 147

Стахова Наталія
Науковий керівник: Мельничук О.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ЗОВНІШНЯ ТОРГІВЛЯ УКРАЇНИ З РЕСПУБЛІКОЮ ПОЛЬЩА…….…… 149

Стрілецька Емілія
Науковий керівник: Сольська В.В., викладач ц.к.
Хмельницький торговельно-економічний коледж КНТЕУ
РИЗИКИ У ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ…….……. 152

Таралевич Євгенія
Науковий керівник: Сольська В.В., викладач ц.к.
Хмельницький торговельно-економічний коледж КНТЕУ
ІННОВАЦІЙНИЙ МАРКЕТИНГ В УМОВАХ РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ……...… 154

Ткач Людмила
Науковий керівник: Давидюк Л.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ СТИМУЛЮВАННЯ ПРАЦІ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД КРАЇН……...…...… 156

Ткач Людмила, Покрищук Ярослав
Науковий керівник: Кульганік О.М., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
РОЛЬ ООН У ВИРІШЕННІ ПОЛІТИЧНИХ КОНФЛІКТІВ……. 158

Ткачук Анастасія
Науковий керівник: Супрун С.Д., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ…… 160

Удовенко Дар'я
Науковий керівник: Мельничук О.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
АНАЛІЗ ДИНАМІКИ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ З КРАЇНАМИ ЄС…… 163

Федорчук Костянтин, Маланчук Станіслав
Науковий керівник: Гарбар В.А., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ЯК ФАКТОР СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ……...…. 166

Фурман Дар'я
Науковий керівник: Мельничук О.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
СТАН ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ…….…… 169

Харкава Юлія
Науковий керівник: Недбалюк О.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ТОВАРНА БІРЖА ЯК ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИЙ ЕЛЕМЕНТ БІРЖОВИХ ТОРГІВ……...…. 172

Харченко Анастасія
Науковий керівник: Давидюк Л.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ОСНОВНІ ПРИЧИНИ БЕЗРОБІТТЯ НА РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ……..…… 174

Харченко Анастасія, Криворученко Ольга
Науковий керівник: Кульганік О.М., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ…… 176

Хлівна Наталія
Науковий керівник: Давидюк Л.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНУ: ДОСВІД НІМЕЧЧИНИ……...…… 178

Хлівна Наталія, Сандюк Марина
Науковий керівник: Кульганік О.М., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ З МВФ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ……...… 180

Цинкобур Людмила
Науковий керівник: Супрун С.Д., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
МЕТОДИ ОПТИМІЗАЦІЇ АСОРТИМЕНТНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА…… 183

Чабан Ярослав, Качан Владислав
Науковий керівник: Гарбар В.А., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
АМОРТИЗАЦІЙНА ПОЛІТИКА ЯК ІНВЕСТИЦІЙНИЙ РЕСУРС ПІДПРИЄМСТВА…… 186

Черевач Вікторія
Науковий керівник: Говорко О.В., ст. викладач
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСІВ ПІДПРИЄМСТВА…… 188

Яроменко Аліна, Кудинська Олександра
Науковий керівник: Гарбар В.А., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
СУЧАСНІ МЕТОДИ ПЛАНУВАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА…… 190

Ящук Олександр
Науковий керівник: Супрун С.Д., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА…… 192

МОДЕЛЮВАННЯ ТА ПРОЕКТУВАННЯ ПРОЦЕСІВ УПРАВЛІННЯ В СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМАХ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Архипчук Михайло, Коханчук Іван
Науковий керівник: Ніколіна І.І., к.н.держ.упр., доцент
Вінницький торговельно-економічний інституту КНТЕУ
МЕТОДИ ОЦІНКИ ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТРУКТУРНИХ ПІДРОЗДІЛІВ……...…… 195

Беженар Юлія
Науковий керівник: Копняк К.В., ст. викладач
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
КОМПЛЕКСНА СИСТЕМА ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА……...…… 197

Безкревна Олена
Науковий керівник: Кузьміна О.М., к.т.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ…… 200

Білик Ярослав
Науковий керівник: Остапенко Т.А., асистент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
СИСТЕМИ ПРОЕКТУВАННЯ ПРОЦЕСІВ НА ОСНОВІ НЕЙРОННОЇ МЕРЕЖІ…… 202

Блажко Ольга
Науковий керівник: Яремко С.А., к.т.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У СФЕРІ ОНЛАЙН-ОБСЛУГОВУВАННЯ КЛІЄНТІВ…… 205

Бондар Дарина
Науковий керівник: Кузьміна О.М., к.т.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕСОМ……... 208

Бондаренко Ольга, Ланова Яна
Науковий керівник: Остапенко Т.А., асистент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТОКУ ТЕХНОЛОГІЇ 3D-ДРУКУ…… 210

Бондарчук Ірина
Науковий керівник: Бондар М.В., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ЗАСТОСУВАННЯ ПРИХОВАНИХ МОДЕЛЕЙ МАРКОВА В РОЗРОБЦІ СИСТЕМ РОЗПІЗНАВАННЯ МОВИ……. 212

Вечірко Микола, Лісовий Владислав
Науковий керівник: Гусак Л.П., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
РОЛЬ ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНИХ МЕТОДІВ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ…… 214

Вонсович Вероніка, Цинкобур Людмила
Науковий керівник: Добровольська Н.В., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ПРОГНОЗУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ ЗА ДОПОМОГОЮ MS EXCEL…….. 216

Гамарник Ірина, Данильчук Анастасія
Науковий керівник: Гусак Л.П., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ МОДЕЛЕЙ ДОСЛІДЖЕНЬ САМООРГАНІЗАЦІЇ……. 218

Гончар Аліна
Науковий керівник: Бондар М.В., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
КОЛЕКТИВНА ГЕНЕРАЦІЯ ІДЕЙ ЯК ОДИН З МЕТОДІВ ПОШУКУ РІШЕНЬ ПОСТАВЛЕНИХ ПРОБЛЕМ…… 220

Гончаренко Юлія
Науковий керівник: Гулівата І.О., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ МАТЕМАТИКИ…….. 223

Горобченко Надія
Науковий керівник: Добровольська Н.В., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ОСОБЛИВОСТІ ПРОГНОЗУВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА…… 225

Грузевич Ростислав, Сличук Андрій
Науковий керівник: Гусак Л.П., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ЗАСТОСУВАННЯ ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНИХ МЕТОДІВ В УПРАВЛІННІ ФІНАНСОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА…… 228

Гуменюк Катерина
Науковий керівник: Гулівата І.О., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ЗАДАЧ ЗАСОБАМИ GEOGEBRA 5.0… 229

Давидюк Анастасія
Науковий керівник: Гулівата І.О., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ДОСЛІДНИЦЬКИЙ ПІДХІД ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНТЕГРАЛЬНОГО ЧИСЛЕННЯ ЗАСОБАМИ СИСТЕМИ GEOGEBRA 6.0……. 232

Замітайло Євгеній
Науковий керівник: Яремко С.А., к.т.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ХМАРНІ СЕРВІСИ В БІЗНЕСІ…… 234

Заяц Олександра
Науковий керівник: Остапенко Т.А., асистент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ І ТЕХНОЛОГІЙ В УПРАВЛІННІ ПЕРСОНАЛОМ…… 237

Заяц Олександра, Педорук Дмитро
Науковий керівник: Гусак Л.П., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
МАТЕМАТИЧНІ МОДЕЛІ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ……. 239

Кавецька Ірина, Томчук Анна
Науковий керівник: Добровольська Н.В., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНІ СИСТЕМИ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ…… 241

Капніна Лілія
Науковий керівник: Ліщинська Л.Б., д.т.н., професор
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
BIG DATA ЯК ІНФОРМАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ……... 243

Капніна Лілія
Науковий керівник: Ніколіна І.І., к.н.держ.упр., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ОСОБЛИВОСТІ РЕЙТИНГОВОГО УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ РЕГІОНУ…… 246

Каракуца Марія
Науковий керівник: Мерінова С.В., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
РОЗВИТОК ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ В БАНКІВСЬКІЙ СПРАВІ……. 250

Каракуца Марія
Науковий керівник: Ніколіна І.І., к.н.держ.упр., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ФОРМУВАННЯ АКТИВІВ, ПАСИВІВ ТА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ…… 253

Кліщук Олег
Науковий керівник: Копняк К.В., ст. викладач
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ І ЗВ'ЯЗКУ…… 256

Кліщук Олег
Науковий керівник: Ліщинська Л.Б., д.т.н., професор
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ BLOCKCHAIN В БІЗНЕСІ…… 258

Кліщук Юлія
Науковий керівник: Гулівата І.О., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
РОЗВ'ЯЗАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ЗАДАЧ ЗА ДОПОМОГОЮ ДИНАМІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА GEOGEBRA…….. 261

Кліщук Юлія
Науковий керівник: Яремко С.А., к.т.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ В МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ…… 264

Коваль Марія
Науковий керівник: Ліщинська Л.Б., д.т.н., професор
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ІНТЕРНЕТ РЕЧЕЙ І СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ…… 267

Коменчук Олег
Науковий керівник: Ліщинська Л.Б., д.т.н., професор
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ…….. 270

Крамаренко Катерина
Науковий керівник: Бондар М.В., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ЕКОНОМІЧНІ СИСТЕМИ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТЕЙ, КОНФЛІКТІВ ТА РИЗИКІВ…… 273

Крепаков Сергій, Музичко Андрій
Науковий керівник: Ніколіна І.І., к.н.держ.упр., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
МОДЕЛЮВАННЯ ІНФЛЯЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ……... 276

Любчак Ірина
Науковий керівник: Половенко Л.П., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ…… 282

Маценко Аліна
Науковий керівник: Добровольська Н.В., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ГЛОБАЛЬНІ КОМП'ЮТЕРНІ СИСТЕМИ БРОНЮВАННЯ В ТУРИСТИЧНІЙ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ…….. 285

Мельник Наталія
Науковий керівник: Мерінова С.В., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ОСОБЛИВОСТІ СВОРЕННЯ БІЗНЕСУ В ІНТЕРНЕТІ…… 288

Москалюк Олена, Тарапата Ілона
Науковий керівник: Гусак Л.П., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ВИКОРИСТАННЯ МАТЕМАТИЧНИХ МЕТОДІВ У ПРОГНОЗУВАННІ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ……. 290

Мошківська Інна
Науковий керівник: Гулівата І.О., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
СТВОРЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ КОМП'ЮТЕРНИХ МОДЕЛЕЙ МАТЕМАТИЧНИХ ЗАДАЧ У СЕРЕДОВИЩІ GEOGEBRA…… 292

Мулярчук Марина
Науковий керівник: Яремко С.А., к.т.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ІНТЕГРОВАНИХ СИСТЕМ У БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ…… 295

Невкипіла Анна
Науковий керівник: Гулівата І.О., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТАРІЮ GEOGEBRA ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНТЕГРАЛЬНОГО ЧИСЛЕННЯ…… 298

Осаволюк Інна
Науковий керівник: Добровольська Н.В., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ТУРИСТИЧНОМУ БІЗНЕСІ…… 301

Петровська Каріна
Науковий керівник: Мерінова С.В., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
АНАЛІЗ ЗАСТОСУВАННЯ ІНТРЕНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ В ЕЛЕКТРОННОМУ БІЗНЕСІ…… 303

Пустовіт Аліна
Науковий керівник: Гулівата І.О., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМИ GEOGEBRA ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ…… 306

Рудик Тамара
Науковий керівник: Бондар М.В., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ОПЕРАЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВІ. ТИПОВІ КЛАСИ ЗАДАЧ…… 308

Рудик Тамара
Науковий керівник: Мерінова С.В., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ КРИПТОВАЛЮТИ…… 311

Сахно Анфіса
Науковий керівник: Добровольська Н.В., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ТЕХНОЛОГІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ САЙТІВ ДЛЯ ЗАКЛАДІВ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА…….. 313

Семеріков Максим, Джуринський Олександр
Науковий керівник: Гусак Л.П., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ ТА МОДЕЛІ В МАРКЕТИНГОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА……... 315

Сльота Марія
Науковий керівник: Копняк К.В., ст. викладач
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО МОДЕЛЮВАННЯ В БУДІВНИЦТВІ…… 317

Сльота Марія
Науковий керівник: Ліщинська Л.Б., д.т.н., професор
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПРОЕКТУВАННЯ БУДІВЕЛЬНИХ СПОРУД……. 320

Стецюк Вікторія
Науковий керівник: Бондар М.В., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
МЕТОДИ ЕКСПЕРТНИХ ОЦІНОК…… 323

Стецюк Аліна
Науковий керівник: Яремко С.А., к.т.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
КОМПЛЕКСНА АВТОМАТИЗАЦІЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ…….. 326

Ткач Ольга
Науковий керівник: Гулівата І.О., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМИ GEOGEBRA В КОНТЕКСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ….. 329

Ткачук Анастасія
Науковий керівник: Добровольська Н.В., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ З МЕТОЮ АВТОМАТИЗАЦІЇ ПЛАНОВО-ЕКОНОМІЧНИХ РОЗРАХУНКІВ……. 332

Шеверножук Яна
Науковий керівник: Копняк К.В., ст. викладач
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ…… 335

Шкварко Аліна
Науковий керівник: Гулівата І.О., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ВІЗУАЛІЗАЦІЯ ОБЧИСЛЕНЬ ЗАСОБАМИ ПРОГРАМИ ADVANCED GRAPHER……. 338

Шнайдер Лілія
Науковий керівник: Кузьміна О.М., к.т.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ПЕРСПЕКТИВИ АВТОМАТИЗОВАНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СФЕРІ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ…… 341

Юрчак Ірина
Науковий керівник: Яремко С.А., к.т.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ ВАЛЮТИ У ФІНАНСОВИХ ОПЕРАЦІЯХ В УКРАЇНІ…….. 343

Ярецька Влада, Дзигаленко Вероніка
Науковий керівник: Добровольська Н.В., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ТЕХНОЛОГІЇ GOOGLE ART PROJECT ЯК АЛЬТЕРНАТИВА МУЗЕЙНОМУ ТУРИЗМУ…… 346

СТРАТЕГІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ВІДЧИЗНАНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ ТА ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Асаулюк Денис
Науковий керівник: Супрун С.Д., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ПОЛІТИКА УПРАВЛІННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах глибокої системної кризи, яка охопила майже всі аспекти життя – політичний, соціальний та економічний, – більшість вітчизняних підприємств перебувають на межі виживання, стають банкрутами та припиняють своє існування [1, с. 138]. За таких умов значно зростає роль своєчасного й якісного управління ліквідністю і платоспроможністю та пошуку шляхів підвищення та зміцнення фінансової стійкості.

Актуальність теми зумовлена необхідністю підвищення ефективності виробничої діяльності підприємства шляхом удосконалення управління ліквідністю та платоспроможністю. Для того щоб вижити в умовах ринкової економіки, потрібно добре знати, як управляти фінансами, яка повинна бути структура капіталу за складом і джерелами фінансування, яку частку мають становити власні кошти, а яку – позикові.

Управління платоспроможністю у сучасних умовах являє собою певну систему, яка охоплює практично всі елементи фінансового менеджменту. Формування політики управління платоспроможністю має ґрунтуватися на таких базових принципах фінансового менеджменту, як системність, плановість, цільова спрямованість, стратегічна орієнтованість, варіативність [2, с. 208].

При формуванні політики управління перспективною платоспроможністю необхідно враховувати, що вона характеризується достатньою часткою власного капіталу у складі джерел фінансування для гарантування постійної можливості підприємства погашати свої зобов'язання. Достатній рівень частки власного капіталу залежить від обраного менеджментом стандарту фінансування – традиційного або функціонального.

При традиційному підході перспективна платоспроможність підприємства визначається такими правилами:

- правило мінімальної фінансової рівноваги, яка заснована на наявності обов'язкової позитивної ліквідності, тобто необхідне формування певного резерву платоспроможності на покриття ризику виникнення невідповідності в обсягах, періодах та швидкості оборотності короткострокових елементів активу і пасиву балансу. Таким резервом є робочий капітал – перевищення поточних активів над поточними зобов'язаннями;

- правило максимальної заборгованості – довго- і середньострокові зобов'язання не повинні перевершувати половини постійного капіталу, який включає власний капітал і прирівняні до нього довгострокові джерела засобів [3, с. 540].

Головним завданням в управлінні перспективною платоспроможністю є доведення до необхідних розмірів власних оборотних коштів та робочого капіталу. Оцінка платоспроможності підприємства має зосереджуватися насамперед на вивченні й аналізі причин фінансових утруднень підприємства. Як правило, причинами неплатоспроможності є: невиконання плану з випуску й реалізації продукції; порушення структури й асортименту продукції, зниження її якості; збільшення собівартості продукції; недотримання режиму економії; недовиконання плану прибутків і, як результат, – дефіцит власних джерел самофінансування; в умовах конкуренції втрата каналів реалізації та постійних покупців, замовників; неплатоспроможність самих покупців і замовників; низька оборотність оборотного капіталу; відволікання коштів у наднормативні запаси сировини, матеріалів, готової продукції; інфляційні процеси й податкова політика, зокрема високий відсоток оподатковування.

В умовах ринкових відносин основним завданням підприємства є підвищення ефективності його функціонування за рахунок раціонального управління грошовими потоками, яке дозволить забезпечити фінансову рівновагу та ритмічність діяльності підприємства, прискорити обіг капіталу, знизити ризик неплатоспроможності та отримати прибуток [4, с. 245].

Таким чином, при розробці політики раціонального управління платоспроможністю підприємства окремо доцільно розробляти комплекс заходів, спрямованих на забезпечення ліквідності та прискорення оборотності у розрізі окремих видів поточних активів (товарно-матеріальних запасів, дебіторської заборгованості, поточних фінансових інвестицій). При цьому обов'язково потрібно враховувати особливості та тривалість операційного та фінансового циклів підприємства у розрізі окремих видів діяльності, а потім вже визначати, в якому напрямі треба змінити активи чи пасиви, щоб сума його грошових коштів мала тенденцію до збільшення.

Список використаних джерел:

1. Нагайчук В.В. Фінансове оздоровлення підприємств у контек- сті зміцнення їхнього фінансового стану / В.В. Нагайчук // Нау- ковий вісник Херсонського державного університету : збірник наукових праць. Серія «Економічні науки». – 2015. – Вип. 14. – Ч. 3. – С. 138–141.

2. Балабанов И.Т. Финансовый анализ и планирование хозяй- ственного субъекта / И.Т. Балабанов ; 2-е изд., доп. – М. : Финансы и статистика, 2007. – 208 с.

3. Бланк И.А. Стратегия и тактика управления финансами / И.А. Бланк. – К. : ИТЕМ ЛТД ; АДЕФ-Украина, 2005. – 534 с.

4. Ван Хорн Дж.К. Основы управления финансами / Дж.К. Ван Хорн . – М. : Дело и Сервис, 2006. – 320 с.

Бамберг Дар'я
Науковий керівник: Недбалюк О.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ

Податкова політика має значний вплив на економіку через оподаткування, формування обсягу і структури державних витрат з метою забезпечення належного рівня зайнятості, запобігання і обмеження інфляції та згубного впливу циклічних коливань економіки [1]. До основних завдань податкової політики належить забезпечення фінансовими ресурсами потреб держави для виконання покладених на неї функцій, а також сприяння становленню умов для активізації економічного зростання та підвищення суспільного добробуту.

Досягнення зазначених цілей досить складне завдання і потребує запровадження оптимальної структури податкової системи, чіткого визначення елементів оподаткування, необхідність контролю за своєчасністю сплати до бюджету, надання в необхідних випадках податкових пільг. Усе це в підсумку визначає актуальність обраної теми дослідження.

Питання, які стосуються формування податкової політики досліджували такі науковці, як: В. Базилевич, К. Базилевич, К. Баластрик, С. Льовочкін, В. Опарін, В. Федосов, С. Шумська, Т. Паентко С. Юрій, А. Крисоватий, Т. Кощук та інші. У своїх працях науковці вивчали проблеми поповнення державного бюджету та методи щодо мінімізації впливу фінансової кризи на податкове реформування в Україні. Також вчені зробили значний внесок у дослідження особливостей податкового регулювання у країнах світу, обґрунтування напрямів реформування оподаткування в Україні.

Модель податкової системи України не відповідає сучасним світовим стандартам, оскільки була створена в період зміни політичних формацій, а розвиток ринкових умов господарювання на сучасному етапі трансформації економіки потребує підвищення ролі державного регулювання цими процесами, зокрема у сфері оподаткування підприємств [2].

За роки незалежності України механізми регулювання податкових відносин часто змінювались, оскільки інституційна діяльність в цьому напрямі є досить активною. Про це свідчать не тільки численні зміни та доповнення до основних законодавчих актів з оподаткування, але й зміна методологічних підходів до вирішення питань сплати податків. Однак такі зміни лише торкалися внутрішніх механізмів сплати того чи іншого податку. Ці законодавчі ініціативи не були спрямовані на створення ефективного загального державного механізму регулювання.

До основних недоліків податкової системи України потрібно віднести: громіздкість, складність, нестабільність податкового законодавства, недостатню узгодженість окремих законодавчих актів, незбалансованість прав та обов'язків суб'єктів податкових відносин, невраховування потреб та умов діяльності підприємств, недостатнє використання державними органами регулюючої функції податків, нерівномірний розподіл податкового навантаження, відсутність системного підходу до "податкової системи" як загальнодержавного важеля регулювання відносин оподаткування та розвитку суб'єктів господарювання.

Недоліки сучасної системи оподаткування негативно впливають на діяльність підприємств. Таке середовище посилює слабкі сторони підприємств, а існування несприятливих умов, які викликані дією факторів системи оподаткування, часто є однією з головних причин фінансових криз та банкрутства підприємств, що не сприяє проведенню ефективних соціальних трансформацій у суспільстві [3].

На сучасному етапі розвитку наявна система оподаткування є стримуючим фактором розвитку економіки країни. Тому необхідність вдосконалення податкових взаємовідносин ні в кого не викликає сумніву. Основними завданнями удосконалення податкової системи мають стати такі:

- Вдосконалення нормативно-законодавчої бази у сфері оподаткування, зокрема прийняття поправок до Податкового кодексу.
- Підвищення ефективності системи адміністрування податків.
- Детінізація економіки.
- Обґрунтована система надання податкових пільг.

Отже, податкова система України потребує подальшого вдосконалення, що пояснюється потребами забезпечення підвищення конкурентоспроможності національної економіки, яка значною мірою визначається ефективністю системи оподаткування [4].

Список використаних джерел:

1. Базилевич В.Д. Макроекономіка : підручник /В.Д. Базилевич, К.С. Базилевич, К.С. Баластрик; за ред. В.Д. Базилевича. –К. : Вид-во "Знання", 2007. – 703 с.

2. Гребельник О.П. Основи митної справи : навч. посібн. / О.П. Гребельник. – К. : Центр навч. літ-ри, 2003. – 600 с.

3. Льовочкін С. Реформування фінансової моделі як основа макроекономічної стабілізації в Україні / С. Льовочкін, В. Опарін, В. Федосов // Економіка України : політико-економічний журнал С. 22-26.

4. Опарін В.М. Фінансовий потенціал України: методологічні засади визначення, кількісні параметри та напрями його нарощування / В.М. Опарін, С.С. Шумська; за заг. ред. А.І. Даниленка // Фінансова політика та податково-бюджетні важелі її реалізації. – К. : Вид-во "Фенікс". – 2008. –Т. 1. –С. 77-98.

Бельцова Анастасія
Науковий керівник: Недбалюк О.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

СУЧАСНИЙ СТАН СВІТОВОГО БІРЖОВОГО РИНКУ

Однією з необхідних умов розвитку ринкової економіки є розвинена інфраструктура, одним з елементів якої є біржі. Світовий біржовий ринок є динамічною структурою, що впевнено розвивається та чинить вплив на різні аспекти ведення господарської діяльності. Такий розвиток біржового ринку є прямим свідченням того, що глобалізаційні процеси все більшою мірою охоплюють різні сфери господарювання та призводять до кардинальних змін.

Проблематика вивчення світового біржового ринку зустрічається у працях багатьох світових і вітчизняних учених, а саме: А. Буреніна, Дж. Блека, С. Вайна, М. Даніеля, О. Дегтярьової, Дж. Маршала, Л. Примостки, М. Солодкого, О. Сохацької, Дж. Халла та ін. Тим часом безперервний процес розвитку світового біржового ринку викликає актуальність у проведенні подальших наукових досліджень.

Незважаючи на значну кількість публікацій, проблематика функціонування світового біржового ринку в сучасних економічних умовах є недостатньо висвітленою. Це зумовлює потребу в дослідженні особливостей біржової торгівлі у світі та факторів її розвитку, адаптації біржових процесів до сучасних реалій розвитку ринку.

Сучасний світовий біржовий ринок – це складна система організованого потоку фінансових ресурсів, яка характеризується циклічним взаємозв’язком різних національних фондових ринків в один механізм електронної системи організованих торгів фінансовими інструментами. Постійні кардинальні зміни цього ринку мають безпосередній вплив на всі національні фінансові системи і є об’єктом актуальних досліджень.

Глобалізація світового біржового ринку сприяла значній трансформації напрямів використання деривативів, особливо строкових угод. Тривалий час деривативи використовуються як інструменти прогнозування біржової кон’юнктури. Нині майже всі світові біржі з товарних і фондових перетворилися на універсальні біржові альянси, які разом із торгівлею товарними деривативами здійснюють торгівлю цінними паперами та фінансовими деривативами [1, с. 107].

За дослідженнями Асоціації ф’ючерсної індустрії (Futures Industry Assosiation), у 2016 р. спостерігається сильне зростання в торгівлі ф’ючерсами і опціонами на біржах Китаю, Індії, Кореї, Сінгапуру та інших регіонів Азії. Ще однією важливою подією в 2016 р. був сплеск у торгівлі товарними ф’ючерсами й опціонами. Протягом останніх кількох років вона набрала швидших темпів росту порівняно з іншими сегментами ринку деривативів (табл. 1). Так, Азіатсько-Тихоокеанський регіон показує найвищі

темпи зростання порівняно з іншими регіонами, а саме 33,7%, тоді як Європа демонструє лише 8,2% зростання, а Північна Америка, навпаки, має тенденцію до зменшення темпів зростання на 0,2%. Хоча Північна Америка в попередні два роки демонструвала найвищі темпи зростання порівняно з іншими досліджуваними регіонами [2].

У 2016 р. на світовому рівні загальна кількість ф'ючерсів і опціонів, що торгуються на біржах світу, зросла до 24,78 млрд. контрактів, що на 13,5% більше порівняно з 2015 р. Це найвищі темпи зростання в даній галузі з 2010 р.

Таблиця 1 - **Регіональна динаміка ринку деривативів у світі в 2016 р.**

Показник	Північна Америка	Європа	Азіатсько-Тихоокеанський регіон
Кількість бірж	25	14	28
Кількість контрактів (млрд.)	8,2	4,8	9,7
Темпи зростання, %	-0,2	8,2	33,7
Частка у світовому ринку, %	33,1	19,3	39,2

Розглянемо детальніше діяльність європейської біржі EUREX [3]. Це одна з провідних бірж світу. Згідно з даними 2014 р., вона займає третє місце. EUREX пропонує широкий спектр деривативів, зокрема деривативи на відсоткові ставки, цінні папери, фондові індекси, дивіденди, індекси на волатильність, індекси на активи фондів, інфляційні деривативи, товарні деривативи, погодні деривативи, деривативи на власність.

Дослідження частки укладених контрактів на біржі за період з 2008 по серпень 2016 р. (табл. 2) показує, що в середньому за рік укладається 1,7 млрд. контрактів. Піковими були 2008 та 2011 рр. (кількість укладених контрактів перевищила 2 млрд.). Фінансові кризи 2008 та 2012 рр. спричинили зменшення числа укладених контрактів у наступні періоди. Окрім того, впродовж досліджуваного періоду найбільшою залишається частка контрактів, що укладаються агентами (42,8% у 2015 р.), частка контрактів, укладених принципалами, є найменшою (26,2% у 2015 р.) [3].

Таблиця 2 - **Динаміка укладених контрактів на європейській біржі EUREX, млрд., 2008-2016 рр.**

Рік	Кількість контрактів, млрд	Частка контрактів за типом рахунку, %		
		Агенти	маркет-мейкери	принципали
2016	1,142	40,2	32,1	27,7
2015	1,673	42,8	31,0	26,2
2014	1,491	41,8	30,5	27,7
2013	1,553	43,8	29,9	26,3
2012	1,659	44,0	30,8	25,2
2011	2,043	42,0	33,0	25,0
2010	1,897	42,8	33,8	23,4
2009	1,687	41,2	37,6	21,2
2008	2,165	39,1	37,2	23,8

Якщо проаналізувати статистичні дані 84 світових бірж, які входять до Асоціації ф'ючерсної індустрії, вони свідчать про продовження процесів біржової консолідації (об'єднання і поглинання), що вплинуло на зміну рейтингу світових біржових альянсів. Слід зазначити, що основним показником, за яким визначається рейтинг бірж, є кількість укладених угод, що свідчить про ліквідність та обсяги торгівлі на біржах

Отже, можна дійти висновку, що нині світовий біржовий ринок характеризується постійними кардинальними змінами, викликаними глобалізацією економічного середовища. Сучасний світовий біржовий ринок дозволяє, завдяки функціям хеджування та спекуляції, забезпечувати цінове прогнозування розвитку будь-якого товарного чи фінансового ринків.

Список використаних джерел:

1. Яворська В.О. Деривативи в розвитку біржового ринку / В.О. Яворська, Т.Ю. Андросович // Сучасні питання економіки і права. – 2013. – № 2. – С. 107–112.

2. Will Acworth. 2016 Annual Survey: Global Derivatives Volume [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.futuresindustry.org.

3. Eurex Monthly Statistics June 2016 Monthly. Press Release // EUREX [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www. eurexchange.com/blob/2639898/0b22f1ceb1fac2b8d66ecbde 46f186ae/data/monthlystat_201606.pdf.

Беляєва Катерина
Науковий керівник: Мельничук О.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ПРИЧИНИ І НАСЛІДКИ ТРУДОВОЇ ЕМІГРАЦІЇ ДЛЯ УКРАЇНИ

У сучасному світі, коли взаємозалежність національних економік стає все більш тісною, неухильно зростає значення трудової міграції. Зростання мобільності трудових ресурсів підвищує важливість міграційних досліджень, змушує держави замислюватися про вплив міграції на економічне зростання, рівень зайнятості та оплати праці, а також на суспільний розвиток в цілому. При дослідженні трудової міграції важливу роль відіграє визначення наслідків, які вона спричиняє для країн. Однак ці наслідки не можуть бути чітко визначені, якщо не аналізується передумова еміграції робочої сили.

Багато вчених досліджували сутність міграції, її причини наслідки та аналізували і вивчали заходи щодо подолання проблем міграції: Бльок Н. [1], Гайдуцький А. П. [2], Мельниченко О. А. та Удовиченко Н. М. [3], Фенік К. Ю. [5] та багато інших.

Метою дослідження є визначення причин та наслідків трудової еміграції для України та заходів для подолання негативних наслідків еміграції.

Поняття трудова еміграція являє собою масове переселення з батьківщини в іншу державу робітників та тривале перебування їх за межами батьківщини для власного забезпечення та пошуку кращого життя. Трудова

еміграція пов’язана з формуванням, розвитком та занепадом націй і держав, тому потрібно визначити її основні причини та наслідки для формування заходів щодо подолання негативних наслідків еміграції.

Причинами міжнародної міграції робочої сили є:

– економічні (національні різниці в оплаті праці, безробіття, діяльність міжнародних компаній, які сприяють поєднанню робочої сили з капіталом, здійснюючи або рух робочої сили до капіталу, або рух капіталу до трудонадлишкових районів);

– позаекономічні (політичні, національні, релігійні, расові, сімейні) [5].

Міжнародна міграція робочої сили спричинена насамперед економічними факторами:

− по-перше, дією законів капіталістичного нагромадження, народонаселення, нерівномірності економічного розвитку тощо, які зумовлюють відносне перенаселення в одних країнах та нестачу робочої сили в інших;

− по-друге, істотною різницею в умовах праці, рівні заробітної плати, рівні життя, умовах підприємницької діяльності тощо;

− по-третє, циклічним характером економічного розвитку, зокрема асинхронністю економічного циклу в різних країнах;

− по-четверте, нерівномірним розгортанням НТР, структурних криз і структурних реформ;

− по-п’яте, демографічними факторами, різницею у природному прирості населення;

− по-шосте, політичними, військовими, національно-етнічними та іншими неекономічними чинниками [1, с. 120].

Серед позитивних результатів зовнішньої трудової міграції для України можна назвати такі:

− сприяння інтеграції України до світового ринку праці;

− послаблення потоку безробіття на національний ринок праці, зниження соціальної напруженості в суспільстві;

− надходження до України додаткової іноземної валюти у формі грошових переказів трудових емігрантів та інвестування коштів в економіку через створення спільних підприємств з іноземними засновниками;

− надання працеспроможному населенню можливості реалізувати свої здібності за кордоном, підвищити рівень кваліфікації, поліпшити матеріальне становище;

− забезпечення за рахунок іноземної робочої сили покриття дефіциту фахівців рідкісних професій та кваліфікацій в Україні;

− спонукання продуктивнішої діяльності українських працівників через створення конкуренції з закордонними фахівцями [2, с. 90].

Серед негативних наслідків трудової міграції можна назвати такі:

− втрата Україною конкурентоспроможної частини власної робочої сили (особливо науковців і фахівців), що призводить до уповільнення темпів науково-технічного прогресу;

− збільшення тиску на національний ринок праці внаслідок створення іноземними громадянами конкуренції місцевій робочій силі;

− втрата Україною іноземної валюти, що вивозиться іммігрантами як власні заощадження;

− дискримінація та експлуатація наших громадян з боку місцевих роботодавців;

− виникнення політичних та економічних претензій до України з боку країн-реципієнтів у зв'язку зі збільшенням нелегальної трудової міграції українців;

− зростання злочинності та соціальної напруженості у суспільстві через міжнаціональні конфлікти [3, с. 58].

Також негативним наслідком є намір не повертатися на Батьківщину. За допомогою даних Міжнародної організації з міграції (МОМ), ми проаналізували динаміку реміграції в Україні (рис. 1) і дізнались, що в Україні мають бажання реемігрувати 60% українських заробітчан. Тривожним фактом є те, що кількість українців, які вирішили не повертатися додому, майже вдвічі вища серед людей віком 18 - 29 років (таких 30%), порівняно з людьми 45 - 65 років (16%) [4].

За цими даними можна зробити висновок, що трудова міграція поширена внаслідок недостатньо високого рівня життя. Велика кількість емігрантів, виїжджаючи за кордон в пошуках кращого, не мають бажання повертатися на батьківщину, що є дуже негативним наслідком для України, адже більшу частину мігрантів становлять особи, які мають досить високий освітній рівень і значний відсоток серед мігрантів складає молодь.

Рисунок 1 - **Аналіз динаміки еміграції в Україні за 2017** [4]

Отже, для розв'язання проблем трудової міграції в Україні, на мій погляд необхідно, перш за все вирішити питання підвищення рівня оплати праці, уряд має забезпечити належні умови для повноцінного відтворення трудового потенціалу і професійно-інтелектуального розвитку, впровадити систему стимулів до праці, забезпечити належні умови праці і життя, а також

реалізувати соціальні гарантії зайнятого і незайнятого населення. Ці кроки мають створити передумови для поліпшення всіх параметрів формування трудового потенціалу.

Список використаних джерел:

1. Бльок Н. Термінологія та понятійна характеристика трудової міграції населення в Україні // Митна справа. – 2015. − № 2. − С. 118–124.

2. Гайдуцький А.П. Характерні риси української трудової міграції за кордон / А.П. Гайдуцький // Економіка та держава. – 2010. – №9. – С.88-92.

3. Мельниченко О.А. Трудова міграція: сутність і засоби реалізації державної політики / О.А. Мельниченко, Н.М. Удовиченко // Теорія та практика державного управління. – 2017. − №1. – С. 56-65.

4. Статистика трудової міграції в Україні /Australian-European consulting group [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://australia-europe.org/news-list-ua/items/statistika-trudovoji-migraciji-v-ukrajini.html.

5. Фенік К.Ю. Причини та наслідки трудової міграції населення України / К.Ю. Фенік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/18_NiIN_2007/Economics/22487.doc.htm.

Бондаренко Ольга, Ланова Яна
Науковий керівник: Гарбар В.А., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

СУЧАСНІ ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ АГРАРНОГО РИНКУ

Сільськогосподарська галузь для Української держави завжди була однією з пріоритетних сфер як зовнішньоекономічного, так і внутрішньо економічного розвитку країни, Від цього залежить не тільки життєздатність і самодостатність країни й суспільства, а й безліч найрізноманітніших напрямів людської діяльності. Україна – це країна з потужним агропромисловим потенціалом та величезними перспективами розвитку сільського господарства. Вона володіє сприятливими кліматичними умовами і якісними земельними ресурсами, наявність яких свідчить про можливість ефективного розвитку сільськогосподарського виробництва. Аграрний сектор є важливою стратегічною галуззю української національної економіки, яка забезпечує продовольчу безпеку та продовольчу незалежність нашої держави, дає значній частині сільського населення робочі місця. Ефективність аграрного сектору в значній мірі залежить від рівня розвитку аграрного ринку, тому обрана тема дослідження є актуальною [1].

Мета дослідження аграрного ринку полягає у визначенні сутності аграрного ринку та його інститутів, які в сучасних умовах забезпечують ефективний розвиток аграрного бізнесу.

Дослідженню розвитку вітчизняного аграрного ринку присвячено значну кількість робіт. Вагомий внесок зробили В.І. Бойко, В.І. Власов, С.Л. Ганначенко, С.І.Дем’яненко, Ю.С. Коваленко, І.Г. Кириленко, Є.М. Кирилюк, М.Ю.Коденська, Т.М. Лозинська, П.М. Макаренко,

Х.З. Махмудов, Л.В.Молдован, І.В. Охріменко, Г.П. Пасемко, Б.Й. Пасхавер, П.Т. Саблук, О.Г.Шпикуляк, О.М. Шпичак, О.В. Шубравська. Їх праці є ґрунтовними, проте постійна зміна зовнішньої та внутрішньої кон'юнктури на продовольчому ринку зумовлює зміни у формуванні та функціонуванні аграрного ринку.

Тлумачення категорії "аграрний ринок" наведене в Законі України "Про державну підтримку сільського господарства України". Відповідно до цього закону аграрний ринок - сукупність правовідносин, пов'язаних з укладенням та виконанням цивільно-правових договорів щодо сільськогосподарської продукції [2].

Таке тлумачення є дещо обмеженим, оскільки відбивати тільки правову, а не економічну сторону досліджуваної категорії. Деякі науковці, наприклад, Саблук П.Т., Месель -Веселяк В.Я. та ін., дають розширене визначення цієї категорії: аграрний ринок - це сфера взаємодії суб'єктів ринку щодо забезпечення виробництва й вільного руху сільськогосподарської продукції, продовольчих товарів, засобів виробництва та послуг для агропромислового комплексу, аграрної науково-технічної продукції.[3].

В новій "Економічній енциклопедії", у якій чітко зазначено, що аграрний ринок - це ринок сільськогосподарської продукції, а також у вітчизняному законодавстві. Нині багато економістів вважають, що аграрний ринок являє собою не тільки сферу товарного обміну чи безпосередньої взаємодії попиту й пропозиції, як заведено спрощено трактувати, а й поєднання процесів виробництва та споживання. Тому він має властивості системи, що знаходиться у стані безперервного розвитку. Аграрний ринок є системою економічних відносин, що забезпечують ефективне функціонування агропромислового комплексу на основі зацікавленості усіх суб'єктів ринкових відносин у кінцевих результатах діяльності.

Структура аграрного ринку постійно змінюється. Черговий рік для аграрного сектору виявився плідним на здобутки. врожайність залишається високою для України. Завдяки цьому цього річчя вдалося зібрати один з кращих врожаїв зернових - більш як 60 млн. тон. Зростає експортний потенціал та розвиток торгівлі з ЄС. Аграрні продажі продовжили зростання. За січень-вересень 2017 року експорт с/г продукції збільшився на 24,3% і склав $13,7 млрд. Частка АПК у загальній структурі експорту країни досягнула 41,7%. Найбільше експортуються соняшникова олія - 24,8%, кукурудза - 18%, пшениця та суміші пшениці й жита - 14,45%, соя-,84%, ячмінь - 4,6% та насіння ріпаку - 4,6%.

У 2016-2017 маркетинговому році Україна відкрила 12 нових ринків для експорту продукції тваринництва, в тому числі Китай, ОАЕ, Ізраїль, Єгипет, Гонконг, Чорногорію, Сербію тощо.

Важливу роль в експорті аграрної продукції займає ЄС. Частка останнього зросла за 3 роки до 25%. Вже 235 підприємств отримали право експорту до ЄС. Зростає також частка експортної продукції з високою доданою вартістю.

У сьогоднішніх умовах військового протистояння й економічної кризи сільське господарство серед інших галузей демонструє позитивну тенденцію. Як зазначив Прем'єр-міністр України (2015 р.) А. Яценюк, протягом останніх декількох місяців агропромисловість стала єдиною галуззю економіки в Україні, яка збільшила виробництво й експорт. «У складних економічних умовах, попри всі труднощі й військову агресію, агропромисловий комплекс став єдиною галуззю української економіки, яка в останні місяці збільшила обсяги продовольчого виробництва та експорту», – зазначив він. Прем'єр-міністр повідомив, що ріст сільського господарства, виробництва українського продовольства становив 16 %, проти аналогічним періодом минулого року. «У нас середня урожайність зросла на 14 %, тому сільське господарство є основним і, на жаль, єдиним локомотивом підтримки економічної стабільності в Україні», – наголосив А. Яценюк. Він додав, що очікується значний обсяг надходження валюти в Україну, у тому числі через продаж продукції Україна зможе наростити свій експортний потенціал, зокрема й шляхом сільськогосподарської продукції [4].

Як наслідок, в аграрному секторі відбулося безпрецедентне зниження обсягів виробництва практично всіх видів продукції, значне скорочення виробництва асортименту продукції, що випускається, старіння основних фондів. Слід зазначити, що з часу набуття незалежності Україна суттєво зміцнила свої позиції на світовому ринку продовольства й продовжує нарощувати свої потужності щодо розвитку експортного потенціалу аграрної продукції. Водночас Угода про асоціацію з ЄС і формування протягом найближчих років поглибленої та всеосяжний зони вільної торгівлі з країнами Європейського Союзу створює для України якісно нові можливості в частині подальшої її інтеграції у світовий ринок. Входження у європейський ринок продовольства може стати одним із головних 9 чинників перебудови аграрної економіки України, виходу вітчизняної продукції на світові рівні якості. На жаль, істотним чинником прискореного нарощування темпів експорту аграрної продукції є трагічні події на Донбасі, де в результаті воєнних дій відбувається усвідомлена з боку агресора руйнація ключового аграрного експортного потенціалу України. Головною метою заходів державної підтримки галузі має стати підвищення рівня конкурентоспроможності вітчизняного аграрного виробництва, що стане головним чинником посилення позицій України на світових ринках продовольства в умовах їх рецесії й поглиблення фінансової кризи. Сутність ефективного аграрного розвитку полягає у тому, щоб сформувати умови для забезпечення розгорнутого відтворення всіх галузей і сфер аграрного ринку забезпечити дотримання інтересів споживачів і держави.

Сектор АПК має значний потенціал подальшого зростання, однак невирішені системні дисбаланси стримують його розвиток. Одним з основних обмежень є застаріла система землекористування та земельних відносин через збереження мораторію на купівлю-продаж землі, а також чітких та прозорих правил гри у секторі. Найпотужнішими учасниками аграрного ринку є агрохолдинги. Попри певні труднощі, спричинені

внутрішніми та зовнішніми факторами, вони не відмовляються від своїх задумів щодо розбудови інфраструктури та розширення присутності на зовнішніх ринках.

Отже, АПК – не тільки локомотив економіки України, який стабільно забезпечує 15–20% ВВП щорічно, попри кризові явища останніх років, і генерує валютний виторг від експорту продукції сільськогосподарського виробництва, що в умовах значного боргового навантаження на національну економіку є джерелом покриття поточних зобов'язань, але й забезпечує населення України якісною продукцією власного виробництва.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України. – Режим доступу: http://minagro.gov.ua.

2. Закон України "Про державну підтримку сільського господарства України": за станом на 23 березня 2009 р. / Верховна Рада України. - Офіц. вид. - К.: Парламентське видавництво, 2009. - 29 с.

3. Формування та функціонування ринку агропромислової продукції (наукова стаття) /[П. Саблук, В. Месель-Веселяк, О. Шпичак та ін.]; За ред. П.Саблука. - К.: ІАЕ, 2000. - 556 с.

4. Потіха А., наук. співроб. СІАЗ НБУВ. Сільське господарство в економічній системі України. . – Режим доступу: http://nbuviap.gov.ua.

Бондарчук Богдана, Савченко Вікторія
Науковий керівник: Гарбар В.А., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ІНВЕСТИЦІЙНО - ІННОВАЦІЙНА МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ МАШИНОБУДІВНОЇ ГАЛУЗІ ВИРОБНИЦТВА

Сьогодні актуальність в машинобудуванні склалася така ситуація за якої підприємства, що мають потребу в новітніх технологіях вимагають впровадження сучасного устаткування. Керівництво підприємств очікує від держави активного залучення інвестицій до машинобудівної галузі.

Важливо здійснювати ці вкладення обмірковано та постійно контролювати виконання інноваційних рішень тоді вони обов'язково дадуть потрібні результати.

Цю тему намагалися дослідити такі вчені як: Александрова В. П.. Гаврилова Н. Л. Жовнір Н. М. Гончаров В.М., Макаренко В. М., Ольшанський О. В., Гончаров Є.В., Федулової Л. І. та інші.

Метою дослідження є розробка рекомендацій щодо формування інвестиційно-інноваційної моделі розвитку підприємства машинобудівної галузі.

Відзначимо, що основними напрямками інноваційної діяльності в машинобудуванні України є виробництво конкурентоспроможної за ціною та якістю продукції, що забезпечує першу чергу споживача.

Реалізацію ресурсом енергоощадних технологій у галузях реального сектора економіки забезпечення технологічного переозброєння та автоматизації машинобудівних виробництв застосування прогресивних методів високоточної обробки конструкційних матеріалів високопродуктивних інструментів що дозволяють ефективно використовувати ріжучі властивості металокераміки, а також інших перспективних [6].

Інноваційна культура стимулює зростання кількості наукомістких галузей та покращення матеріально-технічної бази підприємств. Вона відіграє важливу роль у тих видах діяльності, які мають перспективу і можуть забезпечити реальне зростання вітчизняної економіки завдяки активізації інноваційних процесів. Серед них вирізняється машинобудування як пріоритетний напрямок розвитку ринкової економіки, яке сьогодні, до речі, вимагає нових технологій, структурного й технічного оновлення [2].

Підприємства машинобудування характеризуються складністю виробничих процесів і значною мірою пов’язані з іншими галузями національної економіки, що узагальнює їх від інноваційного фактора. В останні роки спостерігається позитивна динаміка розвитку цієї галузі: зростають темпи виробництва, покращується інноваційна активність.

Проте у структурному розрізі не всі підгалузі машинобудівного комплексу мають належне інноваційне спрямування, особливо ті, що вважаються прогресивними: виробництво електронної техніки, засобів обчислювальної техніки, металорізальних верстатів тощо. Залежність від суміжних галузей та одночасний вплив на інші галузі особливо актуалізують проблему інноваційного розвитку в цій сфері [1].

Частково вона породжена загальним інноваційним кліматом в Україні, але й значною мірою залежить від інноваційного потенціалу кожного підприємства зокрема. Для покращення інноваційного потенціалу машинобудівних підприємств необхідно розробити системно-цілісний механізм регулювання інноваційного розвитку з узгодженим поєднанням заходів на загальнодержавному рівні з заходами конкретного підприємства. Заходи загальнодержавного масштабу мають виходити з пріоритетності розвитку машинобудування як стратегічно важливої галузі, тому вони мають бути складовою інноваційної політики держави.

Інвестиційно-інноваційна модель розвитку машинобудівної галузі виробництва підприємства має особливі ознаки, вона поєднує у собі високий ринковий потенціал, наділений енергією стимулювання інноваційного розвитку, із мінімальним ризиком та контролем над підприємством. Проте, інтеграційні процеси та збільшення числа транснаціональних корпорацій загострюють проблему узгодження місцевого законодавства із законодавством інших країн і, як наслідок, виникає об’єктивна закономірність у функції контролю, координування і підвищення відповідальності. Ринок інновацій існує у певному макросередовищі, в якому поєднуються різні інтереси учасників господарювання, якими рухають різні мотиви.

У взаємовідносинах між суб'єктами ринку, як і на локальному рівні – між працівниками підприємства, мотиваційна функція інноваційної культури відіграє важливу роль. Інтереси суб'єктів ринку суттєво відрізняються, а завдяки мотиваційному фактору їх можна цілеспрямовано змінювати й формувати на різних рівнях.

Для цього необхідно попередньо проаналізувати мотив дій виробників, споживачів, дослідників та інших структур, які залучений в інноваційному ланцюжку. Розробляючи стратегію інноваційної діяльності, підприємства повинні враховувати не тільки свої комерційні інтереси, але й інтереси суспільства, тому першочергове завдання інноваційної культури полягає в екологічному спрямуванні інноваційної діяльності.

У цьому плані показовою є світова практика, яка демонструє можливості зменшення негативного впливу інноваційних продуктів на довкілля. Мотиваційний механізм повинен спонукати підприємства-виробники до виробництва інноваційних продуктів з високим рівнем екологічності та стимулювати відповідний попит на екологічно чисті товари, розвиваючи культуру споживання і турботливе ставлення до екологічних негараздів [4].

Залучення мотиваційного механізму до життєвого циклу екологічної інновації сприятливо вплине на збалансованість інноваційної діяльності. Мотиваційне поле повинно бути досить гнучким з огляду на те, що стимулювання є динамічним елементом управління, яке поширюється на інтереси всіх учасників процесу, починаючи від зародження ідей та завершуючи її матеріалізацією у готовий продукт. У цьому контексті важливим є стимулювання діяльності дослідників і науковців, які генерують нові ідеї.

Стимулювання праці саме цієї категорії працівників повинно забезпечити не тільки прискорення темпів наукових досліджень, але й підвищити персональну зацікавленість у систематичних дослідницьких роботах шляхом об'єктивного поєднання принципу матеріального і морального заохочення.

Сукупність різнохарактерних стимулів сприятиме скороченню розриву між творчими можливостями дослідників і реальною реалізацією їхніх ідей, тобто оптимізації усіх складників потенціалу та наближенні існуючого стану до бажаного [1].

Висновки. Основну роль інноваційної культури в розвитку інноваційної діяльності підприємства та забезпеченні його конкурентоспроможності проявляється у тому, що вона: виконує функцію стимулятора творчої думки; оптимізує всі складові інноваційного потенціалу підприємства; відображає відносини, які складаються на всьому інноваційному циклі із висвітленням слабкої ланки; надає всьому інноваційному процесові певної організованості, регламентуючи відповідні процедури; істотно зменшує опір до нововведень завдяки культурі змін та перехідних процесів; впорядковує процес інновацій завдяки своєму інституціональному характеру; оптимізує весь інноваційний шлях підприємства на основі прийнятих цінностей та бажання працювати на випередження і гідно сприймати сучасні виклики часу.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» (433-15) // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – No13. – ст. 93.
2. Александрова В. П. Прогнозування впливу інноваційних факторів на розвиток економіки України / В. П. Александрова, М. І. Скрипниченко, Л. І. Федулова // Економіка і прогнозування. – 2015. – No2. – С. 9-26.
3. Гаврилова Н. Л. Формування та використання інтелектуального капіталу : [наукове видання] / Н. Л. Гаврилова. – Харків: Вид. ХНЕЦ, 2016. –252 с.
4. Управління ефективним функціонуванням машинобудівних підприємств : [монографія] / В.М. Гончаров, В. М. Макаренко, О. В. Ольшанський, Є.В. Гончаров ; під ред. В. М. Гончарова. – Донецьк : СПД Купріянов В.С., 2017. – 218 с.
5. Жовнір Н. М. Управління організаційною й інноваційною культурою в системі регіонального розвитку / Н. М. Жовнір // Економіка і регіони 2017. – No1(2). – [ПнТ9]. – С. 45-47.
6. Федулової Л. І., Інноваційний розвиток економіки: модель, система управління, державна політика / за ред. Л. І. Федулової. –К. : Основа, 2015. – 552 с.

Вакар Євген
Науковий керівник: Кульганік О.М., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ОБГРУНТУВАННЯ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУ ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ РОЗРОБКИ БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ

На даний момент економіка нашої країни не є стабільною тому, будь-які бізнес проекти покликані як найшвидше окупитися. Це випливає із того, який чистий дохід планує отримати підприємство. Ці бізнес-проекти створюються на основі бізнес-плану, головним розділом якого є фінансовий план.

Питання складання бізнес-планів а саме розробки фінансового плану, присвячені праці відомих вчених: Т. Г. Васильців [1], Н. Крилової, В. М. Чауса [2], В. А. Чичина, А. В. Черепа [3], І. В. Ліпсіса, Г. Д. Львовського, М. Муллей, О. І. Пальчик, А. Р. Полякова, Х. Роузена, Ю. І. Скирко.

Метою дослідження тез є пошук відповідей на питання, пов’язаних із розумінням поняття фінансовий план та висвітлення його складових.

Дослідивши різні джерела можна зробити висновок, що фінансовий план, як розділ бізнес-плану полягає у тому, що розраховані в ньому показники дають зрозуміти чи потрібно реалізовувати даний проект чи ні.

Метою фінансового плану, як розділу бізнес-плану є дати відповідь на питання щодо терміну окупності інвестицій по проекту та обґрунтування основних показників його ефективності.

Виходячи з вище наведеного, основними завданнями фінансового розділу є:

- остаточна перевірка та узагальнення раніше розроблених розділів плану;
- провести дослідження необхідних капіталовкладень для реалізації даного проекту, провести аналіз та узагальнення витрат необхідних для реалізації та визначити потребу у розмірі інвестиційних надходжень;
- провести дослідження джерел інвестування;
- розробити план чистого доходу та витрат проекту;
- провести дослідження основних показників фінансової ефективності проекту;
- за попередніми розрахунками спрогнозувати майбутній плановий баланс реалізованого проекту.

Фінансовий план має на меті дати відповіді на чотири головні питання:

1. головні джерела фінансування проекту;
2. розподіл інвестованих коштів;
3. співвідношення витрат на реалізацію і грошових потоків;
4. майбутній прогнозований стан створеного підприємства.

Відповідь на ці питання дозволить визначити наскільки вдало проведено дослідження щодо розробки бізнес-плану та визначити всі «за» і «проти» щодо реалізацій проекту.

При розробці фінансового плану проводиться фінансова оцінка проекту який досліджується. При оцінці використовується система показників, яка складається із двох груп: ті, які характеризують ліквідність і платоспроможність підприємства у кожному з періодів реалізації бізнес-проекту; ті, які свідчать про доцільність прийняття рішення про реалізацію бізнес-проекту.

Попри розрахунку першої групи показників використовуються, як інформаційна база результати попередніх розрахунків фінансового плану. А саме з прогнозований плановий баланс реалізованого проекту.

Під час розрахунку першої групи показників доцільно, також розрахувати: прогнозовані показники ділової активності; показники, які свідчать про ефективність використання ресурсного забезпечення; показники прибутковості та рентабельності реалізованого проекту.

В результаті розрахунку першої групи показників, буде дано відповідь про те, наскільки реалізований проект зможе забезпечити себе власними коштами для підтримки ліквідності та платоспроможності, що в свою чергу дозволить визначити тривалість вдалого існування реалізованого бізнес-проекту.

Також, на даному етапі потрібно провести розрахунок показників оцінки фінансового стану реалізованого бізнес-проекту. Даний розрахунок складатиметься із показників зазначених у таблиці 1 [1].

Таблиця 1 - **Показники оцінки фінансового стану**

Показник	Методика обчислення	Оптимальне значення
Коефіцієнт фінансової незалежності	Власний капітал / валюта балансу	≥0,5
Коефіцієнт фінансової стійкості	Залучений капітал / власний капітал	0,5<1,0
Коефіцієнт інвестування	Власний капітал / необоротні активи	>1,0
Наявність робочого капіталу	Оборотні активи – поточні зобов'язання	≥0,5
Коефіцієнт маневрування	Власний оборотний капітал / власний капітал	0,4-0,6
Коефіцієнт поточної ліквідності	Оборотні активи / поточні зобов'язання	1,5-2,0
Коефіцієнт загальної ліквідності	Оборотні активи / довгострокові і поточні зобов'язання	≥1,5
Коефіцієнт ліквідності балансу	Активи / довгострокові і поточні зобов'язання	>2,0

Друга група показників, які характеризують фінансовий стан, складається із наступних показників:

1. термін окупності проекту;
2. точка беззбитковості бізнес-проекту;
3. чиста поточна вартість;
4. внутрішня норма окупності;
5. індекс доходності проекту.

Точці беззбитковості відповідає значення доходу, при якому підприємство покриває умовно-постійні та змінні витрати. За такої ситуації підприємство не зазнає збитків, проте не одержує прибуток та неспроможне забезпечити належний розвиток, одержання прибутку на вкладений капітал

На практиці, визначення точки беззбитковості інколи може розглядатися лише, як один із методів фінансової оцінки.

Найголовнішим показником фінансового розділу бізнес-плану є значення чистого потоку готівки. Він розраховується за кожним періодом реалізації бізнес-проекту за формулою (1) [3].

$$ЧТВ = ЧПГ_1 + (ЧПГ_2 * К_2) + (ЧПГ3 * К_3) + \ldots + (ЧПГ_n * К_n), \quad (1)$$

де ЧПГ – чистий потік грошових коштів, грн.;

(1, 2, … n) період реалізації підприємницького проекту;

К – коефіцієнти дисконтування.

Тому, проект із позитивним чи нульовим значенням ЧТВ вважається прийнятним. При ЧТВ менше нуля рентабельність проекту є нижчою за мінімальну норму і, відповідно, від цього проекту слід відмовитись.

Отже, фінансовий план як розділ бізнес-плану, є одним із головних. Тому, що дає узагальнену картину майбутніх фінансових потоків та витрат на реалізацію проекту. Майбутній балансовий стан створеного підприємства та

його платоспроможність. Залежність підприємства створеного підприємства від кредиторів. Буде дано відповідь на чотири головні питання (головні джерела фінансування, розподіл інвестованих коштів, співвідношення витрат і грошових потоків, майбутній прогнозований стан створеного підприємства). Значення чистої теперішньої вартості має велике значення при вирішенні подальшої долі бізнес-проекту.

Список використаних джерел:

1. Васильців Т. Г. Бізнес-планування навч. посіб. / Т. Г. Васильців, Я. Д. Качмарик та ін. – К. : Знання, 2013. – 173 с.

2. Чаус В. М. Планування діяльності підприємств у сучасних умовах господарювання : теоретичний підхід / В. М. Чаус // Вісник ЛКА: Збірник наукових праць. – Серія економічна. – Вип. 32. – Львів : ЛКА, 2010. – С. 112- 116.

3. Череп А. В. Стратегічне планування і управління: навч. посіб. / А. В. Череп, А. В. Сучков. – К. : Кондор, 2011. – 334 с.

Вакар Євген
Науковий керівник: Супрун С.Д., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Підвищення ефективності використання основних засобів торговельного підприємства на сьогодні, є однією з важливих проблем. Вирішення даної проблеми дозволить суб'єктам господарювання зменшити затрати грошових коштів, що в свою чергу дозволить збільшити інвестування в діяльність або отримання прибутку власниками.

Дослідження наукових джерел показало, що в сучасних наукових працях ще не досягнуто повного вирішення цієї проблематики. Не в повній мірі є розв'язаними питання щодо сутності основних засобів, їх класифікації, технічного стану та шляхів підвищення ефективності використання основних засобів торговельного підприємства [1-4].

Неоднорідність основних засобів в залежності від натурально-речового складу та призначення для торговельно-виробничих процесів обумовлює необхідність їх класифікації. В Україні не існує чіткого розмежування в класифікації між основними засобами виробничого і торговельного підприємства.

Для врегулювання діяльності та обліку на підприємствах були розроблені П(с)БО. Основним засобам було присвячено Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби". В ньому було визначено методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби, інші необоротні матеріальні активи та незавершені капітальні інвестиції в необоротні матеріальні активи [1].

Виходячи із даного положення можна сказати, що під основними засобами прийнято розуміти матеріальні активи, які підприємство/установа утримує з метою використання їх у процесі виробництва/діяльності або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік) [1].

Під терміном "основні фонди" розуміють матеріальні засоби, що використовуються у виробничій діяльності підприємства впродовж періоду, який перевищує 365 календарних днів від дати їх вводу до експлуатації, і вартість яких поступово зменшується у зв'язку із фізичним або моральним зносом [3, с. 275].

Таким чином, характерними особливостями основних фондів є [3, с.275]:

1. Використання в натуральному вигляді впродовж тривалого часу;

2.Схильність до зносу;

3. Специфічний характер кругообігу та відшкодування вартості.

Усі основні засоби, що знаходяться у розпорядженні підприємства незалежно від порядку їх формування, а також сукупність його оборотних засобів (сировини, палива, матеріалів та інших матеріальних ресурсів) прийнято іменувати матеріально-технічною базою підприємства.

Основні засоби виступають певним резервом будь-якого підприємства, а саме їх можна віднести до резервів переоцінки основних засобів. Основні засоби підприємства поділяють на основні виробничі та невиробничі засоби. До виробничих відносять: земельні ділянки, будівлі, споруди, передавальні пристрої, машини та устаткування, транспортні засоби, інструменти, виробничий га господарський інвентар та інші основні засоби. До невиробничих засобів відносять об'єкти культурно-побутового призначення.

Оцінка ефективності використання основних засобів вимірюється такими основними показниками: фондовіддачею, фондоозброєністю, фондоємністю коефіцієнтом використання основних засобів.

Фондовіддача характеризує величину товарообігу, що припадає на 1 гривню основних засобів і визначається як відношення товарообороту до вартості основних засобів. Підвищення фондовіддачі означає, що товарообіг зростає більш високими темпами, ніж вкладення в основні засоби, і що гривня вкладень в основні засоби обертає велику товарну масу.

Фондовіддача також може бути виражена як відношення товарообігу на одного працівника до фондоозброєності, яка розраховується діленням вартості основних засобів на загальну чисельність працівників. Підвищення фондоозброєності свідчить про технічний прогрес у торгівлі та має сприяти зростанню продуктивності праці. Фондовіддача підвищується за умови, що темпи зростання продуктивності праці випереджають темпи зростання фондоозброєності.

Фондомісткість - показник, зворотний фондовіддачі, вона характеризує вартість основних засобів у розрахунку на 1 гривню товарообігу і визначається як відношення вартості основних засобів від суми товарообігу.

Коефіцієнт ефективності використання основних засобів (рівень рентабельності основних засобів) - це відношення річної суми прибутку до середньорічної вартості основних засобів.

Показниками використання устаткування є коефіцієнт змінності устаткування, коефіцієнт використання встановленого обладнання.

Розширення та вдосконалення основних засобів торговельного підприємства є головною умовою збільшення обсягу продажів і поліпшення обслуговування клієнтів.

Також для аналізу основних засобів торгового підприємства можуть бути використані: коефіцієнт зносу основних засобів, коефіцієнт придатності основних засобів, коефіцієнт оновлення основних засобів, коефіцієнт вибуття основних засобів.

Одним із основних завдань управління та аналізу основних засобів є визначення оптимальних термінів їх експлуатації.

Скорочення термінів експлуатації дозволяє забезпечити прискорення оновлення основних засобів, зменшує рівень техніко-економічного старіння, підвищує технічний рівень підприємства, забезпечує зростання продуктивності праці та зниження ремонтно-експлуатаційних витрат. Негативним наслідком такої політики є зростання поточних витрат за рахунок амортизаційних витрат, зростання потреби в інвестиційних ресурсах, обтяження підприємства борговими зобов'язаннями [3, с.265-266]. Збільшення темпів експлуатації має протилежний вплив на підприємство.

Таким чином, основні засоби мають велике значення для існування торгового підприємства. Вони складають одну з головних його частин. Основні засоби виступають основою торговельного підприємства. Визначення показників ефективності використання основних засобів дозволить визначити стан та тенденції які склалися на підприємстві. Підвищення рівня ефективності їх використання дозволить торговому підприємству збільшити продуктивність діяльності та можливі прибутки. Але для підвищення ефективності використання основних засобів можуть бути потрібні додаткові фінансові та часові затрати, що в свою чергу може негативно відзначитися на загальному стані підприємства. В свою чергу, цей негативний стан буде характеризуватися короткотривалим періодом, оскільки збільшення ефективності використання основних засобів призведе до можливого збільшення прибутку шляхом збільшення товарообороту або зменшення затрат на ремонт та їх обслуговування.

Список використаних джерел:

1. Основні засоби : положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7: затверджене наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 № 92 / поточна редакція - редакція від 05.01.2018.

2. Кандиба К. О. Аналіз ефективності використання основних засобів // Управління розвитком, 2014. №3 (166) С. 12-14.

3. Мазаракі А. А. Економіка торговельного підприємства : підруч. (під ред. проф. Н. М. Ушакової) / А. А. Мазаракі та інші. - К.: «Хрещатик», 1999. - 800с.

4. Марцин В. С. Економіка торгівлі : підруч.. – 2-ге вид., / В. С. Марцин. – К.: Знання, 2008. – 603 с.

Вакар Костянтин
Науковий керівник: Кульганік О.М., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

МЕТОДИКА ОЦІНКИ ВПЛИВУ РИЗИКІВ НА РЕАЛІЗАЦІЮ БІЗНЕС-ПЛАНУ ТА НАПРЯМИ ЇХ МІНІМІЗАЦІЇ

В умовах сучасної економіки ризик є невід'ємним елементом підприємницької діяльності. Тому ризик має бути врахованим при розробці бізнес-плану підприємства. Підприємство, яке вміє своєчасно та обґрунтовано ризикувати часто стає ви нагородженим за ризик. Тому ризиком прийнято вважати певні дії, які приймаються швидше на вдачу, а ніж з однозначною вірогідністю одержання запланованого результату. Характерними особливостями ризику є невизначеність та неочікуваність. Актуальність цього дослідження обумовлена тим, що в умовах ринкової економіки ведення підприємницької діяльності завжди пов'язано з невизначеністю, ризиком. Особливо вплив ризиків проявляється в умовах нестабільності, яка притаманна ринку в Україні.

Проблемні питання аналізу підприємницьких ризиків знайшли відображення у працях багатьох українських економістів, зокрема, таких як Балабанов І., В.В. Вітлінський, С.М. Клименко [2], В.В. Лук'янова[2], Писаревський І.М., Стешенко О.Д.

Метою дослідження є виявлення найбільш доцільних для застосування методів оцінки впливу ризиків на реалізацію бізнес-плану та пошук напрямків їх мінімізації.

Підкреслюючи важливість цього питання В. В. Лук'янова та Т. В. Головач відмічають, що «ризик завжди притаманний економіці вільного підприємництва, оскільки бізнес передбачає обмірковане прийняття ризику з метою отримання бажаної віддачі» [2, с.2 3].

С. М. Клименко та О. С. Дуброва підкреслюють, що «невизначеність стану зовнішнього середовища та внутрішньої ситуації змушує підприємця брати на себе ризик, який може зумовлювати як виграш, так і втрати» [1, с. 81].

Основне завдання цього розділу бізнес-плану полягає у виявленні труднощів, у яких може опинитись підприємницький проект і які загрожують його належній реалізації, а також розробці системи заходів з їх ліквідації або мінімізації. Це визначає перелік цілей, які повинні бути досягнуті при розробці розділу «Оцінка ризиків»:

1) типи можливих ризиків і проблеми, які можуть виникати при реалізації підприємницького проекту;

2) способи реагування на небезпеки та загрози бізнесу у випадку їх виникнення;

3) заходи щодо нейтралізації чи мінімізації можливих негативних наслідків.

Суть якісного аналізу полягає у визначенні факторів ризику і видів робіт, при виконанні яких він виникає. На етапі якісного аналізу господарських ризиків конкретизують дії їх ідентифікації. Це комплексний аналіз різних форм звітності підприємств та експертне опитування фахівців. Завданням такої оцінки є: виявлення всіх ризиків, властивих діяльності підприємства; опис ризиків; класифікація та групування ризиків; аналіз вихідних припущень.

Найбільш розповсюдженими методами оцінки ризику є [4]:

1. Метод коригування норми дисконту. Суть цього методу полягає у приведенні потоків майбутніх платежів до дійсного моменту часу (дисконтування майбутньої вартості фінансових ресурсів).

2. Метод достовірних еквівалентів (коефіцієнтів вірогідності). Полягає у встановленні коефіцієнтів вірогідності, адекватних кожному виду ризику та зниженні очікуваних поступлень фінансових ресурсів на їх величину.

3. Аналіз чутливості, що є наочною ілюстрацією впливу окремих вихідних факторів на кінцевий результат діяльності підприємства (реалізації підприємницького проекту).

4. Метод сценаріїв. Алгоритм реалізації цього методу такий: використовуючи аналіз чутливості, визначаються ключові фактори інвестиційного проекту; розглядаються можливі ситуації, обумовлені коливанням цих факторів; методом експертних оцінок визначаються ймовірності кожного сценарію; за кожним сценарієм з урахуванням його ймовірності розраховується масив значень чистих поточних вартостей проекту.

5. Аналіз ймовірнісних розподілів потоків платежів. Застосування цього методу для аналізу ризиків дає можливість одержати корисну інформацію про очікувані значення чистих поточних вартостей проекту і чистих надходжень, а також здійснити аналіз їх ймовірнісних розподілів.

6. Метод дерева рішень. Використовується у ситуаціях, коли прийняті в певний момент часу управлінські рішення залежать від рішень, прийнятих раніше, і в свою чергу визначають сценарії подальшого розвитку подій.

7. Метод Монте-Карло (імітаційне моделювання). Метод базується на економіко-статистичних методах та теорії ігор. Алгоритм імітаційного моделювання передбачає такі етапи: визначення ключових факторів інвестиційного проекту; визначення максимального і мінімального значень ключових факторів, вибір характеру розподілу ймовірностей; проведення імітації ключових факторів; розрахунок критеріїв, які кількісно характеризують ризик інвестиційного проекту.

На сьогоднішній день існує велика кількість методів мінімізації ризику. Основні способи мінімізації ризиків наступні: ухиляння від ризику; розподіл ризику між учасниками; страхування ризику; самострахування; диверсифікація; лімітування; здійснення альтернативного планування; створення гнучкої структури виробництва; створення резервних фондів; моніторинг інформації; навчання і тренування; застосування гнучких технологій [3].

Страхування є одним з основних методів управління ризиками, що зумовлені негативним впливом зовнішнього навколишнього середовища, причому, як правило, страхуються ті ризики, які виникають як результат впливу макросередовища і не піддаються управлінню. Знижуючи можливий збиток, страхування дозволяє стабілізувати доходи підприємства і уникнути негативного впливу зовнішнього середовища. Також підприємство може скористатися в разі настання ризикової події створеними резервами (самострахування).

Хеджування – це спосіб зменшення ризику господарської діяльності підприємства шляхом заключення довгострокової згоди на поставку продукції між постачальником і покупцем. Цей вид страхування передбачає, що одна сторона (страхувальник) за певну суму (страховий внесок) згодна заплатити іншій стороні при умовах, оговорених в страховому контракті, заздалегідь визначену грошову суму у випадку, якщо страхувальник не зможе поставити продукцію в належній кількості чи якості (найбільш розповсюджений вид страхування у сільському господарстві).

Отже, ризик – це економічна категорія, що характеризує можливість відхилення фактичного стану від запланованого під впливом невизначеності у господарських відносинах.

При розробці та реалізації управлінських рішень з мінімізації наслідків впливу чинників невизначеності формується ризик отримати помилку «першого» або «другого роду». Помилка «першого роду» полягає в недосягненні планових показників діяльності підприємства, що виражається в планових витратах, але недоотриманні доходів. Помилка «другого роду» полягає в перевищенні планових показників діяльності підприємства, що виражається в непропорційному збільшенні витрат у порівнянні зі зростанням доходів. Помилка «першого роду» формується як результат зміни ринкової кон'юнктури, а помилка «другого роду» є результатом непрофесіоналізму системи управління підприємством.

Наявність системи управління ризиками на підприємстві дасть можливість ідентифікувати наявні ризики, визначити рівень небезпеки та застосовуючи певні методи і техніку управління ризиками зменшити їх негативний вплив на фінансово-господарську діяльність підприємства.

Список використаних джерел:

1. Клименко С. М. Обґрунтування господарських рішень та оцінка ризиків: навч. посіб. / С. М. Клименко, О. С. Дуброва. – К.: КНЕУ, 2005. – 252с.

2. Лук’янова В. В. Економічний ризик: навч. посіб. / В. В. Лук’янова, Т. В. Головач. – К.: Академвидав, 2007. – 464 с.

3. Проблеми кількісної оцінки ризиків на підприємствах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www. irbis-nbuv.gov.ua.

4. Методологічні підходи до управління ризиками [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.economyandsociety.in.ua.

Вакар Костянтин
Науковий керівник: Супрун С.Д., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ПОЛІТИКА УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Існування та розвиток торговельних підприємств залежить від ефективності їх діяльності, на яку впливають різні фактори: ресурсне забезпечення та ефективність використання цих ресурсів; система управління, існуюча всередині цього підприємства; зовнішнє середовище; ситуація на валютних ринках та багато інших важливих факторів.

Дослідження є актуальним, оскільки в сучасних умовах для більшості торговельних підприємств характерна реактивна форма управління активами, тобто прийняття управлінських рішень як реакції на поточні проблеми.

В ході дослідження було використано наукові джерела [1-4].

За І. О. Бланком активи підприємства – це контрольовані ним економічні ресурси, сформовані за рахунок інвестованого в них капіталу, які характеризуються детермінованою вартістю, продуктивністю і здатністю генерувати дохід, постійний оборот яких у процесі використання пов'язаний з чинником часу, ризику та ліквідності [1, с. 19].

У науковій економічній літературі досить різноманітне бачення основних типів політики, що застосовуються в процесі управління активами. Зазвичай вони спираються на політику формування та використання активів за принципом, сформованим на (рис. 1) за допомогою діаграми Ейлера-Венна.

Рисунок 1 - **Принцип побудови політики управління активами торговельного підприємства [4]**

Виходячи із рис. 1, можна побачити, що політика управління активами є підмножиною двох множин політики формування активів та політики їх використання. Якщо перша множина формується на основі визначення необхідного обсягу поточних активів у розрізі конкретних груп та джерел їх фінансового забезпечення, то друга відповідає за наявні можливості споживання, перетворення активів у процесі операційного циклу та баланс співвідношення поточних активів та пасивів торговельного підприємства. Таким чином, гармонійне поєднання двог підмножин створює умови для стабільного функціонування торговельного підприємства. Зазвичай при обґрунтуванні політики управління поточними активами науковці спираються саме на фінансове відображення варіацій значень першої множини.

Політика управління активами – це частина загальної фінансової стратегії торговельного підприємства, що полягає у формуванні необхідного обсягу і складу активів, їх фінансуванні та оптимізації структури. Політика управління активами торговельного підприємства розробляється за такими основними етапами [3]:

1. Аналіз активів торговельного підприємства у попередньому періоді;
2. Визначення принципових підходів щодо формування активів торговельного підприємства;
3. Оптимізація обсягу активів;
4. Оптимізація співвідношення постійної та змінної частин активів;
5. Забезпечення необхідної ліквідності активів;
6. Забезпечення підвищення рентабельності активів;
7. Забезпечення мінімізації втрат активів у процесі їх використання;
8. Формування принципів, що визначають фінансування окремих видів активів;
9. Оптимізація структури джерел фінансування активів.

І. О. Бланк виділяє три основні підходи щодо фінансування оборотних активів підприємства: консервативний, помірний або компромісний та агресивний [1 с. 130]. Суть консервативного підходу полягає в тому, що постійна частина оборотних активів та орієнтовно половина змінної частини фінансується за рахунок власного й довгострокового позикового капіталу, а інша половина змінної частини – за рахунок короткострокового позикового капіталу. Даний підхід найменше орієнтований на короткостроковий капітал.

Зміст помірного підходу допускає, що постійна частина активів фінансується за рахунок власного й довгострокового позикового капіталу, в той час як короткостроковий позиковий капітал фінансує всю частину змінної частини активів. Сутність агресивного підходу передбачає фінансування невеликої частини постійних активів (не більше 50%) за рахунок власного й довгострокового позикового капіталу, а короткостроковий позиковий капітал використовують для формування іншої частки постійних оборотних активів та усієї змінної. Використання такого підходу може створити проблеми підприємству при забезпеченні його поточної платоспроможності та фінансової стійкості. Але в той же час

агресивний підхід дозволяє проводити операційну діяльність з мінімальними потребами у власному капіталі, а це значить, що в інших рівних умовах забезпечить високий рівень рентабельності. За цим підходом вартість капіталу підприємства мінімізується.

Зведемо розглянуті підходи до формування політики управління активами в рисунок 2.

Рисунок 2 - **Підходи до формування політики управління активами торговельного підприємства**

Таким чином, політика управління активами полягає у пошуку компромісу між ризиком втрати ліквідності та вимогою забезпечення ефективної роботи торговельного підприємства. Наслідками впровадження ефективної політики управління активами мають стати: забезпечення безперебійної роботи торговельного підприємства; зниження надлишкових оборотних коштів; прискорення їх обороту, максимізація прибутку при збереженні ліквідності. Тип політики управління активами одночасно залежить та відображає специфіку складу й структури активів та фінансової структури капіталу конкретного торговельного підприємства, його операційного та фінансового циклів.

Список використаних джерел:

1. Бланк И. А. Управление активами. – К. : Ника-Центр, 2000. – 721с.

2. Бондаренко О. С. Методологічні основи управління оборотними активами підприємств / О. С. Бондаренко // Інвестиції практика та досвід. – 2008. – №4. – С. 40-44.

3. Типи політики управління оборотними активами підприємств торгівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www. library.znu.edu.ua.

4. Методологічні підходи до формування політики управління оборотними активами підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www. irbis-nbuv.gov.ua.

Вітенко Галина
Науковий керівник: Ткачук О.М., д.е.н., професор
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ ВИХОДУ УКРАЇНИ НА СВІТОВИЙ РИНОК НАФТИ І ГАЗУ

Україна не видобуває великої кількості нафти і газу. Виділяються три основні райони нафтовидобутку у державі: Прикарпатський, Дніпровсько-Донецький і Причорноморський. На сьогоднішній день перше місце з видобутку нафти належить Лівобережній частині України.

Вибір постачальників нафти базується на економічній доцільності. Її можливості обумовлені різним рівнем витрат на видобуток і транспортування нафти нафтовидобувних регіонах і країнах світу, а також неоднорідністю її якісного складу. В Україні існують об'єктивні умови для організації альтернативних постачань нафти з Близького Сходу, з Африки та Азербайджану [2].

Газова промисловість - наймолодша галузь паливної промисловості України. Використання газу в 2 рази дешевше порівняно з нафтою. Україні щорічно потрібно було більше 85 млрд. куб/м газу. Його будуть надалі закуповувати в Туркменії та Узбекистані.

Багато держав є імпортерами нафти і газу, в тому числі і Україна. Ситуація на світовому ринку, його стабільність залежить від політики невеликого числа основних країн-експортерів.

Україна відіграє ключову роль у міждержавній системі транспортування вуглеводневих ресурсів з країн Центральної і Західної Європи. Одна третина всіх газових поставок до Європи проходить транзитом саме через Україну. У силу цього, країни СНД і, зокрема, Україна є стратегічними партнерами Європейського Союзу щодо забезпечення безпечного та надійного транспортування енергоносіїв [1].

Певні надії українські чиновники покладали на перспективи збільшення обсягів власного видобутку, за рахунок чого, в результаті будуть зменшені імпортні поставки газу і нафти. Такий оптимізм був виправданий. Протягом певного періоду спостерігався хоч і невеликий, але стабільний ріст власного видобутку. Але оскільки газовидобуток - система інертна, результати (зростання видобутку) стали помітні тільки починаючи з 2000 р. Сьогодні спостерігається зовсім інша картина. Перші серйозні прорахунки у відношенні видобувних компаній були допущені в 2005 р., коли уряд різко збільшив податковий тиск, зокрема, підвищивши ренту і плату за геологорозвідувальні роботи. А на сьогодні, у зв’язку з глибоким підвищенням комунальних послуг, імпорт і експорт нафти і газу збільшився в чотири рази [3].

Отже, слід сказати, що на собівартість нафти дуже впливає спосіб її видобутку. Здобута в Україні нафта має відносно високу собівартість, оскільки видобуток її прогресивним фонтанним способом майже зупинилася.

Для підтримки високого тиску пластів практикують закачування за контури пласта гарячої води, пари, хімічних компонентів, які дають можливість збільшувати видобуток нафти до 60-70%. Вартість нафти у районах споживання значною мірою визначається витратами на її транспортування, яка залежить від діаметра трубопроводу, вмісту в сирій нафті парафіну, потужності нафтоперекачувальних станцій. В останні роки визначилася тенденція подорожчання нафти, яка пов'язана з ускладненнями умов видобутку та експлуатації більшості родовищ.

Список використаних джерел:

1. Авдокушин Є.Ф. Економічна теорія. Міжнародні економічні відносини. – М.: 2004. – 200 с.

2. Гольцберг А.В. Воронова Г.М. "Міжнародна торгівля" . –К: , 1994 – 129 с.

3. Ткачук О. М. Аналіз стану розробки проблеми оцінки економічного розвитку регіону / О.М. Ткачук // Вісник хмельницького національного університету. – Т.І. Економічні науки. – 2006. - №2. – С. 172-177.

Волощук Дарія
Науковий керівник: Давидюк Л.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО РИНКУ ПРАЦІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Сучасний етап розвитку світової економіки характеризується глобальною трансформацією світогосподарської системи у напрямі набуття міжнародними економічними відносинами якісно нового стану. Елементи світової економічної системи в умовах глобалізації стають все більш взаємозалежними на основі поглиблення інтернаціоналізації економічної діяльності, зростання транснаціоналізації виробництва, посилення важливості трудоресурсного забезпечення міжнародної економічної діяльності.

З активізацією процесів глобалізації відбулось перетворення міжнародного ринку праці на центральний елемент світогосподарської системи, який, оптимізуючи трудоресурсне забезпечення світової економіки, визначає ефективність функціонування всіх складових останньої. Одночасно глобалізація спричиняє суттєві трансформації на міжнародному ринку праці, висуваючи нові вимоги до якісних і кількісних ознак його компонентів, зумовлюючи необхідність застосування якісно нових механізмів регулюючого впливу на всіх рівнях.

Аналізу процесів розвитку міжнародного ринку праці присвячено наукові розробки С. Бандура, Р. Білсбороу, І. Бузько, С. Калініної, Х. Кларка, Е. Лібанової, Л. Лісогор, І. Миценка, Л. Михайлової, І. Петрової, В. Петюха, С. Пирожкова, А. Поручника, М. Піоре, А. Порта Дж. Харіса та ін.

Одночасно, незважаючи на значну кількість робіт як зарубіжних, так і вітчизняних вчених з досліджуваної проблематики, питання трансформаційних зрушень на міжнародному ринку праці під впливом глобалізації вимагають подальшого опрацювання.

Міжнародний ринок праці – це система відносин, що виникають між державами з приводу попиту-пропозиції на робочу силу у світовому економічному просторі, центральним елементом яких є трудова міграція як наслідок відмінностей у територіальному розподілі та відтворенні робочої сили, в результаті чого міжкраїнові потоки робочої сили набувають глобального характеру.

Формування міжнародного ринку праці суттєво позначається на макроекономічній політиці держав в сфері праці та соціально-трудових відносин. В результаті проведеного дослідження визначено, що уніфікація зовнішніх умов функціонування національних ринків праці потребує удосконалення не лише внутрішньокраїнових норм регулювання параметрів функціонування ринку праці, а й врахування зустрічного впливу інтернаціоналізації підготовки і використання робочої сили, що зумовлює необхідність трансформації інституційних засад регулювання міжнародного ринку праці під впливом глобалізації.

Напрями та важелі впливу на параметри функціонування міжнародного ринку праці зумовлені впливом новітніх проявів розвитку світогосподарських відносин, глобалізації зокрема (в рамках ООН, Департаменту з гуманітарних питань ООН, Департаменту з економічної та соціальної інформації і аналізу ООН, Комісії з народонаселення та розвитку ООН, Міжнародної організації з міграції, Міжнародної організації праці та ін.).

Аналіз динаміки безробіття як узагальнюючого показника розвитку міжнародного ринку праці свідчить про негативну тенденцію перевищення не тільки кризових, а й докризових значень як абсолютних (2000 р. – 176,7 млн. чол., 2014 р. – 201,8 млн. чол.), так і відносних показників. При цьому надзвичайно широкою є диференціація чисельності і рівня безробіття у континентально-регіональному розрізі (від 4 % у Південній Азії до 12,5 % у Північній Африці). Основний вплив на зростання чисельності і рівня безробіття спричинила, як і у випадку із зайнятістю, світова економічна криза: за даними МОП, загальна кількість безробітних збільшилась у 2014 р. у порівнянні з 2013 р. на 23,6 % (в США – на 69 %, в Туреччині – на 55 %, в Канаді – на 44 %, в Австралії – на 42 %, у Великобританії – на 38 %, в Республіці Корея – на 26 %, в Україні – на 22 %); при цьому у 13-ти країнах рівень безробіття у 2014 р. був найбільшим за попередні 40 років.

Таким чином, характерною рисою розвитку міжнародного ринку праці на етапі глобалізації є активізація процесів міжнародної інтелектуальної міграції: міжкраїнова конкуренція за інтелектуальний капітал, яка посилюється, збільшує його циркуляцію у глобальній економіці, внаслідок чого інтелектуальна робоча сила з економічно менш розвинутих країн вступила у пряму конкуренцію з працівниками розвинутих країн.

Список використаних джерел:

1. Давидюк Л.П. Становлення світового ринку праці в умовах глобалізації: просторово-методологічний аспект / Л.П. Давидюк // Вісник Приазовського державного технічного університету. – № 29. – 2015. – С. 203–210.
2. Людський розвиток в Україні: 2003 рік (колектив авторів) / Щорічна науково-аналітична доповідь / За ред. Е. М. Лібанової. К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень НАН України, Держкомстат України, 2004. – С. 215-240.
3. Світовий ринок робочої сили. Міжнародні міграції населення [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://ref.co.ua/87203-Mirovoiy_rynok_rabocheiy_sily_Mezhdunarodnye_migracii_naseleniya.html.

Волощук Дарія, Житник Іван
Науковий керівник: Кульганік О.М., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ В МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ

Україна бере активну участь у всіх напрямках діяльності ООН, найважливішими з яких є підтримання міжнародного миру та безпеки та зміцнення верховенства права у міжнародних відносинах, розвиток співробітництва у вирішенні проблем соціально-економічного та гуманітарного характеру, забезпечення прав людини.

В науковій літературі останніх років окремі питання торкаються нормативно-правових засад діяльності міжнародних організацій у роботах таких вчених: В. Б. Авер'янов, О. М. Бандурка, А. С. Гальчинський, С. Д. Білоцький, В. М. Вакулич, О.М. Кульганік та інші.

Метою тез є висвітлення актуальних питань що діяльності України в міжнародних організаціях.

Україна надає особливого значення діяльності ООН з підтримання міжнародного миру та безпеки, розглядаючи участь у ній як важливий чинник своєї зовнішньої політики. Починаючи з липня 1992 р. Україна виступає активним контрибутором військових підрозділів та персоналу до операцій ООН з підтримання миру (ОПМ). Станом на березень 2013 року 538 військовослужбовців ЗСУ та співробітників органів внутрішніх справ України беруть участь у 7-ми ОПМ ООН: у ДРК, на Кіпрі, у Косово, Кот д'Івуарі, Ліберії, Судані та Південному Судані. За цим показником Україна посідає 5-е місце серед країн Європи [1].

Співпраця з ООН в галузі роззброєння зосереджується на зміцненні міжнародних інструментів і режимів в сфері контролю над озброєннями, нерозповсюдження зброї масового знищення, дотриманні санкційних режимів Ради Безпеки ООН.

Наша держава є стороною основних міжнародних договорів у сфері захисту прав людини. Як сторона зазначених документів Україна на регулярній основі подає на розгляд відповідних конвенційних органів національні доповіді щодо виконання зобов'язань згідно з цими договорами. Рекомендації, які виносяться за результатами розгляду доповідей України, опрацьовуються відповідними національними установами з метою визначення заходів, спрямованих на їх виконання. Україна є учасницею більшості універсальних міжнародних договорів, депозитарієм яких виступає Генеральний секретар ООН.

На сьогодні Україна - повноцінний член світової спільноти, чого не можна сказати про не таке вже й далеке минуле. Здобуття Україною державної незалежності поряд з багатьма іншими питаннями висунуло цілу низку проблем у сфері міжнародних відносин. Це і вироблення власної позиції, стилю та навичок у відносинах із зовнішнім світом, це і новий, самостійний тип взаємин з державами колишнього СРСР, так званим "близьким зарубіжжям", це, з рештою включення України в інтеграційні процеси, які розгорнулися серед розвинутих країн Європи [3].

Ставши членом МВФ, Україна водночас увійшла до структури Світового банку, їй виділено квоту в 10 678 акцій на загальну суму в 1,3 млрд. дол. США. Валютну готівку за членство України в банку на суму 7,9 млн. дол. США внесли Нідерланди, що є країною-опікуном нашої держави у цій банківській структурі.

Кредити, що залучаються від МВФ, використовуються для підтримки курсу національної валюти та для фінансування дефіциту платіжного балансу України і покликані пом'якшити економічні труднощі у процесі проведення економічних реформ, які дають змогу забезпечити у перспективі економічне зростання в країні. Без проведення програми економічних перетворень фінансова підтримка з офіційних джерел не має сенсу, бо в цьому разі позичкові кошти використовуватимуться на фінансування лише поточних проблем платіжного балансу, які без реформування економіки знову нагромаджуватимуться і перетворюватимуться у додатковий тягар. Значною мірою завдяки співробітництву з МВФ наша країна спромоглася залучити значні кредитні ресурси Світового банку.

На час вступу України до Фонду було проведено вісім і завершувався дев'ятий загальний перегляд квот. Згідно з восьмим переглядом квота України була спочатку визначена у 665 млн СПЗ. Але вже в листопаді 1992 р. завершився дев'ятий загальний перегляд квот, у результаті якого відбулося загальне збільшення квот Фонду на 50 %. Квота України досягла 997,3 млн СПЗ. Відповідно до резолюції Ради керуючих МВФ (№ 47-5) Україна сплачує 22,7 % її підписного внеску в СПЗ або у валютах інших держав-членів. обраних директором-розпорядником Фонду. Залишок підписного внеску сплачується у валюті України [2].

Україна почала користуватися кредитами МВФ в 1994 р. в умовах наростання незбалансованості зовнішніх платежів і, на жаль, у значних розмірах. Нині Україна перебуває у несприятливому становищі, бо її

заборгованість перед Фондом значно перевищує квоту. Як видно з даних табл. 3, заборгованість України перед Фондом уже в 1995 р. вийшла за межі квоти, а наступного року суттєво перевищила її. Ситуація помітно поліпшилася протягом 2000 р. Важливим вектором зовнішньої політики України є європейська інтеграція. Особливе значення надається співробітництву з Європейським Союзом, яке останнім часом набуває рис стратегічного. Крім того, активізувалося співробітництво України з НАТО, що проявляється у проведенні спільних навчань, підвищенні кваліфікації українських військових.

Отже, Україна приймає активну участь у діяльності багатьох міжнародних організацій. Пріоритетного значення набуває співробітництво з країнами-членами в межах організацій – багатостороння дипломатія. Україна розширює свої міжнародні контакти, що позитивно впливає на імідж нашої держави.

Список використаних джерел:

1. Гальчинський А. С. Теорія грошей. - К.: Основи, 1996.
2. Діяльність України в ООН - Режим доступу: http://ua.textreferat.com/referat-11472-1.htmlhttp://ua.textreferat.com/referat-11472-1.html.
3. Участь України у міжнародних організаціях – Режим доступу: http://www.mfa.gov.ua/.

Вонсович Вероніка
Науковий керівник: Супрун С.Д., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

СТИМУЛЮВАННЯ ПРАЦІ НА ТОРГОВЕЛЬНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

В умовах ринкової економіки головною метою діяльності підприємства є отримання максимально можливого прибутку. На сьогодні важливим ресурсом для досягнення цього завдання є персонал, а точніше його професійна робота. Саме персонал відіграє велику роль при формування конкурентних переваг підприємства, забезпечує його ефективну та прибуткову діяльність.

Трудові ресурси є основною рушійною силою, від ефективності управління якої залежить економічний розвиток підприємства. Тому стимулювання праці є дуже важливим в діяльності підприємства, оскільки воно спрямоване на мотивацію працівника до якісної роботи, яка має принести бажаний прибуток.

Проте в умовах нестабільності економіки України, більшість підприємств намагаються максимально скоротити свої витрати і стають не в змозі в достатній мірі стимулювати власних працівників. У зв’язку з цим виникає проблема пошуку нових та вдосконалення вже наявних на підприємстві способів стимулювання праці.

В економічній літературі багато уваги відводиться стимулюванню праці робітників. Найбільш повно це питання розглянуто у роботах О.А.Бугуцького, Д.П. Богині, О.М. Волгіної, Б.Т. Кліяненка, С.В. Мочерного, М.М. Махненка, М.Г. Чумаченка.

Стимулювання праці працівників є процесом зовнішнього впливу на людину для спонукання її до конкретних дій та усвідомленого пробудження в неї певних мотивів [1]. Існує багато визначень терміну «стимулювання», основні з них наведено у табл. 1.

Таблиця 1 - **Основні трактування терміну «стимулювання»**

Автор	Трактування
Скобенко Т.Ю. [3]	спосіб винагороди працівників за участь у виробництві, що ґрунтується на порівнянні ефективності праці й вимог технологій;
Щебликіна І.О. [4]	зовнішнє спонукання, елемент трудової ситуації, що впливає на поведінку людини у сфері праці, матеріальна оболонка мотивації персоналу;
Щербина О. [5]	позитивне або негативне підкріплення, що застосовується керівником за правильну або неправильну поведінку працівника при виконанні роботи.

Для створення оптимальної системи стимулювання на конкретному підприємстві, необхідно дослідити кожного працівника, щоб з'ясувати, що саме впливає на його поведінку та може пояснити прийняті ним рішення.

Найбільш поширеними стимулами для працівника є: просування по «кар'єрних сходах», отримання кращого робочого місця, визнання колег, подяка від керівництва, премії, путівки на відпочинок та інші. Формування ефективної системи стимулювання повинно поєднувати різні методи стимулювання праці. До них можна віднести: економічні прямі, економічні непрямі, соціальні (не грошові).

Нематеріальні методи стимулювання не потребують від керівника витрат і ґрунтується на моральних цінностях працівників, усвідомленням свого обов'язку перед суспільством чи підприємством. Загалом сюди можна віднести поліпшення умов праці, подяки, можливість професійного зростання та залучення до управлінських послуг та можливість самореалізації.

Протягом тривалого періоду наука управління персоналом вважала матеріальне стимулювання найважливішим чинником. Проте, задоволеність працівників лише матеріальними умовами праці далеко не у всіх випадках приводить до підвищення її результативності. Як свідчить практика, найбільш ефективними стимулятивними факторами є відповідність виконуваної роботи потребам людини у визнанні її як особистості та можливість самовираження [2]. Матеріальне стимулювання в економічній літературі поділяється на два види: пряме та непряме.

Провідна роль у прямому матеріальному стимулюванні праці на торговельних підприємствах відводиться:

– основній заробітній платі (винагороді за виконану роботу відповідно до встановлених норм праці);

– додатковій заробітній платі (винагороді за працю понад встановлені норми, відповідну кваліфікацію та складність роботи);

– премії;

– заохочувальні та компенсаційні витрати (виплати за підсумками річної роботи, виплати, які не є передбачені чинними законодавчими актами).

Проте тільки прямий матеріальний вплив на трудову діяльність працівника не призводить до довгострокового підвищення продуктивності праці. Саме це зумовлює застосування непрямих матеріальних стимулів, до них відносять:

– надання службового автомобіля;

– пільгові путівки в оздоровчі табори, санаторії, будинки відпочинку;

– придбання продукції підприємства за нижчими цінами.

Для формування ефективної системи стимулювання праці на підприємствах торгівлі необхідно застосовувати всі наявні методи комплексно. Оскільки лише правильно сформована система стимулювання дозволить підвищити результативність роботи працівників.

З усього вище сказаного можна зробити висновок, що стимулювання є процесом зовнішнього впливу на працівників за допомогою певних стимулів. Для кожної людини вплив цих стимулів буде різним, тому потрібно зважати на те, що саме впливає на поведінку окремого працівника. Найефективнішим методами стимулювання праці є матеріальне пряме стимулювання, а саме заробітна плата. Та все ж постійне підвищення оплати праці не буде належним чином сприяти трудовій діяльності працівника. Тому необхідно підходити комплексно до системи стимулювання праці, поєднувати в ній різні методи. Лише за таких умов буде організована оптимальна система стимулювання, яка допоможе принести бажаний прибуток підприємству.

Список використаних джерел:

1. Кибанов А.Я. Мотивация и стимулирование трудовой деятельности : учебник / А. Я. Кибанов, И. А. Баткаева, Е. А. Митрофанова, М. В. Ловчева. – М. : ИНФРА-М, 2010. – 524 с.

2. Коваленко О.В. Дослідження впливу стимулювання персоналу підприємства на продуктивність праці. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_2016_2_84.pdf.

3. Скобенко Т.Ю., Черномазюк А.Г. Особливості мотивації та стимулювання праці на сучасних підприємствах. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://bookss.co.ua/book_rozvitok-socialnoekonomichnih-vidnosin-v-umovah-transformaci-ukrani_782/22_osoblivosti-motivaci-ta-stimulyuvannya-praci-na-suchasnih-pidpriyemstvah.

4. Щебликіна І.О Проблеми мотивації та стимулювання працівників в організації / І. О. Щебликіна // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). – 2013. - № 2(5). - С. 294-299.

5. Щербина О.В. Мотивація і стимулювання у контексті компенсаційної політики організації /О.В. Щербина // Журнал наукових праць «Кадровик: трудове право і управління персоналом». – 2007. – № 1. – С. 118-123.

Гаврилюк Анастасія
Науковий керівник: Ковтун Е.О., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ОЦІНКА РІВНЯ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

В умовах розвитку міжнародних економічних зв'язків головними пріоритетами діяльності країни як на загальнодержавному так і на регіональному рівнях є політика цілеспрямованої та активної підтримки національного експорту, яка зумовлює не лише фінансову, а й адміністративну підтримку, підвищення якості економічного зростання, покращення ефективності бюджетних витрат і підготовку кваліфікованих кадрів.

В Україні питаннями стратегічного розвитку зовнішньоекономічної і, зокрема, експортної діяльності займається велика кількість відомих науковців та дослідників, зокрема: А. Антонюк, О. Вівчар, М. Жук, Б. Кваснюка, М. Портера, А. Поручника, В. Рогачова, Т. Марчелло та інших [1, с. 22].

Так, для прикладу Т. Мельник висвітлює сутність поняття «експортний потенціал», обґрунтовує концепцію розвитку експортного потенціалу України, виявляє взаємозв'язок між експортним потенціалом на національною конкурентоспроможністю.

Такий науковець як, М. Жук вважає, що експортний потенціал формується всіма елементами економічної системи і поєднує в собі: науково–технічний, промислово–виробничий, трудовий та природний потенціали, а В. Губенко звертає увагу на географічній диверсифікації українського експорту як чинника його інтенсивного росту [4, с. 199].

Експортний потенціал регіонів, перш за все, визначається обсягами товарів і послуг, що можуть бути вироблені в економічній та соціальній сферах і реалізовані на світовому ринку з максимальною вигодою для країни, але має двоєдину природу, оскільки базується як на національному підході до визначення можливостей виробництва, так і на врахуванні конкурентних умов світового ринку щодо реалізації виробленої експортної продукції.

Дослідження економічного потенціалу багатьох регіонів України, не разом а по окремості вважається найбільш актуальною темою сьогодення так як саме завдяки даним знанням, ми можемо побачити який регіон є краще розвиненим а який гірше.

Протягом останніх років підприємницька діяльність Вінниччини суттєво розширювала зовнішньоторговельні зв'язки із господарюючими суб'єктами з інших країн, зокрема в 2013 році було налагоджено співпрацю із суб'єктами господарювання із 100 країн світу, в 2014 році – із 108, в 2015 році – із 110, в 2016 році – із 123, а от в 2017 році – уже із 143 країнами [7].

Активно сприяють розширенню партнерських відносин у сфері бізнесу, інвестицій, науки та техніки, місцевого самоврядування, соціальної політики

та гуманітарних питань громадські організації, навчальні заклади, обласна держадміністрація та міська рада. Окрім того, внаслідок доволі сприятливого географічного положення регіону створено позитивні умови для транскордонного співробітництва з прикордонними районами Молдови та Румунії.

Відповідно до дослідження темпів росту експорту можна зауважити, що максимальні темпи росту експорту Вінницької області спостерігаються в 2011 році відносно 2010 року – 118,2%, в 2012 році відносно 2013 року – 116,8%, а мінімальні – в 2014 році відносно 2015 року – 95%, в 2016 році відносно 2017 року – 98% [6].

За результатами аналізу географічної структури експорту товарів, варто відзначити, що велика доля експорту припадає на Російську Федерацію (17,4%), Китай (10,6%), Польщу (8,8%), Білорусію (8,4%) та Німеччину (4,6%). Найвищі темпи росту експортних поставок спостерігаються до таких країн як: Бангладеш, В'єтнам, Гонконг, Греція, Ізраїль, Індонезія, Китай, КНДР, країни Прибалтики, Південна Африка, Португалія, Саудівська Аравія, Сінгапур, США, Таїланд та багато інші [6].

Проте в той же час доволі помітне скорочення експорту товарів спостерігається для Казахстану, Молдови, Узбекистану, Японії, Великої Британії та ін.

Суб'єкти господарювання Вінницького регіону найбільше експортують продукції тваринництва та рослинництва, деревини та виробів з неї, продукції хімічної промисловості. Така товарна структура експорту обумовлена потужним потенціалом регіону в галузі АПК, проте, варто зазначити, що досить перспективними є легка, добувна промисловість та машинобудування.

Загальна структура експорту послуг показує, що вагому частину посідають послуги у галузі телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні послуги (майже 60%), значними є частки послуг з переробки ресурсів та пов'язані із подорожами. Найбільшу потребу Вінницький регіон відчуває у таких видах послуг із закордону як послуги, пов'язані із інтелектуальною власністю, роялті, фінансові та транспортні послуги [5, с. 10].

Для Вінницької області характерними є висхідні тенденції зростання експорту, скорочення імпорту товарів та послуг, позитивне сальдо зовнішньоторговельного обороту. За останні роки в загальній структурі імпорту та експорту понад 90% займають товари, а решту – послуги. Серед партнерів Вінницької області головне місце посідають країни ЄС, розширення співпраці з якими є особливо актуальним за умов погіршення зв'язків із Росією.

Таким чином, доцільно надалі нарощувати регіональний експорт і при цьому дбати не лише про збільшення його обсягів, належну увагу слід приділити і створенню довгострокових конкурентних переваг, стабільному розширенню та якісному поліпшенню на їх основі позиції регіону.

Світові ринки, зокрема ринки країн ЄС є досить привабливими для вітчизняних підприємств не лише з точки зору обсягу платоспроможного

попиту, але й з точки зору стимулів вдосконалення матеріально-технічної, виробничої бази, підвищення конкурентоздатності продукції через дотримання високих європейських стандартів щодо якості продукції.

Список використаних джерел:

1. Бондаренко Л.М. Формування та розвиток зовнішньоекономічного потенціалу регіону/Л.М. Бондаренко, І.В. Бондаренко//Збірник наукових праць Вінницького національного аграрного університету. Серія Економічні науки. – 2016. - Випуск 2 (77). – С.11-24
2. Березок Ю. Б. Експортна діяльність підприємств АПК Вінницької області / Економіка АПК. – 2015. – № 3. – С. 118-123.
3. Дячек В. В. Зовнішня торгівля товарами підприємств України: статистичний огляд та можливі шляхи розвитку / В. В. Дячек // Бізнес Інформ. – 2014. – № 1. – С. 11 – 19.
4. Жук М. В. Експортний потенціал регіону : Теорія, методологія, практика / М. В. Жук [монографія]. – Чернівці: Рута, 2014. – 199 с.
5. Школьний О. О. Сприяння експорту продукції в умовах глобалізації / О. О. Школьний // Зб.наук.пр.Уманського державного аграрного університету. – Умань, 2017. – Вип.70. – Ч. 2. – С. 7–13.
6. Звіт про діяльність Вінницької обласної державної адміністрації у сфері зовнішніх відносин і зовнішньоекономічної діяльності за 2013, 2014, 2015, 2016, 2017 роки. – доступний / Офіційний сайт/ [Електронний ресурс]. – Режим до ступу : http://www.vin.gov.ua/.
7. Мельник Т. Експортний потенціал України: методологія оцінки та аналіз / Тетяна Мельник [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Mep/2016_8_9/083612/10_Melnuk1.

Гаращук Наталія
Науковий керівник: Мельничук О.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ФРАНЧАЙЗИНГ: ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Сучасний стан національної економіки, її інтернаціоналізація зумовлюють необхідність розробки організаційно-економічних засад формування інтегрованих форм бізнесу. Одним із пріоритетних напрямків є механізм формування, становлення і розвитку франчайзингових відносин.Оскільки, франчайзинг створює сприятливі можливості для реалізації стратегій компаній, забезпечує якісне просування та збут власної продукції, сприяє розширенню кількості представництв за короткий проміжок часу, не вкладаючи при цьому значні власні кошти, надає можливість досягнути максимальних результатів протягом мінімального терміну, що є дуже важливим у наш час.

Фундаментальні дослідження щодо питань проблем розвитку франчайзингу в Україні та шляхів їх вирішення здійснювали як іноземні, так і вітчизняні вчені-економісти. Зокрема, Гвоздецька І. В., Жирук М. С., Хайдарова Т. М., Забаштанська Т., Дедишина Л., Паливода О., Чикуркова А. Д., Ногачевський О. Ф.та інші.

Метою даного дослідження є виявлення та аналіз проблем розвитку франчайзингу в Україна та знаходження ефективних шляхів їх вирішення.

На сьогодні, франчайзинг є однією з найбільш успішних форм ведення бізнесу. В багатьох країнах світу, в яких франчайзинг вже отримав масове розповсюдження, його розглядають як нову, прогресивну систему організації бізнесу та ділових відносин, що відповідає потребам сучасного ринку[3, с. 37].

Його суть полягає в тому, що франчайзер (компанія-власник) надає франчайзі (підприємцю чи іншій компанії) готову модель свого успішного бізнесу, за що бере певну плату. Відтак, франчайзі отримує можливість швидко відкрити власний ефективний бізнес під відомим брендом [2, с. 8].

Світовими лідерами на території яких франчайзинг розвивається найбільше у 2017 р., є : США, Канада, Франція, Іспанія, Австралія, Німеччина, Японія, Швеція, Англія. На європейському ринку франчайзингових послуг лідерами за кількістю франчайзерів у 2016році стали: Франція, в якій зосереджено 1389 одиниць франчайзингових систем, Німеччина – 1075 одиниць, Італія – 939, Іспанія – 955 і Великобританія – 936 одиниць.

Динаміка кількості франчайзерів в Україні представлена на рисунку 1 [5]:

Рисунок 1 - **Динаміка кількості франчайзерів в Україні за період 2008–2016 рр.**

Аналіз діаграми на рис. 1 показує, що за тривалий період лише у 2009 та 2014 роках спостерігалося скорочення кількості франчайзерів на 35 та 1 % відповідно, що можна пояснити зниженням ділової активності у зв’язку з фінансовою кризою 2008 року та суспільно-політичними подіями 2013–2014 рр. на сході та півдні України. Проте навіть у 2014 році, коли кількість франчайзерів скоротилась, кількість власників франшиз продовжувала

зростати. Спеціалісти вважають, що в 2014 році економічна криза відіграла позитивну роль для франчайзингу загалом, а виживання компаній у цей період залежало від їхньої здатності впроваджувати істотні вдосконалення у свої бізнес-процеси [4, с. 38].

Сьогодні законодавством України вже передбачено майже 500 видів діяльності в 75 галузях господарської діяльності, які доступні малому та середньому бізнесу. Однією з ключових проблем, які заважають сьогодні стрімко розвинути малий та середній бізнес на основі франчайзингу, є відсутність розуміння його суті учасниками ринку. Ця проблематика вирішується за рахунок удосконалення систем навчання навчальних закладів та бізнес-освіти [7, с. 250].

Основним недоліком для франчайзі є плата за франчайзинг, яка зазвичай залежить від обігу – 0-15 % та від типу бізнесу. Взагалі, плата поділяється на роялті, сервісне обслуговування, сервісну плату, маркетингову плату та додаткові послуги. В Україні найдешевший варіант входження у даний бізнес починається з 25 тисяч доларів, а максимальна вартість може обчислюватись мільйонами, тоді як за кордоном ці показники значно нижчі. Також до недоліків слід віднести:

– строге дотримання стандартизованих процедур, франчайзер здійснює регулярні перевірки і вимагає письмові звіти;

–франчайзі не має права самостійно продати свою франшизу;

–франчайзинг передбачає обмежений асортимент товарів та обмеження, що стосуються закупівель [1, с. 183].

Тому, існує потреба в знаходженні і використанні такого механізму господарювання , при якому сукупність організаційних структур і конкретних форм господарювання, методів управління і правових норм забезпечують не тільки збереження існуючих конкурентних переваг, а й створення нових, враховують складається економічну специфіку. При цьому подібний механізм господарювання повинен відповідати наступним вимогам:

– володіти фінансової та організаційно-управлінської гнучкістю;
– бути стійким до основних видів ризику;
– враховувати особливості діяльності більшості суб’єктів ринкових відносин;
– володіти відносною простотою впровадження при порівнянних витратах на організацію процесу [6, с. 130].

Отже, для України франчайзинг є відносно новим явищем, тоді як у промислово розвинених країнах він практикується сторіччями, забезпечуючи потреби суспільства в різних товарах та послугах. Тому одним з важливих завдань для національної економіки постає розвиток повноцінної системи франчайзингу, який, в свою чергу, дозволить збільшити економічну ефективність, конкурентоспроможність малого і середнього бізнесу та стимулювання його розвитку, кількість робочих місць, покращить інвестиційні показники галузі тощо.

Список використаних джерел:

1. Гвоздецька І. В. Франчайзинг у діяльності українських підприємств / І. В. Гвоздецька, М. С. Жирук // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2015. – № 3(1). – С. 181-183.
2. Дедишина Л. Франчайзинг як спосіб розвитку бізнесу / Л. Дедишина // Фармацевт Практик. – 2017. – № 3. – С. 8-10.
3. Забаштанська Т. Історичні аспекти розвитку франчайзингу в діяльності посередницьких підприємств / Т. Забаштанська // Проблеми і перспективи економіки та управління. – 2016. – № 1. – С. 36-44.
4. Паливода О. Франчайзингові мережі в економіці України: особливості та перспективи розвитку / О. Паливода, Л. Селіверстова // Проблеми і перспективи економіки та управління. – 2017. – № 1. – С. 36-43.
5. Про франчайзинг [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://franchisegroup.com.ua/about-company/franchising
6. Хайдарова Т. М. Застосування франчайзингової моделі в сучасній економіці / Т. М. Хайдарова // Проблеми системного підходу в економіці. – 2016. – Вип. 54. – С. 127-131.
7. Чикуркова А. Д. Франчайзинг: актуальні проблеми розвитку в Україні / А. Д. Чикуркова, О. Ф. Ногачевський // Збірник наукових праць Подільського державного аграрно-технічного університету. Економічні науки. – 2016. – Вип. 24(3). – С. 247-254.

Гоменюк Андрій, Мельник Олександр
Науковий керівник: Гарбар В.А., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ПРОБЛЕМИ ТА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОГО МАШИНОБУДУВАННЯ

Однією з найважливіших галузей національної економіки є машинобудування. Продукція машинобудування не тільки безпосередньо задовольняє потреби споживачів, але і забезпечує виробництво товарів і послуг підприємствами інших галузей. Розвиток машинобудівного виробництва характеризує стан науково-технічного потенціалу та визначає місце країни у міжнародному розподілі праці та глобальному конкурентному середовищі. У зв'язку з цим моніторинг діяльності машинобудівних підприємств, визначення їх стану, проблем та перспектив розвитку є необхідною передумовою забезпечення ефективного функціонування не тільки досліджуваної галузі а і усієї економіки України[1].

Метою дослідження є розробка пропозицій вдосконалення українського машинобудування.

Сучасні актуальні проблеми машинобудування існують і шляхи їх рішення розглядалися 23 листопада колегією Міністерства промислової політики України. Перед галуззю стоять суперечливі завдання – з одного боку, необхідно підвищити ефективність роботи підприємств, що веде до вивільнення працівників, а з іншої – збільшити кількість робочих місць в галузі.

До 2018 року Україна планує збільшити обсяг продукції, яку виробляють машинобудівні підприємства, до 100-120 млрд. грн. Домогтися цих показників за рахунок підвищення продуктивності праці.

Дослідження сучасного стану та тенденцій розвитку машинобудівної галузі України представлені в теоретичних і прикладних розробках провідних вітчизняних фахівців, у тому числі в роботах Амоша А.І., Вишневский В.П., Збаразская Л.А. Клинов В. Ю., Данилишина Б.М., Груцик М.Ю., Костусєв О.О. Мочерний С.В. Клинов В. Ю., Романенко В.А. Якубовський М.М та інші.

За підсумками 2017 р. у машинобудівному комплексі порівняно з відповідним періодом минулого року падіння індексу промислового виробництва у цілому по машинобудуванню порівняно з 2016 р. склало 15,1 %. Внаслідок кризи обсяги реалізованої продукції у діючих цінах у 2015 році зменшилися на 29802,9 млн грн, або на 20,76 %, порівняно з 2016 роком.

Починаючи з 2017 року відбулося різке падіння інвестицій до цієї галузі. Зменшення інвестицій в основний капітал за період з 2015–2017 рр. відбулось за всіма видами машинобудування (окрім виробництва автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів): за виробництвом комп'ютерів, електронної та оптичної продукції – до рівня 420 млн грн., за виробництвом машин і устаткування – до рівня 585 млн грн.

Усе це спричинило збільшення кількості збиткових підприємств промисловості. За даними Державної служби статистики України станом на 01.01.2017 р. частка збиткових підприємств машинобудівного комплексу скла- дає 43 %[2].

Основними факторами негативного впливу на розвиток машинобудівних підприємств є наступні [5]:

– скорочення витрат на розвиток національного виробництва;

– зниження попиту на інвестиційну техніку;

– втрата ринків збуту, скорочення експорту; – ліквідація зони вільної торгівлі між Україною і СНД, розрив економічних відносин з Росією; – скорочення внутрішнього ринку;

– відсутність модернізації машинобудівного виробництва; – технологічне відставання;

– втрата інвестиційної привабливості;

Усі проблеми, які характеризують сучасний стан машинобудівної галузі України, можливо згрупувати у наступні 5 груп:

– проблеми територіальної доцільності розміщення;

– проблеми внутрішнього ринку;

– проблеми фінансового забезпечення;

– проблеми інноваційного забезпечення;

– проблеми кадрового забезпечення;

– проблеми державного регулювання[2].

Здійснений аналіз стану та проблем функціонування машинобудівної галузі України дозволив дійти висновку, що в сучасних умовах вихід машинобудівної галузі із кризи потребує підтримки інноваційного розвитку машинобудівних підприємств та переорієнтування їх експортних можливостей на інші країни й регіони.

Основними напрямами розвитку міжнародної торгівлі продукцією машинобудівної галузі є наступне [4]:

– підвищення рівня науково-технічних процесів;

– зниження витрат за рахунок використання інформаційних технологій;

– формування глобального ринку наукових знань і ринку кваліфікованої робочої сили;

– жорсткі вимоги до якості товарів для експорту;

– переведення виробництва в країни, що розвиваються; – уніфікація технічних вимог до виробництва товарів;

– технологічна залежність держав, які розвиваються, від провідних держав;

Отже, сучасне машинобудування має орієнтуватися на залучення, насамперед, внутрішніх інвестиційних ресурсів. Дані джерела можуть з'явитися за рахунок збільшення оподаткування ресурсномістких галузей, продукція яких експортується. Особливо це стосується високоліквідних корисних копалин, таких як титан, цирконій, рідкісноземельні метали, за запасами яких Україна є лідером у світі. Отримані через механізм бюджетного фінансування кошти мають перерозподілятися на користь машинобудування, насамперед, його високотехнологічних секторів, зокрема авіабудування.

Список використаних джерел:

1. Амоша А.И., Вишневский В.П., Збаразская Л.А. Неоиндустриализация и новаяпромышленнаяполитикаУкраины // Экономикапромышленности. – 2012. – № 1–2. – С. 5.

2. Данилишина Б.М., Машинобудування в Україні: тенденції, проблеми, перспективи ; [підзаг. ред. член.кор. НАН України Б.М. Данилишина]. – Ніжин : Аспект.Поліграф, 2017. – 308 с.

3. Груцик М.Ю., Машинобудування в Україні: тенденції, проблеми, перспективи ; [під заг. ред. член.кор. НАН України Ю.М. Грицик]. – Ніжин : Аспект Поліграф, 2016. – 308 с.

4. Костусєв О.О. Конкурентна політика в Україні : моногр. – К. : КНЕУ. – 2016. – С. 99.

5. Мочерний С.В. Економічна енциклопедія : у 3 т. ; [редкол. (відп. ред.) та ін.]. – К. : Академія, 2015. – Т. 3. – С. 361.

6. Кіндзерський Ю.В. Деструктиви промислової політики в Україні та можливості їх подолання // Економіка України. – 2016. – № 12. – С. 11.

7. Клинов В. Ю., Современныетенденцииразвитиямашиностроения // Вопросыэкономики. – 2016. – № 5. – С. 43–44.

8. Романенко В.А. Структурні зрушення в промисловості як фактор енергоефективності // Економіка промисловості. – 2016. – № 4. – С. 77–78.

9. Якубовський М.М. Внутрішній ринок як дзеркало проблем української промисловості // Економіка України. – 2012. – № 8. – С. 4–15.

Гусак Крістіна
Науковий керівник: Говорко О.В., ст. викладач
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Зараз інвестиційні ресурси у світі – один із найвагоміших чинників економічного розвитку будь-якої країни. Інколи внутрішній потенціал держави є недостатнім для забезпечення необхідного рівня інвестиційних вкладень. Особливо потребують зовнішніх інвестицій економіки, що перебувають у стані трансформації, коли найбільше відчувається нестача приватних та, звичайно, державних інвестиційних ресурсів. Розвиток і посилення ефективності господарювання виробничих підприємств України значною мірою залежать від загальнодержавного інвестиційного потенціалу, який формується за рахунок різних фінансових джерел, у тім числі іноземних інвестицій.

Іноземне інвестування відіграє важливу роль в економічному розвитку будь-якої країни незалежно від рівня її економічного розвитку.

Світовий досвід свідчить, що країни не здатні вийти з економічної кризи без залучення й ефективного використання іноземних інвестицій. Іноземні інвестиції сприяють активізації заходів з макроекономічної стабілізації, дозволяють розв'язати окремі соціальні проблеми трансформаційного періоду, сприяють розвитку підприємництва в країні в цілому .Як відомо, в нашій країні на сьогодні не достатньо внутрішніх фінансових ресурсів для розв'язання багатьох соціально - економічних проблем. Саме тому, економіка України потребує залучення іноземного капіталу [1].

Надходження іноземних інвестицій життєво важливе для виходу з економічної кризи, подолання спаду виробництва та покращення якості життя українців. Але при цьому необхідно пам'ятати, що інтереси українських підприємств, не співпадають з інтересами іноземних інвесторів. Національні підприємства зацікавлені у відновленні власного виробничого потенціалу та засвоєнні західної культури управління. Іноземні інвестори зацікавлені в отриманні прибутків за рахунок великого внутрішнього ринку України та дешевої робочої сили. Тому, необхідно заохочувати інвесторів вкладати кошти в українські підприємства шляхом створення привабливих умов, тобто сприятливого інвестиційного клімату[2].

Наша країна потенційно може бути однією з провідних країн щодо залучення іноземних інвестицій. Цьому сприяє внутрішній ринок, кваліфікована робоча сила, науково-технічний потенціал та наявність інфраструктури. Значна ресурсна база, а саме земельні, лісові та водні ресурси, багаті надра та ґрунти, сприятливі кліматичні умови, для здійснення господарської діяльності практично у будь-якій галузі економіки [3, с. 50].

Залучення іноземних інвестицій дає змогу країні-реципієнту отримати ряд вигод, серед яких: поліпшення платіжного балансу; трансфер новітніх технологій та ноу-хау; комплексне використання ресурсів; розвиток

експортного потенціалу та зниження залежності від імпорту; досягнення соціально-економічного ефекту. Водночас, використання іноземних інвестицій для країни є потенційним джерелом загроз, таких як: експлуатація сировинних ресурсів та забруднення навколишнього природного середовища, підвищення рівня залежності країни від іноземного капіталу, зниження рівня конкурентоспроможності вітчизняних товаровиробників, трансфер капіталу за кордон.

За даними Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, протягом 2016 р. в економіку України надійшло 3,76 млрд дол. прямих іноземних інвестицій. Третину з цих коштів вкладено у виробничі підприємства, трохи менше третини – в установи фінансової та страхової сфери [4].

За даними Держстату, у січні-березні 2017р. Україна освоїла майже 51,2 млрд грн. міжнародних інвестицій. В десятку основних країн-інвесторів, на які припадає 83,0 % загального обсягу прямих інвестицій, увійшли Кіпр (11,7 млрд дол.), Нідерланди (5,6 млрд дол.), Німеччина (5,4 млрд дол.), Росія (3,3 млрд дол.), Австрія (2,4 млрд дол.), Велика Британія (1,85 млрд дол.), Віргінські острови (1,7 млрд дол.), Франція (1,5 млрд дол.), Швейцарія (1,3 млрд дол.), Італія (972 млн дол.) [4].

Національне законодавство в сфері регулювання іноземних інвестицій декларує захист та сприяння іноземним інвестиціям, шляхом встановлення державних гарантій цього захисту іноземних інвестицій та звільнення інвесторів від сплати ввізного мита на товари, що ввозяться на територію України [4].

Варто зазначити, що загальний обсяг прямих іноземних інвестицій, які надійшли в Україну у 2017 р. становив 40026,8 млн. дол., що на 12,4 % більше ніж у попередньому періоді і в розрахунку на одну особу становлять 872,6 дол. [4].

Аналізуючи галузі у які були направлені дані інвестиції (рис. 1) ми бачимо, що найбільше спрямовано іноземного капіталу у промисловість – 9021,9 млн. дол. та у фінансову діяльність 8968,4 млн. дол. [5].

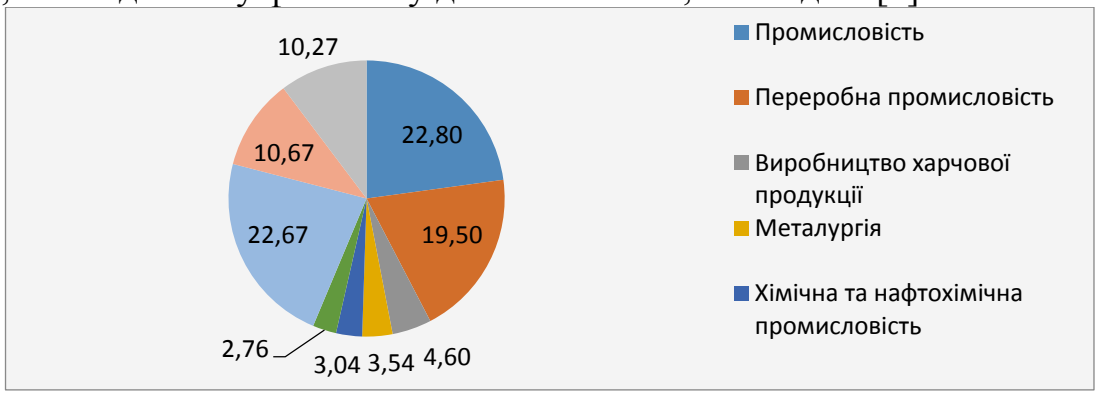

Рисунок 1 - **Структура іноземних інвестицій за галузями України в 2017 р.**

За офіційними даними найбільшою привабливістю іноземних інвесторів у 2017 р. володіли м. Київ, Київська , Дніпропетровська, Запорізька, Одеська, Львівська і Харківська області – у ці регіони спрямовано близько 80 % іноземних інвестицій [6].

На сьогодні в Україні інвестиційна діяльність регулюється рядом нормативно-правових актів. За оцінками експертів, Законодавство що регулює питання щодо іноземних інвестицій є недосконалим для іноземних інвесторів, які не мають практично ані податкових, ані інших пільг порівняно із вітчизняними інвесторами. Базовим законодавчим актом, який визначає особливості питань іноземного інвестування, є Закон України "Про режим іноземного інвестування" від 19.03.96 року № 93/96-ВР, яким встановлено порядок і умови здійснення іноземного інвестування, права іноземних інвесторів та гарантії захисту цих прав. Уст. 8 Закону України "Про режим іноземного інвестування", окреслено що, якщо в подальшому спеціальним законодавством України про іноземні інвестиції будуть змінюватися зазначені гарантії захисту іноземних інвестицій, то протягом більше ніж 10 років з дня набрання чинності таким законодавством на вимогу іноземного інвестора застосовуються державні гарантії захисту іноземних інвестицій, зазначені в цьому Законі [8].

Для ефективного розвитку економіки країни необхідно залучати якомога більшу кількість довгострокових інвестицій, при чому в аграрну, наукову, та промислову галузі. Внаслідок цього буде збільшуватися виробництво в країни, що забезпечить зростання кількості робочих місць. Через те, необхідно, перш за все, захистити такі інвестиції на державному рівні, тобто гарантувати їх стабільність та повернення у разі необхідності [9].

Таким чином, можна впевнено говорити про те, що існує безліч проблем, які гальмують приплив іноземних інвестицій в економіку нашої країни. Саме тому, на сьогоднішній день стратегічною задачею повинно бути якомога швидше усунення перешкод, що стримують приплив іноземних інвестицій, створення якомога сприятливіших умов для їх залучення аби сприяти розвитку країни в цілому. Виходячи із реалій сьогодення, іноземне інвестування є тим ресурсом, який у найближчій перспективі, може суттєво сприяти підвищенню ефективності функціонування національних підприємств, а від такі розвитку відповідних територій міст, поліпшення соціального захисту громадян.

Список використаних джерел:

1. Об’єктивна необхідність та ефективне залучення іноземних інвестицій для розвитку підприємств [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://feu.kneu.edu.ua/ua/confere_nce/conf_social_dev_ukr_12/section4/sheiko/.

2. Місце і роль іноземних інвестицій у розвитку держави [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://naub.oa.edu.ua/2010/mistse-i-rol-inozemnyh-investytsij-u-rozvytku-derzhavy/.

3. Гайдуцький А.П. Мотиваційні чинники міжнародних інвестиційних процесів // Фінанси України. –2016. – №12. – С.50 – 57.

4. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA.

5. Місце і роль іноземних інвестицій у розвитку держави [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://naub.oa.edu.ua/2010/mistse-i-rol-inozemnyh-investytsij-u-rozvytku-derzhavy/.

6. Роль іноземних інвестицій, статистичні дані [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.uceps.org/ua.

7. Державна статистика України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua.

8. Залучення іноземних інвестицій в Україну: проблеми та перспективи у світлі сучасних реформаційних процесів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://newland.com.ua/pages/investment.php.

9. Про проблеми інвестування та необхідність залучення іноземних інвестицій в умовах нестабільного економічного середовища [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://confcontact.com/2013_03_15/13_Smyrnova.htm.

Давидюк Анастасія
Науковий керівник: Недбалюк О.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

РОЛЬ ЦІНОВОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Як встановити ціну на новий товар або товар, що вступив у завершальну фазу життєвого циклу? Як врахувати інфляцію або вплив інших зовнішніх факторів при встановленні ціни? Коли і як слід змінювати ціни? Відповідь на ці та інші практичні запитання приймаються в контексті цінової політики. Сьогодні надзвичайно важливим є дослідження формування ціни, оскільки цей процес є системою, що забезпечує узгодження інтересів усіх суб'єктів ринку (товаровиробник – переробник – торгівля – споживач). Тормоса Ю. Г. вважає, що цінова політика держави – це діяльність центральних і місцевих органів виконавчої влади, спрямована на досягнення трьох основних цілей: послідовного проведення цінової лібералізації, державного регулювання цін (тарифів) на окремі види товарів (послуг) та здійснення контролю за їх додержанням [1].

Світова практика показує, що державне регулювання і контроль процесу ціноутворення призводить до стабілізації цінової ситуації, сприяє захисту найбільш вразливих верств населення, знижує соціальну напругу та підвищує ступінь довіри громадян до державних органів управління. Цінове регулювання здійснюється з метою запобігання інфляції в умовах товарного дефіциту, монополізму виробників, зростання цін на сировинні та енергетичні ресурси, розвитку сприятливого інвестиційного клімату. Політика ціноутворення є складовою частиною загальної економічної і соціальної політики України. Право встановлення вільних цін наша держава надала суб'єктам господарювання Законом України «Про ціни і ціноутворення», однак право формування і проведення політики цін залишилось прерогативою держави. Проведення політики цін поряд з проведенням податкової, інвестиційної та іншої політик чітко визначене державою у 116 статті Конституції України [2].

На даний момент питанням ціноутворення в Україні займаються різні органи. Основним органом, який формує політику держави – є Верховна Рада України. Проведенням державної політики цін у країні забезпечує Кабінет Міністрів України, який визначає перелік товарів і послуг, на які затверджуються фіксовані та регульовані ціни та тарифи.

Причиною диспропорцій в ціновій сфері України є прийнята ліберальна модель ринкового господарства. Оскільки ми бачимо, що на даний момент рівні цін і прибутковість галузей досить сильно відрізняються і практично виключають зацікавленість бізнесу у їх розвитку. Сучасна деградація виробництва для внутрішнього ринку вказує на глибину кризи та тривалість виходу з неї. Але покращити даний стан можливо за допомогою його поновлення, а найголовніше – це зростання вітчизняної промисловості [3].

Виходом з такої ситуації є запровадження державного регулювання цін і тарифів передусім підприємств-монополістів, до складу яких входять як природні монополії, так і підприємства, що перебувають у монопольному становищі на ринку. Згідно з діючим законодавством України монопольним визнається становище підприємства, частка якого на ринку певного товару перевищує 35 %. В Україні державне регулювання цін на продукцію монопольних утворень, вибір методів та встановлення термінів регулювання здійснюється Міністерством економіки, а на регіональних ринках — місцевими органами. Ці установи спільно з Антимонопольним комітетом визначають перелік регульованої продукції монополістів, до якого на загальнодержавному рівні входять найважливіші види товарів загальногосподарського значення, зокрема, прокат чорних металів, металорізальні верстати, сільськогосподарські трактори, мінеральні добрива, синтетичні смоли та пластмаси, гірничо-шахтне обладнання тощо. На регіональному рівні до складу підприємств, що перебувають у монопольному становищі, належать як суб’єкти природних монополій (комунальні підприємства газового господарства, відділки залізниць, підприємства поштового зв’язку та телефонних послуг, комунальні підприємства водопостачання та водовідведення тощо), так і інші монопольні утворення (хлібокомбінати, підприємства міського електротранспорту, метрополітен та ін.).

Цінову ситуацію на споживчому ринку характеризує індекс споживчих цін (ІСЦ), який використовують у якості показника загального рівня інфляції в економіці. ІСЦ є показником зміни вартості фіксованого набору споживчих товарів та послуг постійної якості з постійними характеристиками у поточному періоді порівняно з базовим. За даними Держкомстату статистики України, ІСЦ у січні 2018 року по відношенню до грудня 2017 року становив 101,5 %, а по регіонах: Вінницька – 101,3%, Волинська – 101,7%, Дніпро – 101,5%, Донецька – 101,6%, Житомирська – 101,4%, Закарпатська – 102,4%, Запорізька – 101,6%, Івано-Франківська – 101,8%, Київська – 101,6%, Кропивницька – 101,5%, Луганська – 101,3%, Львівська – 101,7%, Миколаївська – 101,4%, Одеська – 101,6%, Полтавська – 101,5%, Рівненська – 101,4%, Сумська – 101,2%, Тернопільська – 101,1%, Харківська – 101,1%,

Хмельницька – 101,5%, Херсонська – 101,8%, Черкаська – 101,1%, Чернівецька – 102,1%, Чернігівська – 101,7%, м. Київ – 101,3% (без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції).

Отже, ми бачимо, що цінова політика посідає провідне місце у ринковій економіці. В умовах переходу до ринкової економіки в Україні одним з необхідних засобів державного регулювання є державне регулювання цін з метою підтримання стабільності виробництва, створення стимулів для товаровиробників, збільшення доходів за рахунок нарощення виробництва. Таким чином, головною метою цінової політики України є відновлення і розвиток вітчизняного виробництва та його функціонування як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку. Повернення відтворювальної функції ціни дасть змогу товаровиробникам утворювати додаткові резервні фонди для майбутнього розвитку. Щоб підвищити конкурентоспроможність на ринку, необхідно відмовитись від посередників, а товаровиробники будуть і продавцями водночас і будуть встановлювати ціни споживачам, враховуючи попит і пропозицію. Для захисту вітчизняного споживача необхідно буде побудувати таку цінову базу, яка б не враховувала орієнтацію внутрішнього ринку на світові ціни. Для вирішення соціально-економічних проблем країни необхідно розробити концепцію державної цінової політики.

Список використаних джерел:

1. Тормоса Ю. Г. Ціни і цінова політика : навч.-метод. посібн. для самост. вивч. дисц. / Ю. Г. Тормоса. – К. : КНЕУ, 2003. – 91с.

2. Про ціни і ціноутворення [Електронний ресурс]: закон України від 21.06.2015 № 5007-VI, зі змінами і доп. / ВРУ. – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5007-17 2.

3. Волошенко А.В.Визначення та принципи цінової політики України / А.В. Волошенко // Актуальні проблеми економіки. – 2009. - №.12. – с.45-50.

4. Ценообразование и налогообложение: Учебник / Под. ред. И. К. Салижманова. – М.: ТК, 2002. – 424с.

Деркач Маргарита
Науковий керівник: Пернатій Л.В., викладач в/к
Коледж Миколаївського національного університету
імені В.О. Сухомлинського

СТРАТЕГІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ ТА ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Протягом останніх років Україна невпинно наближається до стандартів Європи. Економіка країни у зв'язку з відсутністю іноземного капіталу перебуває в стадії формування, але основи для міжнародного співробітництва закладені давно, і нормативна база активно приводиться у відповідності з сучасними вимогами.

Євроінтеграція і глобалізація відкривають нові можливості для України і для усіх підприємницьких структур [2, ст. 49]. Одночасно інтеграція в міжнародний економічний простір формує нові ризики та невизначеності, може завдати суттєвих негативних наслідків для тих підприємств, які не обґрунтували ефективну стратегію формування й розвитку свого конкурентоспроможного потенціалу.

На шляху до європейського цивілізованого суспільства Україна зіштовхнулася з проблемою забезпечення вітчизняних виробників конкурентними перевагами на світовій арені [1, ст. 61]. Політична та економічна криза, розрив довготривалих економічних відносин призвели до економічного занепаду і породжують необхідність чіткого окреслення проблем досягнення конкурентоспроможності промисловими підприємствами України, в результаті вирішення яких стане можливим виведення українського виробництва на якісно новий рівень.

В умовах складних світових та внутрішніх політико-економічних процесів Україні необхідна ефективна економічна політика держави, яка б враховувала аспекти в державі, особливості стратегічних галузей та її роль у процесах економічних і соціальних перетворень та надала б можливість розвитку стратегічно важливих галузей, забезпечила конкуренто-спроможність української держави.

Стратегією подальшого розвитку європейської інтеграції є активний перехід на сучасні європейські методи роботи, сприяння розвитку міжвідомчої взаємодії на горизонтальному рівні, розширення повноважень середньої та нижньої управлінських ланок у сфері обміну інформацією, заохочення ініціативності, глибокої продуманості пропозицій і бачення кінцевих результатів їхньої реалізації, вивчення корисного досвіду інших європейських країн у сфері державного управління інтеграційними процесами [4, ст. 135].

Входження України у світовий економічний простір та процес глобалізації зумовлюють необхідність нарощування й ефективного використання економічного потенціалу промислових підприємств, розширення можливостей його реалізації в процесі поглиблення інтеграції національної економіки у світові утворення. Особливий акцент при цьому слід робити на інноваційній та інтелектуальній складовій потенціалу [2, ст. 49].

На сьогодні економіка є надзвичайно динамічною та багатогранною системою відносин, які формуються в умовах розширення невизначеностей, диференціації та зростання ризиків, особливо - економічних. Статус стратегічної переваги отримує доступ до ринків ресурсів, у першу чергу – ринків інноваційних продуктів та фінансових ресурсів. Конкурентні переваги отримують часто фінансово слабші підприємства, але ті, які мають можливість залучати дефіцитні ресурси, впроваджувати інновації [2, ст. 49].

Економіка України повною мірою відчула негативні наслідки витіснення з ринку вітчизняних товарів. Державна політика захисту вітчизняних товаровиробників, що здійснюється в Україні є безсистемною та

непослідовною. Обсяг імпорту та експорту України за 2016-2017 рр. наведено на рис. 1. Унаслідок цього на сьогодні поки невирішеними є проблеми якісного зростання виробництва, вдосконалення його структури, підвищення конкурентоспроможності товаровиробників як вагомого джерела стійкого економічного зростання.

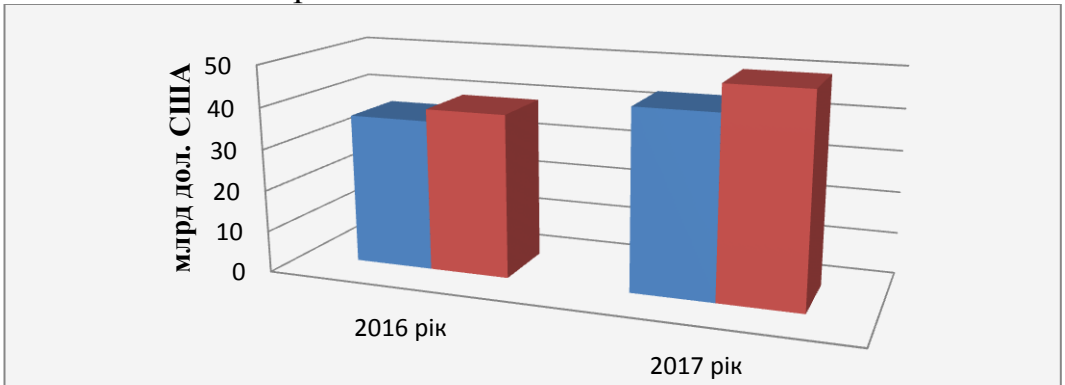

	2016 рік	2017 рік
Експорт	36,3617	43,2666
Імпорт	39,2498	49,5985

Рисунок 1 - **Обсяг експорту та імпорту товарів і послуг в Україні у 2016 - 2017 рр.**

Згідно із даними Державної служби статистики України, що наведені на рис. 1, за 2017 рік експорт товарів становив 43,2666 млрд дол. США, імпорт – 49,5985 млрд дол. У порівнянні з 2016 роком експорт збільшився на 19,0% (на 6,9049 млрд дол.), імпорт – на 26,4% (на 10,3487 млрд дол.) [5]. Негативне сальдо становило 6,3319 млрд дол. (у 2016 р. також негативне – 2,8881 млрд дол.).

Зовнішньоторговельні операції у 2017 році проводились із партнерами 223 країн світу [5]. Коефіцієнт покриття експортом імпорту склав 0,87 (у 2016 р. – 0,93).

В умовах збільшення товаропотоків між Україною та країнами Євросоюзу актуалізується необхідність розвитку інноваційного та інтелектуального потенціалу євроінтеграції кожного підприємства, формування конкурентних переваг, підвищення конкуренто-спроможності економіки в цілому. Саме це стає головною передумовою успішної адаптації до умов сучасного ринку. Якісна зміна ринкової діяльності підприємств повинна відбуватись шляхом підвищення частки продажу продукції та послуг із високою доданою вартістю, високотехнологічними характеристиками. Це потребує розробки нового науково-методологічного підходу до формування ефективної системи управління потенціалом як цілісності так і його елементів-підсистем.

Для покращення діяльності вітчизняних підприємств на зовнішніх ринках необхідно [3, ст.332]:

- зміцнити конкурентоспроможність промислової продукції;

- створити сприятливі умови для накопичення інвестиційних ресурсів, істотне розширення попиту і забезпечення на цій основі сталого зростання обсягів виробництва;

- розвивати наукоємні галузі промисловості на базі подальшої активізації взаємодії з науковими організаціями; здійснювати політику модернізації та технічного переобладнання підприємств;

- удосконалювати фінансово-кредитні стосунки у виробничій сфері.

Стимулювання національного експорту, ефективний механізм просування українських товарів на світові ринки не лише допоможе підприємствам-експортерам нарощувати експорт, але й призведе до покращення соціально-економічного становища країни в цілому.

Отже, перспективи подальшого розвитку інтеграції України і ЄС потрібно визначати з урахуванням можливостей конкурентоспроможного потужного національного інноваційного потенціалу та його взаємодії з європейським і світовим інноваційним простором на взаємовигідних умовах.

Список використаних джерел:

1. Воронюк Т. А. Проблеми забезпечення конкурентоспроможності промислових підприємств України в умовах глобалізації та євроінтеграції / Т. А. Воронюк. // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2016. – №13. – С. 61–63.

2. Гончар О. Розробка стратегії розвитку потенціалу підприємства за умов глобалізації та євроінтеграції / Ольга Гончар. // Економіст. – 2015. – №1. – С. 49–52.

3. Дідківський М. І. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства / М. І. Дідківський., 2006. – 462 с. – (Рекомендовано МОН). – (Навч. посіб.).

4. Школенко О. Б. Стратегія стимулювання експортної діяльності вітчизняних підприємств / О. Б. Школенко. // Економіка. Менеджмент. Бізнес. – 2015. – №1. – С. 132–136.

5. Державна Служба Статистики України. Обсяг експорту та імпорту товарів і послуг в Україні у 2016 - 2017 рр. [Електронний ресурс] / Державна Служба Статистики України – Режим доступу до ресурсу: http://www.ukrstat.gov.ua.

Жук Анастасія
Науковий керівник: Мельничук О.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Міжнародна торгівля - це усталена і одна з найрозвиненіших форм зовнішніх економічних відносин. Вона становить приблизно 80% всіх економічних відносин між державами, а, відповідно, є солодким шматком для підприємців.

Ринок міжнародної торгівлі величезний і досить складний. Тут стикаються інтереси тисяч бізнес структур та організацій всіх форм

власності, десятки мовних бар'єрів, складна специфіка національних законодавств, юридичні пастки, та й багато просто міжнародних аферистів, які «розводять» на гроші підприємства і бізнеси. Компаніям, які тільки недавно відкрили для себе весь потенціал міжнародної торгівлі та експортно-імпортних операцій, досить складно орієнтуватися на цьому ринку і підтримувати свою конкурентоспроможність на світовому рівні [1, с. 404-410].

Дослідження у сфері міжнародної торгівлі надзвичайно активно здійснюють зарубіжні вчені, зокрема Д. Карро, П. Жюайр Р. Ислам, Г. Заніні. Питання міжнародної торгівлі як комплексне явище вивчають і вітчизняні науковці, серед яких І. І. Дахно, Т. М. Циганкова, Л. О. Мельник, І. О. Тивончук, М. Б. Ковальчук, В. Ю. Горчаков.

Метою даного дослідження є фактори, динаміка та структура розвитку міжнародної торгівлі в діяльності підприємств.

Міжнародна торгівля будь-якого підприємства включає експорт і імпорт товарів, співвідношення між якими називають торговельним балансом. Як приклад, наведемо основні показники міжнародної торгівлі України та ЄС за 2016 рік [3, с. 51-57].

Як і раніше, у 2016 році український товарний експорт був орієнтований на сировинні ресурси, а зовнішня торгівля Євросоюзу – на товари з високим ступенем переробки.

Так, у 2016 році першість у структурі зовнішньої торгівлі країн ЄС займали машини та обладнання (експорт – 42%, імпорт − 30%). Частка сировинних товарів та енергоносіїв у експорті становила близько 14%, у імпорті − 29%.

Основними позиціями імпорту в Україну були паливні ресурси (19,4%), машини та обладнання (18,1%), а також продукти хімічної промисловості (17,5%).

Основним торговельним партнером України у І кварталі 2016 року був як зрозуміло, Євросоюз, частка якого в українському експорті становила 41,4%, імпорті – майже 45%. Друге місце у зовнішньоторговельному обороті України посідає Росія, третє – Китай.

Отже за І квартал 2016 року в Україні спостерігалося скорочення обсягів міжнародної торгівлі. Так, зовнішньоторговельний оборот України, порівняно з І кварталом 2015 року скоротився на 2,8 млрд. євро, або на 13,7%. Зокрема, загальна вартість українського експорту склала 8,7 млрд. євро, імпорту – 8,8 млрд. євро, що відповідно на 16,6% та 10,7% менше показників попереднього року.

На нашу думку, для ефективного розвитку міжнародної торгівлі необхідно [2, с. 151-159]:

– Створювати ТНК, діяльність яких відкрила б для економіки України нові можливості для інтеграції у світовий поділ виробництва, сприяла б збільшенню конкурентоспроможності на світовому ринку.

– Здійснювати, в першу чергу, модернізацію ключових експортно-орієнтованих галузей вітчизняної економіки, діяльність яких сприяла б поліпшенню експортних можливостей країни.

– Посилити рівень законодавчого забезпечення з питань підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції як на зовнішньому, так і на внутрішньому ринках в умовах інфляції, дії світових тенденцій до подорожчання енергоносіїв.

– Розробити заходи державної підтримки багатовекторної експортної експансії української продукції на світовий ринок.

– Враховуючи міжнародний досвід, посилити практику застосування антидемпінгових та спеціальних заходів з питань торговельного захисту вітчизняного виробника.

– Вдосконалювати програму співпраці з іншими країнами, а також практику використання інструментів договірного врегулювання питань здійснення зовнішньої торгівлі, зменшення протекціоністських заходів між країнами (мито, квоти).

Список використаних джерел:

1. Алимова О. Зовнішньоторговельна політика України: сучасний стан та перспективи розвитку / О. Алимова // Ун-кі наукові записки. – 2013. – № 1. – С. 404-410.

2. Возний Н. Р. Проблеми та перспективи регулювання світової торгівлі товарами в Україні / Н. Р. Возний, М. М. Левко, Р. Е. Черниш // Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України. – 2012. – № 22.7. – С. 151-159

3. Сазонець О. М. Розвиток міжнародної торгівлі за допомогою інформаційних послуг / О. М. Сазонець // Актуальні Проблеми Економіки. – 2013. – № 1. – С. 51-57.

Жучишина Світлана
Науковий керівник: Давидюк Л.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

РОЗВИТОК МІЖНАРОДНИХ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В ЄВРОПІ

Міграції населення належать до числа складних системних об'єктів дослідження. Термін міграція походить від лат. migratio – переміщення. В широкому розумінні, міграційні процеси – це процеси просторового переміщення людей між поселеннями, регіонами, країнами. У вузькому значенні, під ними розуміють сукупність переселень людей, пов'язаних зі зміною ними місця проживання на довготривалий строк, що спричиняє зміни територіального розміщення поселення.

Проблема вдосконалення міжнародних міграційних процесів в Європі розглядалась досить докладно у вітчизняній і закордонній літературі й знайшла своє відображення в численних працях учених. Зокрема науковий список українських науковців, які досліджували і досліджують проблематику

регулювання міграційних процесів: О. Власюка, Е. Лібанова, І. Гнибіденко, О. Малиновської, О. Кислициної, О. Пархомчука, С. Пирожкова, М. Романюка. Із іноземних теоретиків, які досліджували проблеми міжнародної міграції праці В. Волеса, Д. Дайнена, А. Геддеса та ін.

Мета дослідження полягає у визначенні сутності міжнародних міграційних процесів в Європі та характеристиці її основних цінностей.

Поточна міграційна криза в Європі вдає із себе складне багатогранне явище, яка має безліч вимірів. Зараз найбільш явно виявляє в собі економічні труднощі, що в умовах багаторічної рецесії в ряді держав-членів ЄС не може не хвилювати громадськість. Крім витрат на утримання мігрантів в пунктах тимчасового утримання, серйозні кошти витрачаються і на морські рятувальні операції і надання медичної допомоги новоприбулим. До того ж велика частина переселенців не мають якісної освіти і тому не конкурентоспроможні на ринку висококваліфікованої праці, а обсяг вакансій в низькокваліфікованих сегментах ринку робочої сили вельми обмежений. У перспективі це зазвичай призводить до зростання соціально економічної напруженості.

Економічні труднощі тісно змикаються з питаннями безпеки, які розташувалися в широкому спектрі від побутового криміналу до міжнародного тероризму. З року в рік статистика вперто свідчить на користь зростання злочинів, скоєних мігрантами. Багато правопорушення відбуваються в перші ж дні після прибуття. Терористичні акти тягнуть більш тяжкі наслідки. Значне число нащадків іммігрантів з ряду країн Африки і Сходу навіть у другому і третьому поколіннях не тільки не розділяють європейські цінності, а й висувають радикальні альтернативи. З точки зору європейських цінностей в питаннях безпеки найбільш значущим тут є не тероризм, грабунки, крадіжки і хуліганство [1].

Дискусії з міграції протікають як на національному, так і на наднаціональному рівнях, що призводить до створення примітних суспільно-політичних транскордонних конструктів. Поточна криза має настільки серйозні масштаби, що призводить до значної поляризації і зниження частки невизначених і байдужих на індивідуальному, груповому та державному рівнях. Виходячи з цього, можна виділити держави ЄС, в яких суспільство і уряд в цілому солідарно виступають «за» або «проти» гуманітарної міграції. Позицію «за» займають країни умовного Півночі Європи на чолі з Німеччиною і Швецією. Вони сподіваються, що статево характеристики біженців зможуть вже в середньостроковій перспективі зіграти позитивну роль для ситого, але стрімко старіючого суспільства їх країн [2].

Серед найкращих країн для міграції представлено: Швецію, яка в останні роки дійсно є популярним напрямком для міграції серед жителів Близького Сходу і Африки; Канада, яка завдяки стабільній економіці та ефективним заходам щодо інтеграції іммігрантів; Швейцарія в якої є економічна стабільність держави, Австралія посідає третє місце в світі за рівнем життя, не дивно, що останнім часом вона залучає велику кількість іммігрантів з Близького Сходу і Африки; Німеччина, яку заполонили вихідці

з Африки та Близького Сходу; серед ряду скандинавських країн в списку кращих напрямків для міграції є Норвегія її головні плюси – прагнення до рівності доходів і потужна економіка; Нідерланди, щороку сюди приїжджають приблизно 45 тис. мігрантів з країн, які не входять до Євросоюзу; Фінляндія, іноземців приваблюють прогресивні закони, високий рівень життя і соціальних стандартів; Данія, яка приваблює за доброзичливе ставлення з боку місцевих жителів і держави, високі стандарти життя, а також чудові умови для підприємницької діяльності.

Особливо Греція та Італія є форпостом ЄС і несуть велику частину навантаження з первинного прийому переселенців. Крім, держави-члени ЄС в Центральній і Південно-Східній Європі, виступають категорично проти квотування і розміщення мігрантів у своїх країнах. В якості аргументів вони посилаються на власні економічні труднощі і загрозу зростання терористичної небезпеки.

Незважаючи на відносно невисоку число публічних прихильників сьогодні, вони мають значний електоральний потенціал з числа тих, чиє становище може погіршитися внаслідок міграційної кризи в найближчі роки. Якщо найбільш незахищені верстви населення багатьох європейських держав вже зараз виступають проти, то незабаром до них може додатися відчутна частина системоутворюючого середнього класу, але не з економічних, а по культуральним міркувань. В результаті ЄС втрачає політичну єдність, основу якого завжди складали якраз європейські цінності. Одні вважають, що ці цінності носять універсальний характер незалежно від зовнішньополітичної та внутрішньої кон'юнктури і повинні застосовуватися до всіх, інші вважають, що, перш за все, до тих, хто їх створював в процесі тривалого історичного шляху [3].

Таким чином, в Європі в наявності міграційна криза, в основі якої лежать економічні причини, питання безпеки та міжкультурної комунікації. При цьому ЄС як основний інтегратор континенту далекий від консенсусу як на наднаціональному, так і на національному рівнях. Можливі сценарії припускають найрізноманітніші варіанти розвитку ситуації. У будь-якому випадку коригування застосування європейських цінностей в практичному плані щодо мігрантів сприятиме поліпшенню ситуації зараз і на перспективу.

Список використаних джерел:

1. Оснач О. Деякі аспекти визначення концептуальних засад та пріоритетів міграційної політики / О. Оснач// Дослідження міжнародної економіки : збірник наукових праць. – 2013.– № 2 (67).– С. 168-177.

2. Вишневська О. А. Сучасна міжнародна трудова міграція та державна міграційна політика / О. А. Вишневська // Статистика України. – 2014. – № 2. – С. 87-90.

3. Рейтинг найкращих країн для міграції за останні роки [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://svitua.com.ua.

Жучишина Світлана, Мельник Катерина
Науковий керівник: Кульганік О.М., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ БАНК РЕКОНСТРУКЦІЇ ТА РОЗВИТКУ – ОДИН З КЛЮЧОВИХ ФІНАНСОВИХ ПАРТНЕРІВ УКРАЇНИ

Співпраця України із ключовими світовими фінансовими інституціями сьогодні стала безальтернативним засобом стабілізації внутрішньої фінансової системи в умовах стійких кризових явищ і дисбалансів у національній економіці. Однією з таких інституцій є Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), що має статус міжнародної фінансової організації з найвищим кредитним рейтингом. Переваги такого співробітництва для нашої країни є надзвичайно вагомими, оскільки ЄБРР не фінансує витрати державного бюджету, а здійснює фінансування тільки інвестиційних проектів розвитку у приватному та державному секторах і, таким чином, сприяє модернізації держави загалом.

Дослідженню теоретичних та практичних аспектів співробітництва з міжнародними фінансово-кредитними організаціями присвячено праці відомих вітчизняних науковців: А. Кредисова, Б. Губського, В. Новицького, А. Поручника, С. Сокаленка, А. Філіпенка. Провідними вітчизняними вченими у дослідженні суті та теоретичних засад міжнародного кредитування є: Ю. Макагон, Д. Лук'яненко, О. Мозговий, Т. Оболенська та ін. Проте, незважаючи на значний обсяг накопичених у даній сфері наукових досліджень, багато положень праць носять суперечливий і дискусійний характер.

Мета роботи полягає у висвітленні основних тенденцій співробітництва України з Європейським банком реконструкції та розвитку, визначенні сутності ЄБРР й особливостей його діяльності, а також аналізі обсягів та напрямів кредитування ЄБРР.

Міжнародний банк реконструкції та розвитку являє собою стратегічного партнера України у формуванні сучасної ринкової економіки, здійсненні необхідних структурних реформ і модернізації державних фінансів. Специфіка співробітництва з Банком полягає, зокрема, у домінантній ролі механізму аналітично-дорадчої допомоги підтримки реформ. Цим обумовлюється цільовий характер надання позик. Якщо кредитні проекти ЄБРР фінансують окремі точкові проекти в межах установлених сфер, то проекти МБРР охоплюють пріоритетну галузь [1].

Аналіз стану реалізації проектів ЄБРР у державному секторі України дає змогу виокремити низку важливих тенденцій, які допомагають досить повно оцінювати результативність її співробітництва з Банком. Передусім йдеться про утримання високого рівня концентрації сфер реалізації проектів ЄБРР у державному секторі нашої країни. Незважаючи на значну зацікавленість Банку в розширенні портфеля проектів у цьому секторі, майже 90 % його проектів, фінансованих тут у доларах США, припадає на енергетичну,

транспортну та фінансову сфери, решта розподіляється між муніципальною сферою і сферою зв'язку. При цьому абсолютно всі проекти, фінансовані в євро, реалізовуються виключно в енергетичній і транспортній сферах.

ЄБРР допомагає лише тим державам, які застосовують принципи багатопартійної демократії й плюралізму. Також центральне місце в діяльності ЄБРР займає захист навколишнього середовища та енергоощадні технології. Акціонери ЄБРР – 65 країн плюс Європейський Союз і Європейський інвестиційний банк – не тільки ті держави, які отримують свої інвестиції (9,4 млрд євро у 2015 р.) [2]. Україна увійшла до числа співзасновників ЄБРР 13 квітня 1992 р., уклавши 240110 тис. євро, і стала його членом із серпня 1992 р.

Європейський банк реконструкції та розвитку фінансує реалізацію чітко структурованих, фінансово надійних проектів (включаючи численні проекти для малих підприємств) як безпосередньо, так і через фінансових посередників, таких як місцеві банки й інвестиційні фонди. ЄБРР працює здебільшого з клієнтами із приватного сектору, однак водночас фінансує муніципальну освіту та державні компанії. Основні інструменти фінансування включають кредити, пайові інвестиції та гарантії [3].

На відміну від МВФ, ЄБРР працює лише на комерційних засадах. Банк надає тільки цільові кредити під конкретні проекти приватним та державним структурам на потреби розвитку економіки. 60% позичкових засобів спрямовуються у приватний і 40% – у державний сектор.

Крім цільових кредитів, ЄБРР здійснює прямі інвестиції, а також надає технічну допомогу (консультації, курси навчання банкірів та менеджерів, допомога в організації систем розподілу продовольства). Крім того, ЄБРР здійснює зовнішнє пряме та спільне фінансування інвестиційних проектів. Дедалі більший інтерес банку викликає фінансування недержавних підприємств, зокрема приватних малих і середніх (МСП).

Кредити ЄБРР спрямовуються на підтримку та реалізацію проектів, пов'язаних із виробництвом харчових продуктів, нафтовою та газовою промисловістю, транспортом, телекомунікаціями, сферою фінансів та наданням послуг у сільському господарстві, а також проектами комунальної інфраструктури, пов'язаними з водопостачанням та опаленням. Крім того, Україна та ЄБРР розпочали реалізацію спільних проектів щодо впровадження енергозберігаючих технологій в енергоємних галузях [3].

Для України важливою є підтримка з боку ЄБРР проектів, які сприятимуть розвитку муніципальної інфраструктури міст України, охороні навколишнього середовища та транспортної інфраструктури. Україна у 2017 році отримала значне фінансування від ЄБРР порівняно з іншими країнами. Так, обсяг інвестицій становив 997 млн. євро (60 % інвестицій, спрямованих у країни Східної Європи та Кавказу, та водночас 10,6 % сукупних інвестицій ЄБРР за 2017 рік).

Основними спільними з ЄБРР проектами розвитку, що на сьогодні реалізуються в державному секторі економіки Україні, є: «Впровадження швидкісного руху пасажирських поїздів на залізницях України» – 120 млн.

дол. США, «Поліпшення транспортно-експлуатаційного стану автомобільних доріг на підходах до Києва» – 450 млн. дол. США, «Реабілітація гідроелектростанцій» – 200 млн. дол. США [2]. Незважаючи на несприятливий інвестиційний клімат протягом останніх років, Україна все ж є привабливим об'єктом для інвестицій ЄБРР і входить у трійку лідерів разом із Туреччиною та Єгиптом, займаючи друге місце. Якщо оцінювати загальний обсяг інвестицій в нашу державу станом на кінець 2017 року, то Україна знову займає провідну позицію (12 358 млн. євро) у списку після Росії (26 220 млн. євро).

Крім того, ЄБРР здійснює фінансову підтримку комерціалізації комунальних підприємств у рамках проектів зі значними ефектами або підвищення енергетичної ефективності, а також модернізації транспортної та газорозподільчої систем України. Загальна заборгованість України перед ЄБРР станом на 31 грудня 2017 року становила 0,98 млрд. дол. США і є порівняно незначною, оскільки становить близько одного відсотка у структурі загальної заборгованості України. При цьому гарантований державою борг перед ЄБРР є на 0,2 млрд. дол. США меншим, ніж державний борг [2].

Заборгованість України перед ЄБРР не має критичного значення навіть за нарощення обсягів інвестування банком нашої країни останніми роками. Це пояснюється умовами співпраці, коли кошти спрямовуються в країну не як загальнодержавне запозичення, а на конкретні інвестиційні об'єкти.

Підсумовуючи, варто зазначити, що, незважаючи на несприятливий інвестиційний клімат протягом останніх років, Україна все ж є привабливим об'єктом для інвестицій ЄБРР і входить у трійку лідерів. Однак не варто сподіватись на значну тривалість встановленої тенденції без вжиття нагальних заходів щодо залучення фінансування, а все ж потрібно створювати максимально зручні умови для інвестування. Не останню роль у цьому процесі відіграє забезпечення політичної та законодавчої стабільності, рішуча та безкомпромісна боротьба з корупцією з інформуванням загалу про отримані результати, що має дати позитивний сигнал для міжнародних фінансових установ, зокрема для Європейського банку реконструкції та розвитку.

Список використаних джерел:

1. Вербіцька І.І. Європейський банк реконструкції та розвитку як ключовий фінансовий партнер України / І.І. Вербіцька // Економіка і суспільство - Вип.№10 – 2017 - С. 37-41.

2. Кваша О.С. Тенденції співробітництва України з міжнародними фінансово-кредитними організаціями: сучасний стан та перспективи розширення / О.С. Кваша // Науковий вісник Ужгородського національного університету – Вип.№7 - 2016 – С. 157-162.

3. Рудик Н. Міжнародне кредитування ЄБРР як джерело розвитку фінансування розвитку підприємств України / Н.Рудик // Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки - 2016– С. 110-115.

Захарчук Микола
Науковий керівник: Кульганік О.М., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

БІЗНЕС-ПЛАН В СИСТЕМІ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА

Актуальність теми, пов'язаної з бізнес-плануванням ніколи не викликає сумніву в умовах функціонування суб'єктів ринкової економіки. Вона полягає в тому, що починаючи свою діяльність, припускаючи можливе розширення і в процесі його здійснення, кожен суб'єкт підприємництва повинен ясно представляти потребу на майбутнє у трудових, матеріальних, фінансових і інтелектуальних ресурсах, джерела їх отримання, а також вміти чітко розраховувати ефективність їх використання в процесі роботи фірми [2]. Домогтися стабільного успіху підприємці не зможуть в ринковій економіці, якщо не будуть ефективно і чітко планувати свою діяльність, постійно акумулювати і збирати інформацію як про власні можливості і перспективи, так і про стан цільових ринків і положення на них конкурентів [3]. Тому розробка тактики і стратегії виробничо-господарської діяльності є найважливішим завданням для кожної фірми - суб'єкта підприємництва. Тоді як бізнес-план є загальновизнаною основою їх розробки.

Серед сучасних вітчизняних і зарубіжних авторів, які приділяють увагу тематиці бізнес-планування, слід відзначити таких економістів: В.П. Бурова, В.С. Беловського, А.С. Шкіля, В.Г. Чиркова, Т.Г. Лісіна, , В.Н. Лівщиця, О.І. Ідрісова тощо.

Метою тез є обґрунтування бізнес-плану в системі стратегічного планування підприємства.

Бізнес-планування - це досить ефективний інструмент управління, застосовуваний широко в сучасній економічній практиці, незалежно сфери діяльності і її масштабів, а також форми власності підприємств середнього і малого бізнесу [1]. Бізнес-планування розглядається як робочий інструмент для новостворюваних і вже існуючих фірм і являє собою доступний, короткий, зрозумілий опис бізнесу. Все це і обумовлює актуальність бізнес-планування в сучасних організаціях.

У сучасних умовах розвитку економіки інтерес до бізнес-планування постійно зростає. І це пов'язано не тільки з розвитком ринкової системи господарювання, але і з ростом бізнес-грамотності підприємців, з їх прагненням зробити майбутні плани розвитку більш доцільними і обґрунтованими. Тому виникає і підвищення інтересу окремих організацій та підприємств до розробки бізнес-планів. Разом з тим, тоді як для малих підприємств досить і одного бізнес-плану, для великих організацій бізнес-планування - це тільки один з багатьох планів їх збутової та виробничо-господарської діяльності.

Основу бізнес-плану складають сконцентровані фінансові ресурси для вирішення стратегічних завдань, тому він допомагає підприємцю вирішувати цілий ряд основних завдань, пов’язаних з функціонуванням фірми[1]:

- визначає перспективні напрямки діяльності, ринки збуту і частку фірми на цих ринках;
- оцінює витрати по виготовленню і збуту продукції, порівнює їх з цінами продажу, визначає потенційний прибуток проекту;
- виявляє необхідне поєднання кадрів фірми, принципів мотивації їх праці та вимог щодо досягнення встановлених цілей;
- аналізує матеріальне і фінансове становище фірми і визначає, чи відповідають дані ресурси досягненню встановлених цілей;
- прораховує ризики і передбачає труднощі, які можуть перешкодити виконанню бізнес-плану.

Більшість фірм складає бізнес-план на рік. В ньому відображаються напрямки діяльності фірми в планований період і коротко характеризується подальший розвиток. Є і фірми, які складають бізнес-план на термін до 5 років, але тільки великі компанії, що вже домоглися певного успіху на ринку, складають бізнес-план і реалізують його на період більше 5 років.

Разом з внутрішніми функціями, бізнес-план актуальний і при виробленні стратегії функціонування фірми на макрорівні. Сукупність довгострокових БП підприємств становить інформаційну основу для розробки планів розвитку національної економіки.

Більшою мірою бізнес-план використовується при оцінці ринкової ситуації як поза фірмою, так і всередині неї при пошуку інвесторів.

За кордоном прийнято, щоб розробка бізнес-плану обов’язково здійснювалася за участю керівника фірми. Якщо ця умова не дотримується, то закордонні банки та інвестиційні фонди намагаються відмовити в розгляді заявки на виділення коштів [1].

Але, у будь-якому разі, незалежно від способів складання БП, враховують інтереси всіх зацікавлених в його розробці сторін.

У БП досліджується перспективна ситуація як усередині організації, так і поза нею. БП актуальний і для роботи з акціонерною власністю. Саме за допомогою БП керівники компанії приймають рішення про накопичення прибутку і розподіл його частини у вигляді дивідендів між акціонерами. І при обґрунтуванні заходів щодо вдосконалення і розвитку виробничо-організаційної структури підприємства використовується БП, зокрема для обґрунтування рівня централізації управління і розподілу відповідальності і посадових обов'язків співробітників. БП, як правило, допомагає скоординувати діяльність фірм-партнерів, організувати об'єднане планування розвитку групи фірм, пов'язаних кооперацією і виготовленням однотипних або взаємодоповнюючих товарів, тоді, коли вони здійснюють загальне фінансування.

Є й певні особливості розробки БП для різних організацій, наприклад, таких як юридична особа, або одне підприємство і складних утворень, таких

як юридична особа, або кілька підприємств. При плануванні діяльності організації другого типу, спочатку розробляються плани для кожного підприємства, а потім ці плани зводяться в один бізнес-план. Якщо бізнес відноситься до першого типу, то в БП вносять тільки розрахункові показники. Якщо бізнес вже існує, то в бізнес-план вносяться звітні дані за попередній рік для порівняння з показниками планованого року. Існує БП для організацій з великим інвестиційним проектом, що вимагає зовнішнього фінансування, - це найбільш складний вид бізнес-плану. Важливе значення тут приділяється показниками, які характеризують інвестиційний проект, і тільки потім відображаються інші розділи БП, пов'язані з інвестиційним проектом [2].

У бізнес-планах диверсифікованих організацій повинні відбитися здійснювані напрямки діяльності.

В організаціях невиробничого профілю в БП відображають оперативний план, який включає прогноз коштів, приміщень і ресурсів, необхідних для розвитку бізнесу в планований період, а також потреби в робочій силі, матеріалах, засобах зв'язку і т. д.

БП виробничо-господарської і збутової діяльності підприємства займає проміжне положення між стратегічним і річним планом маркетингу.

У нашій країні останнім часом набула особливої актуальності розробка БП в зв’язку з відкриттям з боку зарубіжних інвесторів фінансування окремих проектів українських підприємців. Бізнес-план організацій, які беруть участь в такому конкурсі, є обов'язковим документом [3].

Складання бізнес-плану це зазвичай прерогатива співробітників даного підприємства за підтримки експертів-консультантів. Оскільки, ніхто, крім співробітників, краще не знає виробничих та інших можливостей, споживачів, торгових посередників, постачальників підприємства і т. п.

Таким чином, стає зрозуміло, що бізнес-план дозволяє проаналізувати можливості діяльності підприємства та обґрунтувати вибір пріоритетних цілей, тобто, Визначити стратегію функціонування фірми. Отже його формування і реалізація є однією з пріоритетних цілей менеджменту будь-якого успішного підприємства.

Список використаних джерел:

1. Буров В.П., Ломакін А.Л., Морошкин В.А. Бізнес-план фірми. Теорія і практика: Навчальний посібник. - М .: НДЦ Инфра-М, 2016. - 192 с.

2. Герасікова Е.Н. Напрямки вдосконалення процесу організації праці сучасного керівника. // Проблеми економіки. 2015. № 2. С. 47-48.

3. Герасікова Е.Н. Проектне навчання: сутність та практика реалізації // Педагогічні науки. 2015. № 2 (71). С. 81-83.

Кліщук Олег
Науковий керівник: Мельничук О.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Науково-технічний прогрес суспільства зумовлює піднесення питання світової економіки в умовах сучасної глобалізації, яка стала вагомою характеристикою міжнародної економічної системи та є однією з найбільш впливових сил, що визначають хід розвитку нашої планети. Глобалізація є головним фактором, який впливає на світову економіку та політику наприкінці двадцятого – початку двадцять першого століття. Світова система, в рамках якої відбувається глобалізація, заснована на політичному та економічному взаємозв'язку між державами і являє собою систему національних економік.

Глобалізація має як позитивні, так і негативні аспекти. Її позитивний вплив пов'язаний зі стимулюванням прогресу, а негативний – з потенціальними конфліктами, до яких вона може призвести. Запобігти ним можливо лише шляхом розвитку глобального співробітництва на основі політичних угод або створення нових міжнародних інститутів. Однак, слід визнати, не зважаючи на позитивні та негативні наслідки глобалізаційного процесу, він вже явно змінив світову систему, породжуючи нові проблеми та відкриваючи нові можливості, а тенденції технологічного, політичного, інституціонального, ідеологічного та культурного розвитку тільки активізують процес глобалізації [1].

Теоретичні основи сучасної світової глобалізації та її наслідки змістовно розглядають і дають належну оцінку вітчизняні й зарубіжні науковці: А. Беттлер, М. Вачевський, А. Гальчинський, М. Кастельс, В. Кулішов, П. Мазурок, Б. Одягайло, Ю. Павленко, О. Сазонець та ін.

Метою даного дослідження є з'ясування сучасних тенденцій та процесів глобалізації світової економіки та її вплив на динаміку, зміст і масштаби міжнародних економічних відносин.

Глобалізація економіки, як вища стадія інтернаціоналізації господарського життя, є одночасно феноменом, що вже сформувався, і процесом, який ще продовжується. Вона є об'єктивною реальністю, яка здійснює, хоча і в різній мірі (залежить від ступеню відкритості та «самодостатності» національних господарств), детермінуючий вплив на різні сфери суспільного життя всіх країн світу.

Сучасна глобалізація світової економіки виражається в таких процесах:

– поглибленні, перш за все, інтернаціоналізації виробництва, а не обміну, як це було раніше, інституційною формою виступають ТНК;

– поглибленні інтернаціоналізації капіталу, що полягає у зростанні міжнародного руху капіталу між країнами, перш за все, у вигляді прямих інвестицій інтернаціоналізації фондового ринку;

– глобалізації продуктивних сил через обмін засобами виробництва і науково-технічними, технологічними знаннями;

– формуванні глобальної матеріальної, інформаційної, організаційно-економічної інфраструктури, що забезпечує здійснення міжнародної співпраці;

– посиленні інтернаціоналізації обміну на основі поглиблення міжнародного поділу праці, зростання масштабів і якісної зміни характеру традиційної міжнародної торгівлі упредметненими товарами;

– збільшенні масштабів міжнародної міграції робочої сили;

– інтернаціоналізації дії виробництва і споживання на навколишнє середовище, що викликає зростання потреби в міжнародній співпраці, спрямованій на вирішення глобальних проблем сучасності [2].

Глобалізація докорінно змінює конфігурацію світової економіки. В умовах загострення конкурентної боротьби за споживача з метою економії на заробітній платі різні фази виробництва стало вигідним розміщувати по різних країнах залежності від місцевих особливостей в оплаті праці. Це надало поштовх до формування і розвитку так званого глобального виробництва на чолі з транснаціональними корпораціями нового типу. Їх бізнесові інтереси концентрувалися переважно в обробній промисловості і в сфері послуг промислово розвинутих країн. Це суттєво прискорило зростання їх зарубіжних інвестицій, створення значної кількості філій і розвиток підрядних відносин з фірмами країн реципієнтів. Почався стрімкий розвиток світової торгівлі – зросла її товарна структура за рахунок включення до неї значної кількості проміжної промислової продукції [3].

Динаміка, зміст та масштаби міжнародної економічної взаємодії сьогодні визначаються глобальними тенденціями світового розвитку, які відображають глибинні трансформації практично в усіх сферах життя суспільства, причому швидкість відповідних змін постійно зростає. Глобалізація не зводиться лише до економічного аспекту життя світового соціуму, вона охоплює і політичну, соціальну, культурну, науково-технічну та інші сфери.

Отже, процес глобалізації розвивається і все більше країн світу відчувають його наслідки в різних сферах суспільного життя. Дослідження цих наслідків для кожної країни світу, а також розробка пропозицій щодо подолання негативних наслідків глобалізаційного процесу є нагальною науковою проблемою, яка вимагає проведення подальших наукових досліджень в даній сфері.

Список використаних джерел:

1. Безрукова Н. В. Економічна глобалізація: аналіз основних протиріч та наслідків / Н. В. Безрукова, В. А. Свічкарь // Економіка і регіон. – 2016. – №3. – С. 62-67. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econrig_2016_3_10.

2. Кулішов В. В. Особливості світової глобалізації в сучасних умовах / В. В. Кулішов // Держава та регіони. Сер.: Економіка та підприємництво. – 2013. – №2. – С. 21-24. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/drep_2013_2_6.

3. Матвєєнко В. К. Економічна глобалізація та регіональна інтеграція – дві форми інтернаціоналізації світового господарства / В. К. Матвєєнко // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2013. – Вип. 4. – С. 282-287.

Ковальова Альона
Науковий керівник: Мельничук О.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

В умовах глобалізації світової економіки міжнародна торгівля є одним з основних факторів економічного розвитку країни. Участь України в міжнародній торгівлі обумовлена потребою подолати певну штучну відокремленість нашої держави від світового ринку.

Особливості розвитку зовнішньої торгівлі України в умовах глобалізації досліджувалися багатьма вченими – як вітчизняними, так і зарубіжними, серед яких: Б. Олін, С. Конах, З. Бочаєв, О. Білоус та інші.

Метою даної роботи є дослідження тенденцій розвитку зовнішньої торгівлі України в умовах глобалізації світової економіки.

В умовах трансформації ринкової економіки України зовнішня торгівля є основним засобом наповнення державного бюджету. За допомогою зовнішньої торгівлі національна економіка взаємодіє з господарствами інших країн. Також, беручи участь в зовнішній торгівлі країни отримують ряд переваг, які дозволяють підвищити їхній добробут.

Для України зовнішня торгівля виступає не лише джерелом валютних надходжень до бюджету, вона дає можливість зарекомендувати себе на міжнародній арені, а також визначитись з напрямками інтеграції, бо дотепер зовнішня торгівля як одна із сфер зовнішньоекономічної діяльності, є основою інтеграції в світове товариство.

На сьогоднішній день найдинамічнішою статтею зовнішньої торгівлі є послуги. В структурі ВВП розвинутих країн світу на сферу послуг припадає понад 60%. При цьому відокремлюють такі глобальні тенденції:

− підвищення значимості нематеріальних форм виробництва, що призводить до якісних змін асортименту послуг;

− зміна ролі традиційних послуг (торгівлі, транспорту) як елементів обслуговуючої інфраструктури;

− розвиток телекомунікацій, фінансової сфери та комплексу наукомістких ділових послуг;

− різке збільшення ролі соціальних послуг у забезпеченні економічного зростання;

− розвиток економіки послуг в інтеграції з матеріальним виробництвом [1].

Як зазначалося вище у світі послуги займають більшу частку у торгівлі. Але в Україні ситуація скалася протилежним чином.

Загальносвітовий тренд — випереджаюче зростання торгівлі послугами в порівнянні з товарами. Якщо в перші десять років XXI століття торгівля послугами займала 20% світової торгівлі, то вже в 2016 — 21,9%. Це спричинено зниженням ціни товарів і їх частки у вартісному вираженні в світовому обороті.

В Україні на експорт товарів, за даними Держстату, припадає 79%, а послуги займають 21% [2].

Зрозуміло, що більшу частку експорту займає сировинна продукція, а тому, на нашу думку, існує необхідність поступової переорієнтації на експорт готової продукції, що стане можливим лише за умови використання передових технологій і підвищення конкурентоспроможності української економіки.

Також для збільшення ефективності здійснення зовнішньоторговельних операцій України з іншими країнами світу варто розглянути експортні стратегії, які можуть використовувати українські компанії на міжнародному ринку, а саме:

− непрямий експорт;
− дочірня компанія;
− партнерство;
− ліцензування;
− спільне підприємство;
− франшиза;
− інвестиції в основне виробництво.

Ефективність перерахованих стратегій залежить, насамперед, від адекватної оцінки ресурсів та власних можливостей. Вдало вибрана модель просування на зовнішній ринок є запорукою довготривалої і успішної торгівлі експортованими товарами і послугами. Наприклад, за системою франчайзингу працює більшість великих торговельних, ресторанних та розважальних мереж, таких як McDonalds, Subways, Starbucks, BurgerKing тощо [3].

Таким чином, попри нестабільність політичної та економічної ситуації, що негативно позначилася на обсягах та структурі зовнішньої торгівлі, українська економіка має значний потенціал для того, щоб зайняти гідне місце на світовому ринку. Для цього необхідно спрямувати стратегію зовнішньоекономічної політики на пошук нових ефективних ринків збуту вітчизняної продукції. Українські компанії повинні застосовувати ефективні експортні стратегії, щодо виходу на зовнішній ринок, а також підвищувати якість і конкурентоспроможність продукції.

Список використаних джерел:

1. Конах С.С. Роль сфери послуг у формуванні ВВП / С. С. Конах // Молодий вчений. - 2014. - № 12(1). - С. 159-162. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv/2014/12/37/.pdf
2. Державна служба статистики [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua./
3. Вихід на нові ринки. 5 ключових моделей [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.eurointegration.com.ua/experts/2015/09/3/7037773/

Козійчук Ольга
Науковий керівник: Недбалюк О.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

МЕТА ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

Україна пройшла важкий етап переходу з командно-адміністративної до ринкової економічної системи. Проте і сьогодні в Україні продовжуються трансформаційні процеси, що спрямовані на розвиток ринкової економіки. Це обумовлює необхідність активної регулюючої ролі держави. У країнах із трансформаційними процесами більша необхідність державного регулювання, оскільки самоорганізація властива лише досить стійким системам.

Чи є актуальним вивчення мети державного регулювання трансформаційних процесів в Україні? Актуальність даної теми безперечна, адже сучасний розвиток ринкових відносин в економіці передбачає активну участь держави. Держава регулює і керує економічною системою в особі наділених відповідними повноваженнями органів. Я вважаю, що на етапі трансформації держава повинна постійно балансувати, збільшуючи чи зменшуючи ступінь втручання в економіку. Державна політика просто не має права відставати від змін в ринковій системі, інакше вона буде гальмувати розвиток економіки.

Трансформаційна економіка - це особливий стан економічної системи на етапі її становлення і реформування. Основні риси трансформаційної економіки зумовлюють специфічні закономірності її розвитку: з одного боку збереження у перехідній економіці старих економічних форм, що свідчить про спадкоємність еволюційного процесу; з другого - інтенсивність розвитку нових форм як виявлення необоротності трансформаційних процесів у суспільстві [1, с. 226].

Дослідженню трансформаційних процесів присвячені праці таких українських науковців, як В. Базилевич, В. Геєць, Н. Гражевська, С. Мочерний, А. Чухно та інші. Також на увагу заслуговують дослідження вчених з інших посткомуністичних країн, оскільки перед ними стояли схожі з Україною завдання перебудови економіки, зокрема: Л. Абалкін, А. Антошевський, А. Колодій, К. Ковальчик, Л. Бальцерович та інші.

Історія світової економіки підтверджує, що держава в усі часи була вимушена втручатися в економічні процеси. Тож найбільш відчутні позитивні результати в процесі структурних перетворень досягаються при використанні того підходу, який передбачає активну участь держави в структурних трансформаціях. Але на окремих етапах розвитку товарного виробництва ступінь цього втручання була невеликою. Отже, в усіх економічних системах держава регулює економіку [3, с. 455].

Ефективність державного регулювання економіки обумовлена тим, якою мірою держава в процесі виконання своїх регулюючих функцій враховує економічні закони та передусім закони ринку. Тобто ринковий механізм – це сфера державного невтручання. Держава повинна сприяти розвиткові ринкового механізму, усувати перешкоди на його шляху, які можуть створювати підприємницькі монополії для нього. Знайти раціональне співвідношення між державним втручанням в економіку і її ринковим саморегулюванням – актуальна проблема органів державного управління [2, с. 152-154].

На протязі останніх 22 років вітчизняний уряд намагався покращити економічну ситуацію, створити усі сприятливі умови для успішного переходу до ринкової економіки, але було допущено багато прорахунків в плануванні економічних реформ. Сьогодні в Україні існує надмірний державний контроль над економічними процесами і недостатність ефективного державного управління господарським комплексом.

На основі викладеного можна зробити висновок, що на сучасному етапі ринкове саморегулювання таки недостатньо ефективне Україні без втручання держави. Тому для економіки України доцільним буде збільшення державного регулювання на даному етапі розвитку економіки і також необхідною є підтримка підприємств та стимулювання їх розвитку.

Трансформація економічної системи України ставить за мету формування ринкової економіки. Досягти цієї мети неможливо без активної участі держави, оскільки відсутність державного регулювання в період трансформації економіки призводить до неминучого нарощування хаотичних процесів, консервації негативних тенденцій та явищ [3, с. 455]. Тому в процесі трансформації економіки України уряду необхідно враховувати рівень розвитку й структури продуктивних сил, національні традиції, рівень освіти та ін. Проблеми трансформації вимагають проведення економічних реформ.

Список використаних джерел:

1. Бєляєв О. О. Політична економія: Навч. посібник. / О.О. Бєляєв, А.С. Бебело.:- К.: КНЕУ, 2001.- 226 с.

2. Дідківська Л. Державне регулювання економіки: Навчальний посібник/ Любов Дідківська, Людмила Головко,. - 5-те вид., стереотип.. - К.: Знання , 2006. - 213 с.

3. Кейнс Дж. М. Общая теория занятости, процента и денег / Дж. М. Кейнс. – М.: Прогресс, 1978. – 495 с.

Комаринська Ірина
Науковий керівник: Сольська В.В., викладач ц.к.
Хмельницький торговельно-економічний коледж КНТЕУ

СТРАТЕГІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Створення в країні перспективних та тривалих умов для стійкого економічного зростання, динамічний розвиток суб'єктів господарювання, можливо забезпечити лише шляхом сформованої системи управління їх потенціалом. Процеси глобалізації та входження України у світовий економічний простір зумовлюють необхідність нарощування й ефективного використання економічного потенціалу підприємств, розширення можливостей його реалізації в процесі поглиблення інтеграції національної економіки у світові утворення. Особливий акцент при цьому слід робити на інноваційній та інтелектуальній складовій потенціалу.

Завдання, які обумовлюють необхідність стратегічних орієнтирів сучасної парадигми зовнішньоекономічної стратегії, країнами Євросоюзу і Україною, і окремими підприємствами їх товарами та послугами посилення їх конкурентності та зростання ризику на міжнародних ринках. В разі збільшення постачання Україною та країнами Євросоюзу товаропотоків, є необхідність у розвитку інноваційного та інтелектуального потенціалу кожного підприємства. Підвищення конкурентоспроможності підприємства, та формування конкурентних переваг.

Економічна наука багато уваги приділяє вивченню економічних систем на різних рівнях їхньої організації. Особливо актуальною проблемою теорії та практики розвитку національної економіки є формування, оцінювання та використання економічного потенціалу підприємницьких структур, обґрунтування управлінських рішень, які формують стратегію його розвитку.

Стратегія підприємства – це систематичний план його потенційної поведінки в умовах неповноти інформації про майбутній розвиток середовища та підприємництва, що включає формування місії, довгострокових цілей, а також шляхів і правил прийняття рішень для найбільш ефективного використання стратегічних ресурсів, сильних сторін і можливостей, усунення слабких сторін та захист від загроз зовнішнього середовища задля майбутньої прибутковості [1].

Складовими системи стратегічного планування на підприємстві є:

а) місія, головна мета і система довгострокових цілей;

б) стратегії (корпоративна, конкурентні, функціональні, операційні);

в) тактика;

г) політика;

д) крім цього, сюди можна віднести програми, правила, процедури.

Дослідженню проблеми присвячені праці багатьох вітчизняних та іноземних науковців. Це автори: А.О. Заїнчковський, І.А. Ігнатьєва, Н.В. Ізмайлова, Н.С. Краснокутська, Б.М. Мізюк, О.І. Олексюк, І.П. Отенко, І.М. Рєпіна, Б.Я. Райзберг, О.С. Федонін, Л.І. Абалкін, Л.В. Балабанова, Є.А. Бельтюков, М.П. Войнаренко, А.Е. Воронкова, В.П. Галушко та інші.

Євроінтеграція та глобалізація відкривають нові можливості для України, як і для підприємницьких структур. Але інтеграція в міжнародний економічний простір встановлює ризики та може завдати негативні наслідки для підприємств, які не склали стратегію формування та розвиток свого конкурентноспроможного потенціалу.

Конкурентні переваги отримують фінансово слабші підприємства ,але ті які мають можливість залучити дефіцитні ресурси.

В Україні є потужний промисловий комплекс. Але економічна криза світового господарства, фінансова нестабільність, є причиною дефіциту капіталу, зменшення обсягів виробництва і реалізацію продукції, зниження темпів економічного розвитку, скорочення робочих місць.

Модель стратегічного управління потенціалом підприємсва є в основі стратегічного способу мислення, обгрунтування управлінських рішень.

Основні з них:

1) характеристика підприємств відкритої соціально-економічної системи, управління його потенціалом здійснювати на засадах цільового, системного, комплексного, синергетичного та ситуаційного підходів. Лише так забезпечиться ефективність використання ресурсного потенціалу і можливість розвитку;

2) факторний аналіз, умов функціонування підприємства, встановлення тісних зв'язків, що забезпечують швидку та результативну адаптацію до динамічного зовнішнього середовища, отримання енергетичного ефекту використання ресурсної складової;

3) статус стратегічного ресурсу отримує інформаційний потенціал. Оперативна інформація формує переваги підприємств у боротьбі, дає змогу визначити зміст та послідовність дій, щодо змін на підприємстві;

4) застосування загальних та специфічних методів, і важелів управління підприємством;

5) можливість прогнозування результатів управлінських рішень та формування і використання підприємством. Формуються попередження негативних наслідків, коригування дій та стратегії [2, с. 51].

З наведеного матеріалу можна зробити такі висновки, що перспективи подальшої інтеграції в ЄС з урахуванням можливостей конкурентоспроможного потужного національного інноваційного потенціалу та його взаємодії з європейським і світовим інноваційним простором на взаємовигідних умовах. За цих умов на перший план виходить завдання забезпечення зростання потенціалу кожного господарюючого суб'єкта. В умовах євроінтеграції підприємства стикаються з невизначеністю та ризиками, важкими ситуаціями. Вирішувати ці проблеми слід шляхом застосування методів стратегічного управління потенціалом підприємства, як багатопланового, досягнення цілей, формування нових можливостей і переваг.

Список використаних джерел:

1. Готь О.Я. Стратегія підприємства як чинник його конкурентоспроможності / О.Я. Готь // Ефективна економіка, 2017. - №6. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5660.

2. Гончар О.І. Розробка стратегії розвитку потенціалу підприємства за умов глобалізації та євроінтеграції / О.І. Гончар // Економіст, 2015. – №1. – С. 49-52.

3. Імплементація Угоди про асоціацію між Україною та ЄС: рекомендації на основі досвіду країн Східної Європи: наукова доповідь / за ред. акад.. НАН України В.М. Гейця; чл.-кор. НАН України А.І. Даниленка, чл.-кор. НАН України, д-ра екон. наук Т.О. Осташко ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». – К., 2015. – 104 с.

4. Стратегія економічного і соціального розвитку України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/493/2004.

5. Школенко О.Б. Організаційно-економічні механізми реалізації стратегії захисту інтересів вітчизняних виробників / О.Б. Школенко // Вісник Донецького національного університету. Економіка і право, 2015. - № 1, С. 422-426.

Коменчук Олег
Науковий керівник: Мельничук О.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

УКРАЇНА У ПРОЦЕСІ МІЖНАРОДНОГО НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ОБМІНУ

Швидкі темпи науково-технічного прогресу у другій половині XX століття призвели до зростання в останні десятиліття в світовій економіці тенденцій залучення в товарообіг особливого товару, такого як надбання науково-технічних досягнень. Відкриттям не буде і те, що сьогодні успіху досягає той, хто володіє кращою технологією, але при цьому науково-технічний прогрес у сучасній економіці має одну парадоксальну особливість: більшу частину наукових і дослідно-конструкторських робіт виконують одні фірми, а їхні найзначніші здобутки використовуються іншими. Тож, виходячи з цього, доцільним буде сприймати міжнародний науково-технологічний обмін (МНТО), як запоруку швидкого розвитку великих компаній у всьому світі. В свою чергу підвищення конкурентоспроможності України неможливе без політики співробітництва вітчизняних підприємств із зарубіжними партнерами в галузі нових знань і технологій.

З підвищенням оснащеності підприємств та вдосконаленням використовуваних технологій відбувається зменшення споживання багатьох видів сировини, а це призводить до часткового усунення проблеми невідновлюваних ресурсів. НТП також зменшує важливість фактору дешевої робочої сили. Гнучкість, динамізм сучасного виробництва, постійна перебудова його технологічних структур вимагає постійного оновлення матеріально-технічної та наукової бази [2].

Але, на превеликий жаль, Україна в цьому плані переживає далеко не найкращі часи. Економічна та соціальна криза призвели до того, що досить

значимий технологічний і науковий потенціал України використовується не сповна. Більш того, слід зазначити, що щорічно наукову сферу залишають 30 тис. вчених і фахівців. При цьому лише 1% промислових підприємств України займаються освоєнням нових технологій. [3]

На початку дев'яностих, після розпаду СРСР Україна мала значний науково-технічний потенціал в галузі ВПК. В Україні досить розвинуті радіоелектронна, ракетно-космічна, авіаційна, танкова, суднобудівна та деякі інші галузі машинобудування. Від СРСР Україна отримала майже третину космічного потенціалу. Ракетно-космічна галузь представлена такими науково-дослідними організаціями та підприємствами машинобудування як:

– Національна Академія Наук України – один із найбільших ракетних заводів світу;

– дніпровський «Південмаш».

Підприємства даної галузі мають високий науково-технічний та експортний потенціал у сфері ракетобудування та приладобудування.

Ще одним пріоритетним напрямком України є танкобудування, виробництво гусеничної техніки та гармат. Конструкторські та виробничі підприємства України зробили значний внесок у проектування та створення гусеничної техніки військового та цивільного призначення.

Великі потенційні можливості має українська суднобудівна промисловість. Суднобудування в Україні представлено багатьма науково-дослідними організаціями та підприємствами, що говорить про те, що Україна може запропонувати виготовлення на своїх суднобудівних заводах вантажних суден та бойових і сторожових кораблів усіх класів, обладнання та комплектація суден, судових силових установок.

За 26 років незалежності України суднобудування в основному працювало на експорт. В той же час особливе місце у ВПК України посідають спеціальні радіотехнічні та оптоелектронні комплекси. Підприємства радіоелектронної промисловості активно співпрацюють з багатьма фірмами СНД та інших країн світу: Німеччини, Італії, Індії, Болгарії. [1]

Таким чином, в умовах сучасної технічної глобалізації, неймовірно важливим стає розуміння МНТО як запоруки успішного розвитку великих компаній в Україні. У вітчизняній економіці він має виконувати важливі завдання: не допускати імпорту в країну застарілих технологій та допомагати впровадженню сучасних високоефективних технологій. Тобто, Україна має досить широкі можливості подальшого науково-технічного розвитку, що дозволяє їй розвивати власну конкурентоспроможність на ринку технологій, а також економіку держави в цілому.

Список використаних джерел:

1. Звіт Національного інституту стратегічних досліджень «Про стан та перспективи розвитку науково-технологічного потенціалу України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://old.niss.gov.ua/Monitor/December2009/12.htm.

2. Козак Ю.Г. Міжнародна економіка : підруч. / Ю.Г. Козак, Д.Г. Лукяненко, Ю.В. Макогон. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 560 с.

3. Згуровський М. З. Науково-технологічний розвиток України за умов світової глобалізації / М. З. Згуровський // Дзеркало тижня. − 2011. – № 12. – С. 6-8.

Костунець Юлія
Науковий керівник: Гарбар В.А., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Інвестиції являються одним із ключових елементів, які визначають ефективність функціонування конкретного суб'єкта господарювання, економічної системи держави або окремого регіону.

Активна інвестиційна діяльність підприємства сприяє вирішенню соціальних проблем, забезпечує достатню зайнятість населення, дає змогу оновлювати виробництво, проводити модернізацію й нарощування основних засобів, впроваджувати новітні технології тощо.

Метою дослідження є обґрунтування практичних рекомендацій щодо активізації інвестиційного забезпечення підприємств Вінницької області.

Інвестиційне середовище Вінниччини одночасно є і привабливим, і застережливим. Незважаючи на те, що Вінниччина займає стратегічно вигідне географічне положення, має багаті природні ресурси та робочу силу з високим рівнем кваліфікації та освіти, що робить привабливим її інвестиційне середовище, вона ще не сформувала необхідного інвестиційного потенціалу внаслідок багатьох причин.

Оцінка фінансування регіону показала, що за 2016 рік підприємствами та організаціями області за рахунок усіх джерел фінансування освоєно 5490,9 млн. грн. капітальних інвестицій, що становить 11 місце серед регіонів України [1].

У порівняних цінах цей показник на 22,3 % менше від обсягу капітальних інвестицій за відповідний період попереднього року (18 місце серед регіонів України), що є негативним.

Головним джерелом інвестування у 2016 р. залишаються власні кошти підприємств та організацій, за рахунок яких освоєно 69,6 % загального обсягу капітальних інвестицій. Частка запозичених коштів, за рахунок кредитів банків та інших позик, становила 8,9 %. Кошти населення на індивідуальне житлове будівництво складають 6,8% капітальних інвестицій, на будівництво власних квартир – 5,9 %. Кошти державного та місцевих бюджетів – 3,4 %, інші джерела фінансування – 3 %, а кошти іноземних інвесторів 0,3 % [1].

У 2016 р. в економіку області іноземними інвесторами залучено 28,4 млн. дол. США прямих інвестицій (акціонерного капіталу).Обсяг залучених з

початку інвестування прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) в економіку області на 31 грудня 2016р. становив 250,9 млн. дол. США. Переважна більшість інвестицій (87,4% загального обсягу акціонерного капіталу) надійшла з країн ЄС – 219,3 млн. дол., з інших країн світу – 31,6 млн. дол. (12,6%) [1].

Кожне із джерел інвестування має свої переваги та недоліки. Зокрема, найбільшим джерелом інвестування у розвиток підприємства є власні кошти, проте, таке інвестування можливе тільки за умови отримання прибутку як результату діяльності.

Сума збитків збиткових підприємств Вінницької області за 9 місяців 2016 р. складає більше 1590,2 млн. грн., що в 3,4 рази більше січня-вересня 2015 року. Із збитками більше 1 млн. грн. спрацювало 58 суб'єктів підприємницької діяльності області [1]. Інвестицій за рахунок кредитів банків та інших позик з кожним днем стають недоступними з причин високих відсоткових ставок (понад 30% річних) та й не кожен банк, відповідно до своїх можливостей, може і хоче кредитувати підприємства,а у структурі банківських кредитів переважають короткострокові.

Кошти державного і місцевого бюджетів є незначними і виділяються тільки на пріоритетні галузі розвитку народного господарства: агропромисловий, житлово-комунальний і машинобудівний комплекси, транспортна інфраструктура, курортно-рекреаційна сфера і туризм, переробна промисловість [2].

Кошти населення на індивідуальне житлове будівництво інвестують 76 фактично тільки будівельну галузь та дотичні до неї.

Іноземний інвестор займає найменшу питому вагу у структурі фінансування. Для іноземного інвестора застосовується національний режим інвестиційної діяльності, надано рівні умови діяльності з вітчизняними інвесторами. З метою запровадження системного підходу до вирішення проблемних питань діяльності в Україні європейських інвесторів з урахуванням пропозицій Європейської бізнес асоціації та центральних органів виконавчої влади затверджено «План заходів щодо сприяння діяльності іноземних інвесторів» [3, с. 28].

Для активізації інвестиційного забезпечення підприємств слід здійснити такі заходи:

1 дерегуляція підприємницької діяльності шляхом імплементації вже прийнятих рішень та подальшого удосконалення інституційно-правової бази регулювання господарської діяльності;

2 обґрунтувати спрямованість фіскальної політики на стимулювання інвестиційної діяльності шляхом запровадження диференційованих податкових ставок на частку прибутку, що спрямовується на інвестиції;

3 посилити роль інвестиційної підтримки підприємств та вдосконалити її механізм шляхом тісної співпраці місцевих органів виконавчої влади з підприємцями.

Список використаних джерел:

1. Вишневська О.М. Формування та оцінювання ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств / О.М. Вишневська // Вісник Харківського НАУ. Економіка АПК і природокористування. - 2017.- № 3. - С. 27-32.
2. Головне управління статистики у Вінницькій області – Режим доступу: http://www.vn.ukrstat.gov.ua.
3. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.08.2013 № 843-р «Про затвердження переліку пріоритетних галузей економіки» – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/843-2013- %D1%80.
4. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 19.12.2012 № 1074-р. «План заходів щодо сприяння діяльності іноземних інвесторів». – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1074-2012- %D1%80.

Кошова Вікторія
Науковий керівник: Недбалюк О.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ВИНИКНЕННЯ ІНСТИТУТІВ БІРЖОВОЇ ТОРГІВЛІ В УКРАЇНІ

Перехід до ринкової економіки та безпосередньо розвиток економічних відносин в Україні потребує кардинальних змін у сфері функціонування інфраструктури ринку. Одним із її основних елементів являються саме інститути біржової торгівлі. Як економічна категорія біржа відображає сукупність економічних відносин, які постійно функціонують на ринку, де концентрується інформація про певний товар (попит, пропозиція, якісні характеристики тощо), а також відбувається безпосередньо його купівля-продаж за зразками, формуються ціни та власне здійснюється торгівля цінними паперами та іноземною валютою.

Взагалі, питання становлення та розвитку біржової торгівлі в Україні прослідковується у працях таких вчених як А. І. Берлач, О. В. Корніяка, Ю. Минюк, Ю. О. П. Хромов, П. Бондарчук, В. С. Деревнін, П. І. Коломойцев, М. О. Солодкий, М. Н. Соболєва, Ю. В. Ніколаєнко, О. М. Сохацька та ін.

Прообрази біржі існували ще в часи стародавнього Риму і Греції. Вже тоді було започатковано формалізовану торгівлю у визначеному місці, виникли центральні ринкові установи, де укладалися контракти на поставку товарів у договірні строки. І хоч тогочасні цивілізації загинули, але основоположні принципи центральної ринкової структури збереглися і проявилися у середньовічних ярмарках та їхній спеціалізації, формалізації торгових процесів, які завершилися наприкінці XVI – на початку XVII ст. появою біржі. Поняття «біржа» спочатку тлумачилося трояко:

а) як великий торговельний центр середньовічного міста, що розміщувався в до- сить великому будинку й на примітному місці;

б) як проміжок часу для торгів, зборів, зібрання купецтва, пошуку партнерства і визначення ціни;

в) як самі зібрання купецької гільдії та будинки, де вони відбувалися [1, с. 222].

Загалом вважається, що перші класичні біржі виникли в Італії (Венеція, Генуя, Флоренція), де зростала зовнішня торгівля на основі міжнародної мануфактури, а також і у великих торгових містах інших країн.

Першою міжнародною біржею, яка відповідала новому рівню розвитку продуктивних сил, вважається біржа в Антверпені, на цій біржі здійснювалися операції з цінними паперами (купівлею-продажем боргових зобов'язань урядів Голландії, Англії, Португалії, Іспанії і Франції). Проте, до кінця XVI ст. Антверпенська біржа прийшла в занепад, у зв'язку із захопленням і пограбуванням Іспанією.

У 1712 р. біржа виходить на новий етап свого розвитку, відтак стають обов'язковими наступні елементи торгів:

- широке сповіщення публіки про майбутні торги, яке здійснювалося шляхом вивішування указів з оголошенням про торги на міських воротах;
- письмова фіксація усіх пропозицій претендентів, які мали звертатися до канцелярій за реєстрацією пропозицій;
- гласність, оскільки після торгів переможець та його ціна публічно оголошувалися.

Що стосується безпосередньо України, то вже у 1834 р. в Кременчуці Полтавської губернії відкрилася перша біржа, в 1848 р. – на Нижньогородському ярмарку і в Одеському порту. У пореформені роки біржі починають з'являтися у Києві (1865), Харкові (1868), Миколаєві (1886) [2, с. 123].

Інтенсивний розвиток виробництва зерна, а відтак і цілком землеробства на півдні та Правобережній Україні зробили Одеський порт зручним і перспективним місцем для виходу на зарубіжні ринки зерна. Зважаючи на це експортна торгівля хлібом одразу ж посіла провідне місце в господарському житті Одеси. У 1775 р. Одеса за торговими оборотами обігнала Херсон, Керч, Феодосію, Севастополь, Євпаторію і стала найбільшим торговельним центром на Чорному морі. Вже після надання 10 травня 1817 р. Одесі статусу порто-франко, який поширювався на порт і на місто, біржова торгівля отримала потужний імпульс до розвитку. Для першої офіційно визнаної біржі на Біржовій площі протягом 1829-1834 рр. був зведений будинок, де після цього й провадилися біржові зібрання. 20 червня 1848 р. було затверджено Статут Одеської біржі з організацією особливого Біржового комітету. За цим Статутом Одеська товарна біржа визначалася як місце постійних зібрань осіб, що здійснюють в Одесі торговельні операції, для взаємних відносин і угод (за всіма галузями). Одеська товарна біржа знаходилася у віданні Міністерства фінансів по департаменту торгівлі і мануфактур і у безпосередньому підпорядкуванні Одеського біржового комітету. При Одеській товарній біржі працювали 60 біржових маклерів, з числа яких обиралися: 1 гофмаклер (який входив до Біржового комітету); 10

корабельних маклерів; 2 біржових нотаріуси; 2 аукціоністи; 6 біржових експертів. Затверджені на посаді маклери отримували печатку і гербовий знак, який носили у петлиці під час виконання своїх обов'язків [3, с. 117].

В Києві перші біржові торги відбулися у 1869 р. і саме сільськогосподарською сировиною та продуктами її переробки. Важливо, що обсяги продажів на Київській біржі протягом 1873- 1893 рр. зросли в 20 разів та вона швидко перетворилася на основний центр оптової торгівлі цукром. Також слід зауважити, що з її допомогою власники цукрозаводів не тільки продавали свою продукцію, а й укладали угоди на виготовлення цукру в наступному сезоні цукроваріння.

В Харкові створена в 1869 р. біржа також спочатку не привернула до себе уваги торгуючих, місцеве купецтво майже не збиралося на торги, а задля зміцнення промисловості до біржі почали звертатися власники переробних підприємств. Харківська біржа почала спеціалізувалася на продажу худоби, на місцеві бійні приганяли тисячі голів худоби.

Загалом для 90-х років в Україні є характерним відродження біржової торгівлі реальним товаром з перспективою переходу до укладання ф'ючерсних угод та опціонів. Передумовою розвитку та становлення елементів біржової торгівлі цього періоду стали товарні аукціони продукцією промисловості, торгівля якою здійснювалася за комерційними цінами.

Перші товарні біржі цього етапу, зареєстровані в Україні у 1990 р., були першими і в СРСР. До числа таких товарних бірж належить Київська універсальна біржа (КУБ), де на той час було акредитовано понад 1,5 тис. брокерських контор, більше половини з яких брали участь у торгах двічі на тиждень. Біржі «прописалися» в усіх областях України (за винятком Житомирської, Київської та Сумської) і в м. Києві. Незважаючи на це, спостерігається значна концентрація біржової торгівлі: саме на столичних біржах фіксується кожна друга гривня із загального обсягу укладених в Україні біржових угод. Більше того, у Києві укладаються переважна частина угод з цінними паперами і майже дві третини – з нерухомістю. Угоди на біржах Харківської області становлять 17,3 % всіх угод, укладених на біржах України, Донецької – 10 %, Одеської – 5,0 %, Запорізької – 4,4 %. Таким чином, на долю названих п'яти біржових центрів припадає 9/10 біржових оборотів в Україні, тоді як біржі інших 18 областей разом обслуговують трохи більше 1/10 укладених угод. Спостерігається і чітко виражена спеціалізація ряду бірж по реалізації окремих товарів. Наприклад, більше 2/3 палива, що є предметом біржової торгівлі, проходить через Донбаську біржу, а 2/5 біржових оборотів сільгосппродукції – Придніпровську товарну біржу. На долю 7 бірж, або 11% загальної кількості, що функціонують, припадає 70% біржових оборотів в Україні. «Прекрасну сімку» складають (по низхідній) Українська біржа «Десятина», Київська універсальна товарна біржа, Харківська і Одеська товарні, Біржа малих підприємств (Київ), Маріупольська універсально-товарна, Придніпровська товарна біржа (м. Дніпропетровськ). Оборот лідера – біржі «Десятинна» становить 19,3% загального обсягу біржового обороту [1, с. 80-81].

Аналізуючи вищенаведене, безумовно можна зазначити, що особливості виникнення бірж на території України пов'язані з необхідністю пер за все організації економічного життя відповідного району. З розвитком діяльності бірж Україна була включена у систему міжнародної біржової торгівлі, зокрема, щодо торгівлі зерном, цукром, рогатою худобою та багатьма іншими видами товарів.

Список використаних джерел:

1. Основи економічної теорії. Підручник / За ред. Ю. В. Ніколенка. – 3-тє вид. – К. : ЦУЛ, 2003. – 540 с.

2. Бондарчук Ю. П. Виникнення інститутів біржової торгівлі в Україні / Ю. П. Бондарчук // Вісник Кіровоградського національного технічного університету. – 2009. – № 9. – С. 122- 126.

3. Малишко В. М. Виникнення інститутів біржової торгівлі в україні / В. М. Малишко, І. О. Присяжнюк. // Господарське право. Юридичний вісник. – 2014. – №1. – С. 116–120.

Криворученко Ольга
Науковий керівник: Давидюк Л.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ОЦІНКА СТАНУ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНУ

У процесі економічного відтворення за весь період незалежності України прямі іноземні інвестиції виконували низку важливих суспільних функцій, сприяючи певній трансформації галузевої структури української економіки та притаманних їй відносин власності. Ці процеси відображені в диференціації прямих іноземних інвестицій за галузями національного господарства та країнах-донорах інвестицій.

Іноземні інвестиції, згідно із Законом України "Про режим іноземного інвестування" [7, ст. 3], можуть здійснюватись у таких формах: часткова участь іноземних інвесторів у підприємствах, що створюються або у вже діючих підприємствах; створення підприємств, філій та інших відокремлених підрозділів, що повністю належать іноземним інвесторам або придбання у повну власність вже діючих підприємств; придбання рухомого чи нерухомого майна або акцій, облігацій та інших цінних паперів; придбання прав на користування землею та іншими природними ресурсами на території України; придбання інших майнових прав; інші форми, що не заборонені законами України.

За останні 10 років обсяг інвестицій із країн ЄС значно збільшився, щодо країн СНД, спостерігається значне скорочення обсягу прямих іноземних інвестицій. При цьому перспективи іноземної інвестиційної діяльності в Україні здебільшого визначаються обсягами та структурою вже накопиченого в країні іноземного капіталу.

Найбільш привабливими для іноземних інвесторів у галузевому розрізі є переробна промисловість, фінансова діяльність, торгівля та операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям. Так, за даними Державної служби статистики станом структура накопичених прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) в економіці України мала такий вигляд: у промисловість було спрямовано 31,0 % від загального обсягу прямих іноземних інвестицій (у тому числі у переробну промисловість – 25,3 %), у фінансову та страхову діяльність – 26,4 %, в оптову, роздрібну торгівлю та ремонт автотранспорту –13,0 %, в операції з нерухомим майном – 7,5 %, у професійну, наукову та технічну діяльність – 5,9%, в інформаційну діяльність і телекомунікації – 3,6%, в інші види економічної діяльності – 12,6% від загального обсягу накопичених прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) в економіці України. При цьому серед галузей переробної промисловості провідні місця посідали підприємства металургійного виробництва, виробництва готових металевих виробів, на які припадало 10,8 % від загального обсягу внесених прямих іноземних інвестицій, виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів – 5,7%, виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції – 2,5 %, машинобудування (крім ремонту та монтажу машин і устаткування) – 1,9 %, виробництво хімічних речовин і хімічної продукції – 1,8 %.

Дослідження інвестиційного середовища в Україні свідчить про те, що, з одного боку, ключову роль у його формуванні відіграє уряд, який визначає амортизаційну, грошово-кредитну, бюджетну, податкову політику тощо. З другого боку, на динаміку інвестицій істотно впливає ступінь розвитку фінансової та фондової інфраструктури вітчизняної економіки. Це свідчить про необхідність використання усього комплексу важелів (державних і ринкових) для формування привабливого інвестиційного середовища і залучення потрібного обсягу інвестиційних ресурсів у вітчизняну економіку [2].

Основним завданням для нашої держави на сучасному етапі розвитку є створення сприятливого інвестиційного клімату для вітчизняних та іноземних інвесторів, а це неможливо без державного втручання. Беручи до уваги ситуацію, що склалась, треба відмітити, що приватний іноземний капітал не буде вкладатися в країну з низькою внутрішньою інвестиційною активністю. Іноземних інвесторів не цікавлять регіони з нерозвинутою транспортною інфраструктурою, дефіцитом електроенергії і тепла. Тому активізація інвестиційної активності держави неможлива без створення нового механізму організації бюджетного фінансування капітальних вкладень, який би забезпечував високу ефективність вкладених коштів і контроль за їх використанням.

На сучасному етапі розвитку національної економіки найбільш привабливими для інвесторів і надалі залишаються традиційні галузі економіки. Насамперед, це – металургія, машинобудування, хімічна промисловість, харчова промисловість. Водночас дедалі частіше увагу

інвесторів привертають такі галузі, як автомобільна промисловість, споживча електроніка, високі технології, вітроенергетика, виробництво біопалива, логістика та ін.

Потоки прямих іноземних інвестицій спрямовувались переважно не у виробництво товарів, а у сфери української економіки, що забезпечували обіг, транспортування та розподіл товарів і послуг. Такий галузевий (секторальний) розподіл прямих іноземних інвестицій став наслідком відповідних ділових стратегій і тактики іноземних інвесторів.

У той самий час Україна потенційно може бути однією з провідних країн за залученням інвестицій. Країна багата на природні ресурси, кваліфіковану робочу силу, має значний науково-технічний потенціал, наявну інфраструктуру, потужну виробничу базу, величезний внутрішній ринок збуту продукції та успішну інтеграцію у світовий фінансовий та товарний ринок. Однак Україна має досить негативний інвестиційний імідж, зумовлений політичними факторами, тому непомітним залишається те, що держава за останні роки зробила відчутні кроки в напрямку інтеграції у світову економіку [3].

Для залучення більшої кількості інвестицій в Україну слід зосередити увагу на таких факторах, як розвиток інфраструктури і кластерів міжнародного рівня; поліпшення фіскальної стабільності держави, особливо в таких галузях, як інвестиції та захист майнових прав, розвиток фінансових ринків і дерегуляція бізнесу; зменшення корупції, бюрократії, строків митного оформлення і тиску з боку податкових та інших контролюючих органів; створення спеціальної служби підтримки інвесторів, які вже прийшли в країну, яка б допомагала їм вирішувати проблеми, що виникають в ході реалізації їх проектів (оподаткування, регулювання на ринку праці та ін.) і надавала допомогу у вирішенні спірних питань, що виникають в результаті взаємодії з державними органами; запровадження системи надання державою грантів (на оренду робочої сили, навчання та ін.); інвестування в інновації, щоб конкурувати з європейськими лідерами у галузі прямих іноземних інвестицій.

Список використаних джерел:

1. Закон України "Про режим іноземного інвестування" від 19.03.1996р. №93/96%ВР зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.rada.gov.ua

2. Герзанич В. М. Основні недоліки та проблеми залучення іноземних інвестицій в Україні [Електронний ресурс] / В. М. Герзанич // Ефективна економіка : електр. наук. фах. вид. — 2014. — № 4. — Режим доступу : http://www.economy.nayka.com.ua/n=4&y=2014Ванькович Д. Інвестиційний клімат в Україні та шляхи його поліпшення: економічно-правовий аспект / Д. Ванькович, Н. Демчишак // Економіст. – 2013. – № 4. – С. 79-81.

Кузьменко Максим
Науковий керівник: Недбалюк О.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

БІРЖОВА ТОРГІВЛЯ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Розвиток суспільно-економічних відносин на основі становлення ринкового середовища і відносин власності потребує створення відповідної інфраструктури ринку, що формується завдяки взаємодії комерційних та інвестиційних банків, лізингових і страхових компаній, торговельних домів і палат, оптово-роздрібних організацій, бірж, аукціонів, виставок, брокерських контор, маркетингових, консалтингових, юридичних та аудиторських компаній.

В Україні біржова діяльність хоч і має позитивну динаміку останніх періодів по багатьох показниках, що її характеризують, але все ще перебуває на стадії становлення. Особливого впливу на біржову ситуацію має теперішня економічна криза, що викликана нестабільною політичною ситуацією в країні. Подальший розвиток усіх сфер діяльності неможливий без наявності науково обґрунтованих механізмів збуту продукції, зокрема без відповідних організацій, які у розвинених країнах стали важливою частиною інфраструктури ринку, та без яких немислиме існування ринково орієнтованої економіки. Серед таких організацій важливе місце займають біржі. Саме це обумовлює актуальність обраної теми.

Дослідженням даної теми займались багато вчених та економістів-практиків, серед яких: Алібцева Т. С., Бевзух С. В., Біловодська О. А., Вавдійчук І. М., Дудяк Р. П., Кушнір Т. Б., Лавринович В. В., Пасічник Т. О., Солодкий М. О., Ткач С. М., Шишкін В. О., Яворська В. О. та інші.

Метою даного дослідження є розгляд категорії «біржова торгівля», а також визначення її стану в Україні на даний момент та перспектив її провадження в майбутньому.

Біржі посідають особливе місце в інфраструктурі сучасної ринкової економіки. Біржовий ринок України, одержавши належне економічне середовище, розпочав вирішувати проблеми формування ринкових цін на основі попиту і пропозиції. За рахунок його функціонування поступово відбувається процес самоліквідації тіньового ринку виробничої, сільськогосподарської, промислової, видобувної продукції через прозорість товарних потоків та захист прав інвесторів.

Біржова торгівля – це оптова торгівля товарно-матеріальними цінностями через біржі [1, с. 642].

Для сучасного етапу розвитку біржової торгівлі характерні такі основні тенденції: зростання обсягу біржової діяльності, що характеризується зростанням кількості укладених угод; постійне скорочення асортименту, що реалізується, та кількості операцій із реальним товаром; підвищення рівня концентрації біржової торгівлі в окремих країнах; переважне розміщення товарних бірж у місцях концентрації споживання товарів; вирівнювання рівня біржових цін на товари на різних біржах; зростання технічного оснащення бірж та вдосконалення техніки біржових операцій [2, с. 205].

В Україні становлення біржової торгівлі розпочалося в 90-х роках минулого століття. До 2000 р. кількість зареєстрованих бірж становила 339. Тенденція до зростання кількості зареєстрованих бірж спостерігається в Україні впродовж 2000-2015 рр., коли їх кількість зросла 555 одиниць [3, с. 183].

Кількість бірж в Україні представлена в табл. 1 [4]. Очевидно, що переважають товарні біржі.

Біржова торгівля в Україні не є досконалою. Порівняно з іншими країнами світу біржова торгівля в Україні на дуже низькому рівні. Причини, які впливають на це, можна поділити на об`єктивні та суб`єктивні.

Таблиця 1- **Кількість бірж в Україні (без урахування фондових бірж та їх філій)**

Рік	Всього зареєстровано	Універсальні	Товарні та товарно-сировинні	Агропромислові	Інші
1995	77	23	24	8	22
2000	339	88	146	28	77
2005	439	115	244	30	50
2010	510	106	341	25	38
2015	555	104	391	24	36

До об`єктивних причин належить:

1. Недосконаліть нормативно-правової бази, що є основою біржової торгівлі. Основними законами, що регулюють біржову діяльність в Україні є закони: «Про товарну біржу» і «Про цінні папери та фондову біржу». Нормативно-правові акти постійно змінюються, проте це ніяк не впливає на розвиток біржової торгівлі через їх неефективність;
2. Вузькість правового поля діяльності товарних бірж. Через недостатнє державне регулювання біржової торгівлі торгівля багатьма товарами не є можливою;
3. Нерозвинута конкуренція на біржовому ринку. Всі ми знаємо, що конкуренція – це потужний важіль розвитку економіки. Через його відсутність у бірж немає стимулів, щоб розвиватись та обійти конкурента;
4. Відсутність надлишкових коштів, які б населення могло б вкладати у фондовий ринок України;
5. Економічна криза через бойові дії на сході країни. Значна частина коштів йде на ведення воєнних дій з Росією, що призводить до нестачі коштів для розвитку економіки країни, а також і для розвитку біржової торгівлі.

Суб`єктивними причинами є:

1. Відсутність необхідних знань та недостатня поінформованість товаровиробників щодо технології та переваг біржової діяльності. Нашим товаровиробникам краще працювати з тим, про що вони знають і що є перевіреним. Саме тому вони збувають свою продукцію не через біржі, а через власну збутову мережу чи через оптових посередників;

2. Відсутність чесності у веденні біржової торгівлі. Прикладом цього є Українська міжбанківська валютна біржа, у якої забрали ліцензію через те, що вона не подавала вчасно фінансову звітність, а також тому, що документи не були приведені у відповідність із стандартами. Це показує, що біржі є що приховувати і що вона проводила незаконні валютні операції.

Для покращення ситуації на біржовому ринку доцільно виділити наступні перспективи розвитку щодо реформування і покращення біржової діяльності:

- значно скоротити чисельність бірж, лишивши лише постійно функціонуючи із значною кількістю угод та обсягів торгів;
- знайти шляхи додаткового залучення фінансові ресурсів, для чого стимулювати власників вільних грошових коштів та гарантувати безпеку інвесторів;
- збільшити частку організованого ринку у загальному обсязі торгів;
- забезпечити захист прав інвесторів на законодавчому рівні та гарантувати повернення вкладених коштів та виконання угод;
- підвищити рівень капіталізації та ліквідності;
- реформувати депозитарну систему;
- впровадити нові інструменти біржової торгівлі;
- підвищити рівень біржової культури та відроджувати історичні традиції біржової діяльності;
- забезпечити прозорість біржової діяльності;
- активно впроваджувати нові інформаційні технології в біржову діяльність.

Отже, біржова торгівля є важливою складовою ринкових відносин. Вона облегшує процес купівлі-продажу товарів та послуг та є важелем регулювання економіки. Завдяки діяльності бірж встановлюються ціни саме на основі ринкових попиту та пропозиції. На сучасному етапі стан біржової торгівлі свідчить, що вона потребує структурної перебудови, суттєвої технологічної модернізації, адаптації до правових норм європейського законодавства та впровадження кращої практики функціонування аналогічних систем на світових біржових ринках. Подальший розвиток біржової діяльності в Україні залежить від загальноекономічного стану держави та вмілого поєднання адміністративних і економічних важелів управління.

Список використаних джерел:

1. Кобеля З. І. Особливості біржової торгівлі в Україні / З. І. Кобеля, К. В. Сироїжко // Молодий вчений. – 2017. – №12. – С. 642-646.

2. Савощенко А.С. Інфраструктура товарного ринку: [навч. посіб.] / А.С. Савощенко. – К. : КНЕУ, 2004. – 205 с.

3. Вавдійчик І. М. Сучасний стан та тенденції розвитку біржової торгівлі в Україні / І. М. Вавдійчик // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – №15. – С. 182-185.

4. Державна служба статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/.

Липецька Валентина
Науковий керівник: Мельничук О.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

На початку XXI століття міжнародна економіка вступила в якісно нову епоху інтернаціоналізації економічного життя, яку визначають як глобалізацію світової економіки. Глобалізація відрізняється від інтернаціоналізації тим, що відбувається своєрідна дифузія економічного простору, підриваються основи національного суверенітету, закладається фундамент нової глобальної спільності

На сучасному етапі розвитку неможливо зупинити поступовий об'єднавчий рух, який спрямований на залучення України в глобальні інтеграційні процеси, що викликає різноманітні і неоднозначні наслідки для національної економіки та зокрема для фінансового сектору. Виняткова актуальність дослідження глобалізації в Україні підсилюється фактом підписання державою угоди про асоціацію з Європейським Союзом. Тому визначення наслідків глобалізації для України потребує їх цілісного, комплексного осмислення, адже умова свідомої і керованої участі України в подальших інтеграційних процесах є запорукою збереження власної національної самобутності.

Питанням глобалізації та місця України в глобалізаційному світі останнім часом присвячується зростаюча кількість наукових публікацій, зокрема праці таких українських вчених, як Н. Ботвіна, Г. Ковальова, Н. Навроцька Ю. Богуцький та ін.

По визначенню американського професора М. Інтріллігейтора, глобалізація означає «значне розширення світової торгівлі й всіх видів обміну в міжнародній економіці при явно вираженій тенденції до все більшої відкритості, інтегрованості й відсутності границь» [1, с.129]. Польський професор Г. Колодко пише: «Глобалізація – це історичний процес лібералізації й інтеграції ринків товарів, капіталів і праці, які колись функціонували деякою мірою ізольовано, у єдиний світовий ринок»[2, с.140]. Варто помітити, що обидві дефініції зводять глобалізацію економіки до чисто ринкових процесів (тобто до сфери обміну).

Українські економісти А.С. Філіпенко, В.С. Будкін, А.С. Гальчинський, підкреслили, що глобалізація «виявляється у зростанні міжнародної торгівлі й інвестицій, небаченій до цього диверсифікації світових фінансових ринків і ринків робочої сили, значному підвищенні ролі ТНК у світогосподарських процесах, загостренні глобальної конкуренції, появі систем глобального, стратегічного менеджменту» [3, с.45].

Процеси глобалізації – все більшої взаємозалежності громадян і держав у сучасному світі, стали викликом для більшості національних держав, незважаючи на їх просторове розміщення чи рівень політичного,

економічного і культурного розвитку. Реалії глобалізації змушують кожну державу чітко визначитись зі своїм геополітичним вибором. Особливо це стосується України, яка за своїм європейським корінням є суто європейською державою.

Станом на 2017 рік Україна розташувалася на 45 місці в рейтингу глобалізації серед 207 держав. Про це свідчать дані звіту швейцарського науково-дослідного інституту «KOF Index of Globalization 2017», в якому визначено індекс глобалізації [4].

Чим вище значення індексу держави, тим більше вона залучена в світові процеси. Поточне значення українського індексу глобалізації досягло історичного максимуму і склало 70,24 бала, що дозволило нашій державі розташуватися в рейтингу між Таїландом (70,76) і Сербією (69,49), а також випередити одразу трьох географічних сусідів – Росію (68,25), Молдову (61,39) і Білорусь (60,876). Зростання значення вітчизняного індексу у порівнянні з минулими роками багато в чому стало можливим завдяки істотному прогресу в питаннях інформаційних потоків і культурного співробітництва.

За вказаними показниками ступінь залученості України у глобалізаційні процеси є доволі помірний і не відповідає ані її об'єктивному потенціалу, ані тим можливостям, які випливають з її географічного положення чи історичних традицій. На жаль, сьогодні Україна не є впливовим суб'єктом глобалізації і належить в цьому аспекті до периферійних держав. Це обумовлено як рівнем її соціально-економічного розвитку, так і місцем і роллю держави в сучасній світовій політичній «грі подій та впливів». Тому найважливішим питанням для України стає пошук принципів та механізмів налагодження взаємозв'язків із глобальним світом, адже інакше вона залишиться пасивним об'єктом реалізації глобального впливу інших країн світу.

Вплив глобалізації на національну економіку досить складний та суперечливий. Існують як позитивні, так і негативні аспекти. Позитивні очевидні: по-перше, це можливість брати активну участь в обговоренні режимів регулювання міжнародних економічних відносин, а не бути осторонь, як це спостерігається нині. По-друге, відбудеться скорочення витрат на здійснення зовнішньоекономічних операцій, що є дуже важливо, оскільки загальне підвищення цінової конкурентоспроможності українських виробників - найактуальніше питання сьогодення.

Забезпечення інвестиційної привабливості України для іноземних інвесторів внаслідок приєднання країни до загальноприйнятих у світі регулятивних норм також є однією із позитивних сторін, оскільки сучасному становище держави вимагає змін. Іноземні інвестори не довіряють політичній та економічній нестабільності в країні і тому забирають свої капіталовкладення, а це негативно впливає на розвиток виробничої промисловості.

Позиція, яку зараз підтримує Україна, приведе до збільшення можливостей входження країни до великих міжнародних кооперацийних

проектів, що в перспективі можуть забезпечити істотне підвищення конкурентоспроможності та розширити можливості більш вільного доступу до закордонних ринків шляхом зменшення тарифних і нетарифних перешкод.

На жаль, на сьогодні Україна недостатньо залучена до цих процесів, оскільки вона:

–значно відстає від провідних держав світу в галузі інформатизації та розвитку інформаційних технологій;

–перебуває лише на початку формування власних ТНК, конкурентоспроможних на глобальному рівні й здатних до здійснення глобальної стратегії розвитку;

–досить непослідовно запроваджує економічну лібералізацію;

–не звертає належної уваги на координацію своєї зовнішньоекономічної політики з іншими пострадянськими й постсоціалістичними країнами, що розвиваються, - це робить політику малогнучкою та послаблює зовнішні позиції загалом.

Тому, з іншого боку, глобалізація спричинює серйозні негативні наслідки – вона загрожує національній небезпеці, наявним підтвердженням чого є спроби окремих світових держав підпорядкувати собі інтереси України як окремої національної держави. Негативними наслідками цього є зростання соціально-політичних та етнічних конфліктів всередині держави, які виводять систему суспільного розвитку з динамічної рівноваги і позбавляють її можливості стабільного розвитку та ефективного функціонування.

Отже, в епоху глобальної економіки потрібною є подальша інтенсифікація участі України в глобалізаційних процесах, оскільки для забезпечення економічної стабільності необхідними є колективні дії на глобальному рівні. Україна зобов’язана будувати якісно нову соціально-орієнтовану модель глобалізації, основою якої має стати людина, а головною метою держави – перехід від індустріальної до постіндустріальної стадії розвитку.

Список використаних джерел:

1. Интриллигейтор М. Глобализация мировой экономики: выгоды и издержки / М. Интриллигейтор // Мир перемен. – 2004. – № 1. – С. 128-139.

2. Колодко Г. Глобализация и экономический рост / Г. Колодко // Мир перемен. – 2004. – № 1. – С. 140-152.

3. Філіпенко А. С. Україна і світове господарство: взаємодія на межі тисячоліть : навч. посіб. / А. С. Філіпенко, В. С. Будкін, А. С. Гальчинський. – К. : Либідь, 2002. – 470 с.

4. KOF Index of Globalization 2017 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://globalization.kof.ethz.ch/media/filer_public/2017/04/19/rankings.

Литвинюк Ліна, Русавська Юлія
Науковий керівник: Говорко О.В., ст. викладач
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Розробка та реалізація стратегії розвитку підприємства неможливі без формування фінансової стратегії. Під фінансовою стратегією розуміють економічну категорію, що характеризує різноманітні відносини між суб'єктами ринку в фінансовій сфері. Вона визначає поведінку підприємства на ринку, формування її ринкової позиції, виходячи із стану та використання наявних фінансових ресурсів.

Проблеми фінансової стратегії підприємств досліджувались у роботах багатьох вітчизняних і закордонних авторів, у тому числі Г.А. Агужена, Г.В. Базарової, В.Д. Базилевича, І.Т. Балабанова, М.Д. Білик, І.А. Бланка, О.Д. Василика, Е.А. Вознесенського, А.Ф. Гойко, З.В. Герасимчука, А.В. Гриньова, А.І. Даниленка, Ю.В. Лукіна, Л.Д. Радова, В.М. Шелудько та ін.

Метою даного дослідження є теоретико-методичні аспекти формування управління стратегією фінансового забезпечення розвитку підприємства.

Сутність фінансової стратегії полягає у взаємовідносинах підприємства з економічними суб'єктами і державними органами. Йдеться, про розробку базової фінансової стратегії підприємства, пов'язаної з управлінням грошових потоків, формуванням коштів у визначених межах, використанням фінансових ресурсів за цільовим призначенням.

Особливість розробки фінансової стратегії підприємства визначається деякими факторами. Найвпливовішою з них, є швидкість змін у фінансовому середовищі та вплив зовнішнього оточення. Крім того, інтенсивна динаміка основних макроекономічних показників, що пов`язані з фінансовою діяльністю підприємств, науково-технічним прогресом, зміною товарних та фінансових ринків, нестабільною державною політикою, не дає змоги управляти фінансами підприємства на належному рівні, а лише за допомогою досвіду попередніх років. За таких умов, відсутність конкретної фінансової стратегії, розробленої в процесі впливу змін факторів зовнішнього середовища призводить до зниження фінансової активності у діяльності підприємства [2].

Якщо в процесі формування і реалізації фінансової стратегії виявлено певні відхилення та недоліки фактичних значень показників від планових, то відбувається коригування стратегії на етапі, де виявлено відхилення.

Розробка стратегії фінансового забезпечення займає важливе місце у забезпеченні ефективного розвитку підприємства, а саме [4, с. 58]:

1) забезпечення системи реалізації фінансових цілей розвитку підприємства;

2) точна оцінка фінансових можливостей підприємства та забезпечити максимального використання фінансового потенціалу;

3) забезпечення можливості зниження небажаного впливу факторів зовнішнього середовища на результати діяльності підприємства;

4) становлення плюсів та мінусів у фінансовій діяльності підприємства порівняно з конкурентами;

5) визначення основних критеріїв прийняття важливих фінансових управлінських рішень.

Для реалізації фінансової стратегії доцільно проводити її деталізацію шляхом складання тактичних планів. За допомогою тактичного планування формується механізм реалізації обраної стратегії. Існує оперативне та поточне тактичне планування. Під поточним плануванням розуміють різновид управлінської діяльності, що спрямований на розроблення параметрів, заходів, бюджетів та адміністративно-фінансових важелів з метою формування поточних планів функціонування конкретних сфер діяльності організації чи її діяльності загалом на річний період у напрямку досягнення завдань обраної фінансової стратегії. Оперативне планування спрямоване на формування вузьких, деталізованих, короткотермінових планів з конкретних питань діяльності підприємства, що формуються шляхом розвитку поточних планів. Оперативні і поточні плани не повинні відхилятися від фінансової стратегії підприємства, а навпаки – деталізувати та доповнювати її [5, с.134].

Фінансові цілі повинні забезпечувати формування прийнятного обсягу власних фінансових ресурсів і помірну рентабельність використання власного капіталу; оптимізацію активів та оборотного капіталу; зазначення меж фінансових ризиків в процесі здійснення господарської діяльності підприємства у довготривалому періоді [3, с.87].

Розробляти фінансову стратегію необхідно, передусім, створенням загальної стратегії підприємства для становлення зв`язку та залежності від загальних цілей підприємства. При розробці загальних фінансових цілей необхідно враховувати їх фінансові складові, та брати до уваги те, що фінансові цілі вносять корективи в процес розробки загальної фінансової стратегії підприємства.

Так, як фінансову стратегію розробляють на тривалий період (переважно до 3 років), то її основним завданням є визначення обсягів, джерел та форм залучення фінансових ресурсів для здійснення господарської діяльності підприємства. Джерела фінансових ресурсів можуть бути як внутрішніми так і зовнішніми. При виборі форми залучення фінансових ресурсів, необхідно звертати увагу на вартість коштів та діяльність суб'єкта господарювання тобто на: налагодженість логістичних зв’язків, організацію постачання та збуту, час виробничого циклу, середній обсяг виручки від реалізації та собівартості продукції, розмір власного капіталу тощо. Забезпеченість достатніми обсягами фінансових ресурсів є однією з найважливіших умов досягнення цілей та завдань, які передбачені фінансовою стратегією підприємства. Визначені шляхи досягнення цілей

визначає фінансова політика підприємства, яка включає в себе політику управління: капіталом, прибутком, інвестиціями, ціною, податками, витратами тощо [1, с. 95].

Кожне підприємство має свої особливості, тому визначити єдиний підхід до вибору ефективної фінансової політики та фінансової стратегії неможливо. Конкретне підприємство повинно самостійно визначати, які фактори впливають на його діяльність, і вибрати для себе таку фінансову стратегію, яка зменшуватиме ризики і сприятиме підвищенню його конкурентоспроможності та фінансовій стійкості на ринку.

Необхідно також відмітити, що ефективність фінансової стратегії підприємства напряму залежить від впливу факторів зовнішнього впливу та внутрішнього середовища. Тому, підприємству необхідно здійснювати постійний моніторинг умов фінансової діяльності підприємства та відповідно до цього формувати фінансову стратегію.

Робота над реалізацією фінансового плану пов'язана з визначенням: затрат на реалізацію продукції; виручки від реалізації; грошових нагромаджень; амортизації; обсягу і джерел фінансування; потреби в оборотних коштах і джерелах їх покриття; розподілі і використанні прибутку; взаємовідносин з бюджетом і банками.

Отже, при розробці фінансової стратегії одне з найважливіших місць повинно належати фінансовому плануванню, що реалізовується шляхом створення планів по виробництву і реалізації продукції чи послуг. Фінансове планування на підприємстві здійснюється для контролю за використанням матеріальних, трудових та фінансових ресурсів та створює необхідне середовище для фінансової стабільності підприємства. Воно напряму пов'язане з веденням господарської діяльності і базується на основі інших фінансових показників.

Таким чином, розробка та реалізація стратегії розвитку підприємства неможлива без формування фінансової стратегії. Фінансова стратегія є тією економічною категорією, що характеризує різноманітні відносини між суб'єктами ринку в фінансовій сфері. Ця категорія визначає поведінку підприємства на ринку, формування її ринкової позиції, виходячи із стану та використання наявних фінансових ресурсів.

Список використаних джерел:

1. Довгань Л.Є. Стратегічне управління: навч. посіб. / Л.Є. Довгань, Ю.В. Каракай, Л.П. Артеменко. – 2013. – 440 с.

2. Мідляр А.К. Стратегічний менеджмент як ефективний інструмент управління підприємством. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.rusnauka.cm.

3. Погорелов Ю. С. Модель вибору стратегії розвитку як складник загальної моделі розвитку підприємства / Ю. С. Погорелов // Економіка. Менеджмент. Підприємництво: збірник наукових праць. – 2010. – № 22 (II). – С. 84-90.

4. Свєтлічна С. Ю. Перспективи розвитку стратегічного управління на підприємствах / С. Ю. Свєтлічна // Управління розвитком. - 2016. - № 3. - С. 57-59.

5. Селіверстова, Л. С. Шляхи формування ефективної стратегії підприємства / Л. С. Селіверстова // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 7. – С.133–137.

Матяш Марія
Науковий керівник: Недбалюк О.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ОБ'ЄКТИ ТА СУБ'ЄКТИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ

Економічна політика держави є елементом загальної державної політики, яка включає гуманітарний, соціальний, оборонний, екологічний та інші напрямки. Якою б не була державна політика за своїми характеристиками, напрямами та пріоритетами, вона має бути комплексною, охоплювати всі сфери суспільного життя. Державне регулювання економіки (ДРЕ) є складовою частиною процесу відтворення. Його об'єктивна необхідність трактується потребою подолання вад ринкового саморегулювання та здійснення економічних функцій держави. ДРЕ є чистим суспільним товаром, споживачами якого є всі члени суспільства, суб'єкти господарювання, громадські організації. Цей товар перетворюється у суспільне благо в тому разі, коли державне регулювання забезпечує соціальну справедливість і економічну ефективність [1].

Державне регулювання економіки – це поєднання знань про суть, методологію і засоби впливу держави на соціально-економічні процеси, що відбулися в країні. Це наука про результативне використання різноманітних форм, інструментів та методів, що є в розпорядженні держави для здійснення соціально-економічних цілей сталого розвитку. Державне регулювання економіки - це регулярний і цілеспрямований вплив держави на економіку з метою покращення економічної системи на основі прийняття і реалізації економіко-політичних рішень.

Суттєвий внесок у дослідження державного регулювання економіки внесли такі вчені: Г. Черевко, О. Могильний, П. Самуельсон, Г. Мюрдаль, Д. Кейнс, Д. Гелбрейт, Ф. Ліст, Д. Стеченко та інші [4].

Підтримуюча функція держави (підтримка функціонування ринку) насамперед, це створення правового клімату для функціонування ринку, підтримка конкурентного середовища.

Компенсаційна діяльність держави - це, згладжування негативних наслідків функціонування ринку, організація системи соціального захисту населення, боротьба з безробіттям.

Регулююча діяльність – регулювання соціальних та економічних відносин з метою втілення в життя певних цілей соціально-економічного розвитку держави.

Складною проблемою є визначення об'єкта ДРЕ, діяльність держави і дослідження науковців мають поки що некомплексний характер. Об'єктом ДРЕ виступають сфери галузі, регіони, ситуації, явища соціально-економічного життя країни, де виникають проблеми, які потребують втручання держави для підтримки соціальної стабільності в суспільстві та нормального функціонування економіки.

Найбільш агрегованим об'єктом ДРЕ є національна економіка.

Таким чином можна виділити конкретні об'єкти ДРЕ:

- інвестиційна діяльність та умови нагромадження;
- інноваційні процеси в економіці та науково-технічний прогрес;
- економічні цикли;
- умови конкуренції;
- грошовий обіг та інфляцію ціни;
- соціальні проблеми суспільства;
- структура економіки;
- навколишнє середовище;
- регіони.

Безпосереднім об'єктом ДРЕ можна вважати діяльність підприємств, державних органів, домашніх господарств.

Стосовно кожного з перелічених об'єктів держава проводить відповідну економічну політику.

ДРЕ – сфера діяльності держави щодо цілеспрямованого впливу на поведінку суб'єктів господарювання з ціллю забезпечення пріоритетів державної економічної політики. Вважається, що первинним суб'єктом державного регулювання є людина. Тому, суб'єктом ДРЕ стає держава в особі державних органів, а саме: президента, парламенту, місцевих адміністрацій, уряду. Для розв'язання соціально-економічних проблем держава може залучати наукові установи, релігійні та громадські організації, а також політичні партії [2].

Враховуючи наведене можна зробити висновок, що об'єктом державного регулювання економіки є економіка держави та соціально-економічні процеси, що відбуваються в ній, а суб'єктом державного регулювання економіки, є держава та її інституційні органи. Говорячи про суб'єкти регулювання економіки, прийнято виділяти носіїв, виразників та виконавців господарських інтересів. Носії: соціальні групи, фермери, робітники, власники підприємств, управлінці, інші, що мають свої власні інтереси, обумовлені їх соціально-економічним статусом, а також належністю до певного виду діяльності, регіону тощо. Виразниками господарських інтересів у ринковій економіці є об'єднання, асоціації, політичні партії профспілки та інші.

Виразником господарських інтересів є органи центральної та місцевої влади, а також національний банк. Державне регулювання економіки покликане компенсувати вади ринкового саморегулювання [3]. Його конкретні напрямки визначаються гостротою соціально-економічних

проблем у країні в певний період. Поєднання механізмів ринкового саморегулювання та державного регулювання є запорукою соціального та економічного розвитку країни. Наскільки оптимально вдається забезпечити таке сполучення, залежить від діяльності державних органів.

Список використаних джерел:

1. Державне регулювання економіки: Навч. посіб. / С.М. Чистов, А. Є. Никифоров, Т. Ф. Куценко та ін. – Вид. 2-ге, доопрац. і допов. – К.:КНЕУ, 2005. – 440 с.

2. Архієреєв С. Державне регулювання економіки: Навч. посібник для студ. екон. спец., що вивчають курси "Державне регулювання" та "Економічна політика" / Національний технічний ун-т "Харківський політехнічний ін-т" / Сергій Ігоревич Архієреєв (ред.), Н.Б. Решетняк (ред.). — Х. : НТУ "ХПІ", 2004. — 205с.

3. Савченко В. Ф. Національна економіка : навч. посіб. / В. Ф. Савченко. – 2-ге вид. – Чернігів : Видавництво ЧДІЕУ, 2014. – 134 с.

4. Поворозник Р. В. Теоретичні засади державного регулювання стійкого розвитку регіональної економічної системи / Р. В. Поворозник // Інвестиції: практика та досвід. – 2012. – № 23. – С. 133–136.

Мельник Катерина
Науковий керівник: Давидюк Л.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

МІЖНАРОДНА ТРУДОВА МІГРАЦІЯ НАСЕЛЕННЯ: ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ТА НАСЛІДКИ ДЛЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

В умовах розвитку інтеграційних процесів, які все більше охоплюють світові господарські зв’язки, важливе місце належить міжнародній трудовій міграції. Зростання інтересу населення до країн світу безпосередньо пов’язано з проблемами та особливостями формування і використання трудового потенціалу, що значно збільшує вплив міжнародної трудової міграції на соціальний та економічний розвиток світового господарства.

Особливістю міграційної ситуації та міграційної політики в нашій країні є те, що Україна виступає одночасно країною походження, призначення і транзиту мігрантів. Це спричиняє, з одного боку, численні проблеми, а з другого – відкриває нові можливості, пов'язані з міграцією.

Проблеми трудової міграції населення знайшли своє відображення у дослідженнях багатьох вітчизняних науковців. Зокрема, теоретичні основи явища зовнішньої міграції закладено у працях таких науковців, як Е. Лібанова, О. Малиновська, О. Піскун, М. Шульга. У працях А. Гайдуцького, І. Кукурудзи, К. Кравчука значну увагу приділено впливу міграційного капіталу на економіку країни.

Метою роботи є визначення причин міграційної ситуації та прогнозування наслідків міжнародної трудової міграції для України та світу в цілому. Також необхідно з'ясувати загальносвітові тенденції та національні особливості міжнародних трудових міграцій.

Міжнародна міграція робочої сили є формою міжнародних економічних відносин, в основі якої лежить переміщення чинників виробництва. Це об'єктивний процес, властивий ринковій економіці. Робоча сила відповідно до ринкових законів шукає собі найбільш вигідне застосування, що дає максимальну ефективність.

З-поміж причин економічної міграції в науковій літературі називають такі:

а) соціально-економічна криза;

б) спад виробництва і криза народного господарства;

в) реформаційні прорахунки та невдачі, що настають у результаті політичних нововведень;

г) відмивання "тіньових капіталів", що вимагає їх міграційного руху у міждержавному просторі;

д) загострення економічних протиріч і соціальних суперечностей;

е) скорочення ринку праці, що призводить до масового безробіття та міграційних зрушень.

У міжнародний трудовий процес включені сотні мільйонів людей, що свідчить про становлення глобального ринку робочої сили і адекватної йому системи міжнародної трудової міграції. За оцінками Міжнародної організації праці (МОП), у 2016 р. налічувалося 243,7 млн. міжнародних мігрантів у світі, що складає близько 3% від світового населення, у 2000 р. цей показник складав 172,7 млн. За оцінками Міжнародної організації з міграції (МОМ), у 2016 р. загальне число міжнародних мігрантів у світі перевищило 244 млн. осіб, близько 150 млн. осіб з них складають легальні трудові мігранти та члени їх сімей [2].

Для українських трудових мігрантів основними факторами «притягання» є висока якість життя закордоном, висока заробітна плата, можливість професійної самореалізації, стабільна політична система та високоякісна освіта.

На сьогодні Україна продукує найбільше трудових мігрантів серед країн-донорів пострадянського простору. Цей показник особливо тривожний на тлі депопуляції українського етносу – низької народжуваності та високої смертності. На сьогодні, за різними джерелами, за кордоном перебуває понад 7 млн. громадян. Основна кількість українських мігрантів зосереджена в країнах Європи та Америки: в Аргентині – 100 тис. осіб, Бразилії – 150 тис., Великобританії – 70 тис., Греції – 200 тис., Ізраїлі – 150 тис., Іспанії – 400 тис., Італії – понад 500 тис., Польщі – понад 500 тис., Франції – 40 тис.,Чехії – 400 тис. осіб [1].

Значна частина трудових мігрантів знаходиться за кордоном нелегально, при цьому найпоширенішими видами економічної діяльності серед трудових мігрантів є: будівництво – 54%; домашній догляд – 17%; сільське господарство – 9%; оптова та роздрібна торгівля – 9%; промисловість – 6%; інші види робіт – 5% [1].

Однак протягом 2015–2017 рр. змінився профіль сучасної трудової міграції українців: якщо попередні хвилі міграції в Україні виникали через

бажання покращити соціально-побутові й житлові умови, забезпечити дітей відповідною освітою та підвищити власний рівень життя й рівень життя рідних, то нинішня міграція має на меті виїзд заробітчан за кордон на постійне місце проживання з подальшим возз'єднанням сім'ї.

Треба зазначити, що українські трудові мігранти мають найвищий відсоток освіченості (37%) серед мігрантів, які мають завершену вищу освіту. Проте це не означає, що освіта і досвід відповідають потребам ринку праці України або країни призначення. Як відзначають аналітики, велика кількість освічених та талановитих людей (інженери, лікарі, фахівці з інформаційних технологій), які працюють закордоном, сприяють певному рівню «витоку мізків». Але під час міграції переважно відбувається декваліфікація, коли трудовий мігрант виконує низькокваліфіковану роботу [3].

Узагальнюючи вищевикладене, необхідно зазначити, що трудова міграція має як позитивні, так і негативні наслідки для України.

До позитивних можна віднести надходження до України іноземної валюти від трудових мігрантів, зменшення напруги на ринку праці, а також зниження рівня прихованого та зареєстрованого безробіття.

До негативних наслідків треба віднести втрату власної висококваліфікованої робочої сили, тобто фахівців та науковців, що спричиняє уповільнення науково-технічного прогресу; втрату кваліфікації мігрантів через те, що вони виконують малокваліфіковану роботу закордоном; відсутність відрахування від заробітної плати нелегальних мігрантів у соціальний та пенсійний фонд; погіршення сімейних відносин через довготривалу відсутність членів сім'ї; повернення трудових мігрантів пенсійного віку.

Саме тому важливо виробити таку державну міграційну політику, яка могла б подолати негативізм і раціонально використовувати позитивне для економічного розвитку країни.

Отже, міжнародна трудова міграція є необхідною і об'єктивною умовою економічного розвитку країни. Проте висока якість життя закордоном, висока заробітна плата, можливість професійної самореалізації та стабільна політична система змушує українців мігрувати. З огляду на це, Україна зацікавлена виробити таку політику у сфері міграційних правовідносин, яка була б спрямована на ефективне, з максимальним використанням переваг, що надаються трудовою міграцією, вирішення першочергових завдань суспільства.

Список використаних джерел:

1. Січко С.М. Міжнародна трудова міграція як форма міжнародних економічних відносин / С.М. Січко // Глобальні та національні проблеми економіки - Вип.10 - 2016 - с. 112-116.

2. Пробоїв О.А. Україна в контексті глобальних міграційних процесів / О.А. Пробоїв, І.М. Білецька // Економіка і суспільство - Вип.10 - 2017 - с. 54-60.

3. Особливості розвитку міжнародної трудової міграції [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://global-national.in.ua.

Мельник Катерина
Науковий керівник: Мельничук О.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНИ НА СВІТОВОМУ РИНКУ АГРОПРОМИСЛОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

Агропромисловий комплекс України є складовою національного господарства та виступає єдиною цілісною виробничо-економічною системою, що об'єднує низку сільськогосподарських, промислових, науково-виробничих і навчальних галузей, спрямованих на одержання, транспортування, зберігання, переробку та реалізацію сільськогосподарської продукції. Для України розвиток агропромислового комплексу має першочергове значення з метою забезпечення економічного зростання, зайнятості населення, зниження рівня бідності у країні. Серед галузей агропромислового комплексу в Україні найбільш розвинені сільське господарство, харчова і переробна промисловість, які органічно пов’язані один з одним.

Особливостям розвитку зовнішньої торгівлі та підвищенню конкурентоспроможності агропромислової продукції присвячені дослідження таких вітчизняних учених як Ю. Білика, В. Губенка, Г. Калетніка, С. Кваші, А. Кандиби, І. Кобути, О. Луки, Н. Пітель, О. Шубравської.

Метою роботи є визначення тенденцій розвитку експортно-імпортних операцій з агропромисловою продукцією в Україні та розробка рекомендацій щодо посилення позицій аграрного сектору економіки України на світовому ринку.

Україна постачає свою сільськогосподарську продукцію до більш ніж 190 країн світу та посідає провідні позиції в світі за обсягами експорту зернових і олійних культур, а також продуктів їх переробки.

На експорті сільськогосподарської продукції Україна заробляє на третину більше, ніж на металах, на 162 % більше, ніж на машинобудуванні, і в 7 разів більше, ніж на легкій промисловості.

Зовнішня торгівля відіграє важливу роль в економіці України. За даними 2016 року загальний експорт товарів з України складав близько 70%, решта 30% припадала на послуги. Тенденцією останніх 5 років є скорочення виручки від експорту товарів з одночасним скороченням експорту агропромислової продукції. Проте, не дивлячись на загальний негативний тренд, експорт не агропромислової продукції скорочується значно швидшими темпами ніж аграрний, при цьому у 2016 році спостерігається зростання експорту сільськогосподарської продукції. Подібна тенденція збереглася і в 2017 році. За перше півріччя 2017 року експорт сільськогосподарської продукції склав 8,7 млрд. дол. США, що на 28,1% більше ніж за аналогічний період 2016 року [2].

Локомотивом нарощення аграрного експорту стало збільшення реалізації кукурудзи на 34,6% (553,7 млн. дол. США). Також, за результатами

2016 року Україна є світовим лідером з виробництва і експорту соняшникової олії, подібна тенденція збереглася і в 2017 році. Зовнішні поставки сояшникової олії зросли на 27% (498,3 млн. дол. США). Експорт зернових культур зріс на 614,1 млн. дол. США, а експорт насіння і плодів олійних культур – на 175,4 млн. дол. США (де ключове місце займають соєві боби). Експорт останніх у першому півріччі 2017 порівняно з 2016 зріс на 33,5% або 147,4 млн. дол. США [2].

Основним ринком збуту української сільськогосподарської продукції залишається ринок Азії, котрий дещо зменшив частку в структурі українського експорту у першому півріччі 2017 до 42%, з 45% у першому півріччі 2016 р. Основними країнами-партнерами з Азії у поточному році виступали – Індія, Туреччина і Китай. На другому місті – країни ЄС, з часткою в 31,1%, де головними партнерами є Нідерланди, Іспанія і Італія. Трійку лідерів закривають країни Африки, котрі в свою чергу збільшили частку у 2017 році на 2,5%. Основними партнерами з Африки є Єгипет, Туніс і Марокко. Також спостерігається незначне пожвавлення торгівлі з країнами СНД.

Згідно з даними митної статистики, оприлюдненими Державною службою фіскальної України, у 2016 р. Україна експортувала понад 40 млн. т зернових культур на суму понад $6 млрд. Третє місце серед лідерів даної товарної групи за обсягом експорту після пшениці та кукурудзи впевнено утримує ячмінь. Причому, в загальному обсязі експортних надходжень частка цієї зернової культури склала 1,83% [3].

У 2016 р. українського ячменю відправлено на експорт понад 4,8 млн. т на суму $665,93 млн. Основним покупцем цієї зернової на світовому ринку в минулому році стала Саудівська Аравія, на частку якої припадає 42% всього експортованого ячменю на суму $279,68 млн. Також велика партія пішла в Лівії - 16,62% ($110,68 млн.). Третя позиція серед імпортерів українського ячменю у Китаю - 6,24% ($41,54 млн.) [1].

Цікаво, що в останні 5 років саме Саудівська Аравія була основним покупцем ячменю з України, купуючи понад 60% від загальних обсягів експорту. Ця зернова є основною кормовою культурою для країни, чим і пояснюється високий рівень її споживання, який досяг у 2015/16 позначки в 9,7 млн. т. За зазначений маркетинговий період Україна поставила до Саудівської Аравії понад 2,3 млн. т ячменю [1].

Основні резерви зовнішньоекономічної конкурентоспроможності продукції агропромислового комплексу сконцентровано як у виробничій діяльності, так і у сфері зовнішньої торгівлі окремих регіонів України. При цьому вагомим чинником стабілізації та підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва виступає експорт. Найвищі порівняльні переваги серед центральних областей України у зовнішній торгівлі агропромисловою продукцією мають Вінницька та Черкаська області, зокрема у зовнішній торгівлі продуктами рослинного походження, жирами та олією, продукцією харчової промисловості. Водночас, у торгівлі продукцією тваринного походження переваги мають Хмельницька та Сумська області.

Одним з напрямків підвищення міжнародної конкурентоспроможності продукції вітчизняного аграрного сектору є пошук дешевших джерел енергії для перероблення продукції. На заході існують розробки і практичне впровадження вирощування спеціальних порід дерев на непридатних для вирощування сільськогосподарських культур землях. Отриману деревину використовують для виробництва електроенергії.

Головним пріоритетом для України повинно бути нарощення обсягу виробництва аграрної продукції з високою доданою вартістю. Зокрема, країни Європи є тим орієнтиром, на який потрібно спрямувати більшу частину експорту, враховуючи те, що в ЄС високий рівень доданої вартості включає безпечність та якість харчових продуктів за рахунок ретельного управління якістю на підприємствах [2]. Отже, виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС може стати основним інструментом покращення умов торгівлі. Варто нагадати, що ЄС вже скасував тарифні обмеження на окремі види сільськогосподарської продукції, однак більша частка продукції все ще є обмеженою, зокрема, це товари, які потребують ретельного контролю якості (зернові, свинина, яловичина, птиця). Підвищити продуктивність АПК можна за допомогою новітніх технологій, які потребують мінімальних затрат часу на збір, обробку та переробку сільськогосподарської продукції.

Важливим засобом досягнення поставлених цілей аграрного сектору є трудові ресурси. Створення нових робочих місць у раніше неперспективних районах приведе не тільки до збільшення обсягів реалізації продукції, але й до зростання рівня зайнятості населення у загальнонаціональному масштабі.

Отже, не дивлячись на значні показники експорту агропромислової продукції, сучасний стан економічного становища України потребує створення умов, необхідних для забезпечення зростання конкурентоспроможності агропромислового сектору. Адже, чим вищим є рівень конкурентоспроможності суб’єктів аграрного ринку, тим вища їх ефективність господарської діяльності. Тому підвищення конкурентоспроможності підприємств агропромислового комплексу має бути пріоритетним завданням агропромислової політики України.

Список використаних джерел:

1. Хорощенко А.В. Проблеми та перспективи експорту продукції агропромислового комплексу України / А. В. Хорощенко // «Наша перспектива» - 2016 - с. 87-91.

2. Тимофієва Г.С. Світовий ринок аграрної продукції:особливості участі України / Г.С. Тимофієва // Вісник Чернігівського державного технологічного університету - 2016 - с. 56-60.

3. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua.

Мельничук Марина, Крутобережна Марина
Науковий керівник: Гарбар В.А., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ЕКСПОРТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

Останнім часом розвиток харчової промисловості в Україні характеризується різким зниженням технологічного рівня виробництва, скороченням обсягів і асортименту продукції, погіршенням її якості, затуханням інвестиційного та інноваційного процесів, витісненням національних харчових продуктів з внутрішнього й зовнішнього ринків продовольчих товарів, зменшенням обсягів надходження до бюджету та валютних надходжень у країну від експортних операцій галузі тощо. Експортний потенціал – це обсяг благ, які національна економіка може виробити та реалізувати за своїми межами та здатність національної економіки відтворювати свої конкурентні переваги на світогосподарській арені. Продукція сільського господарства є ресурсною складовою виробництва в різних галузях національного господарства, а в харчовій промисловості – її основою [3].

Теоретико-методологічні та практичні аспекти аналізу, формування й використання експортного потенціалу розглядались у працях провідних зарубіжних та українських вчених, а саме Більська В. М., Кириченко О.М., Мазаракі А. А, Піддубна Л. І., Шумило О.В., та інші.

Метою дослідження є розробка пропозиції, щодо поліпшення експортного потенціалу харчової промисловості України.

Від ступеня насичення ринку продовольчими товарами сільськогосподарської переробки, їхньої якості та ціни доступності залежить забезпечення населення продуктами харчування, що, у свою чергу, є одним з основних завдань виробництва. З метою здійснення оцінювання перспектив розвитку експортного потенціалу харчової промисловості необхідно, насамперед, дослідити динаміку виробництва хоча б основних видів її продукції.

Перш ніж перейти власне до структурно-динамічного аналізу експорту Україною продукції харчової промисловості, слід зазначити, що впродовж 2015 – 2017 рр. питома вага експорту продукції харчової промисловості. У цілому можна спостерігати нарощування позитивного зовнішньо-торговельного сальдо, що забезпечувалося в основному експортом масел та жирів тваринних, олій рослинних, частка яких у загальному експорті продукції харчової промисловості у 2017 р. становила 53,79 %. [3].

Останнім часом окреслилася стійка тенденція до збільшення кількості заходів щодо державного контролю за діяльністю підприємств, що працюють в АПК, замість удосконалення наявних або заміни неефективних більш ефективними. Основною проблемою галузі є система контролю якості продовольчої продукції.

Сучасна система контролю якості продовольчої продукції в Україні:

1. Не має чітко встановленої організаційної структури, що призводить до дублювання функцій різними контрольними органами, створення додаткових перешкод для підприємств, неефективного використання бюджетних коштів і неузгодженості дій між цими органами;

2. Не має системи оцінювання результативності й ефективності заходів, що вживаються контрольними органами.

3. Є суттєвим фінансовим та організаційним тягарем для підприємств, які змушені платити за здійснення державного контролю двічі і більше разів – спочатку у Держбюджет через податки, а потім безпосередньо цим контрольним органам або іншим організаціям, що співпрацюють з ними.

Як можна побачити, товарна структура експорту Україною продукції харчової промисловості є не диверсифікованою, закріплює залежність від зовнішньої кон'юнктури одночасно з низькою здатністю підприємств оперативно реагувати на потреби ринку, враховуючи наявний рівень їх інформаційно - аналітичного забезпечення.

Це посилює чутливість до цінових коливань та криз на міжнародних ринках і ще раз підкреслює необхідність дослідження флуктуацій на світовому ринку, що можуть спричинити структурні зміни експорту Україною продукції харчової промисловості.

Сьогодні експорт української харчової продукції до ЄС буде можливий лише за умови існування в Україні системи офіційного контролю, яка забезпечує рівень захисту споживачів, еквівалентний тому, який існує в ЄС.

Україна матиме слабкі перспективи відкриття ринку ЄС для української харчової продукції в рамках зони поглибленої вільної торгівлі, якщо найближчим часом у ній не буде реформовано контрольні органи та змінено підходи до формування і реалізації державної політики щодо захисту здоров'я та інтересів споживачів [2].

Можна також прогнозувати негативні явища у сфері торгівлі з іншими розвиненими країнами світу, які реформують систему офіційного контролю за такими самими принципами.

Отже, на сучасному етапі факторами, що стримують активну участь України в експортно-імпортній діяльності агропродовольчими продуктами, є: брак стратегічних та організаційних засад цієї діяльності на рівні держави; недосконаліть правової бази, невпорядкованість фінансово-платіжної системи; низькі купівельна спроможність і попит населення; специфічні умови формування ринкового середовища; наявність тіньової економіки. Крім того, сучасна система контролю продовольчої продукції в Україні не відповідає стандартам, які запроваджені в розвинутих країнах світу. Зростання експортного продовольчого потенціалу є визначальним фактором розвитку зовнішньоекономічних зв'язків, важливою ланкою зовнішньоторговельного обміну [1].

Отже, подальший розвиток експорту продовольчих товарів є важливим елементом структурних змін і технічної модернізації національного господарства. Зростання експортного продовольчого потенціалу є

визначальним фактором розвитку зовнішньоекономічних зав'язків, важливою ланкою зовнішньоторговельного обміну. Властивий Україні постачально-збутовий і посередницько-торговельний характер виходу у світогосподарську сферу, який не реалізує всіх потенційних експортних можливостей у виробництві продовольчих товарів, зумовлює необхідність переорієнтації та переходу до нової моделі взаємодії національного господарства зі світовим.

Список використаних джерел:

1. Більська В. М., Деякі аспекти визначення експортного потенціалу українського оборонно-промислового комплексу / В. М. Більська // Проблеми науки. – 2016. – № 7. – С. 45–51.
2. Кириченко О. М. Експортний потенціал харчової промисло- вості України / О. М. Кириченко // Наукові праці Українського державного університету харчових технологій. – К. : УДУХТ, 2016. – № 5. – С. 66–69.
3. Castells M. The Institutions of the New Economy [Electronic resource] / M. Castells // Conference, Queen Elizabeth Hall, London, 19 June. – Access mode : http://virtualso ciety.sbs.ox.ac.uk/events/castells.htm.
4. Державний комітет статистики України. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.
5. Піддубна Л. І., Експортний потенціал машинобудівного комплексу Харківської області України в контексті викликів глобальної конкуренції / Л. І. Піддубна // Економіка розвитку. – 2016. – № 3 (63). – С. 79–85.
6. Шумило О.В., Поглиблена вільна торгівля між Україною та Європейським Союзом: сільськогосподарська та харчова продукція / В.О. Шумило. – К.: Аналітична записка, 2015. – 14 с.
7. Управління експортним потенціалом України: монографія / А. А. Мазаракі [та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. А. А. Мазаракі ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. – 239 с.

Огірчук Мирослав
Науковий керівник: Кульганік О.М., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ОСОБЛИВОСТІ РЕІНЖИНІРИНГУ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Сучасні промислові підприємства ведуть свою виробничо-господарську діяльність в умовах прискореного економічного розвитку. Це зумовлено швидкими темпами розвитку та застосуванням сучасних інформаційних технологій, великою конкуренцією, що породжує перенасиченість ринку товарами та послугами, швидкими змінами у потребах споживачів. Очевидно, що для ефективного управління підприємствами як складною системою, потрібне застосування сучасних методів менеджменту. Одним із таких методів, який набирає все більшої популярності, є реінжиніринг бізнес-процесів, в основу якого покладено процесний підхід до управління.

Вирішення проблеми управління бізнес-процесами підприємства висвітлювалось в аспекті самостійного розгляду етапів управління та певних необхідних складових на кожному етапі управління бізнес-процесами підприємства такими науковцями, як Й. Беккер, А. Берн, Р. Богашевскі, Л. Вілков, В. Єлиферов, Л. Єрохіна, Д. Нортон, М. Роземанн, В. Таратухіна, М. Хаммер, А. В. Шеер, К. Цайнінгер.

Метою тез є висвітлення особливостей реінжинірингу бізнес-процесів на підприємстві.

Сучасний менеджмент бізнес- процесів пропонує управління через реінжиніринг бізнес-процесів, тобто, за визначенням Л. Єрохіна реінжиніринг бізнес-процесів - це фундаментальне переосмислення та радикальна модифікація бізнес-процесів для досягнення суттєвих змін в роботі з удосконалення в критичних поточних показниках, таких як витрати, якість, обслуговування та швидкість. М. Хаммер, А. Шеер, вважають, що реінжиніринг бізнес- процесів - це філософія вдосконалювання, завдання якого - досягнення фундаментальних удосконалень шляхом перепроектування процесу таким чином, що максимізується збільшення цінності, а інші показники мінімізуються, тобто, керуючись такими аспектами реінжинірингу [1, с. 166].

Реінжиніринг бізнес-процесів як високоефективний метод менеджменту трансформує діяльність підприємства у сукупність окремих наскрізних бізнес-процесів. Це дає можливість виявити “вузькі місця”, побачити неефективні бізнес-процеси, які потребують кардинальної перебудови. Реінжиніринг спрямований на те, щоб процеси вийшли за межі підприємства і були інтегровані у процеси інших підприємств за допомогою застосування сучасних інформаційних технологій, тобто перепроектуванню підлягатимуть зовнішні процеси.

Існує два принципово різних способи застосування реінжинірингу. Вибір способу визначається роллю, яку відіграють бізнес-процеси на підприємстві, тобто характеристиками існуючих бізнес-процесів: рівнем їх ефективності, що відображають передумови для вибору напряму перепроектування: поліпшення існуючих або повна їх заміна на нові бізнес-процеси [2, с. 216]..

Для реалізації управлінських рішень з реінжинірингу бізнес- процесів виділяють такі способи його застосування:

- систематичний реінжиніринг - застосовується коли поточний бізнес-процес зрозумілий, документований і проаналізований для систематичного створення нових і кращих бізнес-процесів.

- реінжиніринг із чистого аркуша - застосовується коли існуючий бізнес-процес повністю руйнується та утилізується. Процес реінжинірингу можна розділити на фази: планування, формування та прийняття рішень, впровадження:

1. Етап: планування, на цій фазі визначається проект реінжинірингу бізнес-процесів, формується команда проекту і визначаються цілі проекту, та розв’язуються такі завдання: вибір бізнес-процесу для вдосконалювання за допомогою реінжинірингу і визначення його масштабу.

2. Етап: реінжиніринг, більш-менш заснований на існуючому бізнес-процесі, тобто застосування такого набору методів, який дозволяє перебудувати бізнес-процес, підняти його рівень, щоб результативно різко його удосконалити. Тому основними кроками на цьому етапі будуть: документування існуючого бізнес-процесу, реінжиніринг бізнес-процесу, розробка рекомендацій з поліпшення

3. Етап: перетворення, на цій фазі визначають, як впровадити новий бізнес-процес із урахуванням існуючого бізнес-процесу, обсяг необхідних інвестицій, навчання і т. п. Основна мета цієї фази - побудова базису для ефективного та успішного впровадження нового бізнес-процесу керуючись такими завданнями: оцінка змін, необхідних для впровадження нового бізнес- процесу; планування необхідних інвестицій, закупівель і т.д.; створення сприятливого клімату для змін; планування впровадження.

4. Етап: впровадження – остання фаза, на якій управлінські рішення, розроблені та затверджені на двох попередніх фазах, впроваджуються, і змінюється сам бізнес-процес. Основні кроки фази впровадження такі: визначення набору цілей для вдосконалювання; реалізація плану ; моніторинг прогресу впровадження та усунення відхилень [3, с. 276].

Таким чином, підприємства сфери послуг для підвищення конкурентоспроможності бізнес-процесів повинні здійснювати управління бізнес-процесами. Для запровадження процесно-орієнтованого управління підприємству необхідно дотримуватись певних етапів.

Список використаних джерел:

1. Лисенко Н. Застосування методів прогнозування при формуванні стратегічних альтернатив/ Лисенко Н. // Актуальні проблеми економіки.- 2018.- №4.- С. 163-170.

2. Менеджмент процессов /Под ред. Й. Беккера, Л. Вилкова, В. Таратухина, М. Кугелера, М. Роземанна; - М.:Эксмо, 2015.- 384 с.

3. Хаммер М. Реинжиниринг корпорации: манифест революции в бизнесе. /Хаммер М., Чампи Д.- СПб., 2000. – 332 с.

Олійник Богдан
Науковий керівник: Кульганік О.М., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

МОДЕЛЮВАННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах ринку і високої конкуренції особливо актуальними стають питання підвищення ефективності бізнесу і його управлінням. Підприємства повинні постійно удосконалювати свою виробничу діяльність, щоб зберігати конкурентоспроможність. У більшості компаній, менеджмент здійснюється сьогодні за допомогою сучасних корпоративних інформаційних систем (КІС), робота яких основана на процесному підході управління.

Необхідність застосування бізнес-процесного підходу в сучасних компаніях обумовлена також великою кількістю операцій, складними

зв’язками між ними, в результаті чого все гостріше виникають проблеми узгодження між операціями. Розвиток сучасних інформаційних технологій дозволяє в багатьох областях і, перш за все, в управлінні, знизити негативний людський фактор та підвищити швидкість виконання однотипних операцій та аналізу економічної ситуації [1].

Питанням дослідження сучасних технологій розробки та моделювання бізнес-процесів присвячено значну кількість публікацій зарубіжних авторів, серед яких необхідно відзначити роботи І. В. Артамонова, Т. Давенпорта, С. В. Маклакова, Н. П. Ніколенко, В. В. Репіна, М. Хаммера, Д. Чампи, В. Г. Єліферова, Є. Г. Ойхмана та ін. Серед вітчизняних науковців, які активно розвивають зазначені напрямки дослідження, слід назвати О. І. Подоляка, Т. І. Решетняк, В. Г. Федоренко, О. В. Солодка, І. В. Сало, І. Шило та ін.

Метою дослідження тез є визначення принципів технології побудови бізнес-процесів, проведення їх практичної реалізації для комплексного управління підприємством.

Бізнес-процес – це логічний, послідовний, взаємозалежний набір заходів, що залучає ресурси виробника, створює цінність і видає результат споживачеві [3]. Серед основних причин, що спонукують підприємство оптимізувати бізнес- процеси, можна виділити необхідність зниження витрат або тривалості виробничого циклу, вимоги, пропоновані споживачами й державою, впровадження програм управління якістю, злиття компаній, внутрішньо- організаційні суперечності та ін.

Моделювання бізнес-процесів – це ефективний засіб пошуку шляхів оптимізації діяльності підприємства, засіб прогнозування й мінімізації ризиків, що виникають на різних етапах реорганізації підприємства [4].

На сьогодні для опису, моделювання й аналізу бізнес-процесів використаються кілька типів методологій. До числа найпоширеніших типів відносяться наступні методології [2, 5]:

- моделювання бізнес-процесів (Business Process Modeling);
- опису потоків робіт (Work Flow Modeling);
- опису потоків даних (Data Flow Modeling).

Методології моделювання бізнес-процесів (Business Process Modeling). Найбільш широко використовувана методологія опису бізнес-процесів – стандарт США IDEF0. З моменту розробки стандарт не зазнавав істотних змін. 8 На даний час розвиток методології IDEF0 полягає в об’єднані з удосконаленими підтримуючими її інструментами – програмними продуктами для моделювання бізнес-процесів (наприклад, BPWin 4.0, ProCap, IDEF0/EM Tool і ін.). Методологія IDEF0 надає аналітикові широкі можливості для опису бізнесу підприємства на верхньому рівні з акцентом на управління процесами. Нотація дозволяє відбивати в моделі процесу зворотні зв'язки різного типу – за інформацією, управлінням, рухом матеріальних ресурсів. Моделі в нотації IDEF0 призначені для високорівневого опису бізнесу компанії. Їхня основна перевага полягає в можливості описувати управління процесами підприємства.

Методології опису потоків робіт (Work Flow Modeling). Друга найважливіша методологія опису процесів – IDEF3, призначена для опису робочих процесів або, іншими словами, потоків робіт. Стандарт IDEF3 близький до алгоритмічних методів побудови схем процесів і стандартних засобів створення блок-схем. Слід зазначити, що стандарт включає два різних методи опису процесів. Основу методології IDEF3 становить побудова моделей процесів за принципом послідовних робіт (функцій, операцій). Можна стверджувати, що IDEF3 лежить в основі популярної в цей час методології ARIS eEPC.

Методології опису потоків даних (Data Flow Modeling). Ще одна група методологій, активно використовуваних на практиці, – нотації DFD (Data Flow Diagramming), призначені для опису потоків даних. Вони дозволяють відображати послідовність робіт, що виконуються в ході процесу, і потоки інформації, що циркулюють між цими роботами. Крім того, нотація DFD надає можливість описувати потоки документів (документообіг) і матеріальних ресурсів (наприклад, рух матеріалів від однієї роботи до іншої). Методологія DFD може ефективно використовуватися для опису процесів при впровадженні процесного підходу до управління підприємством, тому що дозволяє максимально знизити суб'єктивність опису бізнес-процесів. За допомогою схеми процесів в DFD виявляють основні потоки даних, що важливо для наступного створення моделей структури даних і розробки вимог до інформаційної системи підприємства.

Таким чином, проаналізовано теоретичні засади та особливості бізнес-процесів підприємства, наведено характеристику метододичних підходів до моделювання бізнес-процесів, що дозволить з використанням сучасних технологій обробки інформації підвищити оперативність й ефективність економічного аналізу.

Список використаних джерел:

1. Зуева А. Г., Носков Б. В., Сидоренко Е. В., Всяких Е. И., Киселев С. П. Практика и проблематика моделирования бизнес-процессов // ДМК Пресс. – М., 2008. – 246 с.

2. Ойхман Е.Г., Попов Э.М. Реинжиниринг бизнеса: реинжиниринг организации и информационные технологии. – М.: Финансы и статистика, 1997. –345 с.

3. Репин В.В. Бизнес-процессы компании: построение, анализ, регламентация-М.:РИА "Стандарты и качество", 2007.-240с.

4. Робсон М., Уллах Ф. Практическое руководство по реинжинирингу бизнес-процессов: Пер. с англ.- М.:ЮНИТИ, 1997.

5. Якобсон А., Буч Г., Рамбо Дж. Унифицированный процесс разработки программного обеспечения СПб.: Питер, 2002. – 496 с.

Пащенко Владислав
Науковий керівник: Супрун С.Д., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ОСНОВНІ ФАКТОРИ ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ ПІДПРИЄМСТВА

Однією з головних та найважливіших функцій в системі управління підприємством в сучасних умовах господарювання є раціональне використання трудових ресурсів, що сприяє підвищенню ефективності функціонування підприємства. З огляду на це виникає потреба у дослідженні продуктивності праці, як чинника зростання ефективності діяльності підприємства.

Джерелами для дослідження питань підвищення продуктивності праці працівників підприємства слугували [1-5]. Так, з теоретичної точки зору існує чимало трактувань, що ускладнює єдину термінологію та формування єдиного підходу до дослідження проблем ефективності праці [3, с. 34].

Співвідношення між темпами зростання продуктивності праці та реальною заробітною платою є однією з основних макроекономічних пропорцій. Практика господарювання на ринкових засадах підтверджує ту незаперечну істину, що результативність будь – якої господарської діяльності залежить передовсім від компетентності та творчої активності управлінських кадрів, достатньо глибокого знання ними конкретної економіки, законодавчої бази та соціальних аспектів господарювання.

Нині продуктивність праці є важливим економічним показником, що характеризує не тільки ступінь використання трудових ресурсів на підприємстві, але й рівень ефективності всієї ринкової системи в цілому. А це означає, що фундаментальним напрямком розвитку нової ринкової системи повинні стати стабілізація вітчизняного виробництва і ріст на цій основі продуктивності праці [4, с. 143].

Управління продуктивністю праці працівників як складова процесу управління охоплює планування, організацію, керівництво, контроль і регулювання, які засновані на співвідношенні кількості продукції, що випускається виробничою системою, та витрат на виготовлення цієї продукції. Цей процес не менш важливий, ніж інші контрольні функції [4, с. 145]. Крім того, управління продуктивністю праці вимагає ефективних контактів і розуміння ролі різних служб у створенні обсягів виробництва. Воно також потребує розгляду системи з позицій як великих, стратегічних, так і дрібніших, тактичних і навіть поточних завдань, вміння обґрунтувати зміни та оцінити їх наслідки для фірми і, що, можливо, найважливіше, здатності пов'язати підвищення продуктивності з її вимірюванням.

Одним із основних факторів, що впливають на підвищення продуктивності праці є підвищення технічного рівня виробництва, а саме:

1) підвищення рівня механізації і автоматизації виробничих процесів;

2) вдосконалення технології і підвищення технологічної оснащеності виробництва;

3) підвищення якості продукції;

4) зміна технічно – конструктивних характеристик виробництва;

5) введення нових видів і покращення використання сировини, матеріалів, напівфабрикатів, палива і енергії.

На підприємствах України відсоток ручної праці значний, особливо на допоміжних процесах – транспортних, вантажно-розвантажувальних, ремонтних, на контролі тощо. Про низький рівень механізації та автоматизації свідчить той факт, що частка робітників зайнятих на цих процесах, у загальній кількості робітників становить приблизно 46 %. Як наслідок, виникла диспропорція в механізації праці на різних виробничих дільницях.

Важливим засобом здійснення механізації виробництва є модернізація устаткування, тобто оновлення й удосконалення функціонуючого устаткування, незначні зміни його конструкцій. Це можна досягти збільшенням потужності і робочих швидкостей устаткування, механізацією та автоматизацією допоміжних робіт (подача, зняття, транспортування і контроль виробів) і автоматизацією управління устаткування.

Основними шляхами підвищення продуктивності праці є:

- розвиток і впровадження у виробництво досягнень науково-технічного прогресу;

- піднесення загальноосвітнього, культурно-технічного та професійного рівня працівників;

- раціональне використання природних, матеріальних, трудових ресурсів;

- поліпшення організації та управління виробництвом;

- впровадження ефективних матеріальних і моральних стимулів до праці;

В ринкових умовах важливу роль для зростання продуктивності праці має максимальне використання діючих потужностей. Поліпшення використання засобів праці здійснюється за двома напрямками:

1. Екстенсивним – збільшення часу їх роботи шляхом скорочення простоїв, введення в дії невикористаного устаткування, підвищення коефіцієнта змінності в раціональних розмірах, скорочення строків ремонту і інше;

2. Інтенсивний – поліпшення використання машин та устаткування за одиницю часу через упровадження прогресивних технологічних процесів.

У сучасних умовах для впровадження у виробництво досягнень науково технічного прогресу необхідні інвестиції на реконструкцію і технічне переозброєння діючих виробництв, підвищувати частку витрат на активну частину основних виробничих фондів.

Продуктивність праці є важливим економічним показником, що характеризує не тільки ступінь використання трудових ресурсів на підприємстві, але й рівень ефективності всієї ринкової системи в цілому. Взаємодія особистісних (людини) і речових (засобів виробництва) факторів виробництва є найважливішою умовою зростання продуктивності праці, національного багатства. Підвищення продуктивності праці означає економію сукупної праці, що витрачається на вироблення продукції, зменшення всього матеріалізованого в продукті робочого часу.

Список використаних джерел:

1. Бабицький А. Моделі економічного зростання і проблема підвищення суспільної продуктивності праці // Вісник економічної науки України. – 2008. – № 1. – С. 22–28.

2. Богиня Д., Шевченко А. Ефективність праці в ринковій економіці // Україна: аспекти праці. – 1996. – № 4. – С. 3–6.

3. Гончаров В. М. Концептуальні проблеми ефективності праці в Україні // Вісник економічної науки України. – 2007. – № 2. – С. 33–37.

4. Економіка підприємства / І. М. Бойчик, П. С. Харів, М. І. Хопчан, Ю. В. Піча. – К. : “Каравела”; Львів: "Новий світ – 2000", 2001. – 298 с.

5. Іляш О. І. Продуктивність та ефективність праці, резерви і шляхи їх підвищення // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – Вип. 19.1 – С.164-166.

Покрищук Ярослав, Житник Іван
Науковий керівник: Давидюк Л.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ФІНАНСОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Дослідження проблеми розвитку національного фінансового ринку в умовах глобалізації набувають сьогодні важливого значення. В умовах дефіциту коштів на інвестиції державних та корпоративних структур, високої вартості фінансово-кредитних ресурсів, нерозвиненості та недосконалості механізмів внутрішніх фінансових ринків об’єктивно необхідним стає питання виходу українських агентів на зовнішні ринки та відкриття внутрішнього ринку для іноземного капіталу. Глобалізаційні процеси в фінансовій сфері проявляються у формі динамічного розвитку міжнародної фінансової інтеграції, лібералізації фінансових ринків, збільшення міжнародних потоків капіталу, розширення спектру валютних та фінансових операцій, поглиблення міжнародної конкуренції, трансграничного характеру діяльності міжнародних банків.

Сьогодні процеси міжнародної фінансової інтеграції у фінансовому секторі України мають свої особливості, адже в структурі руху капіталу домінують прямі іноземні інвестиції та прослідковується тенденція виходу на міжнародні ринки облігації. Стосовно операцій на міжнародних фінансові ринках, то фінансові послуги в цілому поступово лібералізується. За таких

умов основною сферою інтеграції є інтернаціоналізація банківського сектору. Взагалі, фінансовий сектор України є банківсько-центрованим з відносно недорозвинутим небанківським сектором. Так, питома вага активів небанківських фінансових інститутів в Україні становить близько 2% ВВП, тоді як в країнах Центральної Європи він коливається від 20 до 40%[1]. В Україні небанківські фінансові інституції є недостатньо капіталізованими і не можуть забезпечити ефективне нагромадження та інвестування фінансових ресурсів. Позитивні ефекти фінансової інвестиції для України полягають в залучені прямих іноземних інвестицій, що приносять значні фінансові ресурси, потужні інвестиції та довгострокові пільгові кредити, нові технології, ділові зв'язки та репутацію, що дозволяють вийти на нові ринки та укріпити конкурентноспроможність на внутрішньому ринку [3].

Здійснюючи стимулювання вітчизняного ринку фінансових послуг та його інтеграцію у світовий економічний простір, варто турбуватись й про економічну безпеку держави. Тобто в сучасних умовах необхідно здійснювати збалансовану фінансову політику, що базуватиметься на визнанні первинності реального сектору економіки в суспільному розвитку.

Отже, посилення уваги до проблем обґрунтування та реалізації ефективної стратегії розвитку ринку фінансових послуг як джерела інвестиційних ресурсів призведе до ефективного функціонування національного виробництва. Фінансова глобалізація створює для України не тільки позитивні, а й негативні наслідки. Вони в основному пов'язані із зростанням загрози фінансових криз та макроекономічної нестабільності, можливого витоку капіталу, обмеженими можливостями національних агентів щодо конкурування на глобальних ринках капіталі. Негативним проявом фінансової глобалізації є і небезпека фінансових криз, підрив суверенітету країн з невисоким рівнем розвитку, боргова та фінансова залежність, збільшення розриву економічного та фінансового розвитку між рядом країн та інші [3].

Розвитком фінансового ринку в умовах глобалізації підвищує вимоги до регулятивної ролі держави. Україна ще недостатньо інтегрована в світову фінансову систему і не використовує всю можливу користь цього процесу, з іншого боку – має преспективи для того, щоб з допомогою регулятивних механізмів мінімізувати негативні наслідки глобалізації. Це вимагає зростання ролі держави в забезпечені стійкості, стабільності та керованості вітчизняної фінансової системи, укріплення конкурентноздатності національних фінансових структур. Проте якомога краще сприяння процесами концентрації та централізації національно фінасово-кредитних інститутів. А також поширити сучасні організації та партнерські форми інтеграції, які сприятимуть запровадженню міжнародних стандартів фінансового менеджменту з метою підвищення ефективності управління фінансовими ризиками. Тому, в умовах глобалізації Україна має обрати свій шлях інтеграції, не забуваючи про свої національні інтереси.

Список використаних джерел:

1. Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2017 року (проект) [Електронний ресурс]. - Режим доступудо ресурсу: http://www.dfp.gov.ua/748.html.
2. Стукало Н.В. Становлення концепції розвитку національної фінансової системи України в умовах глобалізації / Стукало Н.В. // Економіка та держава.–2009. – №7. – С. 16–27.
3. Чуприна А.І. Роль іноземного капіталу в банківській системі України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/prvse/2013_2/8.pdf.

Поляк Роман
Науковий керівник: Недбалюк О.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ БІРЖОВОГО РИНКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ

Біржова торгівля є важливою умовою розвитку цивілізованого, «прозорого» ринку сільськогосподарської продукції ринку, що виключає існування проявів цінової дискримінації, асиметричності інформації, монопольного тиску, тіньових схем ринкових транзакцій, що забезпечує вільний рух товарів та послуг, і на якому існує можливість державного впливу на процеси обміну економічними важелями.

Біржі повинні виконувати не лише пасивну функцію руху товарів, а й генерувати цінові сигнали, як результат взаємодії попиту і пропозиції на певний вид сільськогосподарської продукції.

Чим точніше ціни відображають реальну взаємодію попиту і пропозиції, тим оптимальнішими стають управлінські рішення суб'єктів аграрного ринку.

Вагомий внесок у розробку теоретико-методологічних засад організації та функціонування біржової торгівлі сільськогосподарською продукцією розкриті в працях А. Алтухова, Б. Беренштейна, В. Боєва, Ю. Воскобійника, Б. Губського, Ю. Коваленко, І. Лукінова, М. Маліка, І. Охріменко, П. Саблука, А. Шпичака та інших.

На сьогодні обсяги торгівлі сільгосппродукцією на всіх вітчизняних біржах, крім аграрної, є досить мізерними. Крім того, переважання експортних угод, укладених на позабіржовому ринку великими трейдерами і формально зареєстрованих на аграрній біржі, свідчить про занепад біржової торгівлі в Україні. аграрна біржа фактично перетворилася в реєстратора експортних угод, координатора всього експорту сільгосппродукції і продовольства з України. Її діяльність поряд з механізмами квотування експорту та встановлення експортних мит стала одним з важелів встановлення тотального контролю над вітчизняним аграрним ринком, інструментом тиску на провідних зарубіжних експортерів (оскільки ті, хто не зареєстрували контракт на аграрній біржі, не мають можливості здійснювати

експорт). Це в повністю змінює функції аграрної біржі, перетворюючи її в оптового посередника і віддаляючи від аналогів, що діють в розвинених країнах [1, с.63].

Неефективність функціонування товарних бірж в Україні обумовлена такими чинниками:

1. Незацікавленість сільськогосподарських товаровиробників в реалізації продукції на біржах, оскільки:

а) керівники значної частини сільськогосподарських підприємств вважають за краще реалізовувати продукцію за тіньовими схемами, маючи, таким чином, власну вигоду, а також забезпечуючи мінімізацію податкових платежів до бюджету;

б) торгувати на біржах мають право лише зареєстровані брокерські контори, для здійснення торгівлі на біржах сільгоспвиробникам необхідно або наймати брокера (виплачуючи йому відповідну винагороду), або реєструвати власну брокерську контору і платити членські внески. У будь-якому випадку виробнику необхідно нести додаткові витрати, авансувати для цього відповідні кошти;

в) у разі надання пільгових брокерських місць на біржах виробники втрачають багато часу на оформлення відповідних документів, в тому числі контрактів (за результатами укладених під час біржової сесії угод), також існує ризик їх невиконання з боку контрагентів. У той же час сільськогосподарське виробництво вимагає чіткого дотримання технологічних операцій, втрата часу означає порушення відтворювального процесу.

2. Незначний обсяг попиту на біржовому ринку сільськогосподарської продукції через зацікавленість трейдерів в закупівлі продукції з поля або складу за заниженими цінами у слабо поінформованих щодо цінової ситуації виробників.

3. Відсутність ефективного державного контролю та недосконаліть нормативно-правового забезпечення діяльності бірж. Координацію біржової торгівлі аграрною продукцією в Україні здійснюють органи самоврядування Національної асоціації бірж України (НАБУ) і Союзу аграрних бірж України (САБУ), які відстоюють насамперед інтереси самих бірж. Практика свідчить, що контрагенти часто відмовляються від оформлення укладених під час біржової сесії угод, не несучи якихось значних збитків. Біржі реєструють укладені на позабіржовому ринку угоди, при цьому до них не застосовуються ніякі санкції.

4. Необґрунтована велика кількість бірж. Як наслідок, ступінь концентрації товарообігу на більшості бірж (на відміну від західних аналогів) залишається дуже низькою, що має ряд негативних наслідків.

5. Практична відсутність торгівлі ф'ючерсними контрактами та опціонами. Хоча в усьому цивілізованому світі переважна більшість укладених на біржах угод - це ф'ючерсні угоди, і біржі виконують функцію генерування не самих ринкових цін на товари, а випереджальних цінових сигналів через ціни ф'ючерсних контрактів. Створення товарної біржі

«Українська ф’ючерсна біржа" не активізувало торгівлю ф’ючерсними контрактами через недосконаліть організаційно-правових засад функціонування ринку ф’ючерсів, відсутність повноцінного обігу складських свідоцтв на вторинному ринку, ефективного механізму функціонування розрахунково-клірингової палати, яка повинна здійснювати розрахунки з контрагентами ф’ючерсних угод[2, с.346].

Однак завдяки процесу реформування аграрного сектора України можна спостерігати прискорення формування дієвої інфраструктури для надійного ресурсного забезпечення виробництва, зберігання і збуту сільськогосподарської продукції, продуктів її переробки та продовольства. Можна визначити наступні напрямки вдосконалення діяльності товарних бірж в аграрному секторі України (рис. 1).

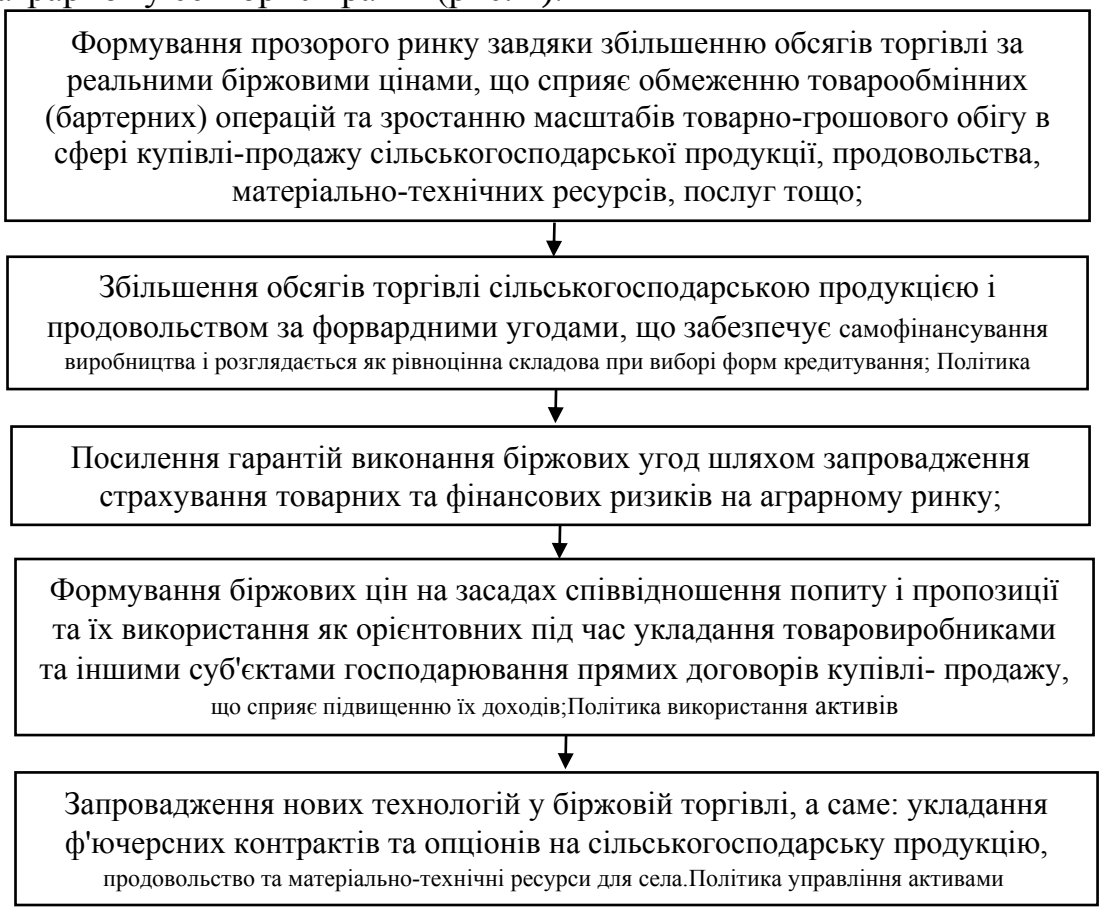

Рисунок 1 - **Напрямки вдосконалення діяльності товарних бірж в аграрному секторі України** [3]

Отже, укладення та реєстрація угод купівлі-продажу сільськогосподарської продукції і продовольства для державних потреб, погашення податкової заборгованості, а також укладення та реєстрація зовнішньоекономічних контрактів є обов’язковими для господарюючих суб’єктів України, слугуючи основною підтримкою біржового вітчизняного ринку. Варто відзначити, що біржовий ринок потребує підтримки з боку як держави, так і комерційних структур. Зокрема, біржова система розподілу агропромислової продукції має згладжувати об’єктивні регіональні відмінності в обсягах виробництва окремих видів продовольчих товарів на душу населення.

Список використаних джерел:

1. Шелюбская Н. Новые наименования инновационной политики ЕС // Проблемы теории и практики управления. 2003. № 4. С. 63–68.

2. Булгакова І.В. Господарське право України: навчальний посібник / І.В. Булгакова. – К.: Прецедент, 2006. – 346 с.

3. Беренштейн Б. Л., Третяк О. М. Біржовий ринок у контексті глобалізаційних явищ міжнародної економіки // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. 2010. – Вип. 145. С. 396-405.

Рокицький Дмитро
Науковий керівник: Кульганік О.М., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНЖИНІРИНГУ В ПРОЦЕСІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Досвід економічно розвинених країн свідчить про те, що сьогодні конкурентні переваги мають ті суб'єкти господарювання, які зосередили свою увагу на впровадженні сучасних технологій. За таких обставин, коли темп змін зовнішнього середовища набагато більший за можливості реагування підприємства на ці зміни, фактори, які пов'язані з технологією, виробництвом, низькими загальними витратами, просуванням продукції на ринку, з організаційними можливостями, доступом до фінансового ринку, тощо, стають ситуаційними, що ускладнює їх використання у стратегічному управлінні. З огляду на це, першочерговим завданням у цій сфері є з'ясування сутності інжинірингу, що й пояснює необхідність та актуальність комплексного дослідження цієї проблеми.

Тематику дослідження різних аспектів інжинірингу розкривають у своїх працях чимало вітчизняних та зарубіжних науковців, зокрема В. Геєць, М.П. Денисенко, О.Є. Кузьмін, Н.В. Краснокутська, Д.В. Кукленко, А.А. Лобанов, І.І. Мазур, В.І. Максимов, О.В. Редкін, Н.В. Федькевич, А. Чупрін, В.Д. Шапіро та ін. У працях цих та інших авторів обґрунтовано взаємозв'язок інжинірингу та бізнесу, розкрито особливості здійснення окремих видів інжинірингу, виявлено його вплив на перебіг бізнес-процесів організацій, охарактеризовано його завдання на різних етапах інноваційної діяльності, висвітлено маркетингові особливості надання інжинірингових послуг тощо.

Метою дослідження тез є визначення інжинірингу як виду діяльності для удосконалення системи управління підприємством.

На перших етапах свого розвитку класичний інжиніринг був орієнтований на практичне застосування знань природничих наук й ототожнювався лише з винахідництвом. Шляхом винахідницької діяльності на підставі загальнонаукових та технічних знань створювалися нові принципи дії, способи реалізації цих принципів, конструкції технічних систем або окремих їх компонентів. З розвитком масового виробництва інжиніринг розширяє свої межі до конструювання, тобто розробки конструкції технічних систем,які складаються з певним чином зв'язаних елементів. Головним принципом інжинірингу стає принцип від загального до конкретного.

У сучасній економічній енциклопедії термін "інжиніринг" сприймається як сукупність інженерних послуг, наданих клієнту. У неї, зазвичай, входять: проектування, надання ліцензій, ноу- хау, пусконалагоджувальні роботи. [1, с. 276]. Узагальнення поглядів науковців до трактування сутності цього поняття дає змогу зробити висновок про те, що немає його однозначної дефініції. Зокрема, це видно із наведеної у таблиці інформації (табл. 1).

Узагальнюючи інформацію, наведену у таблиці, усі погляди теоретиків і практиків щодо трактування поняття "інжиніринг" можна звести до кількох груп. До першої групи варто зарахувати авторів та джерела, у яких інжиніринг розглядають як певні роботи і послуги (інженерно-консультаційні, проектні, консалтингові тощо) (В.С. Білоусько, А.Г. Загородній, І.В. Багрова, В.В. Козик, А.А. Лобанов, Л.А. Панкова, В. Предборський та ін.). Другу групу становлять науковці, які трактують інжиніринг як діяльність чи сферу діяльності (О.Ю. Коваленко, А.П. Румянцев, М.І. Синиця та ін.). Згідно із третім підходом до трактування сутності інжинірингу це поняття розглядається як надання певних послуг чи виконання робіт.

Варто зауважити, що у чинному законодавстві інжиніринг розглядається також як надання послуг і виконання робіт. Зокрема, у Податковому кодексі України від 02.12.2010 р. № 2755-VI у п. 14.1.85 зазначено, що інжиніринг – це "надання послуг (виконання робіт) із складення технічних завдань, проектних пропозицій, проведення наукових досліджень і техніко-економічних обстежень, виконання інженерно-розвідувальних робіт з будівництва об'єктів, розроблення технічної документації, проектування та конструкторського опрацювання об'єктів техніки і технології, надання консультації та авторського нагляду під час монтажних та пусконалагоджувальних робіт, а також надання консультацій, пов'язаних із такими послугами (роботами)"[2]. Наведене трактування практично таке саме, яким воно було і в Законі України "Про оподаткування прибутку підприємств" від 28.12.1994 р. № 334/94-ВР, що втратив чинність [3, с. 229].

Таблиця 1 - **Тлумачення поняття “інжиніринг” з точки розу різних авторів**

Автор	Сутність поняття “інжиніринг”
Балабанов І.Т.	Надання технологічних знань, необхідних для придбання, монтажу і використання куплених або орендованих машин і устаткування
Білоусько В.С.	Це роботи і послуги, які вимагають проведення науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, підготовку проектних пропозицій і техніко-економічних обґрунтувань будівництва промислових та інших господарських об‘єктів; проведення інженерно-пошукових робіт для спорудження об‘єктів, проектування конструкторських і технологічних процесів
Козик В.В.	Інженерно-технічні та консультативні послуги щодо створення об’єктів промисловості, вироб- ничої та соціальної інфраструктур
Лобанов А.А.	Сукупність проектних, консалтингових, інженерних робіт із створення (будівництва) і обслуговування об’єкта шляхом маркетингових досліджень та їхнього логістичного забезпечення
Редкін О.В.	Надання послуг дослідницького, проектно- конструкторського, розрахунково-аналітичного, виробничого й організаційного характеру, включаючи розробку техніко-економічного обґрунтування (ТЕО) і бізнес-планів, проектів і програм, рекомендацій у сфері організації виробництва, маркетингу та управління
Румянцев А.П.	Сфера діяльності, що включає розробку питань створення об'єктів промисловості, інфраструктури тощо у формі надання на комерційній основі різних інженерно- консультаційних послуг з використання науково- технічних, технологічних та управлінських розробок
Синиця М.І.	Це область людської інтелектуальної діяльності, дисципліна, професія, завданням якої є застосування досягнень науки, техніки, використання законів і природних ресурсів для вирішення конкретних проблем, цілей і завдань людства
Чуприн А.В.	Процес взаємодії суб’єктів ринку, спрямований на створення додаткової споживчої цінності шляхом оптимізації інвестиційних витрат клієнта
Щелкунова О.В.	Надання послуг дослідницького, проектно- конструкторського, розрахунково-аналітичного, виробничого характеру, включає підготовку обґрунтування інвестицій, вироблення рекомендацій у сфері організації виробництва і управління, а також реалізації продукції

Таким чином, за результатами аналізу вітчизняних теоретичної та нормативно-правої бази щодо трактування поняття “інжиніринг”, встановлено, що немає однозначного визначення змісту цього поняття. Для того, щоб інжинірингові послуги вітчизняних виробників користувалися попитом на світовому ринку, необхідно впровадити належне регулювання цих відносин на законодавчому рівні, адже це являє найбільшу проблему не тільки українських суб’єктів господарювання, а й замовників інжиніринговых послуг.

Список використаних джерел:

1. Вечканов Г.С. Современная экономическая энциклопедии / Г.С. Вечканов, Г.Р. Вечканова. – СПБ: Лань, 2002. – 880 с.
2. Податковий кодекс України [текст] станом на 1 березня 2013 р. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 530 с.
3. Про оподаткування прибутку підприємств: Закон України від 28.12.1994 р. № 334/94-ВР. – Система оподаткування в Україні збірник законодавчих актів зі змінами та доповненнями (станом на 1.01.2008). – Х.: Право, 2008. – 783 с.

Самокиша Алла
Науковий керівник: Супрун С.Д., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ФІНАНСОВА СТРАТЕГІЯ ТА ЇЇ РОЛЬ У РОЗВИТКУ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Основною характеристикою сучасної економічної ситуації в Україні є висока динаміка всіх економічних процесів, котрі обумовлюють невизначеність характеристик майбутнього стану зовнішнього та внутрішнього середовища функціонування підприємства. Тому важливим є розроблення фінансової стратегії для забезпечення ефективного розвитку торговельних підприємств. Значимість фінансової стратегії, з одного боку, полягає в тому, що саме через її фінансові показники відображаються всі види діяльності підприємства, здійснюється балансування функцій, завдань та їх підпорядкованість основним цілям. З іншого боку фінанси є вихідною базою для розроблення інших функціональних стратегій, оскільки фінансові ресурси є суттєвою складовою системи розвитку підприємства.

Проблеми фінансової стратегії підприємств досліджувались у роботах багатьох зарубіжних і вітчизняних авторів, у тому числі: І. Балабанова, М. Білика, А. Бірмана, І. Бланка, І. Булєєва, В. Буряковського, О. Василика, В. Герасимчука, Е. Вознесенського, М. Міллера, В. Прівалова, О. Стоянової, О. Шеремета та ін.

Так, під фінансовою стратегією розуміють сукупність методів та практик формування фінансових ресурсів, їх планування та забезпечення фінансової стійкості підприємства за ринкових умов господарювання [4, с. 43].

Фінансова стратегія є одним з найважливіших видів функціональної стратегії підприємства, що забезпечує всі основні напрями розвитку його фінансової діяльності й фінансових відносин шляхом формування довгострокових фінансових цілей, вибору найбільш ефективних методів їхнього досягнення, адекватного корегування напрямів формування й використання фінансових ресурсів при зміні умов зовнішнього середовища [1, с. 137].

Процес розроблення фінансової стратегії являє собою формування сукупності цілеспрямованих управлінських рішень, які забезпечують підготовку, оцінку і реалізацію програми стратегічного фінансового розвитку підприємства. Процес розроблення та реалізації фінансової стратегії підприємства здійснюється за такими етапами [2, с. 149]:

1) визначення загального періоду формування фінансової стратегії;
2) дослідження чинників зовнішнього фінансового середовища;
3) оцінка сильних та слабких сторін підприємства, що визначають особливості його фінансової діяльності;
4) комплексна оцінка стратегічної фінансової позиції підприємства;
5) формування стратегічних цілей фінансової діяльності підприємства;
6) розроблення цільових стратегічних нормативів фінансової діяльності;
7) прийняття основних стратегічних фінансових рішень;
8) оцінка розробленої фінансової стратегії;
9) забезпечення реалізації фінансової стратегії;
10) організація контролю за реалізацією фінансової стратегії.

Формування та реалізація фінансової стратегії націлені на прийняття ефективних фінансових рішень для підвищення фінансової стійкості, зростання конкурентноспроможності підприємства в довгостроковому періоді. Фінансова стратегія є базовою, оскільки забезпечує реалізацію інших стратегій, а саме конкурентної.

Роль фінансової стратегії полягає у забезпеченні ефективного розвитку підприємства, зокрема [3, с. 207]:

- забезпечує механізм реалізації довгострокових загальних і фінансових цілей майбутнього економічного й соціального розвитку підприємства в цілому й окремих його структурних одиниць;
- дозволяє реально оцінити фінансові можливості підприємства, забезпечити максимальне використання його внутрішнього фінансового потенціалу і можливість активного маневрування фінансовими ресурсами;
- забезпечує можливість швидкої реалізації нових перспективних інвестиційних можливостей, що виникають у процесі динамічних змін чинників зовнішнього середовища;
- забезпечує реалізацію відповідного менталітету фінансової поведінки в найбільш важливих стратегічних фінансових рішеннях підприємства;
- формується значення основних критеріальних оцінок вибору найважливіших фінансових управлінських рішень;
- створює передумови стратегічних змін загальної організаційної структури управління й організаційної культури підприємства.

Таким чином, фінансова стратегія відіграє значну роль в розвитку підприємства як в період стабільної діяльності, так і в кризовий період, коли на підприємство діє безліч негативних факторів зовнішнього та внутрішнього середовища. Кожне підприємство функціонує у середовищі, яке постійно змінюється, тому дуже важливо постійно аналізувати чинники, що

впливають на його діяльність, визначати силу їхнього впливу та заходи по нейтралізації. Для цього необхідно переглядати фінансову стратегію, орієнтуючись на нові цілі, залежно від його стану.

Список використаних джерел:

1. Бланк І.О., Ситник Г.В. та ін. Фінансова стратегія підприємства: монографія / І.О. Бланк, Г.В. Ситник, О.В. Корольова-Казанська, І.Г. Ганечко / За ред. проф. Бланка І.О. – К.: КНТЕУ, 2016. – 147 с.

2. Брюховецька Н.Г. Фінанси підприємств: навч. посібник / Донецький ун-т економіки та права. Кафедра фінансів. – Донецьк: ДонУЕП, 2017. – 215 с.

3. Економічна природа фінансової стратегії підприємства / А.В. Кравець, Н.П. Меда // Економічний простір. – 2016. – № 75. – С. 200-208 с.

4. Поддєрьогін А.М. Фінанси підприємств: підручник / Л.Д. Буряк, А.М. Поддєрьогін. – К.: КНЕУ, 2014. – 384 с.

Самокиша Алла, Ткачук Анастасія
Науковий керівник: Кульганік О.М., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

РОЗВИТОК ПЛАНУВАННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

Інноваційно-інвестиційна діяльність у сучасних умовах є основним фактором розвитку і стабільності національної економіки. Інвестиції в інновації сприяють підвищенню гнучкості промислового виробництва, забезпечують накопичення оборотних коштів, виступають важливим елементом спільного капіталу підприємства, спричиняють вплив на обсяг, структуру модернізованого виробництва, кваліфікацію та мотивацію персоналу. Тому нагальною умовою забезпечення поліпшення економічного стану України виступає вдосконалення планування інноваційно-інвестиційних процесів, модернізація технологічної бази підприємств, впровадження у виробничі процеси прогресивних технологій. Це стає засобом утворення конкурентних переваг, визначає можливості адекватного реагування на вплив зовнішнього середовища, дозволяє зосередити зусилля на поліпшенні всіх господарських процесів на підприємствах та забезпечити прийнятні їх результати.

Питання інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств була і є центром уваги робіт таких науковців як Касич А.О., Марченко О.В., Левченко Л.О., Ушеренко С. В. та інші.

Метою тез є дослідження розвитку планування інноваційно-інвестиційної діяльності на промислових підприємствах України в умовах євроінтеграції.

Перехід української економіки до сучасної стратегії економічного росту пов’язаний з інвестиціями в інновації, технологічним поновленням, модернізацією та реконструкцією діючих промислових підприємств, цілеспрямованою зміною структури відтворювального процесу на виробництві.

Інноваційно-інвестиційна діяльність має дві складові: інноваційну та інвестиційну. Відразу визначимо, що інноваційна діяльність – це діяльність, яка спрямована на використовування результатів наукових досліджень та розробок: з метою їх комерціалізації; для розширення та поновлення номенклатури; для удосконалення якості продукції, що випускається, товарів або послуг; для поліпшення технології виготовлення продукції з метою запровадження та реалізації на зовнішніх ринках. Якщо інноваційна діяльність зв'язана з об'ємними інвестиціями в інноваційні розробки або продукти, тоді вона має інноваційно- інвестиційну основу та відповідну назву [2, с. 23].

Підприємства, що впроваджують інновації, мають більш високий рівень обсягів виробництва та доходів, а їх інноваційна діяльність пов'язана з трансформацією результатів науково-технічної діяльності в новий чи вдосконалений продукт. Отже, наведемо данні щодо впровадження інновацій на промислових підприємствах (табл. 1) [1].

Таблиця 1 - **Впровадження інновацій на промислових підприємствах України протягом 2015-2017 рр.**

Рік	Питома вага підприємств, що впрова-джували інновації, %	Впроваджено нових технологічних процесів,	Впроваджено виробництво інноваційних видів продукції, найменувань	з них нові види техніки	Питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової, %
2015	12,1	1743	3661	1314	2,5
2016	15,2	1217	3136	966	1,4
2017	16,6	3489	4139	1305	1,5

За результатами аналізу даних таблиці 1, можна побачити, що питома вага підприємств, які впроваджували інновації з 2015 по 2017 рік зросла на 2,7 %, а питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової знизилася на 1%. У той же час за даний період зросла кількість впровадження нових технологічних процесів на 1746 процесів, нові види техніки зменшилися на 9 видів.

Для того, щоб досягти покращених результатів промислових підприємств в майбутньому, важливо правильно планувати інноваційно-інвестиційну діяльність на підприємствах. Вона повинна включати:

– стратегічне планування нововведень, яке спрямоване на розроблення заходів, програм, проектів, досягнення намічених цілей, виходячи з потенціалу НДДКР, виробничого потенціалу підприємств, зовнішніх і внутрішніх факторів, очікувань новинок споживачами;

– планування різновидів інновацій, що передбачає забезпечення потрібного інструментарію, надходження належної інформації та налагодження відповідних процесів для досягнення ряду цілей;

– планування підтримки і стимулювання інноваційно-інвестиційної підприємницької діяльності;

– планування надходження фінансових ресурсів в достатніх обсягах для реалізації намічених інноваційно-інвестиційних процесів, що включає багатоканальні джерела поповнення грошового підґрунтя, принципи вкладення акумульованих коштів, механізм контролю за цільовим використанням інвестицій та оцінювання ефективності інноваційно-інвестиційних проектів;

– планування заходів стратегічного і тактичного інноваційно-інвестиційного маркетингу, спрямованого на підтримку конкурентоспроможності суб'єкта господарювання [3, с. 121].

Таким чином, планування інноваційно-інвестиційної діяльності, особливо довгострокових зусиль, відіграє домінуючу роль у загальній стратегії підприємства й формує його інноваційно-інвестиційний потенціал. Інновації можна позиціонувати як важливий елемент реагування на напрями змін та характер впливу зовнішніх факторів, а також засобу виходу на лідерські позиції в обраній сфері господарювання. Крім того, вони відкривають підприємству нові можливості для освоєння інших ринків.

Список використаних джерел:

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://ukrstat.org/uk/operativ2005/ni/ind.html.

2. Касич А.О. Інноваційна активність підприємств України: динаміка, проблеми та шляхи вирішення / А.О. Касич // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – № 22. – С. 21 – 24.

3. Марченко О.В. Вдосконалення планування інноваційно-інвестиційної діяльності на підприємствах України / О.В. Марченко // Економіка і регіон. – 2016. – № 3. – С. 120 – 126.

Сивак Віталій, Кучер Анастасія
Науковий керівник: Давидюк Л.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ОСОБЛИВОСТІ МИТНОГО КОНТРОЛЮ НА ТРАНСПОРТІ

Митні процедури - операції, пов'язані із здійсненням митного контролю за переміщенням товарів і транспортних засобів через митний кордон України, митного оформлення цих товарів і транспортних засобів, а також із справлянням передбачених законом податків і зборів. Метою тез є дослідження та аналіз митних операцій на транспорті. Пункт пропуску через державний кордон України – це спеціально виділена територія на залізничних та автомобільних станціях, у морських і річкових портах, аеропортах (аеродромах) з комплексом будівель, споруд і технічних засобів, де здійснюються прикордонний, митний та інші види контролю і пропуск через державний кордон осіб, транспортних засобів, вантажів та іншого майна.Стаття 9 Закону України «Про державний кордон України» [2]

визначає, що залізничне, автомобільне, морське, річкове, поромне, повітряне та пішохідне сполучення через державний кордон України здійснюється в пунктах пропуску, що встановлюються Кабінетом Міністрів України відповідно до законодавства і міжнародних договорів України.

У зонах митного контролю пунктів пропуску залізничного транспорту на державному кордоні України здійснюються перевірка документів, огляд залізничного рухомого складу, а також інші митні процедури, передбачені Митним Кодексом [1]. Розвантажувальні, навантажувальні, перевантажувальні та інші операції, необхідні для здійснення митного контролю та митного оформлення товарів, проводяться підприємствами залізниці за свій рахунок.

З метою запобігання порушенню розкладу руху поїздів митний контроль може здійснюватися поза пунктами пропуску на державному кордоні або в місцях, визначених керівником митного органу за погодженням з керівниками залізничної станції та органу охорони державного кордону України. Відправлення залізничних транспортних засобів з місць стоянки здійснюється з дозволу митного органу та органу охорони державного кордону України. Продукти харчування та безалкогольні напої, вино, лікерні, коньячні, горілчані вироби, що переміщуються через митний кордон України у вагонах-ресторанах поїздів міжнародного сполучення, підлягають обов'язковому декларуванню митним органам. Продукти харчування та безалкогольні напої пропускаються через митний кордон України без справляння податків і зборів за умови, що вони призначені для реалізації виключно з метою споживання безпосередньо у поїзді та їх обсяг не перевищує встановленої законодавством України кількості, мінімально необхідної для забезпечення нормальних послуг вагона-ресторану протягом повного рейсу.

Автотранспортний засіб, що використовується для переміщення товарів через митний кордон України, не потребує окремої митної декларації, якщо під час такого переміщення декларуються товари, які перевозяться цим автотранспортним засобом [3]. Відомості про автотранспортний засіб, що перевозить товари, вносяться до митної декларації, якою оформлено ці вантажі, до книжки МДП, передбаченої Митною конвенцією про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП (1975 р.) до товарно-транспортних накладних та дорожнього листа, інших супровідних документів, передбачених законодавством.

Митні органи здійснюють митні процедури в зонах митного контролю на території морських та річкових портів, а також в акваторії портів, відкритих для міжнародних перевезень. Зони митного контролю в морських та річкових портах розташовуються в межах, відведених адміністрацією цих портів, територій та акваторій. Порядок створення та функціонування зон митного контролю у морських та річкових портах визначається Кабінетом Міністрів України. Судно закордонного плавання протягом усього часу стоянки в порту перебуває під митним контролем. Митний орган має право в цей період здійснювати огляд і переогляд судна, пломбування та

опечатування його окремих трюмів і приміщень, де знаходяться товари, підстави для ввезення на митну територію України, вивезення за межі митної території України чи транзит через територію України яких відсутні. [2]. Райони розвантаження та завантаження суден закордонного плавання, посадки та висадки пасажирів цих суден, а також місця стоянки суден для здійснення митного контролю визначаються адміністрацією порту з урахуванням функціональної і технологічної діяльності порту та за поданням митного органу, погодженим з органом охорони державного кордону України. Пропуск через митний кордон України товарів, що перевозяться в міжнародному водному сполученні, здійснюється на підставі оформлених митних декларацій [4].

Переміщення товарів через митний кордон України повітряним шляхом здійснюється через міжнародні аеропорти, в яких розташовані митні органи. Дозвіл митного органу на вивантаження товарів з повітряного судна або завантаження товарів на нього надається після перевірки по даних документів та встановлення їх відповідності вимогам цього Кодексу. Командир повітряного судна, який здійснив вимушену посадку за межами міжнародного аеропорту, зобов'язаний вжити необхідних заходів для забезпечення збереження товарів, які підлягають митному контролю, та протягом доби повідомити найближчий міжнародний аеропорт про місце посадки судна.

Для митного оформлення товарів, що переміщуються трубопровідним транспортом, декларант подає митному органу такі документи: зовнішньоекономічний договір (контракт); акт (акти) приймання-передачі товару; сертифікат якості; рахунок-фактуру (інвойс); дозволи (ліцензії) відповідних органів державної влади; інші документи, передбачені законами України. Завершується оформлення шляхом проставлення відбитків особистого митного забезпечення на митних деклараціях та товаро-супровідних документах, а також накладенням пломб (в разі необхідності).

Отже, митний контроль на транспорті – це діяльність митних органів у відповідних формах, необхідних і достатніх для забезпечення додержання законодавства й міжнародних договорів України з питань митної справи, яка здійснюється в межах зон митного контролю з типовою схемою пропуску через державний кордон України транспорту.

Список використаних джерел:

1. Митний кодекс України №92-IV від 11 липня 2002 року/редакція від 04.06.2009 року.

2. Закон України «Про державний кордон України» із змінами і доповненнями, внесеними від 5 листопада 2009 року №1710-VI.

3. Зінь Е.А, Дука Н.С Основи зовнішньоекономічної діяльності/ Е.АЗінь , Н.С Дука – К.2009 – 560 с.

4. Пєтков С.В. Відповідальність за порушення норм митного законодавства в контексті реформування та кодифікації адміністративного законодавства України / С. В. Пєтков // Вісник Академії митної служби України. Сер. : Право. - 2009. - № 1. - С. 104-109.

Сивак Віталій, Кучер Анастасія
Науковий керівник: Кульганік О.М., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

УЧАСТЬ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Україна приймає активну участь у діяльності 79 міжнародних організацій. У більшості організацій наша держава набула статусу повноправного члена, у деяких лише спостерігач. Особливого значення Україна надає діяльності в межах ООН, Інтерполу, МБРР, СОТ та ін. Приєднання до міжнародної організації накладає на наша державу певні обов'язки, як політичного, так і фінансового характеру. Україна будучи членом чи спостерігачем при міжнародній організації повинна щорічно сплачувати членські внески. Здебільшого сплата фінансових зобов'язань відбувається у такій валюті, як долар, євро, швейцарський франк, англійський фунт стерлінгів. Кожна міжнародна організація, членом якої є Україна, має свої специфічні функції та завдання. Саме цим і зумовлені напрямки співробітництва: політичний, соціально-економічний, військово-технічний, культурно-освітній та науковий [1, с. 245].

Вивченням участі України в системі міжнародних організацій займались багато вітчизняних науковців, серед яких є: С. В. Мочерний, Є. В. Севельєв, П. В. Лебедєв, та інші.

Метою тез є дослідження структури та участі України в системі Міжнародних Організацій в глобалізаційних умовах.

Україна бере активну участь у всіх напрямках діяльності ООН: підтримання міжнародного миру та безпеки; зміцнення верховенства права у міжнародних відносинах; розвиток співробітництва у вирішенні проблем соціально-економічного та гуманітарного характеру; забезпечення прав людини. Особливого значення наша держава приділяє саме проблемам безпеки та участі у миротворчих операціях. Показовим є те, що в грудні 2009 року понад 385 військовослужбовців та працівників органів внутрішніх справ представляли Україну в семи миротворчих операціях ООН. В рамках ООН, Україна приєдналась до глобальної антитерорестичної коаліції, активно діє у правозахисній сфері, виступає стороною всіх міжнародно-правових документів ООН з прав людини. Крім того, наша держава є членом численних спеціалізованих установ ООН. Україна постійно долучається в межах ООН до вирішення глобальних проблем людства: боротьба з бідністю, покращення екологічної ситуації та охорона навколишнього середовища, вдосконалення системи охорони здоров'я. На окрему увагу заслуговує ґрунтовна робота, що здійснюється українською стороною на різних напрямках співробітництва з МАГАТЕ [2, с. 81].

Одним із актуальних завдань цього співробітництва є налагодження взаємодії у «трикутнику» Україна – ЄС – МАГАТЕ в рамках інтеграції енергетичних просторів. Важливою для української сторони подією буде головування представника України на Другій сесії Підготовчого комітету

Оглядової конференції 2010 року держав-сторін Договору про нерозповсюдження ядерної зброї, яка відбудеться під егідою МАГАТЕ. Великого значення набуває міжнародне співробітництво наукових, освітніх та культурних інституцій, що відбувається в межах ЮНЕСКО. На сучасному етапі міжнародного співробітництва все більше уваги приділяється сільському господарству, в тому числі, в контексті вирішення продовольчих, соціальних та екологічних проблем. Працюючи у складі п‘яти комітетів та трьох комісій ФАО, українська сторона безпосередньо залучається до прийняття рішень у цій важливій сфері. Суттєвою перевагою співробітництва з ФАО є отримання Україною технічної допомоги для розвитку пріоритетних галузей АПК. У 2008 р. Україна підтримала заходи ООН з надання гуманітарної допомоги найбільш враженим продовольчою кризою країнам, а у 2009 р. – увійшла до числа донорів Всесвітньої продовольчої програми – найбільшої із організацій, що забезпечують надання такої допомоги. Першою країною-реципієнтом української продовольчої допомоги в рамках ВПП була Ефіопія [5].

Боротьба із міжнародною транскордонною злочинністю відбувається в межах Інтерполу. В Україні функціонує Національне центральне бюро Інтерполу, яке є центром координації взаємодії правоохоронних органів країни з компетентними органами зарубіжних країн щодо ведення боротьби із злочинністю [3].

У травні 2008 р. Україна стала повноправним членом СОТ. Наразі українська сторона працює на засіданнях Генеральної ради СОТ, бере участь у дво- та багатосторонніх процесах в рамках Доха-раунду, опрацьовує питання щодо приєднання України до існуючих в рамках Організації угруповань держав-членів, які об‘єднані за регіональною ознакою або «за інтересами». Членство в СОТ відкрило для України можливість ведення переговорів по угодах про вільну торгівлю з ЄС та Європейською асоціацією вільної торгівлі, посилило позицію нашої країни в імплементації чинних двосторонніх угод про вільну торгівлю. Актуальним завданням залишається подальше реформування зовнішньоторговельного режиму України з метою приведення його у відповідність до норм та принципів СОТ [2, с. 98].

Україна надає великого значення співробітництву з різними регіональними угрупованнями. В числі таких структур слід особливо виділити Раду Європи, ОБСЄ, ГУАМ, Організація Чорноморського економічного співробітництва, Центральноєвропейська ініціатива. Кожна з цих організацій знаходиться у сфері інтересів України. Взаємодія в рамках ОЧЕС пов‘язана із просуванням інтересів української сторони в сфері транспорту і комунікацій, фінансовому та науковому співробітництві, в енергетиці та охороні довкілля, туристичній сфері. ГУАМ становить інтерес у сфері транспорту та енергетики. Членство України в ГУАМ сприяє зміцненню міжнародного авторитету України та посиленню її ролі як регіонального лідера. Пріоритетними для України напрямами є участь у проектній діяльності Ініціативи у сфері енергетики, промислового розвитку, науки і технологій, транспорту, транскордонного співробітництва. Членство

України у Раді Європи є важливим чинником інтеграції країни у єдиний європейський правовий простір шляхом приведення національного законодавства у відповідність до норм цієї організації [1, с. 122].

Основні напрями співробітництва: забезпечення прав людини та соціальної єдності, реформування судової системи, боротьба із корупцією. Участь у діяльності ОБСЄ забезпечує рівноправну участь нашої держави в обговоренні і вирішенні актуальних проблем міжнародної безпеки і співпраці в регіоні. Серед головних напрямків співпраці України з ОБСЄ – зміцнення превентивної ролі ОБСЄ та активізація її участі у врегулюванні "заморожених" конфліктів. Українська сторона послідовно залучається до вирішення актуальних питань реформування та подальшої інституціональної розбудови ОБСЄ [4].

Отже, важливим вектором зовнішньої політики України є європейська інтеграція. Особливе значення надається співробітництву з Європейським Союзом, яке останнім часом набуває рис стратегічного. Крім того, активізувалося співробітництво України з НАТО, що проявляється у проведенні спільних навчань, підвищенні кваліфікації українських військових. Україна приймає активну участь у діяльності багатьох міжнародних організацій. Пріоритетного значення набуває співробітництво з країнами-членами в межах організацій – багатостороння дипломатія. Україна розширює свої міжнародні контакти, що позитивно впливає на імідж нашої держави.

Список використаних джерел:

1. Міжнародні організації: Навч. посіб. / За ред. Ю. Г. Козака, В. В. Ковалевського. - К.: ЦУЛ, 2008. – 675 с.

2. Бідник Н.Б. Співпраця України з міжнародними фінансовими організаціями як чинник економічного розвитку держави / Н.Б. Бідник // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – 121 с.

3. Участь України у міжнародних організаціях – Режим доступу: http://www.mfa.gov.ua/.

4. Єдиний державний реєстр міжнародних організацій, членом яких є Україна (станом на 1 липня 2009 р.) - Режим доступу: http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/publication.

5. Діяльність України в ООН - Режим доступу: http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/publication/content/29442.html.

Слободяник Вікторія
Науковий керівник: Недбалюк О.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

БІРЖА І ОСНОВНІ НАПРЯМКИ БІРЖОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Розвиток ринкової системи господарювання в Україні неможливий без таких інститутів обміну, як біржі. Сьогодні в Україні зареєстровано майже 500 універсальних, фондових, товарно-сировинних і агропромислових бірж,

що значно більше, ніж у США та інших країнах із розвинутою ринковою економікою. Однак кількісна перевага не сприяла підвищенню ефективності їх діяльності. Ринок біржової торгівлі в Україні віддзеркалює особливості української економіки і специфічний за формами створення, кількістю, територіальним розміщенням, характером функціонування, структурою реалізованих товарів. З огляду на сказане тема дослідження є актуальною.

В Україні дослідженнями питань становлення та розвитку біржового ринку займалися ряд вчених: В. П. Горьовий, Б. В. Губський, Б. П. Дмитрук, Р. П. Дудяк, О. В. Лактіонов, Г. Ю. Міщук, О. С. Мограб, М. О. Солодкий, О. М. Сохацька, Г. О. Шевченко та ін. Проте залишається широке коло невирішених проблем формування та ефективного функціонування біржового аграрного ринку.

У сучасній економічній літературі можна зустріти кілька трактувань терміна «біржа».

Наприклад, Г. Різко поняття «біржа» трактує таким чином: «... організуюча, системо-утворююча частина ринкової структури. Основним завданням біржі є організація, упорядкування, уніфікація ринків сировини, капіталу, валюти. За допомогою біржового механізму забезпечується попит на сировину, який прямо не пов'язаний з його використанням »[1].

Залежно від виду біржового товару в світовій практиці прийнято виділяти: товарні біржі; фондові біржі; валютні біржі.

У Законі України «Про товарну біржу» зазначається, що товарною біржою є організація, що об'єднує юридичних і фізичних осіб, які здійснюють виробничу і комерційну діяльність, і має за мету надання послуг в укладенні біржових угод, виявлення товарних цін, попиту і пропозицій на товари, вивчення, упорядкування і полегшення товарообігу і пов'язаних з ним торговельних операцій.

Дані трактування товарної біржі є неповними. Їх слід доповнити такою характеристикою біржі: біржа є вимірником і стабілізатором цін на найважливіші ресурси, що лежать в основі ціноутворення.

Залежно від того, в якій організаційно-правовій формі засновується товарна біржа, вона може бути визнана: організацією, яка має на меті одержання прибутку (комерційна організація), або організацією, яка не має в якості основної мети отримання прибутку і не розподіляє отриманий прибуток між учасниками (некомерційна організація).

Товарна біржа, що засновується як комерційна організація, може створюватися у формі господарських товариств (акціонерних і з обмеженою відповідальністю).

Товарна біржа, яка є некомерційною організацією, може мати організаційно-правову форму некомерційного партнерства.

Закон України «Про цінні папери і фондову біржу» визначає фондову біржу як організаційно оформлений, постійно діючий ринок, на якому здійснюється торгівля цінними паперами [3].

Відповідно до Закону фондова біржа є акціонерним товариством, що в ньому зосереджується попит і пропонування цінних паперів, яке забезпечує

формування їхнього біржового курсу та здійснює свою діяльність відповідно до цього Закону, інших актів законодавства України, власного статуту і правил.

Основними біржами України є: ПАТ Фондова біржа «ПЕРСПЕКТИВА»; ПАТ «Фондова біржа ПФТС»; ПАТ «Українська міжбанківська валютна біржа»; ПАТ «Східно-європейська фондова біржа»; ПАТ «Українська фондова біржа»; ПАТ «Українська біржа»; ПАТ «Київська міжнародна фондова біржа»; ПрАТ «ФБ» Універсальна»; ПАТ «Фондова біржа «ІННЕКС».

Ні в одному економічному словнику не розкрито поняття «біржова політика». Термін «біржова політика» вперше вживається в статті В. Маневича, опублікований в 1991 р., у ній говориться, що «... найважливішими питаннями біржової політики є: юридична природа бірж; принцип організації біржового ринку; принцип котирувань цін »[2].

Під біржовою політикою В. Маневич розуміє діяльність держави (державну політику), спрямовану на становлення біржі та розвиток біржі і її інфраструктури [2]. Згодом в Україні з'явилися біржі, які відповідають усім критерієм класичного поняття даного терміну. Але з розвитком самої біржі змінювалося і зміст біржової політики.

Так що ж таке «біржова політика» як економічна категорія в сучасному тлумаченні? Перш ніж дати визначення даного поняття, розглянемо основні напрямки діяльності біржі, їх роль у формуванні фінансового ринку.

Сучасний стан біржової торгівлі свідчить, що вона потребує структурної перебудови, суттєвої технологічної модернізації, адаптації до правових норм європейського законодавства та впровадження кращої практики функціонування аналогічних систем на світових ринках.

Тенденції розвитку світових фінансових та організованих товарних ринків свідчать, що біржі як інституції, що управляють регульованими секторами цих ринків, зміцнили свої позиції. Це сталося завдяки процесу консолідації бірж і універсалізації їх діяльності. Сьогодні біржі від вузької спеціалізації, перейшли до багатопрофільності, об’єднуючи учасників, які прагнуть до присутності на різних ринках водночас. Головною ознакою привабливості регульованих ринків під одним «дахом» є їх ліквідність й мінімальні фінансові ризики.

Державна політика має бути спрямована на підтримку процесу концентрації торгівлі на біржах України та сприяння процесу набуття найбільш конкурентоздатними біржами статусу національних, делегування їм суттєвих регуляторних повноважень.

Можна зробити висновок, що зміст поняття «біржова політика» не обмежується політикою самої біржі, а є складовою частиною економічної політики держави. Політика держави щодо системи біржової торгівлі в Україні має ґрунтуватися на вирішенні наступних завдань: пріоритетного розвитку регульованих ринків фінансових та товарно-сировинних ресурсів як таких, що забезпечують залучення великих капіталів і фінансування інноваційних проектів для вітчизняної промисловості та сільського

господарства; захисту прав індивідуальних інвесторів та осіб, що придбають товарну продукцію чи хеджують цінові ризики на біржах України; правового забезпечення діяльності учасників біржової торгівлі та їх клієнтів, визнаних законодавством професійними (інвестиційні керуючі, фінансові установи, підприємства-хеджери); підтримки розвитку системи біржової торгівлі через прийняття державних програм її розвитку.

Досягнення цих якісних цілей потребує вирішення проблем щодо: формування адекватного вищенаведеним цілям державного регулювання та нагляду за фондовими і товарними біржами; провадження біржами моніторингу біржових угод, торгів та ціноутворення для відтворення торговельного процесу і довготермінового зберігання інформації про нього; достатньої капіталізації бірж, необхідної для покриття операційних витрат та фінансування розвитку регульованого ринку, який створила певна універсальна біржа та ін.

В разі ретельного дотримання державою цієї політики залишається шанс на біржову консолідацію, яка завершиться появою єдиних універсальних бірж (єдиних торговельних платформ), що діють на принципах регульованих ринків Європейського Союзу, і здатні інтегруватися у світовий фінансовий простір.

Список використаних джерел:

1. Біржова справа: підручник / за ред. Г. Я. Резго. М.: Фінанси і статистика.

2. Маневіч В.Функціі товарний біржі і основні напрямки біржовий політики у умовах переходу до ринку // Питання економіки.

3. Закон України «Про цінні папери і фондову біржу» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://buklib.net/books/31298.

Смашнюк Олена
Науковий керівник: Мельничук О.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

СУЧАСНИЙ СТАН РИНКУ ПОСЛУГ У СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

Під світовим ринком послуг розуміють сферу обміну послугами між країнами. Поряд зі світовими товарними ринками він є невід'ємною частиною міжнародних економічних відносин. На динаміку та структуру світового ринку послуг, безумовно, вплинули і наслідки останньої світової фінансово-економічної кризи. Тому актуальним є вивчення основних проблем щодо сутності та особливостей послуг у сучасному світовому господарстві, тенденцій та перспектив подальшого розвитку ринку послуг.

Питанням дослідження становлення і розвитку світового ринку послуг займались такі науковці: К. В. Антонюк [1], Г. В. Дугінець [2], В. Є. Зайцев [3], Н. Короленко [4], І. В. Проценко [5] та інші.

Світовий ринок послуг являє собою сукупність економічних, правових та організаційних відносин, що спрямовані на задоволення потреб споживачів і не включають продаж реального продукту фізичному вимірі.

За статистикою ЮНКТАД, частка послуг у світовій торгівлі становила в 2014 р. 20,1%, в 2015 р. – 20,2%, в 2016 р. – 20,7%. У Північній Америці, Європі та Азії найбільшу долю в експорті послуг займають комерційні послуги, які у 2016 році зросли на 4% та склали 4,9 трлн. дол. [6].

Аналогічні тенденції спостерігаються і в імпорті послуг: ріст на 5% в цілому за усіма регіонами світу, за виключенням країн СНД (зменшення на 4%).

У сфері поставок послуг лідери також не змінилися: перші позиції знову зайняли США (686 млрд. дол., доля у глобальному експорті 14,1%), а також Великобританія (329 млрд. дол., 6,8%) та Германія (267 млрд. дол., 5,5%). Серед споживачів послуг на першому місці знову США (454 млрд. дол., 9,6%),далі йдуть Китай (382 млрд. дол., 8,1%), і Німеччина (327 млрд. дол., 6,9%) [5, с. 25].

Таблиця 1 - **Провідні експортери та імпортери у світовій торгівлі послугами, 2016 р.**

Місце	Країна-експортер	Обсяг, млрд. дол.	Частка,%	Країна-імпортер	Обсяг, млрд. дол.	Частка,%
1	США	686	14,1	США	454	9,6
2	Великобританія	329	6,8	Китай	382	8,1
3	Німеччина	267	5,5	Німеччина	327	6,9
4	Франція	263	5,4	Франція	244	5,1
5	Китай	222	4,6	Японія	190	4,0
6	Японія	158	3,3	Великобританія	189	4,0
7	Нідерланди	156	3,2	Нідерланди	165	3,5
8	Індія	154	3,3	Ірландія	142	3,0
9	Іспанія	135	2,8	Сінгапур	130	2,7
10	Ірландія	133	2,7	Індія	124	2,6
11	Сінгапур	133	2,7	Сінгапур	119	2,5
12	Бельгія	117	2,4	Республіка Корея	114	2,4
13	Швейцарія	114	2,3	Італія	112	2,4
14	Італія	114	2,3	Бельгія	108	2,3
15	Гонконг	107	2,2	Канада	106	2,2

Основні позиції в рейтингу посідають високо розвинуті країни світу (насамперед, США, Велика Британія, Німеччина, Японія, Франція), але в рейтингу лідерів представлено і країни, що розвиваються, - Китай, Індію та Сінгапур . Частка та роль цих країн в експорті послуг на міжнародних ринках щорічно зростає. Надходження від міжнародних туристів зросли на 5%. Темпи росту торгівлі транспортними послугами збільшилися на 3,8%.

Динаміка та структура міжнародного ринку послуг обумовлена відмінностями в розвитку економіки та обслуговуванні інфраструктури між

країнами і регіонами світу. Однак загалом сектор послуг протягом багатьох років продовжує позитивно впливати на економіку більшості країн світу, забезпечуючи зростання ВВП. Після різкого зменшення обсягів торгівлі послугами під час світової економічної кризи у 2016 р., ринок почав відновлюватись. Частка країн з перехідною економікою у світовому експорті послуг у 2016 р. склала 2,9%, а у світовому імпорті 3,9%. Ці країни володіють значними можливостями для розвитку туризму, транзиту, морських перевезень, інженерно-консультаційних, будівельних та ін. послуг.

Двома головними видами послуг у світовій торгівлі у період з 2010 по 2016 рік залишаються туризм та транспортні послуги. В 2016 році експорт туристичних послуг приніс майже 2 трлн. дол. Така тенденція пояснюється поширенням в світовій економіці франчайзингу, аутсорсингу та консалтингу в останні 15-20 років, розвитком туризму і готельного господарства, комплексу інших, експорторієнтованих сервісних виробництв, які активно експлуатують переваги локалізації (в першу чергу сприятливі податкові й інвестиційні режими, низьку вартість робочої сили).

На сучасний розвиток світового ринку послуг суттєво впливають такі фактори, як:

- НТП та пов’язані з ним структурні зміни у міжнародному поділі праці;
- зміна структури споживання, яка викликана ростом добробуту, переорієнтацією його переваг на інші цінності, в тому числі на використання послуг;
- посилення ролі ТНК у світовій економіці, перетворення послуг у складовий елемент їх виробничої діяльності;
- постіндустріалізація розвинених країн і трансформація їхніх національних господарств у так звані «економіки послуг».

Отже, сучасний розвиток світового ринку послуг пов’язаний із посиленням процесів глобалізації та інтеграції у світовій економіці. В умовах глобалізації економіки світовий ринок послуг розвивається більш динамічно, ніж інші сектори світового ринку, що пов’язано з швидким ростом сфери послуг у більшості країн світу. Важливу роль у подальшому розвитку світового ринку послуг відіграє науково-технічний прогрес.

Список використаних джерел:

1. Антонюк К. В. Визначальні фактори розвитку сучасної міжнародної торгівлі послугами / К. В. Антонюк // Вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. – 2015. - № 6. – с. 46-51.
2. Дугінець Г. В. Трансформація світового ринку послуг в умовах глобалізації / Г. В. Дугінець // Економічний простір. - 2014. - № 87. - С. 5-13.
3. Зайцев В. Є. Тенденції та особливості розвитку посткризового світового ринку послуг в умовах глобалізації / В. Є. Зайцев // Вісник Академії митної служби України. Сер. : Економіка. - 2011. - № 2. - С. 54-65.
4. Короленко Н. Перспективи розвитку світового ринку послуг / Н. Короленко, О. Крекова // Науковий вісник [Одеського національного економічного університету]. - 2016. - № 7. - С. 44-55.
5. Проценко І. В. Базові детермінанти розвитку міжнародного ринку послуг у сучасній економіці / І. В. Проценко // Вісник Дніпропетровського університету. Серія : Економіка. - 2014. - Т. 22, вип. 8(4). - С. 20-26.
6. Конференція ООН з торгівлі та розвитку ЮНКТАД / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.un.org/ru/ga/unctad/.

Собко Анастасія
Науковий керівник: Недбалюк О.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

Будь-яка цілеспрямована діяльність, у тому числі й інвестиційна політика, повинна бути послідовною і не залежати від зміни конкретних політиків, уряду. Стрижень цієї політики визначають її принципи, які зумовлюють ті чи інші конкретні рішення та механізм реалізації, забезпечують їх прогнозування, послідовність, спадкоємність. Принципи інвестиційної політики держави визначаються самим характером і формою держави, стабільністю його політичної та соціальної основи, загальною спрямованістю економічних і соціальних процесів. Від наукового обґрунтування принципів інвестиційної політики держави залежить їх дотримання в практиці державного регулювання економіки. Наслідком науково обґрунтованої інвестиційної політики є економічне зростання, тому обрана тема дослідження є актуальною.

Дослідженню наукового змісту принципів інвестиційної політики держави присвячені роботи таких вчених економістів: В. Андрійчук, В. Богачов, В. Галушко, М. Дем'яненко, М. Корецький, А. Пересада, О. Поважний, І. Коваленко, М. Лобас, П. Макаренко, В. Плаксієнко, В. Ткаченко, П. Саблук.

Незважаючи на значну увагу вчених до даної тематики немає єдиної точки зору на те, які саме з визначених принципів інвестиційної політики держави є найбільш актуальними для сучасних умов економічного розвитку України.

В науковій статті [4] визначено, що основними принципами державної інвестиційної політики є:

- орієнтація на інноваційний шлях розвитку економіки України;
- визначення державних пріоритетів інвестиційного розвитку України;
- забезпечення взаємодії науки, освіти, виробництва, фінансово-кредитної сфери у розвитку інвестиційної діяльності;
- ефективне використання ринкових механізмів для сприяння інвестиційної діяльності, підтримка підприємництва у науково-виробничій сфері;
- фінансова підтримка, здійснення сприятливої кредитної, податкової і митної політики у сфері інвестиційної діяльності;
- сприяння розвиткові інвестиційної інфраструктури;
- інформаційне забезпечення суб'єктів інвестиційної діяльності.

Визначальним завданням державної політики в інвестиційній діяльності є сьогодні і створення рівних умов для ведення бізнесу та інвестування економіки України суб'єктами господарювання різної форми власності, здійснення процесу інвестування на прозорих та цивілізованих засадах, поліпшення структури інвестиційних джерел.

Програми розвитку інвестиційної діяльності в Україні виконуватиметься у два етапи:

На першому етапі основна увага приділятиметься лібералізації підприємницької діяльності, створенню оптимального правового середовища, гармонізації національного законодавства з європейським та світовим законодавством, забезпеченню політичної стабільності і консолідованих дій усіх гілок влади, розширенню внутрішнього купівельно-споживчого попиту, активізації інвестиційно-інноваційного впливу на вітчизняне виробництво.

На другому етапі передбачається продовжити виконання завдань з оптимізації структури економіки та промислового виробництва, ефективного використання енергетичних та матеріальних ресурсів, оздоровлення економічного середовища, розвитку експорту високотехнологічної, із високим ступенем переробки продукції, забезпечення зміцнення фондового ринку, розвитку інститутів спільного інвестування, страхових, пенсійних фондів, ринку корпоративних цінних паперів, його інтегрування у міжнародні ринки капіталів, реалізації конкурентних переваг галузей національної економіки, презентації інвестиційних проектів, вітчизняних товарів та послуг на міжнародних виставках і ярмарках.

Єдину державну політику у сфері інвестиційної діяльності визначає Верховна Рада України, яка:

– створює законодавчу базу для сфери інвестиційної діяльності;

– затверджує пріоритетні напрями інвестиційної діяльності як окрему загальнодержавну програму або у складі Програми діяльності Кабінету Міністрів України, загальнодержавних програм економічного, науково-технічного, соціального розвитку, охорони довкілля;

– в межах Державного бюджету України визначає обсяг асигнувань для фінансової підтримки інвестиційної діяльності.

Реалізацію державної політики у сфері інвестиційної діяльності забезпечує Кабінет Міністрів України, а саме:

– готує та подає Верховній Раді України пропозиції щодо пріоритетних напрямів інвестиційної діяльності як окрему загальнодержавну програму або в рамках Програми діяльності Кабінету Міністрів України, загальнодержавних програм економічного, науково-технічного, соціального, національно-культурного розвитку, охорони довкілля;

– здійснює заходи щодо реалізації пріоритетних напрямів інвестиційної діяльності;

– сприяє створенню ефективної інфраструктури у сфері інвестиційної діяльності;

– затверджує положення про порядок державної реєстрації інноваційних проектів і ведення Державного реєстру інвестиційних проектів;

– інформує Верховну Раду України про виконання інвестиційних проектів, які кредитувалися за кошти Державного бюджету України, і про повернення до бюджету наданих раніше кредитів.

Інвестиційна політика має велике значення, оскільки вона спрямована не тільки на сьогоднішнє забезпечення фінансової стійкості, а й на подальше.

Отже, реалізація принципів інвестиційної політики держави потребує постійного їх уточнення, доповнення та коригування залежно від впливу

факторів внутрішнього та зовнішнього характеру. Це допоможе оперативно реагувати на зміни та забезпечити ефективну систему управління інвестиційною діяльністю. Ефективна система управління інвестиціями - це основа для високих темпів розвитку підприємства, досягнення необхідних результатів його інвестиційної, операційної та фінансової діяльності.

Список використаних джерел:

1. Майорова, Т.В. Інвестиційна діяльність: Навчальний посібник / Т В Майорова. - К.: Центр навчальної літератури, 2004. — 376 с.

2. Інвестиції. навчальний посібник / под.ред. д.е.н. В.А. Слепова, М., Юрист, 2002р.

3. Бехтерева Е. В. Управление инвестициями / Е. В. Бехтерева. – М. : ГроссМедиа: РОСБУХ, 2008. – 216 с.

4. Ландик О. В. Сутність інвестиційної політики та її місце у стратегії розвитку підприємства / О. В. Ландик // Науковий вісник Луганського національного аграрного університету. – 2010. – № 10. – С. 244–249.

5. Ландик О. В. Державна політика підтримки та стимулювання розвитку АПК в системі формування інвестиційної політики підприємств / О.В. Ландик // Сталий розвиток територій: проблеми та шляхи вирішення : сб. матер. міжнар. наук.-практ. конф., 1–2 жовт. 2010 р. / Дніпропетровський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України. – Дніпропетровськ: ДРІДУ НАДУ, 2010. – С. 141–142.

Стахова Наталія
Науковий керівник: Мельничук О.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ЗОВНІШНЯ ТОРГІВЛЯ УКРАЇНИ З РЕСПУБЛІКОЮ ПОЛЬЩА

У сучасних умовах розвитку для України дуже важливе значення відіграє розвиток її зовнішньоторговельних зв’язків з європейськими країнами-партнерами. Важливе місце серед таких країн-партнерів посідає Республіка Польща. Між країнами склалися відносини стратегічного характеру, що обумовлюється географічним сусідством, спільною історією, подібністю національної ментальності та культур, збігом інтересів у багатьох сферах. Відносини між країнами характеризуються високим рівнем довіри та інтенсивною взаємодією на усіх рівнях.

Метою дослідження є визначення значущості торговельних відносин між Україною та Республікою Польща, а також визначення основних товарів та послуг, які експортуються у Польщу.

Питанням розвитку зовнішньої торгівлі, проблемами щодо динаміки зовнішньої торгівлі між Україною та Польщею займалися такі вчені, як: В. Борщевським, Н. Мікулою, М. Мальським, А. Сковронською-Лучинською, М. Карліним, Н. Павліхою та ін.

За даними Держстату України, за результатами 2016 р. РП залишається найбільшим торговельним партнером України у регіоні ЦСЄ та, як і у попередніх роках, четвертим за обсягами експортно-імпортних операцій партнером України у світі (після РФ, Китаю та Німеччини).

Для того, щоб оцінити зміни в торгівлі товарами України з Польщею, порівняємо показники експорту, імпорту та ЗТО за 2012 - 2016 роки (рис. 1). Слід відзначити зростання протягом 2016 р. обсягів двосторонньої торгівлі товарами: за 2016 р. товарооборот України з РП збільшився у порівнянні з аналогічним періодом 2015 р. на 13,7% і склав 4 892,9 млн. дол. США. Обсягукраїнськогоекспорту до РП становив 2200,2 млн. дол. США (у порівнянні з аналогічнимперіодом 2015 р. - зростання на 11,3%), а польськогоімпорту - 2 692,7 млн. дол. США (у порівнянні з аналогічнимперіодом 2015 р. – зростання на 15,9%). Від'ємне для України сальдо у зовнішнійторгівлі з РП за 12 міс. 2016 р. склало 492,5 млн. дол. США.

Основними товарами, що експортувалися у 2016 році стали[3]:

- чорні метали (19,3%);
- електричнімашини (12,5%);
- руди, шлаки і зола (8,8%);
- деревина і вироби з деревини (8,5%).

У товарнійструктуріімпортуза 2016 рік переважали[3]:

-паливамінеральні, нафта і продуктиїї перегонки (15,9%);

-пластмаси, полімерніматеріали (9,2%);

-електричнімашини (8,8%);

- реакториядерні, котли, машини (8,7%);
- засоби наземного транспорту, крімзалізничного (3,6%).

Протягом січня- червня 2017 року, порівняно з аналогічним періодом 2016 рокуекспорт товарів з України до Польщі збільшився на 26,9%, а імпорт – на 25,3%. Отже, країни нарощують між собою обсяги зовнішньої торгівлі товарами [2].

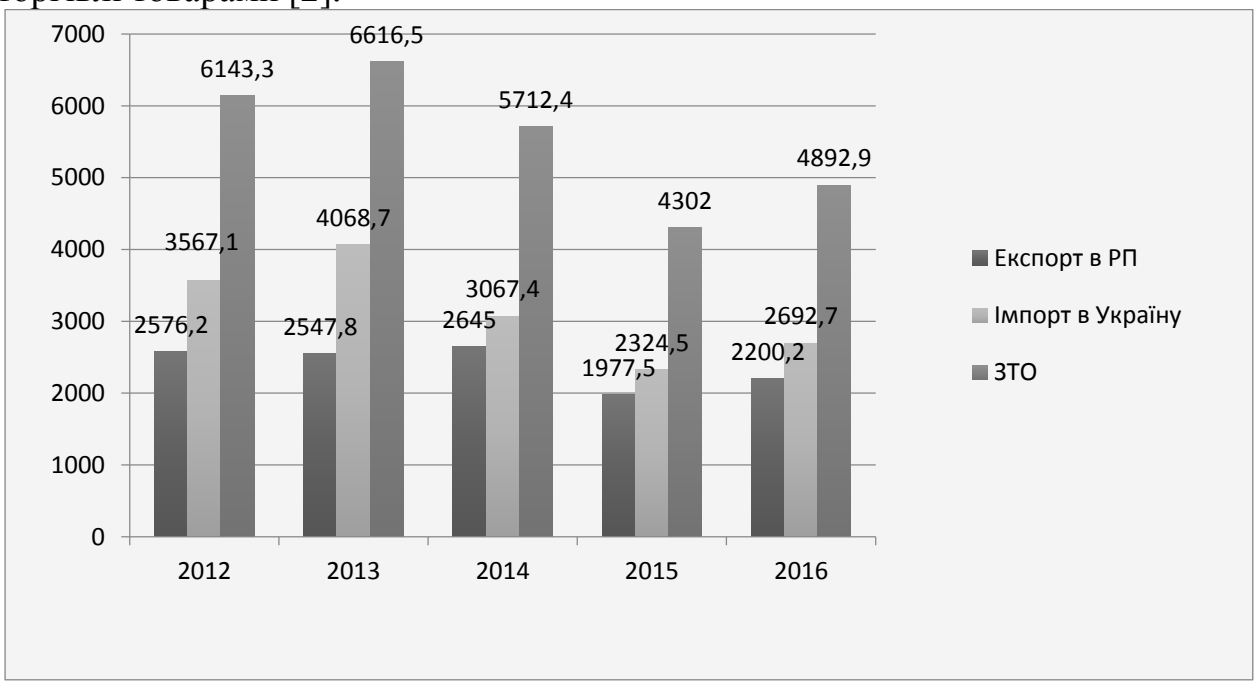

Рисунок 1 - **Торгівля товарами між Україною та РП за 2012-2016 рр. (на основі [1])**

Проаналізуємо обсяги торгівлі послугами України з РП за 2012 - 2016 рр.(рис. 2).

У 2016 р., порівняно з 2015 р. обсяги торгівлі послугамизбільшилися на 27,7% і склали 358,4 млн. дол. США. Рівень українського експорту послуг до РП за 12 міс. 2016 р. становив 224,1 млн. дол. США (збільшення - на 23,2%), а польськогоімпорту – 134,3 млн. дол. США (збільшення - на 36,1%).

Основу експортуза результатами 2016 р. склалитакі послуги, як[3]:

- переробні (41,8%);
-транспортні (30,4%);
-інформаційно-телекомунікаційні (11,9%);
- ділові (7,9%);
- туристичні (4,2%).

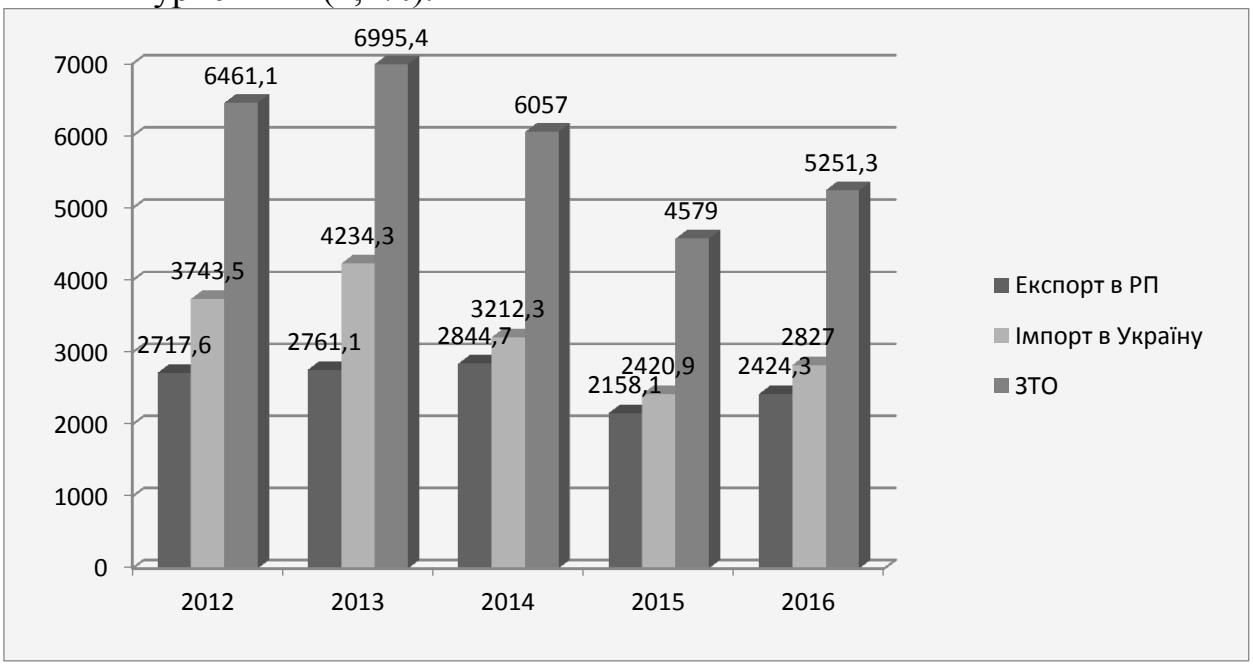

Рисунок 2 - **Торгівля товарами та послугами між Україною та РП (на основі [1])**

В імпорті переважали такі послуги [3]:

-транспортні (44,6%);
-ділові (14,4%);
-фінансові (7,4%);
-інформаційно-телекомунікаційні (8,3%);
- туристичніпослуги (8,3%).

Отже, Польщає стратегічноважливим партнером України у торгівлі товарами і послугами, а також в усіхінших формах міжнароднихекономічнихвідносин. Українінеобхіднопроводити політику стимулюванняекспорту не лише у торгівлі товарами з польськими партнерами, а й у торгівліпослугами. Насамперед, це стосується покращення пропозиції послуг освіти, фінансових, комп'ютерних і туристичних послуг. Тому для України дуже важливо розвивати потенціалвласного експорту.

Список використаних джерел:

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. –Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/zed.htm

2. Зовнішня торгівля України демонструє негативне сальдо другий рік поспіль. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2260132-zovnisna-torgivla-ukraini-demonstrue-negativne-saldo-drugij-rik-pospil.html.

3. Представництво України при Європейському Союзі та Європейському Співтоваристві з атомноїенергії. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukraine-eu.mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/bilateral-cooperation/european-countries.

Стрілецька Емілія
Науковий керівник: Сольська В.В., викладач ц.к.
Хмельницький торговельно-економічний коледж КНТЕУ

РИЗИКИ У ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

В умовах ринкових відносин проблема оцінки й обліку ринку набуває самостійного, теоретичного і практичного значення як важлива складова теорії і практики управління. Ризик – це один з ключових елементів підприємницької діяльності. У багатьох випадках ухилитися від ризикованих дій, обійтися без них просто неможливо. Розвиток ризикових ситуацій може привести як до настання несприятливих наслідків (до збитків, упущеної вигоди), так і до позитивних результатів для підприємства у вигляді збільшення прибутку. Здійснення підприємства в будь-якій сфері діяльності завжди пов’язане з ризиком, який прийнято називати підприємницьким. Економічна та правова культура підприємця, як особливого соціально-психологічного типу господарника, виражається в певному відношенні до ризику. Несприйняття ризику по суті означає припинення будь-якої діяльності. Водночас уміння своєчасно враховувати ризики підвищує конкурентоспроможність підприємницьких операцій, стимулює інноваційну діяльність.

В сучасній економічній літературі достатньо уваги приділяється управлінню підприємницькими ризиками. На сьогодні проблеми невизначеності та ризику у діяльності підприємств розглядаються у працях українських та зарубіжних учених: Вишняков Я.Д., Вітлінського В.В., Гранатурова В.М., Грабового П.В. Донець Л.І., Кравченко В.А., Правдюк Н.Л. та ін. Дотепер не склалося однозначного тлумачення сутності підприємницьких ризиків навіть в зарубіжній економічній літературі через складність самого поняття, використовування його для позначення інших економічних понять, недостатнього теоретичного вивчення цього явища у вітчизняній економіці, ігнорування його в українському господарському законодавстві.

Ризик розглядають як дію, подію, ситуацію, невизначеність, вірогідність. Ризик можна розглядати як ймовірність відхилення фактичного результату від очікуваного і, як дію наугад, сподіваючись на позитивний результат, як невпевненість у можливому результат або атрибут прийняття рішення у ситуації невизначеності. Кількість і різноманітність ризиків настільки великі, що без системного підходу до визначення їх складу не може обійтися жоден суб'єкт підприємницької діяльності. Необхідними передумовами виникнення ризику є: зацікавленість особи, що приймає рішення, в його результатах; наявність невизначеності. Розрізняють об'єктивну і суб'єктивну оцінку прояву ризику. Дії, сприймані спостерігачем як обережні, можуть відчуватися самим суб'єктом як ризиковані, і навпаки. Тобто, ризик виступає як дія суб'єкта, що або веде до втрати, або гарантовано зберігає досягнуте, але не передбачає можливість успіху, отримання прибутку і т.п., що дещо звужує поняття ризику. Характерною особливістю підприємницького ризику є його пряма залежність від умов конкретної угоди або дії у виробництві, закупці чи реалізації продукції. Виникає питання, наскільки правомірно визначати ризик як діяльність. Діяльність – специфічна людська форма активного відношення до навколишнього світу, зміст якої складає його доцільну зміну і перетворення [3, с. 456]. Таким чином, не всі прояви ризику на практиці можна визначити через форму активного відношення людини до навколишнього світу. Об'єктивно існують такі види ризику, як ризик «форс-мажорних» обставин (повені, засухи, пожар, тощо), систематичний, періодичний, випадковий ризик і т.п. Остаточно, їх можна пов'язати з проявами людської діяльності, але ланцюг причинно-наслідкових зв'язків буде дуже довгий. Ризик підприємницької діяльності багато в чому визначається залежністю від зовнішнього середовища (політичних, природно-кліматичних, соціальних і інших зовнішніх чинників) та внутрішніх факторів (спеціалізація, матеріально-технічна база, кадрова політика, маркетинг, фінанси, менеджмент тощо). Таким чином більшість визначень підприємницького ризику зводиться до невизначеності отримання очікуваного доходу від вкладених ресурсів. Практика світового законодавства, в тому числі вітчизняного, трактує підприємницьку діяльність як самостійну, ініціативну, систематичну, на власний ризик діяльність із виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг та заняття торгівлею з метою одержання прибутку. Але найвдалішим визначенням підприємницького ризику є його трактування як діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з подоланням невизначеності в ситуації неминучого вибору, в процесі якої є можливість оцінити вірогідність досягнення бажаного результату, невдачі і відхилення від мети, що містяться у вибраних альтернативах всіх видів підприємницької діяльності. Відсутність гарантії стримує вживання обґрунтованих ризикових рішень в господарській практиці, а також розмиває межі відповідальності за наслідки рішень, прийнятих в результаті безгосподарності і некомпетентності керівників [4. с. 10-11].

Отже, виникнення ризику пов'язане як з об'єктивною стороною функціонування підприємця у зовнішньому середовищі, так і з суб'єктивною природою людини, впливом особистих якостей на його діяльність. Багатозначність терміна «ризик» дозволяє виділяти і досить неоднорідний зміст даного поняття, внаслідок чого його аналіз і вивчення має велике теоретичне і практичне значення. В основі ризику в підприємницькій діяльності полягає вірогідна природа діяльності на ринку і невизначеність ситуації при її здійсненні. Крім того, слід враховувати, що ризик виявляється при здійсненні якого-небудь виду підприємницької діяльності, тобто він виникає в процесі дії, а не бездіяльності.

Список використаних джерел:

1. Бондар О. В. Ситуаційний менеджмент: Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 326 с.
2. Вишняков Я.Д. Общая теория рисков: учеб. пособие для студ. высш. учеб.заведений / Я.Д.Вишняков, Н.Н.Радаев. – 2-е изд., испр. – М.: Издательский центр «Академия», 2008. – 368 с.
3. Вітлінський В.В., Великоіваненко Г.І. Ризикологія в економіці та підприємництві. Монографія. – К.: КНЕУ, 2004. – 480 с.
4. Економічний ризик: методи оцінки та управління: навч. посібник / [Т. А. Васильєва, С. В. Лєонов, Я. М. Кривич та ін.] ; під заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Т.А. Васильєвої, канд. екон. наук Я.М. Кривич. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2015. – 208 с.
5. Донець Л. І., Шепеленко О. В., Баранцева С. М., Сергєєва О. В., Веремейчик О. Ф. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків. Навч. посіб. / За заг. ред. Донець Л. І. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 670 с.

Таралевич Євгенія
Науковий керівник: Сольська В.В., викладач ц.к.
Хмельницький торговельно-економічний коледж КНТЕУ

ІННОВАЦІЙНИЙ МАРКЕТИНГ В УМОВАХ РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ

Маркетинг відіграє важливу роль в умовах розвитку ринкових відносин в економіці України, що зумовлює необхідність застосування у підприємницькій діяльності маркетингових рішень, вимагаючи розробки нових і вдосконалення вже існуючих систем, методів, прийомів та інших засобів управління, щодо підвищення конкурентоспроможності підприємств за рахунок раціоналізації дії з аналізу маркетингового середовища, управління товарним асортиментом, розробки цінової політики, збуту, стимулювання збуту.

Важливим напрямом підвищення ефективності управління підприємствами є удосконалення концептуальних засад стратегічного їх розвитку в умовах маркетингової орієнтації. Виробник повинен враховувати потреби споживача, які постійно змінюються. Необхідність виявлення потреб

ринку, його дослідження, як основи функціонування підприємства, призвели до усвідомлення особливого значення організації маркетингу на вітчизняних підприємствах.

Відповідно, служба маркетингу повинна займатися аналізом ринкових загроз і можливостей інноваційного розвитку, вибором їх оптимальних варіантів, які відповідають потенціалу конкретного підприємства і зовнішнім умовам, визначенням цільових ринків (їх сегментів чи ніш) для реалізації відібраних варіантів або формування нового цільового ринку. Тобто, інноваційна діяльність потребує взаємоузгодженого виконання робіт зі створення і виготовлення інновацій, а також їх маркетингового супроводу [3].

Інноваційна діяльность в сфері маркетингу досліджувалася багатьма зарубіжними і вітчизняними вченими. Серед них такі представники Ф. Котлер, Д. Кревенс, Л.В. Балабанова, И. Березин, Н.В. Білоцерківська, Г.Я. Гольдштейн, М.М. Єрмошенко, Н.С. Ілляшенко, С.М. Ілляшенко, Б. Кисельов, Н.Ю. Коніна, О.П. Костіна, М.Я. Матвіїв, Я.С. Матковська, Л.Н. Оголева, А.Ф. Павленко, М. Портер та ін.

Маркетингові інновації спрямовані на практичне використання наукового, науково-технічного результату та інтелектуального потенціалу, дозволяють сформувати комплекс заходів, спрямованих на визначення та аналіз факторів впливу на процеси просування товарів від виробника до споживачів.

Маркетингова діяльність виявляє і контролює фактори, що визначають умови тривалого виживання і розвитку підприємства на ринку. Дія об’єктивних факторів, що спрямовується впливом зовнішнього мікро- та макросередовища, не залежить від конкретного підприємства. Ці фактори обумовлюють необхідність пристосування та адаптації шляхом використання ринкових можливостей і мінімізацією ринкових загроз.

Суб’єктивні фактори повністю або частково є керованими, їх вплив необхідно спрямовувати у потрібному напрямку [2].

Відомі чотири типи інновацій, що охоплюють широкий діапазон змін, характерних для діяльності підприємств:

- продуктові інновації (передбачають зміни у властивостях вироблених товарів та послуг);
- процесні інновації (простежуються значні зміни в методах виробництва та доставки);
- організаційні інновації (стосуються сфери спроваждення);
- маркетингові інновації (включають реалізацію нових методів маркетингу передбачають зміни в дизайні та упаковці продукту, його просуванні та розміщення та ін.).

Основними принципами інноваційного маркетингу є:

– всебічне вивчення ринку, попиту, смаків і бажань споживачів-інноваторів;

– застосування пропозиції інноваційних продуктів до вимог інноваційного ринку;

– вплив на ринок і попит в інтересах підприємства – виробника інноваційних товарів і послуг [1].

Отже, інноваційний маркетинг – маркетингові зусилля, спрямовані на створення, накопичення, оновлення, поширення та ефективне використання знань у всіх формах їх прояву як специфічного продукту, споживча цінність якого визначається не тільки попитом і пропозицією, а й сукупністю маркетингових зусиль, спрямованих на просування його на ринок.

Таким чином, знання маркетингових технологій дозволяє здійснювати підприємницьку діяльність більш впевнено та з меншими ризиками. Маркетингові технології – це методи, які спрямовані на успішну діяльність підприємства на ринку. Роль маркетингу в підприємництві може бути різноплановою, але все більше підприємств звертають увагу на задоволення специфічних потреб споживача і намагаються регулювати ставлення споживача до своєї продукції.

Список використаних джерел:

1. Нянько В.М. Інноваційний маркетинг на підприємствах України / В.М. Нянько // Маркетинг і ринкові відносини, 2014. - №6. – С. 228-231.

2. Ступак С.М. Маркетинг інновацій в системі управління інноваційною діяльністю підприємства. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream.

3. Illiashenko S.M. Innovative process rational choice grounding in organization / S.M. Illiashenko // Marketing and Management of Innovation, 2015. - № 2. – P. 11-20.

Ткач Людмила
Науковий керівник: Давидюк Л.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ СТИМУЛЮВАННЯ ПРАЦІ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД КРАЇН

Реформування стимулювання праці є необхідною передумовою виходу економіки нашої держави з кризи. Зниження рівня якості, продуктивності та інтенсивності праці зайнятих пояснюється помилками у визначенні тактики і стратегії щодо оплати праці і стимулювання праці загалом. Персонал є найбільш цінним ресурсом підприємства, формування механізму мотивації та стимулювання праці сприятиме покращенню внутрішніх умов та забезпечує конкурентоспроможність. В сучасних соціально-економічних відносинах потреби персоналу підприємства займають одне з провідних місць в досягненні стратегічних цілей підприємств. На даному етапі, велике значення у мотивації праці мають моральні стимули і соціальні пільги. Основнимелементом, за допомогою якого здійснюється процес мотивації праці є стимул [1].

В зарубіжних країнах нагромаджено великий досвід застосування найрізноманітніших систем оплати праці. Системи оплати праці різних країн

характеризуються наступними ознаками: Швеції – солідарної заробітною платою, Японії - оплатою за стаж, Німеччини – стимулюванням зростання продуктивності, США – оплатою за кваліфікацію, Великобританії – оплатою за індивідуальними контрактами, у Франції - індивідуалізацією зарплати, Італії - виплатою колективних і індивідуальних надбавок до галузевої тарифної ставки і надбавками у зв'язку з зростанням вартості життя. Одночасно спостерігається загальна націленість систем зарплати для підвищення ефективності виробництва[1].

У США одним з основних способів мотивації є матеріальна винагорода. Оплата праці в американських компаніях визначається не результатами праці, а кількістю відпрацьованого часу. У США оклади керівника вищої ланки встановлюються індивідуально з урахуванням змісту і результатів його роботи. На підприємствах існує проста система преміювання, яка передбачає частку працівника у фонді преміювання, яка відповідає розміру його окладу в сумі окладів всіх працівників. Дохід працівників на американських підприємствах визначається результатами оцінки атестації і рівнем попередньої заробітної плати. Одним з дієвих методів мотивації в США є створення самоврядних груп. Групи самостійно вирішують питання планування робіт, прийому на роботу нових співробітників, проведення нарад, координації з іншими відділами. Члени груп беруть участь в нарадах менеджерів компаній [3].

Практичне втілення механізму стимулювання працівників обов’язково відбувається завдяки використанню широкого кола методів:

- економічних (прямих) –заробітна плата (різні форми та системи заробітної плати) (премії за продуктивну працю і раціоналізацію; участь у прибутках; заохочувальні, компенсаційні та гарантійні виплати; доплати за стаж і сумлінну працю на підприємстві; економічних (непрямих) – пільгове харчування; нагороди цінними подарунками; кредити на житло та придбання товарів; відшкодування витрат за користування житлом, транспортом, зв’язком; оплата навчання);
- адміністративних (гнучкі робочі графіки; зміни у режимі праці; сприяння творчим відпусткам і відрядженням;)
- організаційно-виробничих (охорона праці; покращання умов праці; збагачення праці; програми підвищення якості праці);
- морально-психологічних – подяки (оголошення та повідомлення досягнень; участь у системі оцінки результатів праці; нагороди почесними відзнаками; проведення урочистих зібрань);
- соціальних (не грошових) (просування по службі; участь у прийнятті рішень на більш високому рівні; профілактичне та лікувально-оздоровче медичне обслуговування; зміна соціального статусу працівника) [2, с. 47].

Кількість методів стимулювання праці є досить значною, тому їхнє використання на підприємствах повинно ґрунтуватися на багатьох чинниках, серед яких як головні можна виокремити: чисельність і структуру персоналу, організаційну структуру та культуру персоналу, поточні результати господарської діяльності підприємства та стадію життєвого циклу підприємства.

Побудова механізму стимулювання праці передбачає створення конкурентоспроможної системи винагород працівникам, які забезпечують отримання додаткового прибутку або є основною рушійною силою в колективі. Адекватна оцінка процесу мотивації на підприємстві та вміле управління ним є ключовим аспектом забезпечення економічних інтересів працівників різних підприємств на практиці.

При побудові ефективного механізму стимулювання праці доцільно спиратися на такі принципи:

1) першочергово необхідно виявити матеріальні та нематеріальні потреби працівників, що можуть прямо впливати на результативність їхньої роботи;

2) працівники підприємства повинні повною мірою володіти інформацією про діючу систему стимулів на підприємстві;

3) надані матеріальні стимули повинні бути економічно виправданими та застосовуватися тільки з урахуванням бюджету підприємства;

4) система стимулів повинна бути зрозумілою співробітникам і кожен співробітник повинен знати за що, за які заслуги йому зарахований або не зарахований той чи інший стимул.

Отже, ефективність мотивації трудової діяльності персоналу підприємства повинна: виходити з особливостей зовнішньоекономічної кон'юнктури; погодженості системи стимулювання з економічною стратегією підприємства, яка, власне, формує методологію досягнення цілей, і має бути направлена на визначення раціонального рівня доходів працівників, що приведе до високих результатів їх праці і підприємства в цілому; прогнозувати ефективність процесу мотивації праці на підприємстві, яка визначається ступенем досягнення економічних і соціальних цілей як підприємства, так і працівників, що досягається, в свою чергу, оптимальним балансом економічних і соціальних інтересів зацікавлених сторін.

Список використаних джерел:

1. Грішнова О. Система трудової мотивації працівників в умовах соціально-економічних перетворень в Україні /О. Грішнова, А. Жигірь // Україна: аспекти праці. - 2006. - №7-8. - С.75-79.

2. Сардак С. Мотивація та стимулювання працівників вітчизняних підприємств С. Сардак // Україна: аспекти праці. – 2008. - № 6. – С.45-51.

3. Звіти з праці у 2017 році. [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.kadrovik01.com.ua/article/3412-zvti-z-prats-u-2017-rots.

Ткач Людмила, Покрищук Ярослав
Науковий керівник: Кульганік О.М., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

РОЛЬ ООН У ВИРІШЕННІ ПОЛІТИЧНИХ КОНФЛІКТІВ

Організація Об'єднаних Націй та її органи відіграють важливу роль у запобіганні й усуненні міжнародних спорів і ситуацій, що можуть призвести до міжнародних непорозумінь або викликати міжнародний спір і продовження яких може загрожувати підтриманню міжнародного миру і безпеки.

Проблематика ролі Організації об’єднаних націй у вирішенні політичних конфліктів досліджувалась в роботах таких вітчизняних науковців як: М. Баймуратова, В. Бруза, Н. Голуб, В. Денисова, М. Микієвича та інших.

Метою тез є обґрунтування ролі організації об’єднаних націй у вирішенні політичних конфліктів різних країн світу.

ООН була створена для об'єднання всіх держав з метою протидії загрозам міжнародному миру та стабільності. ООН у відповідності зі своїм статусом несе головну відповідальність за підтримання міжнародного миру і запобігання конфліктів. Стаття 33 глави IV Статуту ООН так і називається – «Мирне вирішення суперечок». Вона передбачає, що «сторони, які беруть участь у будь-якій суперечці, продовження якої могло б загрожувати підтримці міжнародного миру і безпеки, повинні насамперед намагатися вирішити суперечку шляхом переговорів, посередництва, примирення, арбітражу, судового розгляду, звернення до регіональних органів або угод чи іншими мирними засобами за своїм вибором».

Мирне вирішення міжнародних спорів здійснюється трьома головними органами ООН: Радою Безпеки, Генеральною Асамблеєю і Міжнародним судом. Серед багатьох засобів впливу на конфліктуючі сторони, які використовує ООН найбільш поширеними є операції з підтримки миру, а також застосування санкцій щодо конфліктуючих сторін.

Для підтримання миру можуть використовуватися миротворчі сили. Це відбувається тоді, коли конфлікт досягає стадії збройної боротьби. Головна мета миротворчих сил - роз'єднання протиборчих сторін, недопущення збройних зіткнень між ними, контроль над збройними діями протиборчих сторін. В якості миротворчих сил можуть використовуватися як військові підрозділи окремих держав або груп держав, так і збройні формування Організації Об'єднаних Націй.

Одночасно з введенням миротворчих сил часто створюється буферна зона з тим, щоб розвести збройні формування протиборчих сторін. Практикується також введення зон, вільних від польотів, для того щоб запобігти нанесенню бомбових ударів з повітря одним з учасників конфлікту. Введення військ третьої сторони допомагає врегулюванню конфліктів насамперед завдяки тому, що військові дії протиборчих сторін стають скрутними.

Санкції досить широко використовуються в міжнародній практиці. Вони використовуються для того, щоб спонукати учасників припинити конфлікт. Санкції вводяться державами за власною ініціативою або за рішенням міжнародних організацій. Введення санкцій передбачається Статутом ООН у разі загрози миру, порушення миру або акту агресії з боку якоїсь держави. Санкції не припускають згоди того, відносно кого вони вводяться. Існують різні види санкцій.

Торгові санкції стосуються імпорту та експорту товарів і технологій, причому особлива увага приділяється тим з них, які можуть використовуватися у військових цілях.

Фінансові санкції включають заборону або обмеження на надання позик, кредитів, а також на інвестиції. Використовуються й політичні санкції, наприклад виключення агресора з міжнародних організацій, розрив з нею дипломатичних відносин.

Санкції є досить результативними при врегулюванні конфлікту, оскільки вони призводять до ізоляції цих країн від зовнішнього світу. Однак використання санкцій ускладнюється тим, що вони діють не вибірково, а на все суспільство в цілому, причому переважно страждають найменш захищені верстви населення. Для зниження цього негативного ефекту іноді використовують часткові санкції, які не зачіпають, наприклад, сферу поставок продовольства або медикаментів.

Отже, в арсеналі Об'єднаних Націй є істотний за обсягом інструментарій для вирішення питань мирного врегулювання міжнародних спорів. Органи ООН наділені істотними повноваженнями у цій галузі. Насамперед, вказане стосується повноважень Ради Безпеки ООН і Генерального секретаря ООН. У той же час повноваження судових органів у системі ООН не є досить вагомими, оскільки вступають у протиріччя з принципом державного суверенітету та відповідною політичною практикою. Проте розвиток інституту ООН, як найголовнішого інституту міжнародної безпеки, повинен істотно вплинути на формування процесу невибухонебезпечного вирішення міжнародних конфліктів та спорів. Потенціал ООН як глобальної міжнародної організації не вичерпний у справі розв'язання міжнародних конфліктів та зміцнення міжнародної стабільності. Система регіональних міжнародних організацій здатна підтримати внесок ООН в установлення міжнародної стабільності, а не протистояти Об’єднаним Націям.

Список використаних джерел:

1. Бруз В. С. ООН і врегулювання міжнародних конфліктів: (Навч. посібник). - К.: Либідь, 2005. – 111 с.

2. СІПРІ 2012: Щорічник: Озброєння, роззброєння та міжнародна безпека: Пер. з англ. / Стокгольм. міжнар. ін(т дослідж. миру. Укр. центр екон. і політ. дослідж. ім. О. Разумкова.

3. Закон України “Про участь в міжнародних миротворчих операціях” // Відомості Верховної Ради України № 22 – 23. С. 468 – 471.

Ткачук Анастасія
Науковий керівник: Супрун С.Д., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

На даному етапі економічного розвитку стратегія являє собою одну з основних складових підвищення результативності діяльності підприємства. Крім того, важливим аспектом забезпечення ефективної діяльності підприємства є правильно обрана стратегія, яка прискорить його розвиток.

Тому проблема визначення сутності стратегії підприємства та її обґрунтування є актуальною та потребує подальшого дослідження.

Торгівля є однією з галузей і сфер економіки, що розвивається найбільш динамічно та має вагомий вплив на розвиток економіки України, який набуває все більшого значення та стає все сильнішим. Торговельні підприємства не повинні зупинятися на одному місці зважаючи на мінливість зовнішнього середовища та правильно обирати стратегію чи систему стратегій для розвитку своєї діяльності.

Проблемам стратегічного розвитку підприємств свої роботи присвячували вітчизняні та зарубіжні науковці, серед яких: Ф. Котлер, М. Портер, А. Літл, В.В Апопій, М.О. Боярська, Т.О. Окландер, А.А. Мазаракі, Л.О. Лігоненко, М.І. Горбан, Н.М. Ушакова, Н.І. Трішкіна та інші. Кожен з вчених давав визначення стратегії і розробляв її класифікацію в рамках тієї предметної області дослідження, яка його цікавить.

Термін «стратегія» походить від грецького strategia (стратос – військо, аго – веду). Отже, за походженням стратегія – військовий термін, тому він означає військове мистецтво, що вивчає закономірності та характер війни, теоретичні основи планування, підготовки і проведення масштабних військових операцій із заздалегідь сформульованими стратегічними завданнями. Сьогодні термін «стратегія» використовується в багатьох сферах суспільного життя [3, с. 104].

В економічній вітчизняній та зарубіжній літературі зустрічаються трактовки поняття «стратегія підприємства», які стверджують, що це:

– система організаційно-економічних заходів для досягнення довгострокових цілей підприємства;

– обґрунтування перспективних орієнтирів діяльності підприємства на основі оцінювання його потенційних можливостей і прогнозування розвитку зовнішнього середовища;

– генеральний напрям розвитку підприємства, який забезпечує узгодження його цілей і можливостей та інтересів усіх суб’єктів;

– ефективна ділова концепція досягнення конкурентних переваг підприємством;

– сукупність перспективних орієнтирів для роботи підприємства;

– план дій, що визначає пріоритети розв’язання проблем і ресурси для досягнення основної мети.

Розробка стратегії базується на наступних принципах:

1. Орієнтація на довгострокові глобальні цілі підприємства як господарчої системи та економічні інтереси його власників.

2. Багатоваріантність можливих напрямків розвитку, на які має вплив зовнішнє середовище діяльності підприємства.

3. Безперервність розробки стратегії, постійна адаптація змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі.

4. Комплексність розробки стратегії, узгодженість стратегічних рішень за окремими напрямками діяльності підприємства, видами ресурсів, функціями [2, с. 55].

Також розробка стратегії діяльності торговельного підприємства повинна здійснюватися поетапно:

1. Усвідомлення місії підприємства. Для кожного підприємства вона може хоч і неістотно, але відрізнятися. Але у більшості випадках – це задоволення потреб ринку і одержання внаслідок цього прибутку.

2. Вивчення стану зовнішнього середовища та ступеня його впливу на діяльність підприємства. Даний етап відіграє особливу роль, адже зовнішнє середовище занадто швидко змінюється і відповідно, воно має кожного разу різний вплив на підприємство.

3. Оцінка сильних та слабких сторін діяльності підприємства. Тут теж потрібно бути уважним. Адже можна знайти слабкі сторони, які носять лише попереджувальний сигнал і підприємство може не звернути на це увагу. Але з часом цей сигнал може перетворитися на причину початку банкрутства торговельного підприємства. І, звичайно, ж слід знати свої переваги, аби бути сильним конкурентом і гідно відстоювати свою позицію на ринку, задовольняючи його потреби.

4. Формування системи стратегічних цілей розвитку підприємства. Для правильної розробки стратегії слід визначити головні цілі підприємства. Цілі – це кількісні та якісні характеристики функціонування підприємства, на досягнення яких воно спрямовує свою діяльність. Тобто після якісного визначення цілей варто їх уточнити, узгодити, конкретизувати та визначити їх кількісно.

5. Розробка стратегічних альтернатив розвитку торговельного підприємства та їх оцінка. Для визначення поставлених цілей розвитку підприємства розробляються стратегічні альтернативи, тобто різні варіанти подальшого розвитку. Їх оцінка та вибір найбільш доцільної для реалізації проводиться за деякими параметрами: узгодженість стратегії із зовнішнім середовищем; внутрішня збалансованість стратегії; реалізованість стратегії з урахуванням наявного ресурсного потенціалу підприємства; прийнятність рівня ризиків, пов’язаних із здійсненням стратегії; результативність стратегії.

6. Здійснення заходів, що спрямовані на реалізацію розробленої стратегії розвитку підприємства.

При розробці стратегії підприємству слід звертати увагу на певні обмеження, які завжди стоять перед ним:

– обмеження, пов’язані з попитом (обсяг реалізації завжди менший або дорівнює обсягу купівельного попиту);

– фінансові обмеження (грошові витрати повинні бути меншими або дорівнювати його грошовим ресурсам);

– обмеження, пов’язані з використанням ресурсного потенціалу;

– обмеження, пов’язані з інфляцією.

Розробка стратегії базується на наступних принципах:

1. Орієнтація на довгострокові глобальні цілі підприємства як господарчої системи та економічні інтереси його власників.

2. Багатоваріантність можливих напрямків розвитку, на які має вплив зовнішнє середовище діяльності підприємства.

3. Безперервність розробки стратегії, постійна адаптація змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі.

4. Комплексність розробки стратегії, узгодженість стратегічних рішень за окремими напрямками діяльності підприємства, видами ресурсів, функціями [2, с. 55].

Таким чином, процес формування ефективної стратегії для торговельного підприємства є необхідним і має безперечну практичну цінність. Складність вибору оптимальної стратегії з усього різноманіття стратегій передбачає врахування всіх необхідних та важливих етапів. Тому наступним кроком дослідження повинна стати розробка інформаційної бази ефективного вибору потрібних стратегій, що враховує цілу низку чинників, дає можливість здійснювати критичний кількісний та якісний аналіз стратегічних альтернатив та передбачає використання оптимального набору. Це дозволить сформувати справді відповідну стратегію торговельного підприємства та забезпечити її успішну практичну реалізацію.

Список використаних джерел:

1. Боярська М.О. Аналіз стратегії розвитку підприємства / М.О. Боярська // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – № 5. – С. 306 – 310.

2. Мазаракі А.А. Економіка торговельного підприємства : Підруч. / А.А. Мазаракі, Л.О. Лігоненко, Н.М. Ушакова – К. : Хрещатик, 1999. – 800 с.

3. Окландер Т.О. Стратегія, її види та розробка антикризової стратегії підприємства / Т.О. Окландер // Молодий вчений. – 2015. – № 12. – С. 106 – 109.

4. Трішкіна Н.І. Стратегічні напрями реформування посередницької діяльності торговельних підприємств України / Н.І. Трішкіна // Міжнародні економічні відносини та світове господарство. – 2016. – № 6. – С. 103 – 106.

Удовенко Дар'я
Науковий керівник: Мельничук О.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

АНАЛІЗ ДИНАМІКИ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ З КРАЇНАМИ ЄС

Україна, завдяки вигідному географічному розташуванню, а також як найбільша за територією європейська країна, викликає зацікавлення з боку як східних, так і західних сусідів. Однак, одним із пріоритетних напрямків зовнішньоекономічної діяльності України є подальший розвиток торговельно-економічних та інвестиційного співробітництва з країнами ЄС [2, с.37].

Метою даного дослідження є здійснення аналізу показників зовнішньої торгівлі України з ЄС, зокрема динаміку експорту та імпорту, оскільки саме вони найкраще характеризують інтенсивність співпраці з даними країнами.

Питання дослідження Європейського Союзу, його сучасних зовнішньоекономічних зв'язків отримало відображення у низці праць вітчизняних і зарубіжних науковців та практиків. Зокрема, значний вклад у

розкриття цієї проблеми зробили: В. і Г. Волес, Є. О. Горюнова, Д. Десмонд, Н. О. Кушнір, В. В. Химинець та інші вчені. Європейська інтеграція України стала предметом досліджень І. В. Артьонова, О. М. Ващука, І .Тодорова та ін.

В останні роки намітилася тенденція до посилення економічної співпраці між Україною та ЄС. Про це свідчить динаміка зовнішньоторговельної діяльності.

У таблиці 1 наведено дані щодо зовнішньої торгівлі України товарами та послугами з країнами ЄС за період з 2014 р. по 2016 р.

Таблиця 1 - **Зовнішня торгівля України товарами та послугами з країнами ЄС (за 2014-2016 рр.), (млн. дол. США)**

Показник	2014	2015	2016
Експорт з України до ЄС	20383,0	15339,5	15827,5
у % до попереднього року	101,1	75,3	103,2
питома вага в загальному обсязі,%	31,5	34,1	37,1
Імпорт до України з ЄС	24207,6	18075,9	19558,7
у % до попереднього року	78,2	74,7	108,2
питома вага в загальному обсязі,%	38,7	40,9	43,7
Сальдо	-3824,6	-2736,4	-3731,2

За 2016 р. експорт товарів та послуг до країн ЄС становив 15827,5 млн. дол. США і збільшився порівняно з 2015 р. на 3,2% (на 488 млн. дол. США), імпорт – відповідно 19558,7 млн. дол. та збільшився на 8,2% (на 1482,8 млн. дол.). Негативне сальдо становило 3731,2 млн. дол., що порівняно з 2015 роком збільшилось на 994,8 млн. дол.

На формування негативного сальдо вплинули окремі товарні групи: палива мінеральні, нафта і продукти її перегонки, механічні машини, засоби наземного транспорту, крім залізничного [1, с.7]. Також позитивно на сальдо вплинули окремі види послуг: з переробки матеріальних ресурсів, транспортні, у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні [1, с.8].

У загальному обсязі частка країн ЄС порівняно з 2014-2015 рр. збільшилась і становила в експорті товарів 37,1%, в імпорті товарів – 43,7 % (за 2014 р. відповідно 31,5% і 38,7%, за 2015 р.– 34,1% і 40,9%) [1, с.7].

Найбільші експортні поставки здійснювались до Польщі (16,3% від загального обсягу експорту до країн ЄС або 2 200 млн. дол. США), Італії (14,3% або 1929,6 млн. дол. США), Німеччини (10,5% або 1 4203,7 млн. дол. США), Угорщини (7,8 % або 1 053 млн. дол. США), Іспанії та Нідерландів (по 7,4%) [1, с. 25].

У 2016 р. обсяги експорту послуг до країн ЄС становив 3004,9 млн. дол. США і збільшився, порівняно з 2015 р. на 2,6%, імпорт - відповідно 2421,6 млн. дол. США та зменшився на 11,9%. Позитивне сальдо становило 583,3 млн. дол. [1, с.8].

Серед країн ЄС найбільші обсяги експорту послуг надавалися Німеччині (16,3%), Великій Британії (15,4 %), Кіпру (8,0%) [1, с. 99]. Причому найбільші обсяги експорту країнам ЄС припадали на транспортні послуги - 37,5%, з переробки матеріальних ресурсів - 22,6%, у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні - 20,5% та ділові - 12% [1, с. 8].

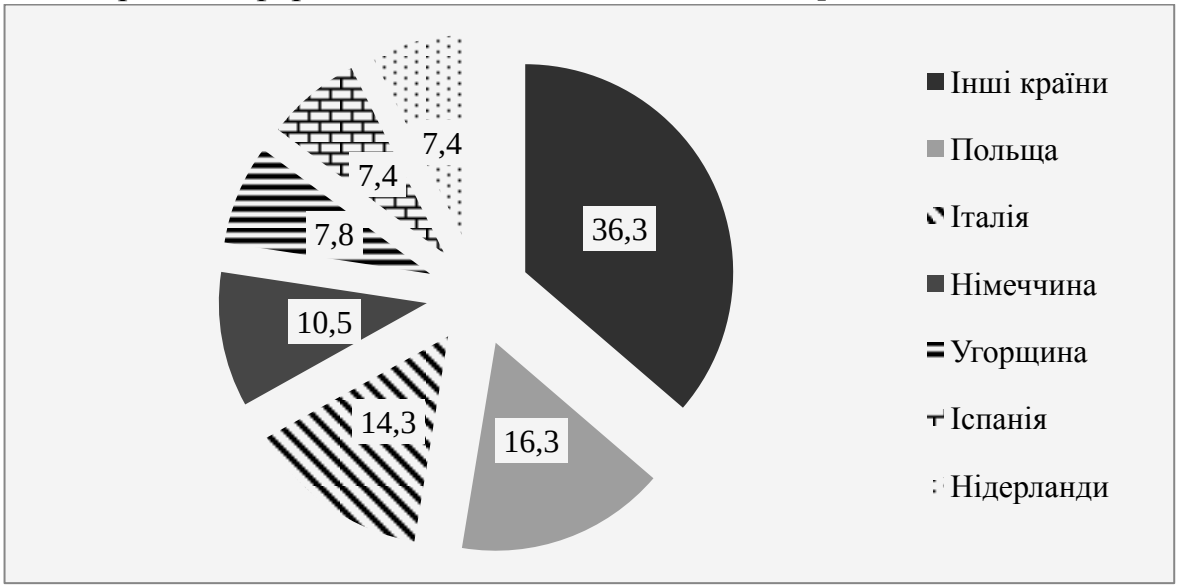

Рисунок 1 - **Основні країни-партнери ЄС в експорті товарів у 2016 р.**

Найбільші імпортні поставки серед країн ЄС здійснювала Німеччина (25,2% від загального обсягу імпорту), Польща (15,7%), Франція (8,9%), Італія (7,9%), Угорщина (4,7%) [1, с.25]. Найбільші обсяги імпорту послуг були отримані від Великої Британії (23,3%), Німеччини (15,0%), Кіпру (10,3%) [1, с.99]. Найбільшу частку в загальному обсязі імпорту послуг від країн ЄС складали транспортні послуги – 23,4%, ділові – 16,6 %, послуги, пов'язані з фінансовою діяльністю – 16,6%, пов'язані з подорожами– 10,5% [1, с.8].

Таблиця 2 - **Динаміка зовнішньої торгівлі з країнами ЄС у 2015-2016 рр. (млн. дол. США)**

Країна	Експорт			Імпорт		
	2015	2016	У % до 2015	2015	2016	У % до 2015
Німеччина	1780,6	1912,2	107,4	4514,1	4682,5	1,04
Велика Британія	4232,2	3640,8	0,86	1287,2	1272,4	0,99
Польща	2159,2	2420,6	1,12	2422,7	2831,9	1,17
Італія	2113,1	2049,4	0,97	9798,1	1389,8	0,14
Нідерланди	1017,5	1141,2	1,12	593,3	654,7	1,1
Іспанія	1071,2	1049,6	0,98	470,6	526,6	1,12
Угорщина	1002	1166,3	1,16	1658,5	863,6	0,52
Кіпр	312,7	292,5	0,94	304,6	272	0,89

Аналізуючи динаміку зовнішньої торгівлі з країнами ЄС у 2015-2016 рр. можна побачити, що найбільший приріст експорту товарів і послуг відбувся у торгівлі з Угорщиною (16%), Польщею та Нідерландами (12%), при цьому найбільший спад – з Великою Британією (на 14%) та Кіпром (на 6%). Найбільший приріст спостерігався у обсягах імпорту з Польщі (17 %) та Іспанії (12 %). Значно скоротився імпорт до України з Італії (на 86%).

Отже, Європейський Союз є одним із провідних світових гравців, потужним економічним блоком, важливим і стратегічним торговим партнером для багатьох країн, зокрема і для України. Зокрема, у аналізований період у загальному обсязі зовнішньої торгівлі України частка країн ЄС складала в експорті товарів 37,1%, в імпорті товарів – 43,7%. Найбільші обсяги експорту з країн-членів ЄС до України здійснювали Польща, Італія, Угорщина, Іспанія та Нідерланди. При цьому найбільші поставки імпорту відбувались з Німеччини, Польщі, Франції, Італії , Угорщини. За 2016 р. експорт товарів та послуг до країн ЄС збільшився, порівняно з 2015 р., на 3,2%, імпорт – на 8,2%. Тобто спостерігається тенденція до зростання імпорту товарів та послуг.

Список використаних джерел:

1. Співробітництво між Україною та країнами ЄС у 2016 році [стат. збірник / відп. за вип. А. Фризоренко]. - Київ: Державна служба статистики України, 2017. - 187 с.

2. Сучасні зовнішньоекономічні зв'язки Європейського Союзу / Н. О. Кушнір, В. В. Химинець // Актуальні проблеми економіки. - 2015. - №10 (172). - С. 37 - 42.

3. Романенко В. А. Зовнішня торгівля з ЄС: тенденції, проблеми, перспективи / В. А. Романенко, Л. В. Лебедева // Економіка і суспільство. – 2017. – №9. – С.71-77.

Федорчук Костянтин, Маланчук Станіслав
Науковий керівник: Гарбар В.А., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ЯК ФАКТОР СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

В умовах перманентних кризових явищ, що супроводжують функціонування вітчизняних підприємств харчової промисловості, виникає нагальна необхідність формування потужного стратегічного базису, який дозволить, з одного боку, подолати домінуючі кризові процеси в діяльності підприємства, а з другого боку, стати основою для подальшого прогресивного розвитку та зростання конкуренто спроможності. Формування стратегічного потенціалу актуалізується анонсованими стимулюючими заходами держави щодо посилення внутрішнього ринку харчової продукції

та позитивними тенденціями на світових ринках продовольства (зростання цін, підвищення попиту, дефіцит). Формування стратегічного потенціалу передбачає: формування сукупності ресурсів та їх неповторних комбінацій; пошук і реалізацію можливостей розвитку [1, с. 45].

Результати досліджень із питань стратегічного планування певною мірою розкрито в наукових працях як вітчизняних, так і зарубіжнихучених, серед них І. Ансофф, С. Біла, О. Дикий, І. Кондіус, М. Корецький, А. Дєгтяр, О. Дацій , В. Осипов, А. Томпсон,С.Чернов [2, с. 86].

Метою дослідження є надання пропозицій щодо вдосконалення механізації стратегій управління як фактор соціально-економічного розвитку підприємств харчової промисловості.

Важливим завданням управління формуванням стратегічного потенціалу підприємств є розробка організаційного механізму забезпечення цього процесу. Організаційний механізм управління формуванням стратегічного потенціалу підприємства - це сукупність форм, структур, методів і засобів управління, об'єднану спільністю цілей, завдань, функцій, від яких залежить результативність процесу формування стратегічних можливостей підприємства.

До найважливіших елементів організаційного механізму управління відносяться цілі, принципи, функції, методи управління, кадри, техніка, технології, інформація і структури управління організаціями.

Організаційний механізм передбачає регламентацію виконання функцій управління. Формування стратегічного потенціалу підприємства реалізується в циклі функцій управління цим процесом. Планування передбачає вибір напрямку розвитку підприємства, визначення складу, послідовності робіт та відбір засобів для формування стратегічного потенціалу, обґрунтування його майбутніх параметрів. Мотивація сприяє активізації процесів саморозвитку працівників підприємства і максимальній віддачі творчого та інноваційного потенціалу персоналу, Функція контролю на основі зіставлення планових та фактичних параметрів стану стратегічного потенціалу дозволяє проаналізувати і оцінити процеси його формування.

Помилково вважається, що стратегічними аспектами пошуку потенційних можливостей підприємства для майбутнього розвитку повинне опікуватися лише вище керівництво. До формування стратегічного потенціалу повинні бути залучені всі працівники підприємства шляхом розвитку інноваційного типу їх поведінки, сприяння налагоджувати ефективні комунікації із партнерами, клієнтами та найрізноманітнішими контактними аудиторіями, формування відчуття відпові- дальності з вчасні дії та сприятливого корпоративного мікроклімату, стимулювання до прогресивних змін, підвищення кваліфікації, набуття нових знань та компетенцій. Тому поряд із економічними і адміністративними пріоритетну роль необхідно відвести соціально-психологічним методам управління, які будуть спрямовані на досягнення вище визначених завдань.

Однією із найважливіших і найскладніших проблем у формуванні організаційного механізму є визначення відповідальних чи створення структурного підрозділу для виконання функцій управління стратегічного потенціалу підприємства. В цьому аспекті можна виділити три основні підходи:

1. Створення відповідного структурного підрозділу (відділу перспективного чи стратегічного розвитку, відділу управління потенціалом тощо) на підприємстві. Використовується на великих підприємствах або компаніях холдингового типу.

2. Розширення функцій плановоекономічної служби (формування стратегічного потенціалу підприємства), введення до штату посади спеціаліста або заступника керівника з управління стратегічним потенціалом підприємства. Доцільно застосовувати на великих та середніх підприємствах.

3. В малих та середніх підприємствах діяльність щодо формування стратегічного потенціалу та управління даним процесом виконується власником або керівником підприємства. Окремі функції делегуються керівникам функціональних підрозділів - виробничих, фінансових, маркетингових, кадрових - з метою формування локальних потенціалів в структурі загального. Можливе створення тимчасових груп для розв'язання проблем формування стратегічного потенціалу підприємства [2, с. 95].

Науковці наводили багато різноманітних визначень та стверджень щодо стратегічного планування, наприклад, А. Томпсон уважає, що «стратегічне планування – це планова робота, яка включає розробку прогнозів, програм та планів, в яких передбачаються цілі та стратегії поведінки об'єктів управління в перспективі, які дозволяють цим об'єктам ефективно функціонувати та швидко пристосовуватись до змін умов зовнішнього середовища»

Отже, роль інформації в управлінні стратегічного потенціалу підприємства має визначальну роль, оскільки: управління є інформаційним процесом, що перетворює вихідну інформацію про стан зовнішнього і внутрішнього середовища в інформаційні сигнали у формі управлінських рішень для досягнення цілей к інформаційних образів майбутнього очікуваного стану підприємства, досягнення яких оцінюється за допомогою інформаційних параметрів у вигляді фінансово-економічних показників; згідно із сутністю стратегічного потенціалу, інформація є важливою і невід'ємною складовою, яку слід розглядати в наступних аспектах: як фактор виробництва та ресурс для здійснення господарської діяльності; які відомості про потенційні можливості розвитку у формі ринково-комерційної, економічної та науково-технічної інформації; як знання для формування відмітних компетенцій підприємства і його персоналу; результатом формування стратегічного потенціалу підприємства є інформація, представлена на основі даних прогнозних оцінок, кількісних і якісних характеристик бажаного стану підприємства, про майбутні тенденції зміни потенціалу, які варто розглядати як життєво важливі напрямки його формування і розвитку.

Список використаних джерел:

1. Васильченко В. А. Стратегічне управління: навчальний посібник / В. А. Васильченко, Т.І. Ткаченко. – К.: ЦУЛ, 2003. – . – 34 – 200 с .
2. Забродська Л. Д. Стратегічне управління: реалізація стратегії : навч. посібник для студ. / Л. Д. Забродська. – Х.: Консул, 2014. – 200 с.
3. Стратегическое управление в контексте организационного развития [Електронний ресурс] /В. С. Ефремов. Режим доступу: http://www.cfin.ru/management/1999-1/01.shtml.

Фурман Дар'я
Науковий керівник: Мельничук О.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

СТАН ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Україна після прийняття незалежності стала на довгоочікуваний шлях ринкових перетворень. Фінансове інвестування відіграє значну роль у цьому процесі, адже найголовнішою властивістю даного виду діяльності є здатність акумулювати найбільші за обсягами ресурси. Основною умовою здійснення інвестування є визначення відповідності інвестиційної політики до стратегічних цілей підприємства, що відображається у підвищенні ефективності господарської діяльності кожної виробничої одиниці. У сучасних умовах іноземні інвестиції виступають найважливішим засобом забезпечення умов виходу з економічної кризи, структурних зрушень у народному господарстві, зростання технічного прогресу, підвищення якісних показників господарської діяльності. Саме тому питання іноземного інвестування саме в Україні є дуже актуальним [1, с. 24].

На сьогоднішній день питання, які стосуються вирішення проблем залучення іноземних інвестицій в економіку України, досліджують багато науковців, зокрема, такі як: Драган І.В. [1], Косак В., Дука А.П., Гринів Т.Т. [3] та інші.

Метою дослідження є аналіз сучасного стану інвестиційної діяльності в Україні, виявлення проблем її реалізації та пошук шляхів підвищення активізації інвестиційних процесів у національну економіку.

Відповідно до ЗУ «Про режим іноземного інвестування» іноземними інвестиціями є цінності, що вкладаються іноземними інвесторами в об'єкти інвестиційної діяльності відповідно до законодавства України з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту [2].

За даними Держстату у січні-червні 2017 року в економіку України іноземними інвесторами з 75 країн світу вкладено 711,2 млн. дол. прямих інвестицій (акціонерного капіталу) (рис. 1). В той час найбільші обсяги інвестицій надійшли до Києва, а також Дніпропетровської, Донецької, Харківської, Київської, Луганської, Львівської, Одеської, Запорізької, Полтавської, Івано-Франківської областей.

Рисунок 1 - **Обсяг інвестицій в економіку України у 2010-2017 рр. млн. дол. США** [3, с. 72]

Обсяг залучених з початку інвестування прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) в економіку України на 01.07.2017 року становив 38981,5 млн. дол. Станом на 01.07.2017 найвагоміші обсяги надходжень прямих інвестицій були спрямовані до установ та організацій, що здійснюють фінансову та страхову діяльність – 26,4% та підприємств промисловості – 26,7 % [4]. У той же час обсяги освоєння капітальних інвестицій підприємств України у січні-червні 2017 року складали 155,1 млрд. грн., що на 22,5 % більше від обсягу капітальних інвестицій за відповідний період 2016 року. Провідними сферами економічної діяльності, за обсягами освоєння капітальних інвестицій, у січні-червні 2017 року залишаються: промисловість – 33,2 %, будівництво– 13,9 %, сільське, лісове та рибне господарство – 16,1 %, інформація та телекомунікації – 5,0 %, оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – 7,7%, транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність – 7,7%, державне управління й оборона; обов`язкове соціальне страхування – 3,5%.Головним джерелом фінансування капітальних інвестицій, як і раніше, залишаються власні кошти підприємств та організацій, за рахунок яких у січні-червні 2017 року освоєно 74,3 відсотка капіталовкладень [4].

Україна залишається привабливою для інвестицій, водночас вона не знаходиться осторонь світових процесів, є достатньо інтегрованою у світове [3, с. 69]. У рейтингу Doing Business 2017 за результатами 2016 року Україна піднялась на 1 пункт і посіла 80 позицію. У порівнянні із 2016 роком, Україна покращила свої позиції за такими показниками, як: створення підприємств, з 24-го до 20-го місця; підключення до електромереж - із 140-го до 130-го місця; захист міноритарних інвесторів - із 101-го до 70-го місця; забезпечення виконання контрактів– з 93 до 81 місця [4]. Також, слід відзначити, що у рейтингу агентства Moody's Investors Service Україна покращила свій кредитний рейтинг в міжнародному економічному списку.

Він змінився з Caa3 до Caa2, що означає зміна прогнозу зі «стабільного» на «позитивний». На поліпшення вказаних показників вплинуло проведення структурних реформ в Україні . Основними із них є такі:

1. На сьогодні в Україні створене правове поле для інвестування та розвитку державно-приватного партнерства. Законодавство України визначає гарантії діяльності для інвесторів, економічні та організаційні засади реалізації державно-приватного партнерства в Україні.

2. На території України до іноземних інвесторів застосовується національний режим інвестиційної діяльності, тобто надано рівні умови діяльності з вітчизняними інвесторами. Іноземні інвестиції в Україні не підлягають націоналізації.

3. 23 серпня 2017 року у Верховній Раді України зареєстровано проект Закону України «Про ратифікацію Угоди (у формі обміну листами) між Урядом України та Організацією економічного співробітництва та розвитку щодо приєднання до Декларації про міжнародні інвестиції і багатонаціональні підприємства, відповідних Рекомендацій та процедурних Рішень Ради Організації економічного співробітництва та розвитку» (реєстр. № 0158). Приєднання України до Декларації ОЕСР про міжнародні інвестиції і багатонаціональні підприємства та набуття членства в Інвестиційному комітеті ОЕСР надасть запровадити Україні міжнародні стандарти здійснення інвестиційної діяльності; сприятиме залученню прямих іноземних інвестицій шляхом усунення обмежень щодо секторів, в яких іноземне інвестування заборонено та забезпечити національний режим для транснаціональних корпорації відповідно до системи розвитку міжнародних стандартів у регулюванні відносин ТНК із країнами, що приймають їхні інвестиції; сприятиме поліпшенню конкурентного середовища та впливу на впровадження та розповсюдження інновацій.

Отже, сучасний стан інвестиційної діяльності в Україні може вважатися відносно стабільним, проте за останні роки вагомих зрушень у напрямі масштабного її розширення не відбулося. Причиною такої ситуації є несприятливий інвестиційний клімат в країні, основними негативними проявами якого є стагнація на ринку внутрішніх інвестицій; нестабільна нормативна база в галузі здійснення іноземних інвестицій; низький рівень розвитку інфраструктури інвестиційного ринку; зменшення платоспроможності населення; інфляційні процеси; спад виробництва; зростання безробіття; проблема інвестиційного заміщення та відновлення виробничого апарату, поповнення оборотних коштів. Однак, незважаючи на вказані негативні фактори, що стримують інвестиційні процеси та формують високий інвестиційний ризик, Україна залишається інвестиційно-привабливим регіоном як для внутрішніх, так і для зовнішніх інвесторів.

Список використаних джерел:

1. Драган І.В. Оцінка сучасного стану залучення іноземних інвестицій в Україні / І.В. Драган // Фондовий ринок. – 2010. – № 4. – С. 22-27.

2. Про режим іноземного інвестування: Закон України, прийнятий Верховною Радою України 19 березня 1996 р. //Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1996. – №19. – С. 80.

3. Гринів Т.Т. Іноземні інвестиції в Україні в умовах кризи: стан і перспективи розвитку / Т.Т. Гринів // Національний університет «Львівська політехніка», кафедра обліку та аналізу – 2016. – С. 69-73.
4. Стан інвестиційної діяльності в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://www.me.gov.ua.

Харкава Юлія
Науковий керівник: Недбалюк О.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ТОВАРНА БІРЖА ЯК ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИЙ ЕЛЕМЕНТ БІРЖОВИХ ТОРГІВ

У теперішній час біржовий ринок швидко підноситься та діє на різні боки ведення господарської діяльності. Під дією глобалізаційних ходів з'являються важливі зміни в біржовій торгівлі. Створюються союзи міжнародних бірж з ціллю утворення союзів, для оптимізації впровадження біржової торгівлі. Фондові і товарні біржі перетворюються на універсальні біржові союзи. Також, досить розширюється номенклатура біржових товарів.

Незважаючи на доволі ґрунтовне опрацьовування часткових аспектів цієї проблематики, з'являється закономірність наукового осмислення змісту, призначення та суті товарної біржі як інституціональної частини діяльності біржових торгів, саме тому дана тема є актуальною на сьогодні.

Вивченням особливостей діяльності товарних бірж займались такі вчені, як Біловодська О.А., Вавдійчик І.М., Заборовський В.П., Макогон Ю.В., Орєхова Т.В., Резнік Н.П., Сигида Л.О, Щепіна Т.Г.

Процеси глобалізації, циклічності, суперництва, фінансово-економічного дефіциту, деталізовані інституційні перетворення у всіх галузях економіки, відокремлення суспільства від держави, появлення автономності регіонів, прискорення мобільності жителів, інтеграційні ходи відчутно відбиваються на трансформації інституціональних засад діяльності товарних ринків.

Біржова торгівля є невіддільною частиною оптової торгівлі. Зародилася біржова торгівля з простого місцевого ринку (базару), причому в краях з високорозвиненою ринковою економікою базари, як деякий із напрямків реалізації продукції, тепер абсолютно перервали своє існування. На заміну їм надійшли товарні біржі.

На сучасному етапі розвитку біржа виступає самостійним суб’єктом господарювання, що виконує певні функції в економіці. Економічну природу товарної біржі можна виразити через таке означення: сучасна товарна біржа – це фінансовий ринок, на якому різні групи його учасників торгують контрактами, прив'язаними до цін на сировину або на так звані "нетоварні цінності", з метою зняття із себе цінового ризику й передачі його іншим учасникам ринку, або, навпаки, з метою прийняття цього ризику на себе в розрахунку одержати прибуток [1, с. 38].

Закон України "Про товарну біржу" дає таке визначення: "товарна біржа – це організація, що поєднує юридичних та фізичних осіб і має за мету надання послуг в укладенні біржових угод, встановлення товарних цін, попиту і пропозицій на товари, вивчення, впорядкування і спрощення товарообігу і пов'язаних з ним операцій" [2].

Товарна біржа з'являється на підвалинах добровільного союзу зацікавлених юридичних і фізичних осіб, яким це не заборонено чинним законодавством. Основоположниками і членами товарної біржі не можуть бути органи державної влади та управління, а також державні організації, які знаходяться на державному бюджеті. Заснування товарної біржі відбувається шляхом вкладення засновниками угоди, яка розкриває систему та принципи її створення, будову засновників, їх обов'язки, розмір і строки оплати пайових, вступних та періодичних внесків. Кожний із зачинателів виплачує пайовий внесок.

Основні риси товарної біржі:

1) купівля-продаж здійснюється не товарами, а контрактами на доставку;

2) угоди на продаж укладають на стандартні товари у великих партіях;

3) регулярність товарів дає змогу зосереджувати велику кількість покупців і визначати базові ціни;

4) повна свобода проведення актів купівлі-продажу стосовно обсягів та цін;

5) всі операції здійснюють за біржовими правилами [3, с. 49].

Товарна біржа також може виконувати роль посередника й регулятора цін. Ціна біржової угоди урівноважує кон’юнктуру. Результати біржового котирування є ключовою інформацією про попит і пропозицію, ціни угод минулих торгів, несуть довідковий характер, слугують орієнтиром для продавців і покупців порівняно власних цін. Біржові ціни вкрай чітко реагують на зміни кон’юнктури ринку в цілому. Вирішальна функція бірж у формуванні цін відповідних товарів призводить до того, що їх поведінка невимушено відбивається на всіх учасників торгівлі, незалежно від того вкладають вони угоди на біржі чи ні.

Незважаючи на те, що в Україні прийнято низку нормативних актів, щодо регулювання відносини у галузі здійснення біржової продукції через біржовий ринок, та реалізовано низку наукових досліджень у сфері торгово-біржової функціонування представниками як юридичної, так і економічної науки, питання правового регулювання поведінки товарних бірж глибоко не проаналізовані, багато питань лишаються нерозкритими чи суперечливими.

Проте, з переходом України до ринкових методів ведення господарювання з’явилася закономірність формування інфраструктури ринку, зокрема, мережі товарних бірж. Організація біржової поведінки у нашій країні зобов'язана опиратися на загальні закономірності досвіду її світового розвитку, разом зважаючий на ознаки етапу перетворення громадських відносин.

Сьогодні діяльність товарних бірж характеризується активізацією торгівлі та чітко вираженою тенденцією до зростання зацікавленості учасників ринку до біржового обслуговування під час укладання договорів купівлі-продажу біржової продукції [4, с. 2].

Таким чином, біржовий ринок виконує важливу роль в ринковій економіці, показує дійсне становище товарних ринків, забезпечує можливість спекуляції та прогнозування цінових тенденцій. Економічний зміст біржової торгівлі виникає під дією одного з вирішальних правил ринку – закону попиту і пропозиції. Біржі є найголовнішими прибутковими знаряддями, що забезпечують прозорість і відкритість товарних ринків та середовище конкуренції й вільного пересування товарів і послуг.

Список використаних джерел:

1. Бобкова А.Г. Біржове право: навч. посібн. / А.Г. Бобкова, Ю.О. Моісеєв. К.: Центр навч. літ-ри, 2005. – 200 с.

2. Закон України "Про товарну біржу" від 10.12.1991 р., № 1956. – XII. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1956-12.

3. Дудяк Р.П. Організація біржової діяльності: основи теорії і практикум: навч. посібн. / Р.П. Дудяк, С.Я. Бугіль. – Вид. 2-ге, [перероб. та доп.]. – Львів: Вид-во "Новий Світ-2000", "Магнолія плюс". – 2003. – 360 с.

4. Панькова Л.О. Правове регулювання діяльності аграрних бірж в Україні : дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.06 / Панькова Лілія Олександрівна. – К.: Вид-во "Либідь", 2005. – 218 с.

Харченко Анастасія
Науковий керівник: Давидюк Л.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ОСНОВНІ ПРИЧИНИ БЕЗРОБІТТЯ НА РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ

На сучасному етапі розвитку Україна потребує більше молодих спеціалістів. Саме молоді спеціалісти, завдяки своїй мобільності, комунікабельності, високому потенціалу, знанням і вмінням є головною силою для побудови успішної економіки. Сучасна ситуація на ринку праці України є дуже складною для молоді. Через послаблення державного контролю за працевлаштуванням молоді, скорочення робочих місць, з’явилися нові проблеми щодо її працевлаштування, молодіжне безробіття стає все реальнішим для нашої країни.

Метою даного дослідження є визначення основних причин безробіття на ринку праці України, а також запропоновано основні заходи, щодо його подолання.

На сьогоднішній день відбувається скорочення робочих місць, тому шанси влаштуватись на роботу для молоді стають все меншими. Рівень безробіття в Україні перевищує рівень природного безробіття (4-5 %), рівень безробіття серед молоді, за офіційними даними, перевищує 17% [1]. За даними Державної служби зайнятості, більш як 40% безробітних – молодь віком до 35 років [2].

Однією з найважливіших проблем сучасної молоді є проблема недостатньої зайнятості, що обумовлена наступними причинами:

– пропозиція трудових ресурсів перевищує її попит;

– молодь має низьку адаптацію на ринку праці; відсутність досвіду роботи, дискримінація при наймі на роботу;

– завищені умови молоді щодо свого заробітку, змісту роботи, місця роботи, умов праці та інше;

– невідповідність спеціальностей та спеціалізацій, за якими готують університети, до потреб ринку праці;

– не престижність технічної освіти.

Ця ситуація може призвести до ряду проблем в країні, тому потребує негайного вирішення. На думку С. Бандур, що, «не можна обійти питання молодіжного безробіття. Значна частина молоді через відсутність підходящої роботи просто деградує, а нерідко стає на шлях тіньових і кримінальних заробітків. Унаслідок своїх соціально- психологічних особливостей ці особи рідко повертаються до законослухняної поведінки у сфері зайнятості. Звідси існує реальна загроза втратити ціле покоління людей, яке з плином часу буде не спроможне реалізувати набуті знання» [3, с.5].

Багато молоді через відсутність роботи, працюють не за фахом, що також негативно впливає на країну. Вони не отримують задоволення від своєї роботи, займаються тим, що їм не подобається, цим самим росте рівень незадоволеності населення якістю трудового життя. Також через те, що молодь не може влаштуватись на роботу в Україні, вони вимушені виїжджати за кордон в пошуках роботи. Це сприяє втраті висококваліфікованої робочої сили та є негативною тенденцією для нашої країни через те, що більшість спеціалістів, які б могли розвивати вітчизняну економіку, працювати на українських підприємствах, через нестачу робочих місць, їдуть працювати за кордон і реалізують свої можливості там, вносячи вклад в розвиток іншої країни. Це одна з найбільших проблем, яка відбувається через нестачу робочих місць для молоді. В результаті цього ми отримуємо недостатній розвиток економіки, що є серйозним недоліком в формуванні ринку праці нашої держави, тому що потрібно звільняти робочі місця, які займають пенсіонери, для молоді, так як молоді люди більш пристосовані к новітнім технологіям, знайомі з новими видами обладнання.

Для того, щоб поліпшити ситуацію на ринку праці для молоді, в першу чергу держава повинна розпочати політику в двох напрямках: сприянні працевлаштуванню та підтримці молоді в зайнятості. Тобто держава має залучитись до вирішення цієї проблеми і вести постійний контроль [4].

Отже, у сучасних складних умовах необхідно підтримувати ініціативу молоді щодо професійної підготовки та працевлаштування, заохочення її до активного пошуку роботи й отримання спеціальності або професії, що користується попитом на ринку праці. Необхідно негайно вирішувати проблему недостатньої зайнятості молоді: держава має подбати про створення стабільності й захищеності для молоді; потрібно створити умови, що сприяють залученню й закріпленню молодих фахівців на виробництві; створити нові робочі місця; надати можливість студентам отримувати досвід роботи; належний рівень освіти; можливість реалізувати свої знання та вміння; розробити програми по вибору професій і включення молоді в трудову діяльність.

Список використаних джерел:

1. Наталія Королевська: Молодіжне безробіття – загальносвітова проблема, що потребує пошуку спільного рішення. - [Електронний ресурс] / Режим доступу http://mlsp.gov.ua/.
2. Державна служба зайнятості - [Електронний ресурс] / Режим доступу http://www.dcz.gov.ua/.
3. Бандур С. І. Модернізація економіки як чинник трансформації структури зайнятості населення / С. І. Бандур //Ринок праці та зайнятість населення - 2011.- 2 (27). - С.3-6.
4. Молодіжне безробіття: втрачене покоління? -[Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.epravda.com.ua/.

Харченко Анастасія, Криворученко Ольга
Науковий керівник: Кульганік О.М., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Бурхливий та суперечливий суспільно-політичний розвиток у XXI столітті сприяв формуванню викликів, що загрожують існуванню людської цивілізації. Адаптація глобальних загроз потребує розробки інноваційних підходів до моделювання суспільної динаміки. В цьому аспекті досить перспективно виглядає парадигма сталого розвитку, сутність якої полягає в формуванні системної стратегії існування людства, орієнтованої на раціональне використання, збереження і відтворення природних ресурсів, всебічну охорону навколишнього природного середовища. Розвиток процесів політичної глобалізації все більше впливає на трансформацію світової системи і викликає суттєві зміни в структурі міжнародних відносин.

Сучасні тенденції світової політики свідчать про те, що політична система світу вступає у якісно нову фазу свого розвитку, яка характеризується відходом від біполярної структури міжнародних відносин до формування та становлення нового цілісного світового порядку, що ґрунтується на багатоманітності глобальних децентралізованих інститутів.

Міжнародні відносини виходять далеко за рамки міждержавних взаємодій, тому держава як міжнародний актор позбавляється своєї монополії.

Теоретичні основи сталого розвитку суспільства у своїх працях досліджували як вітчизняні, так і зарубіжні науковці, а саме: Б. М. Данилишин, С. І. Дорогунцов, В. С. Міщенко, Л. Б. Шостак, В. Я. Шевчук, З. В. Герасимчук, В. П. Прадун, Л. Г. Мельник, М. К. Шапочка, А. Г. Тихонов, Н. В. Гребенюк, О. В. Грянник, В. П. Феденко, В. М. Трегобчук та ін.

Метою написання тез є здійснення аналізу ролі міжнародних неурядових організацій у процесах реалізації концепції сталого розвитку.

Перехід до сталого розвитку - це глобальний процес, в якому кожна країна повинна скоординувати з усім світовим співтовариством заходи, вжиті в напрямку реалізації цілей і принципів нової цивілізаційної моделі. У довгостроковому плані успішне вирішення завдання сталого розвитку буде залежати від нових підходів, що приведуть до зміни звичної практики на всіх рівнях як офіційного, так і приватного життя суспільства.

Основним механізмом діяльності міжнародних неурядових організацій на сучасному етапі є мобілізація міжнародної громадської думки. Зокрема Україна співпрацює з рядом міжнародних неурядових організацій таких як «Дім свободи», «Міжнародний комітет Червоного хреста», «Грінпіс». Основним методом досягнення цілей є здійснення тиску на міжурядові організації, безпосередньо на ті або інші держави [1]. Свої завдання такі організації вирішують на міжурядовому рівні, де створюються міжнародно-правові норми, і поза межами традиційних міжурядових каналів, на самостійно створених аренах разом з іншими неурядовими організаціями. У межах консультативних взаємовідносин з міжнародними міжурядовими організаціями міжнародні неурядові організації беруть участь у роботі всіх організацій і органів системи ООН практично на рівних правах з офіційними делегаціями країн.

Міжнародні неурядові організації забезпечують розширення варіативності і гнучкості політики держав, пропонують такі варіанти дій і рішень, які раніше не розглядалися і не аналізувалися, допомагають політикам краще зрозуміти сутність і особливості тієї сфери діяльності, за яку вони несуть відповідальність, а також зрозуміти завдання, що потребують вирішення, з точки зору громадян.

Міжнародні неурядові організації ініціюють включення в глобальний політичний порядок денний питань прав людини, соціальної справедливості, охорони навколишнього середовища, використовують новаторські і експериментальні підходи; застосовують нові знання та інформацію; беруть участь у дискусіях стосовно «нової глобальної архітектури»; висувають пропозиції щодо перебудови процесу прийняття рішень [2].

Діяльність неурядових суб'єктів міжнародних відносин сприяє залученню громадськості до процесів вироблення та прийняття державно-політичних рішень, здійсненню контролю за реалізацією цих рішень. За таких умов процес міжнародної політики стає прозорішим, виникає безліч механізмів для покращення легітимності державно-політичних та міждержавних рішень, здійсненню контролю за реалізацією цих рішень.

Як наголошує М. Чернявська, міжнародні неурядові організації виводять прийняття управлінських рішень за межі політичної еліти, організовуючи суспільний діалог з ключових питань сьогодення, розширюючи самоуправління, утверджуючи активну громадянську

позицію і відповідальність людей за власну долю, долю країни та світу в цілому, здійснюють громадський контроль за виконанням міжнародних угод, сприяють підвищенню відповідальності урядів перед світовою громадськістю; забезпечують аналіз і експертну оцінку політичних проблем [3].

Міжнародні неурядові організації впевнено стають третьою силою сучасного світового політичного процесу, силою, яка стоїть між державою і ринком, між офіційною дипломатією і міжнародними корпораціями.

Отже, реалізація концепції сталого розвитку сьогодні є найбільш ефективною формою відповіді на виклики глобальних проблем. Процес входження концепції сталого розвитку у політичну практику проявляється в зміщенні акцентів у міжнародній співпраці з національних держав на нові неурядові інститути. Перспектива розв'язання проблем, викликаних глобалізацією, полягає в перетворенні цього процесу на справедливо регульований, спрямований на забезпечення сталого розвитку. Звісно, це потребує суттєвої зміни структур політичної влади, системи прийняття рішень як на рівні окремих країн, так і на міждержавному рівні. Такі зміни безпосередньо пов'язані із зростанням ролі неурядових організацій в процесі прийняття рішень щодо суспільно-політичного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Полтораков О. Ю. Глобальне громадянське суспільство в системі міжнародних відносин / О. Ю. Полтораков // Дослідження світової політики. Зб. наук. пр. - К. : Ін-т світової економіки і міжнародних відносин НАН України. - 2008. - Вип. 44. - С. 149–156.

2. Брундланд Г. Наше спільне майбутнє: Міжнародна комісія з навколишнього середовища і розвитку / Г. Брундланд. - Оксфорд : Оксфорд Юніверсіті Пресс, 1987. - 55 с.

3. Чернявська Л. Н. Роль міжнародних неурядових організацій у перебудові політичної системи світу в умовах глобалізації / Л. Н. Чернявська // Актуальні проблеми міжнародних відносин : Зб. наук. пр. - К : Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут міжнародних відносин, 2005. - Випуск 53 (Ч. 1). - С. 95–104.

Хлівна Наталія
Науковий керівник: Давидюк Л.П., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНУ: ДОСВІД НІМЕЧЧИНИ

Накопичені дисбаланси соціально-економічного розвитку регіонів України великою мірою спричинені проблемами системи державних фінансів, а саме відсутністю достатнього інвестування.

Фінансово-економічні відносини України та Німеччини є одними з найважливіших Починаючи з 2015 року перед цими двома країнами постало безліч можливостей, щоб врешті вивести їхні відносини на новий рівень.

Україні потрібно продемонструвати результати необхідних реформ у сфері державного управління, в судовій системі, а також удосконалити ті характеристики, що найбільше цінують німці: вміння дотримуватись чітких правил гри та вміння виконувати взяті на себе зобов'язання [1].

У 2015 році Німеччина змістилася за обсягом інвестицій з другого на третє місце, поступившись лідерством Кіпру та Нідерландам. Проте у 2016 р. тенденція кардинально змінилася, що свідчить про повернення довіри німецьких інвесторів. Управління економічними процесами: сучасні реалії і виклики [2].

Кількість німецьких фірм в Україні становить близько 250, німецьких фірм та спільних підприємств досягає близько 950, а також в Україні існує понад 1200 фірм з участю німецького капіталу. Таким чином, тенденція на німецькі інвестиції продовжує зростати. Можна сміло сказати, що спільні проекти українського і німецького бізнесу зроблять економіку України більш ефективною.

У 2015 році Німеччина виділила загалом близько 700 млн. євро у вигляді кредитів і грантів. Це один із найбільших пакетів співробітництва з усіх тих, які Німеччина в загалі має з іншими країнами [1].

Обсяг інвестицій з ФРН склав 5,4 млрд. дол. США, що становить 12% від загального обсягу надходження іноземного капіталу в економікуУкраїни. Протягом першого півріччя обсяг інвестицій з ФРН збільшився на 32 млн. дол. США. Німеччина входить в трійку найважливіших інвесторів нашої країни [2].

Обсяги інвестицій з ФРН залучено у наступні види економічної діяльності:

- промисловість – 4,8 млрд. дол. США
- виробництво гумових виробів – 243 млн. дол. США
- оптова та роздрібна торгівля – 245 млн. дол. США. [2]

Уряд Німеччини через німецький банк розвитку KFW інвестує кошти в соціальну інфраструктуру Кіровоградської, Вінницької та Львівської областей. На реалізаціюзаходів у рамках проекту було передбачено сім мільйонів євро. Для покращення надання послуг, ФРН підтримує соціальні заклади (лікарні, школи і дитячі садки).

З розвитком економічних процесів виникає потреба в покращенні інфраструктури України. Насамперед, це ефективніше енерговикористання та освоєння альтернативних джерел енергії. В даному випадку Україна може здобувати відповідний досвід, який запозичений у ФРН. Наглядними прикладами є поява «зеленого міста» з модернізацією централізованого теплопостачання у Львові, а також будівництво сонячної електростанції у місті Тростянець Сумської області. Побудованового підприємства розпочалась вже в березні 2017 року [3].

Також Німецькі інвестори на Хмельниччині розвивають виробництво сільськогосподарських машин для фермерів. Ці іноземні інвестиції сприятимуть зміцненню економіки України та посиленню соціального захисту її громадян. Компанія JLL, що надає фінансові та комплексні послуги

в галузі нерухомості, що є інвестором з Німеччини, планує відкрити новий завод у 2018 році, у Львові, із виготовленням ременів безпеки для авто [1]. Українськими підприємствами інвестовано в економіку Німеччини 2,38 млн. дол. США. Близько 50 % українських інвестицій спрямовано до промисловості Німеччини [2].

Отже, Україні потрібно перейняти досвід у Німеччини. Насамперед, це стосується виділення більшої кількості ресурсів для підтримки громадських організацій в Україні, визначення політичними партіями своєї ідеології та дотримання її чіткості, модернізації армії, а також того, що громадський сектор, малий та середній бізнес повинні стати фундаментом та опорою трансформаційних процесів в Україні. Дуже важливим пунктом має стати викоренення великого бізнесу з української політики та дотримання певного рівня життя, що відповідає можливостям, які надає держава. Таким чином, впроваджуючи реформи та вдосконалюючи Україну, можна отримати економічний та соціальний розвиток на рівні європейських країн.

Список використаних джерел:

1. «Україна і Німеччина: перспективи співпраці та партнерства» : [інтерв'ю статс-секретарем Федерального міністерства закордонних справ Німеччини Штефаном Штайнляйном] //Європейська правда. – 2015. – 30 вер. – С.

2. Посольство України у Федеративній Республіці Німеччина. [Електронний ресурс]. –Режим доступу http://germany.mfa.gov.ua/ua/ukraine-de/trade.

3. Маліновська О.Я. Стан і перспективи залучення іноземних інвестицій / О.Я. Маліновська, І.О. Максимів // Вісн. Нац. лісотех. ун-ту України: [зб. наук.праць] / Нац. лісотех. ун-т. – Львів : Вид-во Львів, 2011. - № 21.17. – С. 231-234.

Хлівна Наталія, Сандюк Марина
Науковий керівник: Кульганік О.М., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ З МВФ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Сучасний стан розвитку України пов'язаний зі значними викликами зовнішнього та внутрішнього характеру. Результатом фінансово-економічної кризи стали проблеми платіжного балансу, зниження ВВП, девальвація національної валюти, значне скорочення сировинних доходів, стрімке падіння індексу промислового розвиту, зростання інфляції, масове безробіття, відсутність соціальних гарантій, крах банківської сфери, скорочення можливостей доходів регіонів. Все це посилено політичною нестабільністю в зв'язку з тимчасової втратою контролю над частиною території країни у поєднанні з різким зростанням витрат бюджету, детермінованим необхідністю збільшення фінансування оборони країни.

Питання співробітництва України з МВФ постійно перебували і продовжують залишатись в центрі уваги науковців, політиків, урядовців. Вивченням даної теми займаються такі вітчизняні та зарубіжні вчені: І.В. Антоненко, О.М. Кульганік, В.Г. Кабанов3], В.В. Салтинський [8] та інші.

Метою тез є дослідження сучасного стану взаємовідносин України і МВФ та визначенні перспектив подальшого їх розвитку.

Україна з метою уникнення дефолту звернулася по допомогу до міжнародних фінансових організацій, зокрема міжнародного валютного фонду (МВФ). Залучення коштів від МВФ має неоднозначний вплив як на економіку так і на політичний стан країни, що спонукає до дискусії науковців, експертів та громадськість щодо необхідності співпраці з МВФ, її оцінки та подальшого поглиблення відносин.

МВФ є спеціалізованою установою ООН із дуже широкою автономією. Фонд було засновано у 1945 році для сприяння монетарному співробітництву та торгівлі, забезпечення фінансового зростання та збільшення зайнятості населення.

Для кожної держави -члена МВФ встановлюється квота, в спеціальних правах запозичення (СПЗ) та визначається сума квоти - це внесок України як члена МВФ. Величина квоти залежить від економічного розвитку країни і визначається Радою директорів МВФ. Квота визначає для країни-члена кількість голосів у МВФ, ліміти доступу до фінансових ресурсів МВФ та частку в розподілі СПЗ – одиниці виміру обліку МВФ [1]. Україна є членом МВФ із 1992 року. Ставши членом МВФ, Україна водночас увійшла до структури Світового банку, їй виділено квоту в 10 678 акцій на загальну суму в 1,3 млрд дол. США. Валютну готівку за членство України в банку на суму 7,9 млн дол. США внесли Нідерланди, що є країною-опікуном нашої держави у цій банківській структурі [2].

Наразі МВФ є одним із головних фінансових партнерів України. Починаючи з 1994 р. Україна отримує від МВФ кредити Stand-by, частина цих коштів була направлена на фінансування дефіциту платіжного та торгівельного балансів, а також поповнення золотовалютних резервів країни [3].

Основними цілями співробітництва з МВФ є стабілізація української фінансової системи, проведення структурних реформ та створення підґрунтя для сталого економічного зростання. Фонд допомагає Україні поновити свою фінансову спроможність, підказуючи, як найбільш ефективно впроваджувати програму реформ. Також співпраця з Міжнародний валютним фондом на сучасному етапі відкриває можливості для залучення фінансування від інших міжнародних фінансових установ (Світовий банк, ЄБРР, ЄІБ та інші) та урядів інших держав, в тому числі США, ЄС, Німеччини, Канади, Японії тощо. [3].

На сьогодні, Україна перебуває на 6 етапі співробітництва. Розглянемо його більш детально. Наприкінці квітня 2014 року Фонд підписав дворічну програму stand-by кредитування України на суму 17,01 млрд дол. У

минулому році Україна отримала 4,61 млрд дол. кредитів від МВФ [5]. Проте цю програму було переглянуто внаслідок погіршення макроекономічної стабільності країни. У кінці 2014 року Україна мала гірший кредитний рейтинг у світі після Аргентини. Це передбачало дефолт найближчими місяцями у разі неотримання країною фінансової допомоги. 11 квітня 2015 року кредитний рейтинг України знаходився на тому ж рівні, а намір уряду реструктуризувати комерційних боргів в іноземній валюті був рівноцінним дефолту. 28 серпня аналітики вважали, що дефолт по заборгованості уряду України в іноземній валюті практично неминучий, а 29 вересня кредитний рейтинг України був понижений до "вибіркового дефолту". 19 жовтня, в результаті завершення переговорів уряду України з кредиторами по реструктуризації боргів, рейтинг країни був підвищений до B-/B, що в короткостроковій перспективі означає знаходження України поза зоною ризику.

Аналізуючи документи про співпрацю з МВФ (Лист про наміри до Міжнародного валютного фонду, Меморандум про економічну та фінансову політику, Технічний меморандум про взаєморозуміння з МВФ сформулюємо основні положення:

- відновлення стабільності та довіри у фінансовому секторі шляхом стабілізації банківської системи через виважене надання Національним банком ліквідності під забезпечення заставою і пильний моніторинг стану ліквідності банків; зміцнення регуляторної та наглядової бази, оновлення і реалізації стратегії врегулювання банків за рахунок скорочення обсягів кредитування пов'язаних осіб; рекапіталізації та врегулювання банків; посилення системи корпоративного управління і фінансових показників у ФГВФО та державних банках; (поліпшення існуючої системи для вирішення;
- запровадження ефективної грошово-кредитної політики з метою стабілізації гривні, зниження інфляції, наповнення золотовалютних резервів;
- зміцнення державних фінансів та скорочення державних витрат з метою регулювання державного боргу;
- реформування програм соціальної допомоги та забезпечення додаткових коштів на їх фінансування;
- реформування енергетичного сектора, особливо реформа "Нафтогазу" з метою зменшення його дефіциту та запровадження додаткових заходів задля генерування достатніх потоків доходів;
- поглиблення структурних реформ, орієнтовану на докорінну перебудову в сфері державного урядування та боротьбу з корупцією, покращення бізнес-клімату і реформу державних підприємств.

За розрахунками експертів МВФ очікується зменшення реального ВВП на 5,5 % через зниження курсу національної валюти, підвищення тарифів на газ і опалення. Прогнозується подальше зростання темпів інфляції, до 27 % у 2015 р. Очікується, що зниження валютного курсу та нарощення боргу в 2015 р. призведе до збільшення зовнішнього боргу до 158% ВВП. Останнім часом в питанні українського держборгу відбулися серйозні зміни в гіршу сторону, а нарощування боргу внаслідок отримання кредитів від МВФ лише ускладнить ситуацію.

Таким чином, Україні слід здійснити конкретні кроки, спрямовані на підвищення рівня співпраці у відносинах з Міжнародним валютним фондом з тим, щоб забезпечити реальну можливість продовження кредитної програми та (у разі необхідності) реструктуризації боргу України перед МВФ.

З цією метою необхідно приділити більше уваги не лише виконанню програми економічних дій, узгодженої з МВФ, та забезпеченню її сприйняття державними установами як плану заходів, які потрібні не тільки для отримання кредитів, але й для реального реформування економічної системи країни, для розвитку відносин з МВФ стосовно інших напрямів діяльності цієї міжнародної організації.

Список використаних джерел:

1. Фурман І.В. Міжнародний валютний фонд в контексті співпраці з Україною: сучасний стан, ризики, перспективи / І.В. Фурман, А.О. Підгірняк, Я.С. Паламар // Збірник наукових праць ВНАУ. Серія: Економічні науки. – 2013. – № 4 (81). – С. 275-285.

2. Савлук, М.І. Гроші та кредит [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://readbookz.com/book/108/2808.html.

3. Історія співробітництва України та МВФ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/news/mizhnarodne-spivrobitnictvo/mvf.

4. Цилінська, Я. В Аналіз співробітництва України з МВФ [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http:// repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/1234.

Цинкобур Людмила
Науковий керівник: Супрун С.Д., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

МЕТОДИ ОПТИМІЗАЦІЇ АСОРТИМЕНТНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

Асортиментна політика підприємства передбачає формування товарного асортименту, який якнайкраще підходить для роботи на обраному ринку та забезпечує економічну ефективність діяльності підприємства. Асортиментна політика встановлює зв’язок між вимогами ринку, з одного боку, та намірами і можливостями підприємства – з другого.

В останні десятиріччя пропозиція фасованих споживчих продуктів досягла неймовірних масштабів. В результаті, покупець із «господаря» вибору перетворився в його «полоненого». Не дивлячись на розвиток роздрібної торгівлі, час, який покупець витрачає на здійснення покупки, тільки збільшується. Покупцю доводиться вибирати не лише серед різних типів продукту, марок, але й серед асортиментних позицій.

Через різноманітність асортиментних позицій товарної лінії виникають проблеми з ідентифікацією продукту при замовленні й виборі його покупцем, а також проблеми з сприйняттям продукту при його споживанні. Для подолання таких труднощів підприємство повинно управляти набором параметрів, які диференціюють асортиментні позиції ряду, але при цьому забезпечують їх єдиний образ.

У сучасних умовах зусилля роздрібних торговельних підприємств зосереджено на найбільш повному задоволенні попиту покупців та забезпеченні ефективної діяльності, яка значною мірою залежить від правильного, науково обґрунтованого формування асортиментної політики.

Асортиментна політика – це цілеспрямована діяльність торговельного підприємства по підбору до реалізації окремих видів та різновидів товарів, плануванню та регулюванню асортиментної структури товарообороту [3].

Формування асортиментної політики підприємства спрямоване на найбільш повне задоволення попиту споживачів та забезпечення умов для прибутковості діяльності підприємства.

Принципи розробки асортиментної політики:

– відповідність структури попиту споживачів району діяльності підприємства;

– комплексність задоволення попиту споживачів у рамках вибраної «ніші» – сегмента споживчого ринку;

– забезпечення необхідної широти, глибини та сталості асортименту;

– забезпечення умов для отримання цільового розміру прибутку[2].

Формування асортиментної політики підприємства включає такі напрямки роботи:

– формування асортименту товарів;

– оперативне планування асортиментної структури товарообороту;

– стратегічне регулювання асортиментної структури товарообороту[1].

До основних факторів, що впливають на формування та управління товарним асортиментом, відносяться такі:

– зміна попиту на окремі товари;

– поява нових чи модернізація вже існуючих товарів у результаті зміни технологій;

– зміна асортименту конкурента;

– необхідність повного використання виробничих потужностей.

– бажання посередників закуповувати товари широкого асортименту;

Асортиментна політика підприємства базується на наступних методах корекції асортименту (табл.1) [4].

Таблиця 1 - **Методи корекції асортименту товарів підприємства**

Метод	Суть методу
Розширення асортименту	кількісна та якісна зміна набору товарів за рахунок збільшення повноти, ширини та новизни (причини: збільшення попиту, висока рентабельність, вихід на ринок).
Скорочення асортименту	це кількісні чи якісні зміни набору товарів за рахунок зміни його ширини чи повноти (причини: падіння попиту, недостатність пропозиції, збитковість).
Стабілізація асортименту	формування набору товарів, які характеризуються високою стійкістю та низьким ступенем оновлення.
Оновлення асортименту	кількісні чи якісні зміни набору товарів, які характеризуються збільшенням показника новизни (причини: потреба задовольнити нові потреби, підвищення конкурентоспроможності, зміна моди, досягнення НТП).
Гармонізація асортименту	зміна набору товарів, які відображають рівень близькості реального асортименту до оптимального.

Отже, з наведеного можна зробити висновок, що організація асортиментної політики на підприємстві – це важливий та кропіткий процес, спрямований на якомога краще задоволення потреб споживача та отримання очікуваного прибутку. Для розробки асортиментної політики керівникам підприємства необхідно застосовувати стратегічні рішення, за допомогою яких формується асортимент. Також у асортиментній політиці існує ряд понять, що її характеризують, до основних з яких відносять товарну номенклатуру, асортимент товару, асортиментну групу, ширину асортименту, глибину асортименту, насиченість та гармонійність.

Формування асортименту є складним і безперервним процесом. Оптимальний асортимент є індивідуальним для кожного підприємства і залежить від ринків збуту, попиту, фінансових та інших ресурсів.

Список використаних джерел:

1. Лігоненко Л.О., Носуліч А.М., Новікова Н.М. Економіка торгівлі (у рисунках, схемах та таблицях): навч. посіб. / Л.О. Лігоненко, А.М. Носуліч, Н.М. Новікова. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. – 228 с.

2. Мазаракі А.А. та ін. Економіка Торговельного підприємства: Підруч. Для вузів / За ред. Проф.. Н.М. Ушакової. – К.: Хрещатик, 1999. – 800 с.

3. Супрун С.Д. Економіка торговельного підприємства: навч. посіб / Л.О. Чорна, С.Д. Супрун. – Вінниця: ВМГО «Поділля–2000» 2003. – 116 с.

4. Темчишина Ю. Стратегічні напрями та проблеми розвитку асортиментної і цінової політики /Ю. Темчишина // Управління сучасним містом. - 2013. - № 1/3.- С.97-99.

Чабан Ярослав, Качан Владислав
Науковий керівник: Гарбар В.А., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

АМОРТИЗАЦІЙНА ПОЛІТИКА ЯК ІНВЕСТИЦІЙНИЙ РЕСУРС ПІДПРИЄМСТВА

Сьогодні в економіці зберігається застаріла виробнича база, продовжується моральне та фізичне старіння засобів праці, яке зумовлює подальше падіння конкурентоспроможності вітчизняного виробництва. Все це вказує на необхідність підвищення рівня інноваційного розвитку промислового комплексу, який повинен забезпечити економічний розвиток країни в цілому. При цьому необхідно розв'язати дві проблеми. Перша полягає в тому, що підприємства повільно змінюють номенклатуру устаткування, яке випускається, не забезпечують потреби у передовій техніці. Друга – у відсутності достатнього фінансування, бо аналіз інноваційної активності промислових підприємств показав, що серед факторів, які гальмують інноваційну діяльність, першу позицію (89% обстежених) займає відсутність фінансування (високі кредитні ставки банківських установ – 44%, значні витрати, що пов'язані з нововведеннями – 39 %, недосконаліть законодавчої бази в податковій сфері – 37%, труднощі з сировиною – 32%) [1].

Метою дослідження є розробка пропозицій щодо вдосконалення амортизаційної політики підприємства в умовах формування інвестиційно-іноваційної моделі розвитку підприємства.

За ринкових відносин важливого значення набуває вибір оптимальної структури джерел фінансування відтворення й оновлення основного капіталу. Відомо, що таке фінансування може здійснюватися за рахунок: залучених коштів, позичкових коштів та власних джерел. Цей поділ базується на принципах системного підходу з метою максимального наближення до реалій економічних відносин, а структура джерел фінансування формується залежно від багатьох чинників, зокрема: оподаткування доходів підприємств; темпів зростання реалізації товарної продукції та їхньої стабільності; структури активів підприємств; стану ринків капіталу; відсоткової політики комерційних банків, тощо.

Переміщення інвестиційної діяльності із централізованих джерел до децентралізованих привело до зменшення інвестиційних коштів суб'єктів підприємницької діяльності. І тепер головним джерелом здійснення реальних інвестицій стають власні кошти підприємств (в основному прибуток і амортизаційні відрахування). Згідно з статистичними даними, основним джерелом надходження інвестицій в основний капітал у І кварталі 2006 року, як і у попередні періоди, залишаються власні кошти підприємств – 62,0 % (від загального обсягу інвестування). Частка коштів державного і місцевих бюджетів становила 8,7%. За рахунок кредитів банків та інших позик освоєно 12,5% загального обсягу капітальних інвестицій, коштів іноземних інвесторів – 2,8%, коштів вітчизняних інвесторів – 1,6% [2].

Отже основну увагу потрібно приділити використанню таких джерел фінансування як власні ресурси підприємств, серед яких найбільша частка припадає на амортизаційні відрахування, оскільки сьогодні, зважаючи на фінансовий стан підприємств України, не можна робити акцент на прибуток як основне джерело техніко-технологічного розвитку. Спираючись на досвід розвинених країн і прогнози експертів [3], можна вказати що роль нерозподіленої частини прибутку в джерелах фінансування буде зростати, але не досить суттєво.

Таким чином, перевагу в процесі самофінансування технологічного розвитку потрібно надати іншому джерелу – амортизаційним відрахуванням. Саме підвищення ролі амортизаційних відрахувань як неоподаткованої частини створеного продукту є одним із тих заходів інвестиційної політики держави, що впливають на інтереси потенційних інвесторів і регулюють процес капіталовкладень у всіх виробників. Отже, у період переходу економіки до ринкових відносин підвищується значення амортизації як джерела відтворення основного капіталу, що обумовлено впливом науково технічного прогресу, змінами у формуванні структури капітальних вкладень, прискоренні морального спрацювання, переглядом норм амортизаційних відрахувань у бік збільшення, розширення прав підприємств у використанні нарахованих сум амортизації. Тому з метою інтенсифікації відновлюваних процесів у науково-технічній сфері держава проводить гнучку амортизаційну політику.

Але на сьогоднішній день законодавча і нормативно-методична база, яка регулює систему амортизації активів не спирається на довгострокову концепцію реформування амортизаційної політики і не підготовлена для практичного використання. Вона більше відпрацьована з позиції оподаткування і приватизації, а не з позиції відтворення основного капіталу. Тому амортизаційна політика сьогодні не сприяє, а протидіє накопиченню реноваційних ресурсів і порушує на підприємствах фінансову базу для створення капіталу як основу досягнення позитивної економічної динаміки і економічного росту. Причину зменшення обсягів амортизаційних відрахувань деякі економісти пов’язують з трансформаційними перетвореннями економіки України. Але слід зазначити, що ринкова переорієнтація взагалі не веде до формування ефективної моделі капіталоутворення автоматично. Досвід країн, що спираються на розвинені традиції та сталий досвід підприємництва, засвідчує, що періоди економічного занепаду, як правило, супроводжуються затуханням інвестиційної діяльності, а її пожвавлення на стадії стабілізації

Таким чином, для України в умовах перехідної економіки однією з задач державного регулювання є створення сприятливих умов для збереження, технічного переозброєння і подальшого розвитку матеріально-технічної бази виробництва, найважливішою складовою якої є основний капітал. Успішне оновлення технічної бази виробництва значною мірою залежить від виваженої амортизаційної політики, що впливає на формування економічних умов відтворення виробничого апарату.

Список використаних джерел:

1. Рихтюк В.Л. Інноваційне підприємництво як складова сталого економічного зростання // Актуальні проблеми економіки. – 2014. – №10. – с.135-142.
2. Офіційний сайт Державного комітету статистики [Електронний ресурс]: www.ukrstat.gov.ua.
3. Мар'єнко А.В. Концептуальні особливості інвестиційної політики. / Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку/ За ред. Акад. НАН України В.М.Геєця. – К.: Ін-т економ.прогнозув.; Фенікс, 2013. – 1008 с.

Черевач Вікторія
Науковий керівник: Говорко О.В., ст. викладач
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Фінанси є основою системи підприємництва. Фінансові ресурси підприємства являють собою єдиний вид ресурсів, який безпосередньо і з мінімальними витратами трансформується в інші види ресурсів (трудові, засоби і предмети праці), необхідні для забезпечення процесу виробництва [1].

Питання оцінки ефективності використання фінансів підприємства сьогодні є дуже актуальними. Їх розглядали такі вчені як А.Д. Бутко, О.Ю. Большакова, Г.О. Кравченок та ін. Фінанси служать найбільш дієвим інструментом, що дозволяє здійснювати ефективне регулювання діяльності підприємства. Щоб ефективно контролювати діяльність підприємства, необхідно визначити об'єкти контролю, а також їх характер. Ці процедури допоможуть побудувати систему показників оцінки діяльності підприємства, яка найбільш повно відображає перебіг процесів всередині підприємства.

Залежно від галузі, в якій функціонує підприємство, об'єкти контролю матимуть, крім стандартних, свої специфічні характеристики. Щоб їх виявити, необхідно сформулювати наукові принципи функціонування підприємства в нових умовах господарювання та визначити критерії відповідності показників, що характеризують діяльність підприємства. Для цього ми пропонуємо звернутися до економічних підходів, які дозволяють пояснити природу підприємства (фірми). Основними з них є неокласичний, біхевіористичний, інституційний і підприємницький [2].

У класичній економічній теорії окремої концепції фірми не існувало, був лише загальний підхід до мікроекономіки, в рамках якого фігурувала фірма як суб'єкт господарської діяльності. Проте в класичній, а потім і в неокласичній теорії під фірмою розуміється підприємство (виробнича одиниця), яке розглядається з позицій ресурсно-технологічного підходу. Підприємство – це система перетворення вихідних ресурсів у готову продукцію. Найважливішу роль відіграє виробнича функція. Мета підприємства – максимізація прибутку.

Біхевіористи вважають, що не всі фірми мають на меті максимізацію прибутку: підприємства прагнуть досягти перш за все задоволення. Тому треба стежити за поведінкою підприємства, вивчити його і тільки на основі цієї поведінки узагальнювати мету діяльності. Даний підхід визнає, що цілі фірми можуть залежати від різних ситуацій і управлінців.

З позицій інституціоналізму фірма представляє собою пакет контрактів або домовленостей між учасниками процесу виробництва. У зовнішньому середовищі фірма виглядає як організаційно-правовий інститут – сукупність формально заснованих підприємств, що мають договори з ринковими суб'єктами. У внутрішньому середовищі фірми існують формальні (інструкції, положення та накази), а також неформальні правила і норми поведінки, які дотримуються співробітниками, і це гарантує створення безпечних для споживання продуктів і послуг.

В рамках підприємницького підходу фірма і підприємець розглядаються як єдине ціле. Здібності і цілі підприємця визначають поведінку і успішність підприємства.

Неокласична теорія керується двома ідеями: перша – підприємство являє собою систему перетворення вихідних ресурсів у готову продукцію; друга – підприємство створюється для отримання прибутку. Біхевіористична – цілі підприємства можуть залежати від різних ситуацій і управлінців. Інституційний підхід виділяє підприємство з зовнішнього середовища і в той же час вказує на наявність внутрішнього середовища. Підприємницький підхід звертає увагу на здібності співробітників, тобто наявність інтелектуального та професійного капіталу [4].

В результаті узагальнення основних ідей розглянутих економічних підходів ми виділили об'єкти контролю діяльності підприємства:

- досягнення цілей підприємства;
- ресурси підприємства, процес і результат їх перетворення;
- взаємодія із зовнішнім середовищем (постачальники, покупці);
- кадрові ресурси підприємства.

Виділення основних підходів до сутності підприємства також допомагає класифікувати основні чинники виробництва підприємства.

Згідно неокласичному підходу (ресурсно-технологічному) фактори можна розділити на ті, що перетворюють і перетворюються. Біхевіористичний підхід розглядає підприємство як з фінансової, так і з не фінансової точки зору, відповідно і фактори можуть бути фінансовими і не фінансовими. Інституціоналізм ділить середовище на внутрішнє і зовнішнє, відповідно і фактори можуть бути внутрішніми і зовнішніми. А підприємницький підхід, асоціюючи підприємство з людським ресурсом, передбачає оцінку підконтрольних і непідконтрольних факторів.

Оскільки метою аналізу формування залученого капіталу є оцінка його стану та руху як необхідної умови ефективного здійснення фінансово-господарської діяльності підприємства, а також оцінка доцільності вибору джерел фінансування, то визначено основні напрями дослідження процесу залучення капіталу, що відповідають потребам управління капіталу: аналіз потреби і доцільності залучення капіталу, аналіз фінансового стану об'єктів залученого капіталу, аналіз ефективності залучення капіталу.

Шляхи найбільш раціонального використання фінансових ресурсів :

1) ідентифікація цілей підприємства на короткострокову перспективу;

2) визначення наявного обсягу фінансових ресурсів і реального надходження фінансових ресурсів найближчим часом;

3) розміщення пріоритетів у використанні фінансових ресурсів на сучасний момент, на коротко- і довгострокову перспективу;

4) оцінка упущених вигод різних варіантів розподілу фінансових ресурсів;

5) вибір оптимального варіанта використання коштів на основі обраних критеріїв;

6) забезпечення необхідної гнучкості та маневреності при використанні обраного варіанта, що полягає у можливості коригування даного варіанта залежно від зміни внутрішніх і зовнішніх умов [3].

Необхідність визначення граничних критеріїв показників аналізу залученого капіталу підприємств та їх прогнозування визначає перспективу подальшого дослідження, оскільки є досить актуальним серед інших проблем управління підприємством і гарантує незалежність, стійкість, здатність до прогресу в умовах дії дестабілізаційних чинників та створення умов для успішного функціонування підприємництва, нагромадження капіталу.

Список використаних джерел:

1. Чхутіашвілі Л.В. Основи фінансової діяльності на підприємствах в сучасних ринкових умовах // Міжнародний бухгалтерський облік. 2010. № 8. Довідково-правова система Консультант Плюс Версія Проф.

2. Реуель А.Л. Історія економічних вчень: Посібник. М .: Вища. шк., 1972. 424 с.

3. Литнев О. М. Фінансові ресурси підприємства : підручник / О. М. Литнев. - М.: 2006.- 366 с.

4. Шеремет А.Д. Методика финансового анализа / А. Д. Шеремет, Р. С. Сайфулин - М.: Инфра-М, 2008. – 419 с.

Яроменко Аліна, Кудинська Олександра
Науковий керівник: Гарбар В.А., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

СУЧАСНІ МЕТОДИ ПЛАНУВАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

Проблема визначення реальної потреби в оборотних активах підприємств для раціонального використання наявних ресурсів та забезпечення безперебійного функціонування виробництва надзвичайно актуальна на теперішній час. Крім того, потреба в оборотних активах, які необхідні підприємствам для забезпечення їх нормальної господарської діяльності, встановлюється шляхом нормування.

Мета дослідження - дати рекомендації щодо планування оборотних активів в системі управління діяльності підприємства.

Оборотні активи знаходяться в постійному русі і забезпечують безперервний кругообіг засобів. При цьому відбувається постійна і закономірна зміна форм авансованої вартості: з грошової вона перетворюється на товарну, потім - на виробничу і знову на товарну і грошову.

У світовій і вітчизняній практиці є чимало різних підходів до нормування обігових активів, які відрізняються ступенем деталізації, точністю розрахунків. Узагальнюючи літературу [1-4], присвячену вирішенню питання планування оборотних активів підприємства, встановлено, що планування оборотним активами здійснюється такими методами:

1. Прямий метод має за основу розрахунок нормативів потреби в оборотних коштах і полягає в тому, що спочатку визначається розмір авансування оборотних коштів у кожний елемент, потім їхнім підсумовуванням визначається загальна сума нормативу. Метод прямого розрахунку дає змогу найбільш точно визначити потребу в оборотних активах, оскільки враховує всі організаційно-технологічні, технічні, транспортні та інші характерні особливості, досвід і стан розрахунків. Але даний метод досить трудомісткий, оскільки передбачає розрахунок нормативів за кожним видом сировини та матеріалів.

2. При аналітичному методі сукупний норматив на плановий рік обчислюється відповідно до діючого нормативу в поточному році, скоригованого на зміну обсягів виробництва та швидкість обертання обігових активів. Основним недоліком цього методу є те, що він не відображає реального проходження виробничого процесу та кругообігу оборотних засобів, оскільки нормативи визначаються на основі фактичних даних минулого року. Це призводить до того, що визначені таким чином нормативи є доволі відносними. Він орієнтується на фактичну організацію виробництва, постачання та збуту й не сприяє їх покращенню. Аналітичний метод застосовується в тому випадку, коли в плановому періоді не передбачено істотних змін в умовах роботи підприємства в порівнянні з попереднім.

3. При коефіцієнтному методі – для розрахунку потреби в оборотних активах на майбутній період за основу береться норматив попереднього року з поправкою на розміри змін відповідних запасів і затрат у плановому періоді.

4. Метод суми строків оборотності. Використання методу «суми строків оборотності» пов'язане з поняттями операційного й фінансового циклів. Ціль методу «строків оборотності» – визначити потреби, що генеруються операційним циклом. Ці потреби вимірюються в днях і у відсотках до обсягу продажів. На практиці не завжди легко застосувати цей метод, тому що він виходить з розрахунку численних часткових строків оборотності. Використання означених методів залежить від тривалості господарювання підприємства та рівня його розвитку. На практиці найбільш доцільне застосування методу прямого рахунка, перевагою якого є вірогідність, що дозволяє зробити найбільш точні розрахунки частинного і сукупного нормативів.

Список використаних джерел:

1. Шереметинська О. В. Визначення потреби в оборотних активах хлібопекарських підприємств / О. В. Шереметинська // Методологія та практика менеджменту на порозі XXI століття: загальнодержавні, галузеві та регіональні аспекти : матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції. – Полтава: РВВ ПУСКУ, 2008. – Ч. 1. - С. 178-180.
2. Сословський В.Г. Вибір методу планування оборотних активів підприємств / В.Г.Сословський, І.О. Лисненко // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Fkd/2011_2/part1/24.pdf.
3. Марцин В.С. Планування як основна складова процесу фінансової діяльності / В.С. Марцин // Фінанси України. – 2008. – №4. – С. 23-31.
4. Чубка О.М. Оцінка методів управління оборотним капіталом промислових підприємств / О.М. Чубка, О.М. Рудницька // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/2485/1/64.pdf.

Ящук Олександр
Науковий керівник: Супрун С.Д., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Рівень ефективності роботи підприємства в сучасних умовах господарювання залежить від якості прийнятих управлінських рішень. Під час прийняття будь – якого управлінського рішення, яке має фінансовий характер, враховують дані фінансового аналізу. Тривай час аналіз фінансового стану підприємства є базою наукових досліджень ухвалення управлінських рішень. Наприклад, завдяки ньому досліджують тенденції розвитку, фактори зміни результатів діяльності підприємства та оперативно усувають недоліки у діяльності підприємства.

З огляду на це, постійно виникає потреба в аналітичних дослідженнях, пов’язаних з фінансовим аналізом, які давали б найкращий результат. Але щоб отримати від таких досліджень бажаний результат, необхідно постійно вдосконалювати методику оцінювання фінансового стану, враховуючи нові зміни у світовій економіці.

Проблеми фінансового стану підприємства завжди перебували у центрі уваги вчених. Вагомий внесок у розробку теоретичних та методичних засад оцінювання фінансового стану підприємств висвітлені у численних працях вітчизняних і зарубіжних вчених, а саме:, як: І. О. Бланк, К.С. Салига, Н. П. Шморгун, М.С. Білик, О.О. Шеремет, А.Г. Загородній, Г.І. Кіндрацька, І.І. Стецiв, та ін.

Метою дослідження є визначення основних завдань аналізу фінансового стану торговельного підприємства.

Під фінансовим станом торговельного підприємства розуміють – комплексне поняття, що є результатом взаємодії усіх елементів системи фінансових відносин підприємства та визначається сукупністю виробничо – господарських чинників і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів [1].

Фінансовий стан підприємства характеризується системою показників, що дозволяють оцінити наявність, розміщення і ефективність використання фінансових ресурсів.

Основні завдання аналізу фінансового стану підприємства [2]:

1. Аналіз ефективності використання майна (капіталу) підприємства, забезпечення підприємства власними оборотними коштами;
2. Аналіз стану і динаміки ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства;
3. Аналіз рентабельності підприємства та кількісна оцінка його конкурентоспроможності;
4. Аналіз стану підприємства на фінансовому ринку;
5. Пошук резервів підвищення рентабельності виробництва.

Для того щоб фінансовий стан підприємства був на належному рівні, фінансова діяльність підприємства має бути спрямована на забезпечення систематичного надходження й ефективного використання фінансових ресурсів, дотримання розрахункової і кредитної дисципліни, досягнення раціонального співвідношення власних і залучених коштів тощо [4].

Фінансовий стан підприємства залежить від результатів його виробничої, комерційної і фінансової діяльності. Чим вище показники виробництва і реалізації продукції (робіт і послуг), нижче їхня собівартість, тим вище рентабельність і великий прибуток, і тем краще є фінансовий стан підприємства. І навпаки, у результаті недовиконання плану виробництва і реалізації відбувається збільшення собівартості продукції (робіт, послуг), зменшення виторгу і суми прибутку і, як наслідок – погіршення фінансового стану підприємства і його платоспроможності [3].

Стійкий фінансовий стан, правильне регулювання фінансів у процесі господарської діяльності, у свою чергу, позитивно впливають на виконання виробничих планів і забезпечення потреб виробництва необхідними ресурсами.

На практиці нерідко бувають випадки, коли й у підприємств, що добре працюють, виникають фінансові ускладнення, викликані нераціональним розміщенням і використанням фінансових ресурсів. Саме тому фінансова діяльність, як складова господарської діяльності, спрямована на забезпечення планомірного надходження і витрати грошових ресурсів, виконання розрахункової дисципліни, досягнення раціонального співвідношення власного і позикового капіталу й ефективного його використання [5].

Отже, підсумком є те, що покращення фінансового стану підприємства можливе шляхом підвищення результативності розміщення та використання ресурсів підприємства. При цьому забезпечується розвиток виробництва чи інших сфер діяльності на основі зростання прибутку й активів, при

збереженні платоспроможності та кредитоспроможності. Задовільний фінансовий стан є найважливішою характеристикою діяльності підприємства, яка відображає конкурентоспроможність підприємства та його потенціал у діловому співробітництві, оцінює якою мірою гарантовані економічні процеси самого підприємства та його партнерів за фінансовими та іншими відносинами.

Список використаних джерел:

1. Салига К.С. Методичні підходи діагностування фінансового стану підприємства /К.С. Салига // Держава та регіони. Економіка та підприємництво. №3. — 2011. — С. 204—210.

2. Шморгун Н.П., Головко В.І. Фінансовий аналіз. – К.: Центр навчальної літератури. 2006, - 528 с.

3. Шеремет О. О. Фінансовий аналіз. – К. : Кондор. 2009, – 194 с.

4. Кіндрацька Г.І., Білик М.С., Загородній А.Г. Економічний аналіз: Підручник / За ред. проф. А.Г. Загороднього. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 487 с.

5. Стецiв І.І. Проблеми формування інформації щодо фінансового стану підприємства / Стецiв І.І., І.С. Пігура. // Науковий вісник. - 2006. - № 16 – С.167-170.

МОДЕЛЮВАННЯ ТА ПРОЕКТУВАННЯ ПРОЦЕСІВ УПРАВЛІННЯ В СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМАХ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Архипчук Михайло, Коханчук Іван
Науковий керівник: Ніколіна І.І., к.н.держ.упр., доцент
Вінницький торговельно-економічний інституту КНТЕУ

МЕТОДИ ОЦІНКИ ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТРУКТУРНИХ ПІДРОЗДІЛІВ

Економічні системи різного рівня, до яких належать національна економіка, економіка регіонів, територій, підприємств тощо, головною метою своєї діяльності повинні вважати не лише отримання максимальних прибутків, але й забезпечення комплексного розвитку, створення сприятливих умов праці, розв'язання актуальних науково-технічних та соціальних проблем, максимальне задоволення матеріальних та духовних потреб населення тощо. Незважаючи на відмінність цілей і задач, які ставлять перед собою виробничо-технологічні та управлінські системи, результативність функціонування кожної них визначається відсутністю кризових процесів і соціальної напруги.

Складні процеси праці, взаємозв'язок структурних підрозділів при виконанні комплексу робіт та бізнес-процесів призводять до того, що оцінка функціональної діяльності повинна проводитися системно, з урахуванням різних рівнів, критеріїв, показників та методів [1].

Для оцінки функціональної діяльності структурних підрозділів пропонуються використовувати комбінований підхід, який включає три методи оцінки за різними показниками функціональної діяльності [2].

Перший метод базується на фіксованих показниках функціональної діяльності, які можуть бути обчисленими кількісно і на їх базі розраховано відповідні показники оцінки. Як показники функціональної діяльності визначаються: продуктивне використання робочого часу, розробка програм, заходів, пропозицій, рішень, підготовка інформаційних матеріалів, звітів, відповідей на запитання та скарги, участь у нарадах, безпосередня робота з підприємствами та організаціями з підготовкою відповідних документів. На базі цих відомостей розроблюються кількісні показники оцінки, аналіз яких дає певні підстави для визначення якості, тобто ефективності роботи структурного підрозділу.

Другий метод базується на оцінці впливу основної функціональної діяльності структурного підрозділу, його рішень, заходів та пропозицій на стан об`єктів (галузі, види діяльності, підприємства тощо), які входять до сфери управління структурного підрозділу. Цей метод оцінки дає можливість підтвердити або спростувати ефективність тієї роботи, яка здійснюється за фіксованими показниками або відкоригувати попередню оцінку в той чи інший бік.

Третій метод базується на експертно-інтегрованій оцінці різних за своїм призначенням та роллю в діяльності структурного підрозділу показниками, які не можуть бути зіставленими між собою ані з кількісного, ані з якісного боку. Оцінка здійснюється різними експертами за баловою системою, яка дозволяє на основі цих незіставних показників визначити єдиний кінцевий показник оцінки роботи структурного підрозділу.

Застосування цього комбінованого підходу з використанням різних методів для одного об`єкта (структурний підрозділ) та єдиного напряму оцінки (ефективність роботи структурного підрозділу) дає можливість здійснити таку оцінку найбільш об`єктивно. Цей підхід із запропонованими методами оцінки і рекомендується використовувати в процесі обстеження структурних підрозділів.

За фіксованими показниками функціональної діяльності оцінка здійснюється за такими показниками [1]:

- рівень продуктивного використання робочого часу працівниками структурного підрозділу;
- рівень функціонального навантаження працівників структурного підрозділу;
- рівень інтенсивності праці працівників структурного підрозділу;
- рівень оперативності роботи структурного підрозділу.

Рівень продуктивного використання робочого часу в цілому в структурному підрозділі визначається як середньоарифметична рівнів продуктивного використання робочого часу кожним працівником.

Рівень функціонального навантаження працівників структурного підрозділу визначається співвідношенням витрат робочого часу в межах планового (нормативного) терміну їх розробки і підготовки та номінального фонду робочого часу усіх працівників структурного підрозділу, який скориговано на рівень продуктивного використання робочого часу.

Рівень інтенсивності праці працівників структурного підрозділу визначається за фактичними витратами робочого часу і витратами робочого часу в межах планових (нормативних) термінів розробки (підготовки) документів.

Рівень оперативності роботи структурного підрозділу визначається за плановими (нормативними) термінами розробки (підготовки) документів та часом перевищення цих термінів і розраховується.

Рівень впливу управлінських рішень (пропозицій, заходів) визначається співвідношенням різниці між сумарними величинами позитивної та негативної оцінки до сумарної величини позитивної оцінки, зважені відповідно на кількість показників з позитивною та негативною оцінками.

Таким чином, підвищення ефективності роботи структурного підрозділу потребує: підвищення рівня продуктивного використання робочого часу; скорочення фактичних витрат робочого часу на розробку (підготовку) документів за рахунок додержання або скорочення планових нормативних термінів їх розробки (підготовки).

Список використаних джерел:

1. Аванесова Н.Е. Методичний підхід до вибору системи оцінки ефективності функціонування підприємства / Н. Е. Аванесова // Вісник МСУ, Економічні науки. Т. XII, № 1 - 2009. – С. 32- 38.
2. Ніколіна І.І. Деякі аспекти формалізації механізму управління мотивацією персоналу структурного підрозділу підприємства / І.І. Ніколіна // Вісник Хмельницького національного університету. – 2015. – № 1 – С. 62-68.

Беженар Юлія
Науковий керівник: Копняк К.В., ст. викладач
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

КОМПЛЕКСНА СИСТЕМА ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Однією з визначальних ознак сучасного світового соціального прогресу є зростання значимості інформації в суспільних відносинах та в бізнесі зокрема. Ігнорування проблем інформаційної безпеки підприємства може призвести до труднощів або й узагалі унеможливити прийняття найважливіших управлінських рішень. Тому проблема інформаційної безпеки набула особливої актуальності.

Захист інформації – це сукупність організаційних, технічних та правових заходів, спрямованих на запобігання нанесенню збитків інтересам власника інформації. Ефективний захист інформації в бізнесі може бути забезпечений лише комплексом правових і технічно-економічних заходів. Відповідно до чинного законодавства України і вимог окремих нормативних документів, зокрема Закону України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» та Закону України «Про захист персональних даних» обов’язковому захисту інформації підлягає: інформація, що є власністю держави, або інформація з обмеженим доступом, вимоги по захисту якої встановлені законом, у т.ч. персональні дані громадян.

У статті 8 Закону України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» зазначено: «Інформація, яка є власністю держави, або інформація з обмеженим доступом, вимога щодо захисту якої встановлена законом, має оброблятися в системі із застосуванням комплексної системи захисту інформації (КСЗІ)» [1].

Комплексна система захисту інформації – сукупність організаційних і інженерно-технічних заходів, які спрямовані на забезпечення захисту інформації від розголошення, витоку і несанкціонованого доступу. Організаційні заходи є обов’язковою складовою побудови будь-якої КСЗІ.

Згідно з ДСТУ 3396.1-96 організаційні заходи захисту інформації – комплекс адміністративних та обмежувальних заходів, спрямованих на оперативне вирішення задач захисту шляхом регламентації діяльності персоналу і порядку функціонування засобів (систем) забезпечення інформаційної діяльності та засобів (систем) забезпечення технічного захисту інформації [2].

Організаційні заходи включають у себе створення концепції інформаційної безпеки, а також:

- складання посадових інструкцій для користувачів та обслуговуючого персоналу;
- створення правил адміністрування компонентів інформаційної системи (ІС), обліку, зберігання, розмноження, знищення носіїв інформації, ідентифікації користувачів;
- розробка планів дій у разі виявлення спроб несанкціонованого доступу до інформаційних ресурсів системи, виходу з ладу засобів захисту, виникнення надзвичайної ситуації;
- навчання правилам інформаційної безпеки користувачів [3].

Одним з напрямків захисту інформації в ІС є технічний захист інформації (ТЗІ). Він поділяється на 2 класи завдань захисту інформації від:

1) витоку технічними каналами;
2) несанкціонованого доступу (НСД).

Для забезпечення ТЗІ створюється комплекс технічного захисту інформації, що є складовою КСЗІ.

Захист від НСД може здійснюватися в різних складових ІС: прикладне та системне ПЗ, апаратна частина серверів та робочих станцій, комунікаційне обладнання та канали зв’язку, периметр ІС.

Для захисту інформації на рівні прикладного та системного ПЗ можуть використовуватися: системи розмежування доступу до інформації, системи ідентифікації та автентифікації, системи аудиту та моніторингу, системи антивірусного захисту.

Для захисту інформації на рівні апаратного забезпечення використовуються: апаратні ключі, системи сигналізації, засоби блокування пристроїв та інтерфейс вводу-виводу інформації [4, с. 15].

У комунікаційних системах використовуються наступні засоби мережевого захисту інформації:

- міжмережеві екрани (англ. Firewall) – для блокування атак із зовнішнього середовища. Вони керують проходженням мережевого трафіку відповідно до правил захисту. Як правило, міжмережеві екрани встановлюються на вході мережі і розділяють внутрішні (приватні) та зовнішні (загального доступу) мережі.
- системи виявлення втручань (англ. Intrusion Detection System) – для виявлення спроб несанкціонованого доступу як ззовні, так і всередині мережі, захисту від атак типу «відмова в обслуговуванні». Використовуючи спеціальні механізми, системи виявлення вторгнень здатні попереджати шкідливі дії, що дозволяє значно знизити час простою внаслідок атаки і витрати на підтримку працездатності мережі.
- засоби створення віртуальних приватних мереж (англ. Virtual Private Network) – для організації захищених каналів передачі даних через незахищене середовище. Віртуальні приватні мережі забезпечують прозоре для користувача сполучення локальних мереж, зберігаючи при цьому конфіденційність та цілісність інформації шляхом її динамічного шифрування.

- засоби аналізу захищеності – для аналізу захищеності корпоративної мережі та виявлення можливих каналів реалізації загроз інформації. Їх застосування дозволяє попередити можливі атаки на корпоративну мережу, оптимізувати витрати на захист інформації та контролювати поточний стан захищеності мережі [4, с. 16].

Найбільш надійними є криптографічні методи захисту інформації. Криптографічний захист – це захист даних за допомогою криптографічного перетворення: кодування та шифрування. Для кодування використовуються кодувальні книги і таблиці, що вміщують набори часто використовуваних фраз, кожній з яких відповідає кодове слово. Для декодування використовується така ж книга.

Другий тип криптографічного перетворення – шифрування – являє собою процедуру (алгоритм) перетворення символів вихідного тексту до форми, недоступної для розпізнання (зашифрований текст). Під шифром розуміють сукупність перетворень множини відкритих даних на множину зашифрованих, заданих алгоритмом криптографічного перетворення. У шифрі завжди розрізняють два елемента: алгоритм і ключ [5].

Для мінімізації ризиків інформаційної безпеки підприємства в інформаційних мережах у наш час актуальним є підхід для виявлення мережевих атак, за якого використовуються спеціалізовані програмні або програмно-апаратні засоби, які дозволяють здійснювати активний аудит та управління безпекою (прогнозувати, виявляти, попереджати, контролювати, реагувати в реальному масштабі часу на ризики безпеки) в мережі.

Інформаційна сфера відіграє зростаючу роль у забезпеченні безпеки всіх сфер життєдіяльності суспільства, тому захист інформації є одним з важливих напрямків діяльності держави.

Захист інформаційної системи дає найкращі результати, якщо до нього підходити комплексно, адже він включає в себе захист об’єктів ІС, захист каналів зв’язку, процесів, програм і процедур обробки інформації, управління системою захисту, захист інформаційних мереж.

Список використаних джерел:

1. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах [Електронний ресурс] : Закон України від 05.07.1994 № 80/94 (редакція від 19.04.2014). – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/Z008000.html

2. Захист інформації. Технічний захист інформації. Порядок проведення робіт [Електронний ресурс] : Державний стандарт України. ДСТУ 3396.1-96 від 01.07.1997. – Режим доступу : http://www.dut.edu.ua/uploads/l_1044_89093642.pdf

3. Що таке комплексна система захисту інформації (КСЗІ) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://altersign.com.ua/korysna-informacija/pobudova-kszi/shcho-take-kompleksna-systema-zahystu-informaciji-kszi

4. Актуальні проблеми забезпечення інформаційної безпеки держави : Матеріали науково-технічної конференції студентів, аспірантів, викладачів та науковців, 18 грудня 2014 р. – К. : Державний університет телекомунікацій, 2014. – 132 с.

5. Швець О.Ю. Аналіз методів і засобів захисту інформації та сучасних вимог до них [Електронний ресурс] / О.Ю. Швець, В.В. Лазаренко. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/25_DN_2008/Informatica/28842.doc.htm.

Безкревна Олена
Науковий керівник: Кузьміна О.М., к.т.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Інформаційна парадигма, що прийшла у сферу комунікацій з точних та прикладних наук у поєднанні з іншими підходами дозволяє вищому навчальному закладу (ВНЗ) створювати власне інформаційно-навчальне середовище (ІНС), центральним елементом якого є навчальна документація. В цьому середовищі відбувається функціонування навчальної документації, котра існує і в паперовій, і в електронній формах. Електронні форми існування навчальних документів обумовлені розвитком та використанням інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Тому електронна навчальна документація ВНЗ є обов’язковою складовою його комунікаційного потенціалу, а також власного офіційного веб-сайту, що в сукупності формує інформаційно-навчальне середовище вишу.

Відповідно, документи вишу, зокрема навчальні, існують на різних носіях. Окрім цього, сучасні технології дають можливість у процесі комунікацій передавати їх електронними засобами, що розмиває чітку межу між паперовою та електронною комунікаціями ВНЗ.

Розвиток суспільства супроводжується постійним зростанням кількості та видів комунікаційних каналів. Сьогодні, окрім природних, існують багато штучних, свідомо створених людьми канали. Все більшої популярності та розвитку набувають мережеві канали передачі документів, особливо навчальних, оскільки сьогодні головними рисами вищої освіти є інформатизація, глобалізація, впровадження ІТ-технологій у навчальний процес та розвиток дистанційної освіти. Мережеві документи доступні потенційно необмеженому колу користувачів через телекомунікаційні мережі. У свою чергу, ними можна поширювати локалізовані, розподілені та інтернет-документи, до яких застосовується розмежування прав доступу.

Електронний зв'язок застосовується до всіх документопотоків, оскільки ці канали електронно-документної комунікації (ЕДК) є складниками автоматизації документообігу ВНЗ, каналами доставки, відправки та передачі документів між суб'єктами комунікації як всередині навчального закладу, так і з іншими ВНЗ, установами чи організаціями, що мають відповідні апаратні

та програмні засоби. Кожному структурному підрозділу (посадовій особі), що бере участь у процесі електронного документообігу, на поштовому сервері локальної обчислювальної мережі ВНЗ надано індивідуальну поштову скриньку для обміну електронними документами, повідомленнями, які опрацьовують аналогічно до паперових.

Все більшої популярності набувають хмарні сховища даних та онлайн-офіси, які використовують для створення, зберігання та обміну документами в електронній формі. Для роботи з електронними навчальними документами зручними є, наприклад, Dropbox (хмарні технології) та GoogleDocs (онлайн-офіс). Цими інтернет-сервісами сьогодні все частіше послуговуються студенти та викладачі для виконання практичних завдань, обміну інформацією, зокрема навчальною (електронні навчально- методичні матеріали, питання до семінарів, завдання до практичних робіт, питання до іспитів, перелік тем курсових робіт, виконані практичні роботи тощо). В нашому університеті також є своя система управління навчання – MoodleVteiKntey.

Як свідчить практика, зазначені інтернет-сервіси набувають все більшої популярності серед студентів, тому їх залучення до навчального процесу надає можливість створювати, зберігати, розповсюджувати, редагувати електронні навчально-методичні матеріали без використання спеціального програмного забезпечення, у форматах, звичних і для студентів, і для викладачів.

Отже, сьогодні з'явився ще один перспективний канал ЕДК ВНЗ, який поступово впроваджується в освітній процес і дає змогу працювати з електронними навчальними документами оперативно та у вільному доступі, з можливістю захисту даних паролями та розмежуванням прав доступу.

Це вкотре доводить, що нині відбувається інтеграція документної та електронної комунікацій, вони нерозривно пов'язані між собою та становлять єдиний електронно-документний комунікаційний простір ВНЗ.

Цінність веб-сайтів, як інформаційно-комунікаційного каналу ІНС, обумовлена саме їх комплексністю, яка не досягається та не може бути досягнута традиційними виданнями. Адже веб-сайти багатоаспектно відображають напрямок діяльності ВНЗ. Будь-який ВНЗ видає навчальні та методичні посібники, наукові праці, рекламні матеріали для абітурієнтів, але тільки об’єднані в рамках одного веб-сайту вони дають уявлення про масштаб діяльності ВНЗ та його місце серед інших вишів. Так, електронна навчальна документація є невід’ємною складовою веб-сайту ВНЗ.

Можна окреслити певні тенденції розвитку ІНС сучасного вищого навчального закладу: процеси електронізації документів, документопотоків та комунікаційних каналів ВНЗ; активне впровадження та використання електронних навчальних та навчально- методичних документів; забезпечення багатосторонніх та багатоканальних комунікацій, інтерактивності, інтегрованості та оперативності ІНС ВНЗ завдяки застосуванню новітніх ІКТ, зокрема систем електронного документообігу, веб- сайтів ВНЗ та Інтернет-сервісів, підвищення його ефективності та доступності його результатів.

Список використаних джерел:

1. Шелестова А. М. Веб-сайт ВНЗ як комунікаційне середовище функціонування електронної навчальної документації / А. М. Шелестова // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – № 4. – 2011. – С. 47–53.
2. Хабермас Ю. Моральное познание и коммуникативное действие. / Хабермас Ю. — Санкт-Петербург : Наука, 2000. — 380 с. — (Слово о сущем).
3. Uploadingandexporting: Uploadinganyfile [Electronicresource]. – Accessregime : https://support.google.com/drive/answer/2424368?rd=1. – Titlefrommonitor

Білик Ярослав
Науковий керівник: Остапенко Т.А., асистент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

СИСТЕМИ ПРОЕКТУВАННЯ ПРОЦЕСІВ НА ОСНОВІ НЕЙРОННОЇ МЕРЕЖІ

Більшість сфер людської діяльності, потребують постійного вдосконалення. Так з кожним наступним роком стрімко збільшуються обсяг інформації та швидкість її аналізу, обробки та керування. Обробка та управління такою кількістю інформації людським інтелектом є малоефективним процесом. Відповідно використання традиційних методів обчислень стає трудомістким процесом (оскільки є затратним по часу і можливість припущення помилки зростає). Тому все частіше для такої роботи використовують сучасні інформаційні технології. Сьогодні для аналізу великих об’ємів даних широко застосовуються різні інтелектуальні методи, наприклад, нейронні мережі.

Нейронна мережа – це система, що складається з двох і більше простих обчислювальних елементів (нейронів), що пов’язані між собою, певним взаємозв’язком. Найбільш поширеними у застосуванні являються багатошарові мережі, в яких нейрони об'єднані в шари. Шар нейромережі представляє сукупність нейронів, на які в певний проміжок часу паралельно надходить інформація від інших нейронів мережі, тобто виходи нейронів з'єднуються з входами інших нейронів, що формують наступний шар нейронної мережі, отже сигнал від одного елемента передається іншим. Існування нейронної мережі, надає розробникам велику кількість можливостей для досягнення конкретних цілей в розробці [1]. Діаграма простої нейронної мережі представлена на рис. 1.

Для навчання нейромережі потрібно визначити кількість шарів і число елементів в кожному з них, [2,3] тобто дізнатися значення для ваг і порогів мережі, що могли б мінімізувати помилку прогнозу, що видається мережею. Помилкою для певної конфігурації мережі визначається шляхом прогону через мережу всіх спостережень і порівняння вихідних результатів із бажаними (цільовими) значеннями.

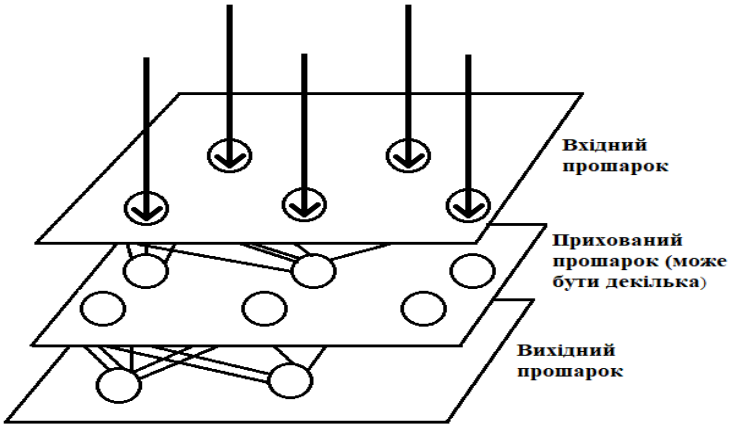

Рисунок 1 - **Діаграма простої нейронної мережі**

Фактично, процес навчання – це підготовка моделі, яка реалізується мережею, вхідних даних, що сприяють подальшому навчанню мережі та системи в цілому.

Створення процесів у багатьох випадках є базою для побудови системи автоматизованого проектування (САПР). Аналітичні моделі процесів можна побудувати, як правило, лише при значних припущеннях, що дозволяють їх спростити. Тому при дослідженні систем проектування процесів доволі часто прибігають до моделювання за допомогою нейронних мереж. У даному випадку нейронна мережа призначена як модель процесу обробки даних що були використані користувачем у попередніх сеансах роботи з тією чи іншою програмою. Запропонована нейронно-мережева модель може бути використана для автоматичних налаштувань користувацьких робочих місць що паралельно працюють в одній цілісній структурі (топології) [4].

Використовувати модель побудовану на основі нейронної мережі можна, наприклад, для прогнозування результатів досліджень або обчислень при проведенні певних наукових випробуваннях. У даному випадку система проектування процесів, що побудована на алгоритмі нейронної мережі автоматично перевірить всі можливі варіанти та вихідні результати, визначивши правильний, з урахуванням самостійного написання алгоритмів створення процесів. Це свідчить про те що нейронна мережа може самонавчатися, а відповідно до цього і системи проектування процесів будуть ставати все більш зручними, і оптимальними для обробки даних. Моделі нейронної мережі також порівнювалися з моделями регресії. Моделі нейронної мережі забезпечили кращі можливості прогнозування, тому що вони моделюють більш складну не лінійність та взаємодію, ніж лінійні та показові моделі регресії.

Головний компонент системи – це видозмінений (багатошаровий) перцептрон. Структура видозміненого перцептрона зображена на рис. 2. Кількість нейронів перцептрона визначається кількістю вивчених ним образів (m), кількість синапсів (n) визначається розширенням рисунків, які розпізнаються.

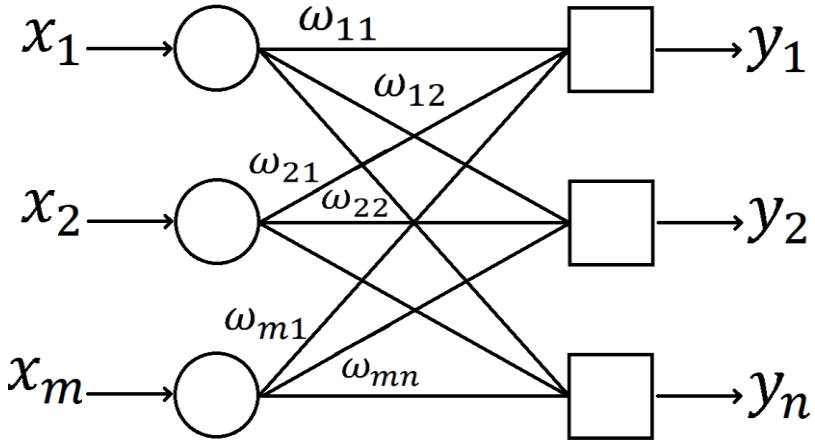

Рисунок 2 - **Структура видозміненого перцептрона**

При навчанні мережі кожна вхідна (або вихідна) множина сигналів представлена як вектор. Навчання нейронної мережі здійснюється шляхом послідовного пред'явлення вхідних векторів з одночасним налаштуванням ваг відповідно до певної процедури. Під час навчання, ваги мережі поступово стають такими, що кожний вхідний вектор відповідно виробляв вихідний [5].

Таким чином, нейронні мережі є фундаментальною складовою систем проектування процесів. Проте потрібно завжди пам'ятати про досить значну імовірність помилки у розрахунках, оскільки неможливо виявити та передбачити усі фактори, що можуть вплинути на очікуваний результат, тому потрібне періодичне тестування системи. Або ж нейромережі варто використовувати як додатковий метод дослідження і його результати бажано підкріплювати традиційними методами.

Список використаних джерел:

1. Горбань А.Н. Нейронные сети на персональном компьютере / А.Н. Горбань, Д.А. Россиев. – Новосибирск: Изд-во "Наука", 1996. – 276 с.

2. Хайкин С. Нейронные сети / С. Хайкин. – М.: Вильямс, 2006. – 1103 с.

3. Новиков В.А. Организация и обучение искусственных нейронных сетей: Экспериментальное учеб. пособие. / В.А. Новиков, Л.В. Калацкая, В.С. Садов – Минск: БГУ, 2003. – 72 с.

4. Кондаков А. И. САПР технологических процессов: учебник для студ. высш. учеб. заведений М.: Издательский центр «Академия», 2007, – 272 с.

5. Основи проектування систем штучного інтелекту: навч. посіб. для студ. спец. "Інтелектуальні системи прийняття рішень" / В. І. Месюра, Л. М. Ваховська ; Вінницький держ. технічний ун-т. – Вінниця : ВДТУ, 2000. – 95 с.

Блажко Ольга
Науковий керівник: Яремко С.А., к.т.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У СФЕРІ ОНЛАЙН-ОБСЛУГОВУВАННЯ КЛІЄНТІВ

Однією із характерних особливостей сучасності є бурхливий розвиток інформаційних та телекомунікаційних технологій. При цьому банківська діяльність є однією з найбільш сприятливих сфер для впровадження новітніх інформаційних технологій. Досить велика кількість операцій та завдань, що виникають у процесі роботи банку можуть бути автоматизованими. Швидка обробка потоків інформації є одним із головних чинників, що впливають на прийняття управлінських рішень та на ефективність банківської діяльності загалом. Тому вітчизняні банківські установи мають впроваджувати сучасні інформаційні технології і новітні прийоми формування конкурентних переваг. Кожна банківська установа з метою зростання своєї конкурентоспроможності має підвищувати якість банківських продуктів, рівень сервісу, на основі власних ресурсних можливостей і передового досвіду учасників фінансових послуг. Дослідження сучасних тенденцій розвитку інформаційних технологій (ІТ), основних напрямів модернізації інформаційної інфраструктури банківських установ є актуальним і важливим для формування їх стратегій діяльності.

Питання розробки та впровадження дистанційного банківського обслуговування досліджували такі зарубіжні та вітчизняні науковці, як О.Вовчак, Л. Хміль, Р. Коцовська, С. Б.Єгоричева, І.Красовська, В.М.Кравець, І.Рогач, І.Міщенко, В.Степаненко та інші визнані учені-економісти. Разом з тим, даний напрямок потребує подальшого розвитку для можливості підвищення рівня надання дистанційних банківських послуг.

Варто зазначити, що дистанційним банківським обслуговуванням (ДБО) прийнято називати надання банківських послуг на відстані, без відвідування клієнтами офісу банку, без безпосереднього контакту клієнтів зі співробітниками банку – з будинку (так званий «home- bankings»), офісу, автомобіля і т.д [1].

Виділяють наступні різновиди ДБО клієнтів: PC-банкінг, Інтернет-банкінг, відеобанкінг, обслуговування телефоном, WAP-банкінг та SMS-банкінг [1-3].

PC-банкінг підтримує пряме з'єднання персонального комп'ютера клієнта з мережею банку. При цьому обов'язковою є наявність спеціального програмного забезпечення і модему.

Інтернет-банкінг – це комплекс банківських послуг, що надаються клієнту банком за допомогою Інтернету, що включає: контроль власних рахунків; купівлю та продаж безготівкової валюти; оплату комунальних послуг, доступу в Інтернет, обслуговування рахунків операторів

стільникового зв'язку; проведення безготівкових платежів, переказ коштів за рахунками. Сьогодні виділяють три рівні Інтернет-банкінгу: інформаційний, комунікаційний і повнофункціональний транзакційний банк [2].

На даний час розроблені інформаційні системи, в яких Інтернет використовується тільки як засіб передачі даних, і системи, в яких Інтернет використовується як самостійна інформаційна технологія. У першому випадку Інтернет виступає як канал зв'язку між банком і клієнтом і по суті являє собою тільки додаток до класичних системам «клієнт-банк». Це підвищує оперативність і мобільність зв'язку ділових партнерів, але зате дещо знижується рівень безпеки здійснюваних транзакцій, оскільки Інтернет – це відкрита мережа. У другому випадку прикладне програмно-математичне забезпечення (ПО) являє собою спеціальний Інтернет-додаток, що функціонує тільки в сеансі діалогової зв'язку клієнта з банком. У даному випадку клієнт може отримати доступ до свого банківського рахунку, здійснивши доступ до сервера банку з будь-якого комп'ютера, попередньо авторизувавшись у системі [2].

Відеобанкінг – це система інтерактивного спілкування клієнта з персоналом банку, для організації якої використовується спеціальний апарат з сенсорним екраном, що дозволяє клієнту отримувати доступ до різної інформації, а також поспілкуватися зі службовцем банку і провести за його допомоги різні операції. Такі апарати встановлюються в публічних місцях і часто поєднуються з банкоматами [2].

Для оплати рахунків по телефону клієнт банку користується спеціальним пристроєм, сполученим з банківським комп'ютером, що дозволяє отримувати різноманітну інформацію про рух коштів на рахунку; стан фінансового ринку; здійснювати платежі за рахунками за товари, медичні послуги, електроенергію і т.д. Клієнт підключається до банківського комп'ютера і вводить номер рахунку, персональний ідентифікаційний номер, кодовий номер компанії - одержувача грошей і суму платежу.

WAP-банкінг (Wireless Application Protocol) – віддалене управління рахунками за допомогою мобільного телефону, оснащеного спеціальним програмним забезпеченням на базі протоколу бездротової передачі даних. Однак поки банки не виділяють WAP-банкінг в окремий вид послуг. Клієнта, що хоче проводити банківські операції тільки по мобільному телефону, все ж доведеться підключитися до системи Інтернет-банкінгу. В даний час розробляється програмне забезпечення, здатне підвищити безпеку послуг WAP-банкінгу. Поки ж, щоб забезпечити безпеку платежів, деякі банки узгоджують з клієнтом список операцій і привласнюють кожній з них відповідний код[4].

Ще одна послуга, що надається банками власникам стільникових телефонів – SMS-банкінг. За допомогою служб коротких повідомлень (SMS – Short Message Service), які є у будь-якого оператора стільникового зв'язку, клієнту буде доступна вся інформація про стан розрахункових рахунків (залишків за рахунком), а також отримання виписок по рахунку за

необхідний період. На думку фахівців, ця послуга має набагато більше перспектив, ніж WAP-банкінг. По-перше, через дешевизну, а по-друге, за рахунок високої швидкості передачі даних – в десятки разів швидше – і, по-третє, значно підвищує безпеку операцій. SMS-сервіс користується великою популярністю у клієнтів[5].

Ще одним різновидом онлайн обслуговування вважається Інтернет-продажі. В наш час, коли інформаційні технології переважають, більшість користуються онлайн обслуговуванням, наприклад, купівля одягу в Інтернеті, купівля квитків онлайн, тощо. Проаналізували купівельні звички Інтернет-аудиторії в Україні, можна зробити висновок, що більшість Інтернет-покупців – тобто ті, хто купує на українських або закордонних сайтах - використовували Інтернет-магазини (93%), сайтами оголошень коли-небудь користувались 72% опитаних, ресурсами для порівняння цін – 64%, сайти продажу квитків відвідували також 64% Інтернет-покупців. Тільки п'ята частина онлайн-покупців відвідували Інтернет-аукціони, четверта – сайти купонних знижок. Головні причини, чому онлайн-покупці купують в Інтернеті (актуально для більшості опитаних, >50%) – простіше порівняння пропозицій, кращі ціни, зручність (не потрібно їхати в магазин, можна купувати, коли традиційні магазини зачинені) та більший вибір товарів. Майже половина онлайн-покупців також відзначили, що в Інтернеті легко знайти особливі або рідкісні товари та доступно більше інформації про товари. Програми лояльності та можливість купувати вживані товари – найменш важливі фактори покупок в Інтернеті [3].

Отже, проаналізувавши різні види дистанційного обслуговування клієнтів, бачимо, що Інтернет як інформаційно-комунікаційна технологія, дозволяє забезпечити доступність продуктів і послуг для більшої кількості клієнтів, усунувши географічні та часові бар'єри для їх надання. В цілому ж, розширення ринку послуг за рахунок телекомунікаційних технологій, дозволило підприємствам та установам значно збільшити клієнтську базу та пропозицію своїх продуктів та послуг.

Список використаних джерел:

1. Єгоричева С. Б. Банківські інновації : навч. посіб. / С. Б. Єгоричева. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 208 с.

2. Коцовська Р.Р. Банківські операції: навч. посіб. / Р.Р. Коцовська, О.П. Павлишин, Л.М. Хміль. – К.: УБС НБУ: Знання, 2010. – 390 с.

3. Міщенко В.І. Електронний бізнес на ринку фінансових послуг: практ. посіб. / В.І. Міщенко, А.В. Шаповалов, Г.В. Юрчук. – К.: Тов-во «Знання», КОО, 2009. – 278 с. – (Вища освіта ХХІстоліття).

4. Степаненко В. Дистанционные банковские услуги на украинском рынке // Сети и бизнес. – 2010. – №4(23). – С.98-104.

5. Красовська І. Підключення до системи «Клієнт-банк» / І. Красовська // «ГоловБух». – 2008. – № 62 (541). – С. 24-27.

Бондар Дарина
Науковий керівник: Кузьміна О.М., к.т.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕСОМ

«Електронна нервова система дозволить вести бізнес зі швидкістю думки, а це і є ключ до успіху в XXI ст.» - Вілл Гейтс. Не можна не погодитися із цим твердженням, адже ефективна інформаційна система оптимізує діяльність та спрощує управління підприємством. Вона включає такі функції: планування, управління та аналіз. Всі види інформації, що необхідна для управління, складають інформаційну систему. Система управління і система інформації на будь-якому рівні управління взаємопов'язані та взаємозалежні. Управління без інформації неможливе.

Отож, інформаційні технології (ІТ) - це система методів і засобів реалізації операцій збирання, реєстрації, передачі, накопичення, пошуку, обробки і захисту інформації на базі застосування розвиненого програмного забезпечення, використання засобів обчислювальної техніки і зв'язку, а також способів, за допомогою яких інформація надається тим, хто її потребує.

Використання комп'ютерних мереж, Інтернету та інтернет-технологій, програмних продуктів наскрізної автоматизації всіх бізнес-процесів сьогодні не просто питання лідерства і створення конкурентних переваг, але і виживання на ринку в майбутньому. Управління пов'язане з обміном інформацією між компонентами системи. В процесі управління одержують відомості про стан системи в кожен момент часу, про досягнення (або не досягнення) заданої мети з тим, щоб впливати на систему і забезпечити виконання управлінських рішень[1]. Стратегічна мета інформаційних технологій - сприяти управлінню, реагувати на динаміку ринку, створювати, підтримувати та поглиблювати конкурентні переваги. Виконання цього завдання вимагає побудови інформаційно-технологічних систем, які мають наступні атрибути:

а) максимальна доступність - кожна людина може дістати доступ до ІТ ресурсів у будь-який час і з будь-якого місця;

б) будь-який інформаційний об'єкт повинен бути доступний одночасно багатьом;

в) маневреність прикладних програм - необхідний перехід до мережевої архітектури, що призводить до серйозних змін в організації і роботі ГГ-відділів. Від вдосконалення інформаційного забезпечення можливі наступні позитивні результати:

1) можлива економія витрат за рахунок зниження фонду заробітної плати, комунальних послуг, вартості програмного забезпечення, витрат на пошту, витрат на оформлення договорів, витрат на перерозподіл ТМР;

2) усунення можливих витрат в майбутньому, уникнення майбутнього зростання чисельності персоналу, зменшення вимог до обробки даних, зниження вартості обслуговування;

3) можливі нематеріальні вигоди від поліпшення якості інформації, підвищення продуктивності, поліпшення і прискорення обслуговування, впевненіші рішення, поліпшення контролю, зменшення прострочених платежів, повне використання програмного забезпечення. Сам термін інформація походить від латинського слова information - роз'яснення, інформування, виклад.

В процесі управління постійно відбувається обмін інформацією. Причому напрям переміщення інформації може бути як вертикальним (від керівника до підлеглих або від підлеглих до керівника), так і горизонтальним (між начальниками підрозділів, підлеглими одного рівня). В якості джерела інформації може бути рівень цін на ринку, розмір прибутку в минулому кварталі або розпорядження керівника. Професійно розроблена комп'ютерна інформаційна система істотно полегшує роботу бухгалтерії, керівників та інших працівників, дозволяє вести оперативний облік швидко і точно, надає широкі можливості для аналізу, автоматизувавши облікові операції, позбавляє від величезної кількості зайвого паперу, дозволяє уникнути безліч людських помилок, що приводять до фактичної втрати контролю над фінансовим станом готельного комплексу, не дозволяючи керівникам приймати своєчасні та правильні рішення [2]. Використовуючи інформаційні технології, підприємство має можливість збільшити свою конкурентоспроможність.

Підприємство, що виготовляє продукцію для споживачів або надає їм послуги, у нинішніх умовах має функціонувати у режимі реального часу, що можливо тільки при широкому використанні інформаційних технологій і систем у його бізнес-процесах. У режимі реального часу необхідно проглядати корпоративні плани і події, ключову інформацію щодо критичних процесів, у тому числі за витратами й ефективністю, тобто потрібна аналітика за специфічними процесами для підтримки прийняття обґрунтованих і швидких рішень у сфері фінансів, продажу і маркетингу, кадрів, операцій, закупівель, що дійсно можливе тільки при застосуванні новітніх інформаційних технологій.

Список використаних джерел:

1. Виноградська А. Технологія комерційного підприємництва: Навчальний посібник/ А. Виноградська. - К.: Центр навчальної літератури, 2006. - 778 с.

2. Король С. Я. Управління інформаційною базою управління / С.Я. Король // Економіка і підприємництво: стан та перспективи. — К., 2003. — С.220–224.

Бондаренко Ольга, Ланова Яна
Науковий керівник: Остапенко Т.А., асистент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТОКУ ТЕХНОЛОГІЇ 3D-ДРУКУ

Сучасний світ неможливо уявити без інформаційних технологій, оскільки людство потребує найновіших розробок для покращення якості життя. Саме 3D технології відкривають перед людьми нові можливості, які майже не мають меж, а також їхнє використання значно спрощує повсякденне життя. Сьогодні послуги 3D-друку користуються великим попитом серед дизайнерів, архітекторів, конструкторів. Ця технологія дозволяє різним спеціалістам у найкоротші терміни отримувати високоякісні прототипи виробів, макети, заготовки.

Дослідженням перспектив розвитку 3D технологій займалися такі вчені, як:. Зленко М.А., Нагайцев М.В., Довбиш В.М., Забєлін Б.Ф.

Технологія 3D-друку є передовою із сучасних технологій, яку відзначають як прогресивну та перспективну. Разом із терміном 3D-друк також використовують терміни «адитивне виробництво» та «адитивні технології» [1].

3D-друк – це одна з найбільш революційних технологій нашого часу та одна з форм технологій адитивного виробництва, де тривимірний об’єкт створюється шляхом накладання послідовних шарів матеріалу. 3D-принтери, як правило, швидші, більш доступні і прості у використанні, ніж інші технології адитивного виробництва. 3D-принтери пропонують розробникам продуктів можливість друку деталей і механізмів з декількох матеріалів та з різними механічними і фізичними властивостями за один процес складання.

До переваг адитивних технологій можна віднести скорочення технологічного ланцюжка і різке зменшення відходів від виробництва; сильну індивідуалізацію продукту; прискорення впровадження нових ідей; можливість виготовлення деталей високої складності; зниження на порядок часу виробничого циклу для штучного і дрібносерійного виробництва; впровадження принципово нових підходів до проектування виробів, що дозволяють створювати складні просторові нерозбірні деталі, ґратчасті полегшені конструкції з металів і полімерних матеріалів, виробництво яких із використанням звичайних технологічних методів неможливо.

Адитивні технології хоч і увійшли у різні сфери діяльності, проте до їхньої 100 % віддачі ще далеко. Ближче майбутнє готує для AF-технологій нові сфери застосування.

Застосування адитивних технологій можливе у таких сферах як палеонтологія, реконструкційна археологія, судово-медична експертиза, будівництво, мистецтво, хімічна галузь, харчова промисловість, 3D-будівництво, широке використання 3D-друку в домашніх умовах.

Проте, яка б галузь не застосовувала адитивні технології, загалом процес спрощення шляху від ідеї до реалізації готової продукції сприятиме розвитку

економіки (в масштабах від малого підприємства до країни в цілому) [2]. Для впровадження товару виготовленого на основі адитивних технологій дотримуються наступної схеми:

1. Підготовка CAD-моделі (computer-aided design – комп'ютерна підтримка проектування), тобто створення електронної конструкторської та технологічної документації на проектований виріб.

2. Створення STL-файлу (stereo lithography – стереозображення), тобто отримання файлу в форматі, що використовується для зберігання об'ємних тривимірних моделей.

3. Розділення на шари – віртуальне розділення виробу на шари в контурних межах проектованого виробу.

4. 3D-друк, який власно передбачає фізичне створення виробу на 3D-принтері на основі попередньо створених цифрових моделей.

5. Фінішна обробка для надання виробу необхідних якостей, властивостей чи зовнішнього виду, що передбачає можливу абразивну, хімічну, фізичну, теплову, декоративну чи іншу обробку.

6. Отримання готового виробу [1].

Таким чином, адитивна технологія дасть можливість значно скоротити і автоматизувати сам виробничий цикл, а це в свою чергу приведене до економії часу та зменшення кількості працівників і кількість відходів.

Так, наприклад, використання в одязі та взутті, виготовлених методом 3D-друку біологічних витратних полімерів, що розкладаються через певний період часу, дозволить вирішити проблему негативного впливу сучасного одягу та взуття на навколишнє середовище. Це рішення економічно найбільш вигідно для дрібносерійного виробництва. Створення прототипів з частково або повністю прозорою структурою дає можливість оцінити роботу механізму «зсередини» і використовувати при доопрацюванні технологій і виробів [3].

Отже, розвиток комп'ютерних технологій викликає потребу у створенні нових засобів та методів їх використання. Однією з них є 3D-друк, в основі якого лежить друкування об'ємних предметів з невеликою кількістю витрат. Такий спосіб друкування в наш час стає все більш популярним і має потужні перспективи розвитку. 3D-друк почнуть застосовувати для швидкого відновлення будівель після потопу або буревію. Багато буденних речей зазнають вдосконалення – деталі для побутової техніки, автомобілів будуть виготовлятися з точністю до найменших деталей, які відразу будуть готові для використання.

Список використаних джерел:

1. Дробін А.А. Запровадження у навчальний матеріал шкільного курсу фізики поняття адитивних технологій / А.А.Дробін. // Наукові записки. – Випуск 11. – Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти. Частина 3. – Кропивницький: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2017 – 188 с. – С.66-72.

2. Забелин Б. Ф. Экономические аспекты развития аддитивных технологий / Б. Ф. Забелин, Е. А. Конников // Вестник научных конференций. – Тамбов: ООО Консалтинговая компания Юком, – № 3-3 (3). – 2015. – 168 с. – С. 64-67.

3. Зленко М.А. Аддитивные технологии в машиностроении / М. В. Нагайцев, В. М. Довбыш // пособие для инженеров. – М. ГНЦ РФ ФГУП «НАМИ», 2015. 220 с.

Бондарчук Ірина
Науковий керівник: Бондар М.В., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ЗАСТОСУВАННЯ ПРИХОВАНИХ МОДЕЛЕЙ МАРКОВА В РОЗРОБЦІ СИСТЕМ РОЗПІЗНАВАННЯ МОВИ

Широко відомим і популярним класом ймовірнісних моделей – є приховані марківскі моделі (hidden Markov models, HMM). Вони застосовуються в різних областях штучного інтелекту, зокрема, його успішно використовують у завданнях розпізнавання мови і образів, обробки текстової інформації, а також і в інших предметних областях: біоінформатики, комп'ютерної графіки та ін.

Прихована марківська модель (ПММ) – це статистична модель, у якій система, що моделюється, розглядається як марківський процес із неспостережуваними (прихованими) станами. Хоч стани є невидимими, проте вихід, залежний від стану, не прихований.

У науковій літературі патерни розпізнавання поведінки ПММ завжди розглядаються на певному відрізку часу *T*. Перехід між станами в кожен дискретний момент часу *t* не є детермінованим, а відбувається відповідно до ймовірнісного закону і описується матрицею ймовірностей переходів A_{NN}. Схематичне зображення діаграми переходів між станами ПММ наведено на рисунку 1.

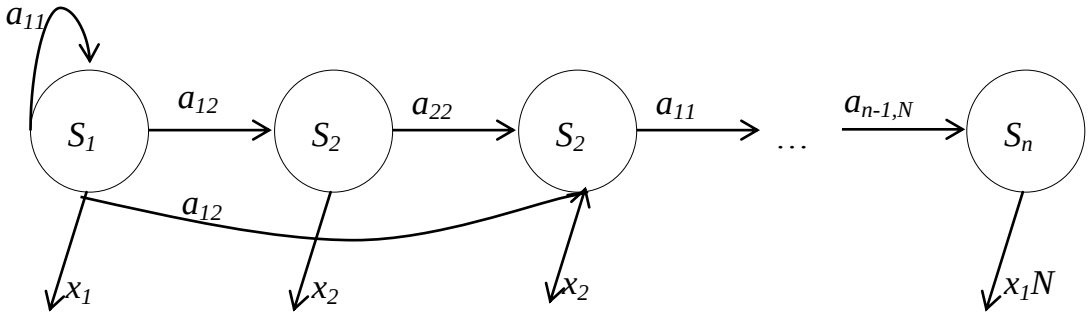

Рисунок 1 - **Структурна схема переходів ПММ**

де $S_1, \ldots, S_n$ – приховані стани; $x_1, \ldots, x_{1N}$ – видимі результати; $a_{11}, \ldots, a_{n\text{-}1N}$ – ймовірності переходу.

При ініціалізації моделі на початку періоду використовуються додаткові ймовірності, щоб описати ймовірність розподілу станів під час $t = 1$. Еквівалентний критерій кінцевого стану, як правило, відсутній. Таким чином, дії моделі приходять до кінцевого стану, як тільки буде досягнуто довільний стан у момент часу T. Ні статичні, ні декларативні критерії не використовуються, щоб більш точно визначити закінчення станів.

Розглянемо застосування ПММ у розробці систем розпізнавання мовлення. У випадку з аудіосигналом, основні процеси видимі, а от ймовірність переходів станів – ні. Після вилучення векторів ознак з сигналу $Y = y_1,..., y_T$ декодер намагається знайти послідовність слів $w = w_1, ..., w_L$, якими з найбільшою ймовірністю було згенеровано Y, іншими словами знаходить $w_{best} = argmax_w\{P(w \mid Y)\}$. Часто незручно працювати з ймовірністю $P(w \mid Y)$, тому, використовуючи формулу Байеса, її замінюють на

$$\arg\max_w \left\{ \frac{P(Y \mid w) \cdot P(w)}{P(Y)} \right\} = \arg\max_x \left\{ P(Y \mid w) \cdot P(w) \right\}. \quad (1)$$

Кожному слову відповідає впорядкована послідовність фонем (можливо не одна, оскільки в слова може бути кілька правильних варіантів вимови). Акустичною моделлю для конкретного слова є конкатенація моделей для окремих фонем. Можна уточнити формулу обчислення $P(Y \mid w)$ шляхом підсумовування по всіх можливих варіантах вимови послідовності w:

$$P(Y \mid w) = \sum_Q P(Y \mid Q) \cdot P(Q \mid w). \quad (2)$$

Перший множник $P(Y \mid Q)$ заданої марковської моделі для $Q = q^{(w1)}, ..., Q^{(wL)}$, отриманої конкатенацією моделей для своїх складових, обраховується як сума ймовірностей всіх послідовностей станів $\Theta = \theta_0, ... , \theta_{T+1}$, а саме

$$P(Y \mid Q) = \sum_{\Theta} P(\Theta, Y \mid Q) = \sum_{\Theta} a_{\theta_0,\theta_1} \prod_{t=1}^{T} \beta_{\theta_t}(y_t) a_{\theta_0,\theta_1}. \quad (3)$$

Стани θ_0 *і* θ_{T+1} були введені для зручності послідовної конкатенації моделей і великої ролі не відіграють.

Другий же множник обраховується як добуток ймовірностей по кожному слову, яке було вимовлено відповідним чином:

$$P(Q \mid w) = \prod_{l=1}^{L} P(q^{(w_l)} \mid w_l). \quad (4)$$

Однак, зазвичай описані моделі використовуються не для знаходження послідовностей сказаних слів, а для розпізнавання фонем, тобто для отримання розподілу ймовірностей вимовлених фонем у кожен момент часу. Далі аналіз проводиться за допомогою мовної моделі і алгоритмів, спеціалізованих для конкретного завдання.

Список використаних джерел:

1. Гефке Д. А. Применение скрытых марковских моделей для распознавания звуковых последовательностей / Д. А. Гефке, П. М. Зацепин. // Управление, вычислительная техника и информатика. – 2013. – №4. – С. 78-83.
2. Клименко А. Ланцюг Маркова [Електронний ресурс] / Андрій Клименко – Режим доступу до ресурсу: https://bookmaker-ratings.com.ua/wiki/lantsyug-markova/
3. Скрытые цепи Маркова, алгоритм Витерби. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://habrahabr.ru/post/180109/.

Вечірко Микола, Лісовий Владислав
Науковий керівник: Гусак Л.П., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

РОЛЬ ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНИХ МЕТОДІВ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

У процесі управління сучасним підприємством необхідним є застосування таких методів і моделей, які дозволили б охопити процес планування, організації, мотивації та контролю його діяльності як системи. Застосування економіко-математичних методів дозволяє оперативно приймати управлінські рішення, а також розраховувати й прогнозувати варіанти можливих напрямів виробничої діяльності суб'єкта господарювання.

Економіко-математичні методи є універсальним інструментом аналізу та дослідження виробничих та фінансово-економічних процесів та явищ. Широке використання математичних методів є важливим напрямком удосконалення економічного аналізу, який підвищує ефективність діяльності підприємств та їхніх підрозділів. Основними причинами швидкого поширення методів економіко-математичного моделювання є різке удосконалення сучасної економічної практики, викликане високим рівнем розвитку виробництва, зростанням темпів науково-технічного прогресу, вимогами підвищення ефективності використання природних ресурсів.

Основні методи управління підприємством можна класифікувати за принципом моделювання, що дозволяє визначити основні методи створення моделей функціонування підприємства:

1. Методи елементарної математики.
2. Класичні методи математичного аналізу: диференціальне, інтегральне, варіаційне числення.

3. Методи математичної статистики: методи вивчення одномірних (багатомірних) статистичних сукупностей.
4. Економетричні методи:
   - виробничі функції;
   - часові ряди;
   - регресія та кореляція.
5. Методи математичного програмування:
   - лінійне програмування;
   - блочне програмування;
   - динамічне програмування;
   - нелінійне програмування.
6. Методи дослідження операцій:
   - методи рішення лінійних програм;
   - логістика, управління запасами, зношення та заміна;
   - теорія ігор теорія масового обслуговування;
   - методи сітьового планування.
7. Методи економічної кібернетики:
   - системний аналіз;
   - методи імітації;
   - методи моделювання;
   - методи навчання, ділові ігри;
   - методи розпізнавання образів.
8. Методи теорії оптимальних процесів: максимуму Понтрягіна для управління техніко-економічними процесами та ресурсами.
9. Евристичні методи: мозкової атаки, експертних оцінок, ділові ігри та ситуації, алгоритм розв'язування задач тощо [1].

Економіко-математичні методи і моделі дають такі можливості:

- точно і компактно викласти положення економічної теорії;
- формально описати зв'язки між економічними змінними;
- розв'язати задачі оптимізації планування та управління, відображаючи специфіку виробничих процесів;
- своєчасно реагувати на зміни цілей, обмежень на ресурси, залежностей між параметрами та адекватно коректувати плани й управлінські рішення;
- отримати інформацію про об'єкт, його функціонування;
- спрогнозувати об'єкт і його поведінку в майбутньому [2].

Таким чином, економіко-математичні методи є одними з найбільш розповсюджених у процесі стратегічного аналізу, планування та управління діяльністю сучасного підприємства. Вони сприяють вибору раціональних варіантів управління суб'єктом господарювання, прогнозують можливі ситуації та варіанти їх змін для досягнення головної мети будь-якої фірми – максимізації прибутку.

Список використаних джерел:

1. Бондар О.А. Роль економіко-математичних методів ефективного управління підприємством [Електронний ресурс] / О.А.Бондар // Ефективна економіка. – Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua.
2. Рибак Н.В. Економіко-математичне моделювання в управлінні діяльністю підприємства [Електронний ресурс] / Н.В. Рибак. Режим доступу: http://nauka.kushnir.mk.ua.

Вонсович Вероніка, Цинкобур Людмила
Науковий керівник: Добровольська Н.В., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ПРОГНОЗУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ ЗА ДОПОМОГОЮ MS EXCEL

В умовах ринкової економіки для успішного функціонування підприємства особливого значення набуває дієва та ефективно організована система управління, що повинна бути забезпечена повною інформацією щодо реального фінансового стану та можливих перспектив на майбутнє. Вдало розроблена стратегія управління дозволяє уникати значних прорахунків і пов'язаних з ними витрат. Тому з метою обґрунтування перспектив розвитку підприємства та підвищення рівня ефективності його управління, оцінки здатності підприємства до сталого функціонування у майбутньому періоді необхідним є застосування методів прогнозування.

Проблема прогнозування є актуальною на сьогоднішній день. Даним питанням займалося багато науковців, зокрема воно знайшло відображення у наукових працях Сухорукова А.І., Харазішвілі Ю.М., Грабовецького Б.Є., Лисогора В. М., Яремка О. С., Ольшевської О.В., Гаркуші Н.М., Цуканової О.В., Горошанської О.О., Лукашина Ю. П. та багатьох інших.

У даний час для прогнозування був розроблений цілий ряд програмних засобів, що прискорюють виконання роботи й значно зменшують її трудоємність. До них відносяться два типа пакетів програм: статистичні пакети (SPSS, Minitab, SAS, СТАТПРО та ін.) і пакети саме для прогнозування (Вериста, Олімп, MetaStock, Matlab та ін.).

Проте перелічені пакети мають досить високу вартість і потребують затрат на навчання персоналу, тому багато користувачів обрали використання графічних і статистичних функцій Microsoft Excel. Excel – це вже невід'ємна частина робочого місця фахівця, її знають, легко навчаються її використовувати. Також важливою перевагою є те, що графічні функції Excel створюють більш ясне візуальне уявлення даних ніж деякі статистичні пакети [3, с.76]. Основними методами прогнозування в MS Excel є (рис.1):

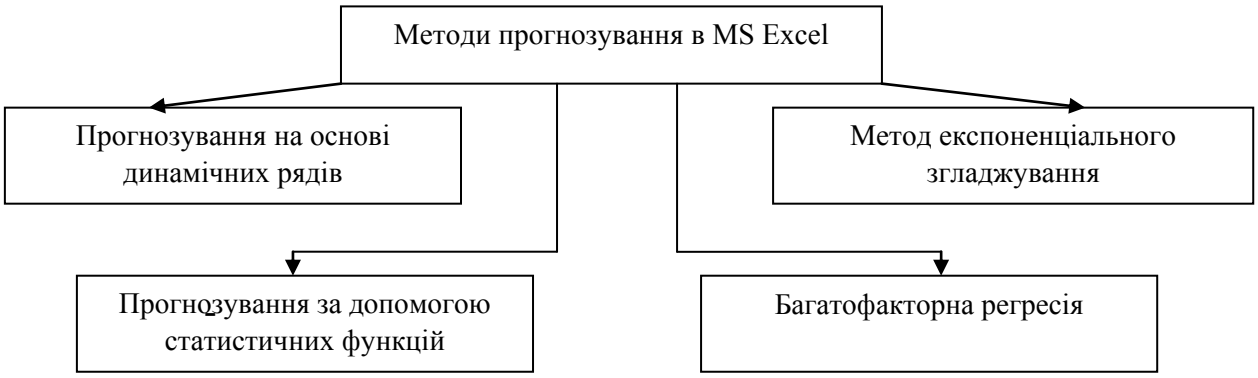

Рисунок 1 - **Методи прогнозування в MS Excel**

Найбільш поширеним методом є прогнозування на основі динамічних рядів, основою якого є побудова ліній тренду засобами MS Excel за допомогою точкової діаграми за даними минулих періодів. Тренд – це спрямованість зміни економічних показників, яка визначається шляхом обробки звітних, статистичних даних і встановлення на цій основі тенденцій економічного росту або спаду. Властивості розвитку виражають різні рівняння трендів. В MS Excel є такі типи апроксимуючої залежності: параболічна, лінійна, степенева, логарифмічна, експоненціальна. Однак, спроба використати запропоновані моделі веде до значно різних чисельних результатів, які при тому, мають різний напрямок розвитку. Тому спочатку необхідно вирішити яку саме модель прогнозування доцільно використовувати.

Метод експоненціального згладжування є одним із методів адаптивного прогнозування. Цей метод заснований на тому, що кожен елемент або рівень часового ряду згладжується з використанням зваженої плинної середньої, причому її вага зменшується із віддаленням від кінця ряду [1, с. 302].

Аналогічні результати можна одержати, використовуючи набір статистичних функцій. MS Excel має спеціальні інструменти для розрахунку прогнозу у вигляді наступних вбудованих функцій (табл.1).

Таблиця 1 – **Інструменти MS Excel для розрахунку прогнозу**

Функції	Характеристика
ПРЕДСКАЗ	розраховує майбутнє значення на основі лінійної регресії
ТЕНДЕНЦИЯ	розраховує значення у відповідності з лінійним трендом
РОСТ	розраховує майбутнє значення на основі моделі експоненційної залежності
ЛИНЕЙН	розраховує за допомогою методу найменших квадратів пряму, яка найкраще апроксимує наявні дані, і повертає відповідний масив значень (коефіцієнти рівняння прямої та статистика)
ЛГРФПРИБЛ	розраховує експоненційну криву, яка апроксимує дані, і повертає відповідний масив значень (коефіцієнти рівняння кривої та статистика)

Функції ПРЕДСКАЗ дає значення прогнозу в одній точці, а функції ТЕНДЕНЦИЯ та РОСТ є функціями масиву і розраховують прогноз відразу для ряду точок. Функції ЛИНЕЙН і ЛГРФПРИБЛ не розраховують прогноз безпосередньо, а повертають параметри (коефіцієнти) рівняння, за яким може бути розрахований прогноз на будь-який момент[2].

Отже, в даній роботі ми розглянули таку важливу складову управління соціальними та економічними процесами як прогнозування, а також методи, за допомогою яких можна зробити найбільш точний прогноз на майбутнє. На даний момент економічна наука нараховує велику кількість методів, проте найбільш поширеним і часто застосовуваним є прогнозування за допомогою табличного редактора MS Excel.

Список використаних джерел:

1. Бідюк П.І. Методи прогнозування. Том 1 і 2 / П.І. Бідюк, О.С. Меняйленко, О.В. Половцев. – Луганськ : Альма Матер, 2008. – 725 с.

2. Карначова І. О. Чупріна М. О., Сучасні інформаційні технології в аналізі та прогнозуванні виробничо-економічної діяльності підприємства. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ape.fmm.kpi.ua/article/view/102743/97811

3. Кондіус І.С., Конспект лекцій за темою: «Прогнозування соціально-економічних процесів» (частина 1 навчально-методичного комплексу «Прогнозування соціально-економічних процесів») : методичні матеріали з питань самостійної роботи із спеціальною літературою / Том 1 / І.С.Кондіус. – Севастополь : Севастопольський центр перепідготовки та підвищення кваліфікації, 2013. – 76 с.

Гамарник Ірина, Данильчук Анастасія
Науковий керівник: Гусак Л.П., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ МОДЕЛЕЙ ДОСЛІДЖЕНЬ САМООРГАНІЗАЦІЇ

Самоорганізація - це процес, у ході якого створюється, відтворюється або вдосконалюється організація складної динамічної системи.

Процеси самоорганізації можуть мати місце тільки в системах, що володіють високим рівнем складності і великою кількістю елементів. Властивості самоорганізації виявляють об’єкти різної природи: клітина, організм, біологічна популяція, біогеоценоз, людський колектив і т. д.

Процеси самоорганізації виражаються в перебудові існуючих та утворенні нових зв’язків між елементами системи. Відмітна особливість процесів самоорганізації - їх цілеспрямований, але разом з тим і природний, спонтанний характер [1, с. 3].

На сьогоднішній день багато дослідників та науковців виділяють такі три основні моделі досліджень самоорганізації: біохімічна модель, соціальна модель, техніко-математична модель.

Біохімічна модель базуються на генетичній програмі збереження виду та мутаційних змін від зовнішніх впливів і дарвінівській тріаді: мінливість, спадковість, відбір, а також на аутопоезній організації, заснованій на уніфікації множини даних з біохімії та клітинному існування живих істот [2].

Соціальна модель базується на вище зазначеному явищі аутопоезису, яке означає створення та самовідтворення живих істот, у тому числі і людей. Ця модель заснована на гармонізації та самоузгоджені соціально-економічних відносин, що включають змінні протягом певного часу цінності, пріоритети, норми.

Техніко-математична модель, заснована на програмі автоматичної зміни алгоритму дії у випадку плинних умов, що задаються диференціальними рівняннями, моделі нелінійної динаміки, алгоритмічні та семантичні моделі.

Але поряд з цими моделями в наш час використовуються й інші різні моделі, за допомогою яких описується процеси самоорганізації. Розглянемо декілька найбільш поширених з них.

Перша модель, це так звана модель «Брюселятор» - спрощена теоретична модель самоорганізації розроблена в 1960-их роках І. Пригожиним. Ця модель описує розподіл в просторі і часі реагентів вузького класу хімічних реакцій, при її дослідженні були з’ясовані властивості дисипативних структур у багатьох нелінійних системах.

Другою у нашому списку є «модель самоорганізованої критичності». Цю модель ще називають «купа піску», вона є базовою моделлю теорії самоорганізованої критичності, яка в 1980-их роках була розроблена П. Баком.

Третя модель опису процесу самоорганізації має назву «Генетичний алгоритм». Ідея генетичних алгоритмів запозичена у живої природи і полягає в організації еволюційного процесу, кінцевою метою якого є отримання оптимального рішення в складній задачі.

І останньою моделлю є «Мережа Кохонена», яка розроблена Т. Кохоненом на початку 1980-х років, відноситься до самоорганізуючих нейронних мереж. Вона використовує неконтрольоване навчання і навчальна множина складається лише зі значень вхідних змінних [3].

Як бачимо, кожна з цих моделей має своє специфічне та особливе застосування і більшість з них вже довели ефективність свого використання. Доцільність та точні використання тієї чи іншої моделі буде безпосередньо залежати від особливостей трактування сутності самоорганізації окремими дослідниками та науковцями.

Список використаних джерел:

1. Процеси самоорганізації системи [Електронний ресурс].- Режим доступу:https://studme.com.ua/1506091311175/ekonomika/protsessy_samoorganizatsii_sistemy.htm

2. Зайцева І. О. Моделювання процесів самоорганізації в складних соціально-економічних системах: навч. посіб. / І. О. Зайцева. – Миколаїв, 2007. – 254 с.

3. Бакурова А. В. Концепція моделювання самоорганізації соціально-економічних систем: навч. посіб. / А. В. Бакурова // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – К., 2010. – №2. – С. 21-28.

Гончар Аліна
Науковий керівник: Бондар М.В., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

КОЛЕКТИВНА ГЕНЕРАЦІЯ ІДЕЙ ЯК ОДИН З МЕТОДІВ ПОШУКУ РІШЕНЬ ПОСТАВЛЕНИХ ПРОБЛЕМ

На сьогоднішній день функціонування та розвиток природних і штучних систем відбувається в невизначених умовах. Дане явище зумовлене розмитістю цілей, неповнотою вихідної інформації, а також певними суб'єктивними твердженнями з приводу можливості або неможливості виникнення деяких майбутніх процесів. У таких умовах необхідно забезпечити зниження рівня невизначеності за рахунок застосування методів та моделей соціально-економічного прогнозування. Важливим із таких методів є колективна генерація ідей, яку використовують з метою визначення можливих варіантів розвитку подій у майбутньому, досягнення ефективних результатів за короткий термін, а також отримання доцільного рішення проблеми за рахунок врахування думки всіх учасників-експертів [4, с. 41].

Колективну генерацію ідей раціонально характеризувати як системно організовану інтелектуальну діяльність підготовлених фахівців, які для вироблення ідей використовують різні прийоми та способи роботи мозку. Даний метод розробив та описав американський психолог Алекс Ф. Осборн.

Метод «мозкової атаки» (так ще тлумачать метод колективної генерації ідей у американській термінології) застосовувався в 50-х роках у таких країнах, як США і Франція, переважно під час обговорення різних технологічних завдань, а також вирішення проблем планування та прогнозування. Даний метод спрямовується на отримання великої кількості ідей, у тому числі і від осіб, які зазвичай не висловлюють свою думку, маючи досить високий ступінь ерудиції. Загальноприйнятим є твердження про те, що критичність є своєрідною перепоною для отримання самобутніх рішень, що виникають в мозку людини. Велика кількість людей, які думають не так, як усі, мають власне бачення проблеми, нестандартні рішення та підходи, не завжди можуть їх запропонувати, оскільки в них з'являється страх критики. Саме тому однією із головних умов «мозкової атаки» є уникнення критичних зауважень.

До різновидів методу колективної генерації ідей належать:

– пряма «мозкова атака», метою якої є добір ідей для розв'язання творчої задачі.

Правила, що встановлюються для учасників даного методу:

- учасники повинні сидіти за столом обличчям один до одного;
- не можна вести суперечки, критикувати та оцінювати виступаючого;

- час виступу учасника становить 1-2 хвилини;
- заохочується висловлення будь-яких ідей, навіть абсурдних;
- необхідно отримати якомога більше ідей, незважаючи на їхню якість.

– зустрічна «мозкова атака», що спирається на критику наявних ідей.

Правила для учасників зустрічної «мозкової атаки»:

- висловлення критичних зауважень не повинно нести негативного змісту, тобто критика має бути лаконічною;
- ідеї, на обговорення яких потрібно виділити більше часу, ніж на решту, розглядаються пізніше;
- кожен учасник має можливість виступати багато разів, але краще висловлювати свої думки по колу;
- час виступу кожного учасника – 15-20 хвилин;
- проведення «мозкової атаки» буде ефективнішим у першій половині дня, у спокійній атмосфері.

– метод «подвійної мозкової атаки» є комбінацією двох попередніх методів, оскільки він передбачає генерацію нових ідей та критику вже наявних.

Правила, яких необхідно дотримуватись учасникам «подвійної мозкової атаки»:

- кількість учасників складає 30-40 осіб;
- тривалість роботи 2,5-3 год, включаючи 45-хвилинну перерву;
- кожен учасник отримує письмове запрошення, у якому вказується мета «мозкової атаки» та обґрунтовується доцільність їхньої участі в вирішенні поставленої задачі;
- уточнення й обговорення ідей відбувається під час перерви, яка є складовою роботи;
- виступ усіх учасників є строго визначеним;
- висунуті ідеї оцінюють експерти та рекомендують до впровадження [3, с. 101].

Колективна генерація ідей досягається за рахунок системно організованої інтелектуальної роботи підготовлених фахівців, котрі повинні керуватися певними правилами обговорення питань.

Рекомендовано враховувати досвід учасників, неоднорідність їх знань, а також соціально-функціональний склад для створення групи. Також необхідно дотримуватись принципу змагання, тобто в групу запрошують представників різних наукових шкіл або організовують паралельну групу. З метою підвищення ініціативи учасників слід періодично оновлювати склад групи.

Вважається, що найкращою буде робота групи, коли кількість учасників в ній становитиме від 6 до 12 осіб, а оптимальне число – 7 осіб [1, с. 49]. Для місця проведення рекомендовано використовувати не надто великі, проте й не надто малі приміщення. Це може бути окрема кімната, аудиторія або зал для прес-конференцій. У кабінеті керівника учасники почуватимуться некомфортно, оскільки відчуватимуть, що це приміщення «головного» групи.

Бажано мати дошку, яку учасники могли б використовувати для запису власних думок або для відображення певних схем, які допомогли б розуміти ідеї людини.

Інформування учасників здійснюють за декілька днів до початку сесії. Це сприяє виробленню спонтанного підходу до вирішення проблеми. Питання, що виноситься на сесію, має бути простим за внутрішньою структурою. Складні питання, як правило, розділяють на блоки з метою сприяння ефективності «мозкового штурму». Перед початком проведення «мозкової атаки» членам колективу слід дати можливість відпочити й налаштуватися на плідну роботу.

Важливою особою в проведенні «мозкової атаки» є ведучий, оскільки він відповідає за організаційну та процедурну частину роботи, формулює завдання та обирає учасників для кожного етапу роботи. Також ведучий повинен поставити акцент на головному питанні та правилах поведінки [2, с. 40].

Отже, використання методу колективної генерації ідей сприяє орієнтації на розвиток мислення учасників, управління змістом проблеми, пошуку можливостей її вирішення, визначення шляхів розвитку прогнозованих процесу чи об’єкта та обрання оптимального. Даний метод також раціонально застосовувати, так як він допомагає виявити основні фактори, які несуть вплив на результат розв’язання задачі, та обрати найбільш ефективні шляхи зменшення ризиків. Технології «мозкового штурму» сприяють розвитку смислової, комунікативної, емоційної компетентності учасників, формують у них ефективні навички говоріння та слухання. Метод «мозкової атаки» широко застосовується в реальному часі та допомагає отримати групове рішення при визначенні можливих варіантів розвитку об’єкта прогнозування. Але необхідно пам’ятати, що достовірність отриманих результатів не можна приймати до уваги як єдино можливе вирішення задачі, оскільки метод колективної генерації ідей характеризується спонтанним та стихійним характером вироблення рішень, значним рівнем інформаційного шуму.

Список використаних джерел:

1. Грабовецький Б. Є. Методи експертних оцінок: теорія, методологія, напрямки використання: монографія / Б. Є. Грабовецький. – Вінниця: ВНТУ, 2010. – 171 с.

2. Карначова І. О. Сучасні інформаційні технології в аналізі та прогнозуванні виробничо-економічної діяльності підприємства / І. О. Карначова, М. О. Чупріна // Збірник наукових праць молодих вчених факультету менеджменту та маркетингу КПІ ім. І. Сікорського «Актуальні проблеми економіки та управління». – 2017. – №11. – С. 35-44.

3. Козинець І. І. Мозковий штурм як одна з форм колективного обговорення проблем / І. І. Козинець // Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. – 2015. – №1. – С. 99-103.

4. Теслюк В. М. Використання методик мозкового штурму в економічному навчанні / В. М. Теслюк, М. П. Піщана // Вісник НУБіП України. – 2010. – №6. – С. 40-49.

Гончаренко Юлія
Науковий керівник: Гулівата І.О., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ МАТЕМАТИКИ

Сьогодні процес комп'ютеризації охопив усі сфери людської діяльності, у тому числі освітній процес, що призвело до розробки нових технологій та методик їх використання.

Проблемі використання інформаційних технологій у процесі розв'язання математичних задач присвятили свої праці наступні науковці: В. Биков, О. Гриб'юк [1], І. Гулівата [2], Р. Гуревич, В. Глущенко, М. Кислова, Ю.Тріус та інші.

Сьогодні існує значна кількість програм, призначених для підтримки математичних дисциплін. Серед них відзначимо систему динамічної геометрії **Geogebra** та розглянемо окремі математичні задачі, розв'язування яких можна реалізувати засобами цієї програми.

Задача. Визначити об'єм циліндра з основою 3 см. та висотою 5 см.

Інструментарій програми дозволяє будувати тривимірні об'єкти, вибравши **Полотно 3D**. Особливістю програми є те, що вікно програми поділяється на три поля: у першому вводяться необхідні дані, в другому – будується об'єкт на площині, у третьому – відображається відповідний тривимірний об'єкт.

Для побудови циліндра у полотні 3D:

1) будуємо круг: виберемо функцію **Окружность по центру и радиусу** і натиснемо на центр круга який ми вибрали. У вікні діалогу, що з'явиться потрібно ввести радіус вказаний в умові задачі. У результаті з'явиться круг із радіусом 3 см. на обох полотнах (рис. 1).

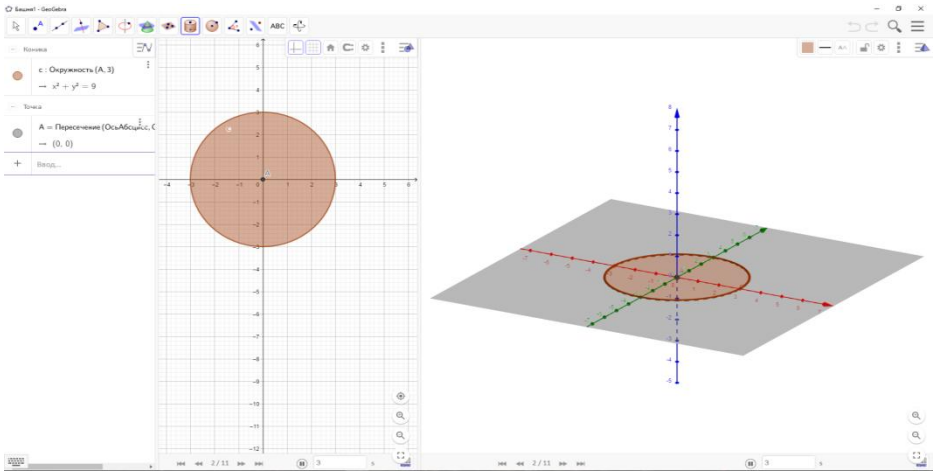

Рисунок 1 - **Вікно програми Geogebra**

2) виберемо функцію **Циліндр** і вкажемо центр круга, точку на полотні 3D (вона буде визначати висоту циліндра) та радіус. У результаті отримаємо циліндр (рис. 2).

Вказівка. Фігуру можна побудувати іншим способом. Для цього в розділі **Циліндр** вибираємо функцію **Выдавить цилиндр,** вибираємо на полотні центр круга та вказуємо висоту.

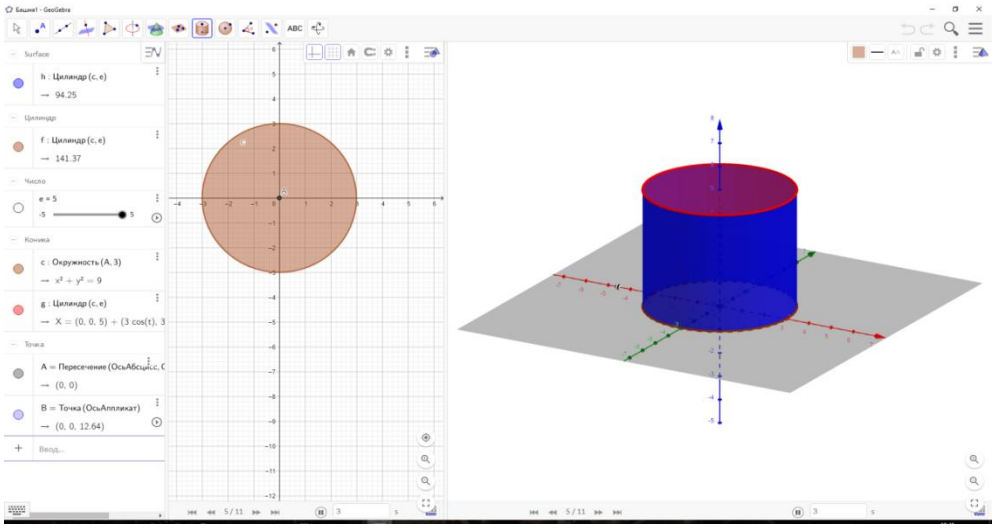

Рисунок 2 - **Вікно програми Geogebra**

Для обчислення об’єму циліндра використовують функцію **Объем** з розділу **Математические операции.** У параметрах функції потрібно вказати назву фігури, об’єм якої потрібно знайти. Слід зазначити, що при зміні радіуса чи висоти циліндра, числове значення об’єму фігури змінюється. Такий прийом надає можливість досліджувати залежність об’єму від певних параметрів просторового тіла.

Ось у такий спосіб система Geogebra надає можливість вирішувати різні математичні задачі. Засобами програми можна швидко побудувати складний динамічний тривимірний об’єкт, з елементами експерименту та моделювання, що у цілому позитивно впливає на процес вивчення складних математичних теорій, значно економить час за рахунок швидких математичних обчислень, дозволяє розв’язувати досить широке коло різноманітних задач.

Список використаних джерел:

1. Гриб’юк О. Система динамічної математики GeoGebra як засіб активізації дослідницької діяльності учнів / О. Гриб'юк, В. Юнчик // Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми,перспективи : зб. наук. пр. - К.-Л., 2015. - Вип.4. - Ч.1. – с. 163.

2. Гулівата, І. О. Використання інформаційних технологій в процесі навчання математики / І. О. Гулівата // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 2: Комп‘ютерно-орієнтовані системи навчання : зб. наук. праць. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. – Вип. 16 (23). – С. 44-49.

Горобченко Надія
Науковий керівник: Добровольська Н.В., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ОСОБЛИВОСТІ ПРОГНОЗУВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Функціонування підприємства завжди пов'язане з вибором рішення з кола можливих, а вірний вибір неможливий без урахування позитивних і негативних наслідків його дії. Сьогодні не можна недооцінювати роль прогнозування, адже передбачення перспектив розвитку дозволяє своєчасно виявити негативні тенденції і вжити заходів щодо їх уникнення. Потреба в прогнозуванні, як особливому виді науково-прикладного аналізу, пов'язаному з майбутнім і невизначеністю цього майбутнього, виникає в різних сферах підприємницької діяльності.

Питання аналізу і прогнозування фінансового стану підприємства присвятили свої праці вітчизняні та зарубіжні вчені: Балабанова І. Т., Бандурка О. М., Клементьєва О. Ю., Адамова І. З., Поддерьогіна А. М., Р. Брейлі, Е. Грінолла, Е. Брігхем, С. Майерс, Дж. К. Хорн та інші.

Фінансове прогнозування дозволяє значною мірою поліпшити управління підприємством за рахунок забезпечення координації усіх чинників виробництва і реалізації, взаємозв'язку діяльності усіх підрозділів і розподілу відповідальності. Прогнозування фінансового стану підприємства передбачає розробку системи науково обґрунтованих імовірнісних припущень про базові й альтернативні структурні зміни в активах та пасивах підприємства, обумовлених ефективністю використання капіталу.

Сутність економічного прогнозування з позицій ймовірнісно-статистичного підходу полягає у зменшенні ступеня невизначеності майбутнього шляхом обмеження області можливих станів системи або об'єкта [1, с. 341].

До основних задач, які повинно вирішувати прогнозування фінансового стану підприємства можна віднести:

1) аналіз і виявлення тенденцій зміни фінансового стану підприємства;
2) визначення діапазону змін фінансового стану підприємства;
3) виявлення можливих проблемних «вузьких» місць у фінансовому стані підприємства;
4) вибір оптимального управлінського рішення щодо залучення і використання фінансових ресурсів підприємства;
5) своєчасна ідентифікація незадовільної структури балансу підприємства;
6) виявлення основних факторів, що негативно впливають на фінансовий стан підприємства і пошук уникнення їх негативних дії;
7) моделювання фінансового стану підприємства з урахуванням внутрішніх і зовнішніх факторів функціонування підприємства [2, с. 178].

Склад методів фінансового прогнозування і послідовність його етапів залежать від концепції прогнозу, тому їх складно визначити однозначно, але все таки можна побудувати певну логічну послідовність: вибір чинників і прогнозованого параметра, збір початкових даних, їх візуалізація, вибір виду прогнозної моделі, вибір адекватних методів оцінювання параметрів прогнозної моделі, побудова моделей, оцінювання адекватності побудованих моделей, вибір найкращої моделі, побудова прогнозу, моніторинг даних і адаптація моделі з урахуванням нових даних.

Науковий аналіз фінансових процесів і тенденцій здійснюється трьома стадіями:

–ретроспекція – етап прогнозування, на якому досліджується історія розвитку фінансових показників для одержання його систематизованого опису. Відбувається збір, збереження й обробка фінансової інформації, визначення джерел, необхідних для прогнозування, оптимізація як складу джерел, так і методів виміру і подання ретроспективної інформації, уточнення й остаточне формування структури і складу характеристик фінансів підприємств;

–діагноз – етап прогнозування, на якому досліджується систематизований опис фінансів підприємств з метою виявлення тенденцій їх розвитку та вибору моделей і методів прогнозування;

–проспекція – етап прогнозування, на якому за даними діагнозу розробляються прогнози фінансового стану підприємства, виробляється оцінка вірогідності чи точності обґрунтованості прогнозу (верифікація), а також реалізація мети прогнозу шляхом об’єднання конкретних фінансових прогнозів на основі принципів прогнозування [5, с. 43].

У стратегічному аналізі досить широко застосовуються різноманітні методи прогнозування параметрів зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства, причому однаково важливими є і якісні (експертні), і кількісні (статистичні) методи. За принципами формування прогнозу виділяють три групи методів: екстраполяцію, моделювання і експертні оцінки.

Методи екстраполяції (найменших квадратів, рухомих середніх, експоненційного згладжування) спираються на статистично обґрунтовані тенденції зміни тих чи інших кількісних характеристик об’єкта. Екстраполяційні методи є одними з найрозповсюдженіших серед усіх способів економічного прогнозування.

До методів моделювання належать прийоми структурного, сітьового, матричного моделювання та інші, які дозволяють отримувати прогнозні фінансові показники з допомогою певних моделей [4, с. 89].

Методи експертних оцінок передбачають багатоступеневе опитування експертів за спеціальними схемами та подальшу обробку отриманих результатів за допомогою інструментарію економічної статистики. Методи експертних оцінок належать до неформалізованих методів і застосовуються у тих випадках, коли неможливо врахувати вплив багатьох факторів через значну складність об’єктів прогнозування. Ці методи використовуються не тільки для прогнозування значень показників, але і в аналітичній роботі, наприклад для розроблення коефіцієнтів, порогових значень контрольних показників [3, с. 541].

Кожний метод прогнозування має свій діапазон практичного застосування, обумовлений низкою чинників, серед яких вагоме місце посідають: вихідні дані, простота та раціональність розрахунків.

Основними критеріями обраного методу прогнозування є точність прогнозу і повнота представлення майбутнього фінансового стану підприємства. З точки зору повноти найкращими є методи, що дозволяють побудувати прогнозні форми звітності. В цьому випадку майбутній стан підприємства можна проаналізувати не менш детально, аніж його існуюче положення. Точність прогнозу залежить від правильності вибору методу прогнозування в тій чи іншій конкретній ситуації. Проте це не означає, що в кожному випадку може бути використана тільки одна модель чи метод. Цілком можливо, що у ряді випадків декілька різних моделей забезпечать відносно надійні результати [1, с. 345].

Отже, прогнозування фінансового стану передбачає виявлення факторів, що впливають на фінансовий стан, та визначення тенденцій його змін. Важливим елементом ефективного прогнозування є правильний вибір методів прогнозування, основними серед яких є методи екстраполяції, моделювання та експертних оцінок. Використання таких методів дасть можливість точніше складати прогнози майбутнього фінансового стану підприємства, на основі яких будуть складені відповідні плани його діяльності. Керівники ж отримають можливість розпізнавати симптоми наближення критичних ситуацій, завдяки використанню різних видів вхідної інформації та обранні правильних методів її обробки.

Список використаних джерел:

1. Адамова І. З. Прогнозування фінансового стану підприємства: теоретичні та методичні аспекти / І. З. Адамова, А. Л. Романчук // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. – 2012. – № 2. – С. 340-347.

2. Клементьєва О. Ю. Прогнозування фінансового стану в системі управління підприємством / О. Ю. Клементьєва // Наукові праці КНТУ. – 2014. – № 6. – С. 176-179.

3. Коркуна Д. М. Фінансове прогнозування, як основа фінансових планів підприємства / Д. М. Коркуна // Вісник національного університету Львівська Політехніка. – 2008. – № 628. – С. 539-545.

4. Кузьміна О. М. Методи прогнозування фінансових показників діяльності підприємства / О. М. Кузьміна, Ю. С. Печериця, Л. В. Грищук // Молодий вчений. – 2016. – № 1. – С. 89-92.

5. Худолєєва О. С. Аналіз методів фінансового планування та прогнозування / О. С. Худолєєва, В. М. Вареник // Сучасні напрямки теоретичних і прикладних досліджень. – 2013. – № 1. – С. 42-44.

Грузевич Ростислав, Сличук Андрій
Науковий керівник: Гусак Л.П., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ЗАСТОСУВАННЯ ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНИХ МЕТОДІВ В УПРАВЛІННІ ФІНАНСОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах прискореної глобалізації та інтеграції економічних систем, взаємодії виробничо-управлінських процесів, застосування економіко-математичних методів стало ефективним інструментом у процесі ухвалення управлінських рішень, зокрема в управлінні фінансовою діяльністю підприємства та здійсненням її оптимізації.

Управління фінансовою діяльністю підприємств – це процес управління формуванням, розподілом і використанням їх фінансових ресурсів та оптимізації обороту грошових коштів. Основною метою управління фінансовою діяльністю на підприємствах є забезпечення їх фінансової стійкості і прибутковості, а відтак і максимізації добробуту власників у поточному і перспективному періоді. Для реалізації поставленого завдання використовують різні методи економіко-математичного моделювання.

Використання широкого кола економіко-математичних методів та моделей потребує управління інноваційними процесами розвитку економічних систем, що зумовлено їх складністю, функціонуванням в умовах невизначеності, впливу значної кількості факторів, необхідності врахування багатьох умов та критеріїв ефективності управління. Процес управління з використанням моделі можна розглядати в цьому випадку як метод пошуку найкращих рішень для аналізу поводження реальної виробничої системи без безпосереднього експериментування із самою системою [3].

Математичне моделювання фінансової діяльності підприємства можна подати у вигляді комплексу задач, розв’язання яких треба здійснити трьома етапами. На першому етапі визначають призначення і специфіку моделей, математичний апарат та інформаційне забезпечення, які використовуватимуться у дослідженні, основні напрямки і тенденції у розробленні й використанні моделей, напрямки та методи проведення дослідження. Другий етап передбачає дослідження моделей, виявлення та оцінку можливостей економіко-математичного інструментарію аналізу фінансової діяльності підприємства. На третьому етапі досліджується можливість і необхідність створення системи фінансових моделей, забезпечується узгодженість їх функціонування, розробляється проект моделі системи, яка вивчається.

Широкого розповсюдження у фінансовому аналізі набули методи математичної статистики. Ці методи застосовуються в тих випадках, коли зміну аналізованих показників можна представити як випадковий процес. Статистичні методи є основним засобом вивчення масових, повторюваних явищ та відіграють важливу роль у прогнозуванні поведінки фінансово-економічних показників.

Методи математичного програмування призначені для оптимізації виробничо-господарської діяльності. За своєю суттю, це – засіб планових розрахунків. Цінність їх для аналізу фінансової діяльності полягає у тому, що вони дають змогу оцінювати досягнення потенціалу, напруженість планових завдань, визначати стан устаткування, обмежені види сировини і матеріалів, ступінь конкурентності та дефіцитності [1].

Методи дослідження операцій використовуються в аналізі для отримання порівняльної оцінки альтернативних рішень. Упродовж останніх років для прийняття управлінських рішень дедалі частіше застосовують методи експертних оцінок. Ці методи побудовані на використанні професійного досвіду та інтуїції спеціалістів при розв'язуванні аналітичних задач, особливо при прогнозуванні розвитку економічних ситуацій [2].

Отже, процес управління фінансовою діяльністю підприємства вимагає впровадження економіко-математичних методів та моделей, які дозволяють оцінити стан об'єкта, що аналізується, під впливом змін внутрішніх і зовнішніх факторів. Застосування згаданих методів підвищує ефективність фінансової політики фірми, спрямовуючи її на досягнення стратегічних завдань та цілей.

Список використаних джерел:

1. Бідник Н. Б. Використання математичних методів і моделей в економіці, фінансах [Електронний ресурс]. - Режим доступу : vikoristannya-matematichnih-metodiv-i-modeley-v-ekonomitsi-finansah.pdf. – Назва з екрана.

2. Клименко О. В. Економіко-математичне моделювання в системі управління фінансовою діяльністю підприємства / О. В. Клименко, А. М. Брезіцька // Сучасні проблеми економіки і підприємництво. – №14. – 2014. – С. 153-158.

3. Юрчук Н. П. Використання економіко-математичних методів в управлінні інноваційним розвитком економічних систем / Н. П. Юрчук // Інвестиції: практика та досвід. – № 18. – 2015. – С. 28-32.

Гуменюк Катерина
Науковий керівник: Гулівата І.О., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ЗАДАЧ ЗАСОБАМИ GEOGEBRA 5.0

Сьогодні існує велика кількість математичних програм, які дозволяють легко розв'язати будь-яку задачу. Однією із таких програм є GeoGebra — безкоштовна математична програма для всіх рівнів освіти, що включає в себе геометрію, алгебру, таблиці, графіки, статистику та арифметику в одному зручному для використання пакеті. Крім того, у програмі користувач може працювати з різними функціями (будувати графіки, обчислювати корені, екстремуми тощо).

За допомогою GeoGebra користувач може розв'язувати не лише математичні, а й економічні задачі. Слід зазначити, що проблемі використання інформаційних технологій у процесі розв'язання задач з економіки присвятили свої праці наступні науковці: В. Биков, О. Гриб'юк[1], І. Гулівата [2], Р. Гуревич, В. Глущенко, М. Кислова, Ю.Тріуста інші [3].

Розглянемо приклад розв'язування економічної задачі засобами цієї програми.

Задача. Коефіцієнт нерівномірного розподілу прибуткового податку. Нехай *y* частина загального прибуткового податку пропорційна частині *x* усього прибуткового податку. Наприклад, якщо $x=\frac{1}{2}$, а $y=\frac{1}{4}$, то це означає, що 50% населення сплачує 25% загального прибуткового податку. У загальному випадку *x* та *y* дробові частини цілого ($0\le x\le 1$; $0\le y\le 1$) і *y* є функцією від *x*, тобто *y=f(x)*. У стрічку **ввод** запишемо нерівності($0\le x\le 1$; $0\le y\le 1$).

Побудуємо функцію y=x, яка відображає рівномірний розподіл населення та криву Лоренца, яка описує дійсний розподіл прибуткового податку і задана рівнянням $Y=\frac{15}{16}x^2+\frac{1}{16}x$ (рис. 1).

Дані функції введемо у рядок **Ввод,** використовуючи інструментарій GeoGebra.

Вказівка. Будемо вважати, що немає осіб, які не сплачують прибуткового податку, тобто f(0)=0 і весь прибутковий податок сплачує 100% населення, тобто *f(1)=1*. Коли x=0.2, маємо: $Y=\frac{15}{16}(0.2)^2+\frac{1}{16}0.2=0.05$.
Це означає, що 20% населення сплачує 5% загальногоподатку.

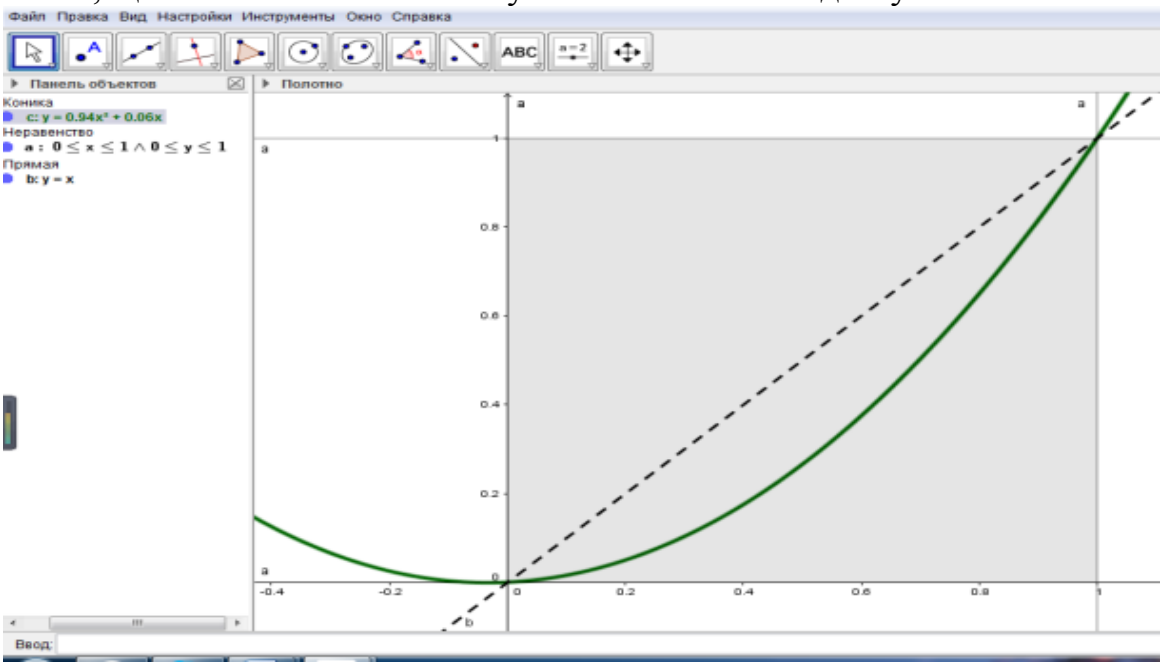

Рисунок 1 - **Вікно програми Geogebra**

Відомо, що коефіцієнт нерівності розподілу податку визначають як відношення площі фігури, обмеженої кривою Лоренца та прямою *y=x* до площі фігури, що лежить нижче прямої *y=x*.

Для обчислення потрібних площ визначимо межі інтегрування.

Графіки функцій $y=\frac{15}{16}x^2+\frac{1}{16}x$ та $y=x$ перетинаються у двох точках (1;1) та (0;0).

Таким чином, має місце наступна формула:$L=\frac{S1}{S2}=2\int_0^1 x-f\ x\ \ dx$

За цією формулою потрібно знайти площу заштрихованої фігури.

Визначимо за допомогою GeoGebra коефіцієнт нерівності розподілу податку, якщо крива Лоренца задана рівняннм $Y=\frac{15}{16}x^2+\frac{1}{16}x$ (рис. 2).

Крок 1. Позначаємо точками межі інтегрування (0;0) та (1;0).

Крок 2. Ділимо площу криволінійної трапеції на n-прямокутників, для цього у рядок **ввод** запишемо формулу uppersum(нижня сума).

Крок 3.У рядок **ввод** запишемо формулу lowersum (верхня сума).

Крок 4. У рядок **ввод** запишемо формулу difference (різниця між нижньою та верхньою сумами).

Крок 5. У рядок **ввод** запишемо формулу integrali отримаємо, що коефіцієнт нерівності розподілу податку дорівнює 0.5.

Відмітимо, що коефіцієнт нерівності розподілу податку завжди задовольняє співвідношенню $0\le L\le 1$. Коли L=0, прибутковий податок розподілено рівномірно, коли L=0, нерівність розподілу податків найбільша.

Інструмент повзунок дозволяє змінювати кількість прямокутників, що впливає на чисельний результат площ відповідних фігур. Експериментально легко перевірити, що чим більша кількість об'єктів розбиття, тим точніше значення площі ми отримуємо.

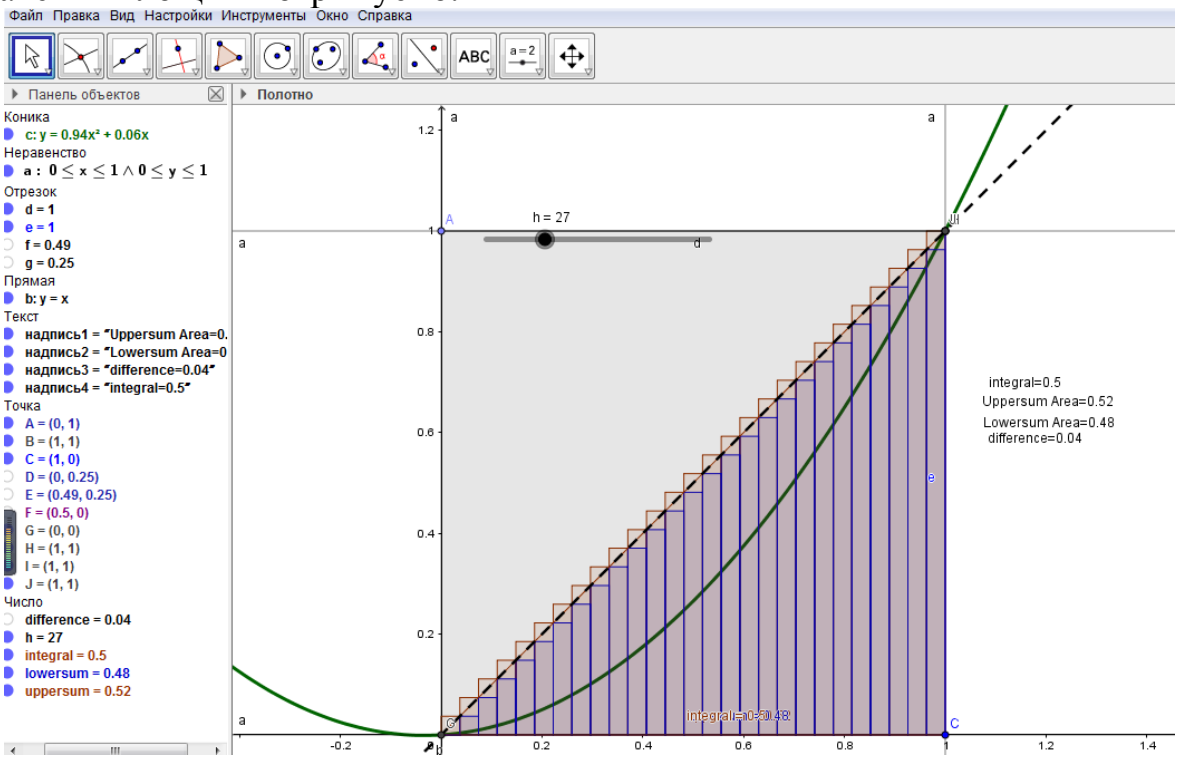

Рисунок 2 - **Вікно програми Geogebra**

У програмі GeoGebra, закладено великий потенціал інструментарію щодо його використання до спрощення побудов моделей різних задач, використання яких змінює традиційні методики викладання, дозволяючи підвищити інтерес студентів до предмету, тобто сприяє кращому засвоєнню навчального матеріалу.

Список використаних джерел:

1. Вища та прикладна математика : практикум / авт.: В. О. Борисейко, В. І. Денисенко, Ю. Ф. Діденко. – Київ : КНТЕУ, 2016. – 134 с.

2. Гриб’юк О. Система динамічної математики GeoGebra як засіб активізації дослідницької діяльності учнів / О. Гриб'юк, В. Юнчик // Інформаційно-комунікаційні технологіїї в сучасній освіті: досвід, проблеми,перспективи : зб. наук. пр. - К.-Л., 2015. - Вип.4. - Ч.1. – с. 163.

3. Гулівата, І. О. Використання інформаційних технологій в процесі навчання математики / І. О. Гулівата // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 2: Комп‘ютерно-орієнтовані системи навчання : зб. наук. праць. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. – Вип. 16 (23). – С. 44-49.

Давидюк Анастасія
Науковий керівник: Гулівата І.О., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ДОСЛІДНИЦЬКИЙ ПІДХІД ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНТЕГРАЛЬНОГО ЧИСЛЕННЯ ЗАСОБАМИ СИСТЕМИ GEOGEBRA 6.0

У сучасному світі важко знайти галузь господарства де б не використовували інформаційні технології, і освітня галузь не є виключенням. Сфера освіти намагається зробити це потужною зброєю, яка ефективно допомагатиме кожній особі здобувати знання. Одним із предметів, де найбільш виправдано використання інформаційної підтримки під час навчання є математика. Дійсно комп’ютерна підтримка процесу навчання надає можливість без труднощів здійснювати складні математичні розрахунки, проводити цікаві наукові дослідження, експерименти, вивчати математичні об’єкти та їх властивості використовуючи динамічні перетворення, тощо.

Сьогодні набуває великої популярності система Geogebra 6.0, яка призначена для підтримки, як шкільного курсу математики, так і курсу математики вищої школи. Це досить відома програма, яка адаптована більше ніж на 50 мов світу у тому числі й Україну та інші [1, с.163].

Залучення студентів до виконання завдань з використанням середовища GeoGebra, сприяє розширенню кола навчальних завдань, включаючи в нього завдання дослідницького характеру та оптимізаційних задач [2, с.44].

Інтегральне числення є чи найскладнішою темою курсу вищої та прикладної математики. Крім того, визначений інтеграл має досить широке застосування у геометрії, економіці, будівництві, архітектурі, тощо.

Розглянемо можливості використання програми GeoGebra під час вивчення цієї теми.

Задача. Нехай на відрізку *AB* задано функцію *f(x)*= $\overline{16-x^2}$. Фігура обмежена графіком даної функції і відрізками прямих *x=A, x=B*. Обчислимо площу цієї фігури засобами програми.

Кроки побудови комп'ютерної моделі розв'язування задачі відобразимо на рисунку 1. Побудуємо фігуру, площу якої потрібно знайти. Для цього у поле **Ввод** введемо задану функцію f(x)= $\overline{16-x^2}$. Інструментарій програми передбачає використання вбудованої клавіатури, де є всі знаки і позначення, або ж за допомогою клавіатури ПК. У результаті програма автоматично будує задану функцію. На вибір користувача можна змінити колір графіка функції, товщину лінії.

Для встановлення меж інтегрування доцільно використати інструмент **Ползунок**. У даному випадку доцільно створити повзунок для обох меж інтегрування. Слід зазначити, що при створенні об'єктів задаємо інтервал (-4; 4), враховуючи область визначення функції, та приріст 0,25.

На наступному кроці задаємо точки A=(a;0), та B=(b;0). Тепер за допомогою повзунків ми можемо змінювати координати точок. Оскільки обчислення площі фігури базується на методі прямокутників, то потрібен ще один змінний параметр, яким можна буде задати кількість об'єктів розбиття. Тому, аналогічним чином створюється новий повзунок, де вказується мінімальна кількість прямокутників (1) та максимальна (70) та приріст 0.25.

Для обчислення площі фігури використаємо функцію **Інтеграл(f, x(A), x(B)). У** результаті, програма автоматично виділить нашу криволінійну трапецію і обчислить її площу.

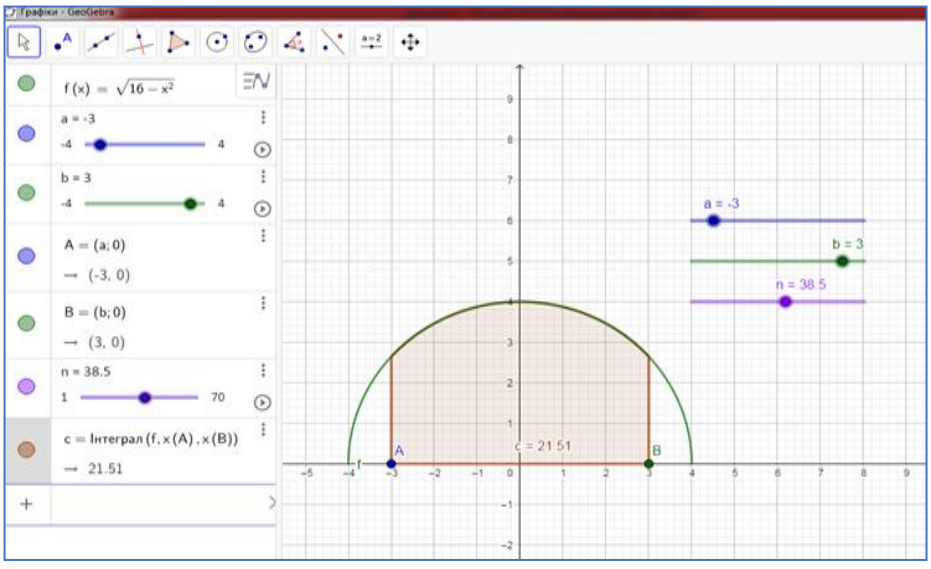

Рисунок 1 - **Вікно програми Geogebra**

Змінюючи координати точок A та B за допомогою повзунків, ми будемо спостерігати фігуру, площу якої потрібно знайти та числове значення площі. У результаті такого дослідження можна переконатися експериментально, що

площа фігури залежить від кількості прямокутників, на які розбита фігура. Для зміни кількості прямокутників слід використати функцію **Сума Прямоугольников (f, x(A), x(B), n, 0.5).** Тепер можна змінювати кількість прямокутників за допомогою повзунка n.

Отже, використання програми Geogebra 6.0 у процесі навчання суттєво полегшує обчислення під час вивчення інтегрального числення, дозволяє легко будувати графічні об'єкти, здійснювати їх дослідження, що ефективно вливає на процес навчання в цілому, а виконання завдань дослідницького характеру сприяють кращому усвідомленню навчального матеріалу.

Список використаних джерел:

1. Гриб'юк О. Система динамічної математики GeoGebra як засіб активізації дослідницької діяльності учнів / О. Гриб'юк, В. Юнчик // Інформаційно-комунікаційні технологіїї в сучасній освіті: досвід, проблеми,перспективи : зб. наук. пр. - К.-Л., 2015. - Вип.4. - Ч.1. – с. 163.

2. Гулівата, І. О. Використання інформаційних технологій в процесі навчання математики / І. О. Гулівата // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 2: Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання : зб. наук. праць. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. – Вип. 16 (23). – С. 44-49.

Замітайло Євгеній
Науковий керівник: Яремко С.А., к.т.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ХМАРНІ СЕРВІСИ В БІЗНЕСІ

На сьогоднішній день спостерігається стрімке збільшення впровадження інформаційних технологій в управлінській діяльності підприємств. Хмарні технології (або технології хмарних обчислень) є новим популярним способом побудови якісної інформаційної бізнес-інфраструктури підприємства, що обумовлює актуальність проведення досліджень щодо аспектів їх інтеграції в інформаційну систему підприємства.

Питання розвитку хмарних технологій досліджували такі вчені, як: Н. Карр, Б. Томсан. Серед вітчизняних науковців, які досліджували хмарні технології: Д. Монахов, Д. Кузьмєнков, А. Волокита, В. Мухін, В. Стешин, В. Белогрудов, В. Бовсуновский.

Хмарні обчислення (cloud computing) зазвичай визначають як незалежні від місцезнаходження (location-independent) маніпуляції на даними, при яких загальнодоступні сервери дають можливість використовувати обчислювальні потужності, додатки й дані для користувачів на основі миттєвого запиту, на вимогу (on demand), подібно до того, як це відбувається в енергопостачальних мережах. При цьому користувачі хмарних технологій не мають необхідності вивчати особливості обробки даних, особливості додатків і особливості сховищах даних, використаних всередині хмарної технології [1].

Хмарні технології – закономірний результат розвитку інформаційних технологій та передбачають розширення впливу Інтернету як простого і загальнодоступного засобу взаємозв'язків людей і організацій, тобто дані технології швидко еволюціонують разом зі збільшенням швидкості, надійності й доступності Інтернету в Україні і в світі загалом [2].

Організації усвідомлюють, що володіння програмним забезпеченням завжди пов'язане з високими витратами; відволікає увагу від основної діяльності, та й просто не завжди приностить очікуваний ефект; у такому випадку вони можуть використати послуги SaaS (Software as a Service) – доступ до додатків та програм, якими керує постачальник послуги, і PaaS (Platform as a Service) – надання інтегрованої платформи для розробки, тестування, розгортання й підтримки даних додатків, баз даних та програм. Уже зараз можна помітити, що ринок наповнює велика кількість пропозицій по вилученому веденню бухгалтерського, кадрового й складського обліку, а також наданню корпоративної електронної пошти [3].

На даний момент найбільш еволюційною формою хмарних послуг є аутсорсинг автоматизації бізнес-процесів, коли власник хмари пропонує користувачам (підприємствам) власні адаптовані способи ведення спільного бізнесу.

У найближчі роки через швидкий ріст кількості й різновиду хмарних сервісів можна спрогнозувати появу брокерів хмарних послуг (модель Cloud Services Brokerage), які стануть базою для взаємодії постачальників і користувачів сервісів. В майбутньому, цілком можливо, що хмарні обчислення стануть товаром, що обертається, а ф'ючерси на завантаження обчислювальних потужностей, подібно електроенергії, будуть брати участь в торгах на біржах.

На зорі розвитку технологій спільного доступу, організації з доволі високою обережністю ставилися до передачі своїх додатків на зовнішні сервери. Зараз же оренда дата-центрів є звичною справою, і ні в кого не виникає сумніву, що спеціалізована серверна інфраструктура стороннього постачальника є більш надійною ніж власний сервер «під столом». Свята святих – фінансові й бухгалтерські додатки – давно й успішно передаються на вилучений аутсорсинг, а деякі компанії, наприклад, Amazon, навіть відкриває доступ до власних бізнес-процесів. Для подолання цієї недовіри компанії-постачальники хмарних послуг повинні дуже серйозно поставитися до проблем інформаційної безпеки й виконання регуляторних вимог при наданні своїх послуг. Підвищенню довіри підприємств – споживачів до постачальників може сприяти проведення незалежного аудиту цих послуг, як у частині інформаційної безпеки, так і дотримання регуляторних вимог. Слід зазначити, що за певних умов використання хмарних технологій може підвищити рівень інформаційної безпеки підприємств-споживачів, а також допоможе спростити й знизити видатки на процес дотримання регуляторних вимог.

Іншою важливою перешкодою є недостатня готовність існуючих бізнес-додатків для використання в хмарних технологіях. Лише окремі

постачальники класичних корпоративних інформаційних систем готові переорієнтувати архітектуру своїх систем на виконання завдань, розподілених у хмарі між декількома дата-центрами. Але вже сьогодні на ринку з'являються нові постачальники бізнес-додатків, які розробляють свої рішення під хмарні технології. При створенні й модернізації своїх додатків для роботи в моделі хмари постачальники повинні орієнтуватися на максимальне використання переваг хмарної технології – функціональну й технологічну гнучкість.

Піонером у споживанні хмарних технологій на підприємствах, як у нашій країні, так і в світі є середній і малий бізнес. Підприємства, які працюють в цьому сегменті, як правило, більш гнучкі, і в них менш тверді вимоги до інформаційної безпеки. Зниження загальної вартості автоматизації бізнес-процесів є для них найбільш важливим фактором при ухваленні рішення щодо застосування хмарних технологій. У зв'язку із цим необхідно відзначити, що перед постачальниками програмного забезпечення інформаційних систем встає завдання модифікації існуючої моделі просування своїх продуктів на ринку середнього і малого бізнесу. Існуюча сьогодні модель, яка включає етапи розробки, продажу кінцевому користувачеві, впровадження й підтримки програмного забезпечення, не враховує того, що в моделі хмарних технологій кінцевий користувач буде використовувати не програмне забезпечення, а послуги з автоматизації бізнес-процесів підприємства [3].

Великі компанії й корпорації ще не зовсім готові до масштабного переходу на хмарні технології. У той же час вони вже зараз реалізують власні подоби хмар. Більшість із них уже створили внутрішні центри обслуговування, використають єдині дата-центри й централізовані корпоративні інформаційні системи.

Але слід відзначити, що хмарні технології несуть підвищені ризики, пов'язані із захистом конфіденційної інформації. Це усвідомлюють і розробники хмарних платформ і технологій. Уже зараз ведуться розробки по вдосконалюванню контролю доступу до хмарних сервісів і фізичного поділу даних, що належать різним споживачам.

Ще однією проблемою, з якою зіштовхуються підприємства, є відсутність кадрових ресурсів, компетентних у нових хмарних технологіях. Поява корпоративних додатків, розміщених у хмарах, змінює процес реалізації проектів щодо автоматизації бізнес-процесів на базі цих додатків. Для таких проектів і наступної експлуатації систем потрібні проектні менеджери й фахівці, що мають досвід взаємодії із провайдерами публічних хмар. Крім того, на підприємствах мають бути співробітники, які спеціалізуються на автоматизації бізнес-процесів. Також ці фахівці повинні вміти визначити, які бізнес-процеси оптимально передати хмарі, а які залишити у внутрішньому середовищі підприємства.

Отже, підсумовуючи наведене вище можливо відзначити, що перевагами впровадження хмарних сервісів для підприємств можна вважати гнучкість і масштабованість бізнес-систем, що надаються із хмари; мінімізацію витрат

на створення та підтримку власної інформаційної інфраструктури, економію коштів та часу на відновлення програмних продуктів, що використовуються. Серед недоліків, можна зазначити високу ймовірність втрати даних через технічні та програмні збої; можливість отримання доступу до конфіденційної інформації сторонніми особами тощо.

Список використаних джерел:

1. Белогрудов В. Облачные вычисления – достоинства и недостатки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.smart-cloud.org/sorted-articles/44-for-all/96-cloud-computing-plusminus.

2. Бовсуновский В. Преимущества и недостатки платной электронной почты [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.segodnya.ua/useful/internet/14259250.html.

3. Волокита А., Мухін В., Стешин В. Специфіка інформаційних систем на основі технології cloud computing [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/vcndtu/ 2011_53/29.htm.

Заяц Олександра
Науковий керівник: Остапенко Т.А., асистент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ І ТЕХНОЛОГІЙ В УПРАВЛІННІ ПЕРСОНАЛОМ

Одним з найважливіших питань в роботі компаній є системне управління персоналом. Правильний підбір та розвиток персоналу підвищує якість роботи організації.

Управління персоналом складається з таких важливих елементів, як: визначення загальної стратегії підприємства; залучення, відбір та оцінка персоналу; підвищення кваліфікації та перепідготовка персоналу, тощо [1].

Вирішити ці питання допомагає автоматизована інформаційна система управління персоналом. Вона включає в себе програмне забезпечення та технології, які автоматизують та вдосконалюють процеси управління персоналом.

Також актуальними у пошуку, отриманні та залученні персоналу є програми, які мають веб-інтерфейс, за допомогою якого здійснюється пошук кадрів черес Інтернет та дозволяють виконувати сортування вакансій і резюме за необхідними параметрами.

Впровадження інформаційних технологій в управлінні персоналом дає змогу оперативно, без залучення додаткових трудових ресурсів, одержати максимальну користь з наявної інформації з великої кількості звітів, будь-яких даних, які є на підприємстві, зводить до мінімуму вірогідність помилок та неточностей, зменшує кількість бланків та записів вручну. Автоматизовані системи дозволяють створювати різноманітні звіти з безліччю критеріїв, стосовно працюючих на підприємстві, за дуже короткий час. Ця інформація може бути надана в будь-яких формах (графіки, діаграми, таблиці) ,також може містити необхідні коментарі.

Інформатизація кадрової роботи має вагомий вплив на якість керування при створенні та реорганізації підприємств, стратегічному плануванні людських ресурсів у майбутній потребі, зміни обов'язків співробітників та штатного розпису підприємства [2].

Інформаційні системи значно полегшують роботу апарату управління персоналом у великих підприємствах та корпораціях. Як результат, надають змогу подальшому розвитку та вдосконаленню інформаційних систем для керування персоналом.

Підвищення кваліфікації, навчання персоналу також є місцем для впровадження інформаційних технологій. В більшості компаній створюються портали та системи самообслуговування для співробітників, де вони мають змогу підвищувати рівень взаємозв'язку з цілями та пріоритетами компанії.

Широке використання інформаційних систем зумовлено тим, що вони прості та зручні в використанні, можуть застосовуватися як в малих підприємствах та і в корпораціях, інформація представлена в зручному для сприйняття вигляді, наявний великий вибір форм звітності та типових операцій, мають значні аналітичні можливості.

В залежності від розміру організацій для підвищення швидкості та зручності роботи фахівців з персоналу використовують наступні інформаційні системи : локальні, середньоінтегровані, великоінтегровані.

Найбільш поширеними локальними інформаційними системами управління персоналом є:

- БЕСТ.Зарплата;
- Інфософт;
- ІНФІН;
- Oracle-Кадри.

Відомими середньоінтегрованими інформаційними системами управління персоналом є:

- Парус.Персонал;
- Галактика.Персонал;
- Моноліт-інфо.

Серед великоінтегрованих інформаційних систем управління персоналом можна виділити наступні:

- JD Ewards. Управління персоналом;
- Baan HR & Payroll [3].

Різноманіття інформаційних систем в управлінні персоналом зумовлене прагненням підприємств отримувати значну конкурентну перевагу на ринку та бути в центрі інноваційних змін та впроваджень, які в першу чергу, впливають на прибуток та дозволяють управляти ефективністю роботи персоналу. Саме завдяки інформаційним системам перетворення необробленої інформації, що визначає цілеспрямовані та ефективні дії керівника, значною мірою дозволяє полегшити роботу з кадрами та мінімізувати зайві витрати. Таким чином інформаційні системи повинні бути залучені в більшості прогресивних підприємств та на підприємствах, що розвиваються.

Список використаних джерел:

1. Виноградський М. Д. Управління персоналом: навч. посіб. / М. Д. Виноградський, А. М. Виноградська, О. М. Шканова. - 2-ге видання. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 502 с.

2. Воронкова В. Г. Кадровий менеджмент : навч.-посіб. / В.Г. Воронкова. К. : "Професіонал", 2004. – 192 с.

3. Пономаренко В.С. Інформаційні системи в управлінні персоналом : навч. посібн. / В.С. Пономаренко, І.В. Журавльова, І.Л. Латишева. – Харків : Вид-во ХНЕУ, 2008. – 336 с.

Заяц Олександра, Педорук Дмитро
Науковий керівник: Гусак Л.П., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

МАТЕМАТИЧНІ МОДЕЛІ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Процес прийняття управлінських рішень є унікальним для кожного підприємства і є особливим для кожної ситуації та передбачає певний рівень знань про систему управління і процесів, що в ній відбуваються.

Задача прийняття рішень спрямована на визначення найкращого (оптимального) або сприятливого способу дій для досягнення однієї або декількох цілей [1].

В багатьох країнах світу з розвиненою економікою створені науково-дослідні інститути та відділи на фірмах, які займаються розробкою математичних моделей, які в подальшому успішно використовуються в економічній та управлінській сферах.

При прийнятті та обґрунтуванні управлінських рішень використовуються різноманітні математичні моделі. Розглянемо найпоширеніші з них.

Задачі лінійного програмування є дуже відомими серед оптимізаційних задач. Для задач лінійного програмування розроблені багаточисельні ефективні методи вирішення і відповідне математичне забезпечення для різноманітних ситуацій [3].

Так, найбільший інтерес в сучасному малому бізнесі привертає до себе різновид моделі лінійного програмування – транспортна задача. Використання цієї моделі допомагає збільшити прибуток та мінімізувати витрати палива та робочого часу на перевезення продукції та управління матеріальними ресурсами в умовах дефіциту.

Для вирішення проблем раціонального розподілу ресурсів, капіталовкладень, товару застосовується математична модель динамічного програмування. Динамічне програмування використовується для дослідження багатоетапних процесів. На кожному етапі знаходять умовно оптимальне управління при всіх можливих передбаченнях про результати попереднього кроку. Коли процес доходить до вихідного стану, знову проходять всі етапи, але вже з множини умовних оптимальних управлінь обирається одне найкраще [3].

Однією з важливих проблем на підприємствах багатьох галузей є проблема управління постачання та збуту запасів. Оптимальним рішенням є мінімізація всіх затрат, пов'язаних з запасами. Будь-яка організація повинна підтримувати деякий рівень запасів для запобігання затримок на виробництві і в збуті [2]. Для вирішення цієї задачі використовують модель управління запасами.

При управлінні організацією в умовах конкурентної боротьби дуже велике практичне значення має теорія ігор. Мета такої «гри» – досягнення максимального прибутку при мінімальних витратах.

Часто зустрічаються проблеми, які носять масовий характер. Як приклад, обслуговування клієнтів, які надходять чергою або врахування затрат часу при простої. Для вирішення цих питань застосовують моделі теорії черг.

Для управління персоналом доцільне буде використання аналогової моделі, організаційні схеми.

Велику роль у виборі оптимальних управлінських структур, зменшенню витрат виробництва, підвищення рівня фінансово-економічної діяльності, що супроводжується використанням персональних ЕОМ, елементів автоматизації та оптимізації цих та інших процесів, відіграють математичні методи обґрунтування управлінських рішень.

Математичний підхід у вирішенні задач, які стосуються управлінських рішень допомагає зробити єдиний вірний вибір з усіх наявних варіантів напрямку дій, обґрунтувати вибір даного рішення, враховуючи ситуацію, яка склалася.

Отже, приймаючи управлінське рішення треба бути добре проінформованим, при застосуванні будь-якої моделі, враховувати принцип оптимізації. Це рішення повинно бути єдиним правильним та можливим у розв'язанні певної проблеми. Правильний вибір математичної моделі та її застосування при прийнятті управлінського рішення дозволяє вирішити проблеми доцільного використання ресурсів, підвищити показники діяльності підприємства та оптимізувати більшість організаційних процесів.

Список використаних джерел:

1. Евланов Л. Г. Теория принятия решений / Л. Г. Евланов. – М. : Экономика, 1984. – 176 с.

2. Мескон М. Х. Основы менеджмента / М. Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури; [пер. с англ.]. – М. : Дело, 1998. – 542 с.

3. Трояновский В. М. Математическое моделирование в менеджменте / В. М. Трояновский. – М. : Изд-во РДЛ, 2002. – 256 с.

Кавецька Ірина, Томчук Анна
Науковий керівник: Добровольська Н.В., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНІ СИСТЕМИ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

Під час виконання рутинних операцій підприємства зберігають, обробляють, систематизують за допомогою корпоративних інформаційних систем (КІС) великі обсяги інформації. Але, на жаль, як засвідчує практика, підприємства не приділяють належної уваги застосуванню накопичених даних для аналізу прийняття рішень і оперативного управління. Залишаються невирішеними питання структуризації даних, розміщення по категоріях (видах діяльності, продуктах, об'єктах та ін.) і вибору цінної для бізнесу інформації. Проблема полягає, перш за все, в тому, що доводиться аналізувати і прогнозувати економічну ситуацію, банківські послуги, прогноз руху грошових коштів та ін. Це значні обсяги інформації, аналіз яких провести своєчасно без сучасних спеціалізованих інформаційних технологій (ІТ) неможливо. Аналітичні системи та системи підтримки прийняття рішень (СППР) мають свою специфічну термінологію, концепції, методи, які необхідно використовувати економісту для проведення аналітики.

Сучасні підприємства активно використовують інформаційні технології для планування забезпечення ресурсами підприємства, продажу, логістики, бухгалтерського обліку та ін. Підприємницька діяльність визначає характерні шляхи розвитку підприємств та пов'язані з цим складні стратегічні завдання, вирішення яких для великої сучасної компанії неможливе без застосування інформаційно-аналітичних технологій на різних етапах її діяльності.

Питання застосування інформаційно-аналітичних систем прийняття рішень досліджували як зарубіжні, так і вітчизняні вчені: С. М. Братушка, М. А. Демиденко, В. Ф. Ситник, С. О. Субботін, Л. В. Щавельов та ін.

У сучасних умовах ведення бізнесу, провідну роль у забезпеченні конкурентоспроможності та ефективності діяльності підприємства відіграють процеси аналізу, моніторингу, виявлення помилок, автоматичного оповіщення в економічних та соціальних аспектах та інших чинниках перспективного планування та прогнозування ситуації [1, с.12].

Метою інформаційно-аналітичних систем є надання суб'єктам ринку необхідної інформаційної підтримки, що охоплює онлайн доступ до постійно актуальної ринкової інформації на основі сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, включаючи використання можливостей мережі Інтернет і цифрової телефонної мережі. Інформаційно-аналітичні системи забезпечують єдиний інформаційний простір для внутрішньогалузевого й міжгалузевого міжкорпоративного електронного документообігу, електронного обміну даними й створюють інтерфейс для автоматизації ділових операцій на базі міжнародних стандартів.

Для розробки та впровадження сховищ даних на ринку IT-технологій існує велика кількість додатків. Найбільш популярні Sybase Adaptive Server IQ, Network Attached Storage, HP Storage, СУБД Oracle, MS SQL Server, MySQL та ін. [2, с.199].

На ринку IT-технологій існує велика кількість систем, які можуть здійснювати бізнес-аналіз, тобто належать до класу Business Intelligence. Кожна із систем має свої підходи, але загальний алгоритм дій, зазвичай, наступний:

1. Визначення доступних даних для побудови звітності.
2. Побудова моделі даних. Існуючі дані необхідно описати і зв'язати логічні атрибути (наприклад, метрики обсягу продажів) з фізичними атрибутами в СУБД або сервері OLAP. На основі цих даних будується багатовимірна модель – опис даних в термінах фактів, вимірювань, атрибутів вимірювань та ієрархій.
3. Розробка звітів. Після формування сховища та завантаження його на сервер починається основна фаза – розробка звітів. Спочатку розробляються окремі аналізи, потім вони інтегруються в інформаційні панелі. Зазвичай, кожен розробник працює над своїм набором аналізів.

Особливого значення в бізнес-аналітиці набуває інтелектуальний аналіз даних (Data Mining). Це статистичний аналіз великих обсягів історичних даних для виявлення знань, у пошуку кореляцій, тенденцій і моделей, які могли залишитися непоміченими. У маркетингу, інтелектуальний аналіз даних використовується, щоб зрозуміти поведінку покупця, приховані закономірності покупки, зробити маркетингові зусилля більш цілеспрямованими, і визначити можливості, які просуватимуть компанію до отримання великої частки на ринку. У сфері фінансових послуг, інтелектуальний аналіз даних може бути використаний для визначення аномалій, які можуть вказувати на шахрайство або інші проблеми безпеки. Найбільш популярними системами інтелектуального аналізу даних є: PolyAnalyst, WizWhy, Feedforward Neural Network, Elman Neural Network та ін [3, с. 250].

Яскравим прикладом аналітично інформаційної системи є, система електронної комерції ContentNet (http://www.content.net.ua/) розгорнута в рамках виконання Міждержавної програми створення мережі інформаційно-маркетингових центрів по просуванню товарів і послуг для забезпечення інформаційної й операційної підтримки підприємництва та зовнішньо-економічної діяльності підприємств. Метою системи ContentNet є надати користувачам — суб'єктам ринку необхідний набір функцій для організації ефективної підприємницької діяльності на основі технологій електронного бізнесу, включаючи використання можливостей мережі Інтернет по просуванню товарів і послуг і здійсненню електронної комерції.

Функції й сервіси системи ContentNet реалізуються на використанні міжнародних стандартів в області електронного обміну документами (UN/EDIFACT) і електронного бізнесу (ebXML, UDDI та ін.), які дозволяють автоматизувати бізнес-процеси по пошуку торговельних партнерів,

логістичному, фінансовому, страховому супроводу торговельних угод, а також спрямовані на створення єдиного глобального електронного ринку, що забезпечує для всіх компаній, незалежно від їхнього розміру, можливість ведення електронного бізнесу через Інтернет на основі простих стандартизованих рішень [4, с. 11].

Функціонально ContentNet-сайти інформаційно-аналітичних систем регіонів і галузей являють собою віртуальне середовище, базоване на уніфікованих Web-сервісах, яке крім задоволення інформаційних запитів споживачів в області тематичного контенту по галузях і регіонах дозволяє також використовувати цей контент у будь-яких функціональних системах в Інтернет (мережних прикладних застосуваннях і сервісах).

Отже, створення інформаційно-аналітичних систем є вкрай важливим для розвитку підприємств. Вони забезпечують необхідну базу для роботи операторів ринку, що здійснюють операції з ринковими ресурсами (бірж, торгових домів) в умовах глобальної економіки й дрібнотоварного виробництва, а також надають електронне торговельне обслуговування для всіх учасників ринку.

Список використаних джерел:

1. Демиденко М.А. Системи підтримки прийняття рішень / А.М.. Демиденко // навч. посіб. – Дніпро: Національний гірничий університет, 2016. – 104 с.

2. Клепікова О. А. Інформаційно-аналітичні системи прийняття рішень в управлінні підприємством / О. А. Клепікова // Вісник соціально-економічних досліджень: збірник наукових праць; за ред.: М. І. Звєрякова (голов. ред.) та ін. – Одеса: Одеський національний економічний університет, 2017. – № 1 (62). – С. 196-204.

3. Субботін С.О. Подання і обробка знань у системах штучного інтелекту та підтримки прийняття рішень / О.С. Субботін // навч. посіб. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2008. – 341 с.

4. Сучасні інформаційні технології та системи в управлінні [Електронний ресурс] :зб. матеріалів І Всеукр. наук.-практ. конф. молодих вчених, аспірантів і студентів. — Київ : КНЕУ, 2017. — 213 с.

Капніна Лілія
Науковий керівник: Ліщинська Л.Б., д.т.н., професор
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

BIG DATA ЯК ІНФОРМАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ

Великі дані (англ. Big Data) – набори інформації (як структурованої, так і неструктурованої) настільки великих розмірів, що традиційні способи та підходи (здебільшого засновані на рішеннях класу бізнесової аналітики та системах управління базами даних) не можуть бути застосовані до них. Аналітики описують поняття «великих даних» через сукупність трьох

головних характеристик: швидкості, обсягу і різноманіття. Важливо також відзначити те, що часто під цим поняттям у різних контекстах можуть мати на увазі як дані великого обсягу, так і набір інструментів та методів [1, с.892].

Актуальність даного дослідження полягає у зростанні ролі Big Data не тільки окремих компаній, а й цілої епохи комп'ютерної галузі. Кількість даних, накопичених в усьому світі, наблизилася до 300 екзабайт і продовжує зростати приблизно на 50% на рік. Більше того, аналітики міжнародної дослідницької і консалтингової компанії спрогнозували збільшення обсягів даних по всьому світу до 35 тис. екзабайт вже до 2020 р. Таким чином, компанії, які хочуть досягти успіху в таких умовах, просто зобов'язані адаптуватися до нової кон'юнктури ринку.

Вивченню різноманітних аспектів феномену Big Data присвячені дослідження таких вітчизняних і зарубіжних науковців та практиків: Мінакової В.П., Шіковець К.О., Иванова П.Д., Вампилова В.Ж. Додаткового дослідження потребує вивчення нових сфер використання Big Data.

Метою дослідження є характеристика Big Data як інформаційної технології, визначення інструментів та методів обробки Big Data, огляд сфер практичного застосування Big Data.

До Big Data застосовуються наступні техніки та методи аналізу: Data Mining; краудсорсинг; змішання і інтеграція даних; машинне навчання; штучні нейронні мережі; розпізнавання образів; прогнозна аналітика; імітаційне моделювання; просторовий аналіз; статистичний аналіз; візуалізація аналітичних даних.

Кращі програмні засоби для обробки великих обсягів даних, відповідно до їх призначення і функцій є [2]: зберігання і управління даними - Haddop, Cloudera, MongoDB, Talend; очищення даних - OpenRefine, DataCleaner; Data mining - RapidMiner, IBM SPSS Modeler, Oracle Data Mining, Teradata, FramedData, Kaggle; аналіз даних - Qubole, BigML, Statwing; візуалізація даних - табличка, шовк, картотека, плагіна, Datawrapper; для інтеграції даних - Blockspring, Pentaho; Мови даних - R, Python, RegEx, XPath; збір даних - Import.io.

Платформа Hadoop дозволяє скоротити час на обробку та підготування даних, розширює можливості по аналізу, дозволяє оперувати новою інформацією та неструктурованими даними. До платформи Hadoop входить : відмовостійка розподілена файлова система Hadoop Distributed File System (HDFS); програмний інтерфейс Map Reduce; Apache Hadoop YARN, що виконує функцію управління даними [3].

R — мова програмування та середовище для розробки створені для аналізу даних і, зокрема, статистичних обчислень та машинного навчання. R доступна як на Windows так і на Linux. Завдяки наявності великої кількості безкоштовних бібліотек під різноманітні задачі, останніми роками здобуває все більшу популярність серед тих хто займається аналізом даних [2].

Термін NoSQL охоплює множину баз даних, кожна з яких може мати різні моделі зберігання даних. NoSQL можуть запропонувати високий рівень експлуатаційної готовності, коректності й продуктивності. Головною перевагою NoSQL баз даних є продуктивність. Схеми являються динамічною інформацією, яка може бути додана в будь-який момент часу. Багато рішень в області NoSQL не дотримуються відповідності ACID на користь масштабованості та продуктивності [2].

Big Data мають потенціал для перетворення майже кожного аспекту бізнесу – від досліджень і розробок до продаж і маркетингу та управління ланцюжком поставок, а також для нових можливостей у зростанні. Їх впровадження дає змогу автоматизувати частину бізнес-процесів і підвищити ефективність роботи співробітників компанії, отримувати статистику в режимі реального часу, а отже, швидше реагувати на ринкові зміни.

У завданнях інформаційної безпеки технології великих даних дають змогу отримати більш детальну і водночас цілісну картину загроз безпеки, швидше й ефективніше протидіяти атакам і загрозам у кіберпросторі, використовуючи весь обсяг даних про роботу компанії – від стану обладнання до аналізу мережевого трафіку.

Big Data як інформаційна категорія мають одну особливість на відміну від матеріальних ресурсів: для їх застосування необхідний по-справжньому високий рівень організації бізнес-процесів компанії. Без такого рівня підготовки, без наявності певної кваліфікації у бізнесу покупка (або збір) великих даних буде відрізнятися низькою ефективністю. Настільки низькою, що не виправдає вкладені в них кошти.

Займатися Big Data без глибокого розуміння ринку конкретного бізнесу й особливостей конкретної компанії просто неможливо. Зокрема, саме із цієї причини Gartner рекомендує не набирати співробітників по роботі з даними з боку, а тренувати таких фахівців усередині організації (не кажучи вже про те, що всі вищезазначені навички – від статистики до предметних знань – трансформуються в окрему професію – аналітик по роботі з даними) [3].

Люди, які можуть бачити закономірності в базах даних, і які здатні втілити їх у переконливі стратегічні доповіді, опиняться в самому серці бізнесу 21-го століття.

Активне впровадження технологій Big Data на ринок і в сучасне життя почалося саме після того, як ними стали користуватися всесвітньо відомі компанії Facebook і Google, IBM., Master Card, VISA і Bank of America. Наприклад, IBM застосовує методи Big Data до проведення грошових транзакцій. З їх допомогою було виявлено на 15% більше шахрайських транзакцій, що дозволило збільшити суму захищених засобів на 60%. Міністерство праці Німеччини зуміло скоротити витрати на 10 млрд євро, запровадивши систему великих даних в роботу з видачі допомоги з безробіття. При цьому було виявлено, що п'ята частина громадян отримання такої допомоги отримує безпідставно. До числа відомих організацій, що використовують великі дані, можна також віднести HSBC, Nasdaq, Coca-Cola, Starbucks і AT & T [4].

До проблем Big Data можна віднести витрати на їх обробку (дороге устаткування, так і витрати на заробітну плату кваліфікованим фахівцям), складність об'єктивності при відборі необхідної інформації, конфіденційності та втрати інформації.

Отже, Big Data зобов'язані своєю появою і зміцненням позицій у світі бізнесу збільшеному потоку цифрової інформації. Значною мірою її надлишок і невміння управляти таким потоком змусили задуматися про те, як це зробити найбільш раціонально. З іншого боку, очевидні потреби компаній в отриманні додаткової інформації про ринки, споживачів, конкурентів, працівниках, кон'юнктурі призводять до пошуку нових джерел інформації. Велика аналітика повинна забезпечуватись серйозними і зручними програмними та аналітичними інструментами.

Однією із актуальних проблем є збільшення потреби у кваліфікованих кадрах. Для великої аналітики будуть потрібні спеціально підготовлені професіонали, які поєднують, у певному ключі, знання і досвід інформаційних технологій зі знаннями і досвідом предметних сфер. Також перспективи дослідження теми Big Data полягають у пошуках як нових ефективних інструментів обробки великого об'єму даних, так і нових сфер застосування Big Data не тільки для бізнесу, а й у сфері охорони здоров'я та екології.

Список використаних джерел:

1. Мінакова В.П. Актуальність використання моделі Big Data в бізнес-процесах / Мінакова В.П., Шіковець К.О. // Економіка і суспільство. – 2017. – №10. – С. 892-896.

2. Иванов П.Д. Технологии Big Data и их применение на современном промышленном предприятии [Електронний ресурс] / П.Д. Иванов, В.Ж. Вампилов // Инженерный журнал: наука и инновации. – 2014. – № 8. – Режим доступу: http://engjournal.ru/catalog/it/asu/1228.html.

3. Большие объемы данных [Электронный ресурс]. – Режим доступу: http://www.disgroup.ru/solutions/big_data.

4. Accenture [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.accenture.com.

Капніна Лілія
Науковий керівник: Ніколіна І.І., к.н.держ.упр., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ОСОБЛИВОСТІ РЕЙТИНГОВОГО УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ РЕГІОНУ

В Україні розроблені й використовуються низка методик щодо рейтингової оцінки діяльності окремих фінансово-економічних, освітніх, господарських установ. Водночас рейтингове управління, незважаючи на активне використання різного роду інтегральних оцінок в регіональному аналізі та управлінні, практично не розвивається. До цього часу

використання рейтингу не привело до суттєвої трансформації процедур прийняття рішень користувачами рейтингової оцінки, що пов’язано з відірваністю існуючих методик рейтингового оцінювання від реальної схеми прийняття рішень управлінцями.

Сучасні науковці розглядають та визначають рейтингові технології, рейтингове управління, досліджують особливості побудови рейтингових оцінок в залежності від типу соціально-економічної системи. Проте, незважаючи на досить тривалий період розвитку методів та використання окремих спеціальних рейтингових технологій, відсутній уніфікований підхід до їх розробки, інтерпретації та використання в системі регіонального управління соціальним розвитком [1, с.146].

Метою даного дослідження є визначення й обґрунтування сутності рейтингового управління соціальним розвитком регіону, поняття, мети, підходів і методів, а також загальної технології рейтингового управління соціальним розвитком регіону.

Під рейтинговим управлінням соціальним розвитком регіону необхідно розуміти технологію розробки і прийняття управлінських рішень в соціальній сфері, що ґрунтується на економіко-математичному моделюванні та інформаційно-аналітичних технологіях отримання та інтерпретації рейтингової оцінки відповідно до мети та завдань управління. Суттєвою характеристикою процесу рейтингового управління є те, що рейтингова оцінка одночасно виступає і як інструмент, і як ціль управління [2, с.268].

Рейтингову оцінку соціального розвитку регіону необхідно розглядати як інтегральний показник, що узагальнює, інтегрує та компактно представляє інформацію, що міститься в сукупності первинних показників, надаючи більш якісної визначеності процесу системної інтегральної оцінки регіональної соціальної ситуації.

Рейтингове управління стане дійсно дієвим і ефективним лише тоді, коли рейтинг буде не тільки активно використовуватися для прийняття рішень, а й забезпечиться органічна інтеграція процесу її отримання та інтерпретації із цілями функціонування та розвитку регіону та управління ним і відповідно етапами, функціями та процедурами прийняття управлінських рішень[1, с.147].

Мета рейтингового управління, його рівні та класифікація вхідної інформації зображена на рисунку 1.

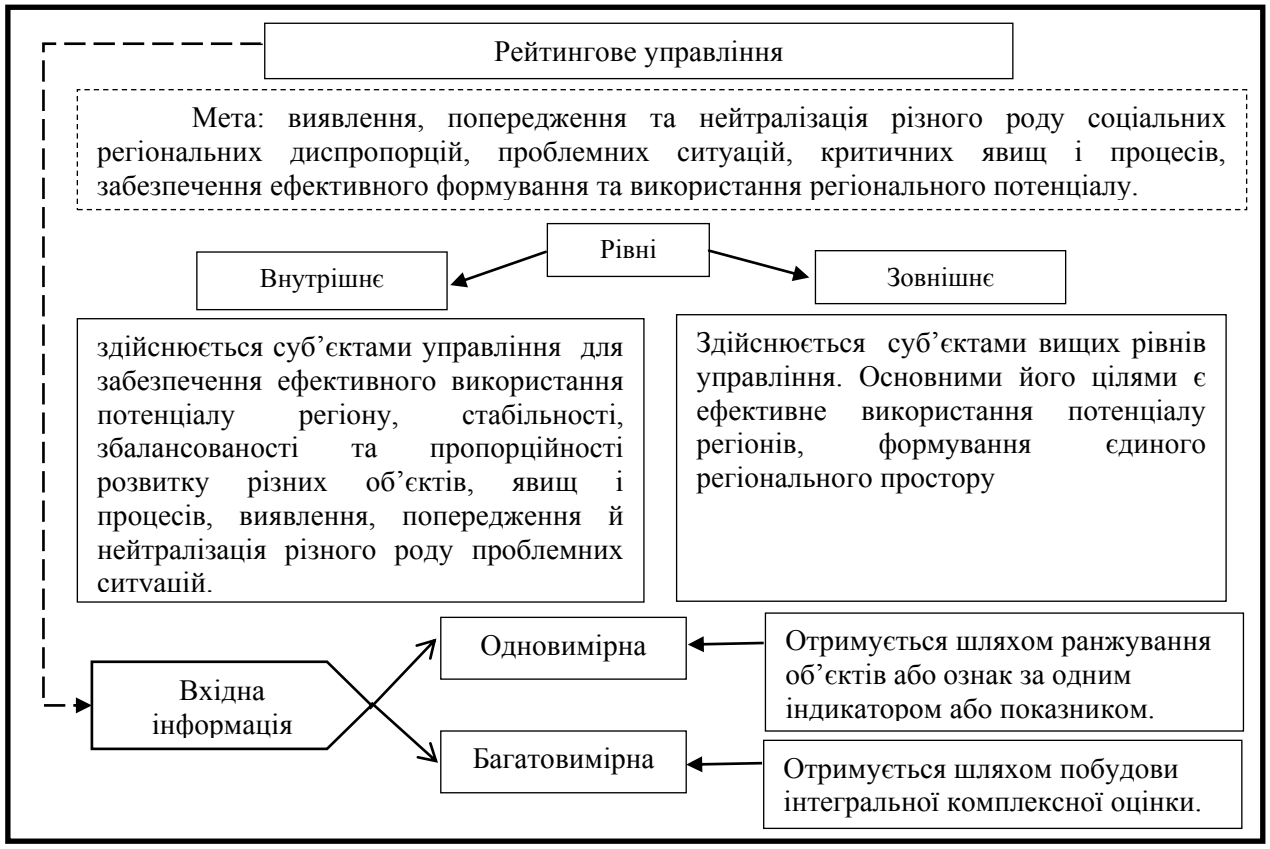

Рисунок 1 - **Мета, рівні та вхідна інформація рейтингового управління**

Необхідною умовою достовірності результатів рейтингової оцінки має бути надійність системи репрезентативних показників соціального розвитку, відбір яких зумовлений наявністю регіональної інформаційної бази; можливістю кількісно виміряти результати окремих напрямків державного управління в сфері соціальної політики; висновками експертного опитування; аналізом показників для характеристики людського розвитку.

Основні етапи процесу обчислення рейтингу зображенні на рисунку 2.

Рисунок 2 - **Етапи процесу обчислення рейтингу**

Первинна інформація – це множина всіх показників, необхідних для визначення рейтингу, формується через поєднання всіх актуальних даних, що містяться у масивах стандартної та специфічної інформації, а також зведення їх до єдиного формату. Опрацювання первинних даних має на меті вибір вихідного набору показників. Вихід алгоритму – набір проміжних показників (середні значення, коефіцієнти, зведені показники), отриманих внаслідок порівняльного аналізу з аналогічним, за структурою, набором проміжних показників еталонної соціально-економічної [3, с.143].

Статистичний аналіз є комплексом загального порівняльного аналізу індивідуальних показників стану соціально-економічно системи засобами статистично-математичної оцінки, графічної візуалізації та аналітичної інтерпретації. Відповідно до складу вхідної інформації та результатів попереднього статистичного аналізу розробляють та обґрунтовують загальну стратегію діяльності системи, що містить певний набір цільових параметрів, які повинна досягти система за заданий період часу [1, с.148].

У підґрунті трендового аналізу лежить моделювання (згідно з певним алгоритмом) прогнозного стану, мета якого оцінка виникнення (можливого) критичного стану.

Згідно з обраним алгоритмом обчислюють інтегральну оцінку, будь-яка обрана методика є обчислювальною процедурою (алгоритмом) і містить систему оцінних показників, що характеризують діяльність соціально-економічної системи.

На концептуальному рівні алгоритм визначення рейтингової оцінки передбачає системний аналіз соціального розвитку регіону та представлення його у ієрархічній формі. Верхня позиція – це інтегральний індекс соціального розвитку, нижчі – узагальнюючі індикатори регіональних складових: демографічного розвитку, матеріального добробуту, рівня освіти та ринку праці. Подібний алгоритм – відкрита система для внесення логічних змін та доповнень, пов'язаних із змінами в соціальній ситуації регіонів та відповідними змінами методології статистичних спостережень [3, с.139].

Отже, рейтингове управління соціальним розвитком регіону є технологією розробки і прийняття управлінських рішень, що ґрунтується на сучасних економіко-математичних методах та новітніх інформаційно-аналітичних технологіях отримання та інтерпретації рейтингової оцінки. Рейтингове управління підвищує надійність процесу розробки і прийняття управлінських рішень в управлінні складними багаторівневими соціально-економічними системами, а також його ефективність, забезпечуючи можливість оцінки різних стратегій розвитку системи.

Подальшим напрямом досліджень стане визначення рейтингової оцінки соціального розвитку регіонів України та аналіз її динаміки.

Список використаних джерел:

1. Бушинська В.В. Рейтингове оцінювання розвитку економіки знань у регіонах України / Л.І. Дмитриин, В.В. Бушинська // Проблеми економіки. – 2017. – №3. – С.145-151.

2. Ніколіна І.І. Теоретичні основи рейтингового управління соціальним розвитком регіону / І.І. Ніколіна // Університетські наукові записки. Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. – Хмельницький. – 2013. – №2(46). – С.267-272.

3. Ніколіна І.І. Управління соціальною сферою регіону: монографія / І.І. Ніколіна. – Вінниця: ВТЕІ КНТЕУ. – 2015. – 208 с.

Каракуца Марія
Науковий керівник: Мерінова С.В., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

РОЗВИТОК ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ В БАНКІВСЬКІЙ СПРАВІ

В рамках стратегії інноваційного розвитку більшість банків регулярно розробляють нові технології, продукти та процеси, і, звичайно ж, обов'язково вдосконалюють існуючі. Велика кількість успішних банків України останні роки ведуть боротьбу за отримання довіри клієнтів, взявши за основу впровадження передових технологій в сферу обслуговування, що дає змогу їм знизити витрати та отримати більш високий прибуток.

В першу чергу мова йде про інновації в сфері інформаційних технологій (ІТ). Більша частина інноваційних ІТ-проектів відноситься до банківського сектору, адже банки можуть дистанційно обслуговувати своїх клієнтів і без інформаційних технологій їм ніяк не обійтись.

Дослідженню розвитку інтернет-технологій в банківській справі приділяється значна увага як вітчизняних, так і зарубіжних науковців, серед яких варто відзначити Балабанова І.Т., Горшкова Л.В., Калятину В.О., Колеснікова В.І., Кроливецьку Л.П., Лаврушина О.І., Ляпунову С.І., Смирнова С.Н. та інших.

Детальне дослідження інтернет-технологій у банківській сфері допоможе зробити аналіз їх розвитку за допомогою залучення інформаційних технологій в модернізованому світі.

Технологічні інновації дозволяють конкуруючим банкам не лише успішно боротись за клієнтів, а й значно модернізувати характер та шляхи взаємодії з клієнтами. Такими технологіями, в першу чергу, виступають канали різних форм дистанційного банківського обслуговування. Варто зазначити, що на сьогоднішній день відсутні однозначні визначення дистанційного банківського обслуговування. Розглянемо декілька означень ДБО [1, с. 15] :

1. Під поняттям «дистанційне банківське обслуговування» розуміється технологія, під час проведення якої банк не потребує присутності клієнта. Тобто банк проводить платежі або інші фінансові операції з коштами клієнтів на підставі дистанційних розпоряджень, які передаються в банк через різні канали доступу (телефон, Інтернет) за допомогою будь-яких засобів доступу (телефон, ПК).
2. Дистанційним обслуговуванням банку варто називати надання продуктів та послуг з отриманням запиту від клієнта без взаємодії зі співробітником банку.
3. Під дистанційним банківським обслуговуванням можна розуміти спектр дистанційних банківських послуг, які надаються клієнту з використанням різних електронних каналів доставки.

Варто зазначити, що банки не є єдиними гравцями на ринку IT. В наш час, час розвитку IT-технологій, НТП, в цій сфері банківському сектору складають конкуренцію електронні платіжні системи [3, с. 26] .

Щодо можливих перспективних направлень на базі високих технологій в банківській сфері, то ними можуть бути:

— IT-проекти, пов'язані з відстеженням якості послуг «очима клієнтів»;

— індивідуальний підхід до кожного клієнта;

— делегування функцій щодо забезпечення технічної підтримки та оновлення програмного забезпечення в системі Інтернет-обслуговування спеціалізованим компаніям;

— перехід на «хмарні» технології в цілях забезпечення кращої якості банківських логістичних систем тощо.

Також можна сказати про функціональність електронних каналів, про банківські додатки в системі он-лайн, де вже наявний великий простір для еволюції. В якості прикладу можна привести еволюцію додатків, пов'язаних зі створення графіків та діаграм, наприклад, з приводу руху грошей на рахунку. Розглянемо детальніше «хмарні» технології, які, на думку експертів, мають місце в майбутньому [1, с. 21].

Останнім часом віртуальні «хмари» стали нововведенням, яке активно просувається в сфері автоматизації та віртуалізації IT-процесів. Хмарні розрахунки являють собою результат еволюції інформаційних технологій в бізнесі. Банки проявляють більший інтерес до «хмарних» технологій. Але все ж, основною перепоною у використанні такої «хмари» в банківській сфері залишається питання безпеки.

Принцип роботи «хмарних» технологій простий. Він розуміється на тому, що замість придбання та встановлення власних серверів для запуску додатків можна брати в оренду сервери, наприклад, у таких великих компаніях як: Microsoft, Google, Amazon та інших. Для запуску додатків через мережу Інтернет здійснюється управління та контроль за серверами і при цьому користувач платить лише за користування ними для обробки та зберігання інформації.

На сучасному етапі у фінансовому секторі отримали розвиток як приватні «хмари», так і публічні. Приватна «хмара» являє собою певну віртуальну внутрішньо корпоративну інфраструктуру, яка повинна бути поширена ще й на багато користувачів. Публічна «хмара» використовується хмарним провайдером для представлення зовнішнім замовникам сервісів хмарної інфраструктури, тобто для користування великого кола осіб.

Для розвитку внутрішньої інфраструктури та логістики великі та середні банки, які мають мережу філіалів, останнім часом більше зосереджують свою увагу на користуванні хмарних технологій. В банківській сфері найбільш затребуваними є приватні «хмари», адже використання публічних пов'язано з ризиком витоку конфіденційної інформації [2, с. 118] .

На даному етапі банк не має великої довіри до цих послуг з точки зору безпеки та довіри. З одного боку існує необхідність нерозголошення банком яких-небудь даних, щоб уникнути потрапляння їх до конкурентів. З іншого боку, банки повинні враховувати регуляторно-біржові вимоги, коли регулятори повинні не розголошувати і не надавати доступ до інформації та передачу даних поза банком. Ще однією причиною можуть бути жорсткі вимоги по термінам доставки інформації. Тобто, банки повинні мати підраховані дані в повному обсязі до певного визначеного терміну, а це не завжди можна зробити в публічній «хмарі», адже в цьому випадку клієнт не контролює повністю надані йому канали передачі даних.

Наразі у експертів в області хмарних технологій немає однозначної відповіді щодо прогнозу на їх перспективу, або ж навпаки, на їх ретроспективу. Однозначно можна сказати наступне, що, незважаючи на певний перелік недоліків, хмарні технології дають можливість банкам більш мобільно та ефективно реалізовувати «пілотні» проекти та оцінювати ризики нових продуктів [4, с. 38] .

Отже, на сьогоднішній день не всі банки приділяють увагу розробці продуманої ІТ-стратегії та впровадження нових ІТ-проектів. Але, тим не менш, в умовах жорсткої банківської конкуренції без цього обійтись важко. Для більш успішного функціонування банку на перше місце виходить асортимент продукції та динамічність обслуговування. Сучасні умови потребують від банку прискорену реакцію на ситуацію, що міняється, де якість обслуговування являється фактично найголовнішим критерієм успішності функціонування банку. Не дивлячись на те, що для клієнта цінові умови є найважливішими, банки з високим рівнем якості обслуговування, з вибудованими процесами своєї діяльності та з широким використанням інформаційних технологій будуть займати лідируючі позиції в банківському бізнесі.

Список використаних джерел:

1. Кир’янов М.В. Дистанційне банківське обслуговування: Монографія / М.В. Кир’янов – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2014 – С. 13-22.

2. Козадаєв А.С. Інформаційна система для інтерактивного програмно-методичного супроводу навчального процесу / А.С. Козадаєв, І. М. Чмутова, І. О. Губарева – Х. : ВД „ІНЖЕК”, 2015. – 250 с.

3. Коротаєва Н.В. Електронні гроші: сутність, функції та роль в економіці / Н.В. Коротаєва // Науковий вісник. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. – Одеса: ОДЕУ, 2015. – Вип. № 15 (52). – С. 23-30.

4. Самойлова С.С. Сучасні способи фінансування корпоративних бізнес-груп // Інтелектуальна власність. – 2016, № 12, с. 33-40.

Каракуца Марія
Науковий керівник: Ніколіна І.І., к.н.держ.упр., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ФОРМУВАННЯ АКТИВІВ, ПАСИВІВ ТА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ

Важливе місце в економіці України займає фінансова діяльність, а особливо банківська, яка впливає на розвиток усіх інших галузей і відображає стан економіки країни. Банківська сфера відіграє ключове місце в просі формування інтелектуального капіталу національного господарства, адже виступає джерелом фінансування інноваційних проектів.

У системі головних економічних цінностей банків та банківської системи загалом, що визначають потенціал і темпи їхнього ефективного економічного розвитку, важлива роль належить капіталу. Зміцнення капітальної бази вітчизняних банківських установ та інтеграція банківської системи України у світове співтовариство значною мірою залежать від зростання обсягів капіталу банків. Капітал дає можливості банку здійснювати розширення активних операцій і забезпечує достатній рівень конкурентоспроможності як узагальнюючого показника стійкості та дієздатності кожного банку зокрема і банківської системи взагалі. З огляду на це саме тепер особливого значення набувають питання ефективного формування, використання й поповнення капіталу банку.

Дослідженню основних аспектів формування капіталу, активів та пасивів банків приділяється значна увага як вітчизняних, так і зарубіжних науковців, серед яких варто відзначити Л. Алексеєнко, М. Алексеєнко, І. Бланка, О. Васюренка, О. Вовчак, І. Волошина, М. Вонга, Є. Демірґуца, М.Т. Джонса, О. Дзюблюка, Ж. Довгань, А. Сондерса, А. Смірнова, Д. Трифонова, Н. Шульгу та інших.

Мета роботи полягає у дослідженні особливостей формування активів, пасивів та інтелектуального капіталу у банківській сфері.

Капітал банку виступає як економічний ресурс, який задіяний безпосередньо в діяльність банків і має в своїй основі певні специфічні риси [2, с. 180] , оскільки:

— банківський продукт має нематеріальний характер (різноманітні послуги клієнтам), його основою при цьому слугує торгівля грошовими ресурсами, які є особливим товаром;

— банки виконують посередницьку функцію на ринку, використовуючи переважно чужі, залучені кошти, на відміну від підприємств інших галузей, діяльність яких базується здебільшого на власних коштах, що робить можливим поєднання банками інтересів кредиторів і позичальників.

Загальний процес формування капіталу здійснюється на основі зовнішнього та внутрішнього фінансування, внаслідок чого формуються власний капітал, забезпечення наступних витрат і платежів, довгострокові зобов’язання та поточні зобов’язання.

Власний інтелектуальний капітал може бути на балансі суб'єкта господарювання, наприклад, у формі капітальних інвестицій, тобто на стадії створення (розробки) нематеріальних активів. Що стосується строкового інтелектуального капіталу, то на балансі суб'єкта господарювання такий капітал знаходить відображення у вигляді нематеріальних активів, які в залежності від виду мають відповідний термін знаходження згідно законодавства України про охорону інтелектуальної власності. Так, наприклад, правова охорона суб'єктів інтелектуальної власності надається з певних умов на конкретно визначений строк: винахід – на 20 років, корисна модель – на 5 років, промисловий зразок – на 10 років тощо [4, с. 23] .

Інтелектуальний капітал має свої особливості та складності в питанні вимірювання. На сьогоднішній день існує кілька базових моделей вимірювання інтелектуального капіталу. Серед них:

— збалансовані показники, в яких баланс досягається шляхом врахування фінансових показників, клієнтів, внутрішніх бізнес-процесів і навчання, а також перспективи оновлення;

— контроль нематеріальних активів, у якій використовується матриця форм (зростання-оновлення, ефективність, стабільність-ризик) і стандартів (зовнішня структура, внутрішня структура, компетенція);

— навігатор Scandia, що контролює критичні фактори успіху бізнес у кожному з п'яти напрямків (фінансовий, людський, технологічний, споживчий і напрям оновлення) [3, с. 23].

Управління інтелектуальним капіталом, а також оцінку його ефективності не можливо провести без його виміру, що є дуже складним завданням. Інтелектуальний капітал банку чи компанії на пряму пов'язаний з видом діяльності, конкурентним середовищем, історією та культурою певної організації. Так як це дуже індивідуальна категорія, для кожної організації має бути створена власна модель, і техніка оцінки капіталу.

Під управлінням активами та пасивами необхідно розуміти скоординоване управління всім балансом, а не окремими його частинами. Головна ідея концепції управління активами та пасивами полягає в тому, що банки мають розглядати свої активи, зобов'язання та капітал у нерозривній єдності. Управління активами й пасивами – основний процес, у межах якого банки планують і реалізують свої доходи та контролюють притаманні їх діяльності ризики. Проблеми такого управління мають комплексний характер, оскільки необхідно враховувати велику кількість факторів, що стосуються багатьох напрямків діяльності. Відтак зростають вимоги до якості інформаційного забезпечення.

Очікуваними результатами впровадження системи управління інтелектуальним капіталом є створення необхідної інформаційно-аналітичної бази для вирішення практичних питань стратегічного розвитку підприємства. Активізація наукових досліджень у напрямку розробки організаційного механізму щодо моніторингу інтелектуального капіталу є одним із ключових

завдань, вирішення якого потребує створення методології стратегічного управління інтелектуальним капіталом сучасної банківської сфери. З метою підвищення ефективності діяльності банківської системи необхідно активізувати постійний управлінський вплив, що буде базуватись на інноваційній основі та факторах формування інтелектуального капіталу.

Одним із ключових елементів ефективної діяльності банків є комплекс заходів, спрямованих на оптимальне управління їх активами та пасивами, що пов'язано з необхідністю реалізації двох важливих завдань:

1) забезпечення ліквідності банку і, відповідно, підтримання належного рівня його фінансової стійкості на ринку;

2) забезпечення максимальної дохідності банківських операцій, що є необхідною умовою прибуткового господарювання комерційного банку як підприємства [1, с. 108].

Отже, можна зробити висновок, що управління активами й пасивами – одна із основних складових банківського менеджменту, яка безпосередньо впливає на ефективність роботи фінансової установи та її здатність виживати в конкурентному середовищі. І, звичайно ж, банківська діяльність виступає стратегічним напрямком для розвитку інноваційної діяльності, адже формування інтелектуального капіталу в банківській сфері прямо пропорційно впливає на формування інтелектуального капіталу національного господарства. У багатьох компаніях, банках інтелектуальний капітал – це найбільш цінний ресурс. Дуже важливо, на думку багатьох менеджерів, вкладати кошти у високоефективні стратегії розвитку персоналу компанії. Тому, можливо слід розуміти інтелектуальний капітал як навички, що є власністю організації, яка досліджує і капіталізує ідеї (технологічні, організаційні, продуктивні тощо), з метою збільшення вартості компанії в цілому.

Список використаних джерел:

1. Коваленко В.В. Стратегічне управління фінансовою стійкістю банківської системи: Монографія / Коваленко В.В. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2013 – 228 с.

2. Колодізєв О.М. Фінансовий менеджмент у банках: концептуальні засади, методологія прийняття рішень у банківській сфері / О. М. Колодізєв, І. М. Чмутова, І. О. Губарева – Х. : ВД „ІНЖЕК", 2014. – 250 с.

3. Полуяктова О.В. Еволюція поглядів на інтелектуальний капітал у світовій економічній науці / О. В. Полуяктова // Науковий вісник. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. – Одеса: ОДЕУ, 2015. – Вип. № 15 (52). – С. 23-30.

4. Рощук Г. Інноваційна діяльність в Україні: економічний механізм стимулювання // Інтелектуальна власність. – 2015, № 12, с. 23-30.

Кліщук Олег
Науковий керівник: Копняк К.В., ст. викладач
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ І ЗВ'ЯЗКУ

Управління будь-яким підприємством в сучасних умовах є складним комплексним завданням, що вимагає організації взаємодії ресурсів різного роду. До таких ресурсів відносяться, зокрема, інформаційні системи та технології, що забезпечують автоматизацію бізнес-процесів підприємства. Адже діяльність підприємств і організацій у складних умовах динамічної ринкової економіки та жорсткої конкуренції потребує зниження вартості бізнес-процесів, удосконалення внутрішніх виробничих процесів, розвитку діапазону товарів і послуг, скорочення надлишкових робіт всередині організації [1].

Дослідження проблем розвитку телекомунікаційних підприємств та їх діяльності в Україні не нове для економічної науки. Аналіз розвитку та функціонування підприємств телекомунікаційної сфери, особливості регулювання та стратегії розвитку ринків зв'язку, тенденції та закономірності економічних відносин на зазначеному ринку відображені в роботах як вітчизняних, так і зарубіжних учених, серед яких: В. І. Андріанов, О. О. Байкаров, А. Б. Бойко, І. В. Булах, С. П. Воробієнко, Т. В. Гільорме, В. М. Гранатуров, А. В. Дзюбинський, Ж. М. Жигалкевич, О. К. Єлісєєва, І. В. Літовченко, А. В. Соколов та ін.

Застосування інформаційних технологій набуває все більшого значення в процесі управління підприємством. Використання інформаційних технологій в управлінні підприємством здійснюється з метою ефективної та оперативної комп'ютерної обробки інформаційних ресурсів, зберігання великих обсягів економічно важливої інформації та передачі її на будь-які відстані в мінімальні терміни. Тобто основним завданням є оптимізація діяльності підприємства на основі застосування інформаційних технологій [3].

Інформаційні технології та телекомунікації – одна з найбільш привабливих для інвесторів сфер економічної діяльності в Україні. Одночасно з ростом телекомунікаційного ринку, дуже швидкими темпами відбувається і розвиток українського законодавства, яке регулює сферу інформаційних технологій і телекомунікацій.

Основними перевагами використання інформаційних технологій в управлінні підприємством є:

- підвищення ступеня керованості;
- зниження впливу людського фактору;
- скорочення паперової роботи;
- підвищення оперативності і достовірності інформації;

- зниження витрат;
- оптимізація обліку та контролю;
- забезпечення прозорості інформації для інвесторів;
- можливість збільшення частки ринку.

У свою чергу, інформаційні технології та телекомунікації є одними з основних засобів розвитку сучасного бізнесу, їх якість і безпека – це невід'ємна частина забезпечення ефективності та надійності послуг. Без телекомунікацій, тобто Інтернету, радіо, телебачення, мобільного зв'язку – сьогодні складно уявити роботу будь-якого підприємства.

Використання інформаційних технологій на підприємствах телекомунікацій і зв'язку зумовлене науково-технічним прогресом, а отже – впровадженням передових технологій для поліпшення функціонування підприємства і максимізації його прибутку. Відповідно до впровадження інформаційних технологій у телекомунікаційні підприємства, останні можуть надавати наступні послуги:

- вирішення спорів у сфері телекомунікацій;
- інфраструктурні проекти;
- комерційна експлуатація і технічне обслуговування;
- ліцензування, регулювання телерадіомовлення та радіочастот;
- питання антимонопольного права і конкуренції;
- створення і спільне використання інфраструктури і мереж;
- M&A угоди (злиття і поглинання) та угоди з інвестиційними фондами.

Також, одним з найбільш перспективних інструментів для бізнесу сьогодні є хостингові та «хмарні» технології. Дані новації дозволяють економити фінанси за рахунок скорочення капітальних інвестицій. Це особливо актуально в наш час, оскільки в останні роки все більше вітчизняних підприємств намагаються мінімізувати інвестиції в розвиток своєї інфраструктури. І хоча «хмарні» технології поки що використовують лише 25% менеджерів вітчизняних підприємств, проте багато з них планують перейти на цю технологію або вивчають її переваги.

Стабільно високий попит на українському ринку на ERP-системи. За оцінками SAP – сегмент великих компаній насичений цими технологіями тільки на 30%. Проте обсяг продажів ERP-систем з кожним роком збільшується, враховуючи те, що вже зараз частка ERP-рішень становить майже 13% усього обсягу українського ринку програмного забезпечення та IT-послуг [2].

Доволі популярною для вітчизняного бізнесу вважається технологія SAP HANA (High-Performance Analytic Appliance), яка дозволяє обробляти та аналізувати великі масиви інформації. Основні бізнес-рішення, які базуються на подібних технологіях, стають більш релевантними.

Бізнесовий світ нині змагається щодо впровадження 5G, п'ятого покоління мобільної мережі. Хоча 5G наслідуватиме 4G і 3G, управлінці покладають на цю мережу значно більше сподівань. Вони очікують, що вона буде інакшою – принципово інакшою, оскільки 5G-Інтернет – це не тільки

шалена швидкість передачі дані, а й значне пожвавлення економіки, інвестиції в країну, створення нових робочих місць, наповнення держбюджету й нові можливості для підприємств. 5G впливає на економіку, змінюючи звичні управлінські технології і трансформуючи усталені бізнес-моделі.

Зростання застосування різних сучасних цифрових технологій підприємствами, викликає каскадний або мультиплікативний ефект, стимулюючи інноваційний розвиток підприємств, що активізується у відповідь на появу нових потреб споживачів [2].

Отже, впровадження інформаційних технологій є невід'ємним фактором функціонування будь-якого суб'єкта господарювання. Підприємства з надання телекомунікаційних послуг і зв'язку змушені досліджувати, впроваджувати та використовувати новітні інформаційні технології відповідно своєї сфери діяльності, що зумовлює розширення асортименту послуг та оптимізації функціонування самого підприємства. Питання впровадження інформаційних технологій у підприємства зв'язку і телекомунікацій є актуальним і потребує подальшого дослідження.

Список використаних джерел:

1. Байкарова О. О. Інформаційні технології – засіб оптимізації діяльності підприємств / О. О. Байкарова, Л. М. Тарасюк // Комп'ютерно-інтегровані технології: освіта, наука, виробництво. – 2013. – № 11. – С. 177-182. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Kitonv_2013_11_32.

2. Гудзь О. Є. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології в управлінні [Електронний ресурс] / О. Є. Гудзь. – Режим доступу: http://www.dut.edu.ua/uploads/p_1010_70172914.pdf.

3. Жигалкевич Ж. М. Інформаційні технології в управлінні підприємством / Ж. М. Жигалкевич, А. С. Онопко // Сучасні підходи до управління підприємством : збірник тез доповідей VII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, 28 квітня 2016 р. – К. : Вид-во «Політехніка», 2016. – 104 с.

Кліщук Олег
Науковий керівник: Ліщинська Л.Б., д.т.н., професор
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ BLOCKCHAIN В БІЗНЕСІ

В наші дні технології безперервно розвиваються і привносять щось нове у повсякденне життя. У сучасному світі швидко набирає популярність технологія blockchain. Актуальність теми полягає у дослідженні blockchain, оскільки технологію та її розвиток обговорюють багато науковців. Blockchain починають використовувати в великих масштабах і потенціал технології визнає все більше людей та компаній по всьому світі. Мета даної статті покликана не тільки описати технологію blockchain, а й використовуючи

наочні приклади пояснити і показати різні сфери застосування цієї технології та визначити перспективи її впровадження у бізнес.

Blockchain часто називають блоком транзакцій, який є спеціальною структурою для запису групи транзакцій. Транзакція при цьому здійснюється лише тоді, коли вважається підтвердженою. Це зручно і надійно, якщо йдеться про здійснення платежів чи передачу конфіденційних даних. Аби транзакція вважалася достовірною («підтвердженою»), її формат і підписи мають бути перевірені. Після цього групу транзакцій записують в спеціальну структуру (так званий блок). В цих блоках інформацію можна швидко перевірити. А ще в кожному наступному блоці зберігається інформація про попередній. Наприклад, при операціях із криптовалютами у ланцюжку блоків міститься інформація про всі вчинені коли-небудь операції з інтернет валютою (Bitcoin, Ethereum, Ripple, Litecoin, Cardano чи з іншою) [1].

В блок входять заголовок і список транзакцій. Заголовок блоку включає в себе свій хеш, хеш попереднього блоку, хеші транзакцій та додаткову службову інформацію. Першою транзакцією в блоці завжди вказується отримання комісії, яка стане винагородою користувачеві за створений блок. Для проведення транзакцій в блоці використовують деревоподібне хешування, аналогічне формуванню хеш-суми файлу в протоколі BitTorrent (тому самому, який використовується в роботі торент-трекерів). Транзакції, крім нарахування комісії за створення блоку, містять всередині атрибута input посилання на транзакцію, за якою на цей рахунок були отримані Bitcoin (або інші дані чи цифрові валюти). Комісійні операції можуть містити в атрибуті будь-яку інформацію (для них це поле носить назву Coinbase parameter), оскільки у них немає батьківських транзакцій. Створений блок буде прийнятий іншими користувачами, якщо числове значення хешу заголовка дорівнює або нижче певного числа, величина якого періодично коригується.

Загальними словами, blockchain – це спосіб зберігання і узгодження бази даних, копія якої є у кожного учасника, за умови, що учасники один одному не довіряють. Звідси випливає, що blockchain застосовується в тих випадках, коли необхідно вирішити проблему довіри в децентралізованій системі.

Виходячи з цього, технологія blockchain може застосовуватися для вирішення наступних завдань:

- спільний контроль над системою;
- надійна синхронізація даних;
- захист від підміни даних в результаті атак.

Іншими словами, найбільше blockchain підходить для обліку активів і прав власності. У платіжних системах технологія дає можливість значно підвищити швидкість, прозорість і безпеку взаєморозрахунків, а, отже, знизити вартість транзакцій [2].

Також дана технологія добре підходить для децентралізованої торгівлі, управління системами поставок, електронних голосувань. У таких випадках дуже ефективно вирішується завдання щодо усунення довірених посередників (отже, і ризиків, пов'язаних з ними) з процесу угод.

Перспектива значна, і недаремно Стенфорд, Гарвард, MIT почали вивчення можливостей blockchain із 2016 року.

В якості пілотного прикладу застосування технології blockchain, крім сфери криптовалют, можна навести платформу NASDAQ Linq, яка використовується в демо-режимі для торгівлі акціями шести приватних компаній.

Бізнес інтуїтивно розуміє, що blockchain – це щось важливе, але до цих пір не знає, чим саме ця технологія може виявитися корисною. Цілком ймовірно, що, як і у випадку з появою інтернету, це лише питання часу – буквально декількох років.

Однією зі складностей у практичній імплементації технології blockchain є те, що вона передбачає зміну парадигми управління і перехід від ієрархічної моделі до плоскої, при якій рішення приймаються децентралізовано, а весь процес прозорий для його учасників. Очевидно, що це тягне за собою необхідність переосмислення бізнес-процесів, підходів до управління і захисту інформації [3].

Як результат – технологія робить непотрібними послуги посередників, скорочуючи до мінімуму відстань між виробником і споживачем інформації. Але в цьому і є велика складність: бізнес не здатний миттєво змінити договірні відносини, які складалися роками.

Яскравий приклад невдалої спроби великого бізнесу перебудуватися під нову парадигму – банківський консорціум R3, що створювався для дослідження практичного застосування технології blockchain у фінансовій індустрії. Консорціум ставив за мету створення і тестування роботи blockchain – платформи Corda, проте всі його учасники (більше 40 фінансових інституцій) так і не змогли перейти на використання системи.

Однак тема практичного дослідження технології blockchain і цікавість до неї не знижується. Так, крім R3 існує ще пара десятків blockchain-консорціумів і постійно з'являються нові банківські (та не тільки) об'єднання.

Авторитетний закордонний ресурс «IDC FutureScape», який прагне підтримувати бізнес у всьому світі в рамках цифрової трансформації і здійснює прогнози, щодо майбутнього розвитку світового бізнесу, у своєму прес-релізі зазначив, що компанія очікує, що до 2021 року чверть глобальної спільноти найбільших 2000 публічних компаній у світі за Forbes використовуватимуть послуги blockchain як основу цифрової довіри в світовому масштабі [4].

Виходячи з цього, основними перевагами технології blockchain є те, що:

– технологія забезпечить безпеку банківських вкладів;

– за допомогою blockchain грошові перекази стануть миттєвими;

– хмарне зберігання на використанні даної системи зможе краще протистояти хакерам;

– blockchain дозволить перевозити товари швидше;

– голосування на технології буде неможливо фальсифікувати.

Blockchain, як і все нове та невідоме, лякає бізнес своєї незрозумілістю. Але необхідно пам'ятати, що саме ті компанії, які перші ризикують щодо застосування передових технологій, пізніше отримують величезну перевагу і вириваються далеко вперед від своїх конкурентів. Можливо, зараз – саме той час, коли технологія проходить випробування наживо в досить значущих сферах суспільного життя. На ринку з'являються все нові і нові гравці, які прагнуть популяризувати використання технології. Мільйони людей вже оцінили переваги blockchain. Настав час і бізнесу стати сміливішими та почати впроваджувати дану технологію.

Отже, в підрозділах традиційної організації бізнесу технологію blockchain можна використовувати у наступних сферах:

– електронна торгівля (наприклад PayPal);

– маркетинг і реклама (зашифровуючи відповідні дані за допомогою технології);

– логістика різних поставок (відслідковуючи весь цикл продукту);

– бухгалтерський облік, договори і контракти;

– системи архівування і збереження даних.

Тому, використання технології blockchain в бізнесі на майбутнє є перспективою для багатьох економічних суб'єктів по всьому світі.

Список використаних джерел:

1. Груша В. Що таке blockchain і для чого він потрібен [Електронний ресурс] / В. Груша. – Режим доступу: https://nachasi.com/2017/06/02/blockchain-faq/.

2. Як блокчейн поліпшить різні сфери бізнесу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://cikavosti.com/top-5-sposobiv-yak-blokcheyn-polipshit-rizni-sferi-biznesu/.

3. Zarkadakis G. How AI and blockchain will change business organization [Електронний ресурс] / G. Zarkadakis. – Режим доступу: https://www.huffingtonpost.com/entry/how-ai-and-blockchain-will-change-business-organization_us_58cc33f5e4b07112b6472d4a.

4. The future of blockchain in organizations and business ecosystems / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.i-scoop.eu/blockchain-distributed-ledger-technology/business-ecosystems-future-blockchain/.

Кліщук Юлія
Науковий керівник: Гулівата І.О., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

РОЗВ'ЯЗАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ЗАДАЧ ЗА ДОПОМОГОЮ ДИНАМІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА GEOGEBRA

У сучасному суспільстві зростає роль інформаційних технологій (ІТ), тому їх вміле використання є невід'ємною частиною компетенції фахівця будь-якої галузі народного господарства. Озброєння студентів знаннями і

навичками використання ІТ під час розв’язання практичних завдань з економіки є одним із найбільш перспективних шляхів підвищення ефективності праці у майбутньому.

Проблемі використання ІТ у процесі розв'язання задач з економіки присвятили свої праці наступні науковці: В. Биков [1], І.О. Гулівата [2], Р. Гуревич, В. Глущенко, М. Кислова, О. Співаковський, Ю.Тріус та інші.

Поширення використання ІТ у процесі економіко-математичних розрахунків під час роботи та навчання спонукає сучасних програмістів до створення нових програм, для полегшення процесу розв'язання даних задач. Однією з таких програм є GeoGebra.

Пакет динамічної математики GeoGebra – це вільно поширюваний педагогічний програмний продукт призначений для навчання математики в середніх і вищих навчальних закладах, що поєднує динамічну геометрію, алгебру, математичний аналіз і статистику. GeoGebra створена Маркусом Хохенвартером і міжнародною командою програмістів. Програма є сучасним продуктом, розробленим з використанням останніх досягнень у галузі ІТ і досить зручна у використанні. Пакет має локалізацію більш ніж на 50 мовах світу. Окрім можливості роботи з графіками, зображеннями фігур програма дозволяє проводити роботу з функціями (побудова графіків, обчислення коренів, екстремумів, інтегралів і т. д.).

Розглянемо приклади розв'язання економічних задач за допомогою GeoGebra.

Приклад 1. Продуктивність праці робітника протягом дня задається функцією $f(x)=-0{,}00645x^2+0{,}05x+0{,}5$ (грош. од./год), де x – час в годинах від початку роботи, $0 \le x \le 8$. Знайти обсяг виробленої продукції у грошовому вираженні.

Дана задача розв'язується за допомогою визначеного інтегралу. У нашому випадку $f(x)=-0{,}00645x^2+0{,}05x+0{,}5$ – підінтегральна функція, а 0 та 8 – межі інтегрування.

Математична модель задачі матиме вигляд:

$$\int_0^8 (-0.00645x^2 + 0.05x + 0.5)dx$$

Для розв’язування задачі у середовищі GeoGebra потрібно ввести математичну модель виконавши наступні команди: **Вид-CAS**. В результаті відкривається вікно програми, яке призначено для роботи з обчисленнями де вводять функцію **Интеграл(-0.00645x^2+0.5, 0, 8)** (рис.1.).

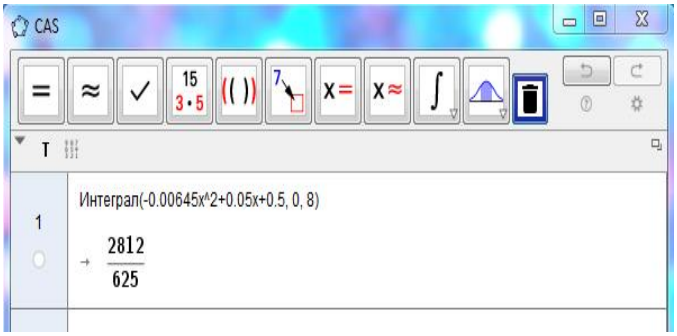

Рисунок 1 - **Введення математичної моделі та результат обчислення**

В результаті розв'язання задачі ми дізналися, що обсяг виробленої продукції становить $\frac{2812}{625}$ або 4,45 грош. од.

Приклад 2. На полі пшениці після приземлення космічного корабля залишився слід, який нагадує фігуру, обмежену лініями $y=|x^2-2x-8|$ та $y=3+|x-1$. Необхідно визначити збитки, завдані агрокомплексу, якщо з 1 м² отримують в середньому 3,8 кг пшениці, яка коштує 0,8 грн./кг.

Для того щоб визначити межі інтегрування побудуємо графіки заданих функцій.

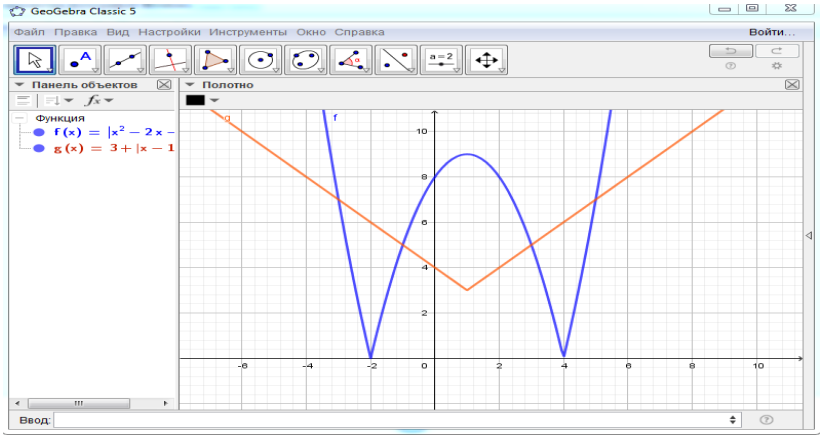

Рисунок 2 - **Графіки заданих функцій**

На рисунку 2 продемонстровано результат побудови заданих графіків. Оскільки, слід від космічного корабля є симетричним, знайдемо половину його площі і результат помножимо на 2. Площу даної фігури також будемо знаходити за допомогою визначеного інтеграла. Для цього нам потрібно розділити фігуру на частини та знайти площу кожної частини.

Математична модель даної задачі буде мати вигляд:

$$2\cdot\left(\int_1^3(-(x^2-2x-8)-(3+(x-1)))dx+\int_3^4(3+(x-1)-(-(x^2-2x-8)))dx+\int_4^5(3+(x-1)-(x^2-2x-8))dx\right)$$

Після введення даної моделі в програму (рис.3) отримаємо площу заданої фігури, яка дорівнює $\frac{80}{3}$ або 26,67 м².

Далі множимо її на урожай з 1м² та ціну за кілограм. В результаті отримуємо 87.08 грн.

Отже, у сучасному світі володіння ІТ є важливим для фахівців різних галузей, адже це значно прискорює роботу та ефективно впливає на продуктивність праці.

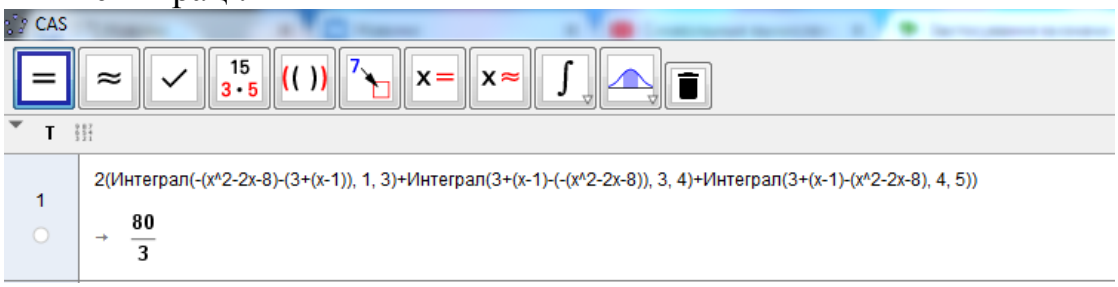

Рисунок 3 - **Результати обчислення математичної моделі**

В результаті дослідження ми довели, що обрана нами програма сприятиме професійному розвитку майбутніх економістів, оскільки, вона є досить зручною у використанні та пристосована для розв'язання задач економічного спрямування.

Список використаних джерел:

1. Биков В. Ю., Лапінський В. В. Методологічні та методичні основи створення і використання електронних засобів навчального призначення // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2012. – № 2. - С. 3-6.

2. Глущенко В. Мобільні системи комп'ютерної математики та динамічної геометрії у навчанні математичних дисциплін / Володимир Глущенко. //Вісник Національногоуніверситету «Львівська політехніка» – Львів, 2013. – С. 206–211.

3. Гулівата І.О Формування математичних понять засобами інформаційних технологій / І.О Гулівата, Л.П. Гусак // Освітологічний дискурс, – 2016. – № 3(15). – С. 121-129. Режим доступу: http://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view.

Кліщук Юлія
Науковий керівник: Яремко С.А., к.т.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ В МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ

В сучасних умовах стрімкого економічного розвитку, процесів глобалізації та інтеграції національних економік для кожної держави чи суб'єктів міжнародних відносин є досить важливою проблема впровадження та використання нових інформаційних систем та технологій у зовнішньоекономічній діяльності.

Дана тема є досить актуальною для широкого кола людей: вчених, економістів, інженерів, спеціалістів в сфері ІТ. Зокрема, проблеми впровадження інформаційних технологій у бізнесі висвітлили у своїх працях Осадчук Ю. В., Єсіна О. Г. [1]; питання розробки та впровадження інформаційних систем у сфері зовнішньоекономічної діяльності поглиблено досліджував Калач Н. О. [3]; питанням використання інформаційних систем та технологій у зовнішньоекономічній діяльності присвячені праці Ковтун Е. О. Разом з тим, напрям розробки та впровадження інформаційних систем у зовнішньоекономічній діяльності потребує подальшого розвитку.

Метою дослідження є аналітичний огляд характеристик, особливостей впровадження та вимог до інформаційних систем, що використовуються для управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств.

На сучасному етапі розвитку економіки науково-технічний прогрес знаходить своє вираження в якісних змінах знарядь праці, технологічних і управлінських процесів. Одним з основних факторів впливу науково-технічного прогресу є широке використання нових інформаційних технологій та систем у всіх сферах діяльності людини, зокрема, у міжнародному бізнесі [4].

Одним із вирішальних факторів соціально-економічного розвитку України є широке використання новітніх інформаційних систем та технологій на підприємствах.

Сучасні інформаційні системи являють собою сукупність засобів і методів, що забезпечують реалізацію комплексу операцій процесу управління та прийняття рішення. Обов’язковими елементами процесу є наявність поетапного плану і методів вирішення, а також їх інформаційне забезпечення. Робота зі збору, обробки і оцінки інформації проводиться на всіх етапах процесу прийняття рішень [2].

Основними видами ІС, що використовуються у сфері зовнішньоекономічної діяльності є:

– Виробничі інформаційні системи включають категорію систем підтримки виконання операцій (систем оброблення транзакцій) (transaction processing systems – TPS);

– Системи управління процесом (process control systems – PCS), що дозволяють автоматично приймати рішення, що регулювати фізичний процес виробництва;

– Системи автоматизації діловодства (office automation systems – OAS), забезпечують збирання, обробку, обіг електронних документів;

– Інформаційні системи, призначені для забезпечення менеджерів інформацією для підтримки прийняття ефективних рішень, називаються управлінськими інформаційними системами (management information systems – MIS);

– Системи генерації звітів (information reporting systems – IRS) – найбільш поширена форма управлінських інформаційних систем. Вони

забезпечують управлінських кінцевих користувачів інформацією, яка потрібна для задоволення їх щоденних потреб при прийнятті рішень.

– Системи підтримки прийняття рішень (decision support systems – DSS) – природний розвиток систем генерації звітів і систем підтримки виконання операцій.

– Системи підтримки прийняття рішень – інтерактивні комп'ютерні інформаційні системи, які використовують моделі рішень і спеціалізовані бази даних для допомоги менеджерам в прийнятті управлінських рішень.

– Стратегічні інформаційні системи (Strategic Information Systems – SIS) – управлінські інформаційні системи, пристосовані до стратегічних інформаційних потреб вищого керівництва [2].

Використання комп'ютеризованих, інформатизованих технологій на підприємстві дає можливість досягнути поставленої мети господарської діяльності та максимально ефективно здійснювати зовнішньоекономічну діяльність. Використання сучасних інформаційних систем дає змогу управлінському персоналу підприємства практично миттєво підключатися до будь-яких електронних масивів даних, отримувати інформацію та використовувати її для прийняття ефективних управлінських рішень [4].

Основними вимогами до інформаційних систем в сфері зовнішньоекономічної діяльності:

– пошук інформації і зручність роботи користувачів;
– гнучкість системи;
– легкість впровадження;
– функціональна повнота;
– адаптація інформаційних систем до вимог підприємства.

Вибір системи автоматизації управління підприємством — це непроста задача, складність якої може зростати із зростанням масштабів підприємства, і здійснювати його повинні кваліфіковані фахівці відповідно до реальних потреб підприємства.

Українські фінансові установи, фірми, організації, що ведуть будь-яку міжнародну діяльність чи просто співпрацюють з закордонними підприємствами, мають використовувати передові інформаційні технології, що забезпечують швидку обробку інформації та прийняття рішень, спиратися на міжнародний досвід впровадження новітніх інформаційних систем, для того щоб забезпечити свою конкурентоспроможність на світовому ринку.

Сучасна інформаційна система має бути повністю пристосована до нових потреб підприємств, вона повинна оперувати із такими інформаційними потоками:

– надавати інформацію банківським установам через систему «клієнт-банк» для реалізації фінансового обігу підприємства, в тому числі валютно-фінансового забезпечення зовнішньоекономічної діяльності;

– надавати інформацію державній податковій адміністрації у вигляді звітності та електронній митниці стосовно митних процедур;

– двостороння взаємодія зі споживачами на засадах концепції CMR, що дозволяє значною мірою покращити рівень обслуговування та прискорити процедуру оформлення зовнішньоторговельних контрактів;

– двостороння взаємодія з постачальниками на засадах концепції ERP, що призводить до оптимізації витрат на закупівлю та зберігання;

– отримувати вхідну інформацію від підприємств-посередників, що реалізують допоміжні зовнішньоекономічні операції з логістики, транспортування, страхування тощо [3].

З розвитком сучасних інформаційних систем та технологій будь-який суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності отримує нові можливості. Великі об'єми інформації, низька швидкість отримання, обробки і ризики, пов'язані з прийняттям рішень, небажані витрати – ці та багато інших факторів приводять суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності до необхідності усе більш активно використовувати сучасні інформаційні системи і технології.

Отже, можна зазначити, що для українських підприємств використання нових інформаційних систем є перспективним рішенням. Застосування комп'ютерної обробки інформації та інформаційно-комунікаційних систем для передачі даних дозволяє отримати значний виграш в точності, швидкості, надійності і ефективності документообігу і, нарешті, виграш в ефективності комерційної угоди, це виведе організації на вищий рівень міжнародної співпраці та, у майбутньому, забезпечить економічне зростання в Україні.

Список використаних джерел:

1. Єсіна О. Г. Проблеми впровадження інформаційних технологій у бізнесі / О. Г. Єсіна, Ю. В. Осадчук // Інформатика та інформаційні технології : студ. наук. конф., 20 квітня 2015 р. : матер. конф. – Одеса: ОНЕУ, 2015. – С. 121-124

2. Інформаційні системи управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://ppt-online.org/131743.

3. Калач Н. О. Використання інформаційних технологій в ЗЕД / Н. О. Калач. // Збірник наукових праць з актуальних проблем економічних наук – Вінниця – 2014. – С. 51–53.

4. Роль інформаційних систем та технологій в управлінні сучасними організаціями та їх зовнішньоекономічною діяльністю [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://studopedia.info/1-112573.html.

Коваль Марія
Науковий керівник: Ліщинська Л.Б., д.т.н., професор
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ІНТЕРНЕТ РЕЧЕЙ І СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Інтернет речей (IP) — це мережа, що складається із взаємозв'язаних фізичних об'єктів (речей) або пристроїв, які мають вбудовані датчики, а також програмне забезпечення, що дозволяє здійснювати передачу і обмін

даними між фізичним світом і комп'ютерними системами, за допомогою використання стандартних протоколів зв'язку. Крім датчиків, мережа може мати виконавчі пристрої, вбудовані у фізичні об'єкти і пов'язані між собою через дротові і бездротові мережі. Ці взаємопов'язані об'єкти (речі) мають можливість зчитування та приведення в дію, функцію програмування та ідентифікації, а також дозволяють виключити необхідність участі людини, за рахунок використання інтелектуальних інтерфейсів[1].

В якості найбільш відомих на побутовому рівні прикладів можна назвати «розумні годинники», фітнес-трекери тощо.

Для багатьох ці речі стали незамінними у ранкових пробіжках або заняттях на тренажерах. Найвідоміші – Jawbone і Fitbit, які слідкують за фазами сну та активністю протягом дня, відстежують ритм серцебиття, раціон. Усі дані синхронізуються із власним додатком на смартфоні, плюс відмінно працюють з іншими програмами. Велике зацікавлення має спостереження за основними характеристиками пацієнта (пульс, тиск, температура) протягом тривалого часу з метою отримання відповідних статистичних даних і проведення подальшого якісного діагностування та лікування.

Важливим є також спостереження за реакцією пацієнта на приймання тих чи інших препаратів. Серія розумних годинників Pebble та Apple Watch також має своїх прихильників в Україні. Багато в чому вони повторюють функціонал фітнес-браслетів, однак мають більші можливості за рахунок операційної системи і, звісно, більшого дисплею. Саме ці пристрої, які ми використовуємо, вже досить давно не викликають подиву, а розвиток технологій, які в них використовуються, однозначно приведе до збільшення їх використання мешканцями нашої країни.

Основними напрямками впровадження IP в глобальному масштабі є наступні сфери:

- сільське господарство;
- охорона здоров’я;
- транспорт;
- сфера побуту;
- екологічний моніторинг довкілля;
- промисловість.

Світові лідери-виробники сучасних програмних продуктів, які діють в Україні, також активно пропонують новітні продукти «Інтернету речей». Це компанії Microsoft, Cisco, IBM тощо. Розвиток Інтернету речей підтримує національний оператор мобільного зв’язку Vodafone [2].

Сучасний стан технологій IP дозволяє сформувати дуже широкий спектр можливостей для надання різнобічних послуг і проведення різних робіт.

Характеристики технологій IP:

1. Поширеність − через 20-30 років IP буде пронизувати всі сфери людської діяльності.

2. Інтелектуальність − комплекси IP функціонують на базі штучного інтелекту.
3. Самоорганізація, динамічність − різнорідні комплекси IP самостійно об'єднуються з іншими комплексами IP.
4. Дані − колосальна концентрація різноманітних даних.
5. Передача даних − колосальне зростання трафіку цифрових даних.

Лідерами у розробці та впровадженні Інтернету речей є країни, в яких розвинена індустрія виробництва мікропроцесорів та вбудованих комп'ютерів — США, Китай, Південна Корея. Значний прогрес у цій галузі демонструють європейські країни та Японія.

Слід визнати, що з розвитком Інтернету речей разом зі зручностями постають нові загрози. З технічної точки зору, Інтернет речей може використовувати різні шляхи обробки даних, комунікацій, технологій та методологій в залежності від цільового призначення конкретних пристроїв і технологій. Цей високий рівень неоднорідності у поєднанні з широкою гамою систем Інтернету речей збільшує число загроз безпеці «розумних» пристроїв, нових векторів кібератак та нових можливостей для зловмисників.

Незважаючи на різноманітність своєї природи та обмежений функціонал, а також орієнтацію на роботу в мережі без участі людини, майже всі пристрої Інтернету речей мають інтерфейси користувача та адміністратора. Але через обмеженість інформаційно-обчислювальних ресурсів пристроїв, в таких інтерфейсах часто не передбачаються надійні механізми автентифікації.

Згідно з результатами досліджень фахівців [2] можна виділити ще ряд проблем безпеки Інтернету речей:

- збереження усіх вразливостей дротових та бездротових мереж (використовуються ті ж самі протоколи);
- відсутність шифрування даних, що передаються, на багатьох пристроях, або вразливість таких систем шифрування, зокрема, через генерацію слабких ключів;
- слабка політика паролів (безліч пристроїв, що використовують стандартні паролі від розробника);
- доступність інтерфейсів керування «розумними» пристроями для зовнішнього користувача;
- відсутність антивірусного програмного забезпечення на пристроях;
- відсутність механізмів протидії перебору паролів;
- зберігання конфіденційної інформації «розумними» пристроями у відкритому вигляді (наприклад, фітнес-браслети, що зберігають інформацію про пересування користувача);
- проблеми точності та надійності «розумних» датчиків.

Отже, IP є однією з найперспективніших технологій останніх років, що вже сьогодні фактично створює сотні нових продуктів для різних сфер життя. Особливу роль у розвитку Інтернету речей відіграють рішення програмного забезпечення, створення нових продуктів та розвиток сфер застосування.

Разом із явними перевагами Інтернету речей, в процесі аналізу розглянуто та проаналізовано проблеми, які можуть виникнути під час взаємодії IP і хмарних сервісів, зроблено висновки щодо наявних можливостей та засобів і перспектив їхнього розвитку протягом найближчих років, грунтуючись на дослідженнях компаній Cisco та Vodafone.

Список використаних джерел:

1. Интернет вещей. Учебное пособие. [Текст]/ Росляков А. В., Ваняшин С. В., Гребешков А. Ю. – Книга, 2015 – 136 с.

2. Ліщук О. Інтернет речей: світовий досвід Vodafone / О. Ліщук. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://today.vodafone.ua/news/internet-rechey-svitoviy-dosvidvodafone-66474.html

3. Лаборатория Касперского. Безопасность интернета вещей: прогресс, хайп и головная боль [Електронний ресурс]. – 2016 – Режим доступу: https://habrahabr.ru/company/kaspersky/blog/311076/

Коменчук Олег
Науковий керівник: Ліщинська Л.Б., д.т.н., професор
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ

У XXI столітті, коли визначити об'єми існуючої інформації і контролювати усі інформаційні потоки неможливо, людство, або принаймні його частина, вже не може обійтися без інформаційних технологій, які зайняли своє місце практично в усіх сферах життя людини.

Під поняттям «інформаційні технології» розуміють сукупність засобів і методів інформаційних процесів, зокрема отримання, обробки, зберігання, передачі інформації з використанням технічних і програмних засобів [1].

На сучасному етапі розвитку агропромислового комплексу України важливу роль відіграє впровадження новітніх технологій та досягнень науково-технічного прогресу. У сформованих умовах зростає потреба науки як генератора науково-технічного прогресу, а необхідність загального розвитку науки тісно пов’язана з науково-технічним розвитком та впровадженням сучасних інформаційних технологій [2].

Інновації є засобом підвищення ефективності виробництва продукції, а також засобом адаптації підприємства до змін соціального, економічного, політичного середовища.

Розвиток інноваційного процесу у сфері вітчизняного сільськогосподарського виробництва досліджували такі економісти-аграрники, як В. Амбросов, О. Дацій, М. Зубець, О. Крисальний, М. Кропивко, П. Музика, П. Саблук, В. Трегобчук, В. Ситник, О. Шубравська. Проте питання визначення можливих проблем і перспектив адаптації нових техніко-технологічних рішень ведення

сільськогосподарського виробництва до вітчизняних умов господарювання не знайшло широкого висвітлення і вимагає подальших досліджень.

Мета роботи полягає у розгляді основних проблеми та перспектив використання новітніх інформаційних технологій в агропромисловому комплексі.

Сьогодні процес формування інноваційної системи в Україні, зокрема в агропромисловому комплексі, відбувається за дуже несприятливих умов: недостатнє забезпечення наукової сфери матеріально-технічними ресурсами, обмеженість інформаційних ресурсів, втрата висококваліфікованих працівників, відповідно високий рівень безробіття, бідність сільського населення, низький рівень якості життя сільського населення, нераціональне використання потенціалу аграрної сфери – все це знижує рівень інвестиційної привабливості сільських територій та перешкоджає процесам їх соціально-економічного розвитку [3].

Переважно це пояснюється економічним спадом у країні, в умовах якого підприємства не можуть дозволити собі великих фінансових вкладень у технології, що підвищують ефективність керування виробництвом. Однак уже зараз вимальовуються одиниці підприємств, зокрема у сільському господарстві, здатних стати лідерами у використанні найсучасніших і дорогих інформаційних систем.

Сучасний рівень розвитку інформаційної технології характеризується наявністю потужної комп'ютерної техніки, програмного забезпечення, розвинених комунікацій, досить високий рівень кваліфікації користувача з ПК. З кожним днем все більше і більше інформаційне суспільство переробляє інформацію за допомогою комп'ютерної техніки та новітніх технологій [4].

Впровадження інформаційних технологій у сільське господарство – це підтримка з різних аграрних питань у будь-який час у будь-якому місці, будь-якими засобами та в будь-якій прикладній аграрній сфері. У такий спосіб аграрні інформаційні ресурси для АПК зможуть підтримати єдиний ланцюг: інформація – консультація – прийняття рішень – навчання. Для забезпечення ефективного функціонування такого ланцюга та розв'язання комплексу взаємозалежних практично важливих задач, що реалізуються на основі побудови інтегрованого інформаційного середовища та створення інтегрованих автоматизованих систем управління виробництвом, що являє собою інформаційне середовище на базі даних і знань, елементів інформаційно-довідкових систем, експертних систем, геоінформаційних систем та систем прийняття рішень.

У сучасних умовах одним із головних завдань пріоритетного розвитку АПК країни та регіонів за рішенням продовольчих питань і необхідності підвищення конкурентоспроможності є інтенсифікація агропромислового виробництва. Автоматизація, комплексна механізація й розвиток інформаційних технологій, що дозволяють з кожної одиниці використаних ресурсів отримати більшу кількість і різноманітність високоякісних продуктів харчування – це найефективніший спосіб розвитку агропромислового комплексу [2].

Порівнюючи ті чи інші характеристики полів з картами врожайності, фахівці господарства можуть виявляти причини нерівномірної врожайності сільськогосподарської культури на полі (окремі ділянки поля більше продуктивні, ніж інші) і після того вживати необхідних заходів. Але у цьому процесі не останню роль можуть зіграти відповідні сучасні технології та пристрої, зокрема:

- приймачі-антени глобальних позиційних систем (GPS - ГПС або ГЛОНАС), встановлені на будь-якому об'єкті (машині, агрегаті і т.п.). Вони пеленгують сигнали із супутників, що перебувають у зоні прийому інформації. Для точного визначення місцезнаходження об'єкта в просторі й у часі досить одержувати сигнали з 3-4 супутників, що обертаються навколо земної кулі;

- географічна інформаційна система (GIS - ГІС) - це програмне забезпечення, що дозволяє обробляти й показувати просторову інформацію, комп'ютеризувати і створювати електронні карти;

- датчики для дистанційних вимірів і бортові датчики для приведення в дію різних частин машинного агрегату.

Датчики застосовуються для виміру температури й вологості ґрунту, визначення стану рослин (наявність бур'янів, хвороб і шкідників), урожайності посівів та ін.

На сьогодні, знаючи карти врожайності, ґрунтові й інші характеристики полів, використовуючи глобальну позиційну й географічну інформаційну системи, датчики, автоматичні пристрої робочих частин машин, вже є можливість встановити програму руху машинного агрегату (наприклад, з метою поливу) і по заданих програмах вносити на конкретну ділянку поля відповідну кількість води з певними домішками у необхідних пропорціях [1].

Розвинуті країни світу вже давно зрозуміли, що інформаційні технології можуть приносити неабияку користь сільському господарству. У США, Японії, Китаї й деяких європейських країнах (Німеччина, Велика Британія, Голландія, Данія) “точним сільським господарством” почали займатися у 80-х роках минулого століття. У країнах Східної Європи на роль інформаційних технологій в агросекторі звернули увагу лише з середини 90-х [2].

Інформаційні технології допомагають не лише збирати гарний врожай щороку, але реалізовувати його дорого та вчасно, а також здійснювати управління господарством в цілому. Так доступність мережі Internet завдяки розвитку комп’ютерних та інших інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) приваблює все більшу кількість фермерів.

Підсумовуючи варто зазначити, що завдяки широкому використанню сучасних інформаційних технологій вдається досягти позитивних змін в аграрному секторі. Виробники з будь-якої точки планети отримують можливість представити свій товар та продати його за гарною ціною. Використання інформаційних технологій дозволить суттєво покращити систему інформаційного забезпечення АПК, що супроводжуватиметься підвищенням конкурентоспроможності вітчизняного аграрного виробництва.

Список використаних джерел:

1. Шаманська, О.І. Застосування інформаційних систем та технологій як пріоритетного напряму ефективного функціонування та розвитку дорадчої діяльності в Україні [Текст] / О.І. Шаманська // Ефективна економіка. – 2015. – № 4. – С. 22-26.

2. Інноваційні трансформації аграрного сектора економіки : [монорафія] / [О. В. Шубравська, Л. В. Молдован, Б. Й. Пасхавер та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук О. В. Шубравської ; НАН України, Ін-т екон. та прогнозув. – К., 2012. – 496 с.

3. Агробізнес України - 2014 [Електронний ресурс] // Інфографічний довідник : [сайт]. – Режим доступу: http://agrex.gov.ua/wp-content/uploads/Infografika-silskogo-gospodarstva-Ukrayini-vid-BakerTilly-ta-Latifundist.pdf

4. Петров В. М. Технічне забезпечення інноваційних технологій у рослинництві / В. М. Петров // Економіка АПК. – 2013. – № 2. – С. 100-142.

Крамаренко Катерина
Науковий керівник: Бондар М.В., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ЕКОНОМІЧНІ СИСТЕМИ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТЕЙ, КОНФЛІКТІВ ТА РИЗИКІВ

На сучасному етапі розвитку економічних систем усі види діяльності підприємства пов’язані з певними невизначеностями, конфліктними ситуаціями та такими, що мають у собі ризиковий характер. Для подолання проблем, пов’язаних з ведення фінансово-господарської діяльності, підприємством необхідно передбачити ризикові ситуації та відповідно визначити шляхи їх розв’язання та подолання.

При вивченні сутності економічної категорії «ризик» можна стверджувати, що він становить собою певну невизначеність результату, з проявом наступних несприятливих наслідків.

Під час нестабільної економічній ситуації в країні постає необхідність у прийнятті рішень в умовах невизначеності та конфліктності. Невизначеність може мати різний характер та різний прояв. Іншою характеристикою невизначеності є її безпосередній зв’язок із ситуацією, для якої притаманні ризики, причини появи яких відомі.

Учені виокремлюють такі основні властивості ризику:

- конфліктність;
- суперечливість;
- альтернативність;
- правомірність;
- результативність;
- невизначеність.

Суперечливість ризику проявляється в різних аспектах: з одного боку, ризик зорієнтований на отримання позитивних для системи результатів

прийняття рішень найефективнішими способами, з іншого – може призвести до несприятливих соціально-економічних наслідків (оскільки оцінка чи вибір альтернатив ґрунтується на неповній, нечіткій, недостовірній на момент прийняття рішення інформації).

Альтернативність ризику зумовлена необхідністю управління ним на основі оцінювання і вибору однієї з кількох найвірогідніших стратегій (альтернатив, варіантів, управлінських дій). Залежно від конкретного змісту ризикової ситуації альтернативність може бути неоднакового ступеня складності і вирішуватися різними способами. У простих ситуаціях вибір здійснюється, як правило, на основі минулого досвіду та інтуїції, а в складних – необхідно додатково використовувати спеціальні методи і методики.

Дослідження конфліктів можна проводити з різних точок зору: «дескриптивної», яка полягає у визначенні того, які ситуації фактично складаються (або можуть складатися) в тих чи інших конфліктах; «нормативної», що визначає, яку поведінку гравців слід вважати оптимальною (розумною, адекватною); «конструктивної», яка вказує, як реалізовувати потрібні (наприклад, оптимальні) стратегії або ситуації; «прогностичної», що займається передбаченням фактичного результату конфлікту.

Основною причиною конфліктів є виникнення певних протиріч. Передумовою появи конфлікту або конфліктної ситуації є об’єктивно існуюче протиріччя, неоднорідність очікувань підприємців по відношенню до ведення фінансово-господарської діяльності підприємства. Конфліктам притаманні такі особливі риси як: інтуїтивні уявлення про вигідність, стійкість та справедливість.

Для проведення аналізу певної економічної ситуації, що склалась чи може скластись у майбутньому та зменшення рівня невизначеності необхідно мати повну, достовірну та однозначно трактовану інформацію. При безпосередньому зборі та обробці інформації проблемою є нестача інформації та її недостовірність.

Проведення кількісного виміру фінансово-економічних показників направлене на отримання даних та прийняття на їх основі управлінських рішень. Для такого аналізу використовуються спеціальні економіко-математичні методи обґрунтування рішень в умовах ринкової невизначеності, з метою знаходження кількісних характеристик економічних процесів та явищ.

Інформацію про об’єкт та його характерні ознаки можна отримати на основі побудованої економіко-математичної моделі, оскільки модель являє собою відображення економічної ситуації та в повній мірі описує її поведінку

та перебіг процесів. Моделюючи конкретну ситуацію необхідно визначити наскільки чітко та точно модель відтворює дійсність та відображає надійність отриманих кількісних та сформованих на їх основі якісних показників.

Економічні системи, що вивчаються сучасною наукою, з великими труднощами піддаються дослідженню звичайними (вербальними) теоретичними методами. Прямий експеримент над ними неможливий. Ціна помилок і прорахунків велика, тому математичне (економіко-математичне) моделювання є необхідною складовою науково-технічного прогресу. Створення й застосування тріади «модель—алгоритм—програма» неможливе без опори на різноманітні методи і підходи якісного (вербального) аналізу нелінійних економічних моделей, сучасних мов програмування. Воно дає нові додаткові імпульси й стимули для розвитку економічної науки та її практичного використання [1, С. 24].

Підприємницький ризик являє собою ризик, що пов’язаний з вибором управлінського рішення. Ризик може визначатися як в якісному так і в кількісному вимірах.

Якісний аналіз є чи не найскладнішим у економічній ризикології. Він потребує ґрунтовних знань як теорії економіки, бізнесу, фінансів, економічної теорії так і низки спеціальних предметів, необхідних для підготовки конкурентоздатного на ринку праці фахівця певного напряму. Необхідна також наявність певного практичного досвіду в обраній сфері економічної діяльності [2, С. 130].

Для кількісного визначення рівня ризику застосовують різні методи: від складного імовірнісного аналізу до суто інтуїтивних. Нині вітчизняні менеджери зазвичай покладаються на інтуїцію, авторитет чи на досвід попередників. Лише незначний відсоток керівників здатний оцінити ризик із використанням економіко-математичних методів [3, С. 15].

Отже, ми дійшли висновку, що невизначеність, конфлікти та ризики є суттєво відмінними одна від одної економічними категоріями. На основі даного дослідження можна прослідкувати безпосередні зв’язки та закономірності, оскільки ризик являється певною невизначеністю результату.

Список використаних джерел:

1. Гончаренко В. Я. Економіко-математичні методи та моделі в системі підготовки студентів математичних та економічних спеціальностей [Електронний ресурс] − Режим доступу: http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/15441/1/Honcharenko.pdf

2. Вербицька Г. Л. Оцінка економічного ризику / Г. Л. Вербицька // Актуальні проблеми економіки, 2014, № 4. – с. 129-136.

3. Внукова Н. М. Базова методика оцінки економічного ризику підприємств / Н. М. Внукова, В. А. Смоляк // Фінанси України, 2012, № 10. – с. 15-21.

Крепаков Сергій, Музичко Андрій
Науковий керівник: Ніколіна І.І., к.н.держ.упр., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

МОДЕЛЮВАННЯ ІНФЛЯЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Важливим індикатором стану економіки є інфляція. Пов'язані з нею процеси позначаються на ефективності функціонуванні і розвитку економічної системи. В умовах високої інфляції підприємець та держава несе реальні втрати, а споживачі не можуть в повному обсязі перетворити гроші в товарну масу. Протягом всіх років своєї незалежності, Україну переслідувала одна і таж проблема – гіперінфляція, тобто рівень індексу інфляції завжди перевищував 100%, що має досить негативні наслідки для економіки. Ризик таких великих темпів інфляції призводить до посилення всіх супутніх фінансових ризиків. Можливо, інфляційний ризик потрібно розглядати не тільки з точки зору знецінення грошових засобів, а й з позиції непередбачуваності інфляції. Характерна для економік, що розвиваються, невизначеність інфляційних процесів пов'язана зі слабкістю конкурентних механізмів ціноутворення і особливістю моделі грошової емісії [2, с. 32].

За період незалежності України вітчизняна практика накопичила значний досвід управління інфляційним процесом. Були сформовані основні засади антиінфляційної політики в перехідній економіці та апробовані певні методологічні підходи до прогнозування та регулювання інфляції.

Таким чином, з урахуванням сучасного надзвичайно важкого соціально-економічного становища України, першочерговим завданням для українських вчених виступає дослідження причин інфляційних процесів та методів прогнозування їх динаміки, з метою попередження та усунення негативних наслідків інфляції для економічної ситуації в державі та пересічних громадян.

Аналіз наукових досліджень. Питання, пов`язані з проблемами управління інфляцією в перехіднійекономіці, широко висвітлюються у вітчизняній науковій літературі. Основна увага в наукових публікаціях приділяється виявленню причин та наслідків інфляції, обґрунтуванню моделей прогнозування та методів її регулювання. Серед вітчизняних дослідників інфляції слід відмітити таких вчених-економістів, як А. Безкровний, Е. Бережная, О. Волгіна, В. Долматов В. Вітлінський, І. Ніколіна, О. Мельник та інших. Але незважаючи на велику кількість наукових публікацій і певні досягнення в теорії і практиці керування інфляційними процесами, дане питання продовжує залишатися актуальною.

Однією із головних передумов досягнення стійкого економічного зростання є підтримка помірних темпів інфляції. І хоча серед представників різних економічних шкіл не існує єдиного погляду щодо впливу інфляції на економічний розвиток, всі погоджуються з тим, що за умов високої інфляції (40% на рік і вище) досягнення економічного зростання стає неможливим. На цей факт, зокрема, наголошував у своїй нобелівській лекції М. Фрідмен. Тому при розробці основних орієнтирів економічної політики держави одним із головних завдань є забезпечення стійкості грошово-кредитної системи та контрольованості інфляційних процесів [8, с. 41].

Сучасна інфляція – це складний та неоднорідний за причинами виникнення, механізмом реалізації та соціально-економічними наслідками феномен, що створює певні труднощі при дослідженні як безпосередніх рис інфляційного процесу, так і його внутрішньої структури та якісних характеристик. Тому все більшої актуальності набувають питання комплексного дослідження інфляційних процесів в економіці України, у тому числі і за допомогою економіко-математичних методів, які дозволяють оцінити кількісні та якісні аспекти цього явища [9, с. 165].

Економіко-математичні моделі часто інтегруються в системи підтримки прийняття управлінських рішень. Зростаюча роль економіко-математичного моделювання обумовлюється адекватністю його використання в ситуаціях, коли необхідно знайти оптимальне рішення для успішного функціонування комплексної системи зі складними взаємозв’язками в умовах невизначеності [9, с. 59].

Невирішеними питаннями, які обумовлюють тематику дослідження, є визначення важливих факторів впливу на інфляцію та величину цього впливу, пошук адекватних та надійних моделей прогнозування рівня інфляції та підвищення на їх основі рівня керованості інфляцією.

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження полягає у визначенні причин інфляційних процесів та їх прогнозуванні за допомогою математичної інтерпретації на основі методу моделювання.

Виклад основного матеріалу. Правильне застосування кореляційних методів дає змогу зрозуміти глибинну сутність процесів взаємозв’язків. Кореляційні зв’язки виявляються не в кожному окремому випадку, а в середньому для багатьох випадків. У цих зв’язках між причиною і наслідком немає повної відповідності, а спостерігається лише певне співвідношення. Особливості кореляційних зв’язків породжують у теорії кореляції два завдання визначити теоретичну форму зв’язку (регресійний аналіз) і виміряти щільність зв’язку (кореляційний аналіз). Перше полягає в тому, щоб знайти форму функціонального зв’язку, яка найбільшою мірою відповідає суті кореляційної залежності. Друге – виміряти за допомогою спеціальних показників, якою мірою кореляційний зв’язок наближається до зв’язку функціонального.

Одними з найпростіших та достовірних моделей прогнозування, що використовуються на практиці є модель тренду – регресійні моделі, в яких залежною змінною виступає досліджуваний нами показник, а незалежною –

час або номер спостереження даного показника. Інакше кажучи, тренд – математичний опис тимчасової тенденції. Оскільки тенденції зміни часових рядів соціально-економічних показників вельми різноманітні, то і тренди можуть мати різні форми [6, с. 87].

В Україні на практиці при розрахунку індексу інфляції як правило використовують Індекс споживчих цін, так як він є найбільш інформативним, як для державних органів (економічних, статистичних, соціальних), так і для звичайних пересічних громадян, адже відображає саме динаміку цін на споживчі товари, якими користуються пересічні українці для невиробничого використання.

За даними Міністерства фінансів України протягом всієї історії незалежності нашої держави інфляція мала переважно галопуючий характер (табл. 1) [7].

Таблиця 1 - **Індекси споживчих цін з 2006 по 2016 рр.**

Рік	Індекс споживчих цін, %
2007	111,6
2008	116,6
2009	122,3
2010	112,3
2011	109,1
2012	104,6
2013	99,8
2014	100,5
2015	124,9
2016	143,3
2017	112,4

Беручи до уваги вище наведені дані, дуже важливим є визначення найважливіших факторів впливу на рівень інфляції, а також величину цього впливу. Не менш важливим є адекватне прогнозування рівня інфляції, яке б допомогло прийняти вчасно правильні управлінські рішення щодо врегулювання становища в державі.

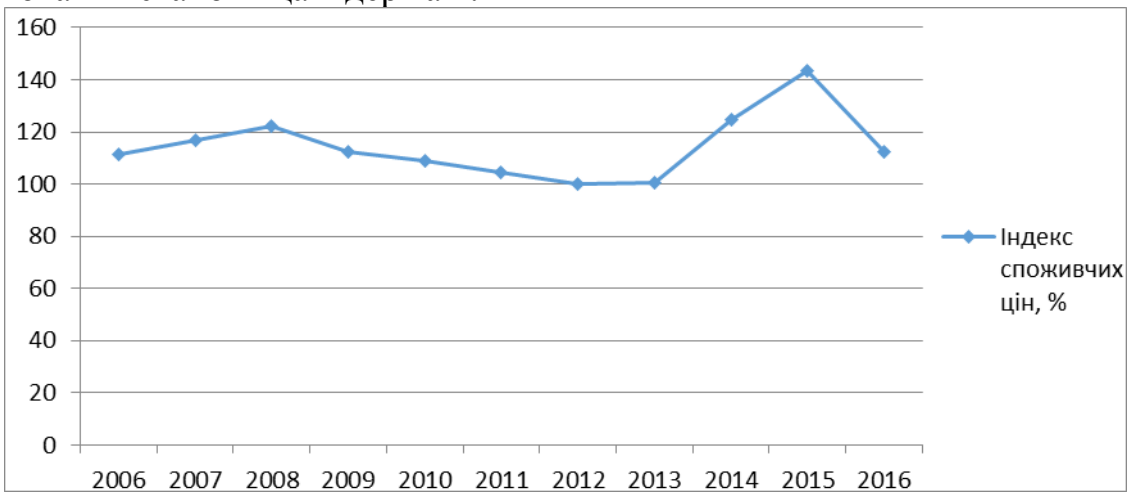

Рисунок 1 - **Динаміка індексу споживчих цін протягом останніх 10 років**

Як видно із рисунку 1, спостерігається нестабільний рівень інфляції в Україні з явною тенденцією до зростання протягом останніх років.

З огляду на графік динаміки індексу споживчих цін та коефіцієнт детермінації найбільш доцільною для моделювання буде лінійна модель тренду.

Лінійний тренд

$$Y = a + bt\,, \qquad (1.1)$$

де Y – рівень показника, що вирівнюється за прямою і вільніий від коливань;

a – початковий рівень тренда в момент або за період, що приймається за початок відліку часу t ;

b – середнє змінення за одиницю часу, тобто швидкість змінення або константа тренду.

Лінійний тренд через швидкість зміни добре відображує вплив багатьох інших чинників, які одночасно діяли в одиницю часу (доба, місяць, рік, і т.ін.). У такому разі тренд можна розглядати як узагальнений вираз дій комплексу факторів, тобто він є їхньою рівнодіючою. При цьому, на відміну від рівняння множинної регресії, самі чинники тут не показуються і вплив кожного з них не виділяється. За єдиний чинник приймається час. Для її побудови та визначення прогнозного значення Індексу споживчих цін необхідно заповнити наступну таблицю [5, с. 67].

А для визначення коефіцієнтів рівняння лінійної регресії 1.1 ми скористаємось загальноприйнятими формулами регресійного аналізу [3, с. 82].

Таблиця 2 - **Лінійна модель тренду**

Рік	y_t	t	$y_t \cdot t$	t^2	Y_t	Δ
2007	111,6	-4,5	-502,2	20,25	106,58	-5,02
2008	116,6	-3,5	-408,1	12,25	107,05	-9,55
2009	122,3	-2,5	-305,75	6,25	107,52	-14,78
2010	112,3	-1,5	-168,45	2,25	107,99	-4,31
2011	109,1	-0,5	-54,55	0,25	108,46	-0,64
2012	104,6	0,5	52,3	0,25	108,92	4,32
2013	99,8	1,5	149,7	2,25	109,39	9,59
2014	100,5	2,5	251,25	6,25	109,86	9,36
2015	124,9	3,5	437,15	12,25	110,33	-14,57
2016	143,3	4,5	644,85	20,25	110,8	-32,50

$$a = \frac{y_t \cdot t}{t^2}, \quad (1.2)$$

$$b = \frac{y_t}{n}, \quad (1.3)$$

де y_t – фактичне значення;

Y_t – прогнозоване значення;

n – кількість періодів.

Значення параметрів рівняння ми візьмемо з розрахунків у моделі тренду $a = 0{,}4689$; $b = 108{,}69$; ми отримали таке рівняння лінійного тренду $y = 0{,}4689t + 108{,}69$, підставивши значення t, ми отримали прогнозовані значення Y_t. Розрахувавши значення абсолютного відхилення побудованої моделі, ит можемо стверджувати, що отримані значення, досить точно відображають фактичні дані. Тому ми можемо на основі лінійної моделі тренду створити прогноз на наступні декілька років, який буде точним з вірогідністю 40,2% , що є досить високим показником загалом (рис. 2).

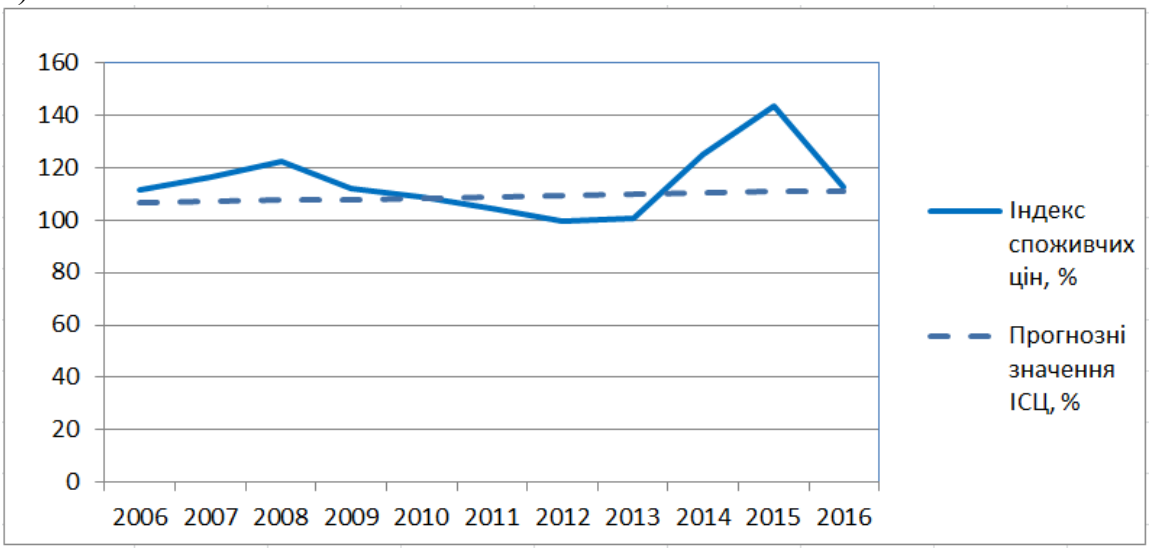

Рисунок 2 - **Фактичні та прогнозні значення індексу споживчих цін**

Прогнозовані значення на 2017-2018 рр.:

$$Y_{2017} = 0{,}4689 \cdot 5{,}5 + 108{,}69 = 111{,}27$$

$$Y_{2018} = 0{,}4689 \cdot 6{,}5 + 108{,}69 = 111{,}74$$

Як ми можемо бачити, значення, прогнозоване за допомогою нашої лінійної моделі регресії, досить точно відображає дані реальності, що говорить про високий рівень адекватності та точності моделі.

Висновки. Представлені розрахунки є досить спрощеними, тим не менш достатньо прості в практичному використанні і дозволяють охопити велику кількість механізмів прогнозування інфляції, що не може негативно відображатись на результатах.

Сучасна економічна наука не може обійтися без такого інструменту як математичне моделювання для повноцінного дослідження та оцінки такого важливого явища як інфляція. Ми розглянули лінійну регресійну модель, по якій ми і зробили прогноз рівня інфляції на майбутній період.

На рівень інфляції впливає досить велика кількість чинників, найважливішими з яких є: обсяг ВВП, обсяг державної емісії грошей, зовнішньоекономічне та політичне становище, ступінь податкового навантаження на населення та купівельна здатність громадян. Серед ефективних методів боротьби з інфляцією можна виділити такі: контроль над грошовою масою; стабілізація інфляційних очікувань населення; збільшення ступеня товарності економіки; зменшення податків; регулювання валютного курсу.

Список використаних джерел:

1. Безкровний А. В. Розвиток інфляційного процесу в Україні / А. В. Безкровний // Економіка АПК. – 2014. – №1. – С. 77-79.
2. Бережная Е. В. Математические методы моделирования экономических систем: Учеб. пособие / Е. В. Бережная, В. И. Бережной. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Финансы и статистика, 2013. – 432 с.
3. Вітлінський В. В. Моделювання економіки / В. В. Вітлінський // Навч. посібник – К.: КНЕУ, 2004. – 480 с.
4. Волгіна О. Математичне моделювання економічних процесів і систем / О. А. Волгіна, Н. Ю. Голодна, Н. Н. Одіяко, Г. І. Шуман – К. : Знання, 2013 р. – 200 с.
5. Долматов В. М. Економіко-математичне моделювання процесів інфляції в Україні / В. М. Долматов, Ю. П. Матусов // Економіка & держава. – 2014. – №5. – С. 64-66.
6. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс] / Міністерство фінансів України – Режим доступу до ресурсу: https://index.minfin.com.ua/economy/index/inflation.
7. Ніколіна І. І. Управління соціальною сферою регіону: монографія / І. І. Ніколіна. – Вінниця: ВТЕІ КНТЕУ, 2015. – 208 с.
8. Ніколіна І. І. Моделювання життєвого циклу ринкової поведінки підприємства задля забезпечення сталого розвитку / І. І. Ніколіна // Вісник Хмельницького національного університету. Серія економічні науки. – Хмельницький: Хмельницький національний університет, 2017, № 5. – С. 41-46.

Любчак Ірина
Науковий керівник: Половенко Л.П., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Підвищення ефективності банківського сектору країни – одна з актуальних, гострих і складних проблем сьогодення . Один з найважливіших важелів розвитку кредитних відносин України – це визначення оптимальних умов і способів банківського кредитування, на основі яких будуються і розвиваються відносини між банком і позичальником коштів. Такі умови мають організувати економічні взаємовідносини суб'єктів кредитування як рівноправних партнерів, що мають спільні економічні інтереси в досягненні максимального ефекту в процесі здійснюваних операцій, що в подальшому стає стимулом для всієї економіки.

У ринковій економіці роль банківського кредитування найбільшою мірою проявляється в оптимізації пропорцій суспільного відтворення. Роль кредиту – це результат «роботи» його функцій, що проявляється у забезпеченні потреб додатковими коштами позичальників для нормального здійснення виробничої та іншої діяльності, грошових розрахунків, уникаючи неплатежів, запровадження передових технологій та новітньої техніки у виробництво, вирішення житлової проблеми тощо [1, с.21].

Банківське кредитування в Україні здійснюється банками. Варто звернути увагу на те, що політична та економічна криза в Україні суттєво вплинули на розвиток банківського кредитування. Деякі банки майже повністю припинили кредиторську діяльність через сумніви у довгостроковій платоспроможності потенційних клієнтів, а деякі (переважна більшість) продовжують активно надавати кредити фізичним особам на споживчі потреби. У сучасних трансформаційних умовах в країні відстежується тенденція зниження кількості банківських установ. За офіційними даними НБУ, станом на 1 січня 2017 року в Україні зареєстровано 96 банків, що на 21 установу менше ніж роком на 01.01.2016 р.

З 2014 року НБУ почав масштабний кліринг банківського сектора. На 1 січня 2016 року, з 182 зареєстрованих банків лише 117 були діючими. Один безпосередній наслідок закриття такої великої кількості банків – це припинення кредитування цими банками підприємств і домогосподарств. Через жорсткі вимоги до позичальників в умовах кризи, клієнти закритих банків можуть не знайти новий банк для отримання кредитів, якщо вони не мають кредитної історії з іншим банком. Правильна організація банківського кредитування, розробка ефективної та гнучкої системи управління

кредитними операціями, належне забезпечення його оперативною та достовірною обліковою інформацією виступають основою фінансової стабільності й ринкової стійкості комерційних банків [2].

Аналізуюючи банківське кредитування протягом 2014-2016 р., можна стверджувати, що у 2014 та 2015 роках сума кредитів, наданих фізичним і юридичним особам почала зростати у грошовому вираженні. Приріст становив 3,1% і 9,14% фізичним та 14,3% і 12,85% юридичним відповідно. Проте, відносно загального обсягу кредитів, наданих банками України, частка кредитування фізичних осіб зменшується, а юридичних навпаки зростає. Найменшого значення досліджуваний показник кількості виданих кредитів фізичним особам досяг у 2016 році (17,81%). Аналіз кредитів, наданих фізичним особам, протягом 2016 року свідчить про зменшення депозитної бази банків, погіршення платоспроможності кредиторів та зміни курсу валюти. У зазначений час простежувалися труднощі з обслуговуванням кредитів належними установами, особливо в іноземній валюті, через зміну курсу гривні до іноземних валют, зниженням реальної заробітної плати та міграцією [3].

Очевидно, що найбільш значними проблемами банківського кредитування підприємств в Україні є:

- високий рівень валютного та кредитного ризиків, як наслідок високого рівня доларизації активів банківського сектору;
- значний рівень операційного та регуляторного ризиків унаслідок політичної нестабільності на території України та нестабільного нормативно-правового регулювання з боку законодавчої гілки влади України та НБУ;
- високий рівень ліквідності як наслідок переважання короткострокових зобов’язань у структурі ресурсної бази банків та збереження ризиків їх дострокових вимог;
- збереження великої питомої ваги неробочих активів унаслідок відкладених кредитних ризиків у процесі реструктуризації банками наявної проблемної заборгованості;
- наявність критично низького рівня довіри зовнішніх та внутрішніх інвесторів та кредиторів до вітчизняної банківської системи, що обмежує можливості банків залучати додатковий фінансовий капітал на внутрішньому та зовнішньому фінансових ринках [4].

Враховуючи всі недоліки розвитку банківського кредитування, варто зазначити, що головними кроками зі стабілізації ринку банківського кредитування сьогодні можуть стати такі: стабілізація ситуації на валютному ринку, згладжування надмірних коливань обмінного курсу та заспокоєння ажіотажних настроїв. Для цього необхідно: проводити валютні аукціони та

цільові інтервенції для підкріплення банків іноземною валютою та задоволення потреб клієнтів банків; запровадити додаткові тимчасові регулятивні заходи щодо операцій з іноземною валютою; збереження довіри до банківської системи, приділивши увагу підтримці Фонду гарантування вкладів фізичних осіб; виведення з ринку проблемних неплатоспроможних банків, а також банків, що займалися відмиванням коштів.

За результатами аналізу сучасного стану банківського кредитування фізичних та юридичних осіб виявлено основні перспективи його розвитку, такі як зменшення частки кредитів, наданих фізичним особам, у загальному обсязі кредитування; переважання споживчих кредитів у структурі кредитів, наданих фізичним особам; зменшення іпотечного кредитування. Кредитна діяльність в Україні потребує управління та покращення. Покращення ситуації у сфері кредитування юридичних та фізичних осіб можливе за рахунок удосконалення організаційної фінансово-економічної діяльності банківської системи України, пропонування нових підходів та вдосконалення галузі бізнес-планування фінансової та операційної діяльності [5].

Отже, розвиток банківського кредитування є важливою умовою забезпечення стійкого зростання не тільки банківської системи, а й економіки в цілому. За результатами дослідження сучасних тенденцій банківського кредитування в Україні можна сформулювати такі висновки та пропозиції. Зважаючи на його незадовільний сучасний стан, а також те, що уроки з цього питання, отримані під час попередньої фінансової кризи, так і не були засвоєні та, відповідно не було вжито відповідних заходів, банківське кредитування в Україні потребує реформування.

Список використаних джерел:

1. Кузнєцова Л. В. Роль банківського кредитування у фінансовому забезпеченні розвитку реального сектора економіки України / Л. В. Кузнєцова // Економічний простір. – 2011. – № 20/1. – С. 107–115.

2. Грошово-кредитна та фінансова статистика НБУ [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://bank.gov.

3. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.bank.gov.ua

4. Жукова Н. К. Сучасний стан ринку банківських кредитів в Україні / Н. К. Жукова, Н. В. Зражевська // Економічний часопис – XXI. – 2011. – № 5–6. – С. 54–57

5. Вовк В. Я., Хмеленко О. В. Кредитування і контроль: навч. посіб. – К.: Знання, 2012. – 463 с.

Маценко Аліна
Науковий керівник: Добровольська Н.В., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ГЛОБАЛЬНІ КОМП'ЮТЕРНІ СИСТЕМИ БРОНЮВАННЯ В ТУРИСТИЧНІЙ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Останнє десятиріччя ознаменувалося стійкою тенденцією розвитку інформатизації процесів управління підприємствами туристичної сфери. Глобалізація є перспективним напрямком в індустрії міжнародного туризму, оскільки забезпечує туристичним суб'єктам швидку обробку та передачу інформації, дає повну і точну довідку щодо готелів, залізниць, авіакомпаній усього світу. Глобальні системи бронювання (Global Distribution System – GDS) грають першорядну роль в автоматизації цих процесів. У зв'язку з цим процес впровадження GDS у діяльність туристичних підприємств України є важливим завданням держави на сучасному етапі розвитку.

Питанням впровадження глобальних систем резервування в Україні приділяють увагу такі вітчизняні науковці, як Виноградська А.М., Захарова К.В., Гаврилюк А.М., Гопкало Л.М., Новаківський І.І., Гавран В.Я. та інші. Але до теперішнього часу результати досліджень цих авторів не реалізовано на практиці.

GDS представляє собою загальну інформаційну систему, що пропонує найважливіші розподільні мережі для всієї туристичної торгівлі. На рисунку 1 вказана взаємодія туристичних суб'єктів через глобальні системи бронювання. Одним з'єднанням через модем з серверами, що мають відповідну базу даних, туристичні агенції отримують доступ до інформації про наявність можливих послуг, вартість, якість, час прибуття і відправлення за різноманітним рядом туристичних послуг від своїх постачальників. Також туристичні агентства можуть зв'язуватися з цими базами даних для того, щоб зробити і підтвердити своє замовлення.

Найбільшими комп'ютерними системами резервування на міжнародному

ринку туризму є системи Amadeus, Galileo, Sabre та Worldspan. Разом ці системи нараховують приблизно 500000 терміналів, встановлених у готелях по всьому світу, що складає 90% ринку, невипадково їх називають «золотою четвіркою». 10% займають регіональні системи бронювання та системи, які знаходяться на стадії злиття з однією з вищеперерахованих [1, с. 57].

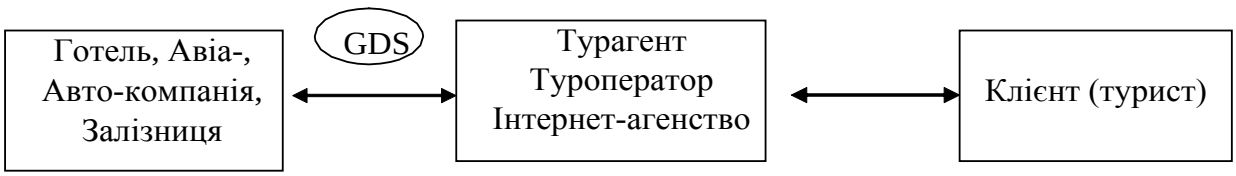

Рисунок 1 - **Схема взаємодії туристичних суб'єктів через глобальні системи бронювання**

Найбільш поширеною системою бронювання є Amadeus. У якому б куточку світу не був користувач, йому відкритий доступ протягом 24 годин на добу, 365 днів на рік. Основними перевагами глобальної системи Amadeus є: економія часу завдяки можливості отримання усієї туристичної, клієнтської та агентської інформації; актуальна нова інформація надходить кожну годину у режимі реального часу; зростаюча продуктивність дозволяє робити інформацію доступною; економія витрат за рахунок максимальної ефективності в результаті стабільної роботи і негайних підтверджень; налагоджений контроль інтегрованої гнучкої системи задовольняє усі потреби агентства у процесі роботи; підвищення доходів завдяки широкого діапазону можливостей, які забезпечують задоволення усього спектру замовлень клієнта.

З існуючих систем бронювання на туристичних фірмах України користуються лише системою Amadeus. У числі найбільш активних користувачів системи відзначають такі туристичні агентства, як: «TUI», «Love Travelling», «Magnolia», «Join UP!», «ANEX TOUR», «Вояж Київ», «Аккорд-тур», «Coral Travel», «OASIS Travel Ukraine». Система Amadeus складається з програмних продуктів, призначених для авіа, авто, готелю, сервісу.

Amadeus Авіа дозволяє отримувати дані про сотні авіакомпаній світу. Це дає змогу підтримувати зв'язок з багатьма містами та рейсами, представленими у розкладах. Доступ до даного технологічного продукту дозволяє підтримувати постійний діалог між Amadeus та комп'ютером авіакомпанії, що забезпечує отримання потрібної інформації про вільні місця і розклад, гарантоване підтвердження на рейси.

Характерними перевагами Amadeus Авіа є: чітка побудова розкладу маршрутів і бронювання по всьому світу на одному дисплеї; негайне гарантоване підтвердження у режимі реального часу, додаткова гарантія для клієнтів за рахунок повернення номера броні авіакомпанією; надійна та докладна інформація, точні тарифи, оптимальна цінова політика, комплексний розрахунок ціни для різних типів пасажирів; повна інтегрованість для продажу послуги, розрахунку ціни, виписки квитка та створення персонального файлу для кожного клієнта.

Amadeus Авто має доступ до більшості провідних фірм світу з оренди автомобілів. Компанії мають можливість побачити наявність потрібного транспортного засобу та отримати всю супровідну інформацію, пов'язану з умовами оренди. Можна замовити інформацію по місту, конкретної місцевості, а також фірмам, які мають представництва в аеропортах.

Amadeus Готель дає можливість ознайомитися з представленою інформацією про наявність вільних місць у сотнях підприємств готельного господарства та їх об'єднаннях. Це точна інформація про бронювання для якісного розміщення гостей по всьому світу, тарифи у місцевій валюті, гарантоване підтвердження замовлення, можливість бронювання за спеціальними тарифами.

Amadeus Сервіс сприяє забезпеченню вдалої організації процесу бронювання та отримання інформації, корисної як для агентства, так і для клієнта. Можна бачити дані про авіа-, авто- і готельне бронювання, адреси і платіжні реквізити, документи і візи постійних клієнтів. На різних мовах представлена повна та достовірна інформація про туристичні продукти [2].

Незважаючи на велику кількість переваг системи Amadeus, використання інших систем в Україні у майбутньому мало б такі позитивні результати:

– застосування Sabre у туристичних фірмах України дозволило б упровадити систему з доступом до широкого спектра туристичних послуг, здійснювати продаж туристичних продуктів, дистрибуцію і розробку технологічних рішень для туристичної сфери України;

– Worldspan не потребувала б виконання чітко зазначених об’ємів бронювання, оскільки це достатньо демократична система;

– Galileo забезпечила б туристичні підприємства Windows-версією системи бронювання, а программа Premier дозволила б агентствам повністю автоматизувати роботу з обслуговування клієнтів.

1)Доцільно зазначити проблеми в процесі широкого розповсюдження глобальних комп’ютерних систем бронювання в Україні:

2)Недостатність фінансових ресурсів для оплати за підключення до GDS та установку необхідного програмного забезпечення;

3)Недостатній рівень підготовки менеджерів з інформаційних технологій та низька інформаційна грамотність;

4)Відсутність інформування туристичних фірм щодо необхідності впровадження глобальних комп’ютерних систем бронювання;

5)Інформаційна небезпека при широкому використанні інтернет-технологій: комерційна (розкрадання та несанкціонований доступ); технічна (комп'ютерні віруси та атаки «хакерів»);

Таким чином, провідним постачальником новітніх рішень в області інформаційних технологій, резервування, бронювання, авіаперевезень та електронної комерції для світової індустрії туризму є GDS «Amadeus». Останнім часом ця глобальна система активно виходить на український ринок туристичних послуг, але використовується невеликою кількістю туристичних фірм України. Широке розповсюдження системи Amadeus та впровадження систем Galileo, Sabre, Worldspan у туристичну галузь України дозволить підприємствам суттєво скоротити час на обслуговування клієнтів, забезпечити бронювання в режимі он-лайн, знизити собівартість послуг, оптимізувати формування маршруту туристів за ціною, часом польоту та іншими завданнями та значно підвищити якість туристичних послуг.

Список використаних джерел:

1. Захарова К. В. Использование современных информационных технологий в туристической отрасли Крыма / К. В. Захарова // Экономика Крыма. – 2012. – № 27.

2. Сайт глобальной системы бронирования Amadeus [Электронный ресурс]. – Режим доступу: http://www.amadeus.ru.

3. Державна служба туризму і курортів України: офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://tourism.gov.ua.

Мельник Наталія
Науковий керівник: Мерінова С.В., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ОСОБЛИВОСТІ СВОРЕННЯ БІЗНЕСУ В ІНТЕРНЕТІ

Слово Інтернет (Internet) складається з двох частин Inter і net - мережа. Таким чином, Інтернет - це мережа мереж, отже, вивчення інтернет-технологій природно почати з розгляду основ комп'ютерних мереж.

Комп'ютерна мережа - це набір пов'язаних між собою автономних комп'ютерів. Слід зауважити, що ні Інтернет, ні Всесвітня павутина, строго кажучи, не є мережами. Інтернет - це мережа мереж, а Всесвітня павутина (WWW - World Wide Web) - розподілена система на базі Інтернет [1].

Розподілена система - це така система, в якій наявність численних автономних комп'ютерів непомітно для користувача. З його точки зору, це єдина система. Наприклад, Всесвітню павутину можна розглядати як один великий сайт. Це зазвичай досягається за допомогою спеціального програмного забезпечення, що надбудовується над операційною системою і званого сполучною програмним забезпеченням.

Комп'ютерна мережа не представляється користувачеві чимось єдиним. Вона являє собою набір пов'язаних між собою автономних комп'ютерів. Користувач має справу з конкретними комп'ютерами, її складовими, і якщо вони мають різне апаратне і програмне забезпечення, це не залишиться для нього непоміченим. Так, щоб запустити програму на віддаленій машині користувачеві необхідно явно на ній зареєструватися і потім дати команду на запуск.

Проблему дослідження створення бізнесу в інтернеті висвітлено в наукових роботах зарубіжних вчених І.В. Артамонова, О.І. Всяких, Т. Дейвенпорта, А.Г. Зуєвої, В.Г. Єліферова, С.П. Кісельова, Н.П. Ніколенко, Б.В. Носкова, Є.Г. Ойхмана, В.В. Репіна, М. Хаммера, Дж. Чампі та інших. Серед українських вчених, які активно розвивають і досліджують загальні напрямки бізнесу в мережі, О.А. Гавриш, В.В. Дідух, О.А. Клепікова, О.І. Подоляка, Т.І. Решетняк, В.Г. Федоренко, О.В. Солодка тощо.

При побудові розподілених систем особлива роль відводиться програмному забезпеченню. «Насправді розподілена система є програмною системою, побудованої на базі мережі. Ця програмна система забезпечує високу ступінь зв'язності і прозорості елементів. Таким чином, різниця між комп'ютерною мережею і розподіленою системою полягає в програмному забезпеченні (особливо в операційній системі) а не в апаратурі.

Розглянемо основні області застосування комп'ютерних мереж. У бізнесі це [2].

1 спільне використання ресурсів (принтерів, сканерів і т. д.) І інформації (бази даних, архітектури клієнт-сервер):

2 комунікації (електронна пошта, спільна робота віддалених співробітників, відеоконференції);

3 ділове спілкування з іншими компаніями;
4 електронна комерція.
5 доступ до віддаленої інформації;
6 спілкування (електронна пошта, електронні конференції, системи діалогових повідомлень (чати), ICQ, Napster);
7 електронні розваги (on-line ігри, відео на замовлення, інтерактивне телебачення і т. д.);
8 електронний бізнес (інтернет-магазини, онлайнові аукціони, управління банківськими рахунками, здійснення платежів).
Комп'ютерні мережі класифікують на: бездротові, локальні, муніципальні мережі.

Бездротові мережі - це мережі, в яких для передачі інформації не використовуються будь-які засоби каналізації сигналу (коаксіальний кабель, вита пара, волоконно-оптична лінія).

Одним з можливих перспективних напрямів застосування бездротових мереж є мобільна комерція (m-commerce) - використання бездротових кишенькових персональних комп'ютерів (КПК) для здійснення банківських операцій, покупок в інтернет-магазинах і навіть оплати покупок в звичайних магазинах. Такі системи дозволять покупцеві, до здійснення покупки, дізнатися про можливу наявність таких же товарів за нижчими цінами. Теж саме поширюється і на інші сфери: громадське харчування, всілякі сервісні служби. Очікується поширення і інших мобільних служб: мобільні карти місцевості, локалізований прогноз погоди [3].

Локальні обчислювальні мережі (ЛОМ або LAN) - це мережі, які розташовуються в межах одного або ж групи поруч розташованих будинків. Їх зазвичай використовують для об'єднання комп'ютерів і робочих станцій в офісах компанії і забезпечення спільного доступу до використовуваних ресурсів: принтерів, сканерів, баз даних. У локальних мережах зазвичай використовується технологія широкомовної передачі даних. Найбільш поширеними топологиями є шина і кільце. Прикладом локальних мереж є широко поширені мережі Ethernet.

Муніципальні мережі (MAN) - це мережі, які об'єднують локальні комп'ютери в межах одного міста. Найпоширенішим прикладом муніципальних мереж є мережі, побудовані на базі інфраструктури мереж кабельного телебачення. У таких мережах по одним і тим же лініях зв'язку передаються як телевізійний, так і цифровий сигнали. Через вхідний пристрій муніципальна мережа підключається до Інтернет.

Глобальна мережа охоплює значну географічну територію: область, країну або навіть цілий континент. Вона об'єднує машини, виконують призначені для користувача програми, які називаються хостами. Можна провести аналогію з телефонними апаратами з'єднаними телефонною мережею. Тут телефонних апаратів будуть відповідати хости, а телефонної мережі - сіть. Завданням під-мережі є передача повідомлень від хоста до хосту і, таким чином в глобальних мережах комунікативний аспект відділений від прикладного, що значно збільшує структуризацію мережі, а отже, спрощує її розробку і обслуговування [4].

Під-мережа в свою чергу складається з компонентів двох типів: ліній зв'язку та маршрутизаторів. Завданням маршрутизаторів є визначення маршруту переданого інформаційного пакета. Існує величезна кількість алгоритмів маршрутизації, деякі з яких будуть розглянуті в подальшому.

Якщо будь-які два маршрутизатора пов'язані безпосередньо, то вони спілкуються через проміжні маршрутизатори. Тоді переданий пакет виходить кожним проміжним маршрутизатором цілком, зберігається на ньому до тих пір, поки не звільниться необхідна лінія зв'язку, а потім передається далі. Підмережі, що працюють за таким принципом, називаються під-мережами з проміжним зберіганням. На сьогоднішній день все підмережі глобальних мереж за винятком тих, які використовують супутники зв'язку, є з проміжним зберіганням.

Отже, можна дійти висновку, що створення бізнесу в інтернеті дає можливість більш раціонально використовувати час та власні кошти, а також реалізуватися в лавах «бізнесменів».

Список використаних джерел:

1. Всяких Е.И. Бізнес в інтернеті / Е.И. Всяких, А.Г. Зуева и др. – М. : ДМК Пресс, 2012. – 246 с.

2. Клепікова О.А. Дослідження основних принципів мережі// О.А. Клепікова / Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Економіка. – Одеса : МГУ, 2013. – № 5. – С. 74-77.

3. Класифікація мереж / М. Хаммер, Дж. Чампи. – М. : Манн, Иванов и Фербер, 2006. – 400 с.

4. Федоров И. Створення бізнесу в інтернеті / [Електронний ресурс] / И. Федоров. – Режим доступу : http://www.osp.ru/os/2011/08/13011140/. – Назва з екрану.

Москалюк Олена, Тарапата Ілона
Науковий керівник: Гусак Л.П., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ВИКОРИСТАННЯ МАТЕМАТИЧНИХ МЕТОДІВ У ПРОГНОЗУВАННІ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ

У сучасних ринкових умовах використання математичних методів є дієвим інструментом дослідження та моделювання розвитку економічних процесів та явищ, а також передбачення виникнення ризикових подій, забезпечуючи тим самим ефективне функціонування будь-якого суб’єкта господарювання.

В прикладних дослідженнях прогнозування економічних процесів і явищ використовуються різні типи моделей, які відрізняються цільовим призначенням моделі, характером задачі, ступенем адекватності, математичним апаратом тощо. До них належать: теоретико-аналітичні, прикладні, макроекономічні, мікроекономічні, балансові, трендові, оптимізаційні, імітаційні, детерміновані, стохастичні моделі тощо. Вид і характер даних моделей визначається взаємозв’язками та взаємозалежностями економічних систем.

У процесі прогнозування економічних явищ та процесів досить широко застосовується такий математичний метод як трендові моделі. Основна мета створення трендових моделей економічної динаміки - на їх основі зробити прогноз про розвиток досліджуваного процесу на майбутній проміжок часу. Прогнозування на основі часового ряду економічних показників відноситься до одновимірних методів прогнозування, що базуються на екстраполяції. При такому підході передбачається, що прогнозований показник формується під впливом великої кількості факторів, виділити які або неможливо, або щодо яких відсутня інформація. У цьому випадку хід зміни даного показника пов'язують не з факторами, а з плином часу, що проявляється в утворенні одновимірних часових рядів [2].

В даний час налічується велика кількість типів кривих росту для економічних процесів. Щоб правильно підібрати найкращу криву зростання для моделювання і прогнозування економічного явища, необхідно знати особливості кожного виду кривих. Найбільш часто в економіці використовуються поліноміальні, експоненціальні і 5-образні криві зростання. Найпростіші поліноміальні криві зростання мають вигляд: (полін першого ступеня); (полін другого ступеня); (полін третього ступеня).

Параметр називають лінійним приростом, – прискоренням зростання, – зміною прискорення зростання. Для полінома першого ступеня характерний постійний закон зростання. Якщо перші прирости розрахувати для полінома другого ступеня, то вони будуть мати лінійну залежність від часу і ряд з перших приростів на графіку буде представлений прямою лінією. Для полінома третього ступеня перші прирости будуть поліномами другого ступеня, другі прирости будуть лінійною функцією часу, а треті прирости будуть постійною величиною [1].

Таким чином, поліноміальні криві зростання можна використовувати для апроксимації (наближення) і прогнозування економічних процесів, в яких подальший розвиток не залежить від досягнутого рівня.

На відміну від використання поліноміальних кривих, використання експоненційних кривих зростання передбачає, що подальший розвиток залежить від досягнутого рівня, наприклад, приріст залежить від значення функції. В економіці найчастіше застосовуються два різновиди експоненційних (показових) кривих: проста експонента і модифікована експонента.

В економіці досить поширені процеси, які спочатку ростуть повільно, потім прискорюються, а потім знову сповільнюють свій ріст, прагнучи до якої-небудь межі. Як приклад можна привести процес введення деякого об'єкта в промислову експлуатацію, процес зміни попиту на товари, що володіють здатністю досягати деякого рівня насичення і ін. Для моделювання таких процесів використовуються так звані S-образні криві зростання, серед яких виділяють криву Гомперца та логістичну криву [2].

Розглянемо методи визначення параметрів відібраних кривих зростання. Параметри поліноміальних кривих оцінюються, як правило, методом найменших квадратів, суть якого полягає в тому, щоб сума квадратів

відхилень фактичних рівнів ряду від відповідних вирівняних по кривій росту значень була найменшою. Цей метод приводить до системи так званих нормальних рівнянь для визначення невідомих параметрів відібраних кривих.

Таким чином, у процесі прогнозування економічних процесів застосовують різноманітну кількість методів та моделей, основу з яких складають саме математичні методи, серед яких особливу увагу заслуговують прикладні, макроекономічні, балансові, трендові та оптимізаційні моделі.

Список використаних джерел:

1. Концептуальні аспекти математичного моделювання економічних процесів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://learn.ztu.edu.ua.

2. Островський П.І. Моделювання економічних процесів: навч. посіб. / П.І. Островський, О.М. Гострик, Т.П. Добрунік, О.В. Радова – Одеса : ОНЕУ, 2012. - 132 с.

Мошківська Інна
Науковий керівник: Гулівата І.О., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

СТВОРЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ КОМП'ЮТЕРНИХ МОДЕЛЕЙ МАТЕМАТИЧНИХ ЗАДАЧ У СЕРЕДОВИЩІ GEOGEBRA

Основне завдання сучасної освіти полягає вже не стільки в тому, щоб дати студентам глибокі знання, а у тому, щоб навчити їх творчо мислити, самостійно застосовувати отримані знання та навички до розв'язування тих чи інших завдань. Саме тому для навчання слід застосовувати такі прийоми та методи, використання яких сприяло б тому, щоб студенти прагнули опановувати нові знання, отримувати навички самостійної роботи та творчого мислення. Можливості сучасних інформаційних технологій допомагають докорінно змінити освітній процес, у якому студент від «споживача знань» переходить до ролі активного дослідника-«відкривача знань». Сьогодні значна увага приділяється використанню комп'ютерів та інформаційних технологій для посилення візуальної та експериментальної складової навчання математики, реалізації практичного спрямування у навчанні математики на основі таких дидактичних можливостей сучасних засобів інформаційних та комунікаційних технологій, як комп'ютерна візуалізація навчальної інформації та комп'ютерне моделювання досліджуваних об'єктів, можливість «математичного експерименту» для дослідження тих чи інших математичних закономірностей чи властивосей геометричних фігур [3].

GeoGebra – інтерактивне творче середовище, засноване на принципах динамічної геометрії та комп'ютерної алгебри, призначене для створення інтерактивних креслень (моделей) з математики, що поєднують в собі конструювання, моделювання, динамічне варіювання та експеримент [2].

Можливості програми GeoGebra дозволяють ефективно використовувати її у процесі вивчення математики з різною метою – за її допомогою можна швидко створити якісні зображення математичних об’єктів (графіки функцій, графіки рівнянь, геометричні фігури, формули, діаграми, тощо), причому їх можна зберегти у файлах для подальшої демонстрації чи використання в мультимедійних презентаціях чи «традиційних» дидактичних матеріалах (картки завдань, плакати).

Залучення студентів до виконання завдань з використанням середовища GeoGebra, сприяє розширенню кола навчальних завдань, включаючи в нього завдання дослідницького характеру та оптимізаційних задач [2, с.44].

До технічних особливостей відносяться: можливість створення повнофункціональних автономних готових моделей; зручний та інтуїтивно зрозумілий графічний інтерфейс, налаштування інтерфейсу створюваних навчальних моделей; забезпечення можливості роботи на комп'ютерах під управлінням операційних систем Windows, Linux, MacOS [1].

Пропонуємо до використання інтерактивні моделі математичних задач, створені у програмі GeoGebra. Пропонуємо на прикладі ознайомитися із такими моделями.

Задача. Обчислити площу фігури, що обмежена лініями $y=\overline{x}$ та $y=x^2$.

На першому етапі зобразимо фігуру, площу якої потрібно знайти. Для цього у командному рядку **Ввод** запишемо аналітичні вирази заданих функцій. У результаті, на полотні програми отримаємо графічне відображення ліній (рис.1.).

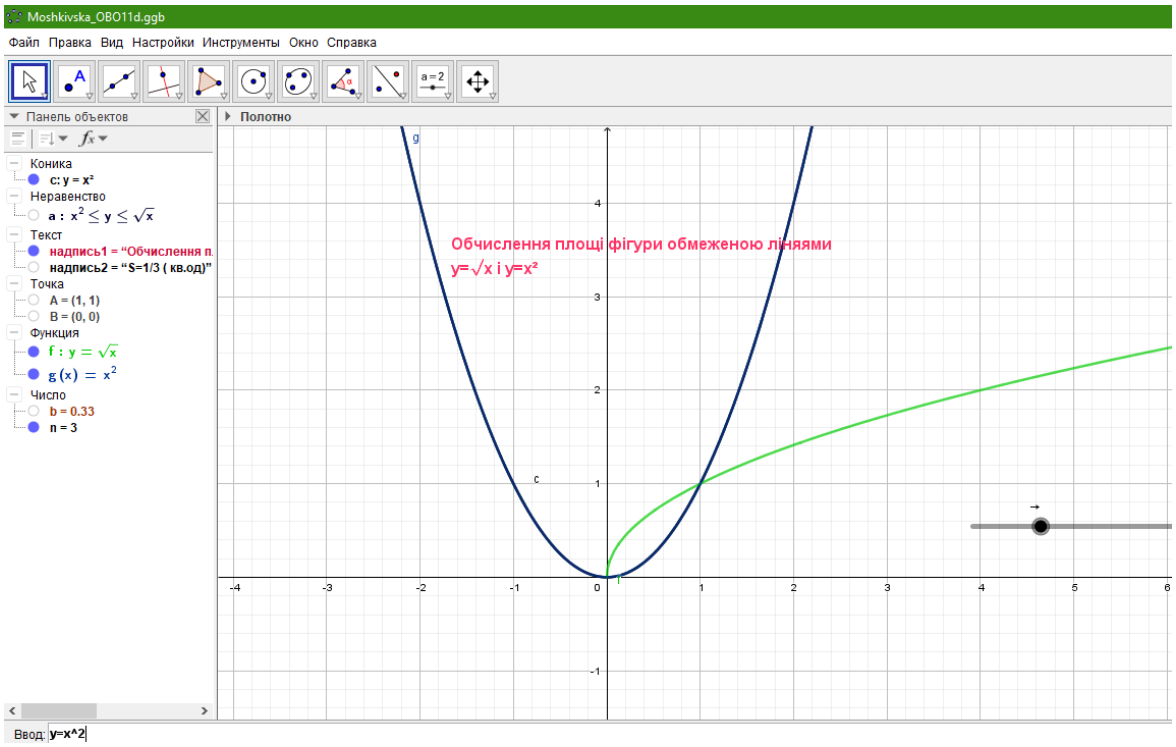

Рисунок 1 - **Побудова функцій**

Наступним кроком інтерактивної моделі є знаходження меж інтегрування. Для цього необхідно знайти точки перетину графіків. Координати точок перетину задовольняють рівнянням системи, тому треба розв'язати систему $\begin{matrix} y = \overline{x} \\ y = x^2 \end{matrix} \rightarrow \overline{x}=x^2 \rightarrow x=x^3 \rightarrow x^3 - x = 0 \rightarrow x_1 = 0, x_2=1.$ Отже, $0 \leq x \leq 1$. Отже, шукані межі інтегрування $x_1=0$, $x_2=1$.

На третьому кроці використаємо функцію **Интеграл Между (<Функция>, <Функция>, <Начальное значение x>, <Конечное значение x>**). У нашому випадку це буде виглядати так: **Интеграл Между (**<y= $\overline{x}$>, < y=x^2>, **<0>, <1>**).

У результаті ми знайшли площу шуканої криволінійної трапеції.

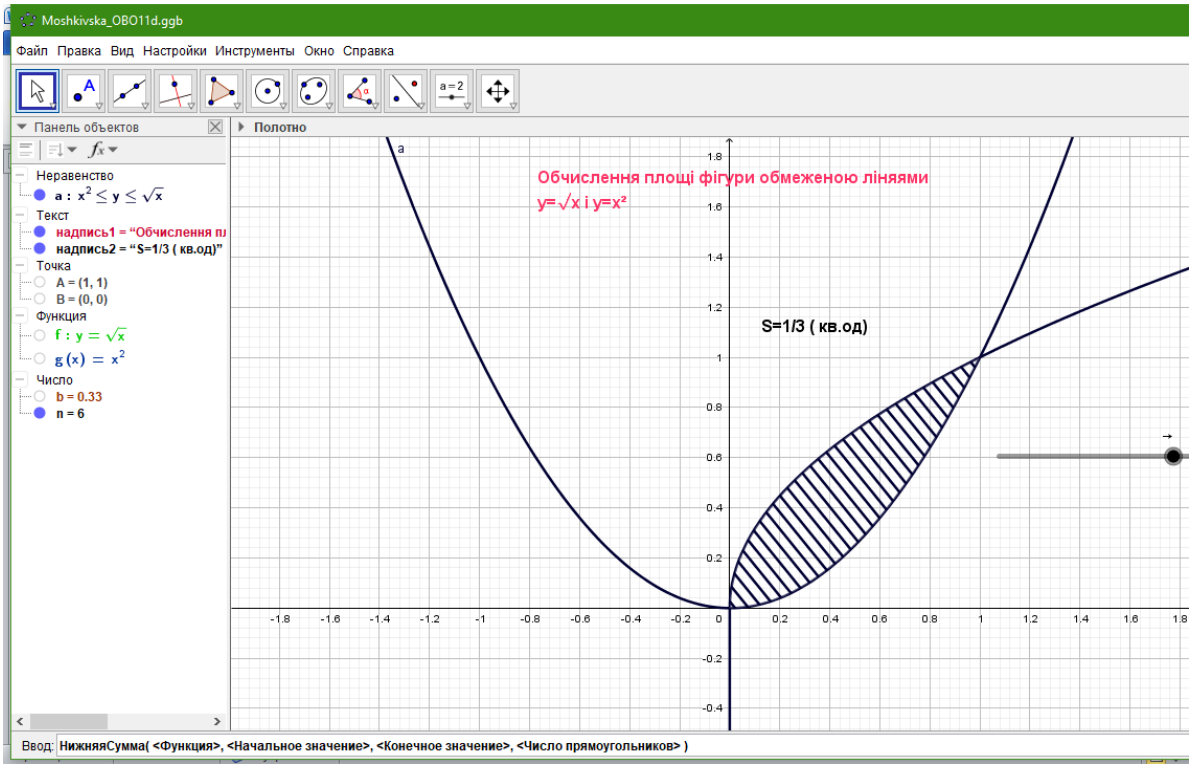

Рисунок 2 - **Площа криволінійної трапеції**

У програмі GeoGebra, закладено великий потенціал інструментарію щодо його використання до спрощення побудов моделей різних задач, організації випадкових випробувань та візуалізації їх результатів в умовах інтенсифікації навчального процесу. Використання таких інтерактивних моделей змінює традиційні методики викладання, дозволяючи підвищити інтерес студентів до предмету, тобто сприяє кращому засвоєнню навчального матеріалу.

Список використаних джерел:

1. Гриб'юк О. Система динамічної математики GeoGebra як засіб активізації дослідницької діяльності учнів / О. Гриб'юк, В. Юнчик // Інформаційно-комунікаційні технологіїї в сучасній освіті: досвід, проблеми,перспективи : зб. наук. пр. - К.-Л., 2015. - Вип.4. - Ч.1. – с. 163.

2. Гулівата, І. О. Використання інформаційних технологій в процесі навчання математики / І. О. Гулівата // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 2: Комп‘ютерно-орієнтовані системи навчання : зб. наук. праць. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. – Вип. 16 (23). – С. 44-49.

3. Жалдак М. І. Елементи стохастики з комп’ютерною підтримкою. Посібник для вчителів /М. І. Жалдак, Г. Ю. Михалін. – К.: РННУ "ДІНІТ", 2004. – 125 с.

Мулярчук Марина
Науковий керівник: Яремко С.А., к.т.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ІНТЕГРОВАНИХ СИСТЕМ У БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ

Потужна банківська система є необхідною умовою забезпечення сталого економічного зростання в Україні. На сучасному етапі вітчизняні банки проходять перевірку часом в умовах постійних економічних трансформацій. Швидка зміна умов функціонування, відкритість зовнішньому середовищу, схильність до внутрішніх перетворень спонукають банківську систему до постійного удосконалення. Рівень розвитку економіки значною мірою залежить від стану банківської системи.

Інтеграція України до європейського економічного простору приводить до посилення конкуренції на ринку капіталу та банківських послуг. Для вітчизняних комерційних банків актуальним є питання не тільки посилення конкурентоспроможності на вітчизняному ринку, а також і конкурентні виклики з боку відкритого ринку банківських послуг Європейського союзу. Ефективне підвищення конкурентоспроможності вітчизняних комерційних банків можливе виключно на науковообгрунтованій основі з урахуванням результатів сучасних наукових досліджень в галузі банківського маркетингу.

Упродовж останніх років вітчизняна наука приділяла значну увагу дослідженню теоретичних і практичних засад інтеграційних процесів на ринку банківських послуг, впливу іноземного капіталу на розвиток банківських систем. Чимало науковців досліджували ці сфери економіки, а саме: У. Владичин, В. Геєць, О. Дзюблюк, В. Коваленко, Н. Шелудько, В. Міщенко [1-4].

Сучасні тенденції розвитку банківської системи України і її інтеграція до європейського економічного простору та ринку банківських послуг потребує поєднання результатів окремих теоретичних досліджень закордонних та вітчизняних науковців з прикладними дослідженнями по формуванню та просуванню інноваційних банківських послуг, здатних створити конкурентні переваги для вітчизняних банків на ринку банківських послуг України.

Відставання України у процесах інтеграції до світової економіки у фінансовому секторі потребує негайної корекції економічної політики держави з метою збільшення обсягів іноземного інвестування та кредитування. Задача інтеграції до глобалізованого світового фінансового простору, що стоїть перед Україною, вимагає врахування особливостей сучасної структури світової економіки, ретельного вибору та використання інструментів, які здатні забезпечити максимальну швидкість та ефективність такої інтеграції і одночасно мінімізувати можливі втрати від цього процесу. При цьому особлива увага має бути приділена ризикам, які супроводжують процес інтеграції національної економіки до глобалізованого фінансового простору.

Інтеграція у світовий фінансовий простір банківської системи України відбувається досить повільно. Нерозвинутість національного фінансового ринку, недостатній рівень реформування економіки та повільне впровадження міжнародних стандартів нагляду стримують цей процес. Водночас виникають інтегровані фінансові об'єднання, які стримують приплив іноземного капіталу та загострюють конкуренцію на внутрішньому ринку [5; 6].

На перший план сьогодні має вийти ефективність банківської діяльності з акцентом на показник окупності (ROE). Це є чітким індикатором для регуляторів ринку щодо зменшення системних ризиків і створення передумов для забезпечення необхідного рівня адекватності банківського капіталу, свідченням ефективного управління активами, витратами та капіталом банку і позитивним сигналом для акціонерів щодо дивідендів. Для України в європейському банківському секторі це означає подальшу стагнацію західних банків, підвищення вимог материнських банків до дочірніх структур і згортання діяльності недостатньо фінансово стійких банків, материнські компанії яких потерпають через високу частку негативно класифікованих кредитів і схильні до зниження визначених за ризиком активів через продаж неліквідних активів своїх закордонних дочірніх структур.

Також для гарантування національної безпеки, запобігання кризі банківської системи, зміцнення позицій на національному валютному ринку вітчизняних банків, задоволення потреб національної економіки Україні потрібні міцні, стабільні та надійні банки, які складають гідну конкуренцію іноземним. Для цього необхідно розробити та реалізувати стратегію розвитку банківської системи України в умовах інтеграційного світу, яка визначить пріоритетні завдання щодо захисту вітчизняної банківської системи від негативного впливу зовнішніх факторів і зміцнення позицій наших банків на валютному ринку з метою забезпечення безпеки держави й успішних економічних перетворень [7].

Насамперед, необхідно вирішити питання виведення з ринку проблемних банків і зміцнення фінансового стану життєздатних кредитних установ, підвищення якості капіталу і капіталізації комерційних банків, розвитку банківської системи щодо залучення коштів населення і

підприємств, розширення операцій банків у секторі реальної економіки. При цьому лише за умови втілення системи загальних ринкових перетворень, яка включає структурні, податкові та адміністративно-правові складові й базується на підвищенні ефективності корпоративного управління банками відповідно до міжнародних стандартів і вимог, можуть бути успішно вирішені стратегічні завдання реформування банківського сектору.

Передбачувана та послідовна політика держави щодо банківського сектору набуває важливого значення для його реформування, включаючи сферу організації корпоративного управління. Зміст цієї політики повинен ґрунтуватися на необхідності формування здорового конкурентного середовища у банківському секторі та створення умов для стійкого й стабільного розвитку кредитних організацій. Вирішувати ці питання потрібно комплексно, враховуючи варіативність та ефективну конкуренцію на ринку. Завдання державної політики щодо банківського сектору та всієї економіки – це забезпечення не тільки системної, а й фінансової стабільності та створення на базі здорової конкуренції умов для розвитку ринку. Банківська діяльність має ґрунтуватися на комерційних інтересах із дотриманням вимог до стійкості банківських установ, які відображені в нормах і показниках банківського нагляду й орієнтовані на міжнародні стандарти та принципи.

Однією з найважливіших умов для ефективного функціонування банківського сектору є збереження рівноваги між зарубіжним і внутрішнім капіталом. Це, з одного боку, створило б для вітчизняних банків здорове конкурентне середовище, а з іншого – сприяло би стабільності банківської системи держави. Необхідно розробити стратегію розвитку вітчизняної банківської системи, яка має підпорядковуватись таким цілям: підвищенню економічної безпеки, національної конкурентоспроможності держави і зміцненню грошово-кредитної політики. Одним із пріоритетних завдань є забезпечення розвитку і функціонування інвестиційних банків, фінансово-банківських холдингів і добре капіталізованих державних банків, які спрямовували би свої ресурси у стратегічно важливі для кожної держави галузі. Позитивні зрушення неможливі без узгодженої грошово-кредитної, соціальної, науково-технічної політики, яка враховувала би національні інтереси, та забезпечувала б оптимальне співвідношення регулюючої ролі держави та ринкових засад.

Список використаних джерел:

1. Іноземне банківництво в Україні: монографія / У.В. Владичин; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Львів: Піраміда, 2011. – 280 с.

2. Геєць В. Іноземний капітал у банківській системі України [Електронний ресурс] / В. Геєць // Дзеркало тижня. – 2016. – №126. – Режим доступу: http://www.dt.ua

3. Дзюблюк О. Іноземний капітал у банківській системі України: вплив на розвиток валютного ринку та діяльність банків / О. Дзюблюк, О. Владимир // Вісник Національного банку України. – 2014. – №5. – С. 26–33.

4. Коваленко М.М. Засади раціональної державної політики відносно іноземних банків [Електронний ресурс] / М.М. Коваленко // Теорія та практика державного управління. – 2010. – Вип. 4. – С. 279–289. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpdu_2010_4_43

5. Корнилюк Р. Іноземні банки в Україні: виживають сильніші [Електронний ресурс] / Р. Корнилюк: Реальна економіка, 30.01.2013 р. – Режим доступу: http://realeconomy.com.ua/publication/22/33205.html

6. Відхід з України іноземних банків знижує стійкість банківської системи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.razumkov.org.ua/ukr/expert.php?news_ id=3902

7. Заєць М.А. Іноземний капітал банківської системи України в умовах кризових явищ [Електронний ресурс] / М.А. Заєць, В.С. Задорожнюк // Вісник економічної науки України. – 2017. – № 3. – С. 27–32. – Режим доступу: http:// nbuv.gov.ua/UJRN/Venu_2014_3_8

Невкипіла Анна
Науковий керівник: Гулівата І.О., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТАРІЮ GEOGEBRA ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНТЕГРАЛЬНОГО ЧИСЛЕННЯ

Питання використання комп’ютерних програмних засобів під час вивчення математичних дисциплін залишається актуальним як для викладачів так і для студентів та учнів. Оскільки використання інформаційних технологій робить процес навчання більш цікавішим та зрозумілим за рахунок спрощення обчислень, зводить до мінімального ризику помилитися, надає можливість здійснювати інтерактивні дослідження складних математичних об’єктів.

Серед розмаїття комп’ютерно-орієнтованих математичних систем особливої уваги заслуговує система динамічної геометрії GeoGebra, яка може бути використана на будь-якому етапі освітнього процесу і є вільно розповсюджуваним продуктом. Особливо важливу роль у навчально-виховному процесі відіграє демонстраційний матеріал, використання якого дозволяє успішно забезпечувати принцип наочності у навчанні, враховувати особливості конкретно-образного мислення студентів. Залучення студентів до виконання завдань з використанням середовища GeoGebra, сприяє розширенню кола навчальних завдань, включаючи в нього завдання дослідницького характеру та оптимізаційних задач [2, с.44].

GeoGebra досить відома програма, яка адаптована більше ніж на 50 мов світу: Австрію, Швецію, Польщу, Канаду, Німеччину, Фінляндію, США, Італію, Іспанію, Норвегію, Австралію, у тому числі й Україну та інші. Кожного дня продовжується робота над вдосконаленням українського інтерфейсу, щоб досягти найточнішого зв’язку з користувачем [1, с.163].

Запропонуємо спосіб використання інструментарію програми під час розв’язування задач інтегрального числення.

Задача. Обчислити площу фігури, що обмежена лініями $y = 4 - x^2$ і $y= x^2 - 2x$.

Для побудови заданих функцій у командному рядку введемо їх аналітичні вирази (рис.1.).

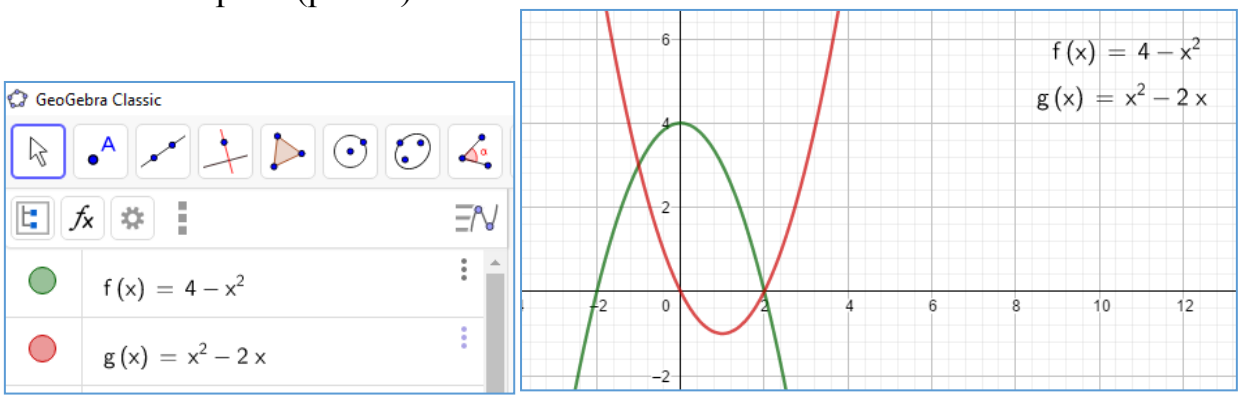

Рисунок 1

Відомо, що площу шуканої фігури знаходять через визначений інтеграл. Для цього визначимо точки перетину побудованих кривих. У командному рядку обираємо перетин (пересечение) і клацаємо на точках перетину графіків (рис. 2.). У результаті отримаємо координати точок перетину заданих функцій, абсциси яких і будуть визначати межі інтегрування.

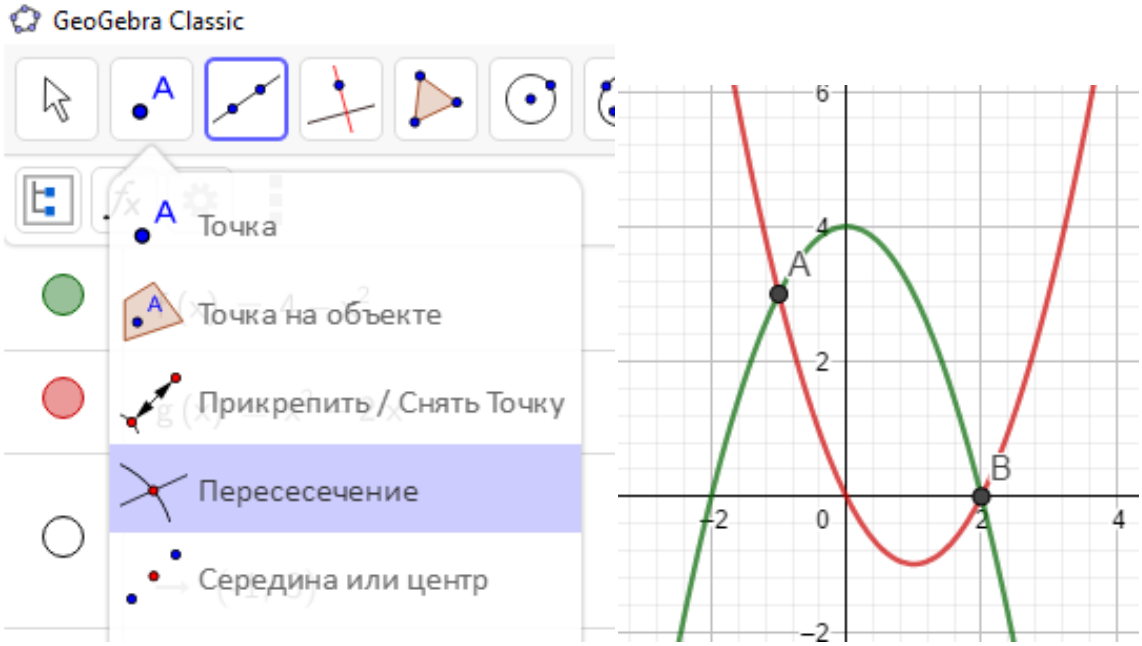

Рисунок 2

Для знаходження площі шуканої фігури використаємо формулу **Интеграл Между(<Функция>, <Функция>, <Начальноезначение x>, <Конечноезначение x>**).

У командному рядку введемо формулу **Интеграл Между(4 - x², x² - 2x, -1, 2),** де -1 і 2 – це абсциси точок перетину заданих графіків функцій.

У результаті отримаємо площу шуканої фігури, яка дорівнює 9 кв.од.

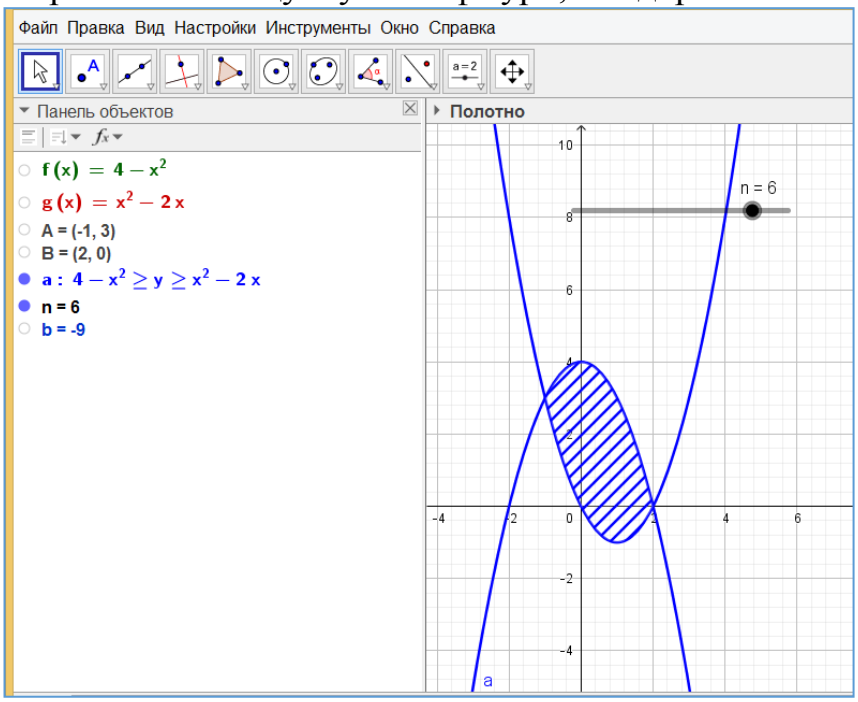

Рисунок 3

Серед можливостей програми слід відзначити анімацію кроків розв'язування задачі. Цей прийом дозволяє по етапах переглянути розв'язування задачі, зупинитися на потрібному, побудувати образну схему її розв'язування. Для цього використовують інструмент повзунок якому можна вказати розмір, колір, швидкість та інше.

Отже, використання інструментарію програми GeoGebra під час розв'язування задач інтегрального числення сприяє самореалізація вільної, активної і творчої молоді, якісному та ефективному отриманню знань необхідних знань для сучасного фахівця будь-якої галузі народного господарства.

Список використаних джерел:

1. Гриб'юк О. Система динамічної математики GeoGebra як засіб активізації дослідницької діяльності учнів / О. Гриб'юк, В. Юнчик // Інформаційно-комунікаційні технологіїі в сучасній освіті: досвід, проблеми,перспективи : зб. наук. пр. - К.-Л., 2015. - Вип.4. - Ч.1. – с. 163.

2. Гулівата, І. О. Використання інформаційних технологій в процесі навчання математики / І. О. Гулівата // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 2: Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання : зб. наук. праць. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. – Вип. 16 (23). – С. 44-49.

Осаволюк Інна
Науковий керівник: Добровольська Н.В., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ТУРИСТИЧНОМУ БІЗНЕСІ

В умовах глобалізації значно зростає роль інформаційних технологій як важливого інструменту в підвищенні ефективності управління підприємствами. Специфічні особливості створення та реалізації туристичних послуг (велика кількість учасників та значна їх географічна роз'єднаність, розгалужена система взаємовідносин суб'єктів туристичного ринку, територіальна диференціація туристичного продукту, віддаленість місця реалізації туристичних послуг від місця їх споживання) обумовлюють необхідність підвищення рівня забезпечення системи управління сучасними інформаційними технологіями (ІТ).

Дослідники та розробники активно працюють над створенням нових засобів і методів подання та опрацювання туристичної інформації та проектуванням інтелектуальних систем генерування персоналізованих рекомендацій. Питання про можливості використання інформаційних технологій в сфері туризму висвітлені в ряді праць українських та зарубіжних вчених, таких як Г. Багієв, А. Макадамс, В. Мартін, А. Виноградов, А. Дурович, В. Квартальнов, М. Морозов, С. Мельниченко, Є. Ромат, М. Скопень, Т. Ткаченко та інші. Потужними професійними осередками розвитку сучасних мобільних інформаційних технологій, зорієнтованих на галузь туризму, є "Сховище думок цифрового туризму" (The Didgital Tourism Tink Tank), Міжнародна федерація інформаційних технологій у сфері подорожей і туризму (International Federation of IT and Travel & Tourism), університети міст Борнмут (Англія), Лугано (Швейцарія) та ін [2, с.153].

Сучасні, а особливо перспективні ІТ у галузі туризму, поступово і невідворотно розробники наділяють ознаками інтелектуальності. Зазначена тенденція є загальною і всеосяжною як за профілем інформаційно-технологічних та програмно-алгоритмічних засобів, так і за функціями, які щораз більшою мірою одержують характерні ознаки "інтелекту".

Яскравою є тенденція зростання популярності мобільних інформаційних технологій, зорієнтованих на задоволення потреб туристів, що, своєю чергою, зумовлено зручністю та потужними функціональними можливостями використання мобільних комп'ютерних і телекомунікаційних пристроїв туристами під час планування та реалізації ними подорожі.

Позитивний вплив інформаційних технологій на динаміку вітчизняного та міжнародного туристичного потоку привів до трансформування туристичної галузі з такої, що орієнтована на обслуговування організованих туристів, на багатогалузеву сферу діяльності, спрямовану на задоволення

різноманітних потреб мільйонів індивідуальних туристів. В Україні за останні п’ять років туристичні потоки збільшились утричі. Але напрями туристичного бізнесу в нашій країні освоєні не повністю. Підтвердженням цього є зростання обсягів виїзного туризму на 53,1% та скорочення в’їзного – на 8,3 % [3].

Одна з причин зменшення обсягів останнього – недостатня інформованість про вітчизняний туристичний продукт, складність його інформаційного супроводження, яка пов’язана з неспроможністю суб’єктів туристичної діяльності відслідковувати і підтримувати велику інформаційну базу.

Сучасні інформаційні мережі та системи дозволяють ефективно реалізовувати такі функціональні напрями діяльності галузі туризму: довідкова діяльність; реклама туристичних можливостей, маркетинг послуг і турпродукту, замовлення і продаж турпродукту і послуг, моніторинг, аналіз та планування туристичної діяльності, розробка турпродукту, автоматизація роботи суб’єктів туристичної діяльності.

Перші п’ять напрямків можуть бути ефективно реалізовані з використанням глобальних інформаційних мереж (дистриб’юторних мереж, мережі Інтернет) та технологій електронного маркетингу. На сучасний момент у світі більше ніж 90% туристських продуктів і послуг можна замовити та придбати в режимі он-лайн (інтерактивному діалоговому режимі) через агентів або безпосередньо самими споживачами. Біля 30% туристських послуг (номери в готелях, тури подорожей, екскурсії, квитки на культурно-розважальні заходи тощо) і більше 50% квитків на пасажирські перевезення продаються через глобальні мережі. Технології електронного маркетингу розповсюджуються стрімкими темпами. До того ж впровадження нових інформаційних технологій не потребує дуже великих інвестицій, котрі необхідні для капітального будівництва, транспорту[1, с.125] .

Таким чином, інформаційний і туристичний ринки повинні задовольняти потреби всіх категорій споживачів, які бажають отримати туристичну послугу, а держава – підтримувати і сприяти розвитку як традиційних туристичних підприємств, що орієнтуються на клієнтів, які надають переваги особистому спілкуванню під час придбання послуги, так і віртуальних фірм, які можуть задовольнити потреби клієнтів, що надають переваги Інтернет-технологіям. Подальші наукові розробки будуть спрямовані на дослідження напрямів застосування сучасних маркетингових технологій в управлінні підприємствами туристичного бізнесу.

Список використаних джерел:

1. Артеменко О.І. Інформаційні технології в галузі туризму. Аналіз застосувань та результатів досліджень / О.І. Артеменко, В.В. Пасічник, В.В. Єгорова // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". – Сер.: Комп'ютерні системи та мережі. – Львів : Вид-во НУ "Львівська політехніка". – 2015. – № 823. – С. 123-129.

2. Пасічник В.В. Інтелектуальна інформаційна система туристичного спрямування на основі мобільних технологій / В.В. Пасічник, В.В. Єгорова // Математика. Інформаційні технології. Освіта : зб. статей. – Східноєвропейський національний університет ім. Лесі Українки м. Луцьк, 2015. – № 2. – С. 151-157.

3. Туристичні потоки. Пасажирські перевезення. Кількість проведених виставкових заходів [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Держ. ком. статистики України. — Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua.

Петровська Каріна
Науковий керівник: Мерінова С.В., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

АНАЛІЗ ЗАСТОСУВАННЯ ІНТРЕНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ В ЕЛЕКТРОННОМУ БІЗНЕСІ

Сучасний перелік Інтернет-технологій, що реалізуються в сфері економіки, відкриває фірмам величезні можливості для організації, ведення та підтримки електронного бізнесу. Площею для електронної комерції є всесвітня мережа Internet, в якій і реалізуються бізнес-проекти.

Масштабний розвиток Інтернет-технологій дозволяє застосовувати електронні угоди всюди. Це збільшує не лише об’єми укладених угод, але й дає можливість жителям віддалених регіонів і населених пунктів купувати товари в найкоротші терміни. При цьому знайти необхідний товар можна за лічені хвилини, ще за декілька хвилин можна порівняти його з аналогами та зробити вибір оптимальної комплектації. Такі можливості приваблюють як фізичних осіб, так і організації. Суттєвою перевагою Інтернет-технологій є скорочення часу для зв’язку з продавцем або покупцем [1, с. 85]. Всі нагальні питання можна вирішити оперативно, скоротив час на спілкування та переписку до мінімуму.

Дослідженню основних аспектів застосування web-технологій в галузі електронного бізнесу приділяється значна увага як вітчизняних, так і зарубіжних науковців, серед яких варто відзначити Л. Алексеєнко, М. Алексеєнко, І. Бланка, О. Васюренка, О. Вовчак, І. Волошина, М. Вонга, Є. Деміргуца, М.Т. Джонса, О. Дзюблюка, Ж. Довгань, А. Сондерса, А. Смірнова, Д. Трифонова, Н. Шульгу та інших.

Огляд та систематизація сучасних web-технологій, що застосовуються в галузі електронного бізнесу, а також проведення порівняльного аналізу даних технологій по ступеню використання в електронній комерції та виявлення найбільш популярних та ефективних засобів розробки для різноманітних моделей бізнес-процесів є важливим фактором для формування інформаційного суспільства.

Чимало сучасних технологій, застосовується в сфері електронного бізнесу, але найбільш поширеними та популярними з них є мови програмування та розмітки web-сторінок, системи керування контентом (інструменти розробки та управління web-контентом і додатки для web, засоби інтеграції web-контенту та додатки в web) (рис.1).

Слід зазначити, що мови web-програмування активно застосовуються в електронному бізнесі, а саме, для розробки інформаційно-аналітичних систем реального часу (рис.2), інтерактивних систем, які мають на увазі постійну взаємодію з користувачами (пошукові системи), системи прогнозування, моделювання та розрахунку економічних показників [2, с. 113]. В зв'язку з функціонування великої кількості додатків, створених на базі різних технологій в сучасних бізнес-системах, виникає задача об'єднання даних додатків та представлення користувачеві всіх типів інформації та сервісів на базі мережі Internet, а також забезпечення захисту інформації, що надається.

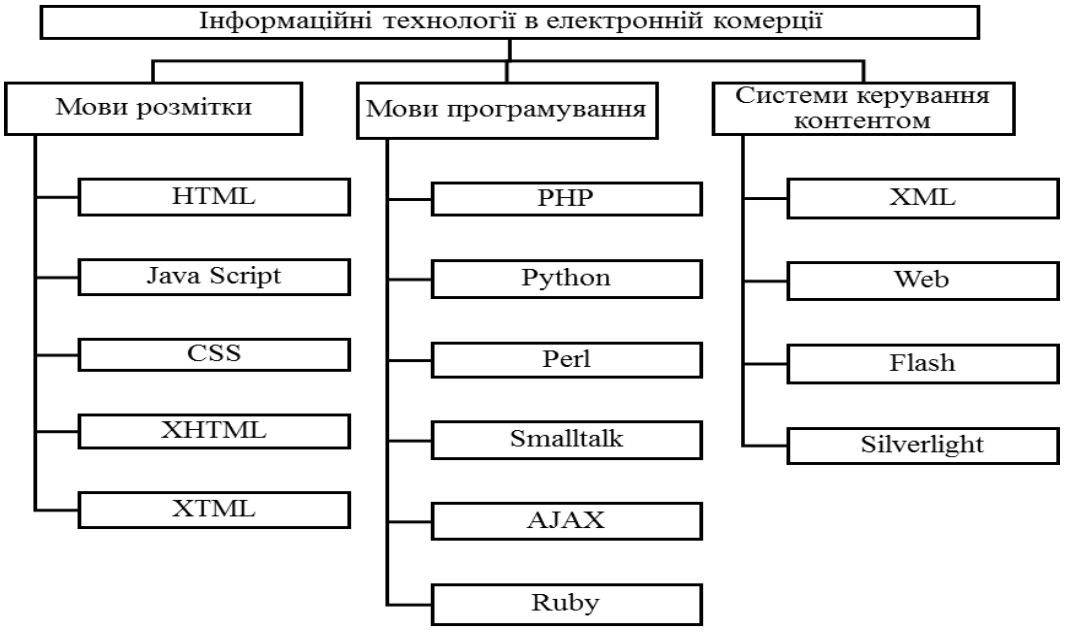

Рисунок 1 - **Групування web-технологій в електронній комерції**

По результатам проведеної порівняльної характеристики застосування web-технологій в різних сферах електронного бізнесу (таблиця 1) можна стверджувати, що найбільш використовуваними web-технологіями є PHP, PYTHON, RUBY (мови web-програмування) і JSP.NET (технологія розробки) [3, с. 25-26].

Таблиця 1 - **Порівняльна характеристика застосування web-технологій в електронному бізнесі**

	PHP	Java Script	Python	Ruby	ASP.NET	JSP	HTML
Система прогнозування	+	-	+	+	+	+	-
Інформаційна система	+	+	+	+	+	+	+
Навчальна система	+-	-	+-	+-	+-	+	-
Аналітична система	+-	-	+	+	+-	+-	-
Експертна система	+	-	+	+	+	+	-
Сайт	+	+	+-	+-	+-	+-	+
Портал	+	+	+-	+-	+-	+-	+
Аукціон	+	+	+-	+-	+-	+-	+

Світовими компаніями, що займаються оцінкою сучасних інформаційних технологій і програмних продуктів, в тому числі і web-технологіями розробки, публікуються рейтинги мов програмування (рис.2). Виходячи з представлених на рисунку 2 даних, можна дійти висновку, що найбільш популярними web-технологіями в галузі електронного бізнесу є PHP (55%), JSP (30%), Python, Ruby, Perl (по 20% у кожного).

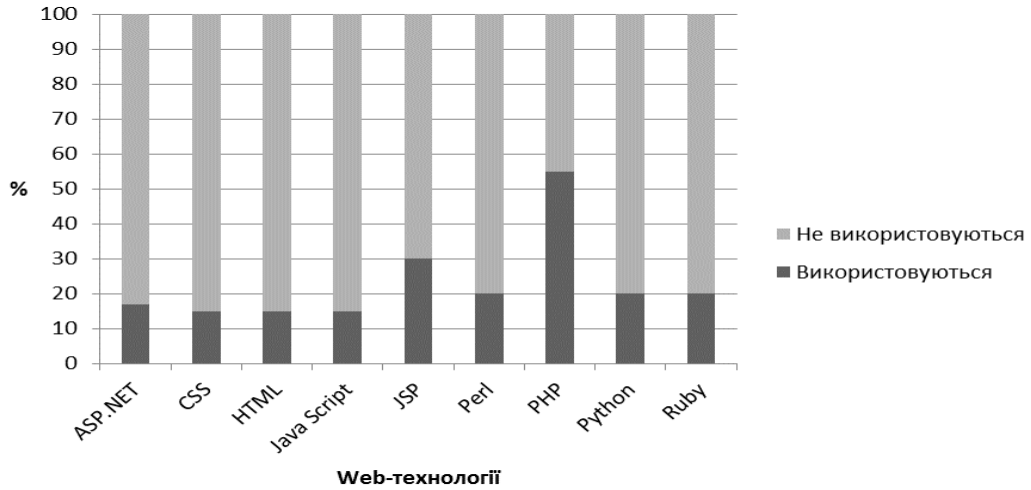

Рисунок 2 - **Ступінь використання web-технологій в електронному бізнесі**

Отже, можна дійти висновку, що застосування інформаційних технологій в галузі електронної комерції надає можливість більш ефективно вести бізнес, тобто скорочувати витрати виробництва, здійснювати маркетингові дослідження, автоматизувати процеси купівлі-продажу та інформування клієнтів, проводити аналіз ринку, моделювати та прогнозувати бізнес-процеси, керувати персоналом та вибирати найбільш оптимальні бізнес-стратегії.

Список використаних джерел:

1. Коваль А.Г. Інформаційні технології в електронному бізнесі: Монографія / Коваль А.Г. – Львів: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2014 – 134 с.
2. Комаров О.М. Концептуальні засади ведення електронного бізнесу в сучасних умовах / О. М. Комаров, І. М. Чмутова, І. О. Губарева – Х. : ВД „ІНЖЕК", 2015. – 180 с.
3. Поляруш К.В. Еволюція поглядів на інтелектуальний капітал у світовій економічній науці / К. В. Поляруш // Науковий вісник. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. – Одеса: ОДЕУ, 2015. – Вип. № 15 (52). – С. 24-30.

Пустовіт Аліна
Науковий керівник: Гулівата І.О., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМИ GEOGEBRA ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

На сьогоднішній день напевне не існує галузі, де б не використовували ІТ-технологій. Вони стали невід'ємною частиною нашого життя, необхідністю яку нам диктує сучасність. Їх застосовують в торгівлі, банківській справі, науці, освіті, медицині, та в багатьох інших галузях. Також їх використовують у розв'язувані математичних задач. Вони прискорюють та полегшують розв'язання та обчислення математичних задач.

Через необхідність їх використання не дивно що на сьогодні існує багато математичних програм, таких як: GeoGebra, Mathlab, Desmos, Microsoft Mathematics та інші.

Зупинимось на використанні системі GeoGebra при вивченні математики. Це інтерактивне творче середовище, засноване на принципах динамічної геометрії та комп'ютерної алгебри, призначене для створення інтерактивних креслень (моделей) з математики, що поєднують в собі конструювання, моделювання, динамічне варіювання та експеримент [2].

GeoGebra використовується для розв'язування задач з геометрії, алгебри та планіметрії. У ній швидко та просто будувати геометричні фігури та графіки, обчислювати довжину, площу, об'єм різних математичних об'єктів. Засоби програми також надають можливість здійснити віртуальний експеримент. Такий прийом є досить ефективний під час вивчення теорії ймовірностей. Розглянемо його на прикладі наступної задачі.

Задача. Два студенти домовились про зустріч у визначено місці між 12 і 13 годинами. Студент, який приходить на місце зустрічі першим, чекає свого колегу 15 хв і відходить. Знайти ймовірність того, що студенти зустрінуться у визначеному місці (подія А), якщо кожний студент вибирає час приходу на місце зустрічі між 12 і 13 годинами навмання [1].

Розв’язування цієї задачі класичним способом, який базується на використанні геометричного означення ймовірності події запропоновано у [1].

Розглянемо як можна цю ж задачу розв’язати у GeoGebra.

Крок 1. Введемо аналітичні умови $0 \le x \le 1$, $0 \le y \le 1$, $|x-y| \le \frac{1}{4}$. На екрані має з’явитись виділена область (Рисунок 1).

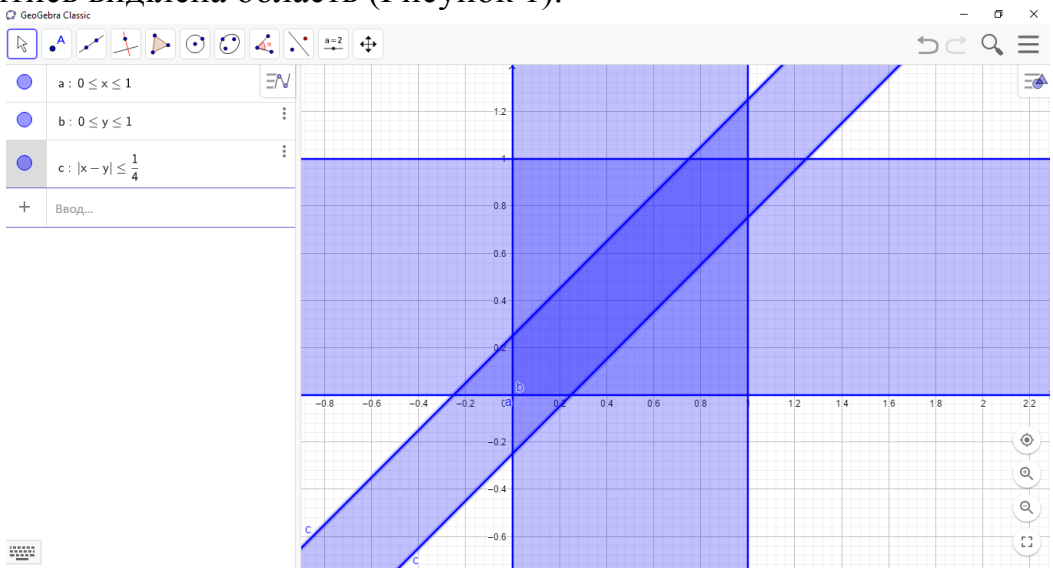

Рисунок 1

Крок 2. Будуємо фігуру яка буде визначати простір усіх можливих подій для A. Виставляємо точки A (0,0), D (1,0), C (1,1), B (0,1) та сполучаємо їх, у результаті ми маємо отримати квадрат.

Крок 3. Будуємо фігуру, яка буде визначати лише сприятливі події для A. Ставимо точки G, H, F, E в місцях де межі $|x-y| \le \frac{1}{4}$ перетинають квадрат. Сполучаємо точки у фігуру.

Крок 4. Шукаємо площу квадрата ABCD та площу фігури EAFGCH.

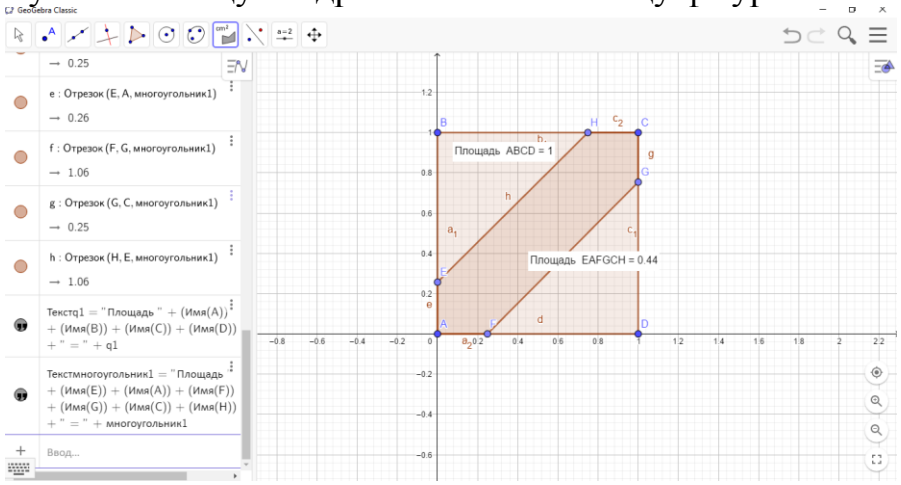

Рисунок 2

Крок 5. Ділимо площу фігури EAFGCH на площу квадрата ABCD. Отримуємо відповідь 0.44. Це і є шукана ймовірність (Рисунок 2).

Як бачимо розв’язувати задачі за допомогою GeoGebra є значно цікавішим та простішим у порівнянні із класичним способом розв’язування задачі.

Також за допомогою GeoGebra можна проводити різного роду дослідження або віртуальний експеримент. Оскільки точки можуть пересуватись, ми можемо дослідити як від їх розташування буде змінюватись шукана ймовірність. Причому це відбуватиметься з мінімальними затратами часу.

Тому програма GeoGebra є зручною та простою у використанні для проведення наукових досліджень, вивчення властивостей математичних об’єктів, проведенні розрахунків та інше.

Список використаних джерел:

1. Бобик О.І. Теорія ймовірності і математична статистика: навчальний посібник / О.І.Бобик, Г.І.Берегова, Б.І.Копитко. – Харків: Діса-Плюс, 2007. – 36 с.

2. Гулівата, І. О. Використання інформаційних технологій в процесі навчання математики / І. О. Гулівата // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 2: Комп‘ютерно-орієнтовані системи навчання : зб. наук. праць. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. – Вип. 16 (23). – С. 44-49.

Рудик Тамара
Науковий керівник: Бондар М.В., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ОПЕРАЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВІ. ТИПОВІ КЛАСИ ЗАДАЧ

Зростаючі запити суспільства вимагають від виробників, для задоволення своїх постійно зростаючих потреб, найбільш якісну продукцію за максимально низьку ціну. Ці вимоги можуть бути забезпечені за допомогою впровадження високоефективних технологій та методу дослідження операцій.

Дослідження операцій – це розробка й застосування методів пошуку оптимальних рішень за допомогою математичного моделювання майже в усіх сферах людської діяльності. Дослідження операцій використовується у випадку необхідності обґрунтування рішень за допомогою одного з математичних апаратів [1].

Характерною особливістю даного методу є системний підхід до поставленої проблеми і аналіз. Системний підхід, як головний методологічний принцип методу дослідження операцій, пояснює, що при розв’язанні будь-якої задачі, необхідно розглядати її вплив на функціювання системи в цілому. При цьому під час розв’язання однієї проблеми, можуть з’являтися нові завдання. Дослідження операцій спрямоване на пошук оптимального рішення, але через відсутність методів, для пошуку

оптимального рішення задачі та обмеженість існуючих ресурсів, для реалізацій точних методів оптимізації, на практиці такий розв'язок відшукати практично неможливо. Тому під «оптимальним» рішенням вважають достатньо добре рішення, яке найкраще відповідає поставленій меті, а змінні, які є рішенням, не виходять за рамки встановлених обмежень.

Для застосування даного методу підприємству необхідно мати в своєму штаті досвідченого економіста, але зазвичай підприємства наймають спеціалізованих фахівців з дослідження операцій. Це пояснюється тим, що вивчення та аналіз кожної досліджуваної системи має певні особливості, тому вимагає від експерта не лише спеціальних знань у досліджуваній сфері виробництва та супутнього математичного апарату, але й аналітичні здібності, розвинену логіку, мислення та інтуїцію. Усі розрахунки і рекомендації фахівця з дослідження операцій мають бути ефективними та практично застосованими. Для кожної досліджуваної системи етапи дослідження будуть мати своє, конкретне втілення. Доведено, що використання правильної методики суттєво підвищує ймовірність уникнення невірно сформульованої задачі дослідження, а також можливості невірного розв'язання вірно поставленої задачі.

При вирішенні конкретної задачі управління, застосування методів дослідження операцій припускає:

- побудову економічних і математичних моделей для задач прийняття рішення в важких ситуаціях або в умовах невизначеності;
- вивчення взаємозв'язків, що визначають внаслідок прийняття рішень та встановлення критеріїв ефективності, дозволяючи оцінити перевагу того чи іншого варіанта дії.

При застосуванні методу дослідження операцій, для формалізації поставлених задач та прийняття оптимальних рішень у будь-яких сферах людської діяльності, використовуються кількісні та математичні моделі.

Даний метод найчастіше має вигляд цільової функції [3]:

$$z=f(x_i; y_i),$$

де x_i – множина керованих змінних;

y_i – множина некерованих змінних.

В основу методу покладена наступна послідовність дій [4]:

1. Постановка проблеми. Особливу увагу необхідно приділити формулюванню цілей, які необхідно досягти.

2. Побудова цільової функції досліджуваного підприємства. Цільова функція, що виражає стратегію розвитку підприємства має враховувати максимальну кількість параметрів, що впливають на його діяльність. Важливо зазначити, що параметри функції можуть змінюватися в залежності від цілей, та особливостей діяльності підприємства, факторів впливу внутрішнього і зовнішнього середовища.

3. Отримання вирішення поставленої задачі з даної моделі.

4. Перевірка моделі на практиці та її впровадження в діяльність підприємства. Оцінку ефективності стратегії розвитку можна здійснити лише після її завершення.

Розглянемо найбільш поширені задачі дослідження операцій [2]:

1) задача розподілу ресурсів;
2) задача управління запасами;
3) задача мережного планування;
4) задачі планування і розміщення;
5) задачі дослідження конфліктних ситуацій;
6) задача масового обслуговування;
7) задача складання календарного планування;
8) задача визначення термінів ремонту та заміни застарілого обладнання;
9) задача рюкзака;
10) задачі комівояжера;
11) задача листоноші;
12) транспортна задача.

Отже, за допомогою методу дослідження операцій можна формалізувати будь-яку задачу з різних сфер життя людини. Найчастіше даний метод застосовують для розв'язання задач в економіці та на підприємствах, оскільки дослідження операцій є потужним інструментом поточного моніторингу для виявлення відхилень фактичних значень. Застосування цього методу дає змогу швидко знайти оптимальне рішення, яке мінімізує втрати, які виникли внаслідок негативних факторів. Але нажаль, через відсутність методологічної бази та ресурсів, даний метод замість оптимальних рішень, пропонує лише кращі з позиції практики.

Список використаних джерел:

1. Горбачук В. М. Дослідження операцій і ланцюгів постачання для досягнення корпоративної порівняльної переваги / В. М. Горбачук // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. – 2014. – Вип. 7(5). – С. 178-183. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2014_7%285%29__47

2. Зайченко Ю.П. Дослідження операцій. – К. : ЗАТ «Віпол», 2000. – 688 с.

3. Кочетов Ю. А. Исследование операций / Институт математики им. С.Л. Соболева. – 2017. – Режим доступу: http://www.math.nsc.ru/LBRT/k5/ORMMF/lec1.pdf

4. Олійник Г. І. Використання методу дослідження операцій при формуванні стратегії розвитку фінансового супермаркету / Г. І. Олійник // Финансовые услуги. – 2017. – № 1. – С. 31-34. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/ UJRN/finu_2017_1_9

Рудик Тамара
Науковий керівник: Мерінова С.В., к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ КРИПТОВАЛЮТИ

Розвиток Інтернет-ринку призвів до трансформації сфери обігу грошей. Протягом останніх десятиліть значних змін зазнала і форма грошей: від грошей в формі золота, паперових банкнот до електронних грошей в Інтернеті. Для зручнішого здійснення покупок та інших дій в Інтернеті користувачі дедалі частіше почали використовувати електронні гаманці. Але найбільш вражаючою подією останнього десятиріччя став вихід на світовий ринок криптовалюти та створення нової валютної системи Bitcoin.

Дослідження віртуальних валют в Україні є не досить поширеним, так як більшість вважають що головною метою створення такої системи є «відмивання» грошей. В тей ж час багато зарубіжних дослідників зацікавленні цим питанням та вивчають внутрішню природу крипто валют, питання функціонування криптовалют і їх державне регулювання. Цим та іншим питанням щодо криптовалют присвячені наукові роботи М. Абрамович, А. Грінспена, Д. Матолчі, Н. Рубіні, А. Херн, Т. Лі, М. Таранзі, Р. Шульцата ін.

Тема криптовалют в економічному контексті є малорозвиненою на сьогодні. Цим можна пояснити те, що система Bitcoin була створенна в 2009 році, але для широкого загалу вона стала відома лише у 2012 році. На сьогодні більшість матеріалів про дану систему мають лише описовий характер і має багато розбіжностей.

Існує багато трактувань терміну «криптовалюта». М. Абрамович розуміє під криптовалютою «такий вид цифрової валюти, емісія та облік якої засновані на асиметричному шифруванні й застосуванні різних криптографічних методів захисту, зокрема, Proof-of-work, Proof-of-stake». Офіційний сайт найпершої і найбільш популярної до сьогодні криптовалюти Bitcoin визначає криптовалюту як «інноваційну мережу платежів і новий вид грошей, що використовує P2P-технологію і функціонує без центрального контролюючого органу або банку; обробка транзакцій і емісія виробляються колективно, зусиллями мережі» [2].

Сьогодні існує дуже велика кількість крип- товалют. Ринок криптовалют (або «віртуальних» чи «електронних» грошей) успішно функціонує і дає можливість проаналізувати динаміку вартос- ті, попиту та пропозиції близько 90-100 різних криптовалют. Серед найбільших за обсягом капі- талізації криптовалют такі, як: Bitcoin, Ethereum, Ethereum Classic, Dash, Ripple, Monero, Litecoin, NEM, Augur, MaidSafeCoin та інші. Найпоширенішою і найдорожчою криптовалютою є біткоін (Bitcoin). Термін «біткоін» запозичений з англійської мови («bitcoin») і утворений шляхом злиття слів: «bit» (одиниця комп'ютерної пам'яті) і «coin» (монета) [1].

За відносно не довгий термін існування системи Bitcoin з'явилися прихильники даної системи і факти популярності і зручності нової розрахункової системи говорять самі за себе. Система генерації криптовалют може стати альтернативою світовій валютній системі. Розробники криптовалюти ставили перед собою ціль полегшити купівлі в мережі Інтернет. Швидкість, легкість, відсутність посередників, низькі відсотки на комісію стали вагомими перевагами для Інтернет платежів. Але за ці роки можливості використання альтернативної валюти значно розширилися.

Головною особливістю крипто валют є те, що немає жодних адміністраторів, тобто посередників. Саме через це державні та фінансові установи не мають впливу на учасників транзакцій. Це все забезпечується за допомогою властивості – невідворотності операцій. Ніхто не можу відмінити, оскаржити, заблокувати чи здійснити транзакцію без особистого ключа власника.

Зазначимо, що емісія та облік криптовалют базуються на різних криптографічних методах, а їх функціонування відбувається у комп'ютерній мережі. Нові Bitcoin створюються за допомогою процесу, який називається майнінгом. Майнінг - це вирішення якогось складного криптозавдання. Як правило, звичайний комп'ютер для виконання цих завдань не підходить, тому для отримання Bitcoin використовують надпотужні комп'ютери або сервери. Із кожним роком алгоритм отримання Bitcoin ускладнюється, щоб обмежити річну емісію криптовалюти та не допустити інфляції. Майнери конкурують між собою, вирішуючи складні математичні головоломки. Нині переможець нагороджується 25 Bitcoin і визначається раз у 10 хвилин [3].

Іншими способами отримання криптовалюти Bitcoin є:

- оплата за надані послуги та товари (із кожним роком кількість магазинів і сервісів, в яких можна розрахуватися криптовалютою, зростає);
- покупка криптовалюти Bitcoin на біржах;
- обмін Bitcoin між приватними особами.

Щодо легалізації цих віртуальних грошей в світі ситуація є досить різноманітною. В США біткоін визнано одним з видів платежів в електронній комерції, а в Німеччинні дана валюта відноситься до категорії приватних грошей, за допомогою яких можуть здійснюватися багатосторонні клірингові операції. На початку 2017 р. у Відні (Австрія) офіційно відкрився перший у світі біткойн-банк («Bitcoin-Bank»), а в Японії з квітня 2017 р. біткоіни стали виконувати функцію повноцінної валюти. В Іспанії готується відкриття 7 тис.

банкоматів для обміну біткоінів на євро, 3 тис. таких банкоматів наявні в Польщі. Інша тенденція спостерігається в таких країнах, як Росія, Еквадор, Киргизія, де використання біткоінів заборонено. У Китаї їх використання заборонено тільки для фінансових інституцій [1].

В Україні немає заборони щодо використання криптовалюти, але при цьому НБУ попереджає що не несе відповідальності за можливі ризики і втрати через використання крипто валют, так як випуск віртуальної валюти не має будь-якого забезпечення та юридично зобов'язаних за нею осіб, не

контролюється державними органами влади жодної з країн. Тому НБУ рекомендує використовувати системи які входять до Реєстру платіжних систем.

Проте, незважаючи на інституціональну невизначеність, у 2017 р. Україна впевнено увійшла до числа країн-лідерів із використання криптовалют. Ігнорування державними структурами того факту, що такі передові електронні технології, до яких належить електронна готівка, стають в Україні одним із способів для взаєморозрахунків громадян та юридичних осіб, є явно непродуктивним способом оптимізації ринку. Найбільш популярними в Україні в 2017 р. криптовалютами є Bitcoin, Ethereum, Dash, Monero, Ripple [2].

Отже, створення альтернативної валютної системи та криптовалют зокрема стало новим етапом в розвитку Інтернет-технологій, грошових переказів та світової економіки вцілому. Дане явище є не досить вивченим та має ряд ризиків за умови його використання. Але враховуючи багаточисленні переваги криптовалют, та не зважаючи на її не контрольованість і невизнання у правовому аспекті багатьма країнами світу, число їх прихильників зростає щодня.

Список використаних джерел:

1. Галушка Є. О. Сутність криптовалют та перспективи їх розвитку / Є. О.Галушка, О. Д. Пакон // Молодий вчений. - 2017. - № 4. - С. 634-638. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2017_4_149

2. Гусєва І. І. Тенденції розвитку криптовалют на ринку України / І. І. Гусєва, Т. О. Петрова // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент. - 2017. - Вип. 24(1). - С. 48-50. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2017_24%281%29__12

3. Ситник І. П. Аналіз сучасного стану та перспектив розвитку криптовалюти Bitcoin в умовах розвитку інформаційної економіки / І. П. Ситник, Б. І. Пюро // Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка. - 2017. - Т. 22, Вип. 1. - С. 157-160. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_econ_2017_22_1_36

Сахно Анфіса
Науковий керівник: Добровольська Н.В., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ТЕХНОЛОГІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ САЙТІВ ДЛЯ ЗАКЛАДІВ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА

З року в рік ресторанний бізнес стрімко розвивається. Йде серйозна конкурентна боротьба за відвідувачів. Саме цей фактор змушує топ-менеджерів продумувати не тільки основну стратегію і стиль діяльності ресторану, а й деталі, що додають закладу унікальність і неповторність. Веб сайт є одним з основних способів просування бізнесу і дає можливість залучити нових клієнтів, а також інформувати про нові товари, послуги, їх замовлення та багато іншого.

Перший в світі сайт info.cern.ch був введений в дію 6 серпня 1991 року. Його творець, Тім Бернерс-Лі, опублікував на ньому опис нової технології World Wide Web, заснованої на протоколі передачі даних HTTP, системі адресації URI і мові гіпертекстової розмітки HTML. Також на сайті були описані принципи установки і роботи серверів і браузерів. Сайт став і першим в світі інтернет-каталогом, оскільки пізніше Тім Бернерс-Лі розмістив на ньому список посилань на інші сайти [1, с.5].

Проектування структури та інтерфейсу майбутнього сайту – це не лише замальовка майбутнього дизайну. Це ретельне планування системи, яка успішно функціонуватиме і стане зручною для користувачів і пошукових машин. Плануючи створити сайт, важливо спочатку визначитися з тим, якій саме із спеціалізованих фірм буде довірено виконання замовлення. Сьогодні на ринку можна побачити багато компаній даного напрямку такі, як: B-REEL, Big-Spaceship, 42 Entertainment, Mullen, Advertising, FICC та інші. Дані компанії займаються розробкою висококласних сайтів і є одними з найкращих в цій справі. Є декілька типів сайтів, такі як: сайт-візитка, офіційний сайт, корпоративний сайт, інтернет-магазин, сайт-вітрина та інші. Головна відмінність даних сайтів в їх призначенні [1, с.10].

Сайт-візитка - це невеликий сайт, який складається з декількох сторінок (від 5 до 10) і містить лише основну інформацію про ресторан: її назва, рід діяльності, контактні дані, портфоліо тощо. Офіційний сайт компанії схожий на сайт-візитку, але містить більш детальну інформацію про товари і послуги. Корпоративний сайт крім інформативної функції, можна використовувати в процесі управління. Додатковими розділами можуть бути «відгуки про заклад та рекомендації», «питання і відповіді», «новини» тощо. Сайт інтернет-магазин відрізняється від інших сайтів програмними модулями, що дозволяють автоматизувати процес купівлі-продажу через інтернет [2, с. 36].

Розробка сайтів потребує виконання багатьох етапів. Спочатку визначають які саме завдання вирішуватиме сайт, які цілі переслідуються при його створенні. Під час пошуку концепції сайту враховуються такі чинники, як характер цільової аудиторії і найбільш кращі для неї форми і стиль отримання інформації, а також особливості конкурентного середовища. Потім ведуться роботи з дизайном, а також архітектурою. Користувач, зайшовши на веб сайт, повинен відразу зрозуміти де він знаходиться і чи це дійсно те, що йому потрібно. Тому дизайн і функціональність повинні бути взаємопов’язані [2, с. 51].

Контент - це матеріали, які розміщуватимуться на ресурсі. Бази даних ресурсу наповнюються ним. Для закладів громадського харчування даними матеріалами будуть інформація про заклад, меню, фотогалерея, контактні дані, карта проїзду, розділ замовлення та бронювання, додаткові послуги, новини та інше [3, с. 123] .

Далі при створенні сайту здійснюється відповідальний етап, пов'язаний з тестуванням. Після того, як успішно здійснюється процес, пов'язаний з налаштуванням обладнання, можна переходити до ще одного етапу

створення сайту, який передбачає перенесення, здійснюване на платформу хостингу - послуги з надання ресурсів для розміщення інформації на сервері, що постійно перебуває в мережі інтернет [4, с. 78].

Зазвичай хостинг входить в пакет з обслуговування сайту і має на увазі як мінімум послугу розміщення файлів сайту на сервері, на якому запущене програмне забезпечення, необхідне для обробки запитів до цих файлів (веб-сервер). Як правило, в обслуговування вже входить надання місця для поштової кореспонденції, баз даних, файлового сховища на спеціально виділеному файл-сервері і т.п., а також підтримка функціонування відповідних сервісів. Надалі, ресурс запускається в роботу [4, с. 462].

У наш час будь-який бізнес потребує онлайн-підтримки. Цьому сприяє зростання конкуренції у різних сферах діяльності. Веб-сайт здатний привести у ресторан велику кількість клієнтів та партнерів. Заклади громадського харчування співпрацюють з різними компаніями, які не тільки створюють сайти, а й у подальшому поновлюють матеріал, модернізують дизайн сайтів та функціональну частину, що покращує просування і закріплення ресторану на ринку.

Список використаних джерел:

1. Кузьміна Н.В Основи роботи в Інтернет: Навчальний посібник. Ч.5 / Н.В. Кузьміна. – Тамбов: Вид-во ТГТУ, 2010. –40 с.

2. Столбовский Д.Н. Основи розробки Інтернет додатків і Web сервісів: Навчальний курс/Н.Д. Столбовский. – Владикавказ: Пн-Кавказький ГМД, 2015. – 256 с.

3. Кроудер Д. Розробка Web-вузлів для «чайників» / Д. Кроудер. – Діалектика: Москва, Санкт-Петербург, Київ, 2011. - 396 с.

4. Алексєєв Ю.М. XML: розробка Web-сайтів / Ю.М. Алексєєв. – BHV, Санкт - Петербург, 2011. – 592 с.

Семеріков Максим, Джуринський Олександр
Науковий керівник: Гусак Л.П., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ ТА МОДЕЛІ В МАРКЕТИНГОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

В сучасних умовах господарювання застосування економіко-математичних методів у практичній діяльності підприємства є необхідним для забезпечення його прибутковості та стабільного фінансового становища. Управління діяльністю підприємства включає в себе багато аспектів, а особливого значення набуває питання про можливість і роль застосування математичних методів в економічних дослідження та маркетинговій політиці.

Застосування математичних методів дозволяє підвищити якість і ефективність діяльності маркетингових служб підприємств, сприяє покращенню процесів управління виробництвом, матеріально-технічного забезпечення, збуту продукції, показує шляхи визначення оптимальних

рішень та регулювання економічних процесів. Сучасний маркетинг використовує балансові та оптимізаційні задачі, економетричні моделі та методи управління товарними запасами, аналізу й прогнозування купівельного попиту і споживання, теорії масового обслуговування, теорії ігор та інші.

За типом задач, які розв'язуються на виробничому підприємстві, можна виділити такі основні напрямки використання економіко-математичного моделювання:

– здійснення кількісного аналізу власного виробництва і використання виробничих потужностей на основі балансових матричних математичних моделей;

– вибір перспективних напрямків виробництва й стратегії фінансової діяльності з використанням прогнозуючих математичних моделей;

– оптимізація техніко-економічного планування з різною деталізацією часу;

– прогнозування вибору оптимального кредитного механізму;

– прогнозування оптимальної поведінки на ринках виробничих ресурсів та виробленої продукції [3].

Значного поширення в маркетингу набули оптимізаційні методи, які дозволяють знаходити оптимальний з позиції деякого критерію варіант використання ресурсів. Їх цінність для маркетингу полягає в тому, що вони дають змогу оцінювати досягнення потенціалу, планових завдань, визначити стан устаткування, обмежені види сировини і матеріалів, ступінь їх конкурентності. Оптимізаційні моделі містять цільову функцію, основою якої є ефективність виробництва, і систему обмежень, до якої входять фактори, у сфері яких модель не втрачає своєї практичної цінності. Розв'язання задачі називається оптимальним рішенням (планом). Прикладом є задачі оптимального розподілу ресурсів, капітальних вкладень, оптимального керування запасами, задача про призначення тощо.

До оптимізаційних математичних моделей відноситься також задача про оптимальне закріплення постачальників за споживачами – транспортна задача, суть якої полягає у тому, що запаси деякого продукту знаходяться на кількох пунктах постачання і цей продукт потрібно доставити в кілька пунктів споживання. Тобто такі моделі дають можливість з урахуванням наявних факторів внутрішнього і зовнішнього середовища оцінити перспективи розвитку місткості ринку, оцінити затрати на маркетинг для отримання необхідного розміру прибутку [1].

При вирішення маркетингових задач часто використовують балансові моделі, в основі яких лежить балансовий метод – взаємне зіставлення необхідних матеріальних, трудових і фінансових ресурсів.

Економетричні моделі, які є своєрідним поєднанням трьох галузей знань – економіки, математики і статистики – дозволяють виділити фактори, що впливають на маркетингові процеси, розрахувати показники ефективності

діяльності окремих підприємств, спрогнозувати подальший розвиток маркетингових процесів. Провівши економетричне дослідження, можна зробити висновок про вплив кожного з факторів на показник та спрогнозувати ефективність маркетингової діяльності підприємства.

За допомогою кластерного аналізу маркетологи вирішують проблему групування, ідентифікацію людини, ринків, організацій, кожна з яких поєднує в собі об'єкти зі схожими характеристиками. Він також застосовується для того, щоб визначити, в якій групі краще позиціонувати продукт, що виводиться на ринок [2].

Таким чином, застосування економіко-математичних методів в управлінні маркетинговою діяльністю підприємства актуальним є питання у сучасних умовах економічного розвитку. Дані методи дозволяють знаходити оптимальні способи прийняття управлінських рішень, які направлені на реалізацію основних завдань та місії будь-якого підприємства.

Список використаних джерел:

1. Барабаш Ю. О. Застосування економіко-математичних моделей при підтримці прийняття управлінських рішень [Електронний ресурс] / Ю.О. Барабаш // – Режим доступу : http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/2009_3_1/pdf/153-155.pdf.

2. Коломицева О. Економіко-математичні методи в маркетинговій діяльності підприємства / О. Коломицева, Т. Бурцева, Т. Пальонна // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки.– 2016. – Вип. 41. – С. 5-9.

3. Рибак Н.В. Економіко-математичне моделювання в управлінні діяльністю підприємства [Електронний ресурс] / Н.В. Рибак. - Режим доступу : http://nauka.kushnir.mk.ua.

Сльота Марія
Науковий керівник: Копняк К.В., ст. викладач
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО МОДЕЛЮВАННЯ В БУДІВНИЦТВІ

Інформаційне моделювання у сфері будівництва, яке має назву BIM (Building Information Modeling – англ. інформаційне моделювання будівель) дослівно полягає у створенні тривимірної моделі будівлі. З 2016 року робота в BIM є обов'язковою для отримання бюджетних замовлень в майже всіх європейських країнах [1, с. 105]. У наш час в Україні спостерігається збільшення інтересу до інформаційного моделювання будівельних систем, однак цей процес притаманний лише окремим інтегрованим підприємствам, які мають міжнародні зв'язки та співпрацюють з різними країнами світу, в яких і перейняли використання BIM у створенні нових проектів.

Питання необхідності запровадження і розвитку інформаційного моделювання в будівництві досить активно вивчається іноземними вченими,

зокрема В. Талаповим, А. Томана, К. Сухачевим, Л. Устиновічюс та іншими. В Україні дослідженням проблематики BIM займаються: М. Барабаш [2], М. Беляєв, А. Білик, Є. Бородавка [1], В. Демченко [1], К. Київська [2],А. Тесьолкін, Р. Трач [3] та інші.

Технологія BIM має більш глобальні завдання, ніж просто візуалізація майбутнього проекту, а сама модель є певним результатом на кожному етапі цього процесу. Впровадження інформаційних технологій у будівництво відбувається зростаючими темпами по всьому світі, причому все частіше за рахунок державної підтримки.

Початковим етапом життєвого циклу у процесі інформаційного моделювання є створення проектної моделі, яка є результатом проходження експертиз та створення робочих документів нового проекту. Наступним кроком є саме будівництво. Технологія BIM дозволяє організовувати та обслуговувати сам процес будівництва, зміни в якому автоматично координуються між усіма підрозділами управління процесу зведення об'єкту.

На наступному етапі інформаційного моделювання відбувається комерційне управління, а також виконання регламентних і екстрених робіт по забезпеченню нормального функціонування будівлі. Тут технологія BIM потрібна як для управління процесами, так і як джерело інформації про будівлю та її системи.

Головною перевагою технології BIMє миттєва координація змін між усіма елементами розробки будівлі, що значно скорочує час та кошти і виключає всі неузгодженості між елементами моделювання.У наш час саме ця технологія набула великої популярності за рахунок своєю зручності та ефективності, тому істотно переважає порівняно з класичними методами проектування.

Насамперед, BIM дозволяє у віртуальному режимі створити, пов'язати разом та узгодити розроблені різними фахівцями та організаціями компоненти, системи майбутньої будівлі, заздалегідь перевірити їх життєздатність, функціональність та експлуатаційні якості. BIM дає змогу створити модель, в якій можуть паралельно працювати архітектори, конструктори, інженери та інші фахівці, залучені до проекту[4, с. 133].

Середовище BIM надає можливість спільно працювати впродовж усього життєвого циклу будівлі без ризику неузгодженості або втрати даних, а також унеможливлює помилки при їх передачі та перетворенні. Прийняття зважених рішень на ранніх етапах створення об'єкта заздалегідь дозволяє заощадити, адже відомо, що ціна внесення змін у проект зростає експоненціально із часом від початку робіт.

Всі процеси протягом життєвого циклу споруди поєднані один з одним: планування, проектування, реалізація, документація, експлуатація та обслуговування. При цьому BIM використовується як центральна модель даних, яка супроводжує та підтримує весь життєвий цикл. Візуалізація та об'ємна документація запланованих елементів полегшує наступні етапи цього циклу. Параметри та основні складові витрат для введення в дію

визначаються вже на ранньому етапі життєвого циклу, і перші проектні рішення вже впливають на наступні загальні витрати.

На території України за допомогою інформаційного моделювання створюються лише будівлі, де очевидна його ефективність: великі торговельно-розважальні центри, мультифункціональні об'єкти зі складною внутрішньою інфраструктурою. Хоча на практиці було доведено, що використання вже існуючого в конкретних проектно-будівельних компаніях програмного забезпечення може істотно зменшити для невеликих і середніх компаній вартість впровадження нових підходів до проектування та управління інвестиційно-будівельним процесом. Використання BIM має широкі перспективи розвитку та впровадження в Україні та показує позитивний економічний ефект[5, с. 66].

Із метою популяризації BIM-технології в Україні на початку 2014 р. Український Центр Сталевого Будівництва уклав партнерську угоду із фінською компанією Tekla, що спеціалізується на розробленні програмного забезпечення для автоматизації бізнес-процесів архітектурного, інженерного і будівельного призначення. В рамках укладеної угоди сторони домовилися спільно здійснювати просування одностадійного проектування та BIM-моделювання на ринку України з метою підвищення ефективності будівництва.

Наступними перспективними кроками у розвитку інформаційного моделювання будівництва в Україні можна визначити такі:

1. Сучасна стандартизація інформаційної моделі.
2. Створення спеціальних державних програм по залученню та адаптації технології BIM на державному рівні; розвиток власного програмного забезпечення у даній галузі.
3. Запуск пілотних проектів із розроблення інформаційних моделей типових об'єктів та оцифрування існуючих будівель та систем.
4. Відкриття геоінформаційних BIM бази даних міст, що також є елементом стійкого розвитку міського середовища та електронної демократії.

Для повного переходу на BIM технології потрібні поетапні зміни, які починаються із застосування новітніх технологій на типові проекти та відокремленні частини персоналу, яка буде відповідати за інформаційне моделювання. Такий підхід за умови однорідності та поступовості виконання роботи здатний призвести до зростання продуктивності із часом[2, с. 117].

Отже, тотальний перехід на BIM у майбутньому неминучий. Але слід розуміти, що він можливий лише за умови зміни технологій та організації процесу проектування. Для активного застосування BIM-технологій в Україні необхідно, перш за все, змінювати підхід замовників і проектувальників будівельних об'єктів, при цьому ефективним замовником має бути держава.

Список використаних джерел:

1. Бородавка Є.В. Способи подання моделі будівельного об’єкта / Є.В. Бородавка // Управління розвитком складних систем : зб. наук. праць. – К. : КНУБА, 2016. – С. 100-106.
2. Барабаш М. Використання методів інтеграції для створення узагальненої інформаційної моделі будівельного об’єкта / М. Барабаш, К. Київська // Управління розвитком складних систем. – 2016. – № 25. – С. 114-120.
3. Трач Р.В. Інформаційне моделювання в будівництві (BIM): сутність, етапи становлення та перспективи розвитку / Р.В. Трач // глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – Випуск 16. – С. 490-495.
4. Гайна Г.А. Інформаційна технологія управління життєвим циклом будівель / Г.А. Гайна, П.М. Яцик, О.О. Терентьєв, Р.В. Ластівка, О.Б. Полторак // Нові технології в будівництві. – К. : НДІБВ, 2014. – С.132-134.
5. Демченко В.В. Формальний опис і практичне використання уніфікованої цифрової моделі об’єкта будівництва / В.В. Демченко, Є.В. Бородавка // Східноєвропейський журнал передових технологій. – 2015. – №2/2(26). – С. 64-69.

Сльота Марія
Науковий керівник: Ліщинська Л.Б., д.т.н., професор
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПРОЕКТУВАННЯ БУДІВЕЛЬНИХ СПОРУД

Актуальність теми: Проектування будівель є важким та трудомістким процесом, який займає багато часу та коштів. Тому застосування новітніх технологій для вирішення цієї проблеми є досить успішним. На даний час існує велика кількість програм, які використовуються на різних операційних системах та полегшують роботу у вирішенні цієї задачі. Тема присвячена новим програмним продуктам, за допомогою яких здійснюється проектування архітектурних споруд.

Метою роботи є ознайомлення з новими програмними продуктами, за допомогою яких здійснюється швидше та зручніше. Здійснити їх огляд, оцінити їх переваги та зручність у використанні.

Сучасний розвиток інформаційних технологій ознаменувався появою принципово нового підходу в архітектурно-будівельному проектуванні, що полягає у створенні комп’ютерної моделі нової будівлі, яка охоплює всі відомості про майбутній об’єкт – Building Information Model (BIM).

BIM може використовуватися як для позначення безпосередньо самої інформаційної моделі будівлі, так і для процесу інформаційного моделювання. Наприклад, компанія Graphisoft – автор широко розповсюдженого пакета ArchiCAD, запровадила термін VB (Virtual Building) – віртуальна будівля, який по суті є BIM. Іноді можна зустріти схоже за

значенням словосполучення електронне будівництво (e-construction). Wikipedia визначає BIM як процес генерації та управління даними єдиної інфраструктури впродовж її життєвого циклу, що відбувається із використанням спеціального програмного забезпечення динамічного моделювання будівель у тривимірному просторі та реальному часі, з метою зменшення втрат часу та ресурсів у проектуванні та будівництві. Цей процес відбувається у інформаційній моделі інфраструктури (також позначеній BIM), що включає в себе геометрію будівлі, просторові відношення, географічну інформацію, а також кількість та властивості компонентів інфраструктури тощо[2, с. 37].

Застосування інформаційної моделі будівлі істотно полегшує роботу з об'єктом і має ряд переваг порівняно з класичними методами проектування. Насамперед, BIM дозволяє у віртуальному режимі розробити, пов'язати разом та узгодити створювані різними фахівцями та організаціями компоненти, системи майбутньої споруди, заздалегідь перевірити їх життєздатність, функціональність і експлуатаційні якості. BIM дає змогу створити модель, у якій можуть паралельно працювати архітектори, конструктори, інженери та інші фахівці, залучені до проекту. Середовище BIM підтримує функції спільної роботи впродовж усього життєвого циклу будівлі без ризику неузгодженості або втрати даних, а також унеможливлює помилки при їх передачі та перетворенні. Прийняття зважених рішень на ранніх етапах існування об'єкта заздалегідь дозволяє заощадити, адже відомо, що ціна внесення змін у проект зростає експоненціально із часом від початку робіт[1, с.6] .

Сьогодні ринок програмних засобів для вирішення завдань проектування насичений значною кількістю програмних продуктів різного призначення, як закордонного виробництва .

Найбільш популярними на теренах України є програми:

— для архітектурного проектування: «ArchiCAD», «Інтеар», «Маестро» та інші надбудови до «AutoCAD» (AutoDesk), «ПАРКС» – (AutoDesk)

— для проектування житлових будинків та офісів: 3D Home Architect, Sweet Home 3D, Arcon 6, Google SketchUp, Design Home, A9CAD.

На базі платформи Android найкращою є програма «Planner 5D - Home & Interior Design Creator», яка дозволяє здійснювати точне та детальне планування навіть у своєму смартфоні.

Розглянемо більш детально програми для проектування житлових будинків та офісів, адже вони використовуються найчастіше і не потребують великої кількості ресурсів.

Без знання будівельної термінології та технології зведення будинків вкрай складно створювати моделі будівель, які можна повноцінно використовувати для будівництва. Тому фахівці радять новачкам в галузі архітектури використовувати 3D Home Architect. Це проста в управлінні і зрозуміла для початківців користувачів програма проектування будинку. Скачати безкоштовно російською мовою її можна на офіційному сайті розробників. Вона має широкий спектр функціональних можливостей:

— великий набір готових рішень для будівництва будівель з різною конфігурацією конструкцій;

— комплект креслярських інструментів для складання плану або малювання компонентів архітектурних споруд – стін, дверей, дахів, сходів, перекриттів, меж кімнат, підсобних і підвальних приміщень;

— широкий вибір оздоблювальних матеріалів, підлогових покриттів, меблів та інших предметів обстановки;

— здатність створювати 2D – і 3D-модель будинку, відрізняється деталізацією складових об'єктів;

— можливість контролювати витрати на реалізацію проекту за рахунок швидкої обробки даних, підрахунку і формування кошторису, що відбиває собівартість використовуваних будматеріалів і рекомендованого обладнання;

— виведення на екран підказок нівелює ймовірність допущення помилок при побудові плану будинку, меблювання та оздоблення.

Деякі безкоштовні програми з проектування будинків дозволять створити шедеври в області архітектури[3, с. 224].

Програма проектування будинку 3d безкоштовно завантажується на комп'ютер з відповідними системними вимогами. Приміром, встановлення професійного софта ArchiCAD вимагає великого обсягу вільного місця на жорсткому диску, пам'яті, використання сучасних моделей процесорів і моніторів з відмінною передачею кольору, підключення дигітайзерів і плотерів. Це комп'ютерне обладнання дозволяє імпортувати в програму будь-який малюнок, намальований від руки або надрукований на принтері, експортувати створені за допомогою програми креслення і схеми.

ArchiCAD – багатофункціональний проектувальник будинків, доведений розробниками до досконалості. Всілякий макет з улюбленим планом або картиною інтер'єру можна завантажити, видозмінити з урахуванням побажань і запитів домовласників. Безмежні можливості професійного софта дозволяють реалізувати хитромудрі задуми креативних архітекторів:

— сконструювати споруду, контрастно відрізняється від навколишніх будинків – наприклад, будова, візуально позірна перевернутим догори дном;

— створити модель казкового будинку на березі моря, ширяючого над береговою смугою за рахунок будівництва на малогабаритної опорної конструкції;

— побудувати будинок з басейном на даху або балконі;

— створити макет будинку з незвичайною дахом, оснащеної балюстрадами, флюгерами або скульптурними композиціями в дусі старовини[3, с. 5-6].

Отже, ми можемо зробити висновок, що програми для проектування будинків – незамінні робочі інструменти архітекторів і дизайнерів. За допомогою численних функцій і зручного інтерфейсу кожен бажаючий може зайнятися віртуальним будівництвом, реалізувавши мрію про зведення унікальної будівлі з оригінальним фасадом і зручним плануванням. На мою думку, такі програми можна поліпшити, додавши перелік матеріалів та товарів, які продаються в реальних магазинах відповідно до місцевості користувача. Також можна додати перелік цін на матеріали, щоб користувачі знали свої приблизні витрати.

Список використаних джерел:

1. Андрухов В.М. Наскрізні інформаційні технології супроводу будівельних інвестиційних проектів протягом їх життєвого циклу / В.М. Андрухов, Л.В. Мартинова // Будівництво України. – 2009. – №6. – С. 2 – 7.

2. Городецький О.С. Засоби підтримки процесу проектування будівель і споруд з використанням уніфікованої моделі об'єкта / О.С. Городецький, Є.В. Бородавка // Будівництво України. – 2007. – №4. – С. 36 – 39.

3. Волобоев Б.А. Информационные технологии в строительстве / Б.А. Волобоев, А.С. Городецкий // Будівництво. Наука. Проекти. Академія будівництва України. – 2006. – №2 (6). – С. 3 – 10.

4. Хазін В.Й. Проектування об'єктів виробничої бази будівництва / В.Й. Хазін. – К.: Вища школа, 2010. – 224 с.

Стецюк Вікторія
Науковий керівник: Бондар М.В., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

МЕТОДИ ЕКСПЕРТНИХ ОЦІНОК

Зростаюча складність управління організаціями вимагає ретельного аналізу цілей і завдань діяльності, шляхів і засобів їх досягнення, оцінки впливу різних чинників на підвищення ефективності та якості роботи. Це призводить до необхідності широкого застосування експертних оцінок під час формування і вибору рішень.

Експертиза, як вагомий метод отримання інформації, завжди використовувалась при прийнятті рішень. Однак наукові дослідження по її раціональному проведенні були розпочаті тільки в останні десятиріччя. Це пов'язано, перш за все, з покращенням інноваційного розвитку і збільшенням, як наслідок, ступеня невизначеності через брак інформації, необхідної для подальших досліджень.

Варто сказати, що значний вклад у розвиток теорії і практики експертних оцінок внесли українські вчені: В. М. Глушков, С. М. Ямпольський, Г. М. Добров, М. В. Михалевич, Н. З. Шор, Ф. М. Хилюк, В. М. Геєць, Г. М. Гнатієнко та ін.

Для кращого розуміння поняття експертних оцінок варто розглянути їх основні теоретичні аспекти.

Методи експертних оцінок – це методи, які базуються на припущенні про те, що на основі думок спеціалістів у певній галузі знань дозволяється побудувати адекватну картину майбутнього розвитку з урахуванням всіх можливих неточностей, змін та стрибків [2].

У прогнозуванні методи експертних оцінок застосовуються в таких випадках:

- в умовах відсутності достатньої кількості інформації та її правдивості щодо прогнозованих явищ (процесів, об'єктів);

- в умовах досить великої невизначеності середовища, де діє об’єкт;
- в умовах дефіциту часу або непередбачуваних ситуаціях;
- при розробці прогнозів об’єктів на середньо- та довгостроковий період, які потрапляють під вплив значних перетворень.

Доцільно розглянути основні етапи методики проведення експертної оцінки:

1. Виявлення необхідності щодо проведення експертної оцінки.
2. Складання плану і програми експертизи.
3. Формування групи експертів та проведення власне експертної оцінки.
4. Групування та зведення матеріалів експертизи.
5. Розрахунок статистичних показників.
6. Визначення ступеня погодженості експертів за допомогою розрахунку.
7. Впровадження в практику зроблених висновків [2, с.15].

Розрізняють два основних види експертних оцінок – індивідуальні та колективні.

Індивідуальні – це висновки одного конкретного фахівця, а колективні – оцінки експертної комісії.

Можна виділити два методи індивідуальних експертних оцінок: інтерв’ю і аналітичні записки.

Метод інтерв’ю базується на проведенні бесіди між організатором експертизи та спеціалістом-експертом у тій чи іншій галузі знань, що організовується в відповідності до завчасно розробленої програми. Організатор задає експерту питання щодо перспектив розвитку об’єкта чи явища прогнозування. У ході проведення індивідуального опитування програма дослідження може часто змінюватись у зв’язку з отриманням нової інформації на проміжних етапах дослідження.

Перевагою експертизи за методом інтерв’ю є здатність експерта, частіше за все, експромтом давати відповіді на найрізноманітніші, фундаментальні питання про перспективи розвитку досліджуваного об’єкта чи явища.

Недолік зазначеного методу – малий проміжок часу для експерта на підготовку відповідей [1].

Метод аналітичних записок проводиться в письмовій формі (анкетування), шляхом наданню експерту питань з актуальної проблематики, на які повинні бути надані конкретні однозначні відповіді. Питання можуть бути відкритого та закритого типу.

Перевагою вищезазначених методів є можливість максимального застосування потенційних можливостей експертів та відсутність психологічного тиску, який чиниться на спеціалістів.

Основним недоліком методу індивідуальних експертних оцінок є те, що не всі фахівці погоджуються брати на себе відповідальність самостійно зробити оцінку складним явищам без урахування міркувань та висновків інших експертів [3, с.16].

Базовими колективними методами експертних оцінок є метод комісій і метод Дельфі.

Зміст методу комісії полягає в тому, що спеціалісти з однієї групи домовляються про розвиток певного об’єкта чи явища в майбутньому або досягають цілей у відкритій дискусії, частіше за все за круглим столом. Під час проведення дискусії співставляються думки всіх експертів і на основі консенсусу формується загальний експертний висновок [4].

Перевагою методу є те, що група експертів з більшою готовністю бере на себе відповідальність за прийняття важливих, ризикованих рішень, ніж один окремий спеціаліст.

Важливим недоліком методу є те, що частина групи може впливати на решту членів групи. Нерідко більш активна меншість, керуючись власними інтересами, може подавити пасивну більшість, і ті вимушені будуть погодитись під тиском наполегливості меншості, розуміючи при цьому, що аргументи останніх некоректні та неточні.

Метод «Дельфі» або «дельфійського оракула» вперше був запропонований О. Хелмером як ітеративна процедура з ціллю підняття об’єктивності результатів. Основою методу є використання зворотного зв’язку – огляд експертами результатів попередніх турів опитування і врахування їх при наступному оцінюванні.

Основними рисами методу «Дельфі» є:

а) анонімність думок експертів;

б) регульований зворотний зв'язок, який проводиться аналітичною групою;

в) результати кожного туру оголошуються експертам;

г) групова відповідь, яка формується за допомогою статистичних методів та відтворює збірну думку учасників експертизи.

Метод «Дельфі» – це груповий метод, за яким здійснюється індивідуальне опитування групи експертів щодо їх припущень про майбутні події в різних галузях, де очікуються нові відкриття або покращення.

Опитування проводиться за допомогою спеціально розроблених анкет, які виключають особисті контакти експертів і колективні обговорення. Отримані відповіді порівнюються аналітиками, а узагальнені результати знову відправляються учасникам. На основі такої інформації члени групи, як і раніше анонімно, роблять чергові припущення про майбутнє, причому цей процес може повторюватися кілька разів [4].

Результати можна використати в якості прогнозу після того, як висновки експертів починають збігатися.

Підсумовуючи все вищезазначене, можна дійти висновку, що чим більшу складність має предмет чи явище, яке досліджується, тим доречніше прислухатися до оцінки експертів та опиратися на логічний аналіз. Саме тому в достатньо складних умовах мінливості, неоднозначності та нестачі достатньої за обсягом інформації, вагомої нестабільності та суперечності впровадження інноваційних та наукових відкриттів і з ціллю забезпечення аналітичної частини контролю та управління, варто застосовувати методи експертних оцінок, а для вдалої реалізації методу експертних оцінок у роботі з науковими дослідженнями, необхідно послідовно дотримуватися технології

експертизи, чітко слідувати рекомендаціям проведення кожного з її етапів. Це дозволить авторам наукових досліджень досить об'єктивно оцінити результати своїх досліджень.

Список використаних джерел:

1. Белов В. Нова методика кількісної оцінки узгодженості думок експертів / В. Белов, В. Чумаков // Вісник Київського національного торгово-економічного університету. – 2014. – № 2. – с. 84-90.

2. Гнатієнко Г. М. Експертні технології прийняття рішень: монографія / Г. М. Гнатієнко, В. Є. Снитюк. – К. : ТОВ «Маклаут», 2010. – 444 с.

3. Експертні оцінки в науково-технічному прогнозуванні / Г. М. Добров, Ю. В. Єршов, Е. И. Левін, Л. П. Смірнов. – К. : Наукова думка, 2012. – 160 с.

4. Міронова Ю. В. Використання методу колективних експертних оцінок Дельфі для вибору оптимального показника оцінки ефективності використання робочої сили / Ю. В. Міронова, Б. Є. Грабовецький // Вісник Вінницького політехнічного інституту. – 2013. – №4. – с. 33–38.

Стецюк Аліна
Науковий керівник: Яремко С.А., к.т.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

КОМПЛЕКСНА АВТОМАТИЗАЦІЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ

В сучасних умовах розвитку економіки для підприємств виникає потреба постійного вдосконалення управління на основі впровадження досягнень науки і, зокрема введення елементів комп'ютеризації у здійснення своєї поточної діяльності, тим більше, що підприємства сьогодні змушені шукати дієві шляхи для підвищення своєї конкурентоспроможності. Одним із таких шляхів є впровадження систем комплексної автоматизації бізнес-процесів. В основі організації діяльності підприємств лежать бізнес-процеси,які інтегровані у єдину систему. Вони визначають поведінку підприємства за рахунок координованої взаємодії співробітників, спрямованої на визначення і ефективну реалізацію стратегію в умовах мінливого бізнес-середовища.

Питання комплексної автоматизації бізнес-процесів у діяльності підприємства розглядало багато вчених, зокрема В.С. Івахненков, Є.В. Мних, В.І. Захарченко, Ф.Ф. Бутинець, Н.Я. Вульчин, Г.В. Савицька, Р.К.Шурпенкова та інші.

Метою даної роботи є визначення ролі автоматизації бізнес-процесів на підприємстві в сучасних умовах господарювання для підвищення ефективності діяльності та полегшення ведення обліку.

Бізнес-процес на даному етапі господарювання займає центральне місце для будь-якого підприємства, тому сучасний погляд на управління компанією полягає у фокусуванні уваги на бізнес-процесах. Передбачається систематична ідентифікація процесів та управління ними, а особливо –

управління взаємодією людей у межах окремих процесів та організації в цілому. Виходячи з цього, можна виділити новий підхід, який вже знайшов відображення в сьогоденні, і відомий як Business Process Management (BPM), і дозволяє суттєво підвищити рівень прозорості та керованості бізнесу і покращити його основні показники. В основному він знаходить своє вираження у застосуванні комплексної автоматизації бізнес процесів [1, с.249].

Комплексна автоматизація бізнес-процесів – охоплює широкий спектр завдань. Вона включає не лише рух і обробку документів, а торкається здійснення різних операцій, що виконуються співробітниками, покрокову автоматичну обробку даних. У ході бізнес-процесу можуть оброблятися різні документи і відбуватися взаємодія з зовнішніми IT-системами. Як правило, автоматизуються ключові бізнес-процеси діяльності підприємства: формування замовлень, виконання заявок клієнтів, розробка і запуск нової продукції і т. д., а також інші нескладні, але численні і щоденні процеси [2, с.57].

Комплексна автоматизація бізнес-процесів охоплює цілісну систему управління підприємством, і тому складається із конкретних підсистем (рис.1).

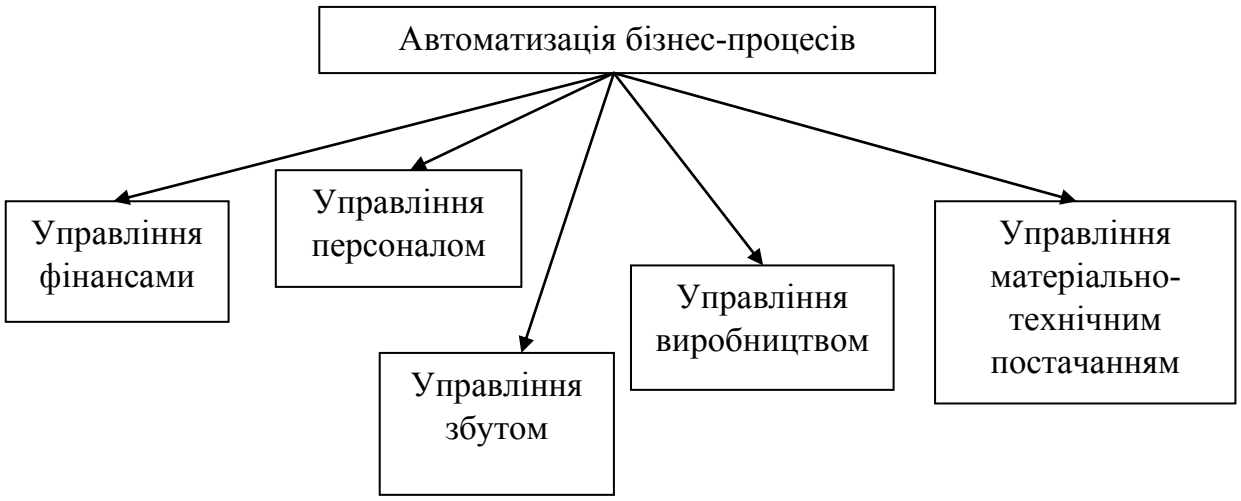

Рисунок 1 - **Підсистеми комплексної автоматизації бізнес-процесів**

Управління фінансами забезпечує зменшення трудовитрат на підготовку фінансової звітності. За рахунок такої оперативності збільшуються показними фінансової стійкості підприємства. Управління збутом дозволяє скоротити втрати часу через некоректне оформлення супровідної документації, пошук необхідної номенклатури товарів, наявність товару на складі тощо, що сприяє підвищенню лояльності клієнтів. Управління виробництвом дозволяє вести постійний моніторинг логістики виробництва, що, як наслідок, дає можливість покращити кількісні та якісні показники при одночасному зниженні собівартості на одиницю продукції. Управління персоналом включає аналіз раціональності використання робочого часу, спрощення процесу нарахування заробітної

плати, зокрема мотивування надбавками та преміями. Управління матеріально-технічним постачанням сприяє зменшенню рівня страхових запасів, підвищення оборотності капіталу тощо [1, с. 248].

Виходячи із підсистем комплексної автоматизації, відбувається вирішення наступних завдань:

- організація ефективного планування всієї фінансової та господарської діяльності;

- підвищення довіри інвесторів шляхом формування максимальної прозорості бізнесу;

- зниження ризику і збільшення прибутку за рахунок оперативного прийняття рішень і їхньої точності, інтуїтивності системи, розмежування доступу до інформації у відповідності з посадами працівників, і реалізації функцій безпеки.

Яскравим прикладом автоматизації бізнес-процесів в Україні є використання систем 1С. Процес впровадження цієї системи має на увазі реорганізацію бізнес процесів. Завдяки цьому процесу стає можливим не лише скоротити час роботи персоналу, але і істотно спростити роботу з базою даних. Особливо важливими перевагами систем 1С є досить висока міра автоматизації щоденної роботи, своєчасне оновлення в повній відповідності з вимогами звітності та необхідними сервісами і інструментами, які дозволяють користувачам ефективно виконувати поточні завдання [2, с. 250].

Завдяки постійному відстежуванню змін в законодавстві, нові версії програми містять актуальні дані. Пряме підтвердження зручності використання програм на платформі 1С – це стрімке збільшення користувачів і розробка рішень для видів бізнесу, що з’являються.

Поряд із цією програмою в Україні стрімко займає місце на ринку інформаційних систем такий додаток, як «OracleApex». Це вільне середовище швидкої розробки прикладного програмного забезпечення на базі СУБД Oracle Database, цілком реалізована як веб-додаток. Всі елементи, що виникають в рамках розробки програми в цьому середовищі, зберігаються безпосередньо в інфраструктурі Oracle Database, тим самим забезпечується спільна робота розробників та контроль версій без використання файлів та додаткових версій системи управління.

Отже, комплексна автоматизація бізнес-процесів на сьогодні є одним з найвагоміших важелів, які забезпечують покращення діяльності підприємства. Вона охоплює всі підсистеми підприємства, взаємоузгодження роботи яких призводить до підвищення оцінки економічної ефективності. Поряд з цим відбувається створення єдиного інформаційного простору для відображення фінансово-господарської діяльності всього підприємства. Це дозволяє оперативно оцінювати ефективність роботи і одержувати інформацію для прийняття управлінських рішень. Тому, зважаючи на ці всі фактори, приходимо до висновку, що підприємства, які забезпечать комплексну автоматизацію бізнес-процесів, зуміють стати конкурентноспроможними і уникнути ризиків отримання збитків.

Список використаних джерел:

1. Марченко Д.М. Автоматизація бухгалтерського обліку як джерело підвищення його ефективності/ Д.М. Марченко // Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. – 2016. - № 6(96). – с. 248-254

2. Івахненков С.В. Впровадження програмного забезпечення обліку і контролю: потенційні переваги і реальні проблеми / С.В. Івахненков/ / Бухгалтерський облік і аудит. - 2015. - № 2. - С. 56-61.

3. Івахненков С.В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту. Наукове видання. С.В. Івахненков - Житомир: ПП «Рута», 2016. - 432 с.

Ткач Ольга

Науковий керівник: Гулівата І.О., к.пед.н., доцент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМИ GEOGEBRA В КОНТЕКСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Актуальність теми полягає в тому, що, у наш час, учні не зацікавленні навчальним процесом та для того, щоб підвищити їх розумову активність і спонукати до творчості, почалося впровадження нових теорій розв’язування дослідницьких задач з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, це й, надалі, повинно стимулювати інтерес у пізнанні математичних дисциплін.

Метою тези є аналіз ефективності використання нових систем комп’ютерної математики, на прикладі програми GeoGebra та дослідження засобу активізації проектно-дослідницької діяльності учнівської молоді в процесі навчання математичних дисциплін.

GeoGebra – це математична програма, яка дає можливість створювати об’ємні креслення та якомога точніше візуалізувати їх за допомогою інтерактивної графіки. Використовуються ці інноваційні технології для побудов геометричних фігур у геометрії, алгебрі, планіметрії тощо.

Також, програма наділена багатими можливостями для роботи з функціями. А саме побудова графіків, обчислення екстремумів, коренів, інтегралів тощо, за рахунок команд вбудованої мови, яка, до речі, дає змогу керувати і геометричними побудовами. [1, с.163]

Досягнення успіхів у формуванні математичних знань, умінь, і навичок учнів значною мірою залежить від педагогічно виваженого і методично вмотивованого впровадження засобів навчання. Особливо важливу роль у

навчально-виховному процесі відіграє демонстраційний матеріал, використання якого дозволяє успішно забезпечувати принцип наочності у навчанні, враховувати особливості конкретно-образного мислення учнів. Залучення студентів до виконання завдань з використанням середовища GeoGebra, сприяє розширенню кола навчальних завдань, включаючи в нього завдання дослідницького характеру та оптимізаційних задач. [2, с.44]

Проаналізувавши вище написану інформацію, хочеться розглянути приклад розв'язування задач з використанням системи динамічної математики GeoGebra.

Приклад. Навмання взято два додатніх числа a і b, кожне з яких не перевищує двох. Знайти ймовірність того, що добуток ab буде не більше одиниці, а частка $\frac{b}{a}$ не більша двох.

Розв'язання: Задамо відповідні параметри a і b, використовуючи інструмент *Повзунок*. За умовою $a \in [0;2]$, $b \in [0;2]$, а також при їх заданні поставимо позначку *Случайное число*. Отримаємо квадрат побудований на осях з вершиною в початку координат і довжиною сторони 2.

Ураховуючи умову задачі, дія відбудеться, якщо виконуються аналітичні умови $(0 \le b \le \frac{1}{a})$-$(0 \le b \le 2a)$. Побудуємо точку з координатами *(a;b)*, та зазначимо властивості точки у вкладці *Дополнительно* ▸ *Условия отображения объекта* $(0 \le b \le \frac{1}{a})$-$(0 \le b \le 2a)$. Рис. 1

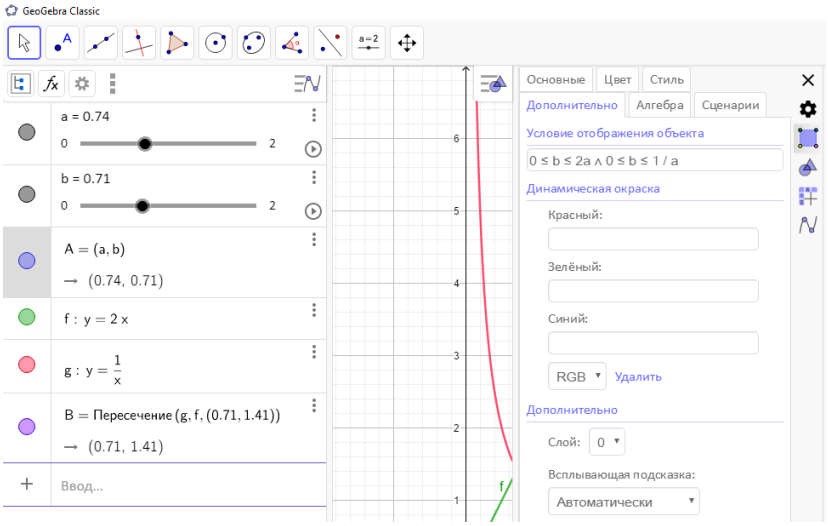

Рисунок - 1

Вкажемо у властивостях точки *Оставить след* і анімуємо параметри a і b. Отримаємо результат, який наочно показує, де має знаходитись точка, для того, щоб виконалась задана умова. Рис. 2

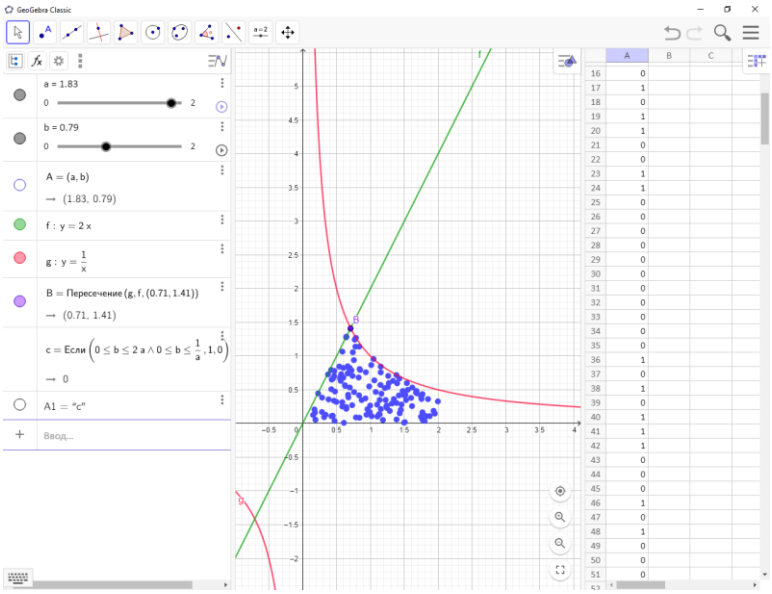

Рисунок - 2

Через командний рядок задамо логічну функцію, яка дорівнює 1, якщо умови виконуються, і яка дорівнює 0, якщо не виконуються – Если $(0\leq b\leq 2a)\wedge (0\leq b\leq \frac{1}{a},1,0)$. Далі у властивостях даної функції оберемо послугу *Запись в таблицу* для запису експериментальних даних у електронну таблицю. При анімації параметрів a і b значення цієї функції будуть заноситися у перший стовпчик A1.

Потім у комірці B1 обчислимо відносну частоту того, що добуток ab буде не більше одиниці, а частка $\frac{b}{a}$ не більша двох, для цього скористаємося інструментом *Среднееарифметическое* на панелі вікна *Таблица*. Але дуже важливим є те, що точність залежить від кількості експериментів, чим більше випробувань, тим менше відхилення. Рис. 3

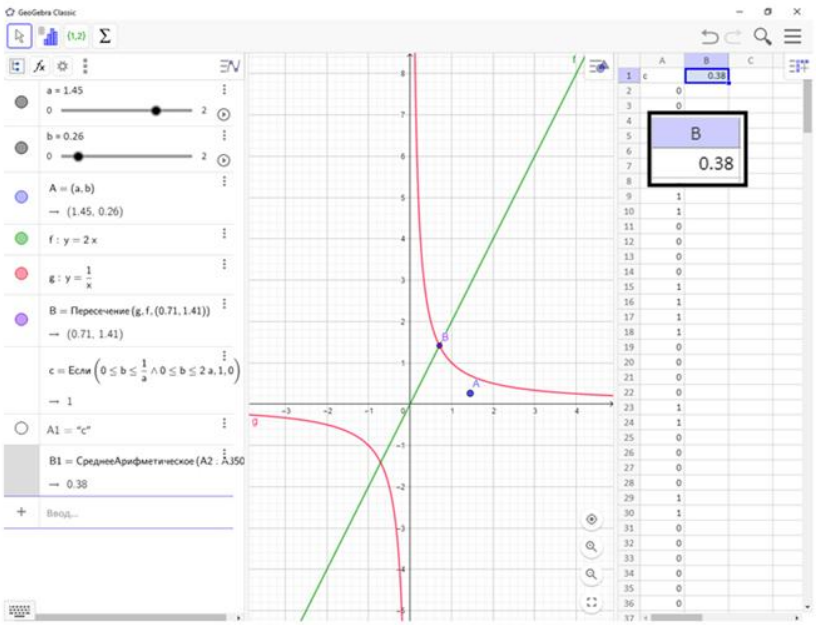

Рисунок - 3

Як бачимо, у наведеній задачі ймовірність прямує до 0,38.

Саме за допомогою програми GeoGebra, розв'язання таких завдання стає простішим та викликає труднощів. [3]

Проаналізувавши вище сказану інформацію, можна зробити висновок, що застосування технологій віртуальної реальності, у XXI столітті, дуже актуальне питання та має свої пріоритети над старими методами викладання матеріалу. Хочеться наголосити, що саме прагнення людей покращити рівень освіти призвело до появи віртуального освітнього середовища, в рамках якого можлива безперервна самореалізація вільної, активної і творчої молоді. Тому не потрібно сидіти на місці, у нас є все для того, щоб отримати якісні та корисні знання.

Список використаних джерел:

1. Гриб'юк О. Система динамічної математики GeoGebra як засіб активізації дослідницької діяльності учнів / О. Гриб'юк, В. Юнчик // Інформаційно-комунікаційні технологіїї в сучасній освіті: досвід, проблеми,перспективи : зб. наук. пр. - К.-Л., 2015. - Вип.4. - Ч.1. – с. 163.

2. Гулівата, І. О. Використання інформаційних технологій в процесі навчання математики / І. О. Гулівата // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 2: Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання : зб. наук. праць. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. – Вип. 16 (23). – С. 44-49. GeoGebra [online]. — Режим доступу: https://tube.geogebra.org

Ткачук Анастасія
Науковий керівник: Добровольська Н.В., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ З МЕТОЮ АВТОМАТИЗАЦІЇ ПЛАНОВО-ЕКОНОМІЧНИХ РОЗРАХУНКІВ

В умовах економічної кризи існують проблеми скорочення малого та середнього бізнесу, причиною яких є багато факторів. Одним з таких факторів є неефективне управління підприємством, пов'язане з процесами збору даних, аналізу, моделювання й прогнозування. Тому для покращення діяльності підприємств життєво необхідним є використання інформаційних технологій, що є досить актуальним на даний момент.

Проблематикою використання інформаційних технологій сучасними підприємствами займалися Гура О.Л., Кифяк В.Ф., Левченко Л.О., Надвиничний О.А., Янов В.В. та інші.

Переважна більшість інформаційних технологій, що впроваджено сучасними підприємствами, використовується з метою автоматизації планово-економічних розрахунків. Серед них розрізняють як прикладні так і універсальні програмні пакети, такі як MS Office. Наприклад, Microsoft Excel, яка відноситься до класу програм, що називаються електронними таблицями. Електронна таблиця є ідеальним середовищем для виконання розрахунків різної складності без зайвих витрат на програмування, забезпечується

збереження великих масивів інформації – більше ніж 60 тисяч записів на кожному листі робочої книги. В Microsoft Excel включений розвинутий математичний апарат, спеціальні інформаційні технології статистичного аналізу, доступні графічні засоби представлення та аналізу даних.

Під програмним забезпеченням аналітичного процесу найчастіше розуміють сукупність математичного апарату алгоритмізації, вибору мови програмування, розробки програми, створення пакетів прикладних програм. Програмне забезпечення є сукупністю комплексів програм, розроблених згідно з принципами системності та адаптивності, максимально орієнтованих на стандартні пакети прикладних програм, які забезпечують досить ефективну реалізацію всіх елементів процесу розв'язку аналітичних завдань.

Можна виділити наступні основні групи програмних засобів, призначених для вирішення задач економічного аналізу:

1) системи автоматизації фінансового аналізу;

2) засоби автоматизації внутрішнього аналізу господарської діяльності;

3) системи автоматизації аналізу інвестиційних проектів;

4) інтелектуальні аналітичні системи [3, с. 115].

Програмне забезпечення економічного аналізу має свою специфіку, оскільки:

а) аналітичні завдання передбачають комплексний характер дослідження процесу, тобто високу концентрацію аналітичних процедур;

б) аналіз повинен забезпечувати максимальну оперативність представлення результатів;

в) існує багатоваріантність форм і змісту результатних даних, яка обумовлена інформаційними потребами користувачів різних рівнів управління;

г) висока значимість результатної інформації для прийняття управлінських рішень передбачає автоматизовану перевірку її достовірності;

д) необхідність урахування різноманітних джерел інформації.

Тому програми повинні бути гнучкими щодо внесення доповнень і мати високий рівень сегментації (модульності).

Популярна програма Project Expert є ефективною для проведення фінансового аналізу, бізнес-планування та інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень, яка офіційно визнана Міністерством економіки та Європейським банком реконструкції та розвитку. Дана програма випускається в декількох версіях: від Standard – для невеликих підприємств – до Professional і PIC-Holding – для великих корпорацій і холдингів, що відповідно дозволяє використовувати її як в малому, так і у великому корпоративному чи холдинговому бізнесі. Програма Project Expert виконує дві основні функції: по-перше, перетворює опис діяльності підприємства з мови користувача в формалізований опис грошових потоків; по-друге, обчислює показники, за якими фінансовий менеджер може судити про результативність прийнятих рішень [2, с. 342].

Розглянемо характеристику функціональних можливостей інших найбільш розповсюджених програм економічного аналізу (табл. 1).

Таблиця 1 - **Характеристика функціональних можливостей найбільш розповсюджених програм економічного аналізу в Україні**

№	Програмний продукт	Функціональні можливості
1.	Audit Expert	Професійна програма для аналізу фінансового стану і результатів діяльності підприємства, яка обробляє стандартні фінансові звіти компаній. З її допомогою можна провести діагностику управлінської та консолідованої звітності. Програмою створюються таблиці, в яких відображаються абсолютні і відносні, в тому числі у відсотках, значення показників, а також їх приріст за певний період.
2.	Sales Expert	Призначена для управління збутовою діяльністю господарюючого суб'єкта. Вона дозволяє проводити маркетинговий аналіз (здійснювати оцінку стану підприємства на ринку, проводити порівняльний аналіз його збутової діяльності з конкурентами, формувати оптимальну структуру збуту продукції)
3.	Forecast Expert	Програма є інструментом прогнозування економічних показників і аналізу тенденцій ринку. З її допомогою можливе складання прогнозу щодо майбутнього обсягу продаж і доходів підприємств, рівня попиту на послуги або вироби, курсів валют, акцій або ф'ючерсів, залишків грошових коштів на рахунках

Досвід використання програмних продуктів економічного аналізу дозволяє узагальнити основні вимоги до його проведення в умовах комп'ютерної обробки даних:

- своєчасне і повне задоволення обчислювальних та інформаційних потреб при проведенні аналізу;
- мінімальний час відповіді на аналітичні запити;
- можливість подання вихідної інформації в табличній і графічній формах;
- можливість внесення коригувань в методику розрахунків і в форми відображення кінцевого результату;
- повторення процесу вирішення завдання з будь-якої довільно заданої точки (стадії) розрахунку;
- можливість роботи в мережі;
- простота діалогу в системі людина-машина.

Бізнес-середовище теперішнього століття пов'язане із динамічним процесом зміни ринків, технологій, продуктів, які потребують від підприємства швидкого реагування. Тому головним фактором успіху стає можливість швидкого прорахунку різних варіантів розвитку підприємства, розробки прогнозів на майбутнє і побудови в віртуальному режимі ефективної бізнес-моделі в нових економічних умовах, що не можливо без використання інформаційних технологій.

Список використаних джерел:

4. Гура О.Л. Програмне забезпечення процесу управління інвестиційним проектом підприємства / О.Л. Гура // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2015. – № 1. – С. 111 – 120.

5. Кифяк В.Ф. Практика використання можливостей аналітичної програми Project Expert у діяльності сучасних підприємств / В.Ф. Кифяк // Економічні науки. – 2013. – № 4. – С. 335 – 344.

6. Левченко Л.О. Огляд програмних продуктів фінансово-економічного аналізу діяльності енергопідприємств / Л.О. Левченко // Інформаційні технології в економіці. – 2015. – № 8. – С. 121 – 127.

7. Надвиничний О.А. Розробка програмного забезпечення аналізу маркетингової діяльності підприємств / О.А. Надвиничний // Економічний простір. – 2013. – № 1. – С. 214 – 221.

Шеверножук Яна
Науковий керівник: Копняк К.В., ст. викладач
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Електронний уряд – це форма взаємодії держави та громадян через Інтернет та з використанням сучасних комп'ютерних технологій. Електронний уряд дає можливість людині отримувати послуги держави без безпосереднього контакту з чиновниками.

Актуальність дослідження зумовлена динамікою подій, що відбуваються в українському суспільстві й спрямовані на вдосконалення процесів державного управління. На сучасному етапі політичних перетворень в Україні вважливого значення набуває подолання відчуженості органів державної влади та місцевого самоврядування від населення, забезпечення прозорості їхньої діяльності, подолання корупції. Наша країна, спираючись на досвід передових країн світу, намагається використати переваги інформаційного суспільства в державотворчій сфері шляхом упровадження електронного уряду.

Завдяки електронним технологіям відбуваються докорінні зміни в системі управління, піддаються автоматизації процеси обґрунтування і прийняття рішень, документаційного забезпечення управлінської діяльності, організація виконання завдань та доручень працівникам, підвищується професійний рівень фахівців, які зайняті в управлінській діяльності.

На даний час в Україні вже близько сотні державних послуг доступні онлайн. Наприклад, для оформлення державну допомоги при народженні дитини молоді батьки можуть подати документи через Інтернет. При цьому відвідувати чиновників не потрібно. Допомога надходить вже на наступний день після перевірки наданих даних. Щоб не витрачати час на візити до державних структур, потрібно зареєструватися на сайті Єдиного державного порталу адміністративних послуг. Проте для цього треба мати власний електронний цифровий підпис (ЕЦП).

Електронна послуга значно економить час. Наприклад, зареєструватися на отримання паспорта громадянина України чи для виїзду закордон можна в будь-який час доби та день тижня, незалежно від графіка роботи державних установ. Аналогічно можна подати електронну заяву на отримання довідки про несудимість. Потрібно лише вказати сервісний центр Міністерства внутрішніх справ та час, коли документ зручно буде забрати. Чиновник незалежно від бажання видавати чи не видавати довідку повинен буде підготувати її до зазначеного часу. Це зменшує корупцію [1].

Відповідно до Концепції розвитку електронного уряду, наша країна до 2020 року повинна перейти на електронну взаємодію з громадянами та бізнесом. Всі державні органи матимуть доступ до даних в режимі онлайн, тому паперові довідки мають піти у минуле

Найпопулярніша послуга серед населення – це оформлення субсидії онлайн. Її в Україні ввели 2016 року. Кожен десятий українець, який звертався за субсидією, робив це через Інтернет.

Набувають популярності також електронні послуги і в сфері земельних відносин. Наприклад, отримати витяг з Держземкадастру або з Реєстру речових прав. Доступна також ціла низка електронних послуг: реєстрація бізнесу, нерухомості, реєстрація та ліквідація фізичної особи-підприємця (ФОП), отримання довідок та виписок з державних реєстрів, сплата судового збору та інші [2].

Міністерство охорони здоров'я також створює електронну систему охорони здоров'я e-health, яка дає можливість онлайн-запису на прийом до лікарів. У деяких містах він вже активно почав працювати. У майбутньому медичні картки замінять електронними, з'явиться телемедицина – дистанційне консультування в лікарнях. Планується також введення електронного лікарняного замість паперового, електронний трудовий договір, автоматизація перевірки даних виплати соціальної допомоги.

У сфері освітніх послуг також є багато нововведень. Наприклад, деякі школи переходять на електронні щоденники, електронні розклади та підручники.

Електронні послуги пропонують різні сервіси:

- iGov – Портал державних послуг;
- Єдиний державний портал адміністративних послуг;
- Кабінет електронних сервісів Міністерства юстиції;
- Онлайн будинок юстиції та інші, наприклад: Електронний кабінет платника податків, сервіси Держгеокадастру і т. д.

На порталі iGov послуги поділяються на послуги громадянам і бізнесу. Також є поділ за категоріями і рядок для пошуку. Сайт повідомляє, що 421 послуга доступна онлайн, 101 будуть доступні дуже скоро, а 561 – в роботі. Однак потрібно враховувати, що наявність тієї чи іншої послуги в електронному вигляді залежить від області. Наприклад, у місті Києві доступно 46 послуг онлайн, у Київській області – 116, а в Дніпропетровській – 236. І, якщо послуги на зазначених нижче сайтах управляються виключно чиновниками, то для iGov будь-який активний громадянин може допомогти запустити проект в електронній формі – на сайті розміщено Путівник волонтера та анкету [3].

Поки що в Україні залишається проблема з доступністю електронних послуг, оскільки не так багато українців мають особистий ЕЦП або інший електронний ідентифікатор громадянина. Електронний цифровий підпис за шість останніх років (з 2012 по 2017 рр.) отримали лише 2,35 млн осіб. Відсутність єдиного ідентифікатора – одна з проблем, завдяки яким електронні послуги в Україні розвиваються досить повільно.

Допомогти вирішити це питання міг би ID-паспорт, оскільки цифровий підпис одразу записується на паспорт нового зразка. Але поки лише 1,4 млн громадян України отримали пластикове посвідчення особи. Зараз Держагентство працює над тим, щоб спростити доступ. Наприклад, в Україні планується запуск MobileID – sim-карт, на які записуватиметься електронний підпис. Також працюють над тим, щоб запустити електронну взаємодію реєстрів. Тоді не потрібно буде подавати щоразу одну й ту ж інформацію до різних структур [1].

Разом з розвитком електронних реєстрів і послуг зростатиме і питання безпеки даних. Влітку минулого року від хакерської атаки постраждали державні компанії та міністерства. З ініціативи Держагентства USAID та UKAID у 2017 році були проведені дослідження 23 найпопулярніших електронних державних реєстрів. Абсолютна більшість реєстрів (78,26%) держоргани зберігають на локальних data-центрах або серверах. Велика частина дата-центрів використовують застаріле обладнання і потребують модернізації, роблять висновок автори дослідження. Стосовно безпеки, то тільки у 60% державних реєстрів є атестовані комплексні системи захисту інформації [2].

Отже, електронний уряд – це уряд, в якому вся сукупність як внутрішніх, так і зовнішніх зв'язків і процесів підтримується й забезпечується відповідними інформаційно-комп'ютерними технологіями. Іншими словами, необхідною умовою переходу до електронного уряду є широка інформатизація всіх процесів у звичайній діяльності міністерств, відомств, місцевих органів виконавчої влади, причому як внутрішніх, так і зовнішніх. Тенденція розвитку сфери електронного врядування прослідковується на різних рівнях – у державному, приватному та громадському секторах. В України є всі можливості для того, щоб перетворитись на «онлайн-країну» і «йти в ногу з часом». А впровадження електронного урядування суттєво підвищує рівень прозорості та відкритості органів влади, призводить до зростання рівня залучення громадян у демократичні процеси та зниження рівня корупції в України.

Список використаних джерел:

1. Без черг і з комфортом: які послуги українці можуть отримати онлайн [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ukranews.com/ua/news/547213-bez-cherg-i-z-komfortom-yaki-poslugy-ukrainci-mozhut-otrymaty-onlayn.

2. Без черг і чиновників: послуги, які українці можуть отримати онлайн. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ukr.segodnya.ua/ukraine/bez-ocheredey-i-chinovnikov-uslugi-kotorye-ukraincy-mogut-poluchit-onlayn-1113992.html.

3. Онлайн країна: які електронні послуги доступні в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://news.finance.ua/ua/news/-/420539/onlajn-krayina-yaki-elektronni-poslugy-dostupni-v-ukrayini

Шкварко Аліна
Науковий керівник: Гулівата І.О., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ВІЗУАЛІЗАЦІЯ ОБЧИСЛЕНЬ ЗАСОБАМИ ПРОГРАМИ ADVANCED GRAPHER

Історія інформаційних технологій (ІТ) бере свій початок від винаходів механічних обчислювальних машин до вдосконалених видів потужних персональних комп'ютерів. Сьогодні сучасні ІТ надають можливість здійснювати дослідження економічних процесів і явищ не відволікаючись на складні математичні розрахунки, і стали незамінними помічниками студентів під час виконання науково-дослідної роботи. Більш того, в епоху інформатизації освіти, моделювання математичних об'єктів засобами інформаційно-комунікаційних технологій допомагає легко вивчати властивості цих об'єктів, і не вимагає надмірних зусиль та додаткових витрат часу.

Тому, актуальним є питання щодо використання сучасних ІТ під час вивчення різних дисциплін, зокрема вищої та прикладної математики. Адже складні аналітичні розрахунки можуть стати перешкодою під час розв'язування важливих математичних задач. До того ж, їх візуалізація у деяких випадках, може бути занадто складною, що негативно впливає на сприйняття, розуміння та вивчення навчального матеріалу.

На сьогодні відома значна кількість комп'ютерних програм та мобільних додатків призначених для вирішення математичних задач різної складності. Зокрема, всім відомі новітні системи комп'ютерної математики (СКМ) стали майже незамінними у процесі навчальних розробок, експериментах та дослідах. Загалом, СКМ можна поділити на сім класів: системи для чисельних розрахунків; табличні процесори; матричні системи; системи для статистичних розрахунків; системи для спеціальних розрахунків; системи для аналітичних розрахунків (комп'ютерної алгебри); універсальні системи. Можливості підготовки в СКМ документів та електронних книг в стилі notebook із використанням графічних ілюстрацій та життєвих прикладів робить системи досить зручними під час дистанційного навчання [1].

Найпопулярніші СКМ включають в себе: гнучку систему Mathcad, зручну для символьних обчислень систему Derive, а також багато інших систем, таких як Mathematika, Mathlab, Maple, Advanced Grapher із можливістю математичного моделювання та графічної візуалізації обчислень [3].

Питанню впровадження інформаційних технологій у навчальний процес присвячені роботи В.Ю. Бикова [1], І.О. Гуліватої [2], Р.С. Гуревича, М.І. Жалдака, В.Ф. Заболотного, М.А. Мисліцької, О.В. Співаковського, М.П. Шишкіна та інших.

Моделювання математичних об’єктів значно розширює можливості студента у власній діяльності, а саме: самостійно перевіряти себе; демонструвати досліджувані об’єкти; будувати без труднощів складні математичні об’єкти; зберігати результати складних побудов та безпомилково виконувати їх; звільняти час для обдумування математичної сутності розв'язуваних задач і їх рішень різними методами; отримати чисельний результат та спростити процес розрахунків для підтвердження правильності міркувань; набувати навичок самостійної роботи [2].

Наприклад, за допомогою програми Advanced Grapher, студент має змогу легко та швидко розв'язати задачу та зобразити її результат графічно. Розробник даної програми - Alentum Software є автором ще таких комп’ютерних програм як WebLog Expert, Advanced Launcher, EditPro тощо. Advanced Grapher є безкоштовною для використання в некомерційних цілях та функціонує на 8 мовах світу. Інструментарій програми дозволяє досліджувати найрізноманітніші функції: від найпростіших до більш складних. Серед можливостей програми слід зазначити:

- дослідження функції на екстремуми;
- чисельне інтегрування;
- знаходження похідної функції;
- побудову графіка функції та інше.

Отримані результати можна роздрукувати або зберегти у форматах .agr, .bmp, та .amf. Також ця програма має зручний та зрозумілий інтерфейс, який дає змогу без додаткових інструкції працювати у ній.

Розглянемо прийоми застосування програми Advanced Grapher на прикладі задачі про знаходження площі криволінійної трапеції. Знайдемо площу фігури обмежену лініями: $y=x^2$, $x=3$, $y=9$. Побудуємо комп’ютерну модель цієї задачі, описавши послідовність кроків її розв’язання засобами запропонованої програми (рис. 1).

1. Задамо графіки функцій, виконавши команду **Графики/Добавить график**. У вікні діалогу, що з’явиться, потрібно вказати значення функції, обрати товщину та колір ліній, підтвердити натиснути на кнопку ОК.

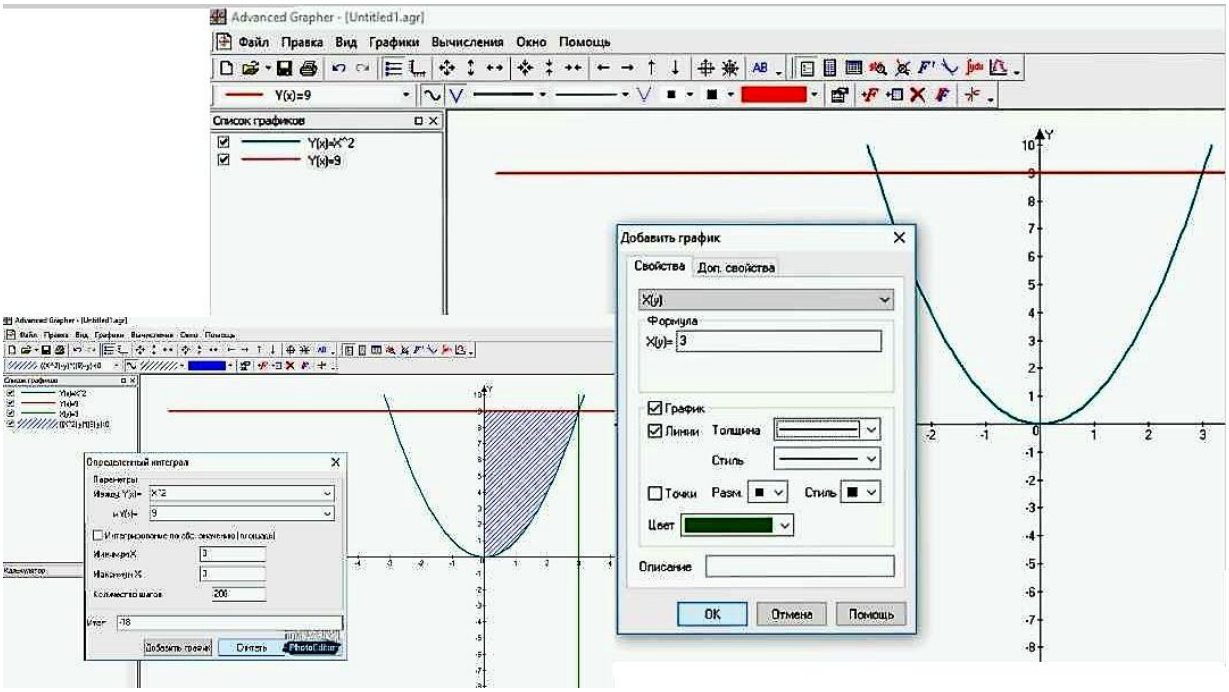

Рисунок 1 - **Модель розв’язування задачі в Advanced Grapher**

2. Для обчислення площі шуканої фігури використаємо команду **Вычесление/Оппределенный интеграл**. У діалоговому вікні слід вказати функції, що задають фігуру та межі інтегрування. Після чого натискаємо на кнопку **Считать** і значення визначеного інтеграла з’явиться у стрічці під назвою **Итог**.
3. Для візуального сприйняття отриманого аналітичного значення існує можливість зображення графічного об’єкта. Для цього виконуємо команду **Добавить график** у тому ж діалоговому вікні, обираємо колір фігури та тип заливки. Після натиснення кнопки ОК фігура, площу якої шукали, буде відображатися на початковому графіку.

Як бачимо, Advanced Grapher володіє багатьма перевагами, що виділяє її серед інших. По-перше, на одній системі координат одночасно можна будувати декілька графіків (максимум до 30 графіків), які будуть відображатися і графічно і аналітично (у лівій частині вікна). Це дасть нам змогу швидко змінювати параметри функцій, натиснувши на них правою кнопкою миші та обравши команду **Свойства**. По-друге, при побудові графіків, функції можна задавати різними способами: у полярній або параметричній системах координат, рівнянням або нерівністю, полем напрямку або у вигляді таблиці. В цій програмі, на відміну від всіх інших, є можливість перемикання системи координат у тригонометричний вид. Побудований графік можна перейменовувати, масштабувати, зміщувати,

розтягувати або стискати, змінювати колір або товщину, що у значній мірі розширює простір для дослідження теми, яка розглядається.

Таким чином, використання СКМ дає нам змогу розвивати наші вміння, краще сприймати поданий матеріал, практикуватись у вирішенні різних математичних задач, самостійно перевіряти себе та аналізувати власні помилки. Застосовувати СКМ легко та зручно, однак слід відзначити, що їх використання вимагає базової математичної підготовки, яку вони повністю замінити не зможуть.

Список використаних джерел:

1. Биков В. Ю., Лапінський В. В. Методологічні та методичні основи створення і використання електронних засобів навчального призначення // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2012. – №

2. Гулівата І.О Формування математичних понять засобами інформаційних технологій / І.О Гулівата, Л.П. Гусак // Освітологічний дискурс, – 2016. – № 3(15). – С. 121-129. Режим доступу: http://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view.

3. Шишкіна М. П. Методологічний підхід до оцінювання якості програмних засобів навчання /наук.-метод. зб. / МОН України, Ін-т інновац. технологій і змісту освіти. – К., 2010.

Шнайдер Лілія
Науковий керівник: Кузьміна О.М., к.т.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ПЕРСПЕКТИВИ АВТОМАТИЗОВАНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СФЕРІ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ

Інформаційні технології все частіше застосовуються у різних сферах діяльності людини, зокрема в готельно-ресторанній справі.

З розвитком технологій людство все більше і більше прагне до автоматизації і оптимізації всього навколо себе. Багато в чому оптимізація зачіпає форму, матеріал і розміри оптимізованих об'єктів: комп'ютери стають все компактніше, екрани все тонше, а деякі пристрої навіть неможливо розгледіти неозброєним оком. Відповідно, чим менше сам пристрій, тим менші і його складові. І вже тут ми торкаємося області, яку ми сміливо можемо назвати областю нанотехнологій [1].

Нанотехнології – це величезна сфера, яку можна розділити на три частини: виробництво мікросхем, роботів у нанорозмірах, а також інженерія на атомному рівні. На сьогоднішній день нанотехнології охоплюють усі сфери: машинобудування, космічні технології, медицину, харчову промисловість тощо [2].

У XXI столітті ми яскраво спостерігаємо як у сферу обслуговування на зміну живої сили приходить комп'ютерна техніка та штучний інтелект. На сьогоднішній день у провідних країнах світу створено фундаментальну базу для впровадження роботизованих технологій у сферу обслуговування, що

включає в себе інформаційні системи менеджменту, мультимедіа, системи бронювання, системи електронного меню. Впровадження інформаційної системи відкриває нові можливості для ефективного вирішення основних задач: вся потрібна інформація завжди під рукою, за дві-три секунди можна знайти будь-які дані про певного клієнта, про певний товар, про певного менеджера та результати його роботи. Уся інформація завжди у вашому комп'ютері. Для управління такими нанооб'єктами широко використовують інформаційні технології та застосовуються такі програмні забезпечення, як операційні системи, транслятори, редактори, графічні інтерфейси, комп'ютерні програми, призначені для проектування, розробки, адміністрування і супроводження системного та прикладного програмного забезпечення, CRM-системи, системи FFO тощо [3].

Якщо поєднати ресторанний бізнес і інформаційно-контрольовану робототехніку, то можна отримати досить цікавий і прибутковий бізнес.

У таких країнах, як Америка та Німеччинавсе більшої популярності набувають готельно-ресторанні комплекси автоматизованого прискореного обслуговування. Ці ресторани кардинально відрізняється від інших. Тут використовуються високі технології майбутнього. Унікальність цих закладів в тому, що їжа відвідувачам доставляється по рейках, як на американських гірках, розподілення замовлень відбувається за допомогою системи датчиків і рухомих роликів, страви вибираються за допомогою сенсорних клавіш на комп'ютері, а інформація про замовлення з'являється на моніторі в кухні. Автоматизація процесів приготування і доставки їжі дозволяє забезпечити настільки швидке обслуговування, що клієнт може отримати замовлення в декілька хвилин.

На другому поверсі є кілька кухарів, відповідальних за приготування їжі і прийняття замовлень. Система налагоджена чітко: номери рейсів чітко відповідають номерам столиків. Приготовлена їжа розміщується в спеціальний посуд для подорожі по рейсам, в нього вкручується гвинт кольору столика,який зробив замовлення, і в кінці одягається спеціальний тримач на кришку. Готове замовлення прямує до клієнта. Після того як клієнт покине ресторан, офіціант прибирає використаний посуд і поміщає його в контейнер, звідки посуд опускається на нижній поверх, де розташована автоматична посудомийна машина з високим тиском, після чого з допомогою інформаційно-контрольованих маніпуляторів знову повертається на кухню [4].

Використання даної технології мінімізує ручну роботу, організовує швидкий і якісний сервіс, оптимізує витрати, дозволяє обслуговувати 10000 відвідувачів в день, забезпечує ідеальні санітарні умови, оскільки шляхи подачі їжі та використаного посуду не перетинаються.

На даному етапі такі високотехнологічні рішення розповсюджуються по всьому світу, адже це є одним із самих неординарних та прибуткових способів обслуговування.

Отже, як висновок можна сказати, що інформаційні технології є одним з найважливіших чинників розвитку нанотехнологій, що впливають на

формування суспільства XXI століття. Їх революційний вплив стосується способу життя людей, їхньої освіти й роботи, а також відпочинку та харчування. Інформаційні технології швидко стають життєво-важливим стимулом розвитку світової економіки. Вони також дають можливість приватним особам, фірмам і співтовариствам, що займаються підприємницькою діяльністю, більш ефективно і творчо розв'язувати економічні й соціальні проблеми .

Список використаних джерел:

1. Нанотехнології сьогодні та завтра [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.nure.info/blog/190-nanotexnolohiyi-sohodni-i-zavtra.html . - Назва з екрану.

2. Нанотехнологія – моя майбутня професія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://kornilov-profession.blogspot.l . – Назва з екрану.

3. Бурдо О. Г. Пищевые наноэнерготехнологии : науч. пособие / О. Г. Бурдо. – Херсон : Гринь Д.С., 2013. – 303 с.

4. Ресторан, где еда приезжает по рельсам. Германия. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=Mw6_adDZSBw . – Назва з екрану.

Юрчак Ірина
Науковий керівник: Яремко С.А., к.т.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ ВАЛЮТИ У ФІНАНСОВИХ ОПЕРАЦІЯХ В УКРАЇНІ

Розвиток економіки супроводжується виникненням нових форм розрахунків між суб'єктами економічних відносин. Позитивна динаміка збільшення Інтернет-аудиторії, розвиток та наростання темпів інтерактивної торгівлі спричиняють появу нових можливостей для ведення бізнесу та розрахунку за поставлені товари, виконані роботи та надані послуги електронними грошима. Електронні гроші є новим інструментом розрахунків. У зв'язку з цим актуальним стає дослідження питання фінансового обліку електронних грошей в системі управління фінансовими ресурсами підприємства.

Сьогодні найбільш поширеною формою розрахунків є безготівкова. Розвиток безготівкових розрахунків і особливості їх використання досліджували такі вчені: Н. Агафонова,С. Анурєєв, Ф.Єфімова, Л. Єфімова, Т. Кириченко, А. Левандовський, Б. Нурумбетов, Л. Рибіна, Т. Семенцова, З. Соіна, А. Чередніченко, О. Шевчук, Д. Блейк, Ф. Вуд та ін.

Метою публікації є дослідження перспектив розвитку сфери електронних фінансових розрахунків на основі аналізу міжнародних і вітчизняних нормативно-правових актів, практики функціонування схем віртуальних валют.

У практиці фінансових операцій все більшої популярності набувають не лише безготівкові розрахунки, але і така форма засобів платежу, як електронні гроші. Розвиток найсучаснішої форми грошей – електронної, призводить до того, що гроші втрачають предметно-речову форму і змінюються на інформаційний ресурс, стають віртуальною реальністю, створеною за допомогою технологічних засобів [1].

Визначення терміну «електронні гроші» у вітчизняній фінансовій практиці є в Постанові НБУ № 481 «Положення про електронні гроші», згідно з якою останні – «це одиниці вартості, які зберігаються на електронному пристрої, приймаються як засіб платежу іншими, крім емітента, особами і є грошовим зобов'язанням емітента» [2].

Водночас зазначається, що електронні гроші можуть бути виражені лише в гривневому еквіваленті. Електронні гроші (Electronic money) або електронні методи платежу (new electronic payments methods) – це різні платіжні механізми, створені в цілях здійснення поточних розрахунків споживачами товарів і послуг [3].

Розвиток електронних грошей – це вдосконалення механізму зберігання, руху і функціонування депозитних грошей. Виникнення електронних грошей обумовлене [4]:

1) розвитком інформаційних і криптографічних технологій, які дали змогу зберігати на технічних пристроях грошову вартість і передавати її;

2) потребами систем електронної торгівлі, яким необхідний інструмент для здійснення беззбиткових мікроплатежів.

Електронні гроші зазвичай розділяють на два типи: на базі смарт-карт та на базі мереж. І перша, і друга група розділяються на анонімні (неперсоніфіковані) системи, в яких дозволяється проводити операції без ідентифікації користувача, й неанонімні (персоніфіковані) системи, що вимагають обов'язкової ідентифікації користувача [5].

Сьогодні українці можуть продавати та купувати товари, переказувати кошти за допомогою таких систем, як WebMoney, «Яндекс. Гроші», RBK Money, E-Gold, LiqPay, Z-Payment, Paypal, Liberty Reserve, Moneybookers тощо [9]. Такий розвиток ринку електронних грошей є свідченням еволюції вітчизняного бізнесу, його поступового наближення до світових стандартів. Але широкому застосуванню електронних платіжних засобів в Україні перешкоджають певні труднощі.

По-перше, це правове регулювання, яке не встигає за стрімким розвитком відносин у цій сфері та законність обігу електронних платіжних засобів в Україні.

Суб'єкти, які здійснюють операції з електронними грошима (емітент електронних грошей, оператор, агенти, торговці та користувачі), мають право їх здійснювати лише за правилами, узгодженими з Нацбанком. Водночас Нацбанк не узгодив правила використання електронних грошей WebMoney Transfer, Інтернет. Гроші, VkrMoney, RBKMoney, Яндекс. Гроші, QJWI, E-gold.

Отримані від користувачів електронні гроші торговець має право: обміняти на безготівкові кошти в агента з розрахунків або пред'явити до погашення емітенту в обмін на безготівкові кошти [6].

Електронні гроші слід відрізняти від таких засобів платежу, як дисконтні карти, подарункові картки, електронні квитки для проїзду в транспорті, які приймаються для оплати винятково їхніми емітентами. Використання такого платіжного інструмента не означає здійснення нового платежу. Реальний платіж здійснюється в момент купівлі або поповнення такої карти. Її використання не спричиняє нових грошових потоків і є простим обміном інформації про спожиті товари або послуги [3].

Прагнення України до євроінтеграції обумовлює необхідність узгодження вітчизняного законодавства із законодавством ЄС у сфері розрахунків. Відповідно виникає необхідність втручання регулюючих органів з метою контролю емісії електронних грошей і зменшення ризиків учасників небанківських платіжних систем, що, своєю чергою, важливо для забезпечення стійкості фінансової системи і захисту інтересів користувачів.

Щодо обліку електронних грошей, то доцільно удосконалити нормативне регулювання фінансового обліку операцій з їх використанням. Також слід врегулювати обліковий аспект конвертації електронних грошей в національну й іноземну валюту. В процесі здійснення таких операцій виникають витрати підприємства у зв'язку з виведенням грошей з платіжної системи, а у разі операцій з електронними грошима, емітованими в іноземній валюті, – під час здійснення обміну іноземної електронної валюти в національну [1].

Усі ці питання мають бути врегульовані на законодавчому рівні, оскільки від цього залежить процес управління фінансовими ресурсами на підприємстві, що, своєю чергою, впливає на платіжну дисципліну, своєчасні розрахунки з контрагентами і платоспроможність підприємства загалом.

Список використаних джерел:

1. Вигівська І. М. Електронні гроші в системі управління фінансовими ресурсами підприємства: облікові аспекти / І. М. Вигівська, В. С. Сеймон // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка. – 2014. – Вип. 3 (44). – С. 173–175.

2. Про електронні гроші в Україні: Положення НБУ від 4 листопада 2010 р. № 481 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua.

3. Кравчук В. Електронні гроші в Україні: аналітичний звіт / В. Кравчук,Д. Науменко, А. Глибовець. – К.: Альфа-ПІК, 2015. – 64 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ier.com.ua/files/publications/Books/2015/3_Electronic_Money/Emoney_report_APPROVED_2015-10-02_RED2.pdf

4. Про діяльність у сфері електронних грошей і пруденціальний нагляд над інститутами, що займаються цією діяльністю: Директива Європейського Союзу № 46 / Європейський парламент і рада Європейського Союзу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/

5. Олексюк О. С. Електронні гроші та віртуальні банки: інформаційний контекст / О. С. Олексюк, О. В. Мостіпака // Інноваційна економіка. – 2015. – № 2. – С. 198–202.

6. Щодо використання електронних грошей суб'єктами господарювання:Лист НБУ від 26 червня 2014 р. № 25-109/33434 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua.

Ярецька Влада, Дзигаленко Вероніка
Науковий керівник: Добровольська Н.В., к.пед.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ТЕХНОЛОГІЇ GOOGLE ART PROJECT ЯК АЛЬТЕРНАТИВА МУЗЕЙНОМУ ТУРИЗМУ

У наш час постійно зростає інтерес до продуктів компанії Google, які у свою чергу сприяють популяризації туризму у всьому світі, зокрема й віртуального туризму. Технології Google Art Project дозволяють своїм користувачам здійснювати віртуальні подорожі у будь-які куточки світу та відвідувати найвідоміші музеї нашої планети.

Метою нашого дослідження є визначення конкретних можливостей та переваг технологій Google Art Project, виявлення їх можливих недоліків. Також важливо порівняти переваги та недоліки віртуального туризму за допомогою засобів Google Art Project з тими перевагами та недоліками, які виникають під час відвідання пам'яток історії та культури в реальному часі.

Серед сучасних науковців, праці яких спрямовані на дослідження розвитку музейної справи та віртуального туризму, вагоме місце займають наступні вчені: Бакірова В.С., Вовк О.І., Гнездило О.С., Зайцев Б.П., Каплін О.Д., Корсунцев І. Г., Куделко С.М., Латипов І. А., Павлова О.Г., Посохов С.І., Рєдін Є.К., Рум'янцев М. В., Сколота З. Н., Смоляницкий Б.М., Сосновська Т.О., Степненко Л. Ю., Філіппенко Р.І., Ярошик В.О.

Сьогдні значну частину нашого життя складає взаємодія з комп'ютерними сисмами та технологіями, які забезпечують нас всією необхідною інформацією за допомогою найрізноманітніших засобів передачі цієї інформації. У зв'язку з цим ми вважаємо необхідним висначити суть терміну «віртуальна реальність». Даний термін трактується як інтерактивна, символічна реальність, яка створюється за допомогою новітніх комп'ютерних технологій [1, с. 52].

Для кращого розуміння принципів роботи технологій Google Art Project розглянемо також поняття «віртуальний музей». Віртуальні музеї являють собою інтегративну культурну форму, що характеризується структурною і функціональною різноманітністю. З одного боку, це нова технологія безконтактної інформаційної взаємодії користувача з музейним середовищем, комп'ютерна система, яка забезпечує певні візуальні та звукові ефекти. З іншого – віртуальні музеї як інформаційний ресурс мають сутність

медіа, вони виступають засобом масової комунікації та новою формою видавництва. Крім того, віртуальні музеї – вагомий елемент сучасного культурно-дозвіллєвого середовища, що сприяє розвитку творчих здібностей, культурному обміну та спілкуванню користувачів [2].

Google Art Project – це онлайн-платформа, використовуючи яку люди можуть отримати доступ до зображень художніх робіт у високій роздільній здатності, які зберігаються у музеях-партнерах даної ініціативи. Проект був розпочатий компанією Google 1 лютого 2011 року, у партнерстві з сімнадцятьма міжнародно відомими музеями [3]. До цих музеїв належать такі гіганти музейного світу, як: Стара національна галерея, Берлін, Німеччина; Галерея мистецтв Фріра, Смітсонівський інститут, Вашингтон, ОК, США; Колекція Фріка, Нью-Йорк, США; Берлінська картинна галерея, Берлін, Німеччина; Музей Кампа, Прага, Чехія; Музей мистецтва Метрополітен, Нью-Йорк, США; Музей сучасного мистецтва, Нью-Йорк, США; Національний музей «Центр мистецтв імені королеви Софії», Мадрид, Іспанія; Музей Тиссена-Борнемісса, Мадрид, Іспанія; Національна галерея; Лондон, Велика Британія; Версальський палац, Версаль, Франція; Державний музей, Амстердам, Нідерланди; Ермітаж, Санкт-Петебург, Росія; Третьяковська галерея, Москва, Росія; Тейт Британія, Лондон, Велика Британія; Галерея Уффіці, Флоренція, Італія; Капітолійські музеї, Рим, Італія; Музей ван Гога, Амстердам, Нідерланди [4].

Платформа дозволяє користувачам здійснювати віртуальні тури галереями музеїв, знайомитись з фізичною та контекстуальною інформацією про художні роботи та створювати свої власні віртуальні колекції. Зображення багатьох робіт існують у надзвичайно високій якості, а кожен музей-партнер обрав одну роботу, зображення якої має роздільну здатність один гігапіксель.

3 квітня 2012 року компанія Google оголосила про значне розширення Арт-проекту та підписала угоди про партнерство з 151 музеєм 40 країн. На той час платформа налічувала більше 32 тис. робіт з 46 музеїв та продовжвалась робота з формування колекції зображень інших партнерських музеїв. Станом на березень 2017 року на сайті 81,8 тис. робіт з 486 колекцій [3].

Google Art Project спричинив дебати серед вчених, персоналу музеїв, критиків мистецтва та журналістів, і отримав як позитивні відгуки так і критику.

Серед причин схвалення проекту основними є такі:

- збільшення доступності мистецтва. За наявності доступу в інтернет, будь-хто, будь-коли, будь-де може відвідати сторінки Арт-проекту;

- кращий досвід відвідання. На відміну від реального музею, «відвідувачі» музею на сайті не обмежені часовими рамками, грошима чи фізичною складністю доступу, їм не заважають інші відвідувачі;

- запрошення нових відвідувачів. Багато істориків мистецтва та вчених вважають, що онлайн-досвід спонукає людей відвідати галерею в реальності, і досвід Google Art Project це підтверджує – дослідження встановили

позитивну кореляцію між відвіданням Арт-проекту та реальним туром до музею;

- доповнення візиту до реального музею. Дослідження показують, що віртуальні тури доповнюють візити в реальному просторі, а відвідувачі більше задоволені реальними візитами, якщо вони вже побували у віртуальному турі;

- потенціал для подальшого розвитку. Деякі науковці та критики мистецтва вважають, що Арт-проект змінює формат використання музеями Інтернету;

- демократизація культури. Спрощення доступу як до споживання, так і до поширення культури.

На думку критиків, проект Google Art Project має ряд недоліків, серед яких найбільш вагомими є наступні:

- європоцентризм. Під час початкового запуску проекту, критики відмічали, що він надає лише прозахідне уявлення про мистецтво, оскільки більшість з перших включених музеїв знаходилися у Західній Європі та США;

- відбір контенту. Незважаючи на кількість представлених партнерів та творів мистецтва, критики все одно висловлюють занепокоєність тим, як проект показує мистецтво та його історію;

- можливі ризики для безпеки: критики поставили питання, як відвідувачі Арт-проекту можуть зі шкідливими намірами використати зображення Street View.

Варто сказати, що музейні екскурсії у реальному часі також мають переваги, до яких слід віднести такі, як: можливість відчути неповторну атмосферу кожного окремого музею, скористатися послугами гіда з високим рівнем кваліфікації, ознайомитися з історією та культурою країни, у якій знаходиться музей.

Недоліками екскурсій у всесвітньовідомих музеях є: брак часу для відвідання усіх визначних пам'яток музею, великі черги, фізичні перешкоди для людей з обмеженими можливостями, велика кількість інших відвідувачів, які часто заважають перегляду експонатів. Проте основною проблемою залишається висока вартість турів до країн, у яких наявні музеї зі значною колекцією унікальних експонатів, а також вартість вхідних квитків до таких музеїв.

Таким чином, було з'ясовано, що Google Art Project – це онлайн-платформа, яка надає ряд безапережних преваг своїм користовачам – відвідувачам віртуального музею. У порівнянні зі звичним способом отримання інформації про пам'ятки історії та культури, які мають місце у реальному часі, технології Google Art Project вирізняються високим рівнем доступності мистецтва, великою пізнавальністю та кращим досвідом відвідання.

Список використаних джерел:

1. Корсунцев І. Г. Філософія віртуальної реальності / І. Г. Корсунцев / Віртуальна реальність : філософські та психологічні аспекти. – М., 2015. – 278 с.

2. Рум'янцев М. В. Феномен віртуального музею / М. В. Руміянцев, Л. Ю. Степненко / Філософия без околиць : сб. наук. тр. / Сибір.федер. ун-т, Гуманіт. ін-т. – Красноярськ, 2016. – С. 126–134.

3. Вікіпедія – вільна енциклопедія [Електронний ресурс] : [Інтернет-енциклопедія]. – Електронні дані. – Ашберн, США, 2001-2018. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Google_Art_Project – Назва з екрана.

4. Офіційний сайт проекту Google Art Project [Електронний ресурс] : [Інтернет-платформа]. – Електронні дані. – Каліфорнія, США, 2011-2018. – Режим доступу: https://artsandculture.google.com/ – Назва з екрана.

ДЛЯ НОТАТОК

ДЛЯ НОТАТОК

ВІСНИК СТУДЕНТСЬКОГО НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА «ВАТРА»

ВІННИЦЬКОГО ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ІНСТИТУТУ
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Випуск 47

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
VII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

«Актуальні проблеми ефективного соціально-економічного розвитку України: пошук молодих»

Редактор: Фатєєва Т. Д.
Комп'ютерна верстка: Тертична Я. М.

Підп. до друку 24.05.2018 р. Формат 60х84/16. Папір офсетний
Друк різографічний. Ум. друк. арк. 20,46.
Обл.-вид. арк.21,30 Тираж 2. Зам. № 305

Видавничо-редакційний відділ ВТЕІ КНТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25

352